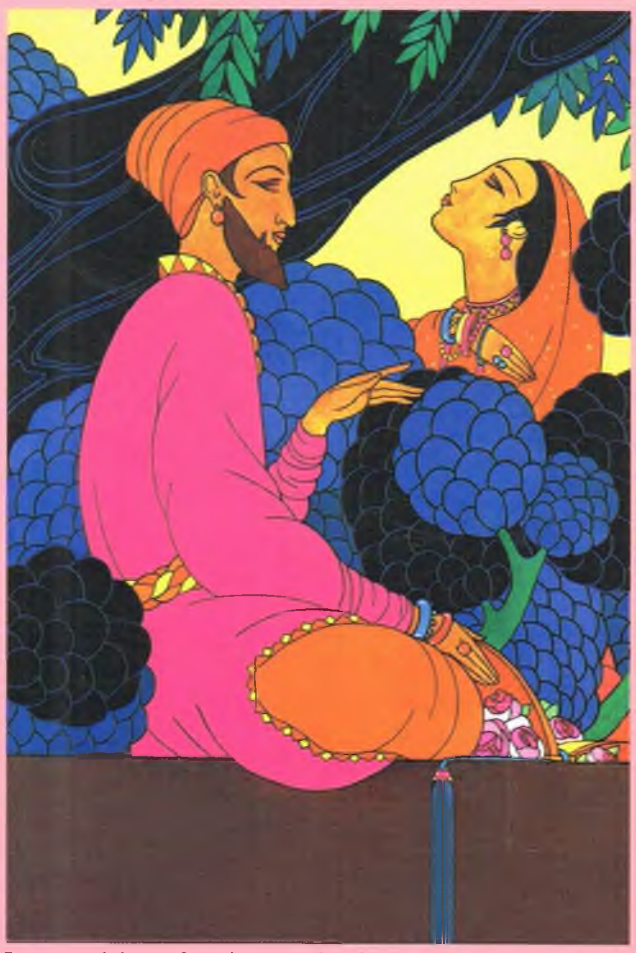
Vîs ile Râmîn

FAHREDDİN ES'AD-İ GORGÂNÎ

Farsça'dan Çeviren: Prof. Dr. Mehmet Kanar

AYRINTI

MEHMET KANAR

01.01.1954 tarihinde Konya'da doğdu. İlkokulu Konya Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'nda, ortaokulu İstanbul Kartal Maltepe Ortaokulu, liseyi Vefa Lisesi'nde tamamladıktan sonra, 1970 - 1971 öğrenim yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap ve Fars Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'ne girdi. 1975 Kasım'ında aynı bölümün Fars Dili ve Edebiyatı Kürsüsü'nde doktora eğitimine başladı. 1976 Nisan'ında da adı geçen kürsüye asistan olarak atandı. Kasım 1979'da "Çağdaş İran Edebiyatının Doğuşu ve Gelişmesi" adlı teziyle "doktor" ünvanını aldı. Nisan 1980-Ağustos 1981 tarihleri arasında yerine getirdiği vatanî görevini müteakiben tekrar Üniversite'deki görevine "Dr. Araştırma Görevlisi" olarak döndü. 24.01.1986 tarihinde Yardımcı Doçent oldu. 11. 10. 1990 tarihinde Fars Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı'nda doçentliğe, 10. 10. 1996 tarihinde de profesörlüğe yükseltildi. 01. 08. 1998 – 20. 09. 2007 tarihleri arasında Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı başkanlığı, 24. 02. 1999 - 20. 09. 2007 tarihleri arasında İ.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü yönetim kurulu üyeliği görevini sürdürdü. 18. 10. 2000 tarihinden itibaren iki dönem İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yönetim Kurulu üyeliği görevinde bulundu.Öte yandan, 30. 09. 2002 - 9. 05. 2003 tarihleri arasında İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Dekan Yardımcılığı yaptı. 27. 02. 2007 tarihinde Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü başkanlığına tayin edildi. 20. 09. 2007 tarihi itibarıyla emekliliğe ayrıldı.Hâlen Yeditepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde ders vermektedir. Evli ve bir çocuk babasıdır.

Ayrıntı Yayınlarından çıkan kitaplar:
Hafız Divanı 1. Cilt (Hâfız-ı Şirâzi) 2011; *Doğu Mitolojisinin Edebiyata Etkisi Karşılaştırmalı Edebiyat Metinleri* (Prof. Dr. Hellmut Ritter) 2011; *Mesnevî Cilt 1-2-3-4-5-6* (Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî) 2012; *Esrârnâme* (Ferîdüddîn Attâr) 2013; *İlâhînâme* (Ferîdüddîn Attâr) yakında yayımda.

Ayrıntı: 750
Edebiyat Dizisi: 202

Vîs ile Râmîn
Fahreddin Es'ad-i Gorgânî

Kitabın Orjinal Adı
Vîs u Râmîn

Farsça'dan Çeviren ve
Yayıma Hazırlayan
Prof. Dr. Mehmet Kanar

Son Okuma
Dr. Ahmet Çelik

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Kapak Fotoğrafı
Buyenlarge/ Archive Photos/Getty Images Turkey

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No.: 244
Topkapı/İst. Tel.: (0212) 612 31 85
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: İstanbul, *2013*
Baskı Adedi 2000

ISBN 978-975-539-786-3
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. Tic. ve Ltd. Şti.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No.: 3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Fahreddin Es'ad-i Gorgânî

Vîs ile Râmîn

EDEBİYAT DİZİSİ

GÜNDELİK MUTLULUĞA ALIŞMA/*Anja Meulenbelt* ✒ MURPHY/*Samuel Beckett* ✒ MASAL MASAL İÇİNDE/*Khimaira/John Barth* ✒ ZEN VE MOTOSİKLET BAKIM SANATI/*Robert M. Pirsig* ✒ PARFÜMÜN DANSI/*Tom Robbins* ✒ SINIRSIZ RÜYALAR DİYARI/*J. G. Ballard* ✒ FRANSIZ TEĞMENİN KADINI/*John Fowles* ✒ BEYAZ OTEL/*D.M. Thomas* ✒ MYRA/*Gore Vidal* ✒ DALGALAR/*Virginia Woolf* ✒ ATLANTİK ÖTESİ/*Witold Gombrowicz* ✒ HAYRANLIK/*Anja Meulenbelt* ✒ FERDYDURKE/*Witold Gombrowicz* ✒ MELEKLER ZAMANI/*Iris Murdoch* ✒ PAULINA 1880/*Pierre Jean Jouve* ✒ EŞEKARISI FABRİKASI/*Iain Banks* ✒ ROCK LANETİ/*Iain Banks* ✒ KAYIP ZAMAN/*Anja Meulenbelt* ✒ SENİ İÇİME GÖMDÜM/*Andrew Jolly* ✒ BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ/*Søren Kierkegaard* ✒ KONFIDENZ/*Ariel Dorfman* ✒ ALTIN DAMLA/*Michel Tournier* ✒ BİR GARİP VAKA: MATMAZEL P./*Brian O'Doherty* ✒ NIETZSCHE AĞLADIĞINDA/*Irvin D. Yalom* ✒ KIZILAĞAÇLAR KRALI/*Michel Tournier* ✒ AİLEDE BİR ÖLÜM/*James Agee* ✒ KUTSAL BÖLGE/*Carlos Fuentes* ✒ KALPSİZ AMANDA/*Jurek Becker* ✒ 62-MAKET SETİ/*Julio Cortázar* ✒ ÇARPIŞMA/*J.G. Ballard* ✒ ÜÇLEME-Molloy-Malone Ölüyor-Adlandırılamayan/*Samuel Beckett* ✒ DUR BİR MOLA VER/*Tom Robbins* ✒ HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ/*Jean Genet* ✒ KÜÇÜK DEĞİŞİMLER/*Marge Piercy* ✒ LILA/*Robert M. Pirsig* ✒ ERGİNLİK YAŞI/*Michel Leiris* ✒ AŞKSIZ İLİŞKİLER/*Samuel Beckett* ✒ ESİRGEYEN GÖKYÜZÜ/*Paul Bowles* ✒ YALANCI JAKOB/*Jurek Becker* ✒ DİVAN/*Irvin D. Yalom* ✒ PORNOGRAFİ/*Witold Gombrowicz* ✒ MERCIER İLE CAMIER/*Samuel Beckett* ✒ BİR ERKEĞE NASIL TECAVÜZ EDİLİR?/*Märta Tikkanen* ✒ BENDENİZ VE MARCO POLO/*Paul Griffiths* ✒ DOĞMAMIŞ KRİSTOF/*Carlos Fuentes* ✒ RÜYA SAKİNLERİ/*Iris Murdoch* ✒ HİÇ İÇİN METİNLER ve Uzun Öyküler/*Samuel Beckett* ✒ DUYGU YOLCULUĞU/*Laurence Sterne* ✒ BETTY BLUE/*Philippe Djian* ✒ AĞAÇKAKAN/*Tom Robbins* ✒ ANARŞİST/*Tristan Hawkins* ✒ BAKAKAİ/*Witold Gombrowicz* ✒ PORTNOY'UN FERYADI/*Philip Roth* ✒ $10^{1/2}$ BÖLÜMDE DÜNYA TARİHİ/*Julian Barnes* ✒ SUNİ TENEFFÜS/*Ricardo Piglia* ✒ MANŞ ÖTESİ/*Julian Barnes* ✒ ADA/*Aldous Huxley* ✒ GÜLÜN MUCİZESİ/*Jean Genet* ✒ MÖSYÖ/*Jean-Philippe Toussaint* ✒ ÇİÇEKLERİN MERYEM ANASI/*Jean Genet* ✒ BAŞUCU OĞLANI/*Alison Fell* ✒ YARATIK/*John Fowles* ✒ SENİ SEVMİYORUM/*Julian Barnes* ✒ ZENCİLER/*Jean Genet* ✒ TÜNEL/*Ernesto Sábato* ✒ KARA PRENS/*Iris Murdoch* ✒ KARNINDAN KONUŞANIN ÖYKÜSÜ/*Pauline Melville* ✒ TANRI'NIN AĞZINDAN EVRENİN HİKÂYESİ/*Franco Ferrucci* ✒ HAYATIN VE AŞKIN YASALARI/*Connie Palmen* ✒ KAHRAMANLAR VE MEZARLAR/*Ernesto Sabato* ✒ KAYNAK VE ÇALI/*Michel Tournier* ✒ CENNETE BİR KOŞU/*J.G. Ballard* ✒ DİŞİ ADAM/*Joanna Russ* ✒ FLAUBERT'İN PAPAĞANI/*Julian Barnes* ✒ ALDATMA/*Philip Roth* ✒ KOKAİN GECELERİ/*J.G. Ballard* ✒ ACABA NASIL?/*Samuel Beckett* ✒ MANTISSA/*John Fowles* ✒ KOLEKSİYONCU/*John Fowles* ✒ BENJAMIN: DAR GEÇİTTEKİ AYDIN/*Jay Parini* ✒ METEORLAR/*Michel Tournier* ✒ ARKADAŞLIK/*Connie Palmen* ✒ AŞK VESAİRE/*Julian Barnes* ✒ SİRİUS'TAN GELEN KURBAĞA/*Tom Robbins* ✒ BAYAN GULLIVER CÜCELER ÜLKESİNDE/*Alison Fell* ✒ GELECEKTEN ANILAR/*William Morris* ✒ BENİMLE TANIŞMADAN ÖNCE/*Julian Barnes* ✒ İNGİLTERE İNGİLTERE'YE KARŞI/*Julian Barnes* ✒ İYİ İŞ/*David Lodge* ✒ YİTİK RUHLAR IRMAĞI/*Connie Palmen* ✒ TERAPİ/*David Lodge* ✒ ÖLÜRKEN/*Jim Crace* ✒ GÜZELLİK HIRSIZLARI/*Pascal Bruckner* ✒ SÜPER KENT/*J.G. Ballard* ✒ SISKA BACAKLAR/*Tom Robbins* ✒ BETON ADA/*J.G. Ballard* ✒ İLK AŞK, SON TÖRENLER/*Ian McEwan* ✒ GILLES İLE JEANNE/*Michel Tournier* ✒ BİR KOMÜNİSTLE EVLENDİM/*Philip Roth* ✒ KIZILDERİLİNİN ŞARKISI/*James Welc* ✒ SİNEMA MÜDAVİMİ/*Walker Percy* ✒ KARANLIKLARIN EFENDİSİ/*Ernesto Sabato* ✒ METROLAND/*Julian Barnes* ✒ BİZİ NEDEN TERK ETTİN SAYIN BAŞKAN?/*François Vigouroux* ✒ DÜŞÜNCE BALONLARI/*David Lodge* ✒ MİLENYUM İNSANLARI/*J.G. Ballard* ✒ MÜNECCİM KRALLAR/*M. Tournier* ✒ BEYAZDAKİ KARA/*Maggie Gee* ✒ KAYBOLUŞ/*G. Perec* ✒ HINÇ AYLARI/*P. Bruckner* ✒ LİMON MASASI/*J. Barnes* ✒ BÜYÜCÜ/*J. Fowles* ✒ GÜNDOĞUMUNA YOLCULUK/*J. Barnes* ✒ OKLUKİRPİ/*J. Barnes* ✒ FISKADORO/*D. Johnson* ✒ HAYALETLERİN GÖÇÜ/*P. Melville* ✒ ÖLEN HAYVAN/*P. Roth* ✒ SICAK ÜLKELERDEN DÖNEN VAHŞİ SAKATLAR/*Tom Robbins*

PASTORAL AMERİKA/*P. Roth* ABANOZ KULE/*J. Fowles* ARTHUR VE GEORGE/*J. Barnes* VAHŞET SERGİSİ/*J. G. Ballard* VİLLA MEÇHUL/*Tom Robbins* ASKER GRAMAFONU NASIL TAMİR EDER?/*Sas˘a Stanis˘i´c* *FARMAKON/Dirk Wittenborn* *NE KADAR İLERİ GİDEBİLİRSİN/D. Lodge* *GERİYE UÇAN YABAN ÖRDEKLERİ/T. Robbins* *BİR SAHTEKÂR OLARAK HAYATIM/P. Carey* *İNTERNETTE BALIK AVLAMAK/Nasreen AKHTAR* *LANCELOT/Walker Percy* *ÖLÜ BİR DİLDE AŞK/Lee Siegel* *VAHŞİ İNSANLAR/ Dirk Wittenborn* *GÜNEŞİ DURDURACAĞIZ/F. Bouillot* *SHYLOCK OPERASYONU/ Philip Roth* *KAYBEDENLERİN BELLEĞİ/Michel Ragon* *SAVAŞ ARTIĞI/Ha Jin* *YAZAR, YAZAR/D. Lodge* *B, BİRA/Tom Robbins* *EVE YÜZMEK/Rolf Lappert* *HAFIZ DİVANI/ Hafız-ı Şirazi* *KUZEYE GÖÇ MEVSİMİ/Tayeb Salih* *OEGSTGEEST'E DÖNÜŞ/Jan Wolkers* *TURİNGİN HEZEYANI/Edmunda Paz Soldán* *KOVBOY KIZLAR DA HÜZÜNLENİR/ Tom Robbins* *NABIZ/Julian Barnes* *DANIEL MARTIN/John Fowles* *HARABELERDE AŞK/Walker Percy* *BAY BLANC/Roman Graf* *HAVAALANI BALIKLARI/Angelika Overath* *DAYICAN NAPOLYON/İyrec-i Pézéşkzâd* *HARMATTAN/Gavin Weston* *BİR SON DUYGUSU/Julian Barnes* *HEZEYAN/Laura Restrepo* *O ASLA GERİ GELMEYECEK/Hans Koppel* *YARASALAR/Marcel Beyer* *KAYBOLAN/Hans-Ulrich Treichel* *BİR KÜÇÜK İMPARATORLUK/Christian Kracht* *HAYAT DÜZEYLERİ/Julian Barnes* *GÖZYAŞININ KİMYASI/Peter Carey*

İçindekiler

Sunuş 11

1 Tanrı'ya Övgü 15
2 Muhammed Mustafa'ya Övgü 18
3 Sultan Ebû Tâlib Tuğrul Bey'e Övgü 20
4 Hâce Ebû Nasr bin Mansûr bin Muhammed'e Övgü 23
5 Sultanın Isfahan Şehrini Alması 25
6 Amîd Ebülfeth Muzaffer'e Övgü 27
7 Sultanın Isfahan'dan Ayrılması ve Bu Kitabın Yazarının Hikâyesi 29
8 Vîs İle Râmîn Hikâyesine Giriş 32
9 Mûbed Şahın Meclisinde Ay Yüzlülerin Temaşası 33
10 Mûbed'in Şehrû'yu İstemesi, Şehrû'nun Mûbed'le Söz Kesmesi 35
11 Vîs'in Doğumu 37
12 Vîs İle Râmîn'in Hûzân'da Dadılar Yanında Yetişmesi 39
13 Dadının Şehrû'ya Mektup Yazması,
Şehrû'nun Vîs'i Almak İçin Birini Göndermesi 39
14 Şehrû'nun Vîs'i Vîrû'ya Vermesi, İkisinin de Mutsuz Olması 41
15 Zerd'in Şehrû'ya Elçi Olarak Gelmesi 42
16 Vîs'in Zerd'e Soru Sorması, Cevap Alması 45
17 Zerd'in Vîs'in Yanından Mûbed'e Dönmesi 47
18 Mûbed'in Vîrû'nun Vîs'i İstemesinden Haberdar Olması ve Savaşa Gitmesi 48
19 Vîrû'nun Mûbed'in Savaşa Gelmesinden Haberdar Olması 50
20 Mûbed İle Vîrû'nun Savaşı 51
21 Mûbed'in Vîrû Karşısında Bozguna Uğraması 54
22 Vîs İçin Mûbed Şahın Gûrâb'a Gelmesi 55
23 Şah Mûbed'in Vîs'e Elçi Göndermesi 56
24 Vîs'in Şah Mûbed'in Elçisine Cevap Vermesi 57

25 Şah Mûbed'in Elçisinin Vîs'in Yanından Dönmesi 59
26 Mûbed'in Vîs Hakkında Kardeşleriyle Görüşmesi 59
27 Mûbed'in Şehrû'ya Mektup Yazması, Onu Mal İle Aldatması 62
28 Mûbed'in Şehrû'ya Gönderdiği Mallar 63
29 Gece Hakkında 64
30 Mûbed'in Kaleye Gitmesi, Vîs'i Dışarı Çıkarması 66
31 Vîrû'nun Şahın Vîs'i Götürmesinden Haberdar Olması 67
32 Râmîn'in Vîs'i Görmesi, Ona Âşık Olması 68
33 Mûbed'in Vîs'i Merv'de Şahcan'a Getirmesi 70
34 Dadının Vîs'in Durumunu Öğrenmesi, Merv'e Gitmesi 72
35 Vîs'in Dadıya Cevap Vermesi 74
36 Dadının Vîs'e Cevap Vermesi 74
37 Dadının Vîs'i Süslemesi, Vîs'in Özelliği 76
38 Dadının Şah Mûbed'i Vîse'e Karşı Soğutması 78
39 Râmîn'in Bahçede Dolaşması, Vîs'e Olan Aşkından İnlemesi 80
40 Râmîn'in Bahçede Dadıyı Görmesi, Durumunu Ona Anlatması 82
41 Râmîn İle Buluşturmak Üzere Dadının Vîs'i Aldatması 91
42 Dadının Bahçeye, Râmîn'in Yanma Dönmesi 97
43 Vîs'in Râmîn'i Görmesi, Ona Âşık Olması 106
44 Dadının Tekrar Vîs'e Gitmesi Ve Durumu Anlatması 108
45 Vîs İle Râmîn'in Buluşması 110
46 Vîs İle Râmîn'in Kuhistan'a Mûbed'in Yanına Gitmesi 114
47 Mûbed Şahın Vîs İle Râmîn'in İlişkisinden Haberdar Olması 115
48 Şah Mûbed'in Kuhistan'dan Horasan'a Dönmesi 120
49 Vîs'in Merv-İ Şahcan'dan Kuhistan'a Gitmesi 122
50 Râmîn'in Vîs İçin Hemedan'a Gitmesi 125
51 Mûbed'in Râmîn'in Vîs'in Yanma Gittiğini Öğrenmesi, Annesine Onu Şikâyet Edip Vîrû'ya Mektup Yazması 127
52 Mûbed'in Horasan'dan Hemedan'a Gitmesi 130
53 Vîrû'nun Mûbed'e Cevap Göndermesi 131
54 Mûbed'in Vîs'e Sitem Etmesi 133
55 Mûbed'in Ateşkedeye Gitmesi, Vîs İle Râmîn'in Rey'e Kaçması 135
56 Şah Mûbed'in Vîs'i Aramak İçin Dünyayı Dolaşması 139
57 Râmîn'in Annesine Mektup Yazması 141
58 Annesinin Mûbed'e Vîs İle Râmîn Hakkında Haber Vermesi, Râmîn'e Mektup Yazması 143
59 Mûbed'in Vîs İle Râmîn'in Meclisinde Oturması, Râmîn'in Kendi Halince Ezgi Söylemesi 146
60 Mûbed'in Rum Kayserinden Haberdar Olması ve Onunla Savaşa Gitmesi 155
61 Şah Mûbed'in Vîs'i Acayip Kale'ye Götürmesi, Kalenin Özellikleri, Râmîn'in Vîs'ten Haber Alması 158
62 Râmîn Gitti Diye Vîs'in Sızlanması 161
63 Râmîn'in Vîs'in Yanına Acayip Kale'ye Gelmesi 163

64 Şah Mûbed'in Rûm'dan Dönmesi, Devlerin Acayip Kalesine, Vîs'in Yanına Gitmesi ... 170
65 Şehrû'nun Mûbed'in Önünde Ağlayıp Sızlanması ... 176
66 Mûbed'in Şehrû'ya Cevap Vermesi, Vîs İle Dadıyı Dövdüğünü Anlatması ... 181
67 Mûbed'in Vîs'i Dadıya Teslim Etmesi, Râmîn'in Bahçeye Gelmesi ... 182
68 Mûbed'in Haberdar Olması ve Bahçeye Gitmesi ... 188
69 Mûbed'in Bahçede Eğlence Meclisini Kurdurması, Çalgıcı Müzisyenlerin Şarkı Söylemesi Müzisyenin Hikâye Anlatması ... 194
70 Bihgûy'un Râmîn'e Nasihati ... 195
71 Mûbed'in Vîs'e Öğüt Vermesi ... 200
72 Vîs'in Mûbed'e Cevap Vermesi ... 201
73 Râmîn'in Gûrâb'a Gitmesi, Vîs'ten Uzak Düşmesi ... 203
74 Râmîn'in Gûrâb'a Gitmesi, Gül'ü Görmesi, Ona Âşık Olması ... 208
75 Râmîn'in Gül ile Evlenmesi ... 213
76 Gül'ün Râmîn'in Sözleri Yüzünden Sinirlenmesi ... 215
77 Râmîn'in Vîs'e Mektup Yazması ... 216
78 Dadının Gûrâb'a, Râmîn'in Yanına Gitmesi ... 222
79 Vîs'in Râmîn'e Mektup Yazması ve Görüşmek İstemesi ... 226
On Mektubun İlki: Arzu Duyma İle Ayrılık Derdi ... 230
İkinci Mektup: Dostu Anlatmak, Hayalini Rüyada Görmek ... 232
Üçüncü Mektup: Dosta Bedel Aramak ... 234
Dördüncü Mektup: Ayrılıktan Hoşnut Olmak, Vuslatı Umut Etmek ... 236
Beşinci Mektup: Dosttan Cefa Görmek ... 238
Altıncı Mektup: Dostu Okşamak, Dosta Seslenmek ... 240
Yedinci Mektup: Ayrılık İçinde Ağlamak, Yalnızlık İçinde İnlemek ... 242
Sekizinci Mektup: Dosttan Haber Sorma ... 244
Dokuzuncu Mektup: Ağlayıp İnlemek ... 246
Onuncu Mektup: Dua Etmek, Dostla Buluşmak İstemek ... 248
Selam: On Mektubun Tamamlanması ... 249
80 Vîs'in Âzîn'i Râmîn'e Göndermesi ... 251
81 Râmîn'den Ayrı Diye Vîs'in Sızlanması ... 253
82 Râmîn'in Gül'ü İstediği İçin Pişman Olması ... 255
83 Gül'ün Râmîn'in Pişmanlığını Öğrenmesi ... 260
84 Âzîn'in Veys'in Yanından Râmîn'e Gelmesi ... 264
85 Râmîn'in Vîs'e Güzel Sözlerle Dolu Cevap Yazması ... 265
86 Vîs'in Râmîn'in Gelişinden Haberdar Olması ... 267
87 Râmîn'in Merv'de Vîs'in Yanma Gelmesi ... 269
Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi ... 271
Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi ... 274
Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi ... 278
Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi ... 279
Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi ... 281
Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi ... 283

Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi ... 284
Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi ... 285
Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi ... 286
Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi ... 286
Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi ... 287
Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi ... 288
Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi ... 289
Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi ... 290
88 Vîs'in Terastan Öfkeyle Ayrılması, Râmîn'e Kapıyı Kapaması ... 291
89 Vîs'in Yaptığına Pişman Olması ... 292
90 Vîs'in Dadıyı Râmîn'in Arkasından Göndermesi, ... 293
Kendisinin De Yola Çıkması ... 293
Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi, Sızlanması ... 296
Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi ve Özür Dilemesi ... 298
Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi ... 299
Vîs'in Râmîn'e Cevabı ... 301
91 Vîs'in Öfkeyle Râmîn'in Yanından Ayrılması,
Râmîn'in Vîs'in Peşine Düşmesi ... 302
92 Şah Mûbed'in Râmîn'den Haberdar Olması ... 305
93 Mûbed'in İlkbaharda Doz-İ Kohen'den Ava Çıkması ... 307
94 Şah Mûbed'in Ava Çıkması, Râmîn'i de Yanında Götürmesi ... 309
95 Râmîn Gitti Diye Vîs'in İnlemesi, Dadıdan Çare İstemesi ... 311
96 Vîs'in Râmîn'e Mektup Yazması ... 313
97 Vîs'in Mektubunun Râmîn'e Ulaşması ... 316
98 Râmîn'in Hile Yaparak Kohendoz'a Gitmesi, Zerd'in Öldürülmesi ... 317
99 Râmîn'in Mûbed'in Hazinesini Alması, Deyleman'a Kaçması ... 320
100 Râmîn'in Hazineyi Vîs'le Birlikte Götürmesinden Mûbed'in Haberdar Olması 322
101 Mûbed'in Savaşıp, Kan Dökmeksizin Ölmesi ... 323
102 Râmîn'in Şehinşahlık Tahtına Geçmesi ... 325
103 Vîs'in Vefat Etmesi ... 328
104 Râmîn'in Oğlunu Tahta Geçirmesi, Ölüm Gününe Kadar
Ateşgedede Mücavir Olması ... 330
105 Son Söz ... 332

Dizin ... 337

Sunuş

Hemen hemen dokuz bin beyitlik *Vîs u Râmîn* mesnevisi on birinci yüzyılda yaşayan *Fahreddîn Es'ad-i Gorgânî* (ölm. 1054'ten sonra) tarafından Pehleviceden Farsçaya çevrilmiş manzum bir aşk hikâyesidir. İran edebiyatının aşk konulu ilk hikâyesi olduğu gibi, mutlu sonla biten trajik bir öyküden oluşur. Daha önce Eşkânî diliyle yazılan ve Pehleviceye çevrilen bu eseri Gorgânî aruzun hezec bahrinin Mefâîlun Mefâîlun Feûlun kalıbıyla Yeni Farsça (Fârsî-yi nov) ile nazmetmiştir. Gorgânî bu çeviride şiir sanatlarını da kullanarak akıcı üsluplu bir eser vücuda getirmiştir. Eserin kadın kahramanının adı Veys değil "gîs" vezninde "*Vîs*"tir.

Bazı kaynaklara göre göre eserin zamanı *Erdeşîr-i Bâbekân*'ın oğlu *Şâpûr* devridir. Rus oryantalist *Vladimir Minorsky*'ye göre Eşkânîler devrine kadar uzanır. Bu da MS 39-51 yılları arasıdır ve *İkinci Gûderz*'in saltanat dönemine rastlar.

Selçuklu sultanı *Ebû Tâlib Tuğrul Bey bin Mîkâil bin Selçuk* (1037-1063) tarafından Isfahan amîdi (genel valisi) olarak atanan *Ebu'l-feth Muzaffer, Fahreddîn-i Gorgânî*'den bu eseri nazmetmesini istemiştir. Eserin nakledildiği dil Pehlevice olunca ister istemez bazı Pehlevice kelimeler de çeviriye girmiştir. Eserin çevirisi dört yıl sürmüş ve miladî 1054 yılında tamamlanmıştır.

Çağdaş İran hikâyeciliğinin kurucusu sayılan ve eski İran dili, edebiyatı ve kültürü üzerine çalışmaları bulunan *Sadık Hidayet* de, Vîs u Râmîn'i diğer kitaplardan ayıran özelliklerin başında konusunun geldiğini belirtir. Genellikle eski aşk hikâyelerinde kah-

ramanlar tarihî şahsiyetlerden ve masallardan destek alırken ve hikâyeci onların hayatlarının ayrıntılarından okuyucu için ahlak, yiğitlik, hoşgörü gibi dersler çıkartırken, *Vîs u Râmîn* hikâyesinde konu son derece cesurca seçilmiştir. Bu nedenle kahramanların hayali olması kuvvetle muhtemeldir; ne masalla, ne tarihle örtüşür.

Ancak, bizim görüşümüze göre Orta Asya kökenli bir kavim olan Medler (Madlar, Matalar) ve Keyânîler (Kaylar) üzerinde yapılacak bilimsel araştırmalarla yeni arkeolojik bulgular bu hikâyenin kökenleri hakkında muhtemelen bize daha fazla ışık tutacaktır.

Konu Şâh Mûbed'in karısı olan *Vîs*'in, şahın en küçük kardeşi olan *Râmîn* ile yaşadığı aşktır.

Şu hususlar eserin Eşkânîler dönemine ait olması delillerini kuvvetlendirir:

Mûbed Şehinşah, şahlar şahı olarak anılır. Eşkanî şahı *İkinci Mihrdad*'a da bu lakap veriliyordu.

İkinci Mihrdad miladî 110 yılında Ermenistan'a savaşa gitmişti.

İkinci Mihrdad miladî 121-122 yılında Anadolu'ya gider, Rûm'a saldırır. Bu savaşta Kayserin ordularını yener.

Bisutûn duvar resimlerinde *İkinci Mihrdad*'ın da resmi vardır. Karşısında dört mahallî satrap bulunmaktadır. Bunlardan biri *Gûderz*'dir. Satrapların satrapı olarak görünmektedir. *Vîs u Râmîn*'de de *Vîs*'i unutması için *Râmîn*, şahtan bir istekte bulunur; kendisini Mâhâbad'ın yani Medlerin eyaletine komutan yapmasını ister. Şah, *Râmîn*'in önerisini kabul eder. Gorgan, Rey, Kuhistan'ın idaresini de ona verir. Bunun yanında başka yerlerin idaresinin de ona geçtiği anlaşılmaktadır. Rey ve Ahvaz da bu toprakların arasındadır.

Râmîn, Kazvin'e ulaşınca, şehinşaha itaat etmez ve padişahlığını ilan eder. *Gûderz* de miladî 91 yılında *İkinci Mihrdad*'a başkaldırmış ve padişahlığını ilan etmişti.

Râmîn, İran'ın batı bölgelerinde hüküm sürer. *Gûderz*'in hüküm sürdüğü yer de Batı İran'dır.

İkinci Mihrdad'ın lakaplarından biri de *Horşîd*'dir. Bu isim Vîs u Râmîn'de de geçer.

Vîs u Râmîn'de Şehinşah Mûbed Şah'ın başkenti Aşkabad'a 300 km. uzaklıkta bulunan Merv şehridir. İkinci Mihrdad'ın başkenti de bugün Aşkabad'a yakın olan Nesa'dır. Nesa şehrinin kalıntıları günümüze kadar ulaşmıştır. Şairin Merv şehrinden kastı Nesa şehri olmalıdır.

Vîs u Râmîn'de Doj-i İşkift-i Dîvân (Devlerin Şaşırtıcı Kalesi) çok sağlam bir yapıdır. Bu yapı *İkinci Mihrdad* zamanındaki yapılarla ilişkilendirilebilir.

Vîs u Râmîn'de İran ile Çin sarayları arasındaki ilişkilerden söz edilmektedir. *İkinci Mihrdad* devrinde de iki saray arasında ilişki vardı.

Zayiçelerin, yani yıldız hesaplarının cetveli de Vîs u Râmîn'in İkinci Mihrdad'ın dönemine uygun düştüğünü kanıtlamaktadır. Şah'ın Vîs ile ilk görüştüğü tarih zayiçelere bakıldığında miladî 116 yılını göstermektedir.

Fahreddîn-i Gorgânî bu mesnevisiyle kendisinden sonra gelen birçok şairi etkilemiştir. Nitekim *Nizâmî-i Gencevî* (1151-1214) *Husrev u Şîrîn* adlı mesnevisini yazarken *Vîs u Râmîn* mesnevisinden etkilenmiştir. Öte yandan iki sevgili arasındaki on mektupluk yazışma bölümü *Evhadî*, *İmâd-ı Fakîh*, *Selmân-ı Sâvecî*, *Kâtibî*, *Ârifî* ve *İbn-i İmâd* gibi birçok şair tarafından taklit edilmiştir.

Mevlana Celaleddin Rûmî de *Vîs u Râmîn* mesnevisini dikkatle okuyan şairlerden biridir. Mesnevi [Ayrıntı Yayınları, Kanar çevirisi, c. I-II, İstanbul 2012]'nin üçüncü, beşinci ve altıncı ciltlerinde *Fahreddîn-i Gorgânî*'nin eserine şu beyitlerle göndermede bulunur:

Üçüncü cilt:

Senin yârin heyben, torbandır
Râmin'sen, Vîse'den başkasını arama

Vîse, senin sevgilin aslında zatındır
Bunun dışındakiler senin âfetindir

Beşinci cilt:

Oku Vîs ile Râmîn'i, Hüsrev ile Şirin'i
Kıskançlıktan o eblehlerin neler ettiğini

Âşık da yok oldu, maşuk da yok oldu
Bir şey değillerdi, istekleri de bir şey değildi

İblis aracılık eder Vîs'ten haber getirirse
İşte o zaman ihtiyarın harekete geçer

Altıncı cilt:

Bu oyun sadece karı koca arasında yoktur
Her âşık ile maşukta da bu hüner vardır

Kadim ile sonradan olan, cevher ile araz arasında
Vîs ile Râmîn gibi sarılıp dolaşma vardır

Vîs u Râmîn hikâyesi Tristan ve İsolde hikâyesi ile karşılaştırılmalıdır. Dünya edebiyatının en güzel destanlarından biri olan Kelt kökenli bu İngiliz destanı ilk kez 1210 yılında *Gottfried von Starsburg* tarafından derlenmiş, 1300 yılı civarında *Sir Tristram* adıyla nazmedilmiştir. İki eser üzerinde yapılacak karşılaştırmalı edebiyat çalışması hiç olmazsa yüksek lisans tezi düzeyinde olmalıdır.

Vîs u Râmîn, Lamiî Çelebi tarafından da Türkçeye çevrilmiştir. Biz etki altında kalmamak için bu çeviriye bakmadık. Daha önce *Hafız Divanı*'nı, *Mevlana*'nın *Mesnevi*'sini, *Hayyam*'ın *Rubailer*'ini nazmen çevirdiğimiz için bu güzel eserin de nazmen çevrilmesi gerektiğini düşündük. Çeviriyi İranlı Profesör *Mucteba Minovî* tarafından yayımlanan eser üzerinden yaptık. [Vîs u Râmîn, Yek Dâstân-i Âşıkâne-yi Îrân-i Bâstân, Fahreddîn-i Gorgânî, cild-i evvel, Kitâbhâne ve Matbaa-yi Birohim, Tehran 1314/ 1935, 525 s.) Peh-

levice (daha doğrusu Pehlevce veya Pehlev dili)'den geçen kelimeler için *Ferheng-i Muîn* ile *Lugatnâme*'den faydalandık. *Minovî* neşrinde de bazı mısralar okunamamış, nokta nokta ile boş bırakılmıştır. Biz de çevrilebilecek kısımları çevirdikten sonra, boş olan yerleri aynen bıraktık. Bazı beyitlerde yine okuma problemi sebebiyle *Minovî* tarafından soru işaretleri koyulmuştur. Biz buralarda metnin akışına uyarak çeviri yaptık.

Fahreddîn-i Gorgânî ile *Vîs u Râmîn* hakkında ayrıntılı bilgi için İslâm Ansiklopedilerine (Türkçe, Farsça, İngilizce, Fransızca, Almanca gibi dillerde yayınlanan İslam Ansiklopedilerine), İran Edebiyatı tarihlerine, buralarda verilen bibliyografyaya ve Prof. Dr. *Helmut Ritter*'in *Doğu Mitolojisinin Edebiyata Etkisi- Karşılaştırmalı Edebiyat Metinleri* (ed. Mehmet Kanar, Ayrıntı Yayınları, Schola dizisi, İstanbul 2011, çeşitli yerler) adlı kitabına bakılmalıdır.

Bu çeviri çalışmasının yararlı olmasını dilerim.

Prof. Dr. Mehmet Kanar
3 Ağustos 2013, Bakırköy
mehmet.kanar@yeditepe.edu.tr
profkanar@gmail.com

1
Tanrı'ya Övgü

Hamdolsun, şükürler olsun o padişaha
Dünyayı var etti, bizi de aynı zamanda

Onunla güzeldir bu mülk ile padişahlık
Onun mülkünde olmaz hiç ayrılık.

Temiz, benzersiz, yardımcısız bir Tanrı'dır
Hem düşünceden hem görülmekten uzaktır

Ne bir göz Onu görebilir
Ne düşünce Ona erişebilir

Ne zıtları kabul eder ne cevheri
Ne bir yüzden olur Onda hal değişimi

Ne Onun arazı cevher ile yârdir
Cevher Ondan sonra var edilmiştir

Onun nasıl olduğunu söylemek imkânsızdır
Çünkü benzetmenin, tavsifin dışındadır

Onun vasfı hakkında konuşmak hoş değildir
Miktarı, eczası bu kadardır dememelidir

Vasfı hakkında bir şey söylenemezse
Söylenemez Onun çevresi hakkında

Kim olduğu hakkında bir şey denilemez
Varlığının müddeti için bir şey denilemez

Kim olduğu hakkında bir şey söylenirse
Başlangıç ve son söz konusu olur bu durumda

O bir başka şeye bağlı değildir
Onunla beraber bir şey var değildir

Onda yaratılış, had, miktar yoktur
Olsaydı, hepsinin sonu olurdu

Onun zatı bir mekân değildir
Zatını bilmek gizli şey değildir

Başından zamanı yaratan odur
Yaratışta Ona ortak gerekmemiştir

Zaman Ondan meydana geldi emirle
Evrendeki en üstün cevher nezdinde

Hareketin ortaya çıktığı yerde
Zamane ortaya çıktı o hareketle

Mekânın da sınırları belirdi
İkisi arasında pek çok cisim belirdi

Sen buyurmazsan kim süsler bu sarayı?
Hikmet sahibi bir padişah verir bu emri

Yardımcı olmadan meydana getirdi kuvveti
Varlık ile yokluğu kahredici etti

Fermanı yürüyen bir Hüdadır
Padişahlığını işte böyle yürütür

İlk cevher olarak ruhanîleri var etti
Onları ne mekândan ne zamandan var etti

Yüzlerini maddeden arındırdı
Bunların tümü saadet rehberiydi

Kendi nuruyla donattı onları
Onlardan var etti istediği şeyi

İlk var olan şey mülk idi
Sonra bir cevher yarattı, felek idi

Onlardan var oldu parlak gök cisimleri
Gül bahçesi içindeki gül gibi

Yuvarlak olmak onlar için en iyi şekildir
Çünkü en iyi renk parlaklıktır

Onların suretleri bir suret değildir
Bu yüzden onlar için afet, felaket yoktur

Büyüklükte hepsi aynı değildir
Görünüşte, harekette aynı değildir

Dönen felekte yıldız olmasaydı
Evrenin vakitleri çeşitli olmazdı

Olmazdı bu zamanın illetleri
Onunla meydana gelir bitkiler âlemi

Bitkilerde bu maya olmasaydı
Yeryüzünde bir canlı bulunmazdı

Gökyüzü olmadan yıldızlar olsaydı
Dünya daima aydınlık kalırdı

Işığın parlaklığı karanlığı silerdi
İçinde yaşadığımız bu âlem olmazdı

Feleği eğimli yaratmasaydı
Böyle biraz eğim vermeseydi

Dönen yılda mevsimler olmazdı
Yaz, kış mevsimleri gelmek bilmezdi

Yüceler yücesi yaratıcı Tanrı
Bize gösterdi bunca kudretini

Gündüzleri kudretinin sonu yoktur
Bağışları, cömertliği ne de çoktur

Zahmet çekmez kudretini göstermekte
Hazinesini esirgemez bahşetmekte

O ebedî kudret gösterendir
Ondaki cömertlik, kudret sonsuzdur

Kudretiyle ölçümlemeyi yarattı
Onun yaratışıyla dünya kuvvetlendi

Bilgili insan ona heyula dedi
Kuvvet kabul etmekte güçlüydü

Tanrı'nın bağışları nasıl sonsuzsa
Aynısını kabul etmek de uyar ona

Yaratıcı sayesinde yaratılış mümkün olur
Sikke de mühür sayesinde dinar olur

Bu durum benzer altının haline
Kuyumcu her şekli verir ona

Tanrı bu dünyayı var etmek dileyince
Oluş ve yok oluş özelliği verdi ona

Biliyordu bunun ne zaman olacağını
Ay dolunay olunca eksilme başlayacaktı

Bir cevherle onun bir bağı olur
Böylece onun karşısında aydınlanır

Emir ile birine eğri şekil verdi
Biri doğruluk üzere ona korucu oldu

Onu heyuladan var etti
Dört unsur dört mânâ kazandı

Bu bağlarla sıcaklık oluştu
Bir başka bağla soğukluk oluştu

Rutubet cisimleri şekillendirdi
Bunların şekil alması emirleydi

Kuruluğa gelince aynı şekilde
Gereken şekli aldı emre göre

Bu dört unsur hazır olduğunda
Bundan sıcaklık yükseldi yukarıya

Soğukluk yukarıya yükselseydi
Feleğin hareketleriyle ısınırdı

Sonra baskın çıkardı iki sıcaklık
Giderdi soğukluk, tazelik, yumuşaklık

Rüzgâr ile ateş onlarla latif oldu
Çünkü başını yukarıya yükseltti

Felek gibi onu döndürdü
Bütün ışıklar geçer onlardan

Bil ki güneşin, diğer cisimlerin ışığı
Oradan gelir bu renklere, cisimlere

Yeryüzünün lütufla aşinalığı yok
Öyle olsa kalıcı olur onda aydınlık

O cevherinde böyle olmasaydı
Aydınlık onun karşısında kalmazdı

Bu dört ana unsur var olduğu zaman
Hava, temiz toprak, su ile ateş

Onlardan bunca türlü çocuk doğdu
Cevherlerden, sağlıklı tohumlardan

Her cinsten binlerce türlü canlı varlık
Bir baştan bir başa dönüşüm halinde

Ama var oluş ve yok oluş âlemi
Başka bir ilahî ferman aldı

Yukarıda, başlangıç âleminde
Sırada bulunan, çıktı oraya

Bu âlemde bu fermanı alanlar
Yani önce madenden cevher doğdu

Bu sırada iyi olan, geride kaldı
Tabiat itidali önünde sürdü

Önce insanın içinden çıkacağı maddeyi
Tanrımız önce onu donattı

Onun fazlalıklarından cisimler yarattı
Her birini başka cins yaptı, adlandırdı

Madende onun yüzü açıktır
Ama bu insanın gözünden gizlidir

İlk cevherin cinsini madenden çıkardı
Onun altında diğer renklerin cevheri vardı

Dünyada ikinci cins bitki oldu
Üçüncü cins binlerce çeşit hayvan

Tanrı insan cevherini arıtınca
Çünkü onda itidalli cevher vardı

İnsanı cevherden var etti
Onu diğer cevherlerden üstün etti

Bütün bunlardan maksat insandı
Çünkü onda insana ait üstünlükler vardı

Âlemdeki bitkiler, hayvanlar, cevherler
Baştanbaşa insanın emrine girdi

Çünkü onun temeli diğerlerinden üstündü
Geri kalanlar bir başka dünyaydı

Tanrı ona temiz bir cevher vermiştir
Ne havadan ne sudan ne topraktandır

Biri ona kutsal ruh der
Biri ona konuşan nefis der

İlm-i küllîyi tam mânâsıyla bilmez
Sanat içinde sanat yaratır

İlmi arar, ilmi beğenir
Öğrendikten sonra onu uygular

Yolculuk pasından arınır
Şah ile şahlık gözüne hor görünür

Hayvanî tabiatlardan arınır
Hikmet kitaplarını elde eder

Yeryüzündeki cisimleri hiç istemez
Daima Cennetin kanıtlarını arar

Orada mekân değil, yükseklik arar
Ebedî izzetin, kadrin peşindedir

Zıtların pençesinden kurtulunca
Buluşma yeri denilen tarafa gider

Kendisinden önce gelenlere benzer
Çünkü bu dünyaya onlardan maya gelmiştir

Böyle bil Yaratanını, böyle bil
Bırak şüpheyi, öğren kesin bilgiyi

Onun sıfatlarında teşbihte bulunma
Çünkü münezzehtir onun zatı teşbihten

Tevhid hakkında bildiğimi söyledim
Allah'ımı ulular, hamd ederim

2
Muhammed Mustafa'ya Övgü

Şimdi Peygamber'e övgüde bulunayım
Çünkü bizi Allah'a götüren rehberdir

Dünyada yoldan çıkma baş gösterince
Bilgisizlik gecesi karanlığını saldı

Şeytan geldi, kâfirlik tuzağını kurdu
Bütün dünya onun tuzağına düştü

Azgınlıktan herkes öküz, eşek gibiydi
Bütün gözler kör, kulaklar sağırdı

Birinin elinde çan ile haç vardı
Biri ateşperestti; Zend Avestası vardı

Biri putu kendine Tanrı edinmiş
Biri Güneşe, Aya secde etmiş

Her biri ters yola girmiş
O yol Cehenneme doğru çevrilmiş

Tanrı, fazileti dolayısıyla merhamet etti
Rahmetinden dünyaya nur yaydı

Doğru sözlülerin güneşi doğdu
Yol arayanların kutlu rehberi oydu

Din kandili Ebulkasım Muhammed
Son resul, Yasin, Ahmed

Temizlikte Âdem çocuklarının efendisi
İyilikte âlem halkının yol göstericisi

Allah yaratma gücüyle yarattı
Onu temizlerin, seçkinlerin içinden seçti

Onunla peygamberliğe iki kanıt verdi
Biri Furkan, diğeri keskin kılıçtı

Söz ustaları onun karşısında şaşkına döndü
Hüner sahipleri onun için canını saçtı

Onun zamanında bazı insanlar vardı
Yiğitlikle birlikte fesahat gösterirdi

Onların sözünü şiirlerde ara
Onların yaptığını kitaplarda gör

Fesahatten yana sözleri parlaktır
Yiğitlikte hünerleri sayısızdır

Böyle sözü, davranışı olan bir kavim
Dilleri inci saçar, kılıçları kan döker

Peygamber'den Furkan'ı dinlediler
Onu Bedir, Hayber cenginde gördüler

İkisinin de Allah'a ait olduğunu anladılar
Onu kabul etmek cana aydınlık veriyordu

Büyükler ister istemez itaat etti
Dünya bağının düğümünü çözdüler

Kötü cevherli şeytanın pençesinden kurtuldular
Mekke'nin putlarını kırdılar

Din nuruyla karanlık ortadan kalktı
Tanrı bulutundan rahmet yağmuru yağdı

Putperestlik gitti, Tanrı'nın dini geldi
İman kılıcı küfür ülkesini fethetti

Biz Allah'a şükrümüzü nasıl eda ederiz?
Ancak canımızı şükrâne olarak ona verebiliriz

Bize bu kutlu dini verdi
Bizim için bu rehberi gönderdi

Resul geldi, mesajları iletti
Dünyayı onun hışmından kurtardı

Ne bağışlayıcı ne müşfik Tanrı'dır!
Ne iyiliksever ne merhametli Tanrı'dır!

Çünkü çaresizliğimiz yüzünden bağışladı
Bir elçi verdi, iyi yolu gösterdi

Onu Tanrı olarak kabul ettik
Resulünü sadık rehber bildik

Ne O'nu başkasıyla ortak tutarız
Ne O'nun sözü dışında bir şeyi kabul ederiz

Dünyada, ahirettc yüzümüz O'na dönüktür
Bizim ondan başka dostumuz yoktur

Başımıza kılıç yağdıracak olsa
Bu dinden başka din yaraşmaz bize

Canımız durdukça dini koruruz
Ruhu, dini Tanrı'ya birlikte teslim ederiz

Allah'ım, biz üstümüze düşeni yaptık
Bedeni, canı emrine teslim ettik

Peygamber'den öğrendik dinini
Artırdık sana şükrü, övgüyü

Ama bu bedenimizi sen yoğurdun
Kaza kaderi bize sen yazdın

Şimdi bedenimizden ara sıra
Bir hata veya günah gelirse

Yaptıklarımızı başımıza kakma
Lâyık olduğumuz cezayı bize verme

Biz, sen Allah'ın biçareleriyiz
Şimdi biz Mustafa'nın ümmetindeniz

Günahımız sayısız olsa da
Faziletinden, rahmetinden umutluyuz

Biz seni ararız; anarız ama
Dergâhından başka bir yol bilmeyiz

Kerem sahipleri zayıfları kovmaz
Özellikle onları inim inim inletmez

Sen kerimsin, çağır bizi dergâhına
Çünkü seni zaman zaman iniltiyle anıyoruz

Çağırmasan da biz zayıflarız
Kovmasan da biz günahkârlarız

Senin faziletine, sabrına şaşılmaz
Oysa cefa, çirkin işler bizden gelir

Senin ihsanın, rahmetin sonsuzdur
Bizim şefaatçimiz de çok şefkatlidir

Muhammed rahmetinin önüne gelince
Senin fazlından umudumuz nasıl kesilir?

3

Sultan Ebû Tâlib Tuğrul Bey'e Övgü

Akıl sahibi için üç ibadet lâzımdır
Üçü de birbiriyle bağlantılıdır

Gönül sevinci bunlardan gelir
Canın iyi adlı olması bunlardan gelir

İki dünyayı da istiyorsan
Gönlünü çevirme bu üçünün emrinden

Bu dünyada övgüye değer bir hayat
Öbür dünyada ebedî Cennet

Biri dünya padişahının emridir
Can onunla ebedî kurtuluşu bulur

İkincisi Muhammed Peygamber'in emridir
Dinsiz kâfir onu reddeder

Üçüncüsü, dünyaya hükmeden sultanın emridir
Saltanatta Tanrı dininin kıymetidir

Muazzam şahlar şahı Ebû Tâlib
Âlemdeki padişahların padişahı

Himmet güneşi Melik Tuğrul Bey
Herkese ondan izzet, nimet gelmiştir

Zafer onun delili, cömertlik hazinesi
Vefa onun emini, akıl onun veziri

Onun da adı Muhammed'dir
Onun gibi Tanrı'nın yardımını almıştır

Doğudan güneş gibi yükseldi
Devlete Cemşid gibi şahlar şahı oldu

Hint kılıcıyla Hind'i, doğuyu aldı
Türklüğüyle Rûm'da, Berberistan'da savaş aradı

Soyunmuştur ülkeler fethine
Dünyayı fetheder, ülke bağışlar

Sâsânîlerin hikâyesini niçin okuyorsun?
Niçin okuyorsun Sâmânîlerin kitabını?

Bir kere oku sultanın hikâyesini
Böylece gözünden düşsün onların hepsi

İstediğin kadar bulursun onda
İlginç zaferler, padişahlıklar

Nadir olaylar, devranın devletleri
Acayip şeyler, Tanrı'nın kudretleri

Oku onun haberlerini, anla böylece
Kimsenin kolay kolay saltanata geçmediğini

Maveraünnehir, Horasan toprakları
Bir uçtan bir uca oldu şahın meydanı

Her yerde bir savaş yapmış
Komutanını, şahını orada yenmiş

Turan'dan İran'a sefer düzenleyince
Keyhüsrev gibi yürüdü Ceyhun üzerine

Biniti gemi, bahtı rehberdi
Allah destekçisi, felek yaveriydi

İyi bak, kalbi ne kadar temizdi
Böyle bir nehirden nasıl korkusuzca geçti

Onun yüreği Ceyhun'dan çekinmedi
Neden çekinsin değişen hallerden?

Ne sıcak ne soğuk dinler
Ne kum, çöl, dağ, deniz dinler

Hârezm'in, Horasan'ın bozkırları
Bahçe gibi görünür onun gözüne

Yine Karen Dağının kayalıkları
Gülistan gibi görünür onun gözüne

Başka şahlar gibi içki müptelası değil
Zahmetine katlanarak nam sahibi olur

Ceyhun ırmağını geride bıraktığında
İki yüz Ceyhun akıttı düşman kanından

Kılıcından bir tufandır koptu
Bu tufan bütün şahların sonu oldu

Öbür dünyada Mesud şahın ruhu
Mahmud şahın ruhundan utanıyordu

Orada ne sitemler ederdi
Cahillikle verdin Horasan'ı

Şimdi nice şehriyarın ruhu
Ki rüzgârla dost olmuştu

Hepsi onun elinden kılıç yedi
Hepsi saltanatı, şahlığı ona verdi

Onun ruhu utançtan kurtuldu
Sızlanmaktadır onu gibi birçoğu

Babasının yanında mazur kaldı
Nice kahrolmuş şah gördü ondan iyi

Doğuda hangi şah savaşta
Hârezm şahıyla vuruşabilirdi?

Bizim devrimizde yaşayanlar bilir
Melikşah'ın işi nasıl göklerdeydi

Yüz bin Türk süvarisi vardı
Onun bir süvarisi orduya bedeldi

Ne çok akın etti, gece baskın yaptı
Onun görkemi Rüstem'den fazlaydı

Dünya padişahı, en büyük sultan
Doğru tedbirli, sağlam düşünceli

Savaş günü düşman ordusunu parçalar
Ağır örsün aynayı parçalaması gibi

Sultan karşısında bozgun yedi
Hem bu yolda feci şekilde can verdi

Sultan hakkında kötü düşünenler vardı
Bu günü, bu hali tecrübe etti

Küçük büyükle didişmeye kalkarsa
Yere düşer bir daha kalkamayacak şekilde

Bedeni kötülük için masal olur
Ruhu hayırsızların okuna hedef olur

Onun düşmanları olmasaydı
Bunca hüneri kime gösterebilirdi?

Karanlık böyle gölge salmasaydı
Parlak güneşin değeri bilinmezdi

Şimdi dünya şahı yüksek kadrini
Hem halkına hem düşmanlarına gösterdi

Hârezm'i, Horasan'ı ele geçirince
İndi Taberistan ile Gorgan'a

Bütün dünyada bir yer yok ki
Onunla solmasın, onunla iyileşmesin

Üç çeşit yer çetin, zorlu olur
Biri deniz, biri ormanlık, biri dağlık

Bütün dağlar onun kalesi olur
Deniz onun eteğinde hendek olmuştur

Akıllı kişi onu tavsif edemez
Şeytan ona yol bulup giremez

Onda Gîl'in, Deylem'in savaşçıları var
Âlemin yiğitleri, hüner arayanları var

Hünerleri yağma yapmak, savaşmak
Deniz ile orman onda karışık

Sultanın sancaklarını gördüklerinde
Allah'ın adından kaçan şeytan gibi kaçtılar

Deniz tarafında onlar sayıca çoktur
Cihan sultanı onların kanını dökmüştür

Şimdi orada duruyor ağaçlarda
O talihsizlerin başları meyve yerine

O toprağı şah ele geçirince
Sancaklarını çevirdi Rey iline

Her bir yere komutanını gönderdi
"Seni oranın yönetimine atadım" dedi

Bir komutan Mukran'a, Gorgan'a gitti
Bir başkası Musul'a, Hûzân'a gitti

Bir başkası Erran'a, Ermen'e gitti
Rûm diyarında ağıt yaktırdı

Onun komutanları muzaffer oldu
Hakkında kötü düşünenlerin dünyası karardı

Aslan Han'dan ona bir elçi geldi
Ona bağlanmayı, ahitte bulunmayı istedi

Hediye olarak ona çok mal gönderdi
Tatar ülkesinin haraç vermesini kabul etti

Dünya padişahı onunla bağlılık kurdu
Çünkü onu çok akıllı padişah olarak gördü

Sonra Kayserden mal ile elçi geldi
Küçükten büyüğe gelmesi gibi

Rûm'un on yıllık haracını gönderdi
Hapiste bulunan esirleri salıverdi

Ammûriye'de kasrının karşısında
Minare, mescit, minber yaptırdı

Sultan minareye adını yazdırdı
Onunla İslâm dini aşikâr oldu

Şam şahından da elçi geldi
Ahdinde makbul olduğunu gösterdi

Hediye olarak birçok mal gönderdi
Bunların arasında şaha lâyık bir yakut vardı

Görkemli bir rummanî yakuttu
Büyük, yuvarlak, dağ gibi eğri büğrüydü

Gökyüzündeki güneş gibi parlıyordu
Şam'ın bir yıllık haracı değerindeydi

Güzelliği, kalitesi, rengi yanında
Tartıldı, otuz altı miskal ağırlığında

Ondan sonra berat ile hil'at geldi
Halifelikten padişahlık sancağı geldi

O sancağı Isfahan'da üstüne geçirdi
Bütün şahlar bilgiyle onu tebrik etti

Çin'den Mısır'a, Berberistan'a kadar
Dünya melikleri ona kul oldular

Dicle ile Ceyhun arası bir dünyadır
Ama şah için burası bahçe gibidir

Zorbalar ona boyun eğdi
Ona hile yapmayı akıllarından çıkardı

Bu şahane bahçede dolaşır
Muradınca kendine bağlı olanlarla

Kucağında binlerce güneş var
Hisarında binlerce ejderha var

Bazen Horasan'da oturur
Bazen Isfahan'da, Gorgan'da oturur

Her an çevredeki topraklardan
Bir fetih müjdesi getirirler ona

Müjdelik isteyenlerin davul, boru seslerinden
Isfahan'da yedi ay uyuyamadım

Üstünden daha bir ay geçmeden
Hediyeler, mücevherler getirilir bir iklimden

Dünyayı sevinç içinde tutar
Büyüğe, küçüğe cömertçe bağışlar

Bu dünyadan tek muradı insanlık
Tanrı'dan korkar; insandan korkmaz

Bütün dünyadaki ünlü şahlar
Ondan makam, iyi ad ister

Onlardan kime lütuf gösterirse
Bahtından dolayı iftihar eder o kimse

Onun dergâhında bulunan küçükler
Hakandan büyük, Kayserden üstünler

Çünkü handan, kayserden her yıl
Sürekli, türlü türlü mal gelir

Şahlar arasında gördün mü hiç
Adda, makamda, fer'de böyle birini?

Bunca özellik hangi padişahta vardı
Mısır, Şam, Musul'dan Çin'e kadar?

Bu hüner hangi padişahta vardı?
Ne zahmetten ne ölümden kaçınırdı

Lâyıktır doğrusu onun ömrü
Ebedî ömürden uzun olsun

Onun canına binlerce övgü olsun
Feleğin yörüngesi onun emrinde olsun

Yıldız onun murat yolunu göstersin
Zamane onun iyi adlı olmasını istesin

Şehinşahlığı, adı ebedî olsun
Bedeni huzurlu, gönlü şen olsun

Her savaşında muzaffer olsun
Onun meclisi görkemli, ışıklı olsun

Her adımda sevinç onun yanında olsun
Her işinde Allah onun yardımcısı olsun

4
Hâce Ebû Nasr bin Mansûr bin Muhammed'e Övgü

Tanrı bir kuluna yâr olursa
Onun iki devlet gözü uyanık olur

Zaferle her muradını elde eder
Talihiyle her adı sanı elde eder

Nerede güzel, şaha lâyık bir şey varsa
Nerede işe lâyık biri varsa

Tanrı o kuluna hepsini verir
Çünkü o bunlara daima lâyıktır

İşte böylesini şimdi sultana verdi
Dünyada bildiğin her şeyin seçkinini

Onun dergâhında adamlar vardır
Onların yanında diğer adamlar kadındır

Ama onların içinde nam sahipleri vardır
Yüreklidir, işbilir, akıllıdır

Bilgedir, kıvrak zekâlı, adam sarrafı
Cömert, iyi huylu, iyi düşünceli

İyi konuşur, söz bilir, zariftir
Hünerlidir, hünere bakar, latiftir

Sultan dergâhının direğidir
Her işte, her halde övülesidir

Zaferde, iyi günde sabittir
Ebû Nasr'dır, Mansur'dur, Muhammed'dir

İyiliğiyle bir dünya olan efendidir
Onun yüksek düşüncesi gökyüzü gibidir

Bu dünyada bilgiye yönünü çevirir
Bilgi sahibi olmakla huzurunu artırır

Daima iyi ad sahibi olmayı sever
Haksızlık oldu mu hakkı yerine getirir

İncitmez, insanlara karşı alçakgönüllüdür
Kuşkusuz kimse ona düşman değildir

Ona neden düşman olunsun ki?
İsteyenlerden canını esirgemez

Aklını kendine vezir eder
Gönlünü her uygunsuz şeyden uzak tutar

Süleyman gibi her sesi bilir
Binlerce devi emri altında tutar

Cömertlikte Hâtem'den ileridedir
Yiğitlikte Rüstem'den iyidir

Yedi ülkenin insanı şöyle der
Sanki o cevher ülkesinden gelmiştir

Tırazlı onun Tırazlı olduğunu sanır
Hicazlı ise "O Hicazlıdır" der

Her dilden nesir gibi hoşlanır
Nazımda onun dili mucize gösterir

Farsça, Arapça, Türkçe konuşur
Konuşunca gönlün pasını götürür

Onun beyanı elmastan iki kılıçtır
Biri elinde, diğeri ağzındadır

Hüner vaktinde graniti eritir
Konuşurken bilgiyi yazıya döker

Onunla nice toz döne döne yükselmiş
Nice can onun yüzünden cansız kalmış

Âlem sultanının büyük küçük askeri
Onun canına sağlam and içer

Küçüklere karşı babaca davranır
Büyüğüne karşı oğul gibi davranır

Akranlarına karşı kardeş gibidir
Bundan büyük âlîcenaplık yoktur

Her fende toplanmış çevresinde hakîmler
Hatipler, münşiler, edipler

Her şehirden gelip çevresinde toplanmışlar
Onun cömertlik denizine dalmışlar

O bizim alıcımız olmasaydı
Şairliğin hiçbir değeri olmazdı

Bir şair bilgili olmasa da
Kasıtlı olarak "aferin" der ona

Bunun bir sebebi onu sevindirmektir
Diğer sebep ona daha çok ödül vermektir

Doğudan batıya kadar dünyanın işini
Sultan onun emri altına verdi

Bunca işi yapmaktan yüksünmez
Bir kadeh mey, şarap düşkününe çok gelmez

Büyüğüm; dünyayı yaratanın cömertliğini gör
İnsanoğluna bunca üstünlük verir

Bu dünyada var oluş, yok oluş sürdükçe
Varlıkların bir başı bir sonu olacak

Bu iyi huylu kerem sahibi kalıcı olsun
Onun makamı, devleti hep yücelsin

Onun bahtı daima muzaffer olsun
Zaferde, iyilikte hep ünlü olsun

Dünya mülkü onun buyruğunda olsun
Tanrı'nın ışığı hep onunla olsun

5
Sultanın Isfahan Şehrini Alması

Muazzam sultan, şahlar şahı
Kutlu falıyla girince Isfahan'a

Bahar gibi bir şehri sevinçle gördü
Hisarlı şehir çevresindeki dağ gibi

Şaha muhalefet onu viran etmiş
Şaha muhalefet şehri sağlam bırakır mı?

Şah çok adaletli olmasaydı
Sevgi, bağış vaktinde iyi kalpli olmasaydı

Isfahan'da taş üstünde taş kalmazdı
Yüz yıl boyunca kimse orada ekin ekmezdi

Ama halka çalışmayı buyurdu
Şehri, orduyu bağışladı

Onların suçunu affetti
Onun öfkesiyle bir beden inlemedi

Diğer şahlar gibi eski kini gütmedi
Halkı düşman görüp kıymadı

Yüce Tanrı Kur'ân'da söyledi
Belkıs ile Süleyman'ın halini anlattı

Şahlar yeni bir şehre girdiklerinde
Kıyım yapar, çirkinlik gösterirler

İzzet, makam sahiplerini
Horlar, zor duruma düşürürler

Dünyanın efendisi, cesur şah
Bundan daha iyi bir âdet koydu

Şehirdeki her sınıftan halka
Kendi bağışıyla herkese sağladı fayda

Askere vilayet, şahlık verdi
Kötü davranmadı onlara, yok etmedi

Kimse ondan bir zarar görmedi
Herkes onunla kâr etti, sevindi

Ordunun işini böylece halletti
Nitekim kimse kıl kadar incinmedi

Halka bundan daha fazlasını bağışladı
Bütün şehir kötü düşünceliler yüzünden rahat etti

Bunların bir kısmını halka teslim ettiler
Çünkü halkı canavarlara atmışlardı

Onun emriyle dillerini kestiler
Gözlerine kızgın mil çektiler

Sonra şehre verdiği sıkıntıyı kaldırdı
Gitti, şehri kargaşaya atmadı

Şunu bil ki o kimseyi üzmez
Halka karşı çok eziyet etmez

Isfahan'dan ayrılma vaktinde
Şehri bıraktı bahtı yüz cihan değene

Ünlülerin güneşi Ebû'l-Feth
Adı Muzaffer, muratlıların tacı

Dünyada faziletiyle bir bütün
Değerli evlat gibi şahlar şahı için

Melik ona bırakmış valiliği
Üstüne yaymış efendilik ışığını

Her işinde onu beğenmiş
Gönlü hiç ondan incinmemiş

Her işte onu işin erbabı görmüş
Onda vefa, sağlamlık görmüş

Giderken onu yanına çağırdı
Sevgi hazinesinden ona inci saçtı

Ona dedi: Gerçi sen akıllısın
Vefalısın, candan seversin

Söylemekten başka çarem yok
Bunları senin boynuna bırakıyoruz

Seni herkesin içinden seçtim
Çünkü işlerdeki liyakatini gördüm

Can kulağıyla dinle dediklerimi
Bu sözlere muhatap bilirim seni

Bizim sana ilk ahdimiz şudur
Dünyanın sahibi Tanrı'dan korkmalısın

O'ndan korkarsan, O'ndan umarsın
Her işte yardımı O'ndan istersin

Sakın O'nun emrinden çıkayım deme!
Her işini yap O'nun emrine göre

İkincisi; dünyadaki bütün insanlar
Hepsi benim gibi O'nun kuludurlar

Tanrı aşkına onlara adaleti uygula
Daima yardımcı ol dürüstlük adına

Zalim, Tanrı'nın düşmanıdır
Çünkü O'nun emirlerinden bîzardır

Hançerle yok et O'nun düşmanlarını
İyilikle affet Tanrı'nın sevdiklerini

Sen zalimin zulmünü kabul etmezsin
Sen de asla zulmetmeye kalkışma!

Çünkü halkın bir şeyine ihtiyacımız yok
Adaletle, dinle başımız yüce durur

Adaletle mamur et Isfahan'ı
İyilikle şad et herkesi

Gerek şehrin içi gerek dışı
Uzak kalsın hilekârdan, gaddardan

Bir kadın başına altın koysa
Gece gündüz dolaşabilmeli civarda

Kimse o altına bakmaya cüret etmemeli
Yoksa o altın uğruna başını vermeli

Bundan önce seni çok denedim
Her işinde senden memnun kaldım

Bu işte de senden memnun kalayım
Söylediklerimde bir eksiklik olmasın

Bütün sözlerimizi söyleriz bir arada
Sen bizim ne düşündüğümüzü bilirsin

Bilirsin, biz iyiliği severiz
Dünya nimetine gönül vermeyiz

Bu tarafta adımızın büyüklüğünü isteriz
Öbür tarafta ise iyi bir son dileriz

Adımızı hayırlı işlerle parlat
İyilik her gün insanı kutlu kılar

Şahlık işinde ben Allah'tan korkarım
Bana ne sorulursa, sana sorarım

Bizim işimizi muradımızca yaparsan
Bizden alırsın, her neyi umarsan

Umudunu, zahmetlerini zayi etmeyiz
Sana ondan sonra fazlasıyla veririz

Sen liyakatli olduğun sürece
İşlerinde daha çok aranılan olursun

İyi günler için daha da umutlu ol
Böylece fermanın bahtınla yâr olsun

Çözülmez görülen ne işler çözülür
Bizden yana her muradın yerine gelir

Muradımızı sana bildirdik
Gidiyoruz, seni Allah'a emanet ettik

Daha sonra bir berat yazdılar
Tüm geliri, haracı ona bıraktılar

Şah ona öyle bir hil'at verdi ki
Hiç kimse ondan iyisini görmedi

Rahvan giden soylu bir Arap atı
Altın üzengili, şahlara uygun eyerli

Rûmî kaftan, sırmalı destar
Bundan başka çeşitli hil'atlar

Gerektiği gibi kösler, alemler
Böyle ünlü birine yakışacak şekilde

Hil'at meselesi hoş olsa da
Onun himmeti bunların değerinden fazla

Bir Isfahan'la nasıl şad olur
Bir dünyadan büyük olan gönül?

6
Amîd Ebülfeth Muzaffer'e Övgü

Ey Isfahan! Bundan iyi ne istersin?
Çünkü şahlar şahının başkenti oldun

Şimdi Bağdat seni kıskanıyor
Çünkü Tanrı'nın sana verdiği, onda yoktur

Muazzam sultan gibi bir şahlar şahı
Zaferde âlem şahlarının şahı

Ebülfeth Muzaffer gibi bir efendi
Sultandan makamı, ışığı elde etti

Hem soyu sopu hem devleti büyük
Hem rütbesi hem himmeti yüce

Hem cevheri seçkin hem yıldızı kutlu
Hem yüzü güzel hem bilgili

Onun aslı hep doğuydu
Ay ile yıldız ondan doğardı

Vali şimdi güneş gibi oradan geldi
Dünya onun nurunun ferriyle umutlandı

Fetih künyesi, zafer onun adı oldu
Çünkü ikisinden de muradını aldı

Bakarsan dünya ihtiyar delikanlıdır
Namlı vali cihan gibidir

Yaşta, bahtta, huzurda delikanlıdır
Düşüncede, akılda, bilgide ihtiyardır

Akıl açıkça şekle bürünse
Kutlu işaret verir o şekilde

Avucu bade kadehiyle sevinç bağıdır
Ama sevinç bağı cömertlik dalıdır

Sahip olduğu bağışın, fermanın iyiliğinden
Sanki sürekli vahiy gelir Tanrı'dan

Himmet, bağış böyle olmalıdır
Cevrin, zulmün adı böylece silinmelidir

Akıl gözüyle bakarsan can gibidir
Adalet kulağıyla dinlersen, ruh gibidir

Akıllıya göre bazı bağışlar
Bağış değil, adeta zulümdür

Böyle bir bağış seraba benzer
Su değildir ama suya benzer

Zulümlere dur demek için emrederse
Kaza gökten gelir onun emriyle

Emel der ki rehberim geldi
Ecel der ki hançerim geldi

O emir verince ecel harekete geçerdi
Kötüsü, kötü kalplisi anasından doğmazdı

Onun hakkında övgüde bulunacak olsam
Veya onun bahtına dua edecek olsam

İkbal ona övgüyü telkin eder
Cebrail ise duaya âmin der

Bizim gibi topraktan yaratılmışsa da
Yüzüyle, davranışıyla melektir aslında

İran'ın, Isfahan'ın kıvancı olsa da
O dünyanın kıvancı değerde ondan fazla

Nişabur gönül derdiyle ağlar durur
Çünkü bu ünlü insan oradan uzaktadır

Isfahan gönül muradıyla gülüyor
Çünkü onun adaletiyle kıvanç duyuyor

Isfahan kırık bir beden gibiydi
Onun ışığıyla kırıklar sarıldı

Şaşılmamalı çok, bu yılda yine
Valiyi övme ağacı meyve verdiyse

Onun adaleti sayesinde kış rüzgârı
Dökmüyor gül bahçesinden hiçbir yaprağı

Dünya sahibi sultan biliyordu
Bu iş kimin eline teslim edilmeliydi

Isfahan'ı hasta eden o olsa da
Yine o verdi hazık doktoru oraya

Yeminle sana; onun çalışmasını görünce
Herkesin arasından onu seçer yine

Bütün ülkeyi ona teslim eder
Çünkü ondan daha büyük vali yoktur

Herkes gördü Isfahan köylerini
Bütün ırmaklar viran haldeydi

Köylüler köyü terk etmiş, avare olmuş
Herkes azıksız eşyasız kalmış

Duyunca onun adını, geri geldiler
Kuhistan'dan, Hûzistan'dan, Şiraz'dan

Bir bir herkesi çağırdı, gönlünü aldı
Öküz, tohum verdi, işini yoluna koydu

İki ayda bölgeyi öyle bir hale getirdi ki
Böyle olabileceğine kimse inanmıyordu

Harabe halindeki o köyler
Şimdi mamurlukta tıpkı Kandehar

Yemin ederim, bir ömür geçse de
Başka birinin elinde böyle olmazdı

Şu birkaç beyitte onu methettim
Yemin ederim, asla abartmadım

Onun halini anlatmak dışında şiir yazmadım
Yaptıklarından ne gördümse, onu dedim

Nimeti gördüm, onu övmekten âciz kaldım
Görür görmez, ben onu methettim

Onu övmekle ben mesut oldum
Böylece muradıma ermiş oldum

Aşinalık hakkındaki atasözünü duydun mu?
Aşinalık demek aydınlık demek

O efendiyle tanıştığımdan beri
Gönlüm gündüzden aydınlık oldu

Gökyüzünde Ay ile Güneş oldukça
Korku ile umut olacak dünyada

Dünya kulu, baht rehberi olsun
Zamane hizmetkârı, Allah yardımcısı olsun

Onun canı hep mesut olsun
Daima muradı insanlıkta olsun

7
Sultanın Isfahan'dan Ayrılması ve Bu Kitabın Yazarının Hikâyesi

Sultanın otağında kösler gürledi
Sanki dağ taş yerinden oynadı

Doğuda parlak güneş yüzünü gizledi
Felekte Zühre'nin ödü patladı

Isfahan'dan öyle bir ordu çıktı ki
Hiçbir şah bunun yüzde birini görmedi

Dünyanın efendisi en büyük sultan
Isfahan'dan ayrıldı mutlu, kutlu

Üzengisinde ebedî izzet vardı
Sayvanı ilahî ışık gibiydi

Sultanın ordugâhı bozkırdaydı
Otağların, çadırların bolluğu dağlık arazi gibiydi

Kaplan ile aslan, ordunun savaşçılarıydı
Oranın güzelleri yaban eşekleri, ahulardı

Şahlar şahı Kuhistan'a geldi
Dağlık bölge gül bahçesine döndü

Ertesi gün Kuhistan'dan hareket etti
Oradan doğruca Hemedan'a gitti

Benim Isfahan'da bir işim vardı
Bu iş için bir süredir oradaydım

Bu sebeple Isfahan'da kaldım
Şahlar şahının maiyetinde gitmedim

İşlerinde hep fetih olsun
Devlet tacı Hâce Ebülfeth'in yanındaydım

O yüceliğiyle ben kuluna sordu
O soruda da bir yücelik gördüm

Sonra dedi: Bu kışı bizimle geçir
Şimdi Kuhistan'a gitme

Nevruzda bu dünya yenilenir
Hava güzelleşir, o zaman gidersin

Senin için gereken her şeyi hazırlatırım
Bu konuda hiçbir derdin olmaz

Ona dedim: Efendim daima
Böyle olmuştur, bunu âdet edinmiştir

Konuk seversin, kullarının gönlünü alırsın
Dostun muradı için düşmanı eritirsin

Yolcuları zahmet tuzağından kurtarırsın
Balıktan alır da Ay'a ulaştırırsın

Nasıl konuğun olmam? Ben kimim ki
Konuğun değil, kapıcın bile olamam

Bu dergâhta üstüme toz konsa
Bahtım beni çıkarır Ay yuvarlağına

Senin benden daha iyi küçük kulların var
Senden daha büyük bir efendim olamaz

Bu lütfu Pervin'e gösterecek olsan
İner aşağı, ayağını üstüne basarsın

Eyvanının toprağına ayak bassam
Yedinci kat gökte olur yerim

Senin yüzün benim için nevruzdur
Güzel hava senin sözlerindir

Dünyayı değil, senin yüzünü görsem
Kutlu bahtım hep böyle kalsın isterim

Bana sevgini gösterdiğin için böyleyim
Gönlümde başka bir şey varsa çıfıtım

Bir süre onu böyle methettim
Övgülerimin üstünden birkaç ay geçti

O din kıblesi bir gün bana dedi
Vîs ile Râmîn hikâyesi hakkında ne dersin?

Dediklerine göre çok güzelmiş
Bu ülkede herkes o hikâyeyi severmiş

Dedim: Çok güzel bir hikâyedir
Altı bilgili kişi tarafından derlenmiştir

Ondan güzel bir hikâye okumadım
Kutlu, güzel bir bahçe gibidir

Ama hikâye Pehlevî dilinde yazılmıştır
Pehlevî dilini bilmeyen onu anlayamaz

Herkes o dili iyi bilmez
Bilen kişi okuyunca mânâsını anlar

Her şeyin özelliği tavsif edilir
Okursan, derin mânâlar yoktur

O zamanlar şairlik meslek değildi
Kıvrak düşünceli bilgeler yoktu

Öyle bilge şairler görülmezdi
Şimdiki şairler söz ustasıdır

Mânâları nasıl açarlar
Onu vezne, kafiyeye oturturlar

Bu iklimde yok o kitabı okuyacak biri
Pehlevî dilini bilen, anlayan biri

Nerede bu ülkenin insanları arasında
O tatlı sözleri anlayacak biri?

Bir sözde vezin, kafiye bulunursa
Boşuna yol almaktan iyidir

Hele onda ince mânâlar bulursan
Bir gün işine yarar, okursan

Bir hikâye güzel, şirin olsa da
Vezinle, kafiyeyle girer yeni düzene

Hem mânâ hem çok söz gerekir
Böyle olursa mücevher kakmalı altın gibidir

Hikâyeye yer yer yerleştirilir
Yıldız gibi parlak sözler

Bil ki böyle olursa, çok şey öğrenilir
Büyük, küçük herkes onu okur

Şimdi avam tabakası, orta sınıf
Bunu masal olarak okur

Söz şairin ağzından çıkmalıdır
Böyle olursa, dünyayı dolaşır

Sadece evde kalmamalıdır
Çünkü okuyan dışında, okunmaz kitap olur

Şimdi Vîs ile Râmîn hikâyesini
Söyledi gelip geçmiş söz ustaları

Farsça söylemekte hüner gösterdiler
Çünkü Farsçada üstattılar

Böylece bir hikâye çıkardılar
Onda her dilden garip lafızlar kullandılar

Mânâda, örnekte zahmet çekmediler
Hikâyede bu iki süse yer vermediler

Usta biri onun üzerine kafa yorarsa
İnci dolu hazine gibi güzel olur

Çünkü bu tanınmış bir hikâyedir
İçinde sayısız ilginçlik vardır

Vali bu sözlerimi dinleyince
İftiharla başıma kakmalı taç koydu

Benden rica etti: Bu hikâyeyi
Donat bahar bahçesi gibi

Gücüm yettiğince anlatacağım
İçindeki anlamsız sözleri ayıklayacağım

Çünkü bu sözler unutulmuş gitmiştir
Artık bu sözler devrini doldurmuştur

Onun buyurduğu bu hizmete soyundum
Onun buyruğuyla bahtımın pası silindi

Onun hoşnutluğunu kazanmaktan daha iyi
Bir devlet bulamam ne kadar çaba göstersem de

Onun emrinden yüz çeviremem
Çünkü onun himmet çarkıyla miraca çıkarım

Onun rızası gibi kimya görmedim
Onun hışmı gibi alev kusan ejderha görmedim

Gücüm yettiğince onun kimyasını isteyeceğim
Onun ejderhasından canla başla uzak duracağım

Belki onun küçükleri gibi bir gün büyük olurum
Veya onun hizmetkârları gibi bir gün ünlü olurum

Benim adım onların arasında yer alırsa
Onlarınki gibi gerçekleşir benim de muradım

Bahçedeki ot her ne kadar kendi kendine bitse de
Su verirler ona gül bahçesinin sayesinde

Dünya sahibi efendim ölümsüz olsun
Onun iyi adı karşısında dünya hep hor olsun

Canı sevincin, temizliğin eşi olsun
İyilik, cömertlik onun tabiatının nedimi olsun

Benim gibi binlerce şair kulu olsun
Düşüncede onun hoşnutluğunu arasın

Şimdi çaresiz hikâyeye başlayacağım
Çünkü uyanık insan okumaz nasihatten başkasını

8
Vîs İle Râmîn Hikâyesine Giriş

Hikâyeler arasında yazılı bir hikâye buldum
Eski râvîlerin anlattıklarından biriydi

Vakti zamanında bir şehriyar vardı
Şahlıkta muradına ermiş bir bahtiyardı

Bütün şahlar ona kul olmuştu
Dünyada onun için yaşarlardı

Bahar gelince güzel kutlamalar olurdu
Şenlikte tüm nam sahipleri bulunurdu

Her şehirden bir komutan, bir şah
Her sınırdan bir peri yüzlü, bir ay yüzlü

İran'ın ileri gelen seçkinleri
Azerbaycan'dan, Rey'den, Gorgan'dan

Yine Horasan'dan, Kuhistan'dan
Şiraz'dan, Isfahan'dan, Dehistan'dan

Behram'ı, Ruhâm-ı Erdebîlî'si
Deylemli Goşep'i, Gîlli Şâpûr'u

Yel'in Keşmir'i, ünlü Âzîn gibisi
Cesur Vîrû, pehlivan Râmîn gibisi

Ülke şahının sırdaşı Zerd gibisi
Onun hem veziri hem biraderi

Oturmuş ortaya şahların en büyüğü
Tıpkı yıldızların arasındaki Ay gibi

Dünya şahlarının başı Mûbed Şah
Şahlar yıldızsa, Mûbed bir ay

Başına fatihlerin tacını geçirmiş
Üstünde efendilerin en büyüğünün süsü

Yüzünde aydınlık ışıl ışıl
Dünya güneşi gibi şahlık ışığı

Önünde savaşçılar oturmuş
Yukarıda Ay yüzlü dilberle ayakta

Büyükler tıpkı avcı aslan gibi
Güzeller çayırlık ahuları gibi

Ne ahu aslan görünce ürküyordu
Ne aslan onu görünce öfkeleniyordu

Bade dolu kadehler aralarında dolaşıyor
Parlak Ay'ın yörüngesinde dolaşması gibi

Ağaçlardan gül yaprağı düşüyordu
İyi talihlilere altın yağmuru gibi

Yanan misk dumanları bulut olmuş
Güzellerin zülüf kokusu, rengi gibi

Bir yanda çalgıcılar şarap terennüm ediyor
Diğer yanda bülbüller güle inliyor

Şarap baldudakları daha da güzelleştirmiş
Bülbül çalgıcıları şevke getirmiş

Dostun yüzünde iki çeşit lale var
Güzellerde hem güzellikten hem kadehten

Şahın meclisi kutlu olsa da
Diğer meclisler az değildi onun meclisinden

Bağda bahçede ünlülerden
Yağmur yağıyordu mey kadehinden

Herkes evinden kırlara çıkmış
Bütün seyir eşyasını dışarı çıkarmış

Her bağdan, bahçeden, su kenarından
Bir başka ezgi duyuluyordu

Toprakta o kadar çiçek, yeşillik vardı ki
Sanki gökyüzü yıldız doluydu

Herkes başına gelincikten taç takmış
Herkesin elinde kor kırmızı bade

Bir grup eğleniyor, at koşturuyor
Bir grup şarkı dinliyor, dans ediyor

Bir grup bahçede mey içiyor
Bir grup gülistanda güle benziyor

Bir grup bir akarsu kenarında
Bir grup gelincik tarlasının ortasında

Herkes mutluluk içinde oraya gitmiş
Giysileriyle yeryüzünü atlasa benzetmiş

Şahlar şahı da bu iş için gitmiş
Şahane ziynetlerini, süslerini takmış

Bir file binmiş dağ gibi
Dağı altın, mücevher kaplamış

Çevresinde seçkin savaşçılar
Savaşta, yiğitlikte denenmiş

Ne çok gümüş ne çok inci, deniz gibi
Sanki deniz sahraya akmış gibi

Önde rüzgâr gibi koşan atlar
Çelik toynakları çelik aşındıran

Sırtlarında mahfeler, tahtırevanlar
İçlerinde oturuyor ay yüzlü dilberler

Katırlar yüklerin altında
Mücevher ağırlığından sıkıntıda

Eşyası dağdan bile ağırdı
Tahtı saman çöpünden hafifti

Onca malla, güzellerle meclisi donattı
Yanında bir zerre bile kalmadı

Her şeyi bağışladı, saçtı
Yedi, içti, muradınca eğlendi

Elinden geliyorsa, dünyadan al nasibini
Böyle bağışla, böyle güzel yaşa

Zaman gelir, bunları yapamazsın
İyisi mi cömertlik et, mutlu ol

Şahlar şahı bir hafta boyunca böyle
Zaman zaman sevinçle geçirdi gününü büyüklerle

9
Mûbed Şahın Meclisinde Ay Yüzlülerin Temaşası

Dünyanın peri yüzlü güzelleri
Onun meclisinde temaşa halindeydi

Mâhâbad'dan Şehrû Mâhduht gibi
Azerbaycanlı Servâzâd gibi

Gorgan'dan Ay bedenli Âbnuş
Yine Dehistan'dan Nâzdilber

Rey'den Dînârgîs ile Zerrîngîs
Bûmkûh'tan Şîrin ile Perî Vîs

Isfahan'dan iki dilber, Ay ile Güneş gibi
Kutlu Âb-ı Nâr ile Âb-i Nâhîd

Saray kâtiplerinin kızları, iki inci
Vezir kızları Gulâb ile Yâsemen

Sâve'den ünlü Kenâreng'in kızı
Bahar, hoşluğunu, rengini ondan alır

Şahın eşi Sehî, selvi boylu
Bedeni gümüş, dudağı bal, yüzü Ay

Yine Nâz, Âzergûn, Gülgûn
Yüzü kar beyazı, üstüne kan dökülmüş sanki

Bu ay yüzlülerin etrafında binlerce
Toplanmış hizmetkâr güzeller

Çin, Türk, Rûm, Berberî güzelleri
Menekşe zülüflü, gül yüzlü, yasemin göğüslü

Her birinin boyu selvi misali
Zülüflerinin kıvrımı mersin, şimşir gibi

Her birinin saf altından, inciden
Belde kemeri, başta tacı var

Gönül okşayan ne çok dilber var
Rengi tavus, huyu şahin

Su kenarında geyik görmüş gibi
Sanki avcı aslan av görmüş gibi

Şehrbânû daha güzel, daha hoştu
Gözü, dudağı ruha hem dert hem ilaçtı

Boyu selviydi, selvinin meyvesi güneş
Dudağı yakuttu, yakutta Nâhid'di

Yanağı ipek, giysisi de ipek
Yan yana gelince güzel olmuş iki ipek

Dudağı şekerden, dişleri inciden
Sözleri şekere bulanmış bir inci

Amber kokulu iki örgü saçı kıvrım kıvrım
Zincir ile zırh kenetlenmiş gibi

İki nergis gözü fitne, hile dolu
Sanki tılsım yapan büyücü gibi

Misk kokulu saçında elli boğum var
Salmış arkasından beline kadar

Parlaklığı, rengi saçın dökülmesi gibi
Gümüşten sarkmış, fildişine yayılmış gibi

Nereye otursa hanımların Ay'ı olurdu
Nereden geçse, yürüyen şimşad olurdu

Yüzünün renginden toprak ipek olmuş
Saçının kokusundan hava misk kokar olmuş

Yüzünün renginden gül yaprak döküyor
Amber saçının kıvrımından rüzgâr
yelpaze olmuş

Hem bahar rüzgârı onun yüzünden utanıyor
Hem öd ağacı onun saçından utanıyor

İnci gibi temiz, pürüzsüz, lâyık
Ama mücevherle süslenmiş bir inci

Yüzü altından, ipekten daha güzel
Bu ikisi olmasa da zaten güzel

10

Mûbed'in Şehrû'yu İstemesi, Şehrû'nun Mûbed'le Söz Kesmesi

Gelgelelim bir gün şahların şahı
Ki ona Mûbed Menîkan derlerdi

O gümüş bedenli, selvi boyluyu gördü
Gülen putu, kadınların Ay'ını gördü

Onu yalnız olarak yanına çağırdı
Bir hilal gibi onu tahta oturttu

O periden doğma hurinin yüzünün rengine
Yediveren gülünden bir buket çiçek verdi

Nazını, gülüşünü, oyununu, hoşluğunu gördü
Ona "Güzel, cazibeli kız" dedi

Bu dünyadan senin kâm alman gerek
Senin kucağımda, eşim veya yârim olman gerek

Sana canım kadar değer veriyorum
Seninle sonuna kadar şahlık yapmak istiyorum

Daima senin yanında emrini beklerim
Dünya da benim karşımda emir bekler

Seni sahip olduğum her şeyin üstünde tutarım
Sana ancak sevgi gözüyle bakarım

Yıllar boyunca hep senin muradınca yaşarım
Sana gümüş, altın, mal bağışlarım

Bedenimi, canımı yoluna kurban ederim
Sen ne istersen, ben onu yaparım

Gece, gündüz yüzün karşımda olursa
Gecem gündüz, gündüzüm nevruz olur

Şehrû şahtan bu sözleri duyunca
Nazla güzel güzel cevap verdi ona

Ona dedi: Ey mutluluk padişahı
Niçin bana böyle sözler ediyorsun?

Ben yâr, eş arayan biri değilim
Ben bir yâre, eşe lâyık değilim

Bir kocaya nasıl varırım, söylemiyorsun
Sonra benden nasıl birkaç çocuk olur?

Bütün yiğitler, komutanlar, şahlar
Sanatkârlar, talipler, Mahan

İçlerinde en özgür olan Vîrû
Çünkü filden daha çoktur gücü

Sen beni gençlik günlerimde görmedin mi
Naz, sevinç içinde muradımı sürdüğümü?

Uzun boyum selvi gibiydi
Rüzgâr iki zülfümden koku taşırdı

Ömrümün baharım sürüyordum
Irmak kenarındaki kızılsöğüt dalı gibiydim

Yüzümü görünce yolunu kaybederdi
Gündüzleri Güneş, geceleri Ay

Beni görenlerin yüzsuyu döküldü
Beni gören gözlerin uykusu kaçtı

Bir gün bir yerden geçecek olsam
Orası bir yıl boyunca kokardı yasemin

Cemalim hüsrevleri bende ederdi
Nefesim ölüleri diriltirdi

Şimdi ömrümün sonbaharına geldim
Güzel bahar günleri kaçtı benden

Zamane sarı gülü yüzüme döktü
Şimdi benim miskim kâfurla karıştı

Yüzümden güzellik parıltısını uzaklaştırdı
Billur gibi selvi boyumu iki büklüm etti

Hangi yaşlı gençlik gösterisi yapsa
Dünya onu bunaltır, rezilliğini artırır

Benden yakışıksız bir şey görürsen
Çirkinlik bakımından da gözünde küçülürüm

Mûbed Menîkan bu sözleri dinleyince
Ona dedi: Güzel konuşan parlak ay

Hep muradınca, hep sevinçli olsun
Senin gibi periyi doğuran anne

Annenin ağzı balla dolsun
Senin gibi selvi boyluyu doğurduğu için

Seni besleyen topraklar hoş olsun
O toprakların insanı daima şad olsun

Sen yaşlılığında böyle gönül alıcıysan
Acaba gençlik günlerinde nasıldın?

Güzelliğinin gülü böyle solduysa
Lâyıktır binlerce aferine

Tazelik zamanında fitne gibiyse
Nasıl da çalmıştır erkeklerin gönlünü!

Şimdi benim eşim, yârim olmazsan
Günlerimi mutlulukla donatmazsan

Güzelliğinin tohumundan bir kız ver bana
Yasemin kokulu, uzun boylu, gönlümün istediği

Tohum iyiyse, meyvesi de iyi olur
Senin kızın da senin gibi yasemin göğüslü olur

Güzelliğini, neşeni ver bana
Bir güneş bulunsun benim sarayımda

Şefkat güneşini bulacak olursam
Gökyüzündeki güneşi istemem

Cevap verdi Şehrû: Şehriyarım
Senin damatlığından iyi nedir bizim için?

Benim perde arkasında bir kızım olsaydı
Şimdi bahtım yıldızdan parlak olurdu

Yemin ederim, benim kızım yok
Olsa sana getirmez miyim?

Şimdiye kadar kız doğurmadım
Doğurursam, damadım sen olacaksın

Şehrû şahın huzurunda yemin edince
Bu yeminle şahın gönlü rahat etti

Bu ahit üzerine sohbet ettiler
Birbirlerine ahit elini uzattılar

Gülsuyu ile miski karıştırdılar
Onunla ipek üzerine ahit yazdılar

Şehrû bir kız doğuracak olursa
Bu kız dünyada şahlar şahının olacak

Bak şimdi ne zorluklara düştüler!
Doğmamış bir kızı gelin ettiler

11
Vîs'in Doğumu

Dünyanın rengi, şekli sayısızdır
Aklın yaratılış karşısında işi zordur

Zaman öyle düğümler atar ki
Akıl bir türlü çözemez onu

Bak, nasıl tuhaf tuzak kurmuştur!
Böyle bir hüsrev o tuzağa düşmüştür

Gönlünde böyle bir heves uyandırdı
Doğmamış bir gelini istemeye kalktı

Akıl bu sırrı ona açmadı
Çünkü anasından onun belası doğuyordu

Bu iki ünlü söz kestiler
Dürüstlük adına yeminleştiler

Onlar bu tuhaf işe giriştilerse de
Niçin olmayan bir şey için ahitleştiler?

Zamane ne yapacağını gösterdi
İlginçlik üstüne ilginçlik ekledi

Bu ahdin üzerinden yıllar geçti
Gönüllerden bu hallerin hatırası geçti

Kurumuş ağaç tekrar yeşerdi
Yediveren gülü, nesrin çiçeklendi

Şehrbânû yaşlılıkta hamile kaldı
Sanki istiridyeye inci düştü

Nasıl inci! Üstünden dokuz ay geçti
Ondan parlak bir ay daha doğdu

O bir anne değil sanki Doğuydu
Ondan parlak bir güneş yüzünü gösterdi

Öyle bir kız çocuğu ki anasından doğunca
Güneş gibi sildi karanlık geceyi

Büyük, küçük herkes aynı şeyi söylüyordu
"Yarabbi böyle bir yüz olabilir mi?" diyordu

Herkes onun yüzüne karşı şaştı kaldı
Bu yüzden ona Kutlu Vîs adını verdi

Doğduğu andan itibaren
Annesi onu dadılara teslim etti

Dadılar onu Hûzân'a götürdü
Çünkü yeri, soyu orasıydı

Her eşyasını ipekten, mücevherden düzdü
O küçük yavruyu yüz nazla büyüttü

Misk, amber, kâfûr, sümbülle
Söğüt suyu, mersin, nergis, gülle

Sansar, kakum, samur, sincap kürküyle
Güzel ziynetlerle, parlak incilerle

İpekli, atlas yataklarda
Nazla büyüttü onu muradınca

Temiz, cana can katan, tatlı yiyecekler
Kaliteli, güzel, rengârenk giyecekler

O selvi boylu boy attığında
Bedeni gümüşten, gönlü çeliktendi

Onun yüzünü görenin aklı şaşardı
O puta ne diyeceğini bilemezdi

Bazen derdi: Bu bahar bahçesidir
Onda parlak gelincikler vardır

Menekşe zülüflü, nergis gözlüdür
Nesrin yanaklı, lale yüzlüdür

Bazen derdi: Bu hazan bahçesidir
Onda zira güz meyveleri vardır

Siyah zülüfleri kara üzüm gibidir
Çenesi elma, iki memesi nar gibidir

Bazen derdi: Bu şahların hazinesidir
Onda dünyanın arzuları vardır

Yüzü ipek, endamı atlastır
İki zülfü galiye, amber kokmaktadır

Bedeni gümüş, dudağı saf yakuttur
Dişleri âdeta parlak incidir

Bazen derdi: Bu Cennet bahçesidir
Tanrı onu kendi nurundan yoğurmuştur

Bedeni sudur, süttür; yanakları meydir
O dudaklar ise bir baldır

Aklın ona şaşması doğaldı
Çünkü feleğin gözü bile onunla kararırdı

İki yanağı dilberlik baharıydı
Onun yüzü sabırlıyı helâk ederdi

Onun çehresi güzellerin güneşiydi
Onun gamzeli bakışı büyücülerin üstadıydı

Onun güzel yüzü Rûm'un şahıydı
İki örgülü saçı, yüzü karşısında iki kara giysiliydi

Kıvrım kıvrım saçları zenci şahıydı
İki yanağı yanan iki mumdu

Örgülü saçları koyu renkli bulut gibiydi
Küpeleri bulut arasındaki Zühre gibiydi

On parmağı on fildişi masuraydı
Her birinin ucunda bir fındık taş vardı

Altın üstünde düğüm atılmıştı
Ateş üstündeki buz gibiydi

Yeni ay gibi Pervin üstüne yayılmış
Sanki selviye gümüş gerdanlık geçirilmiş

Huri yüzü, sihirbaz tabiatı vardı
Yaban eşeği kalçası, ahu gözü vardı

Dudağıyla iki örgülü saçı yağmur yağdırırdı
Biri şeker, diğeri misk yağdırırdı

Sanki fitneyi şekle büründürmüşlerdi
Böylece halkın gönlünü yağmalardı

Çarkıfeleğin ne kadar süsü varsa
O boyda, o yüzde göstermişti

12

Vîs İle Râmîn'in Hûzân'da Dadılar Yanında Yetişmesi

Dadıları onu böyle yetiştirdi
Yetiştirmeye kendilerini adadı

Râmîn de Hûzân'da dadılar elindeydi
Dadılar onun üstüne titrerlerdi

Vîs ile Râmîn orada birlikteydi
Ateş renkli, nesrin dolu bahçedeydi

İki çocuk orada birlikte büyüdü
Gece gündüz birlikte oyun oynadı

Orada on yıl naz içinde kaldılar
Horasan'da mutluluk içinde yaşadılar

Kim bilirdi, kimin aklına gelirdi?
İkisinin nasıl ilahî kaderi vardı?

Zamane onlara ne yapacaktı?
O hadisede nasıl bahane hazırlayacaktı?

Daha onlar analarından doğmamıştı
İkisinin tohumu ana rahmine düşmemişti

Kaza onların işlerini hazırlamıştı
Onların ne yapacağını bir bir yazmıştı

Kaza kader artık değişmezdi
Zorla, hileyle değişmesi mümkün değildi

İnsan bu hikâyeyi okuyunca
Bu dünyanın ayıplarını anlar

Onları kınamamak gerekir
Çünkü Tanrı yolunu kesmek mümkün değildir

13

Dadının Şehrû'ya Mektup Yazması, Şehrû'nun Vîs'i Almak İçin Birini Göndermesi

Güzel vücutlu Vîs'in boyu
Bahçe selvisiyle bir olunca

Billur kolları dolgunlaşınca
Saçlarının kemendi uzayınca

Zülüflerinin ucu güle gölge saldı
Gönül nazıyla o çocuk yetişti

Onun adı bütün şehirde yayıldı
Dadıdan çocuğun annesine mektup ulaştı

Mektupta ne çok serzeniş vardı!
Dünyada senin gibi sevgisiz anne yoktur

Ne kendi canından evladına şefkatin var
Ne çocuğun dadılarına şefkatin var

Doğurduktan sonra onu bana verdin
Kızının lâyığı olan bir şey vermedin

Şimdi yüz naz içinde büyüdü yanımda
Doğan yavrusu hazır oldu uçmaya

Korkarım ki uçmaya başlarsa
Bir eş bulacak kendi muradınca

Onu gerektiği gibi yetiştirdim
Gereken renkte, kokuda yetiştirdim

Şahlara yaraşır ipeklerle, süslerle
Her kumaşçının, attarın ürünleriyle

Şimdi bizimkileri beğenmez oldu
Gerçi ipek, atlas var türlü türlü

Çok kaliteli kumaşlar gördüğünde
Bir kuyruk takıyor her birine

Sarı bu; adam olmayanlara lâyık
Mor bu; yas tutanlara lâyık

Beyaz bu; kokmuş ihtiyarlara lâyık
Alacalı bu; saray kâtiplerine lâyık

Sabah uykudan kalktığında
Esterâbâd ipeği istiyor benden

Öğle vakti oldu mu
Çin ipeği istiyor benden

Akşam oldu mu istiyor iki yüzlü ipek
Güzel peri yüzlülerden nedimler

Yanında en az seksen kadın olmalı
Bundan aşağısıyla nedimlik olmazmış

Ne zaman kimle oturup yemek yese
Bütün sofra takımlarının altın olmasını istiyor

Gündüz veya gece, zamanlı zamansız
Yanında elli cariye istiyor

Kemer kuşanmış, başına taç geçirmiş
Hizmet için önünde durmuş

Bu mektubu okuyunca, bir an önce
Bu şehir güzeli kız için tedbir al

Ben ona bundan fazla dayanamam
Onun istediklerini bulamam

Ben kimim ki şah kızına sahip olayım
Hem istediğim gibi hem iyilikseverler gibi yaşayım?

Yüz parmak yetişmiyor bir kişinin işine
Üç yüz yıldız geçemez güneşin yerine

Dadının mektubu Şehrû'ya gelince
Güzel sözler buldu mektupta

Kızından güzel haberler aldı
Çünkü hem adı hem yıldızı güzeldi

Ulağa müjdelik olarak altın taç verdi
Taç dışında birçok altın, inci verdi

Parayla, mücevherler o ulağı
Sanki doğuştan zenginmiş gibi zengin etti

Sonra şahların âdetine göre
Ona birçok altın tahtırevan gönderdi

Tahtırevanın önünde hizmetkârlar vardı
Her hizmetkâr bir selvi boyluydu

Vîs'e gitmek için sevinçle yola çıktılar
Onu Hûzân'dan Hemedan'a getireceklerdi

Annesi kızının yüzünü görünce
Selvi boyunu, güzel endamını görünce

Nice altın, nice inci saçtı
Tanrı'nın kutlu adını andı

Onu yanında tahta oturttu
Onun yüzünü parlak Ay'dan ayıramadı

Saçlarına misk, amber sürdü
Kollarına inci kuşaklar taktı

Sırmalı ipekliler giydirdi
Yanında öd, misk tütsüleri yaktırdı

İlkbahar rüzgârının bahçeye yaptığını
O gönül alıcı dilbere yaptı

Mani Çin Erjengine ne yaptıysa
O da yeryüzü Ay'ına onu yaptı

Çin ressamları İrem Bağını nasıl süslediyse
O da güzel sanemi öyle süsledi

Rıdvan'ın Firdevs'te hurilere yaptığını
Oda o nurlu dilbere yaptı

Ressamların yaptığı cansız bir şekildir
Ama kim görse onu, güzeldir

Altınla, mücevherle, renkli ipeklilerle
Güzelce süslenip donatılınca

Kuşkusuz daha güzel olur makyajla
Nitekim boya ile altın daha da kızarır

14
Şehrû'nun Vîs'i Vîrû'ya Vermesi, İkisinin de Mutsuz Olması

Annesi görünce gönül alan Vîs'i
Yanağıyla gülistanı horlayan Vîs'i

Ona dedi: Hünerli güzel kızım
Dünyanın kendisiyle süslendiği kızım

Baban hüsrev, annen kraliçe
Sana uygun koca tanımıyorum ülkede

Dünyada sana eş olacak birini tanımıyorum
Seni lâyık olmayan kocaya nasıl veririm?

İran'da sana denk bir koca yok
Vîrû var ama o da senin kardeşin

Sen onun eşi ol, gözlerin aydın olsun
Bu evlilikle benim günüm kutlu olsun

Vîrû'nun karısı için lâyık olan kızkardeştir
Benim gelinim benim kızım olmalıdır

Vîrû güzellikte Güneş gibi
Vîse güzellikte Nahid gibi

Ben bundan daha fazla mutluluk tanımam
Lâyık olanı lâyık olana veririm

Vîse annesinden bu sözleri duyunca
Utancından yüzü kızardı

Gönlünde bir şefkat hissi uyandı
Ama susarak onu onayladı

Annesinin yüzüne iyi, kötü bir şey demedi
Çünkü gönlünde kardeşinin sevgisi vardı

Gönlü şefkatle mutlu oldu
Gökteki ay gibi parladı

Her an yanağı bir renk alıyordu
Örgülü saçları yüzüne dökülüyordu

Annesi o anda gönlünden geçeni anladı
Çünkü kızı susmayı tercih etmişti

Çünkü görmüş geçirmiş bir yaşlıydı anne
Dünyanın iyisini, kötüsünü çok görmüştü

Gençliğinde aynı durumu yaşamıştı
O da susma yolunu tercih etmişti

Kızını müşfik, iyi düşünceli görünce
Her taraftan çağırdı müneccimleri

Gökyüzünün sayısına baktırdı, sordu
Durumun hangisi kazançlı, hangisi zararlıydı?

Yıldızla kutlu gün olur muydu?
Behram ile Keyvan ondan kopmuştu

Kızı onu koca, oğlu onu karı görsün
O her kocadan, bu her karıdan iyiydi

Bütün yıldızbilimciler zîclere baktılar
Yıldızların sayısını bir bir hesapladılar

Yıldızların dönüşünü görünce
Âzer ayından bir günü seçtiler

Çünkü devirlerin dönüşüne göre
Âzer ayında ilkbahar vardı

Âzer ayının kış gününe rastlaması üzerine
O günden altı saat geçince

Şehrû, Keyânî sarayına gitti
Vîs ile Vîrû'nun ellerini tuttu

Münezzeh Tanrı'ya çok övgüde bulundu
Sonra şeytana lanet üstüne lanet okudu

Melekleri güzel sözlerle övdü
Sayısız yakarışta bulundu

Sonra iki değerli varlığına dedi
Bolluk, mutluluk sizinle olsun

Ziynet, gönül süsleyen bir şey gerekmez
Erkek ile kızkardeş bir yerde olunca

Defterde Mûbed'in mührü de gerekmez
Kimse şahit olmasa da olur

Tanık olarak size yeter Yüce Tanrı
Melek, Ay, Güneş, felek, yıldız

Sonra ikisinin elini birbirine verdi
İkisini çok övdü, tebrik etti

Yılınız, ayınız mutlulukla geçsin
İşleriniz daima insanlıkla olsun

İyilikte birbirinizin yâri olun
Bu evlilikle mutlu olun

Bu evlilikte ebedî kalın
Ay ile Güneş gibi birbirinize parlayın

15
Zerd'in Şehrû'ya Elçi Olarak Gelmesi

Bir işin sonu kötü olacaksa
Daha işin başında belli olur

O gün kar veya yağmur yağacaksa
Sabahtan belirtileri görünür

Dünyada yıl kötü geçecekse
Kuraklık baş gösterir kış mevsiminde

Bir ağaç dümdüz olmayacaksa
Büyüyünce eğriliği çıkar ortaya

Bir dalda az meyve olacaksa
Dal belli eder nevruz günlerinde

Ok yaydan fırlayacaksa
Yayı tutanın niyetinden belli olur

Gönül parlatan o ay yüzlünün işi
Daha o gün gösterdi olmayacak şeyi

Şehrû onları tebrik ettiğinde
Onun elini Vîrû'nun eline verdiğinde

Davet hazırlığı yapılıyordu
O eyvanda, padişah sarayında

Derya tarafında koyu bir bulut belirdi
Aydınlık gün ansızın geceye döndü

Bu bir bulut değil sanki kasırgaydı
Kül renkli dağdan kopmuştu

Derken yolda bir atlı göründü
Altında hızlı giden dağ gibi bir at vardı

Kara atın kuşamı, eyeri mordu
Atlının giysisi de aynı renkteydi

Kaftanı, çizmesi, dizliği, sarığı
Sürme mili gibi tek renkti

Üstü başı, her neyi varsa
Irmak menekşesi rengindeydi

Böyle bir at, öyle düzen, adamın giysisi
Nilüfer gibi mordu, adamın adı Zerd idi

Şahın elçisi, veziri, erkek kardeşiydi
Hem o hem atı dağ gibiydi

Yol yorgunluğundan gözüne kan oturmuş
Öfkeden alnı kırış kırış olmuş

Ovada yaban eşeği arayan aslan gibiydi
Veya ava doğru koşan kurt gibiydi

Elinde şahın mektubunu tutuyordu
Kokusundan geçtiği yol amber kokuyordu

Çünkü mektup ipek üzerine yazılmıştı
Misk, amber, mey ile yoğurulmuştu

Mektupta güzel sözler yazmıştı
Mektubun üstüne altın mühür vurmuştu

Zerd, Vîrû'nun kasrına gelince
Şehrû'ya yaklaşana kadar attan inmedi

Sonra karşısında eğildi, çok özür diledi
"Yanına kadar at üstünde geldim" dedi

Çünkü şahlar şahı bana böyle emir verdi
Onun fermanı benim dinim gibidir

Hüsrev bana böyle emir verdi
"Gece gündüz dinlenmeden git" dedi

Yolda rüzgâr gibi hızlı git
Hatta rüzgâr bile tozuna yetişmesin

Öyle hareket et, öyle at koştur ki
Uyuyacağın zaman at sırtında uyu

Bu yoldan Merv'e gelene kadar
Asla mola vereyim deme

Yolda ne uyu ne otur
Şehrû'yu at üstündeyken gör

Mektubu götürüp de cevabını alınca
Dizginleri Merv'den çevir bu yana doğru

Sonra dedi hurilerin güneşine
Hüsrevlerin esenlik dileği var

Şahlar şahı sen Şehrû'ya selam gönderdi
Senin bahtı güzel, iyi dilekli damadın

Onun dediğini kabul ettiğin için
Şahlığı, büyüklüğü, mutluluğu kabullendiğin için

Senin kabullendiklerini hiç unutmadı
Sonra hüsrevin mektubunu ona verdi

Şehrû mektubu açıp okuyunca
Ayak siniri kesilmiş eşek gibi çamura saplandı

Çünkü mektupta çok söz vardı
Eski ahitleri hatırlatıyordu

Mektup Tanrı'nın adıyla başlıyordu
"Tanrı daima adaleti buyurdu" diyordu

İki dünyanın temelini de doğruluk üzere kurdu
Onda bir kıl ucu kadar eğrilik göstermedi

Dünyayı böyle doğrulukla donatınca
İnsanlardan da adalet, doğruluk istedi

Kişi doğrulukla ilerlemek isterse
Zafer yol gösterir ona

Dünyada doğruluktan başka kimya yoktur
Doğruluğun izzetinde eksilme yoktur

Ben senden, istediğin doğruluğu istiyorum
Çünkü doğruluğa çalışır, bunu söylersin

Aramızda geçen konuşmayı biliyorsun
Ahitleşip el sıkıştığımızı biliyorsun

Sevgide, dostlukta seninle ahitleştik
Sonra ikimiz de and içtik

Şimdi ahdinden dönerim deme
Sözünde dur, doğruluğa çalış

Sen kızını ta o zamandan bana verdin
O sözü verdikten çok sonra kızı doğurdun

Ben sana lâyık bir damat olduğum için
Bahtım sayesinde Tanrı sana bu kızı verdi

Bahtım sayesinde doğurdun yaşlılık günlerinde
Bir selviydin; meyven narçiçeği, hayır oldu

Bu kızı doğurduğun için çok mutluyum
Yoksullara çok şey bağışladım bu yüzden

Çünkü Tanrı umudumu gerçekleştirdi
Bu bağlılıkla muradımı gerçekleştirdi

Şimdi o Ay yüzlüyü Tanrı bana verdi
Artık onun Mâhâbâd'da bulunmasını istemem

Çünkü orada yaşlısı, genci ayyaştır
Herkes zamparalığa can atar

Kadın aldatmayı meslek edinmişler
Güzellik yüzünden böyle düşünüyorlar

Kızın sakın onların yüzünü görmesin!
Yoksa ister istemez onların huyunu kapar

Kadınlar yufka yürekli, gevşek fikirlidir
Onlara hangi huyu gösterirsen, onu kapar

Kadınlar erkeklerin sözünü doğru bilir
Güzel söz duydu mu, onlara bedenlerini teslim eder

Kadın kıvrak zekâlı, akıllı olsa da
Zebun olur tatlı dilli erkek karşısında

Kadının belası olur ona dersen
Ay gibi parlaksın, güneş gibi güzelsin

Aşkından sarardım soldum, kararsızım
Senin derdinden, inlemekten can veriyorum

Gece gündüz inliyor, feryat ediyorum
Divane gibi çöllerde koşturuyorum

Merhamet etmezsen, ben ölürüm
Öbür dünyada yakana sarılırım

Sevgisizlik gösterip ruhumu alma
Ben de senin gibi insanım, senin gibi gencim

Kadın ister hüsrev ister padişah olsun
İster zahid ister sofu olsun

Bu tatlı sözlere râm olur
Bu yüzden adının kötüye çıkacağını düşünmez

Vîse lekesiz, tertemiz olsa da
Bu yüzden gönlüm kaygılıdır

Onu Mâhâbâd şehrinde tutma
Gönül huzuruyla gönder onu

Parayı, mücevheri hiç düşünme
Bize o gerekli, ziynet değil zira

Benim ziynetim, mücevherim çok ama
Ondan daha uygun hazine kim olur bana?

Ben gece gündüz onu naz içinde tutarım
Hazinelerin anahtarını ona bırakırım

Gönlümü o put yüzlünün sevgisine veririm
O neyi beğenirse ben de onu beğenirim

Sana o kadar altın, mücevher gönderirim ki
Dilersen bir şehri altınla doldurursun

Seni kendi canım gibi şad ederim
Ay'ı bile güvenceli, mamur ederim

Vîrû'yu da evladım yerine koyarım
Onu da kendi soyumdan biriyle evlendiririm

Bu hanedanı öyle ünlendiririm ki
Adı sonsuza kadar anılır

Mektubu okuyup bu sözleri dinleyince
Mektup gibi Şehrû da başladı kıvranmaya

Yaptığından dolayı utandı
Taş gönlü bu utançla yumuşadı

Aklı şaştı, gözleri karardı
Utancından ne yapacağını bilemez oldu

Şehrû, şahın mektubuna şaşırdı
Çünkü gönlü dünya halinden haberdar değildi

Şaha karşı utancından yüzü yerdeydi
Yaptıkları karşısında biçare kaldı

Utangaçlar gibi başı öne düştü
Aman isteyenler gibi kıvrandı

Hem şahtan hem Allah'tan korkuyordu
Çünkü bunca ahdi, sözü bozmuştu

Evet, aman isteyenin hali böyle olur
Bazen korkuya kapılır bazen utanır

Şehrû'nun kalbi öyle bir kırılmıştı ki
Susmuş, ağzını bıçak açmıyordu

Ay yüzlü Vîs onun halini gördü
Utançtan, korkudan sapsarı kesilmişti

Seslendi ona, dedi: Ne oldu sana?
Aklın dağılmış, betin benzin atmış

Aklın yolundan uzak düştün
Tuttun, doğmamış kızı kocaya verdin

Akıl böyle bir sözü nasıl kabul eder?
Herkes sana gülse, revadır

16
Vîs'in Zerd'e Soru Sorması, Cevap Alması

Sonra haberci olan adama dedi
Adın ne? Kimin soyundan sopundansın?

Cevap verdi: Ben şahın adamlarındanım
Onun sarayındaki komutanlardanım

Ünlü şah ordusuyla hareket edince
Onun öncülüğünü yaparım her yolda

Nerede önemli bir iş çıkarsa
Şahlar şahı o işi buyurur bana

Bir sırrı varsa, bana açar
O iş için tedbir alınmasını benden ister

Her işte onun yanında olurum
Her sırda onunla sırdaş olurum

Hep kızıl yüzlüyüm, bencilim
Siyah atım da böyle; Zerd'dir adım

Kız Zerd'in cevabını dinleyince
Yumuşaklıkla, gülümseyerek cevap verdi ona

Ey Zerd! Seni gönderen de sararsın
Bu bilgelikle, bilgiyle, vergiyle seni

Merv'de âdet böyle midir?
Bir kadını iki kişi mi nikâhına alır?

Bir kadın oradan koca ister mi?
Böyle karı koca düzeni olur mu?

Bunca insanın telaşını görmüyor musun?
Şarkıcının sözleri Keyvan'a yükseliyor

İlkbahar gibi sarayını donatmış
Şehrin güzelleriyle, ünlüleriyle

Ziynetlerle, şaha yaraşır incilerle
Sırmalı atlaslarla, ipeklerle

Her şehirden, ülkeden gelmiş büyükler
Her sınırdan, bucaktan gelmiş savaşçılar

Her yatak odasında ay yüzlü güzeller
Her gülistandan misk saçlı gül yüzlüler

Gönül parlatanların yüz renginden, kadehten
Yanan misk, öd ağacı kokularından

Altta kalanların gönlü feryat etti
Her baştaki beyne bıkkınlık geldi

Herkes birlikte oturduğuyla neşe içinde
Bir "bravo" lafı var herkesin dilinde

Bu saray ebediyen böyle donanımlı olsun
Sevinçle, nimetle, malla dolsun

Kârlısı, zararlısı orada mutlu
Gelinler, kızlar, damatlar, oğullar

Şimdi bu damatlık meclisini gördün
Şarkıları, tebrikleri bir bir dinledin

Şimdi siyah atının dizginlerini çek
Ok gibi fırla, düş yola

Artık bu konuda fazla umutlu olma
Çünkü umudunun eli çok kısa

Mektupla bizi daha da korkutma
Çünkü bu sözleri bir tutarım havayla

Şimdi oyalanma, düş yola
Birazdan avdan döner Vîrû da

Bana incinir, sana kinlenir
Git şimdi; ne kin olsun ne incinme

Ama benim mesajımı götür Mûbed'e
"Senin gibi akıllı biri yok" de

Uzun zamandan beri, yıllar var
Senin bilgisizliğin bize aşikâr

Yaşlılıktan beynin zarar görmüş
Bu dünyada senin devrin geçmiş

Sende bilgi diye bir şey bulunsaydı
Dilinden böyle bir kelam çıkmazdı

Bu dünyada genç bir çift aramazdın
Ama öbür dünyanın azığını arardın

Benim eşim, erkek kardeşim Vîrû'dur
Annem de liyakatlı Şehrû'dur

Ben burada mutluyum, onunla sevinçliyim
Merv'i, Mûbed'i hiç hatırlar mıyım?

Yatak odamda Vîrû bulundukça
Merv tarafına ayağım gitmeyecek

Benim kucağımda inci yağdıran selvi var
Kuru, meyvesiz çınarı arar mıyım hiç?

Bir kişinin işi evinde yolunda gitmiyorsa
Gariplikte gönlü sabırlı olur

Annem bana gözüm gibi gerekli
Kardeşim temiz can gibi bana gerekli

Erkek kardeşimle su ile süt gibi yaşarım
Gurbet elde ihtiyar Mûbed'i istemem

Bir ihtiyar için bir genci nasıl terk ederim?
Açıkça söylüyorum, yok içimde gizlim

17
Zerd'in Vîs'in Yanından Mûbed'e Dönmesi

Zerd, Vîs'ten bu sözleri işitince
Siyah atının dizginlerini çevirdi

Durmadan gidiyordu; haberi yoktu
Önünde yol mu, kara çukur mu var

Zerd. Merv'den Mâh'a giderken
Şahın içi hiç rahat değildi

Diyordu: Zerd şimdi nerededir?
Mâh'dan dönmesi niye gecikti?

Mâh topraklarında onun düşmanı yok
Kim bana düşmanlık besleyebilir?

Ne Şehrû'nun kocası Karen bir şey yapabilir
Ne Vîrû adındaki oğlu bir şey yapabilir

Acaba bizim Zerd'in başına ne geldi?
Onun yolu bizim derdimizi artırdı

Yoksa Vîse'nin gönlü kötüden yana mı?
Çünkü bizi böyle gama batırdı

Taş gönlünü Mâh ülkesine mi bağladı?
Bu yüzden mi Merv'e gelmek istemiyor?

Şah kendi kendine böyle konuşuyor
Gözü yolda Zerd'i bekliyordu

Derken ansızın bir toz bulutu belirdi
Toz içinde ünlü Zerd at koşturuyordu

Bağından kurtulmuş sarhoş fil gibiydi
Fil bakıcısına öfkesinden gönlü yaralı gibiydi

Kini yüzünden iyiyi, kötüyü ayıramaz
Çöl ile dağ onun gözünde birdir

Kin yüzünden hayâyı bırakmıştı
Utancından dünya gözünde kararmıştı

Zerd böyle kızgınlıkla yoldan gelince
Ayağının tozuyla geldi şahın yanına

Henüz yüzünde yorgunluğun izi vardı
Atından inip ayağını yere basmamıştı

Şahlar şahı dedi: Zerd! Şad olasın
Dostların seni iyilikle hatırlasın

Söyle, Mâhâbâd'dan nasıl geldin?
Getirdiğin haberden mutlu musun, değil misin?

Muradına ererek mi, ermeyerek mi geldin?
Bu ikisinden hangisini söyleyeyim?

Zerd at sırtındayken cevap verdi
Şahımın bahtıyla daima şadım

Bu yoldan muradıma eremeden geldim
Nasıl olduğumu o bilir; koysun adını

Sonra hızla atından indi
Konuşmakta ikirciklenmişti

Toza batmış yüzünü yere sürdü
Şaha can u gönülden dua etti

Ona dedi: Ebediyen muzaffer ol
Daima şöhret ara, namlı ol

Zaferde büyüksün, şefkatlisin
Dünyaya da büyüklük et; buna değersin

Devlette o kadar yücel ki
Devleri bağla Cemşid gibi

Şahlıkta bahtın hep açık olsun
Mâh topraklarına darlık, çetinlik düşsün

Mâh ülkesi baştanbaşa viran olsun
Kurtların, aslanların sığınağı olsun

Mâh ülkesi olsun bir aya kadar
Kılıcın, ateşin otlağı

Mâh ülkesini güzel buldum
Şah ipeğiyle, süsüyle donanmış buldum

Bütün şehir donatılmış, süslenmiş
Süslerden Çin puthanesine dönmüş

Kadını, erkeği çayırlıklarda oturmuş
Çayırlıklar dans eden ay yüzlülerle dolmuş

Topraklar bahar bahçesi gibi rengârenk
Irmak kıyısındaki gelincikler gibi parlıyor

Şehrû büyük bir düğün töreni düzenlemiş
Gelini Vîse, damadı ise Vîrû

Damat olarak şahımız sadece adını bilir
Bir başkası da bu damatlıkla murada erer

Yüzümün morarmasına gelince
Su yolunu sen kazdın, başkası aldı suyu

Eş olarak sana vermiş; senden nasıl alırlar?
Demek ki onlar sana saygı duymuyorlar

Onların katında büyük, küçük herkes bir
Körün gözünde de gece ile gündüz bir

Bu uygunsuz işi yapanlar düşünmedi mi
Senin de onlara lâyık cevabın var?

Hele onlara o bela günü gelsin
O günü gözleriyle görmeleri gerek

Vîrû orada savaşın komutanıdır
Mecliste cahillikle mağrur olmuştur

Kendisine Rûhâ lakabını takmış
Kendisine Ehrimen yolunu açmış

Herkes onun adını söylüyor, şah bellemiş
Ondan başka birini şah tanımıyorlar

Seni şehriyarlardan saymıyorlar
Hatta bazıları seni adam yerine koymuyor

Bir kısmı sana Mûbed, vezir diyor
Bir kısmı sana zorba Mûbed diyor

Onların her halini sana söyledim
O dini bozuklar nasıl da kendilerini beğeniyorlar!

18
Mûbed'in Vîrû'nun Vîs'i İstemesinden Haberdar Olması ve Savaşa Gitmesi

Zerd şaha bu haberi verince
Öfkeden şahın yüzü sarardı

Yüzü sanki hurma şarabı gibi kızarmıştı
Öyle kızarmıştı ki çemen gibi olmuştu

Temiz vücudu kan ter içinde kalmıştı
Vücudu sanki öfkenin kızgınlığından erimişti

Kininden kavak gibi titriyordu
Güneşin akarsudaki aksi gibiydi

Sordu kardeşine: Senin gördüklerin
Kendi gözünle mi gördün, birinden mi duydun?

Bana kendi gözünle gördüklerini söyle
Başkalarından duyduklarını değil

Haber, çıplak gözle görülen gibi olmaz
Kesin bilgi zannın dengi olmaz

Gönlümdeki şüpheleri kaldır
Bana açıkça gördüklerini söyle

Kardeşi dedi: Şahım ben o kimse değilim
Bilmeden sana bir şey söyleyeyim

Ne dediysem, kendi gözümle gördüm
Duyduklarımın çoğunu gizledim

Vîrû benim kardeşim gibiydi
Bundan önce Şehrû annem gibiydi

Şimdi artık onları görmek istemiyorum
Senin sevginle onlara karşı kinliyim

Bedenim tatlı canımı istemez
Eğer canımda sevgin azalırsa

Dilersen yüz kere yemin ederim
Hem Tanrı'ya hem senin canına

Gözlerimle gördüm düğün sofrasını
Ama ondan ne yedim ne içtim

Çünkü o düğün, o donanmış meclis
Bana zindan, savaş gibi geldi

Yine o hüsrev sarayı
Gözümde zindan, kuyu gibiydi

Çalgıcıların sesinden huzursuz oldum
Sesleri kulağıma küfür gibi geldi

Senin bildiğini bildiğim şeyleri söyledim
Sen emir verirsin, ben emir kuluyum

Mûbed bu sözleri bir kez daha dinledi
Gamdan gönlüne yük üstüne yük bindi

Bazen başı yaralı yılan gibi kıvranıyordu
Bazen şıra dolu küp gibi kaynıyordu

Şahın huzurunda bulunan büyükler
Hepsi de dişlerini gıcırdatıyordu

Şehrû böyle bir şey yapmayı neden gerekli gördü?
Şahın karısını başkasına vermek de neydi?

Vîrû'da nasıl bir cesaret vardı ki
Şehinşahımızın karısını karılığa istiyordu?

Diyorlardı: Bundan böyle şahımız
Mâh ülkesinde kötü niyetlinin lâyığını verecek

Şimdi Vîrû ile Karen'in evinde
Kötü gözün rağmına, düşman erecek muradına

Dünya Şehrû'nun gözünde kararacak
Vîrû ona en büyük düşman olacak

Vîs, Vîrû'suz kalacağı gibi
O şehir de Şehrû'suz kalacak

Nice eşler, nice şehirler
Eşsiz, o değerli şahsız kalacak

Bir bulut kopacak, ölüm seli getirecek
Mâh ülkesinde bir ay boyunca yağacak

Kaza tellalı dedi: Orada ne varsa
Kimin neyi varsa, şimdi filanın olacak

O ülkede bela uçacak
Ordu tutup onu alacak

Nice kan bedende kaynıyor
Nice can huzursuz titriyor

Şahlar şahı bir süre kıvrandı
Gönlü düşünce ateşinde kavruldu

Sonra saray kâtibini yanına çağırdı
Gönlünden altın gibi sözler açtı

Bütün şahlara Şehrû'dan yakındı
Nasıl dinsiz oldu? Nasıl sözünden döndü?

Her yola bir atlı gönderdi
Her şehrin şehriyarına gönderdi

Her birine bir mektupla haber verdi
"Mâhâbâd topraklarına gideceğim" dedi

Onların bir kısmından yardım istedi
Bazılarından da savaşçı istedi

Taberistan'dan, Gorgan'dan, Kuhistan'dan
Hârezm'den, Horasan'dan, Dehistan'dan

Sind'den, Hind'den, Tibet'ten, Çin'den
Sogd'dan, Turan sınırından Maçin'e kadar

Ordugâhında o kadar çok asker toplandı ki
Merv ovası mahşer meydanı gibi oldu

19
Vîrû'nun Mûbed'in Savaşa Gelmesinden Haberdar Olması

Vîrû'ya şahtan haber geldi
Hem ona hem Şehrû'ya kini var

Her şehirden, her diyardan
Onun ordugâhına ordular geliyor

Bunun üzerine büyükler toplandı
Birkaç ülkenin seçkinleri

Azerbaycan'dan, Rey'den, Gîlan'dan
Hûzistan'dan, Istahr'tan, Isfahan'dan

Hepsi Vîrû'nun yanında konuktu
Çoluk çocukları Şehrû'nun yanındaydı

Düğün, şenlik için orada beş altı aydır
Mâh ülkesinde mutlu yaşıyorlardı

Mûbed, Menîkan'dan haber alınca
Üzerlerine ordusunu göndereceğini

Mektup yazdı her biri, ordusunu çağırdı
Birçok ülkeden ordular hareket etti

Her bir yandan çok asker geldi
Geniş düzlükler ordulara dar geldi

Sanki geniş Nihavend düzlüğünde
Savaşçılardan Demavend Dağı oluşmuştu

Askerler cengâverlikle donanmıştı
Kini, hükmü cana satın almıştı

Hepsi yürekli mi yürekli savaşçı
Güçte, cesarette fil ile aslan gibi

Deyleman Dağında ne çok piyade vardı
Sanki ayakta duran bir taş dağdı

Sonra görmüş geçirmiş aslan avcıları
Hünerliler, yaşlı savaşçılar

Ordunun önünde, ardında göründü
Her biri bir yerde komutanlık ediyordu

Şahların maiyetinin solunda, sağında
Konuşlandırılmıştı deneyimli savaşçılar

Ordusuyla Merv'den ayrılınca
Sanki yeryüzü Ceyhun gibi başladı akmaya

Kös sesinden, ney iniltisinden
Sanki dünya oynuyordu yerinden

Yerden gökyüzüne toz kalkıyordu
Sanki toprak Ay'a sır söylüyordu

Ya da devler felekte koşuşturuyordu
Meleklerin konuşmalarını dinliyordu

Askerler toz dumanın içinde
Bulut arasında parlayan yıldız gibiydi

Horasan tarafından bir sel geliyordu
Gökyüzündeki Ay bundan korkuyordu

Bu su, yağmur seli değildi
Öfkeli aslan, ejderha seliydi

Öyle kalabalık bir ordu geliyordu ki
Dağı ova, ovayı dağ yapmıştı

Deniz gibi bir ordu geliyordu
Dalgası dağı yerinden söküyordu

Mâh ülkesine böyle geliyordu
Hem kızgın ordu hem kinli şah

İki ordu karşı karşıya geldi
Kasırgadan kudurmuş deniz gibiydi

Onun ortasında sanki keskin kılıç vardı
Bunun ortasında sanki kükreyen aslan vardı

20
Mûbed İle Vîrû'nun Savaşı

Doğudan doğunun şahı yükseldi
Ay onun veziri, gökyüzü tahtıdır

İki ordugâhta iki kin kösü çalındı
İki ordu iki şahın önünde savaşa tutuştu

Savaş kösü değildi bu, kin deviydi
Kim bu sesi duyduysa kinlendi

İnleyen neyler sur sesini andırdı
Savaş ölüyü bile diriltiyordu

Sanki ilkbahardaki gök gürültüsünden
Bahar dışarı çıkıyordu dallardan

Kin kösünün sesiyle sanki
Ordugâhtan savaş baharı geliyordu

Davul içinden diyordu feryat ederken
Hey can alanlar! Koşun haydi

O feryatta zil onun dengiydi
Çalgıcılar gibi ıslık çalıyorlardı

Santur da yüz yolda ilerliyordu
Bülbül gibi baharda inliyordu

Kırbaç sesleri aynı anda şaklıyordu
Birlikte ezgi okuyan iki şarkıcı gibiydi

Bir beden cansız kalmadan önce
Boru sesleri yüzünden feryat ediyordu

Savaşçıların elindeki parlak kılıç
Gülüyordu onların canına

Ovada kalkan safları
Deniz dalgaları arasında dağ gibiydi

Savaş dalgası içinde yiğitler timsah gibiydi
Dağda bulunan atlılar kaplan gibiydi

Şehirde bilge olan insanlar
Savaş meydanında divane gibiydi

Bunlar her konuda divaneydi
Ne ateşten ne sudan çekiniyorlardı

Ne mızraktan korkar ne kılıçtan
Ne filleri düşünür ne aslanları

O sahrada öyle savaşçılar vardı ki
Tatlı canını adına feda etmişti

Savaşta ölümden korkmazlardı
Kötü addan, utançtan korkarlardı

Ortam yırtıcı hayvan ormanı gibiydi
Kaplan, aslan, kurt, domuz ormanıydı

Sancaklardan meydan selviliğe dönmüştü
Sancak ipeklerinden, Ay inci saçıyordu

Her birinin ucunda altın kuş vardı
Kartal, doğan, tavus, simurg vardı

Doğanın altında güzel renkli bir aslan
Sanırdın aslan doğan tutuyor pençesinde

Fillerin ayaklarından, atların toynağından
Taş parçaları birer yanardağ olmuştu

Toprak onların altından yükseldi
Göğe kalktı sonra döndü geri

Tozun konacak yeri kalmamıştı
Ya ağıza giriyordu ya göze

Nice siyah at ile genç adam
Tozdan kır at oldu, genç ise ihtiyar

Korkak olan orada yiğit oldu
Oysa korkak bakımlı, mutluydu

Birinin yanağı dinar rengindeydi
Birinin yüzü narçiçeği gibiydi

İki ordu birbirine girince
Savaşçılar kinle saldırdılar birbirlerine

Sanki ansızın iki çelik dağ
O sahrada yıkıldı birbirinin üstüne

Dört kanatlı ok, üç kanatlı kargı
İki ordu arasında elçi oldu

Yürekten çıkan bu elçiler
Ya göze ya yüreğe oturdu

Hangi evi yurt edindilerse
Ev sahibini evden çıkardılar

Savaş meydanı, can korkusu öyle oldu ki
İnsanoğlunun kıyameti açıkça belirdi

Birader biraderden nefret etti
Kendi yaptığından başka yâri yoktu

Kendi kolundan başka yardımcısı yoktu
Hançerden başka hiç yargıcı yoktu

Kimin kolu kendine yardımcı olduysa
Hançeri hareket etti onun muradınca

Sanki savaşçılar ekinci oldu
Göze, kalbe hep çelik ekti

Konuşanların hepsi suskundu
Bütün ayıklar kendinden geçmişti

Kimse bir ses duymadı orada
Kös sesi, nay iniltisi dışında

Bazen kılıç zırha su gibi girdi
Bazen ok göze uyku gibi girdi

Bazen mızrak göğse aşk gibi giriyordu
Bazen balta başa akıl gibi giriyordu

Sanki kılıç dile gelmiş, soruyordu
Yaratan canı bedenin neresine koydu?

Kılıcın içeri girdiği yoldan
İnsanın canı çıktı o yoldan

Hint kılıcı süsen gibiydi
Ondan erguvan seli akıyordu

Mersin dalı onda narçiçeği yaprağıydı
Nar yaprağı onda ateş tanesiydi

Savaşta bir terzi vardı Jûpîn
Savaşçılar için kırba dikti

Kaza savaşçıların canına galip olunca
Bir yaban eşeği, bir aslan belirdi

Savaşçılara savaş günü dar gelince
Bir dövüş koçu koştu, bir pars

Savaşçıların, atlıların kalabalığında
O kılıç yarasından, ok yağmurundan

Vîse'nin kıymetli babası, savaşçı Karen
Düşman tarafından feci şekîlde öldürüldü

Ölenlerden safran rengi yığınlar oluştu
Çevresinde erguvan rengi kan ırmağı oluştu

Sanki altın çarkıfelek jale yağdırdı
Jalenin çevresine lale yaprağı yağdırdı

Vîrû savaşçıları bu halde görünce
Karen'in çevresinde çok ölü görünce

Hepsi onun uğruna can vermiş
Fena halde öldürülmüş, yere serilmiş

Kendi adamlarına haykırdı
Ayıptır savaşçıların ağırdan alması

Yaptıklarınızdan utanın!
Yerde yatan ölmüş yiğitlere bakın

Bakın, bunca dostunuz, akrabanız
Onların kanıyla şad oldu düşmanınız

Karen'inize bakın, kininiz artmıyor mu?
Kana bulanmış o pîrin sakalı

Bir şahı böyle kötü öldürdüler
Ama askerim onun öcünü almak istemiyor

İyi ad güneşi battı şimdi
Mutluluk günleri karardı

Korkarım gökyüzünün güneşi
Gizlenecek batıda şimdi

Ben o kötü niyetliden öcümü almadan
Onun düşmanlarını lanetlemeden

Bakın, gece yaklaşıyor
Şimdi dünya daralıp kararıyor

Siz sabahtan şimdiye kadar
Çok iyi savaştınız

Hâlâ bu ters heykel ayakta duruyor
Henüz büyücü Mûbed yerinde duruyor

Şimdi bir süreliğine bana yardımcı olun
Sertlikte ejderha gibi olun

Ben şimdi onun tozunu attıracağım
İçimdeki kinle ona kıyameti göstereceğim

Dünyayı onun kötülüğünden kurtaracağım
Karen'in ruhunu böylece şad edeceğim

Vîrû savaşçılarına böyle hitap edince
Yiğitliğiyle cesaretini hiç gizlemedi

Sonra beğendiği atlılarla
Seçilmiş haslarıyla, namlılarıyla

Kendi safından rüzgâr gibi atıldı
Ateş gibi düşman ordusuna daldı

Kıvraklıkta tufan seli gibiydi
Yiğitlikte kimse önünde duramazdı

Orada kılıçla, baltayla konuşulurdu
Savaşçıların oyunu başla olurdu

Orada baba oğlundan utanmadı
Savaşçı, eşinden dostundan utanmadı

Kardeş kardeşe karşı kinliydi
Kin yüzünden dost düşmandan beterdi

Dünyaya bir karanlık çöktü
Daha akşam olmadan karanlık bastırdı

O anda insanlar gece körü oldu
Güneş kaynağı toz duman içinde kaldı

Toz duman içinde yüzler görünmedi
O aralıkta kardeş kardeşi yaraladı

Baba kendi oğlunu tanıyamadı
Kılıcıyla başını bedeninden ayırdı

Mızrak temreni sanki kebap şişiydi
Orada toy kuşu kılıç sallıyordu

Dört kanatlı oklar ağaç gibi
Bahtıkaraların iki gözünde bitmişti

Bedenden hayat ağacı bitmiş
Miğfer ile zırh önünde perde olmuş

Hançer gibi bedenin perdesini yırtmış
Hayat ağacını kesmiş

Hava mızraklardan sazlığa dönmüş
Toprak insan kanından meyhane olmuş

O kadar çok toz ve kan döken kılıç vardı ki
Dünya ateş, toz duman içinde kalmıştı

Sanki ölüm bir kasırga olmuştu
Savaşçıların üstüne yaprak gibi dökülüyordu

Savaşçıların başı meydan topu gibiydi
Elleri, ayakları çevgen gibiydi

Ölüm savaşçıları toprağa yatırmış
Bostan selvisi gibi kökünden kesmiş

Felekteki güneş batıya gidince
Âşıkların yüzü gibi sapsarı oldu

Güneş sanki Mûbed'in bahtıydı
Cihan onun ışığından umudunu kesmişti

Gece oldu diye onda kaygı vardı
Mûbed'in kaygısı düşman yüzündendi

Gündüz gözü görenler görmez oldu
Savaşanlar ise yönünü kaybetti

Şahlar şahı savaş meydanından döndü
Ordusunun gözünde dünya alt üst oldu

21
Mûbed'in Vîrû Karşısında Bozguna Uğraması

Bir taraf için horluk dolu kötü gündü
Bir taraf Tanrı'nın lütfuyla muzaffer oldu

Gece bu savaşta aracı olmasaydı
Şahlar şahının canı bu utançtan kurtulurdu

Karanlık gece ona kurtuluş yolunu gösterdi
Çünkü karanlık onun için aydınlıktı

Dizginleri çevirdi Horasan yolundan
Isfahan'a yöneldi Dînever tarafından

Ne Vîrû onun peşine düştü
Ne onun savaşçıları, komutanları

Sanıyordu ki şahlar şahı kaçtı
Utanç, rezillik tuzağına düştü

Artık Kuhistan'a asker çekemezdi
Artık onu incitmeye kalkışamazdı

Vîrû'nun sandığı şey başkaydı
Oysa kaderin hükmü başkaydı

Vîrû şahlar şahını yenince
Bahtında iyilikseverlerin dileğini gördü

Deylem Dağından bu ordu geldi
Bu ordu Tarem ovasına kadar yayıldı

Oradaki ordu komutanı kaçtı
Düşmanla çarpışmayı göze alamadı

Çünkü düşmanı donanımlıydı
Orduda o topraklardan çok savaşçı vardı

Vîrû o kötü niyetli düşmanın haberini alınca
Hayret etti huysuz feleğin işlerine

Onun dileği, nazı, gözetimle birliktedir
Nitekim aydınlık gündüz karanlık gecenin çiftidir

Felekte ne gamsız sevinç vardır
Ne onda ölümsüz hayat vardır

Felekte üzüntü için sevinç çoktur
Bilgili insanın gönlü onun elinde zebundur

Mûbed'in rağmına ona sevinç yaşattı
Başka bir kötü istekle sevincini kaptı

Karşısındaki ordu bir tarafa kaçtı
Başka taraftan bir başka ordu geldi

Henüz hançerinin kanı kurumamıştı
Henüz üstü başı toz toprak içindeydi

Bir kez daha düşmanla savaşa hazırlandı
Bir kez daha kin sancağını havalandırdı

Bir kez daha kanlı hançerini çekti
Deylem şahıyla savaşmak için ordusunu sevk etti

Vîrû ordusuyla o tarafa hareket edince
Onun hareket haberi geldi şaha

Şahlar şahı o zaman yoldan geri döndü
Yolda giderken sanki kanatlandı

Ordusunu o kadar hızla sevk etti ki
Esen yel bile onun gerisinde kaldı

Askerini Gûrâb'a getirdi
Orada ay bedenli Vîs vardı

22
Vîs İçin Mûbed Şahın Gûrâb'a Gelmesi

Güzellerin güneşi, gönle huzur veren Vîs
Kendisini kapana yakalanmış kuş gibi gördü

Misk saçlarını gümüş bedeninde topladı
Nergis gözlerinden yasemin bedenine inci saçtı

Hem ağlıyor hem dadısına diyordu
Dünyada benim işim ağlamaktır

Derdimi kime söyleyeyim, bilmiyorum
Çaremi kimde arayayım, bilmiyorum

Bu zamanda kimden yardım isteyeyim?
Dünyanın zulmünden kime yakınayım?

Nasıl Vîrû'nun yanına gidebilirim?
Mûbed'den canımı nasıl kurtarırım?

Ne gündeyim? Ne talihle doğdum?
Doğduğumdan beri sıkıntı içindeyim

Neden Karen'den önce ölmedim?
Düşman muradına ermeden önce ölmedim?

Babam öldürüldü, kardeşim yanımdan gitti
Ben böyle yalnız, gönlü yaralı kaldım

Bedbahtlık yüzünden gördüğüm kötülük nedir, bilmiyorum
Bundan sonra hayatta kalırsam, ne yapacağım?

Başıma bundan daha kötü ne gelebilir?
Mûbed'in elinde muratsız kalakaldım

Coştuğum zaman, duymuyor kimse coşkumu
Zor günlerimde kimse yardımcı olmuyor bana

Yaşadıkça hayran, hasta olacağım
Düşmanın muradınca dostlardan uzak kalacağım

O dilber dadısına böyle söylüyordu
Göğsüne kanlı gözyaşları süzülüyordu

23
Şah Mûbed'in Vîs'e Elçi Göndermesi

Şahlar şahının yanından bir elçi geldi
O ay yüzlüye ondan mesaj getirdi

Şeker gibi tatlı sözlerdi mesajlar
O yüzün güzelliğine lâyık sözler

İki fildişi elini yüzüne vurma
Parlak ay yüzünden saçlarını yolma

Çarkıfeleğin bağından kurtulamazsın
Tanrı'nın takdirinden kaçamazsın

İyi bak, gönlüne kuşku girmesin
İlahî kadere karşı direniyorsun

Baht seni bana verecekse
Senin direnmen ne yarar sağlayacak?

Kaza hükmünü verdi, kalem fermanı yazdı
Sabretmekten başka çaren kalmadı

Ben senin için buraya geldim
Senin sevgin için gönlümü kaybettim

Güzel güzel bana yâr olursan
Benden dilediğini elde edersin

Bugün seninle sevgi üzerine ahitleşirim
Bundan böyle iki baş bir can oluruz

Her işte senin hoşnutluğunu ararım
Ne dersem, senin emrine göre derim

Hazinelerin anahtarını sana getiririm
Az çok neyim varsa, senin eline veririm

Gönlümün, canımın ilacı sen olursun
Yatak odamın hanımı sen olursun

Senin muradın benim muradımı süsler
Senin adın sayesinde benim adım yücelir

Bu konuda sana kesin söz veririm
Senin sevgine, emrine, andına bağlı kalırım

Bu canım bedende durdukça
Seni kendi canımla bir tutarım

24
Vîs'in Şah Mûbed'in Elçisine Cevap Vermesi

Dilber Vîs bu haberi dinleyince
Sanki çok küfür işitti ondan

İpek giysisini üstünde parçaladı
Billur göğsünü korkusuzca dövmeye başladı

Üstündeki ipekli giysiyi yırtınca
Boynu beline kadar açıldı

Korkutucu bir aşkın fitnesiydi bu
Gönül aldatan, beden eriten belaydı bu

İpeklisi, kakım kürkü, atlası
Akılda sabır bırakmaz, uyku kaçırırdı

O dolunay gibi güzel, üstünü yırtınca
Açmış nesrin gibi memeleri göründü

Tatlı dudağıyla taş gibi cevap verdi
Şefkat yüzüne savaş hançerini vurdu

Ona dedi: Bu kötü mesajı dinledim
Onun yüzünden ısırıcı zehir tattım

Şimdi git bunak Mûbed'e söyle
Bela topunu atmasın meydana

Daha fazla benden umut bekleme, yorulma
Elindeki hazineni saçmalıklarla yitirme

İyi dinle beni; sanma sakın
Bu dünyada beni canlı canlı altına alacaksın

Asla benim yüzümden mutlu olamazsın
İstersen maharetli büyücü ol

Vîrû benim kocamdır, şahımdır
Selvi boyludur, bizim sevdiğimizdir

O benim büyüğüm, kutlu kardeşimdir
Ben de onun hem eşi hem kızkardeşiyim

Bu dünyada onun yerinde kimi görebilirim?
Onun yüzünden başka hangi yüzü seçebilirim?

Bu dünyada ebedî yaşasan da
Benden muradını alamayacaksın asla

Çünkü ben erkek kardeşimle yâr oldum
Başkalarının sevgisinden bîzar oldum

Benim kendi selvim, şimşirim oldukça
Neden bakayım başkalarının söğüdüne?

Vîrû benim başımda olmasaydı bile
Senin sevgin lâyık olmazdı bana

Sen Karen'i feci şekilde öldürttün
O Cennetlik ihtiyarı bağışlamadın

Yürekli babam yetiştirmişti beni
Benim temelim, cevherim ondan gelir

Senin evlilik istemen hiç uygun mu?
Daha ne kadar saçmalayacaksın böyle?

Bu dert yüzünden zaten canımdan bezdim
Ben yaşadıkça onun üzüntüsünü çekeceğim

Dünyada benim Vîrû'dan başka kimsem yok
Bundan böyle benimle evlilikten mutlu olamazsın

Madem onun işi bu düzen üzerinedir
Bir başkası benimle nasıl mutlu olabilir?

Eğer onunla sevgi işine girişirsem
Tanrı'nın huzurunda ne mazeret bulurum?

Ben genç yaşımda Tanrı'dan korkuyorum
Yaşlı, güçsüz halinle sen korkmuyorsun

Aklın varsa, Tanrı'nın adaletinden kork
Bu korku yaşlılar için daha iyi

Ziyneti, ipeği, parayı hana
Dünya'yı yaratan çokça verdi bana

Ziynetle beni aldatmaya kalkışma
Çünkü Tanrı, ziyneti karşılıksız verdi bana

Ölene kadar Karen'i unutmam ben
Ziynetle nasıl şad olur gönlüm?

İpekler, dinarlar görürsem bir daha
Hanımlık lâyık olmasın bana

Ben bunca ziynetle şad olursam
Babamın soyundan gelmiş olmam

Ne senin ordundan bir korkum var
Ne senin sarayından bir beklentim var

Sen de benimle evlenmeyi bekleme
Çünkü umudun çıkacaktır boşuna

İnsanların bir şeyinden umutlanırsan
Sonra umutsuzluk içinde horlanırsın

Beni görmek için daha ne kadar koşacaksın?
Çünkü asla bana kavuşamayacaksın

Bir gün dünya beni zorda bırakırsa
Bir gün beni senin eline düşürürse

Benimle evlilikten mutlu olmayacaksın
Bir an bile benimle mutlu oturmayacaksın

Erkek kardeşim beni kendine eş seçmiştir
Henüz benden muradını alamamıştır

Sen güneş olsan, mehtap olsan
Yabancısın; nasıl benden murat alacaksın?

Gümüş bedenimi erkek kardeşime vermedim
Çünkü onunla aynı anneden doğdum

Ey safdil! Sana nasıl veririm?
Çünkü senin yüzünden bozuldu düzenim

Adını düşündüğümde ürperme geliyor bana
Muradını nasıl veririm ben bu gönülle?

Mademki aramıza kin girdi
Birlikte gönlümüzün şad olması mümkün değil

Padişah olsan, muradına ermiş olsan da
Nasıl dost edeceksin düşmanını?

Sevgi ile kin birbirine bağlanmaz
Kin demirse, sevgi aynadır

Biz tatlı su versek de
Acı ağaç verir acı meyve

Seninle sevgi işim mümkün olabilir
Dağ kekliği ile doğan, çift olduğu zaman

Bir kimsede büyüklük ile bilgi bir olursa
Onda böyle iki zıtlık olur mu?

Ne bu şekilde bir sevgi olur
Ne bu şekilde kuşku zehiri içmek olur

Bu öğüdü dinleyince acı gelir sana
Ama görürsün, şekerden tatlı meyvesi var

Bilgeliğin varsa, iyice düşün
Sözlerimi daha çabuk anlarsın

Kötü huyun seni kötü güne getiriyor
Pişman olsan da fayda etmiyor

25
Şah Mûbed'in Elçisinin Vîs'in Yanından Dönmesi

Şehinşahın adamı bu sözleri dinledi
O ay yüzlüde dostluğun rengini görmedi

Gitti hemen, şaha haber verdi
Duyduklarının tümünü ona anlattı

Şehinşahın gönlündeki sevgi daha da arttı
Sanki gönlüne onun şekeri yağdı

"Kardeşim benden muradını almadı" sözü
Dilberin bu sözü onun çok hoşuna gitti

"Vîse'nin bütün sözleri doğrudur" diyordu
Şah bu sözlerden çok mutlu oldu

Vîrû'nun damat olduğu gece
Mutlu, sevinçliydi herkes onun damatlığıyla

Gelininin başına bir hal geldi
Bu yüzden damadın falı ters yüz etti

İlahî kaza kader geldi
Onların mutluluk yolunu kesti

O gümüş tenliye bir illet geldi
O özgür süsen kana bulandı

Bir iki hafta bu hal devam etti
Sanki içinden yakut madeni aktı

Bir muğun karısı bu halde olursa
Erkek ona yaklaşmaktan çekinir

Kadın bu halini ondan gizlerse
Evlilik ebediyen haram olur ona

Güzel vücutlu Vîs bu haldeyken
Dünya Vîrû'nun elinden feryat ediyordu

Gelin güzel ve vefalı olsa da
Düğün işi korkulu, belalı olur

Çünkü damat muradına ermemişken
Dünya onun yoluna iki yüz pusu kurmuştu

Damadın başına öyle sorunlar çıktı ki
Damat damatlığını unuttu

Ordunun önünde öyle zor durumda kaldı ki
Herkesin aklından sevinmek uçtu

Vîrû'nun düğünü bir kandildi sanki
Ansızın şiddetli bir rüzgâr çıktı, onu vurdu

26
Mûbed'in Vîs Hakkında Kardeşleriyle Görüşmesi

Şahlar şahı Vîs'in durumunu dinleyince
Vîs'e olan arzusu yürekten arttı

Onun iki değerli erkek kardeşi vardı
Birinin adı Râmîn, diğeri ünlü Zerd

Şehinşah ikisini de yanına çağırdı
Onlara bu hikâyeyi anlattı

Çocukluk günlerinden beri Râmîn
Vîs'e karşı gizli gizli ilgi duyuyordu

Yüreğinde Vîs'in aşkını besliyordu
Bu halini halktan gizliyordu

Onun aşkı kıraç bir tarla gibiydi
Sudan, yağmurdan umudunu kesmişti

Kardeşiyle birlikte Gûrâb'a gelince
Tekrar su yürüdü onun tarlasına

Vîs umudu, aşkını harekete geçirdi
İhtiyardaki arzu onda gençleşti

Ruhunda onun sevgisi yenilenince
Kaba sözler oluştu onun dilinde

O sırada ona destek oldu
Söz arasında biraz sert sözler etti

Sevgi kimin gönlünde ateş yakarsa
Dili serkeş olur konuşma esnasında

Âşık olanın dilinin bağı çözülür
Efendisinin onaylamadığı sırları söyler

Kuşkusuz dilin koruyucusu gönüldür
Gönül olmayınca bilgiyle konuşmak mümkün değildir

Kimsenin gönlü olmayan dostu olmasın
Çünkü gönlü olmamakta çok zarar vardır

Râmîn'in gönlünde aşk ateşi parlayınca
Şefkat yüzü göstererek dedi şaha:

Şahım bu işte bu kadar zahmet çekme
Hem Vîs'i hem kendini zorda bırakma

Bu işle onu büyük sıkıntıya sokarsın
Boş yere paranı, hazineni saçarsın

Çorak yere tohum saçmaya kalkarsan
Hem tohumdan hem üründen uzak kalırsın

Ne Vîs seni bir an olsun sever
Ne senin işlerinde dürüstlük arar

İstediğin kadar mücevher ara, koştur
Madende aramazsan, bulamazsın onu

Babasını öldürttüğün bir evlattan
Nasıl sevgi, destek beklersin

Ne mücadeleden, askerden çekinir
Ne parayla, mücevherle aldanır

Nice belaya katlanıp onu bulsan da
Onun belasına karşı dayanamazsın

Evinde yâr diye düşman tutarsan
Yılanın kuyruğunu tuttun demektir

Vîs ile arandaki daha kötü durum
Senin yaşlı, onun genç dilber olmasıdır

Kendine bir eş alacaksan, başkasını al
Genç gence, yaşlı yaşlıya yakışır

Nasıl senin canın genç birini isterse
Onun canı da ister genç birini

Sen kış ayısın, o bahar dilberi
Birbirinize kavuşmanız zor iştir

Muradı olmadan onunla otururşan
Ondan mutluluk görmeyi çıkar aklından

Yaptığından daima pişmanlık duyarsın
Kendi derdine asla derman bulamazsın

Ondan uzak kalmak perdeyi yırtmaktır
Uzak kalmaya ise gönlün dayanmaz

Ne onun seni gözetlemesinden kurtulabilirsin
Ne ondan ayrı kalarak huzur bulabilirsin

Güzellerin aşkı denize benzer
Ne dibi görünür ne kıyısı bellidir

Denize kolayca atlarsın ama
Denizden kolay kurtulamazsın

Şimdi bir heves peşinde koşturuyorsun
Çünkü bu heves yarın başına bela olur

Şimdi ona kolayca atlayabilirsin
Ama ondan kolay kolay kurtulamazsın

Doğru söylediğimi biliyorsan
Senin iyiliğini istediğimi de bilirsin

Şimdi müşfik nasihatimi dinle
Dinlemezsen zararlı çıkarsın sonra

Şah Mûbed bu sözleri dinledi
Bu tatlı öğütler ona acı geldi

Canı aşk içinde bir hastaydı
Şeker ağzına acı bir tat veriyordu

Bedeninde dertten dolayı huzur olmasa da
Şeker ağzını tatlandırıyordu

Râmîn'in öğütleri sevgi üstüne olsa da
O öğütle şahlar şahının sevgisi arttı

Aşk dolu gönül esenlik istemez
Koşturdukça kınanması artar

Gönül dostluk yüzünden paslanırsa
Hevesi onu kınanmayla ateşe atar

Ciğer için kınanmak keskin kılıçtır
Âşıklar için bir inatlaşmadır

Kişi aşk başlangıcında mücadeleci olur
Gönlü soğuk olsa da aşk onu kavurur

Dünyada bir bulut yükselecek olsa
Kınama yerine ondan taş yağar

Âşık olan taş yağmurundan korkmaz
Taş yerine yağan mızrak olsa da

Kınanmayı gerektiren her şey kötüdür
Ancak âşık olmak güzel şeydir

Kötü sözlü biri ne derse desin
Âşığın gönlündeki isteği silemez

İstek ateş gibidir, kınanma rüzgâr
Rüzgâr ateşe düşse ne yapar?

Rüzgârla ateş gittikçe harlanır
Onun her aleviyle bir dünya tutuşur

Bak, rüzgâr ateşe karşı ne ise
Öyledir nasihat âşığın gönlüne de

Aşk için kötü sözlü akrep nedir ki?
Kim âşık değilse, adam değildir

Şahın aşkı gönlünde çoğaldıkça
Râmîn'in öğüdü gönlüne neşter kesildi

Gizlice diğer kardeşine dedi:
Vîs'e kavuşmam için çare nedir?

Ne yapayım da muradıma ereyim?
İyilikle nam üstüne nam salayım

Bu kaleden umutsuz dönersem
Dünyada adım kötüye çıkacak

Kardeşi dedi: Şahım, çokça mal
Bağışla Şehrû'ya; aldat parayla

Güzellikle onu umutlandır
Sonra onu Tanrı ile korkut

De ki: Bu dünya dışında bir dünya daha var
Orada ruh için ebedî mahpusluk var

Tanrı huzurunda ruhun ne özür getirecek
Ruhun günah bağlarıyla bağlıysa?

Demezler mi sana "Neden and içtin?
Madem and içtin, neden andını bozdun?"

Tanrı huzurunda utanç içinde kalırsın
Hiçbir destek, yardımcı bulamazsın

Bu denli sözleri allayıp pulla
Süsle sözlerini ipekle, parayla

Şahlar bu iki şeyle aldatır
Ay yüzlüler bununla aldansa, yeridir

Akıllı adam bu ikisiyle aldatır
Herkesi parayla, sözle aldatır

27

Mûbed'in Şehrû'ya Mektup Yazması, Onu Mal İle Aldatması

Zerd'in cevabı şehinşahın hoşuna gitti
Derhal Şehrû'ya bir mektup yazdı

Mektupta tatlı sözler söyledi
İncilerle onu mücevherledi

Şehrû, Cennetin yolunu unutma
Kulak ver sözlerime, dinle

Ebedî utancı aklına getir
Çünkü ruhun Tanrı karşısında utanır

Tanrı'nın hüküm yerini hatırla
Cehennem korkusunu, amellerinin sonunu

Bilirsin, bu dünya hayatının sonu gelecek
Bu dünya gidecek, başka dünya gelecek

Bu dünyanın bir günlük muradı için
Satın alma ebedî gözetimi, derdi

Yüce Tanrı'ya böyle sırtını çevirme
Ehrimen'in istediği şekilde söz etme

Sözünden dönenlerden olma
Tanrı birliktedir sözünde duranlarla

Biliyorsun; seninle nasıl bağ kurduk
O bağ üzerine nasıl and içtik

Henüz doğmamış kızını bana verdin
Bu cevherini bana madeninde verdin

İnci henüz senin istiridyendeydi
Benim adıma onun sözü kesildi

Neden verdiğin sözden döndün?
Neden Ehrimen'le ortak oldun?

Ben şimdi düşman değil, dostum
Sana utanç vermez benim adım

Niçin benden böyle bîzar oldun?
Gönlünde düşmanlarıma yâr oldun

Sen bu kızı benim ışığımla doğurdun
Neden şimdi onu başkasıyla evlendirdin?

İyi belle bunu; bunlar benim bahtımdandı
Damat Vîs ile o evlilikle mutlu olmadı

Benim eşimle nasıl evlenir başka biri?
Bu yaptığın Tanrı'nın adaletiyle bağdaşır mı?

İyice düşünürsen, anlayacaksın
Bunun ilahî bir iş olduğunu

Madem benim adım Vîs'e bağlandı
Hiçbir damat görmez ondan mutluluk yüzü

Sen bu yeni bağı yok say
O evlilikten şimdi vazgeç

Ay yüzlü kızını bana ver
Ülkeni benim kinimden kurtar

Burada ne kadar kan dökersek
Öbür dünyada vebali senindir

Çirkin şeytanla bir olur, yardım etmezsen
Gönlünde Tanrı korkusu hiç yoksa

İyisi mi vazgeç bu kinden
Bir kadınla kurtar dünyayı

Yoksa Mâh ülkesi kinle yıkılır
O zaman bu günahtan nasıl kurtulursun?

Cahillik edip bu kini hor görme
Çünkü kimse hor görmez böyle kini

Bu kinden sevgiye yönelirsen
Vîrû'nun eline padişahlık veririm

Bütün düzenimi ona teslim ederim
Ordunun başkomutanlığına getiririm

Vîs, Horasan'ın kraliçesi olursa
Sen de Kuhistan'ın kraliçesi olursun

Bir süre daha ömrümüz kaldıysa
Bolluk, sevinç içinde yaşarız

Dünya bizim sayemizde huzura kavuşur
Savaştan, zulümden arınmış olur

Madem dünyada kolay yaşamak mümkündür
Herkese düşmanlık etmenin gereği nedir?

28
Mûbed'in Şehrû'ya Gönderdiği Mallar

Şahlar şahı bu mektubu yazınca
İnciden, mücevherden hazine hazırlattı

Şehrû'ya o kadar çok mal gönderdi ki
Bu kitaba sığdırmak mümkün değil onları

Yüz deve yükü mücevher
Beş yüz deve yükü eşya

Beş yüz devenin yükü
Şahlara yaraşır inciydi

Yüz Arap atı ile üç yüz ticarî mal
Yıldız dolu gökyüzü gibi inciler

Çin'den, Halac'dan iki yüz selvi boylu
Menekşe zülüflü, sümbül saçlı, gül yüzlü

Her birinin boyu gümüş selvi gibi
Yedi burç ile Pervin yağıyor üstüne sanki

Bellerinde saf inciden kemer
Başta altın taç, parlak inci

Her gönül alan dilber bir bahardı
Her birinin yüzü çiçek bahçesiydi

Her birinin saçı miskli kementti
Her birinin boyu uzun selviydi

Her birinin yüzü ayın on dördü gibiydi
Yüzlerinin karşısında güneş ay gibiydi

Hepsinde altın işlemeli kolye vardı
Hepsinin ağzı sanki inciyle dolmuştu

İki yüz altın taç daha vardı
İçi mücevher dolu yüz altın sandık vardı

Sandıklar saf misk ile amber doluydu
Dilber zülfünün rengi, kokusu gibiydi

Yedi yüz billur, altın kadeh vardı
Gece vaktinde Ay ile Zühre'yi andırıyordu

Yirmi eşek yükü Rum ipeği vardı
Yeni çiçek açmış gül bahçesi gibiydi

Bundan başka türlü türlü mal vardı
Bunları bir bir anlatmak imkânsızdı

Mûbed'in Şehrû'ya saçmadığı
Mücevher kalmamıştı dünyada sanki

Şehrû bu kadar çeşitli malı görünce
Mücevher, ipek, altın dinar

Bunca mal karşısında sarhoşça kendini kaybetti
Hem oğlunu hem kızını unuttu

Gönlünde bir de Tanrı korkusu belirdi
Gönlü bu sabırsızlıkla ikiye bölündü

Felek gecenin devinin bağlarını çözdü
Sonra parlak Ay'ı haberdar etti

Şehrû o kalede onu yaptı
Felek burcunun yaptığını öğrendi

Kalenin kapısını şaha açtı
Sonra parlak Ay'ı haberdar etti

29
Gece Hakkında

Karanlık, katrana bulanmış bir gece
Ayrılık günü gibi siyah, korkunç

Feleğin üstünde lâcivert yığın gibi
Toprağın üstünde file binmiş raca gibi

Kader gibi kara, umut gibi nazlı
Güneşin önüne perde çekmiş gibi

Sanki gece batıda kuyu kazmış
Güneş ansızın gökten kuyuya düşmüş

Hava onun yasını tutarak karalara bürünmüş
Gökyüzü her taraftan asker toplamış

Orduyu sürekli batıya sevk ediyordu
Komutan oradaki kuyuda hapis kalmıştı

Gökyüzü ordusu sürekli hareket halinde
Hüsrevin muradınca gökyüzü huzur içinde

Lacivert gökyüzü gibi şemsiyesini açmış
Şemsiyesini incilerle donatmış

Mola vermiş de emin olarak oturmuş
Çadır iplerini dağlara bağlamış

Ay ile Güneş yüzlerini gizlemiş
Âşık ile maşuk gibi uyumuş

Her yıldız bir yerde kalmış
Mine üstündeki inci gibi olmuş

Felek demirden bir duvar olmuş
Yıldız onun yüzünden bîzar olmuş

Koç, Boğa burcuyla karşı karşıya gelmiş
Gökyüzündeki aslanın kokusunu almış

Aslan korkusundan ikisi de yerinde kalmış
Aydınlık olanlar elden, ayaktan düşmüş

İki kuklacı uyuyan iki sevgili gibi
Birbirine sarılmış dolap gibi

İkisinin ayağında Yengeç uyumuş
Sanki ruhsuz, çengsiz kalmış

Aslan, Yengeç'in karşısında durmuş
Yay gibi kuyruğunu başına koymuş

Âşık gibi iki gözü kan çanağı
Ateş gibi gözlerini ışığıyla aralamış

Genç kızın elinde iki salkım üzüm
Halsizlikten sarhoş gibi yerinde kalmış

Terazinin bütün zincirleri kopmuş
İki kefesi kalmış, şahini kırılmış

Akrep başıyla kuyruğunu birbirine yaklaştırmış
Halsizlikten üşüyen insan gibi olmuş

Yaycının yayı elinde kalmış
İki ayağı incinmiş, savaşamaz olmuş

Kuzu oklanmaktan güvencede, uyumuş
Yeşillikler, gelincikler içinde saklanmış

Ansızın kuzuya ok fırlatılmış
Kuzu onun okuyla yaralanıp düşmüş

Su çekenin kovası kuyuya düşmüş
Su çeken, yolunu kaybeden gibi şaşkın kalmış

Ay ister istemez hareket edemez olmuş
Sanki Ay tuzağa düşmüş

Felek her an bir başka düzen tutuyor
Her an bir başka ilginçlik gösteriyor

Felek boncuk oyununda hile yapıyor
Sanki çok oyun bilen hokkabazlık ediyor

Gözbağcı gibi kıvraklık gösteriyor
Türlü türlü ilginç şeyler gösteriyor

O kadar tuhaf şeyler yaptı ki
Sanki felek o gece şaşılası şeydi

Kuzey tarafında bir ejderha gösterdi
Kutuplarda kuyruğu kıvrım kıvrımdı

Onun arkasında Büyükayı uyumuş
Küçükayı onun önünde yavru kalmış

Bir başka kadın zincirle bağlanmış
Karşısında adam diz üstü çökmüş

Karşısında bir akbaba kanatlarını açmış
İki ayağını bir ok üstüne koymuş

Bir delikanlı muhafız gibi
Eline altın leğen, sofra almış

Karşıda iki balık şişkin iki tulum gibi
Bir kaz boyunlu, selvi gibi uzun boylu

Biri atsız ama elinde gem var
Bir başkası yılan ile yılan oynatıcı gibi

Birisi gümüş bir kürsüye oturmuş
Yanında binitinin bağları çözülmüş

Biri eline bir devin başını almış
Taçlı biri yanında dikilmiş

Güneyinde karanlık bir ırmak göründü
Zülüf kıvrımı gibi kıvrım kıvrımdı

Irmağın yanında bir tavşan kaçıyordu
İki köpek tavşanı aramak için koşuyordu

İki köpeğin bağlarını çözmüş
Şah gibi kemerli biri dikilmiş

Parlak incilerle dolu bir gemi
Yakut taşından yapılmış onun demiri

Bambu dalı gibi ince bir yılan
Bir karga, çayırlıkta dolaşan

Koymuş önüne altın kadeh
Mey yerine dökmüş ona jale

Kor ateş dolu bir gümüş buhurdan
İnci dolu şahane bir taç

Balık davranışlı bir heykel
Gümüş yıldız gibi bedeninde pul var

Bir deve kuyruğunu sallamakta
Güzel çiçekler açmış bedeninde

Sanki sarhoş gibi kızmış
İki eliyle bir aslanın elini tutmuş

Kanatsız kuş gibi bir suret
Tavus gibi onun güzel kuyruğu var

Kötü talih doğudan çekmişti
Kötüydü bu yüzden Mûbed'in bağı

Güneş Ay'la bir araya gelmişti
Padişahın sır söylediği vezir gibiydi

Yaşlı Zuhal ikisinin arkadaşı olmuş
Talihin dördüncü burcu onların yeri olmuş

Yedinci hanede, talihin karşısında
Zalim Behram, suç ortağı

Nahid ikisinin arasında kalmış
Padişahın davranışından ümitsiz kalmış

Adalet isteyenlerden kimse dost değildi
Onun böyle bağlanması kutluydu

Şehinşah bu talihle Vîs'i gördü
Beğendiği bu durumu eşinde göremedi

30
Mûbed'in Kaleye Gitmesi, Vîs'i Dışarı Çıkarması

Şehinşah Mûbed girdi kaleye
O kötü talihle, kötü vakitte

Çok aradı gönül çelen Vîs'i
Göremedi yeni açmış o bahçeyi

Ama alnının, yüzünün ışığı
Misk gibi kokan zülüflerinin kokusu

Şehinşaha o dilberden haber verdi
Çünkü toprak misk, rüzgâr amber kokuyordu

Şehinşah ona doğru yaklaştı
Sonra ansızın onun billur elini kavradı

Çeke çeke onu kaleden ordugâha götürdü
Yakınlarına, korumalarına teslim etti

Onu hemen bir mahfeye bindirdiler
Mahfe bahar bahçesine döndü onunla

Çevresinde hizmetkârlar, ünlüler
Seçkin kişiler, fedailer

O sırada bronz borular çalındı
Toplu olarak hareket edildi

O saatte padişah yola çıktı
Hızlı esen rüzgârla yarıştı

Gece gündüz hızla yol aldılar
Hüsrev dilberin yüzüne baktı, gururlandı

Çok yaban eşeği avlamış aslan gibiydi
Padişah hazinesi bulmuş adam gibiydi

Bu dilber sayesinde mutluluğa lâyıktı
Sevgilisi gökteki Ay'dan güzeldi

Onun için çektiği zahmete değerdi
Güzellikle ansızın bir hazine bulmuştu

Gülen, konuşan yakut vardı onda
Parlak halis gümüş, yasemin kokusu vardı onda

31

Vîrû'nun Şahın Vîs'i Götürmesinden Haberdar Olması

Vîrû şehinşahtan haber alınca
Savaştan geri döndü, at koşturdu

O geldiğinde, şehinşah çoktan gitmişti
Hile ile ay yüzlüsünü almıştı

Binlerce güzel inci vermişti
Onun yerine bir inci götürmüştü

Şehrû oğluna verdiği sözü tutmamıştı
Vîrû'nun canına ateş düşürmüştü

Vîrû'nun gönlünde savaş vardı
Hem anneden hem kızkardeşten yaralıydı

Hem vefa bahçesinden baharı gitmişti
Hem sefa kasrından sevgilisi gitmişti

Sanki bir sandık vardı, içine kapatılmıştı
Yanında burç vardı, Ay burçtan düşmüştü

Vîs ile canı gümüş madeni gibiydi
Kaza onu gümüş madeninden ayırmıştı

Onun gümüş madeni cevhersiz kalsa da
Onun göz incileriyle bir madeni daha oldu

Ayrılık derdiyle Vîrû'nun gönlü inliyordu
Sevgilisi elinde diye Mûbed'in gönlü seviniyordu

Bazen gözü sarı güle yaş yağdırıyordu
Bazen canı gamla, dertle inliyordu

Üzüntüden yüzünde renk kalmadı
Sanki canı bedeninden ayrılmıştı

Ayrılık onun sabır perdesini yırttı
Aklı beyninden bir kuş gibi uçtu

Zamaneye lanet üstüne lanet okudu
Çünkü onu ayrılık okuna hedef etmişti

Sevgilisini onun elinden aldı
Ansızın onun yıldızını toprağa çaldı

Vîrû'ya cefa etti ama
O haliyle vefa etti Mûbed'e

Sevgilisini ondan aldı, buna verdi
Birine zulmetti, birine âdil oldu

Birinin sevinç evini söndürdü
Birine zafer bahçelerini açtı

Birinin gönlünde taş, başında toprak
Birinin elinde kadeh, kucağında dilber

32
Râmîn'in Vîs'i Görmesi, Ona Âşık Olması

Şahın umut gözü aydınlanınca
Güneş Horasan'dan karanlık perdesini kaldırınca

Mutlulukla, sevinçle gidiyordu yolda
Dünyanın ettiği cefalar kalmamıştı aklında

Peri kızı Vîs'in yüzüyle mahfe
Benziyordu üstat Mani'nin resim atölyesine

Mahfe üstünde rüzgâr gibi gidiyordu
Dünya onun korkusuyla güzel güzel kokuyordu

İnci taneleriyle dolu mücevher kutusu gibiydi
Parlak Ay ile dolmuş burç gibiydi

Sanki o mahfe bir kümbetti
Vîs'in saçıyla ambere bulanmıştı

Onunla güneş üstüne şekil yapılmıştı
Sanki üstüne sırmalı örtü atılmıştı

Bazen Zühre ile Ay onunla parlıyordu
Bazen yola ezilmiş amber yağıyordu

Bazen güzelliği gül saçıyordu
Çenesini top, zülfünü çevgen yapmıştı

Mahfe Tanrı'nın Firdevs'i gibiydi
Mahfenin sorumlusu kutlu Rıdvan gibiydi

İlahî kaza ve kader daralınca
Sevinç sırası Râmîn'e gelince

Aşk ile gönlünde ateş yakar
Aklı, sabrı ateş üstünde yanar

Bir ilkbahar fırtınası çıktı
Mahfenin perdelerini bir bir savurdu

Sanki kılıç kınından çekilmişti
Ya da güneş bulut ardından çıkmıştı

Perde ardından Vîs'in yüzünü gördü
Onu görünce Râmîn'in gönlü yerinden gitti

Sanki bir cadı ona yüzünü gösterdi
Bir bakışla bedeninden canını kaptı

Zehirli bir temren olsaydı
Onun yarası bu kadar çabuk etkili olmazdı

Râmîn o Ay'ın yüzünü görünce
Sanki ansızın bir ok saplandı kalbine

Dağ gibi atın sırtından düştü
Rüzgârın ağaçtan yaprak düşürmesi gibiydi

Gönül ateşiyle beyni kaynamaya başladı
Gönlü bedeninden, aklı başından ürktü

Göz yoluyla aşkı gönlüne girdi
Bir bakışla ondan gönlünü aldı

Ruhunda âşıklık ağacı bitti
Ama gözleri apaydın oldu

Gözü o bakışta onu canına dikti
Ona mercan meyvesini hemen vermeliydi

Bir süre o halde yerde kaldı
Küp dolusu şarap içmiş sarhoş gibiydi

Gül renkli yüzü safran rengini almıştı
Mey renkli dudağı gök rengini almıştı

Hayat rengi yüzünden gitmişti
Onda sevgi izleri belirmişti

Süvarisi, piyadesi yiğitler
Râmîn'in başında duruyordu askerler

Onun derdiyle gözlerine kan oturmuş
Tatlı canından ümidini kesmiş

Kimse bilemedi, ona ne olmuş
Nasıl kötü bir şey görmüş, böyle azap çekmiş

Onun derdiyle herkesin ciğeri yaralanmıştı
Onu görenler ondan beter inliyordu

Dili bağlanmış, göz damarları kabarmış
Âşıklık korkusu gönlüne düşmüş

Bir süre sonra giden aklı canına geri döndü
Gözleri sedef gibi inci ile doldu

İki eliyle gözlerini sildi
Utancından insanların yanında inlemedi

Aklı başında olanlar sandı ki
Sarası tuttu, onu yere serdi

Râmîn tekrar atma bindiğinde
Gam yüzünden acılık gelmişti tatlı canına

Yolda giderken yolunu kaybetmiş gibiydi
Deliler gibi kendi halinden habersizdi

Gönlü İblisin pençelerinde kalmıştı
İki gözü Vîs'in mahfesine çevrili kalmıştı

Hırsız gibi çevrilmişti gözleri
İnci kutusunun bulunduğu yere

Diyordu ki: Ne olurdu sanki bir kez daha
İyi bahtım o Ay'ın yüzünü gösterseydi bana

Ne olurdu, bir kez daha rüzgâr çıksaydı
Vîs'in yüzünden perdeyi kaldırsaydı

Ne olurdu, bir kez âhımı işitseydi
Perde ardından gizlice yanağını gösterseydi

Ne olurdu, sararmış yüzümü görseydi
Dertli âhımı, feryadımı işitseydi

Sararmış yüzümü görür, merhamet ederdi
Şu derdime bakıp bana yüzünü gösterirdi

Ne olurdu, bu yolda bundan sonra
Onun mahfesinin sorumlusu ben olsaydım

Ne olurdu, biri adamlık etseydi
Benim haberimi o put yüzlüye götürseydi

Ne olurdu, beni rüyasında görseydi
Kanlı yaş döken iki gözümü görseydi

Taş yüreği biraz olsun yumuşardı
Sevginin ateşiyle ısınırdı

Ne olurdu o da benim gibi olsaydı
Dostların sevgisi yüzünden düşmanın
istediği hale düşseydi

Belki böylece aşk hasretini öğrenirdi
Böyle cebbar, böyle âsi olmazdı

Râmîn bazen böyle düşünüyordu
Bazen gönlünde sabrı meslek ediniyordu

Bazen kuruntular kuyusuna düşüyordu
Bazen bilgiyle gönlüne öğüt veriyordu

Hey gönlüm, ne oldu sana? Ne diyorsun?
Bu batıl düşüncelerle ne arıyorsun?

Sen o Ay'ın aşkıyla kıvranıyorsun
Senin halinden haberi yok onun

Niçin Vîs'e kavuşmayı ümit ediyorsun?
Kimse erişemez o güneşin vuslatına

Neden ahmaklar gibi umutlanıyorsun?
Umutlanacak bir şeyin yok senin

Susuzlar gibi su arıyorsun
Ama çölde serapla karşı karşıyasın

Tanrı seni bağışlasın
Çok güç, karışıktır senin işin

Râmîn aşk bağıyla bağlandı
Yaralı gönlündeki umudu kırıldı

Ne dileğine kavuşmaya cesareti vardı
Ne sabretmekten başka yol biliyordu

Sevgiliyle birlikte yol alıyordu
İster istemez onun yoldaşlığına razı olmuştu

Yoldaşlık etmekle bir kazancı vardı
O yasemin yanaklının kokusunu alıyordu

Canı gece gündüz bağ içindeydi
Onun kokusuyla mutlu oluyordu

Perişan âşığın halinden kötü perişanlık olmaz
Onun işinden daha zor bir iş olmaz

Birinin ateşi varsa, sorarlar
Böyle bir ateş varsa, ondan korkarlar

Âşığın gönlü ateşte yıldan yıla yanar
Hiç kimse ona halini sormaz

Akıllı insan! Bundan fazlası zulüm olur
Aşkın âşığı önünde sürüklemesi zulümdür

Âşık için bu dert yeterlidir
Aşk derdiyle işi hep inlemektir

Böyle insanların haline acımak gerekir
Aşk onların gönlünde ateş yakmaktadır

Gönül derdini hep gizlemesi gerekir
Sırrını kimseye açacak gibi değildir

Râmîn'in günden güne şiddetlenen aşkı
Şahin pençesinde gönlü yaralı keklik gibiydi

Ne ölüydü ne tam mânâsıyla diriydi
İkisinin arasında gidip gelen biriydi

Dağ gibi gümüş bedeninden bir iz kalmıştı
Selvi gibi uzun boyundan bir yay kalmıştı

Dediğim gibi bu perişanlıkla yol aldı
İlerlediği yolları hep kuyu sandı

33
Mûbed'in Vîs'i Merv'de Şahcan'a Getirmesi

Şahların şahı Merv'e gelince
Ayların Ayı denk olmuştu şahlar şahma

Merv'de bin tören düzenlendi
Peri yüzlüler törenlerde yerini aldı

Büyükler ona giysi, inci saçtı
Küçükler ona fındık, şeker saçtı

Havaya kalkan toz amber kokuyordu
Bulunduğu yer kum gibi inci doluydu

Dünyayı o gün dünya oldu saydılar
Toprak yerine gümüş, altın koydular

Cennet o gün Merv-i Şahcan'dı
Oradaki gül bahçesi inci saçıyordu

Damlarda gül yanaklı yüzlerden
Yüz Zühre parlamaktaydı her damdan

Ne çok şarkıcı, çalgıcı vardı!
Ne çok gümüş göğüslü, gönül okşayan vardı!

O hali görmek gönle afet getiriyordu
İşitmekle cana mutluluk, sevinç geliyordu

Şehirdeki sevinç türlü türlüydü
Bak bakalım şahın sarayı nasıldı?

Çok ziynet vardı, Genc-i Şâyegân gibi
Çok yıldız vardı, gökyüzü burcu gibi

Geniş bir saraydı dünya gibi
Yüksek eyvanı vardı gökyüzü gibi

Atları eyvan sırtı gibiydi
O atlara binen Zuhal pîriydi sanki

Kapı, duvar, yer, eşik
Bezenmişti Çin tarzı nakışlarla

Güzellikte iyi günlülerin bahtı gibi
Güzellikte gönül parlatan dilber yüzü gibi

Şahın bahtı sarayın çiçek açmış bahçesi
Vîs'in yüzü onun gülen gül bahçesi

Şahlar şahı kutluluk içinde oturmuş
Yıkanmış gümüş gibi gönlünü gamdan temizlemiş

Ordunun komutanları, ileri gelenleri
Gümüş ile altın yağdırıyor yağmur gibi

Her biri saçı için öne çıkmış
Şahın önünde dağ gibi inci yığını oluşmuş

Çalışıyordu, yiyordu, veriyordu
Çalış sonra ye, ver verebildiğin kadar

Kraliçe Vîs yatak odasına oturmuş
Yatak odası onunla gülistana dönmüş

Şahlar şahı sevinçli, mutlu, oturmuş
Ama Vîs matem içinde oturmuş

Gece, gündüz bulut gibi ağlıyor
Bütün gönüller onun derdiyle kebap oluyor

Bazen Şehrû'yu anıyor, ağlıyordu
Bazen Vîrû'nun derdiyle inliyordu

Bazen susuyor, gözünden kanlı yaş döküyordu
Bazen âşıklar gibi feryat ediyordu

Ne konuşmak için ağzını açıyordu
Ne konuşan kişiye cevap veriyordu

Sanki geliyordu ona her an
Keder yüzünden onun canına bir kervan

Bedeni bambu ağacı gibi zayıfladı
Yüzü, yanağı safran gibi sarardı

İleri gelenlerin, ünlülerin hanımları
Gördüler onun yüzünde gözyaşı yağmuru

Ona çok yalvardılar, rica ettiler
Yine de azalmadı onun derdi

Ne zaman Mûbed'i görecek olsa
Yırtıyordu tenini giysi yerine

Ne onun dediği sözleri dinliyordu
Ne güzel yüzünü ona gösteriyordu

Güzel dilber yüzünü duvara dönüyordu
Gözünden yanağına kanlı gözyaşı yağdırıyordu

Hem yolda hem Merv'de bu haldeydi
Şehinşah bir gün bile onunla mutlu olmadı

Vîs'in yüzü bir kutlu bahçe gibiydi
Ama bahçenin kapısı sımsıkı kapalıydı

34
Dadının Vîs'in Durumunu Öğrenmesi, Merv'e Gitmesi

Dadı öğrenince Vîs'in başına geleni
Şehinşahın onu nasıl yoldan alıp götürdüğünü

Dünya gözlerinde karardı
Sanki o anda ruhu kendinden uzaklaştı

Ağlamaktan başka yapacak işi yoktu
İnlemekten başka çaresi yoktu

Ağlamaktan kırları Ceyhun'a döndürdü
İnlemekten dağları çöle döndürdü

Diyordu ki: Ey iki haftalık parlak Ay
Putlar Ay olmuş, sen Ayların Ayısın

Zamane sana neden kin güdüyor?
Seni tüm âlemde efsane etmiş

Henüz ağzında sütün izi var
Hikâyen her ağızda söyleniyor

İki nar memen henüz gelişmemişken
Yedi ülkede ortaya çıkmış seni arzu edenler

Sen küçüksün, neden Ayın büyüktür?
Sen bir ceylansın, neden aşkın kurttur?

Senin yaşın küçük, seni arayan çok
Senin kimseye gadrin yok, seni arzulayanlar gaddar

Seni evinden yurdundan ayırdılar
Beni kızsız, çaresiz bıraktılar

Seni kendi güzelliğine yabancılaştırdılar
Beni kızsız, evsiz bıraktılar

Şöhretle seni avare ettiler
Senin yüzünden beni avare ettiler

Seni bana yabancılaştırdılar
Senin için beni divane ettiler

Tanrı senin yüzünle beni can gibi etti
Cansız yaşamak nasıl mümkün olur?

Bir an sensiz yaşayacak olursam
Dünyada kalmasın izim, nişanım

Ağlamaktan kırları Ceyhun ederim
İnlemekten dağları çöl ederim

Sonra otuz yük devesi hazırlattı
Şahlara yaraşır eşyalar yükletti

Kız için gereken şeyleri götürdü
Her eşya şahlara yaraşır şeylerdi

Bir haftada Merv-i Şahcan'a ulaştı
Cansız bedeni sanki canın yanındaydı

Dadı gönlü yaralı Vîs'i görünce
Gitmiş cam geri geldi sevinçle

Toprağın, külün arasına oturmuş
Lale tahriş olmuş, sümbül dağılmış

Gençliğine zar zar ağlıyor
Candan, hayattan umudunu kesmiş

Kendi bedeninin haline ağlıyor
Flamingo gibi başını öne eğiyor

Bazen yerdeki toprağı başına döküyordu
Bazen kirpiklerinden süzülen kan göğsüne düşüyordu

Yanakları kılıç gibi pas tutmuş
Her yanı tırnak yarası içinde kalmış

Gönlü ağzı gibi daralmış
Vücudu beli gibi incelmiş

Dadı onu böyle ağlar görünce
Kebap oldu yüreği gam ateşiyle

Dedi ona: Benim kıymetli kızım
Neden böyle kendini tüketirsin?

Neden canın olan kanını dökersin?
Ziyandır canına; neden kanını dökersin?

Gözlerimin aydınlığı sensin
İyi bahtımın aşinası sensin

Senin iyiliğini, mutluluğunu isterim
Senden sana zulüm gelmesin isterim

Yapma bize bunu; bahtınla didişme
Didişeceksen böyle acımasızca didişme

Bundan üzüntü, perişanlık gelir
Yüzüne sarılık, bedenine hastalık gelir

Annen seni Mûbed'in eline verdi
Daha sonra kardeşin ardından gelmedi

Şimdi muratlı şahın elindesin
Onun eşisin, canısın, dünyasısın

Onunla mutlu ol, incitme onu
Şahları incitmez hiçbir akıl sahibi

Vîrû şah, şehzade olsa da
Onun gibi değil makamda, padişahlıkta

Elinde küçük para vardı, düştü
Tanrı sana onun yerine inci verdi

Erkek kardeşin sana destek vermediyse
Tanrı destek verir, ikbalin yâver olur sana

Vîrû ile bağlılığın koptuysa
Böyle bir dünya padişahı bağlandı sana

Felek senden bir gümüş elma aldı
Karşılığında sana altın turunç verdi

Bir kapıyı kapadı, hemen bir kapı açtı
Kandilini götürdü, hemen bir mum getirdi

Sana kötü bir şey yapmadı zamane
Ağlamak için arıyorsun böyle bahane

Böyle nankörlük etmemelisin
Yoksa yakında yaptığına pişman olursun

Bugün senin eğlenme, işret günün
Değil ağlama, inleme, feryat günün

Sözümü dinlersen, kalkarsın yerden
Şahane temiz giysilerini giyersin

Mis kokan başına altın tacını geçirirsin
Ay yüzünü Pervin ile süslersin

Tahtta selvi boyunu gösterirsin
Yüzünle sarayda gül bahçesi açtırırsın

Gül yanaklarınla güzellik gülünü getirirsin
Mey renkli dudağınla tatlı şarap içersin

Yan bakışınla can alırsın, gönül çelersin
Busenle cana can katarsın, gönül açarsın

Lale yüzünle geceyi gündüze çevirirsin
Amber saçlarınla gündüzü geceye çevirirsin

Yüzünle güneşin havasını bozarsın
Zincir zülüflerinle cadıları zincire vurursun

Gülüşünle şekerin değerini düşürürsün
Saçlarınla amber pazarına kesat düşürürsün

Erkeklerin güzellere karşı gönlünü soğutursun
Ceylanlar karşısında aslanların yüzünü sarartırsın

İki dirhem bir çekirdek süslenirsen
Dediklerimden fazlası olursun

Sen güzelliğinle her gönlün incisi olursun
Sen hoşluğunla her cana daha hoş gelirsin

İnci bedenini incilerle süsle
Güzel bir kıyafet geçir üstüne

Güzellik mücevherle süslenir
Takılar hoşluğa hoşluk katar

Gençsin, güzelsin, şahlığın var
Daha fazlasına sahipsin, ne istersin?

Tanrı'nın hükmünü beğenmezlik etme
Derdimiz yoktu, bizi dertli etme

Tanrı'nın hükmü senin feryadından korkmaz
Dönen felek, dönüşünü geri çevirmez

Neden böyle anlamsız feryat ediyorsun?
Gözünden boş yere gözyaşlarını döküyorsun

Dadı bu öğütleri verdi ama
Dadının sözleri gitti havaya

Kümbetin üstüne kümbet koyulur mu?
Yahut çölde gemi yüzdürülür mü?

35
Vîs'in Dadıya Cevap Vermesi

Ay bedenli Vîs dadıya cevap verdi:
Sözlerin meyve vermez tohum gibi

Kokuya, boyaya doydu gönlüm
Kıyafet giymem, tahta oturmam

Giysim çul, tahtım topraktır
Nedimim dert, dertli ahtır

Ne Mûbed benden mutluluk görür
Ne ben Mûbed'den iyi ad bulurum

Vîrû'nun yanında ben dikensiz hurmaydım
Şimdi hurma vermeyen bir dikenim ben

Mutlu olmak için bana koca lâzımsa
Muratsız kalmak daha iyi gelir bana

Sonun da o da mutsuz olacak
Hiç kimse görmesin benden mutluluk yüzü

36
Dadının Vîs'e Cevap Vermesi

Dadı tekrar konuşmaya başladı
Sözlerinde çok ince mânâlar vardı

Ona dedi: Annesinin göz nuru
Kardeşin için ağlasan, değer doğrusu

Hem erkek kardeşindi hem gönlünün huzuruydu
Ama birbirinizden alamadınız muradınızı

Daha kötüsü var mı, iki vefalı yâr
Aylarca, yıllarca birlikte olacaklar

Gece, gündüz birlikte mutlu olacaklar
Ama birbirlerinden muratlarını almayacaklar

Sonra birbirlerinden uzak kalacaklar
Birbirine kavuşma çaresini bilmeyecekler

Yazık değil mi bu hasret içinde
İki sevgilinin derdi kalsın hep böyle?

Hani düşkün, yoksul bir adam vardır
Ansızın eline bir hazine geçiverir

Gevşeklik eder, almaz onu
Alınmış, yenmiş sayar onu

Geri dönünce hazineyi yerinde göremez
Onun hasreti sonsuza kadar içine çöker

Seninle Vîrû'nun hali böyle oldu
Şimdi Vîrû'nun talihi ters döndü

O kutlu günler, zamanlar geçti
İki şahla fili mat edebilirdi

Giden yâr geçmiş güne benzer
Aklın varsa, geçip gidene üzülme

Cahilce hırçınlık etme, didişme
Dinle sözümü, kalk yerden hele

Gül suyuyla yıka saçını, başını
Sonra hazinede ara üstüne bir giysi

Giy kıyafetini, geç tahta otur
Başına murassa altın tacını kondur

Birazdan anlı sanlı kadınlar gelir
Gelecek olanlar eşraf soyundandır

Seni böyle ağlar görmelerini istemem
Seninle toprağa oturmalarını istemem

Sen akıllısın, bunları bilirsin
Bugün sen ünlülerin şehrindesin

Yabancılara karşı yüz türlü düşünmelisin
Ad san adına bunlara katlanmalısın

Ad san peşinde olmak en iyi iştir
Böylece yabancının ağzını kapamak gerekir

Kim seni bu halde görecek olursa
Hemen bu sözleri söyleyecek sana

Biri tutar güzelliğini sayar döker
Biri, hakkında kötü kötü sözler eder

Bazen derler: Bize yakışmadı
Çünkü bizi kabullenmedi

Bazen derler: O da kim oluyormuş?
Biz onun tavırlarına katlanacak değiliz

Aklın varsa, işi doğrusu şudur
Onların ağzını kapaman gerekir

Kim insanları küçük görürse
Çok düşmanı olur onun, iyi belle

Kimin burnu havalarda olursa
Mutluluk yüzü göremez asla

Sana dedim; bırak bu kötü âdeti
Lafım hem insanlar hem Mûbed için geçerli

Senin kötülerin ona güzel görünüyor
Çünkü seni can u gönülden seviyor

Güzel Vîs bu sözleri dinleyince
Biraz olsun huzur geldi gönlüne

Dadının sözleri hoşuna gitti
Onu hiç incitmek istemedi

Hemen toprak yerden kalktı
Gümüş bedenini yıkadı, sonra süslendi

Dadı onun yüzünü, saçını temizledi
Boyasını, kokusunu sürdü

Vîs'in iki gözü süslere ağlıyordu
Gamdan için için yılan gibi kıvranıyordu

Diyordu: Ah baş aşağı gelmiş bahtım!
Benden bıktı, usandı bahtım

Uçan kuşlar, esen yeller
Bir bir derdime tanıklık ederler

İnsanlar gariplerin haline acır
Hastalara doktor getirir

Ben garibin haline de acıyın
Bana da getirin, ben de doktor isterim

Ben de yerimden yurdumdan koptum
Garibim, perişanım, gönlüme ok yedim

Liyakatli arkadaşlarımdan uzak kaldım
Gönlü bir dostlarımdan ayrı kaldım

Annemin, kutlu kardeşimin derdiyle
Bedenim deniz dalgasında, gönlüm ateşte

Dünya bana kin güder, baht bedenimle didişir
Felek bana çok hırçın, dünya katı davranır

Kaza üstüme zulüm selini gönderdi
Kader bana çelik kılıcını çekti

Dünyada adalet diye bir şey olsaydı
Otlar, kumlar bana yâver olurdu

37
Dadının Vîs'i Süslemesi, Vîs'in Özelliği

Dadı güzeller Ay'ını süsledi
Menekşe güle ayrı güzellik verdi

Onun alnıyla parlıyordu Utarid ile Nâhid
Onun yüzüyle parlıyordu Ay ile Güneş

Büyücü gözleri zalim Behram gibiydi
Hindû zülüfleri Keyvan gibi acımasızdı

Dudakları Müşteri gibi kutluydu
Yıl boyunca şeker, inci yağdırırdı

İki örgülü saçı misk, yüzü kâfûr, zincifreydi
Kar üstüne düşmüş kuzgun ölüsü gibiydi

Yanakları gül yığını gibiydi
Dudakları şarap damlası gibiydi

Yasemin göğüsleri hem kalkık hem geniş
İkisi de liyakatli iki yâr gibiydi

Uzun, yuvarlak, dolu dolu iki kolu
Gönül çelen ağaç olmuştu her ikisi

Saf gümüşten dallar vardı üstünde
Üzümdü o dallardaki meyve

Ağzı açmamış gül goncasıydı
Onda otuz iki inci saklanmıştı

Otuz iki inci saçar gibiydi
İki Bedahşan lâli içinde gizliydi

Oturduğunda sanki canlı balıktı
Kalktığında sanki yürüyen selviydi

Akıl onun yüzüne şaşar kalırdı
O puta ne diyeceğini bilemezdi

Hiçbir güzel onun gibi ceylanı görmemişti
Uzundu, kıvraktı, şirindi, güzeldi

Güzellikte baht ile mutluluk gibiydi
Hoşlukta can ile hayat gibiydi

İlkbahar bahçesi gibi süslenmişti
Şah hazinesi gibi inci içindeydi

Aklı başında biri o güzeli görseydi
Deliler gibi giysisini parça parça ederdi

Rıdvan o güzelin yanından geçseydi
Huriler onun gözüne çirkin gelirdi

O güzel, bir ölüye seslenseydi
Topraktan ölü ona cevap verirdi

Yüzünü acı suda yıkayacak olsaydı
Çevresinde şeker kamışları biterdi

Dudağını kehribara sürseydi
O anda kehribar yakut olurdu

O selvi boylu güzel böyleydi
O güneş yüzlü güzel böyleydi

Çin güzelleri, Berber'in ay yüzlüleri
Onun yanında ay önündeki yıldız gibiydi

Yüzünün parlaklığı altın tahta vururdu
Rum nakşı, Çin resmi gibiydi

Bahar zamanı çimenlikteki Ay gibiydi
Ay'ın çevresinde binlerce yıldız vardı

Kim bunları bir bir sayabilir?
Şahlar şahı ona neler göndermiştir?

Tahtından giysiler, mücevher kutularına kadar
Tablasından kokulara, süslü kadehlere kadar

Çinli, Rûmî ay yüzlüler
Kâfûr yüzlü, misk saçlılar

Her biri bir ırmak geyiği gibi
Görmemiş çimenlikte aslan yüzünü

Güzellikte tavuslar gibi alımlı
Değmemiş onlara doğanların pençesi

Amber saçlı Vîs tahtına oturmuş
Bahtı ona gelin süsleyicisi olmuş

Yatak odası ona sazlık olmuş
Selvilik gibi gül bahçesine gitmiş

Dünya onunla mutlu, o sevgiden yana gamlı
Aferin sesleri kulağına geliyor beddua gibi

Şah Mûbed bir hafta mutlulukla
Kâh içiyor kâh çevgen oynuyordu

Daha sonra ava gitti bir haftalığına
Yayından çıkan oklar inmedi yere

Ne içki içme ne altın gümüş eksik kaldı
Ne o avlanma günleri eksik kaldı

Kutlulukla çevgenini bir vurdu ki
Topu yerden gökyüzüne yükseldi

Çevgen onun avucunu öpüyordu
Atının toynakları yeri öpüyordu

Maiyetiyle birlikte nasıl içki içti!
Bir günde dünyanın şarabını içti

Avucu bulut gibi yağdırıyordu
O buluttaki kadeh şimşek gibi çakıyordu

Böyle içti, böyle yaptı, böyle verdi
O hep böyle cömert, böyle gönlü şendi

38
Dadının Şah Mûbed'i Vîse'e Karşı Soğutması

Dadı, Vîs'i işte böyle süsledi
Güneş bile onun yüzünden ışık istedi

Vîs'in iki gözü ağlamaktan geri kalmadı
Sanki onun derdi sürekli artmaktaydı

Herkesten gizlice dadısına dedi
Kötü talihim bana isyan etti

Hayata karşı gönlümü bezdirdi
Gönlümün kökünden mutluluğu söktü

Kendimi öldürmekten başka çare bilmiyorum
Ölümle şu yaralı gönlümden kurtulurum

Sen bana bir çare bulmazsan
Canımı bu düşünceden uzaklaştırmazsan

Dediğim çareye hemen başvururum
Böylece uzun azabını kısaltırım

Ne zaman Mûbed'in yüzünü görecek olsam
Sanki ateşin üstünde oturuyorum

Ne ölüm ne Mûbed var gözümde
Benim günüm gibi kötü olsun onun günleri de

Gönlümü sabır suyuyla yıkadım ama
Gönlümün arzusu benden gitmedi daha

Korkarım, bir gün beni isteyecek
Gönlündeki sırrı gizlice bana söyleyecek

Onun benden muradını istemesinden önce
Senin bir tuzak kurman gerek onun yoluna

Ben bir yıl bedenimi ona teslim etmem
Yoksa cezalandırmaktan, öldürmekten çekinmem

Karen'in yası bir yıldan önce bitmez
Bir yıl boyunca böyle göreceksin beni

Bir yıldır Mûbed utanmaz benden
O ne çekinir ne utanır benden

Bir efsun yap, kullan aklını
Bana karşı bağla onun erkekliğini

Bir yıl geçince bozarsın efsunu
Dertten kurtulunca kulun kölen olun senin

Sana söylediğim çareye başvurmazsan
Sen de benim bahtımla gururlanamazsın

Bu dünyanın sevinci sizinle olsun
Mûbed'le mutluluk olsun senin işin

Ben mutsuzluk içinde güzellik istemem
O sevinci, o kötü adı sanı istemem

Bırak, Mûbed'in dileği gerçekleşmesin
Böyle devam edersen, çıkacak canım

Deme bana: Muratsızken sen ver onun muradım
Cansız kalmak bana muratsızlıktan iyi

Bu sözleri yaşlı dadıya söyleyince
Sanki ok temreni sapladı onun canına

Dadı kızın yüzüne bakakaldı
Dünya iki gözünde de kararmış

Ona dedi: Dadısının göz nuru
Sende görmüyorum insaf adına bir şeyi

Acı çekmekten senin gönlün kararmış
Karalık kara ile arındırılır mı?

Büyücü şeytanın karası senin içine işlemiş
Seni insaf, sevgi yolundan çevirmiş

Ama sen arı, hayâyı bırakmışsın
Tümüyle akıl defterini kapamışsın

Senin dediğini yapmaktan başka çarem yok
Efsunla şahı sana soğutmaktan başka
çarem yok

O şeytan senin içine oturmuş
Yüzüne bütün mutluluk kapılarını kapamış

Sonra çinko ile bakır getirdi
Her birine ayrı bir tılsım yaptı

İkisini de demirle birbirine bağladı
Efsunla ikisinin bağını sıkılaştırdı

Demir bağ, bağlı kaldığı sürece
O bağla soğuk kalacaktı erkek kadına

Birisi bu bağı çözecek olsa
Bağlı olan insan kurtulurdu o anda

Şah, ay yüzlüye karşı bağlanınca efsunla
Onların bağını götürdü seher vaktinde

Irmak kıyısında bir yer belirledi
Onu orada toprağın altına gizledi

Geri dönünce bir bir Vîs'e söyledi
O efsunu hangi yere gizledi

Ona dedi: Yaptım işte ne dedinse
Emrin yüzünden canım dert çekse de

Bu emrinle senin razılığını istedim
Böyle özgür bir adamı bağladım

Yemin sana; hele bir ay geçsin üstünden
Sona erecek senin huysuzluk günlerin

İnşallah mutlu olacaksın
Didişmeyi, kini gönlünden sileceksin

Böyle "bir yıl" deyip durmazsın
Akıl kabul etmez sendeki bu hali

Şehriyarıma gönlün akarsa
O gizli efsunu getiririm sana

Koyarım ateş üstüne, yakarım tümüyle
Parlatırım gönlünüzü sevinçle

Efsun suda, nemde bulundukça
Şahın bağı sağlam kalır öylece

İncinin suyu var, tabiatı soğuktur
Erkeklik gücü soğukta bağlı kalır

Ateş efsunun bağını yakınca
Erkeklik mumu başlar tekrar yanmaya

Dadı böylece Vîs'in gönlünü aldı
Bir ay boyunca Şah'ın bağını çözmeyecekti

Kötü kaza kader inadını gösterdi
Bak hele, şekere nasıl zehir karıştırdı?

Denizden koyu renkli bir bulut geldi
Gözyaşlarıyla sahrayı denize çevirdi

Sel suyu bütün çayırlıklara geldi
Ceyhun gibi bir ırmak meydana geldi

Merv ırmağının suları taştı
Merv'in yarısı sular altında kaldı

O izi, o yeri yok etti
Şahı bağlayan efsunu aldı götürdü

Kaza o yeri ırmağa çevirdi
Şahın bağı da ebediyen bağlı kaldı

Başkalarının parası yoksula nasıl görünürse
Sevgilisi kaldı gözünde öylece

Zincire vurulmuş aç aslan gibiydi
Önünde av hayvanları korkusuzca yayılıyordu

Bencil bahtı yüzünden hayattaydı
Sanki bedeninde bir organ ölmüştü

Mutluluk yolunda yolunu kaybetti
Mutlulukta murat eli kısaldı

Dosta vuslatta, düşmanlarının istediği olmuştu
Cildi bedenine zindan kesilmişti sanki

Geceleyin dostuna sımsıkı sarılmıştı
Sanki ondan altmış fersah uzaktı

Put yüzlü Vîs'in iki kocası vardı
Aşkta kocasız kız gibi kalmıştı

Ne Mûbed ne Vîrû ondan muradını aldı
Bakar mısın, dünya ona nasıl oyun oynadı?

Onu naz, mutluluk içinde büyüttü
Yüksek makama getirdi, iyi ad sahibi etti

Boyu selvilerin başına afet oldu
İki haftalık Ay onun yüzüne kul oldu

Yanaklarında gelincik tarlası bitti
Gümüş göğsü iki nar meyve verdi

Dünya sevgili yolunu ondan çevirdi
Onun bütün halleri değişti de değişti

O Ay'ın hallerini sana anlatayım
Dadıyla, Râmîn'le, Şah'la hallerini anlatayım

Bir âşık bunları okursa
Kanlı yaşlar döker gönül derdiyle

Âşıkâne bir hikâye anlatayım
Aşkın bunca efsanesi bulunsun onda

39
Râmîn'in Bahçede Dolaşması, Vîs'e Olan Aşkından İnlemesi

Âşık Râmîn'in işleri sarpa sarınca
Bahtı alçaldıkça alçaldı aşkında

Hep tenha yerler arıyordu
Yalnız başına bir yere oturup ağlıyordu

Geceleri yanına devrilip yatmazdı
Her gece sabaha kadar yıldızları sayardı

Gündüzleri dinlenmek nedir bilmezdi
Yaban eşeği ile ahu gibi insanlardan kaçardı

Sevgilisinin boyunu o kadar çok anardı ki
Nerede bir selvi görse, önünde secde ederdi

Bahçede yediveren gülü arardı
Onun yüzünü anarak güle ağlardı

Her sabah menekşe toplardı
Onun zülfünü anarak yele verirdi

Kararsız kalma korkusuyla mey içmezdi
Çünkü ansızın kararını alır götürürdü

Onun can dostu hep tamburdu
Onun nedimi yârinden uzak düşmüş âşıktı

Gönlünden özlemle bir soluk verse
Nisan ayında Aralık rüzgârı estirirdi

İnlerken yüreğini nasıl da bedeninden sökerdi!
Âdeta bülbülü daldan aşağı atardı

Yanaklarına kanlı gözyaşları süzülürdü
Akan kandan ayakları çamura saplanırdı

Aydınlık gündüz gözünden karanlıktı
Altındaki ipek ile atlas bir dikendi

Böyle perişan, hasta halde yaşıyordu
Kimse ona hastalığını sormuyordu

Yanan, eriyen bir mum gibiydi
Gönlünü dilberlerin sevgisine vermişti

Hayat gözünde değerini yitirmişti
Gönlü sevince, neşeye veda etmişti

Ağlamaktan üstü başı kana bulanmıştı
İnlemekten yüzü altın gibi sararmıştı

Aşk ıztırabından canı burnuna gelmişti
Canından, cananından umudunu kesmişti

Dostun hayali gözünde kalmıştı
Gözünden tatlı uykuyu alıp götürmüştü

Ayrılık denizinde batmış gitmişti
Dünya onun gözünde adeta halka olmuştu

Düşünmekten kendini bilmez sarhoş gibiydi
Onu anmaktan dünyayı unutmuştu

Bazen sevgilisinin adına kur'a çekerdi
Acaba onunla sonu nasıl olacaktı?

Bazen şehinşahın bahçesine giderdi
Her taraftan kendine tanık arardı

Derdi hep: Şahit olun benim halime
Görün beni düşmanın istediği şekilde

Vîs gelince ona halimi anlatın
Bana zulmetmekten onu vazgeçirin

Bazen bülbüllerle mücadele ederdi
Onlara ne çok sitemler ederdi!

Derdi: Neden hep feryat edersiniz?
Şu dünyada başınıza ne geldi?

Hepiniz eşinizle dallardasınız
Benim gibi muhtaç, yaslı değilsiniz

Sizin bin türlü bağınız bahçeniz var
Benim yüreğimde bin türlü dağ var

Bahtınız size eş vermiş, bağ vermiş
Bahtım bana aşk ile dağlanmış yürek vermiş

Siz bağda bahçede feryat edersiniz
Neden olsun sizin derdiniz, dağlanmış yüreğiniz?

Siz kendi sevgilinizin yanında feryat edersiniz
Böyle inlemekle nasıl yaralı olur yüreğiniz?

Zamanlı zamansız inlemek bana yakışır
Çünkü yârim derdimden haberdar değildir

Böyle feryat edip inlemek bana yaraşır
Çünkü uzağım o bahar bahçesinin gülünden

Bu yürek yakan ahlar bana yaraşır
Çünkü uzağım gönül parlatan o gül bahçesinden

Böyle kendinde olmamak bana yaraşır
Selvi boylumun ayrılığıyla gönlüm yaralıdır

Zillet içinde can vermek bana yaraşır
Dilberimin derdiyle canını kurtarmamak bana yaraşır

Böyle söyleyerek o bahçede dolaşıyordu
İki gözü kan çanağı, gönlü dağlıydı

40

Râmîn'in Bahçede Dadıyı Görmesi, Durumunu Ona Anlatması

Tesadüfen bir gün dadı karşısına çıktı
Onun gibi o güzel bahçede dolaşıyordu

Râmîn, dadıyı orada gördü
Can gibi, göz gibi lâyık biriydi

Sevinçten yanağından kanlı yaş süzüldü
Sanki yüzü lâleden elbise giymişti

Dadıdan utandı, yüzünü ter bastı
Başından inci tanesi gibi ter boşandı

Gül her ne kadar güzel, verimli olsa da
Râmîn'in yüzü yüz kat daha güzeldi ondan

Henüz kulak memeleri iki gümüş küpe gibiydi
O güzel yüzünde henüz bıyığı terlememişti

Çenesi henüz kâfur gibi beyazdı
İki zülfü mis kokulu iki çevgen gibiydi

Henüz yüzü lâle gibi parlaktı
Dudakları bal ile şarap karışımıydı

Henüz gülüşleri şeker gibi tatlıydı
O şekerlerden inciler yağıyordu

Boyu yürüyen şimşir gibiydi
Ama o şimşirin meyvesi erguvandı

Vücudu Ay gibi gösterişli, canlıydı
Ama onun külahı, kemeri vardı

Üstündeki kaftanı yüz kat daha güzeldi
Çinlilerin yaptığı resimlerden

Başındaki külahı daha güzeldi
Dünya şahlarının başındaki taçtan

İncide Âdem'e kadar giden şahların ünlüsüydü
Vücudu o zamanda gümüş bedenli bir Ay'dı

Yüzü her akıl sahibinin canı için afetti
Herkesin canı öyle bir afeti arzu ederdi

Hem güzellikten hem padişahlıktan yana
İki türlü padişahlık da lâyıktı ona

Mûbed için hem kardeş hem evlat gibiydi
Ama Ay için o bir şahtı, efendiydi

Gözü görünce büyüyü itiraf etti:
Bundan daha iyi bir büyü olamazdı

Onun yüzünü görünce Rıdvan itiraf etti:
Bundan başka kimse olamaz hurilerin efendisi

Bu güzellikte bir yüz, bu ad karşısında
Gönül gitmiş, muratsız kalmış Vîs'in aşkıyla

Bahçede yalnız gördüğünde dadıyı
Görmüştü sanki ebedî bahtın yüzünü

Karşısında saygıyla eğildi, övgüde bulundu
Dadı da ona aynı davranışta bulundu

İki müşfik dost gibi hal hatır sordular
Şefkatle birbirlerinin mutluluğunu dilediler

Sonra el ele tutuştular
Güzel süsenlere doğru gittiler

Her konudan söz açtılar, konuştular
Sözleriyle gönül yaralarına merhem koydular

Râmîn utanç perdesini yırttı
Çünkü tatlı canı bedenini yakıyordu

Ona dedi: Benim için candan değerlisin
Senin önünde bir köleden daha değersizim

Sen şirinsin, sözlerin şirin
Sen balsın; baldır yüzün

Bahttan aydınlık diliyorum senin için
İyi bahtınla bana aşinasın

Sen annesin, Vîse efendidir benim için
Yemin ediyorum hep onun canı için

Onun gibi Güneş yüzlü, Ay bedenli
Onun gibi soylu hanım, inci şahı

Yoktur dünyada; bunun yanı sıra
Gamı olmaz kim eş olursa onunla

Sanki annesinden doğmasının sebebi
Ateşe vermektir yedi ülkeyi

Hele hele Râmîn'in bedbaht gönlü
Hordad ile Borzîn'in ateşkedesi

Ben bu zulümle yanıyor olsam da
Onun gönlü yanmasın böyle ateşle

Bahtım bana karşı vefasız olsa da
Kutlu baht uyanık olsun ona

Onun aşkından bahsediyor, inliyorum
Onun hali olmasın benim halim gibi

Söylüyorum, onun aşkıyla yanıyorum
Onun günü olmasın asla günüm gibi

Onun aşkıyla ne kadar dert çekersem
Yüzünün güzelliğine yüz aferin derim

Dilerim ki ebediyen sürsün
Ondan bana dert gelsin, o sevinçli olsun

Râmîn'in sözleri dadının hoşuna gitti
Kehribar dudaktan Pervin dişlerini gösterdi

Gülerek dedi: Râmîn sen çok yaşa
Kötülerden uzakta, dostların muradınca yaşa

Yücelik, sağlık seninle olsun
Bahtından canına zulüm gelmesin

Senin ışığınla sağlıklıyım, sevinçliyim ben
Senin muradınla talihliyim, iyi adlıyım ben

Şimdi kızım Güneş ile Ay gibi parlaktır
Kapansın ona karşı kötü niyetli gözler

Ayı, yılı onun yüzü gibi olsun
Onun iyiliğini isteyen lâl dudağı gibi güler olsun

Hakkında kötü düşünen onun saçı gibi kıvransın
Onun iyiliğini isteyen, yüzü gibi parlasın

Baktım senin sözlerine; hiçbir garaz yok
Cana can katıyor; yüzün gibi güzel üstelik

Ancak seni bedbaht eden, bunun dışındadır
Sana zulmetmekte yüreğini katılaştırmıştır

İnanmıyorum senin bu sözlerine
Ne şahtır ne hâkimdir o sana

Râmîn tekrar ona cevap verdi:
Hiçbir zavallı yoktur âşık gibi

Beden evinde gönlü ona düşmandır
Her gün onun için bahane aramaktadır

Bazen dostun derdi, özlemiyle inler
Bazen dostun ayrılık dağıyla ağlar

Gerçi aşkın elinde perişan olur
Onun için canından bîzar olur

Muratsız olunca erkeğin iki gözünü
Bazen uykusuz bırakır bazen yaşla doldurur

Hep bulamadığı şeyi arar durur
Bulduğu şeyden de başını çevirir

Aşk belasını kendi üstüne salar
Sonra derdi kendine sevinç sayar

Kişinin uykusu aşk ile birlikte olsa
Ne dostun aşkı ne şarap kalırdı

Çünkü mutluluğu acılığa yâr olmuştur
Mutluluğu mahmurluğa eş olmuştur

Aşk işinde ne âşıktır ne sarhoştur
Çirkin onun gözüne güzel görünür

Aşk içinde perişan sarhoş olur
Uykusuzluktan uyur gibi olur

Çirkini güzelden akıl ayırır
Aşk gelince akıl gönülde nasıl kalır?

Şeytan ona sürekli yüklenir
Onun gözünü sürekli görmez eder

Akıl hiç aşk ile uzlaşır mı?
Şarap gibi kovalar o bunu

Akıl ona tercihte bulunmayı önermez
Perdeleri yırtma işi hep ondan gelir

Aşk yüzünden benim perdem yırtıldı
Sabır gönlümden, akıl bedenimden gitti

Bir gün ansızın bir rüzgâr çıktı
Bana bir huriden doğmanın yüzünü gösterdi

O Ay vücutlunun Vîs olduğunu gördüm
Uykudan, yemeden içmeden etti beni Ay'ım

İki gözüm o kutlu Cenneti gördü
Gönlüm tam mânâsıyla Cehenneme düştü

Bu bir rüzgâr değil, afetti sanki
Fitne ansızın bana yüzünü gösterdi

Çocukken beni sen yetiştirirdin
Sonraları da beni çok gördün

Benim halimi hiç böyle görmedin
Gönül derdimden ne canlıyım ne cansızım

Sanki benim aslanım tilki olmuştur
Bu zorlukta yüzüm saman gibi olmuştur

Bedenim bir başka, yanağım başka oldu
Sanki biri kıl, biri altın oldu

Kirpiklerim gözümde çivi oldu
Saçlarım bedenimde adeta yılan oldu

Bir gün dostlarımla otursam işret meclisine
Sanırsın savaşıyorum ben düşmanlarımla

Neşe vaktinde yüreğim daralır, inlerim
Sanırsın ki bela ile ben didişirim

Gül bahçesinde neşeyle dolaşacak olsam
Sazlıkta yolunu kaybedene benzerim

Geceleyin yatağımda, ipekli yastığımda
Sanki dalıp gitmişim derin denize

Gündüz dert ortaklarımın arasında
Benzerim atlıların çevgeni önündeki topa

Zarı zarı inlerim gece uyumayanlara karşı
Bülbül gibi ilkbahar güllerine karşı

Kış bulutu dağ doruklarında pus yapar, yağar
Seher vaktinde ben de öyle ağlarım

Gönül yakalayan o iki gözden yağdı
Gönlüme binlerce ok temreni

Gönül bağlayan o iki zülüf yüzünden
Binlerce kez bağlandı gönlüm

Ovadaki yaralı yaban eşeğine benziyorum
Gönlüne binlerce zehirli temren saplanmış gibiyim

Koşturup duran öfkeli aslana benziyorum
Kayıp yavrusunu arayıp kükreyene benziyorum

Kalbi kırık küçük çocuğa benziyorum
Anadan, dadıdan kopmuş çocuğa benziyorum

Özü yeşermiş mersin dalına benziyorum
Semavî kazânın kırdığı dala benziyorum

Şimdi senden sığınma talep ediyorum
Cömertliğinin bana yâr olmasını diliyorum

Göster sende olan bu cömertliği
Bağışta bulun bu çaresiz evlada

Senin gönlün yabancılara bile bağışlar
Merhamette bulunur divanelere

Sen beni yabancı biri gibi bil
Veya kendinden habersiz bir divane bil

Her halükârda bağışlanmaya lâyığım
Şimdi adeta ejderhanın alevli ağzındayım

Sen de insanlık et, bağışla bana
Gönlünde güzellikle sevgini artır bana

Mesajımı ilet selvi boyluma
Gülen putuma, yürüyen Ay'ıma

İki siyah zülüflü, yakut dudaklı güzelime
Mutluluk baharına, neşe bahçesine

Söyle ona ey güzellikle yaratılan
Naz, mutluluk içinde yetiştirilen

Güzeller güzelliğin mührünü sana vermiş
Güzeller senin karşında yere baş koymuş

Büyücüler ordusu senden ürkmüş
Çinlilerin dilberi senden ürkmüş

Dolunay senin huzurunda secdeye kapanmış
Kendi parlaklığını senin yüzüne vermiş

Yanakların hüsrevleri bende etmiş
Dudakların ölüleri ihya etmiş

Yunanî olmayan güzel senin yüzünden
düşkünleşmiş
O put heykeltıraşı put yapmaktan usanmış

Korkudan, ümitten bedenim erir oldu
Güneşin hararetinden eriyen dağlardaki kar gibi

Gönlüm senin aşkınla muratsızlığa düştü
Yaban eşeği gibi koştu, tuzağa düştü

Aklım avare oldu, bilincim gitti
Bedendeki gönlüm ne uyanık ne uyuyor şimdi

Ne huzurdan haberim var ne sıkıntıdan
Ne sevincim var huzurdan, hazineden yana

Ne dostlarımla meydanda at koştururum
Ne çevgen alırım elime ne top oynarım

Ne parsları yaban eşekleri üstüne salarım
Ne doğanları keklikler üstüne uçururum

Ne birini tutarım ne güzellerle otururum
Ne dünyada ondan başka birini seçerim

Ne bir an için olsun dertten kurtulurum
Ne bir gün bir şeyle şad olurum

Kendi işimde böyle bir esirim
Elimden tutan bir sevenimi görmem

Geceden gündüze kadar kıvranırım
Sopa yemiş yılan gibi ortadayım

Vücudum senin sözlerinle derman bulur
Gönlüm senin yüzünle ilacını bulur

Ne zaman güzel sözlerin kulağıma gelse
O zaman sabrım, aklım bana gelir yine

Ay, yıl boyunca senin yüzünden dertli olsam da
Kanlı gözyaşı döküp sarı yüzlü olsam da

Canım üzüldü, kırıldıysa da
Aşkın candan hoş gelir canıma

Senin arzun olmadan yaşamak istemem
Senin vefan olmadan mutluluk istemem

Canım bir gün senin sevgine doyarsa
Başımdaki saçlarım döner kılıca

Bildiğim şu ki ben yaşadıkça
Kul olacağım kullarının önünde

Gündüzümün aydınlığı senin yüzünden olur
Gecenin siyahlığı senin saçından olur

Renkli yanağın benim ilkbaharım olur
Bal dudağın benim dert ortağım olur

Güneşim senin yüzün olur
Saf miskim senin saçların olur

Yaseminim senin yüzünden olur
Beğenim senin sözlerinden olur

Can parlatan yüzünü gördüğüm gün
Ebedî Cenneti görmüş olurum o gün

Senin yüzüne kavuştuğum gün
Devletten muradımı bulurum

Gece gündüz Allah'tan şunu istiyorum
Bahtımın senin yüzünle muzaffer olmasını istiyorum

Gönlün bana şefkat yüzünü gösterir
Serkeşlik, kötü zan peşinde olmaz

Sana hiç zararı dokunmamış birinden
Ne bulursun bir gencin kanını dökmekten?

Seni nasıl da çok seviyor
Onun için hayattan daha hoşsun sen

Canından vazgeçer de senden vazgeçmez
Ayağının toprağını gözlerine sürme eder

Dünyada yalnızca seni ister
Çünkü onun gönlünü inciterek götürdün

Böyle yaparsan, kendini sana verir
Yoksa bu gönül yüzünden can verir

Perişan halimi tümüyle söyledim sana
Eğer inanırsan bu sözlerime

Lütfun ellerimden tutmazsa
Elden ayaktan düşer, ölürüm avarece

Yaşlı dadı bu sözleri dinleyince
Sanki ok temreni saplandı göğsüne

Dişi aslan gibi bu söz yüzünden kıvrandı
Sanki fırlatılmış ok ona isabet etti

Gönlünü gizlice Râmîn'e bağışladı
Ama bunu hiç de belli etmedi

Ona dedi ki: İyi adlı Râmîn
Vîs, adın gibi ram olmaz sana

Canına binlerce aferin olsun
Binlerce iyilik dermanın olsun

Ben seni canımdan çok seviyorum
Ama uzaktır dermandan senin derdin

Dikkatlice bak; hiç umudun yok
O parlak güneş sana nasıl doğacak?

İyi bak da zannetme sakın ellerin
O bahçe selvisiyle birleşir

İyi bak da gelmesin aklına
Gücünün yeteceği Şehrû'nun oğluna

Gönlünü ona bağlamamak senin için iyidir
Böyle bir bağdan sana üzüntü gelir

Boş yere işi kendine zorlaştırma
Bu iş kolay olmayacaktır sana

Bu keder içinde üzme kendini
Boş yere yükleme canına gam yükünü

Buralarda kimse sana rehber olmaz
Buralarda dudağın kuru kalır, ölürsün

Bu sevdada ziyandan başka şey görmezsin
Hadi terk et onu, bir can arıyorsan

Gönlünde ölüme gidecek yola girme
O yoldan kurtulan biri gelmedi geriye

Akıl, hayâ, bilgi ile tedbir
Böyle bir yerde ruhun işine yarar

Çirkini güzelden, iyiyi kötüden ayırırsın
Gönlünde yapabileceğin şeye yer verirsin

Ey akıllı insan! Öyle bir dala el at ki
Oradan bul sen gönlünün meyvesini

Gideceksen, yürüyebileceğin yolda git
Bir yerde olacaksan, sığınağın olacak yerde ol

Sen bu gül bahçesinden asla gül deremezsin
Mutluluk fidanında meyve göremezsin

Bahçedeki gelincik gülmez senin yüzüne
Ağlamaktan yağdırır gözünden jale

Kimsenin bu bahçeye girmesi mümkün değil
Bu bahçeden gül dermek kimsenin haddi değil

Bu çimenliğin selvisinin gölgesine giremezsin
Reyhandan yasemin kokusu alamazsın

Bu Ay yüzlü şefkat göstermez sana
Yüz kere canını etsen de feda

Bu dertle can verecek olsan
Senin için üzülmeyecektir kimse

Kimsenin yüreği haline acımayacak
Muradın asla gerçekleşmeyecek

Gökyüzünü kat edip dolaşsan
Yiğitlikle dünyayı dolaşsan

Çöle Ceyhun Irmağı'm akıtsan
Taşın üstünde gelincik açtırsan

İnciden bir başka dünya getirsen
Yeryüzünü bir kılın ucuna oturtsan

Çok iyi derecede büyüden anlasan
Vîs'in işinde şaşkın kalırsın

Erguvan dalında hurma yetiştirirsen
Vîse senin sevgine cevap verir

Gönlünü onun bağına bağlamak istesen
O bir Ay'dır; onun bağını bulamazsın

İyi bak; onun gönlüne asla giremezsin
Dönüp de iltifat etmez sana

Kim bu sözü ona söyleyebilir?
Kim onu incitmeye kalkışabilir?

Bilmezsin onun kendini nasıl düşündüğünü
Kendi huyundan nasıl mutlu olduğunu

Bende yüz aslan cesareti olsa da
Senin mesajını iletemem ona

Sen de istemezsin kesinlikle
Düşman sözü yol bulsun bana çirkinlikle

Sen de bilirsin, Vîs bugün nasıldır
Güzellikte bütün güzellerden üstündür

Ne zaman söyleyecek olsam ona bu sözü
Yüzsuyumu döker, rezil eder beni

Hüsrev gibi iyi bahtlıların arasında nasılsa
Vîs de öyledir kızların arasında

Cazibede gökyüzü huyundadır
Hoşlukta girmez insan sınıfına

Çekirdekte hep özlü iç vardır
Hazinede hep şaha lâyık inci vardır

O cevherle şahlardan da üstündür
Bu cevherle insanlardan müstağnidir

Ne bir büyüğün işinden dolayı korkusu vardır
Ne kıymetli hazineler onu aydınlatır

Ne mücevher onu yoldan çıkarabilir
Mücevher onun gözünde eşik toprağıdır

Hiçbir şeyin gözünde değeri yoktur
Dünyanın onun gözünde değeri yoktur

Onu tuzağa düşürmek mümkün değildir
Fettan gözleriyle o bir büyücüdür

Şimdi onun gönlü biraz üzgündür
Yalnızlık, yurtsuzluk yüzünden solgundur

Evinden, yurdundan uzaktadır
Huzurdan, insanlardan kaçmaktadır

Kirpiklerinden bazen gözyaşı, bazen kan yağdırır
Bazen bahttan, bazen felekten yakınır

Hatırladığı zaman annesini, kardeşini
Coşar ateş üstündeki öd ağacı gibi

Lanet okur uğursuz aya, yıla
Uzaklaştırmıştır onu huzurdan, yurdundan

İşte böyle Cemşid cevherli bir hanımdır
Güzellikte yedi ülkeye nam salmıştır

Annesi onu Tanrı'dan yalvararak istedi
Onu naz, nimet içinde yetiştirdi

Şimdi çok dertli, düşüncelidir; inliyor
Yaşıtlarından, eşinden dostundan kopmuştur

Yakınlarından, dostlarından uzak kalmış
Eski arkadaşlarından uzak düşmüş

Gece gündüz feryat eder, inler
Ağlaması ilkbahar bulutuna benzer

Fıstık dudakları gülmez sevinçle
Gam yüzünden çatıktır kaşları daima

Kim senin adını onun yanında söyleyebilir?
Kim bu saçma mesajı ona söyleyebilir?

Bana bu anlamsız işi boşuna buyurma
Gitme hevesi yok ayaklarımda

Benim elimden asla böyle bir iş gelmez
Akıl sahibi biri böyle bir iş yapmaz

Dilim buluttan büyük olsa da
Bir dilin bunu söylemesi yazıktır ona

Âşık Râmîn bu sözleri dinleyince
Toprağı çamur etti gözyaşlarıyla

Üzüntünün şiddetinden ağlayamaz oldu
Konuşmasını kesti ağlama baskısı

Sonra ne ağlayabildi ne konuşabildi
Bağışla sen böyle perişan birini

Aşk ateşi yüreğinden beynine sıçradı
Lale renkli yüzü safran gibi sarardı

Bir süre böyle dili bağlı kaldı
Kalbi kırık, nefesi kesik kaldı

Güzel sözler etti yeniden
Şiddetli dert, sabırsız hal yüzünden

Çok yalvardı, inledi, rica etti
Dadı inadından vazgeçmedi

Yine taş yürekli, şefkatsizdi
Yine sihirbaz tabiatlı, can alıcıydı

Râmîn ne kadar çok yalvarırsa
O daha çok umutsuzluk veriyordu

Sonunda Râmîn sarıldı ona
Başladı kanlı gözyaşı dökmeye

Diyordu ki: Ey tatlı dadı, aman
Canımı hepten yıkma sakın!

Candan, gençlikten beni umutsuz bırakma
Hayatımı bana zehir etme

Dostlarım içinde destekçim, dayanağım sensin
Feryadıma ulaşan, çare aradığım sensin

Ne olur sanki bana bir insanlık etsen
Beni bedbahtlığın pençesinden kurtarsan

Önümdeki kapalı kapıyı bana açsan
Beni Vîse'min yüzüne kavuştursan

Şimdi senin yanında umutsuz kalırsam
Huzurunda ansızın ölüveririm

Etme eyleme, bir günahsızı kuyuya düşürme
Kanayan yarama çok fazla tuz serpme

Kulun oldum senin, kabul et kulluğumu
Bu zor durumda bir kere tut elimi

Bu dünyada tek dermanım sensin
Şu çaresizlik halimde yetiş imdadıma

Dünyada senden başka kimseyi tanımıyorum
Sırrımı ancak sana açabilirim

O yasemin göğüslüye ilet mesajımı
Bana daha fazla bahane bulma

Dadıcığım, canım bedenimde durdukça
Eteğinden çekmem elini bir an bile

Kılıçla beni paramparça etsen de
Senden başkasından aramam çare

Huzurundan yüz kere kovsan beni
Senin lütfundan çoktur benim ümidim

Sen bizim derdimize çare bulabilirsin
Şu biçare yaralının derdini anlayabilirsin

Bugün beni böyle bırakmayı nasıl reva görürsün?
Evladına karşı şefkatlidir anne dediğin

Benim işim için harekete geçmelisin
Halimi inkâr edip, konuşmamalısın

Benim yapabileceğim bir şey kalmadı
Bu üzüntüyle yüreğim kan ağladı

Kınayarak beni korkutamazsın
Çünkü ne başımdan ne canımdan korkuyorum

Başım, canım onun yoluna fedadır
İkisi de yerinde durdukça, vazgeçmem ondan

Bu aşkla can vermekten korkmuyorum
O peri yüzlüye feda olsun yüz canım

Bundan böyle benim işimde bahane arama
Canımı gam oklarına hedef etme

Bu işte kötü kalpli, korkak olma
Bu işler kolaydır senin için zira

Çare vaktinde yel değirmeni yaparlar
Irmağın ortasına bina yaparlar

Kuşları gökyüzünden yere indirirler
Balıkları denizden dışarı çekerler

Kükreyen aslanları tuzağa düşürürler
Kızgın fillerin ayaklarını bağlarlar

Yılanları deliklerinden çıkarırlar
Efsunla onlara boyun eğdirirler

Granit taşları kırar, yol açarlar
Kaf Dağı'nı güç kullanır, ova yaparlar

Sen herkesten çok bilirsin efsunu
İşte şimdi bulabilirsin bunun çaresini

Senin binlerce elin kolun var
Her şey için ayrı bir fikrin var

Sen hoşa gitmeyecek bir iş yapmazsın
Akıllılıkta gelmez senin gibi biri

Konuşma vaktinde çok söz bilirsin
İş yapma vaktinde vardır hünerin

Sözünü hünerine bir güzel bağla
Bu ikisini kullan, Vîs'i bana bağla

Bahtım bana yâver olmasaydı
Burada seni karşıma çıkarmazdı

Madem bugün bahtım bana yâr oldu
Seni görmekle beni muzaffer kıldı

Yardım edersen bana bu işte
Allah da yâr olsun sana her işte

Bunu söyledikten sonra sımsıkı sarıldı ona
Birkaç öpücük kondurdu başına

Daha sonra dudağını, yüzünü öptü
Şeytan geldi, onun bedenine girdi

Dadıdan hemen aldı muradını
Sevgi tohumunu gönlüne ekti sanki

Bir kere alırsan kadından muradını
Başına geçirdin demektir yuları

Râmîn, dadının kucağından kalktı
Dadının gönlü onu düşünmeye başladı

O zaman hayâ perdesi yırtıldı
O soğuk sözler o an sıcak söz oldu

Ona dedi ki: Güzel konuşup aldatıyorsun
Konuşmakta herkesin önüne geçiyorsun

Gönlün her kadından murat almak istiyor
Hangi kadını görsen adı Vîs oluyor

Gönül parlatan! Sen benim dostumdun
Ama bugünden sonra daha çok dost oldum

Aramızdaki bahane ipi koptu
İstek okun tam hedefini buldu

Bundan böyle ne dilersen, buyur bana
Senin emrinden dışarı çıkmam asla

Vîs'ten yana bahtını açacağım
Sevginin karşılığını o dilberden alacağım

Gönlü yaralı Râmîn bu sözleri işitince
Ona dedi ki: Dünya sayende aydınlık bana

Bak bundan sonra sana nasıl tapacağım
Canımı nasıl da hizmetine koşacağım

Görüyorsun işte, yılan gibi kıvranıyorum
Nasıl da güç, karışıktır benim işim

Denizde kalmış biri gibiyim
Denizden fırtına, dalga yiyorum

Geceye diyorum, sabaha çıkmam
Sabah oldu mu, akşamı beklemem

Bakalım nasıl geçirir zamanını
Çünkü bir an için yok candan umudu

Ben Vîse'yi düşünmekten hep böyleyim
Geceyi gündüzden, gündüzü geceden
ayıramıyorum

Şimdi umudum senin işine kaldı
Bu zor işte tutarsın belki elimden

Bu güzel sözleri senden duydum ya
Sevinç kilidinin anahtarını verdin elime

Uygulamayla göster cömertliğini
Uygulama olmayınca söz güzel değildir

Söyle şimdi, ne zaman gösterirsin kutlu yüzünü?
Beni görmeye bir daha ne zaman gelirsin?

Gündüzleri, saatleri sayacağım
Seni ben dört gözle bekleyeceğim

Seni bir kez daha sevinçli görene kadar
Ateşte uyuyup yerde yatacağım

Seni görmek için koşacağım
Bir an bile bedenimde karar bulmayacağım

Aklım karışmış, bir şey düşünemiyorum
Deli gibiyim, bir yerde duramıyorum

Büyücü tabiatlı dadı gülerek dedi
Pek de güzel laf yapıyor ağzın

Böyle güzel sözlerle, tatlı yalvarışla
Kendinden geçenleri getirirsin kendine

Bu sözlerle gönlümü yaraladın
Bu sığınmayla canımı bağladın

Kendi canından çözdün bir düğümü
Getirdin, canıma bağladın ucunu

Bundan böyle hiç üzülürüm deme
Kurtulacaksın bu üzüntüden bundan böyle

Dileğini nasıl yerine getireceğim, göreceksin
Senin işini güzellikle nasıl halledeceğim

Seni nasıl da Arap atma bindireceğim
Seni düşmanların gözüne salacağım

Her gün bu vakitlerde bir kere
Dolaş bu kutlu gül bahçesinde

Ben sana haber getireceğim
Yaptığım, yapacağım işi söyleyeceğim

İkisi bu şekilde randevulaştı
Sonra birbirinin yüzünü öptü

Ahitleşip el ele tutuştular
Bu sözden sonra birbirinden ayrıldılar

41
Râmîn İle Buluşturmak Üzere Dadının Vîs'i Aldatması

Dadı gönül çelen Vîs'in yanına gitti
Büyücü gibi kötü zanlı, içten pazarlıklıydı

Aldatıcı sözleri kurdu aklında
Sözlerini süsledi hileyle, efsunla

Gönül çelen Vîs'i kederli gördü
Gözyaşlarıyla yastığını ıslatmıştı

Annesinin, kutlu kardeşinin derdiyle
İnci gibi dizili gözyaşlarını akıtıyordu göğsüne

Ona dedi ki: Tatlı canım gibi kızım
Hasta değilsin, neden yastıktadır başın?

Nasıl şeytandır bu, canına oturmuş
Her sevincin kapısını sana kapamış

Üzüntüyle selvi boyunu yaya çevirdin
Kendini kuyuda sanırsın, Merv'de değilsin

Hafiflet gönlündeki ağır yükü
Bu yük ruha çok zarar getirir

Az bela değildir böyle darbe yemek
Geçmişi düşünmek, dert çekmek

Üzülmekten beter bela yoktur
Razı olmaktan başka çare yoktur

İtaat edersen, mutlu olur otursun
Kendi bahtına razı olursun

Gönül huzuru Vîs bu sözleri dinleyince
Sanki biraz huzur geldi gönlüne

Yastıktan başını güneş gibi kaldırdı
Amber saçlarını gül yüzüne saldı

Yüzünün rengiyle yer Çin resmine benzedi
Saçının kokusuyla hava amber gibi koktu

Hem eyvan hem onun gönle huzur veren yüzü
Güzel renkleriyle birbirine benziyordu

Nisan ayının güzel renkli bahçesi gibiydi
Eyvan Cennetti, Vîs de onun Cennetiydi

Yanakları ilkbaharı andırıyordu
O yanaklara gözünden yağmur yağıyordu

Yanakları tırmalanmış, morarmıştı
Gölet içindeki nilüfer gibiydi

Gözyaşları içinde iki uykusuz göz vardı
Bu haliyle sudaki nergisten daha güzeldi

Ağlayarak dadıya dedi: Bu nasıl gündür?
Sanki huzurumu yakan bir ateştir

Şu felekte her gün yenilendiğinde
Yenileniyor derdim bir başka şekilde

Günahı Merv'den mi, yıldızdan mı bileyim
Yahut şu zalim, bencil felekten mi bileyim?

Elburz Dağı gibi yetmiş dağ sanki
Ansızın devrildi de üstüme düştü

Merv değil bu, beden eriten bir baykuş
Şehir değil bu, kulaç kulaç derin bir kuyu

Resimli salonlar, bahçeler, şah kasırları
Bana geliyor alev alev yanan Cehennem gibi

Bedenim dertlerin gelip geçtiği yol oldu
Sanki canım bir ateşkede oldu

Bu özlem ateşiyle canım kıvranıyor
Tavaya düşmüş balık gibi çırpınıyor

Bazen annemi düşünerek yanıyorum
Bazen kardeşimin derdiyle bayılıyorum

Gecelerim saçım gibi karanlık ve uzun
Gündüzleri mihnet kapısı yüzüme açık

Ne gündüz dinginim ne geceleri uyuyorum
Gece gündüz ateş içinde yanıyorum

Geceden gördüğüm beladır, gündüzden üzüntüdür
Bu ikisiyle gönlümün yükü arttıkça artmaktadır

Yeminle diyorum sana; aklım gelse başıma
Hayat bal gibi tatlı gelecek bana

Şimdi dünyadan umudumu kestim
Çünkü Vîrû'yu rüyamda gördüm

Dağ gibi bir ata binmişti
Başında miğfer, göğsünde kılıç vardı

Avdan dönmüştü mutluluk içinde
Belli çok dolanmıştı kırlarda güzelce

Sevinçle atını sürdü benden yana
Bir süre okşadı beni mutlulukla

Şeker gibi sesiyle bana dedi
Nasılsın ömrüm, kardeşinin canı

Yabancı topraklarda, düşman elinde
Bensiz nasıldır halin, bana söyle

Sonra onu benimle yatarken gördüm
Gümüş göğsümü dayamıştı kendi göğsüne

Dudu dudaklarımı, iri gözlerimi
Çok öptü, tazeledi yaralarımı

Dün gece bana söylediği sözler
Kaldı hâlâ kulağımda, gönlümde

O zarif vücudun hoş kokusu hâlâ
Yer etmiştir burnumda, beynimde

Kinli bahtım bundan beterini ediyor
Vîrû'yu hep rüyada görüyorum

Madem felek bana böyle gün gösteriyor
Neden bana tatlı canım gereksin ki?

Yaşadığım sürece bu gam yeter bana
Canım ölüdür, bedenim hayatta

Dadı! Gördün mü hiç kokmuş Merv'de
Vîrû gibi Tanrı'ya kul olanı?

Böyle üzücü sözler ediyordu
İki kan çanağı gözü inci döküyordu

Dadı elini onun başına göğsüne koymuştu
"Anasının gözü, kandili" diyordu

Dadı senin her derdine feda olsun
Gamını duymasın, kötü gününü görmesin

Peri yüzlüm; ne dedinse dinledim
Yüreğime demir gibi, tunç gibi düştü

Senin derdin sonsuzdur ama
Senin derdin benim gönlümde ondan fazla

Üzme canını, böyle hayat olmaz
Şirin ömrünü acılıkla geçirme

Elinden geldikçe huzurlu tut gönlünü
Ömrümüz iki günlüktür çünkü

Dünya insanlar için yol ile kervansaraydır
Bizim burada durmamız bir zaman içindir

Onun sevinci tümüyle buluta girmişti
Bu da uzun sürmeyecek bulut gölgesi gibi

Dünyaya bu yüzden dünya denilmiştir
Sıçrayan at gibi gelir geçer akıl sahibinden

Niçin böyle şeylerle üzersin kendini?
Dünya burada; nasıl bırakırsın onu?

Zamane senden muradını alırsa
Senin yüz muratlık bahanen var daha

Gençsin, muradın yerinde, padişahsın
Şahlıkta dünyaya hükmetmektesin

Dünyaya böyle hepten veda etme
Ruhunu ebedî zincirlere vurma

Şu dünyada yaşayan bütün gençler
Muratları, geçim telaşı için uğraştalar

Her biri gönlünü bir şeye vermiştir
Huzur içinde günü yaşamaya çalışır

Bir bölüğü pars, doğan avı ister
Bir bölüğü çalgı, saz söz ister

Bir bölüğün yılkısı, yatak odası vardır
Kulları, nar memeli cariyeleri vardır

Şimdi giyinmiş kuşanmış kadınlar var
Her biri bir şeyle şenlik kurar

Sen Vîrû'yu düşünmekte kalmışsın
Dünyada ondan başka kimseyi istemezsin

Bana dedin ya şu kokmuş Merv'de
Tanrının Vîrû gibi kulu yok diye

Merv'de ben çok genç gördüm
Ülke fetheden, dünya cesurları

Boyları ırmak selvisi gibi
Yüzleri ilkbahar bahçesi gibi

Güzel, cesur olarak yaratılmış
Yiğitlikte dünyadan seçilmiş

Onları gören akıl sahipleri
Her birini Vîrû'dan ayrı tutar

Onların arasında aslan yürekli biri var
Her hünerde bilgisi dünya kadar

Onlar yıldız ise, bu güneştir
Onlar amber ise, bu saf misktir

Soyca Âdem'e kadar şahtır, büyüktür
Cevherde Mûbed Şah'ın kardeşidir

Adı kutlu, bahtı kutlu Râmîn'dir
Yeryüzünde melek, eyer üstünde şeytandır

Güzel yüzü ile Vîrû'ya çok benzer
Rehin oldu onun sevgisine gönüller

Dünya savaşçıları över onu
Karşısına çıkamazlar savaş günü

İran'da onun gibi marifetlisi yoktur
Harbe ile, mızrak ile kılı yarar

Turan'da yoktur onun gibi yay çeken
Uçan kuşlar onun emrine uyar

Savaşçılardan daha çok kan döker savaş zamanı
Dostlardan daha çok şarap içer meclis zamanı

Dövüşte kinci bir aslan gibidir
Bağışta ilkbahar bulutu gibidir

Bunca yiğitlik özellikleri olsa da
Senin vurduğun dağ var gönlünde

Ey gümüş kümbet! Sevgide benzer tıpkı sana
Sanki bir elma bölünmüş ortadan ikiye

Bak bakalım, sen nasılsın, o nasıl
Altın kaplamalı bambu dalı gibi

Seni görmüş, sana âşık olmuş
Senin sevgine umudunu bağlamış

Gözleri nergis gibi ıslaktır
İlkbahar bulutu gibi sel yağdırır

Onun Ay gibi parlayan yüzü
Aşk derdiyle olmuş saman rengi gibi

Çok belaya katlanmış bir gönlü var
Gönlü âşıklığın yağmasına uğramış

Dünyayı görmeden senin sevgine düşmüş
Gönlünü, canını senin yüzüne vermiş

Bu sevgide onu sana bağışlıyorum
Güzel yüze bağışta bulunmak yakışır

Aşk işinde gördüm sizi yârsız
Bu işte nasibini almamış iki âşıksınız

Ay gibi parlak, güzel yüzlü Vîs
Dadıdan böyle ters sözleri işitince

Bir süre ona güzel bir cevap vermedi
Gül yanaklarına gözlerinden yaş süzüldü

Dadısından utandı, başını öne eğdi
Cevap vermedi, gülümsemedi

Sonra kaldırdı başını, ona dedi:
Ruh için en iyi eş hayâdır

Hüsrev askere ne güzel söylemiş
Madem hayân yok, git, istediğini yap

Hayâ ile bilgi sana yâr olsaydı
Diline böyle sözler gelmezdi

Hem Vîrû'dan hem benden utanmalısın
Biz varken, Râmîn'i araya sokuyorsun

Aklımın ucundan bile geçmezdi
Senden bunu hiç beklemezdim

Sen anamsan, ben senin kızınsam
Sen büyüğümsen, ben küçüğünsem

Bana şaka veya hayâsızlık öğretme
Çünkü hayâsızlık kadınların gününü karartır

Gönlüm için ne korkuya düştün, ne acele gördün?
O meselede aldanacak ne buldun?

Ben ne yüzden biçareyim, ne yüzden dertliyim?
Hal böyleyken hayâmı bırakır mıyım?

Hem ebedî utanca bulanayım
Hem Cennetten umudumu keseyim

Râmîn'in boyu selvi gibi olsa da
Yiğitlikte, hünerde Merv'in süsü olsa da

Onun da Allah yardımcısı olsun
Senin işin Râmîn'in sevgisinden başkası olsun

Yakışıklı olsa da o bana lâyık değildir
Vîrû gibi olsa da kardeşim değildir

Ne o görüşme ile beni aldatabilir
Ne sen sözlerinle beni kandırabilirsin

Onun sözlerini dinlememeliydin
Madem dinledin, bana söylememeliydin

Neden ona kötü bir cevap vermedin?
Onun mesajına lâyık cevap vermedin

Mûbed Hûşeng'in huzurunda ne güzel dedi:
Hayâdan, bilgiden fazladır kadınların hırsı

Kadınlar yaratılışta eksiktir
Bu yüzden çirkin adlı ve bencildir

Bir murat için iki dünyayı kaybederler
Muratları oldu mu akıldan bir şey istemezler

Aklın başındaysa, düşün iyice
Bu dileğin nasıl bir utanç getirir bize

Kadınların türlü türlü çaresi olsa da
Dinlerler erkeklerin yalvarmasını, sözlerini

Muratsız erkek binlerce tuzak kurar
Muradını gerçekleşmesini o tuzakta arar

Kadın her halükârda erkeğe av olur
Erkek onu çok kolay ele geçirir

Türlü hilelerle onu bağlar
Umutla, müjdeyle, sıkı yeminle

Dileğini gösterir binlerce şekilde
Tatlı yakarışla, güzel okşayışla

Tuzağına düşürüp muradını alınca
Korkmaz artık, kalmaz o hırsı

Aşk işinde niyazı naza dönüşür
Naz içindeyken sesi yükselir

Sanki serkeş aşkı râm olur
Sanki yakıcı ateşi kül olur

Zavallı kadın gözüne hor görünür
Efsuncu adam ondan bîzar olur

Bedbaht kadın tuzağa düşmüştür
Utanç alıp yüzsuyunu vermiştir

Zavallı kadın alçalır, erkek şişinir
Serkeşlik yayını kadına çeker

Ne vefasız erkek ondan utanır
Ne hayırsızlıkta ondan utanır

Ona sevgi beslemez, hayıflanır
Güzel söz etmez, ayıplarını sayar

Umutlu kadın umudun dağlamasıyla
Güneş sıcağından eriyen kar gibi başlar erimeye

Sevgide yaralı yaban eşeği gibi olur
Gönlü, cam o sevgiye bağlı kalır

Bazen kocadan korkar bazen akrabadan
Bazen erir Allah korkusundan, utancından

Bu yanda utancı, rezilliği var
O yanda karşısında Cehennem ateşi var

İyinin, kötünün sorgulandığı yerde
Şahlardan, fatihlerden korkulmaz

Ben böyle bir işi nasıl yapabilirim?
Halktan utanırım, Allah'tan korkarım

Şeytanın muradmca bir iş yaparsam
Dünya padişahı yakar beni

Benim sırrımı insanlar bilirse
Herkes bana sevgi tohumunu saçar

Bir kısmı bedenime tamah eder
Muradını almak için can verir

Bir bölük utancımı, rezilliğimi arar
Bana ancak çirkin sözler eder

Herkes benden muradını alırsa
Cehennemden başka yer yaraşmaz bana

Sonra ruhuma o kapıyı nasıl açarım?
Ebedî korku oradan gelir bana

Benim sığınağım hep akıl olsun
Çünkü doğruyu arar, adaletli davranır

Umudum ebediyen Tanrı'dan olsun
Ondan başka yok umut edilmeye yaraşan

Dadı Ay yüzlüden bu sözü dinleyince
Vîse'den umduğunu bulamadı

Bir başka kapıdan ona cevap verdi:
Çünkü güzel işler kutlu baht ile olur

Kaza gökten gelir, değil insanların isteğiyle
Bu yüzden kul denilmiştir insanlara

Sanıyor musun sen yiğitlikle, cesaretle
Aslanlardan alınabilir aslanlık tabiatı

Yahut üstünlük kullanılarak zorla
Kekliklere verilir mi doğan tabiatı?

Her şeyden gökten yazılı olarak geldi
Yazılı olan şey ruhumuzla yoğuruldu

Yazgı ebedidir, değişmez bir daha
Bizden geri dönmez çalışıp çabalamakla

Bahtımız seni aldı Vîrû'dan
Kopardı şehirden, Şehrû'nun yüzünden

Şimdi de sana bahtın istediği oluyor
Bahtın istediği ne artar ne eksilir

Ay bedenli Vîs ona cevap verdi:
İyi kötü her şeyi baht getirir

Kim kötülük ederse kötülük görür
Nice insan bir kötülük etti, yüz mislini gördü

İlk kötü iş Şehrû'dan geldi
Mûbed'in eşini tuttu Vîrû'ya verdi

Kötülüğü o yaptı, biz böyle kötülük yapmadık
Bak, ne kadar dert çektik, üzüldük

Ben kötü adlıyım, Vîrû da kötü adlı
Ben muratsızım, Vîrû da muratsız

Gördüklerim ders olarak yeter bana
Kötü işten, kötü işlilerden koptum

Neden ben kendime kötü diyeyim
O kötülük yüzünden bahtıma bahane bulayım

Ben iyi baht yüzünden hor olmam
Kötü bir işte nasıl onun yanında olurum?

Dadı tekrar dedi: Gümüş selvim benim
Özgür Râmîn değil benim evladım

Olsa, evladıma destek verirdim
Onun sevgi bağım çözerdim

Tanrı ona destek veriyorsa
Gökyüzünden kabalık görmez asla

Bilgenin sözünü duymuş olmalısın
Tanrı kudret sahibidir her işte

Dünyayı emrine göre yaratmıştır
Her işi ölçüsüne göre takdir etmiştir

Dünyada çok acayip şeyler görürsün
Mümkün değildir ondan acayibini görmen

Nice dini bozuk vardır, iyi dinli olur
Nice Karun vardır, hor, yoksul olur

Nice harabe kasır, eyvan olur
Nice meydan bağ bahçe olur

Nice büyükler horlaşır, küçülür
Nice küçükler şah olur, büyür

Sevgiden yana acıyı tatman gerekiyorsa
Başını çıkarman mümkün değil bu daireden

Kaza sana şefkat yüzünü gösterirse
Değildir bu ilahî takdirden başka

Ne bilginin ne biniciliğin faydası olur
Ne akıllılığın ne sakınmanın faydası olur

Ne sertliğin ne kabalığın faydası olur
Ne hazinenin, incinin, adın, büyüklüğün faydası olur

Ne tedbir ne hüner ne padişahlık
Ne perhiz ne mücevher ne dindarlık

Ne Şehrû'yu, akrabaları görmek
Ne güzel nasihat ne doğru tavsiye

Aşk geldi mi çaresiz katlanmak gerek
İster istemez insanlara katlanmak gerek

Yakında görürsün sözlerimin gerçekleştiğini
Görmedin mi sen bu ateşten çıkan dumanı?

Bundan daha fazla sevgiyi bulursan
Översin o zaman benim sözlerimi

Sen de açıkça görürsün, ben de görürüm
Ben sana karşı şefkatli miyim, kinli miyim?

Bakalım bahane bahttan geliyor mu
gelmiyor mu?
Zamane sana yumuşak mı olacak yoksa sert mi?

42
Dadının Bahçeye, Râmîn'in Yanına Dönmesi

Ertesi gün olup da parlak güneş
Dilber Vîs'in başı gibi yükselince

Dadı yine randevu yerine gitti
Dadı ile Râmîn bir gölgeye oturdu

Râmîn onu çok mutlu gördü
Kurumuş ekin gibiydi, nem buldu

Ona dedi ki: Sen çok şeye lâyıksın
Söylemiyorsun, dünden beri nasılsın

Şensin, çünkü Vîs'in yüzünü gördün
Tatlı dudaktan tatlı sözler işittin

Ne mutlu o Ay'ı gören göze
Ne mutlu o Ay'ı koklayan buruna

O yüzle gözün gönlün aydındır
Ne mutlu o sokaktaki komşularına

Sonra dedi: O dilberin hali nasıl?
Râmîn'in canı küçüktür onun karşısında

Perişan mesajımı ona ilettin mi?
Halimi, işimi ona anlattın mı?

Dadı ona cevap verdi: Savaşçı aslan
Aşk işinde ağırdan al, sabırlı ol

Sarhoşların sarhoşluğu hemen geçmez
Kış yüzünden don hemen çözülmez

Kolay değil yeri gülsuyuyla, gülle yıkamak
Soğuk rüzgâr gönderip denizi dondurmak

Vîse'nin gönlünü tuzağa çekmek
Annesinin, Vîrû'nun sevgisinden koparmak

Gönlündeki o eski düğümü çözmek
Onun üstüne yeniden bir düğüm atmak

Bana dediklerini bir bir söyledim
Coştu köpürdü, bana kötü kötü konuştu

Cevap vermedi önce, kızdı bana
Bana böyle, böyle, böyle dedi

Râmîn, dadının söylediklerini dinledi
Aydınlık gün gözlerinde karardı

Ona dedi: Dünyadaki her erkek
Tümüyle vefasız, korkusuz değil ya

Herkesin bedeni kusurlu değildir
Herkesin huyu aynı huy değildir

Herkesi sopayla kovmak gerekmez
Herkesi aynı adla çağırmak gerekmez

O kötü ahlaklıların yolunu görmüşse
Beni de onlar gibi bilmesi gerekmez

Ben hiçbir zaman bir kabahatte bulunmadım
Gönlümde ondan dolayı bir zanna düşmedim

Boş yere kızmak, kınamamak gerek
Esenlik varken, kızmanın mânâsı yok

Haberimi ilet o gümüş bedenliye
Zülüfleri kıvrım kıvrım o dilbere

Söyle ona: Ay'ım, sevgilim, huri gözlüm
Peri yüzlüm, baharım, öfkeli sevgilim

Sevgide aşinalık bağını bağla
Hakkımda vefasızlık zannında bulunma

Ben sana yüz türlü yemin ederim
Sana karşı yeminlerime bağlı kalırım

Yaşadıkça senin sevgine bağlı kalırım
Sevginden başımı asla çevirmem

Canım bedenimi süslediği sürece
Canım senin sevginle ayakta kalır

Unutma seni, gönlümden çıkarmam
Ne barış gününde ne savaş gününde

Bunları söyledi, nergis gözünden iki damla yaş
İki gül harmanı yanağına süzüldü

Sanki gözlerinden inci saçıldı
Bunun sebebi gönlünde gizlediği sevgiydi

Dadı bu âşığın haline acıdı
Çünkü âşıklık acınılacak bir haldi

Ona dedi: Gözümün aydınlığı
Sevgi ile sabır zırhını geçir üstüne

Aşk ağlama yüzünden rezil olur
Rezillik seni deliliğe götürür

Vîs'in yerine benden ruhumu istesen
Bağışlarım sana, bağışlamaktan çekinmem

O güzelin yanında olur, daha iyi çalışırım
Üstüme bir arsızlık kaftanı geçiririm

Canım bedende durdukça bundan geri dönmem
Canımı senin işine adar, elimden geleni yaparım

Ben gönlümüzden daha doğru olanını görmedim
Gönül doğru olunca, gönül muradı da gerçekleşir

Tekrar Ay yüzlü Vîs'in yanma gitti
Sözü aklına on türlü yazdı, süsledi

Onu dolunay gibi parlak gördü
Ayrılık derdinin kuşağını kuşanmıştı

Gönül kebap olmuş, iki gözü ağlıyor
İçinde tufan beliren tandıra benziyor

Aydınlık gün gözüne karanlık gece geliyor
Altındaki kürk ile ipek, kara yılan gibi geliyor

Dadı tekrar konuşmaya başladı
İçi inci dolu denizi andırıyordu

Diyordu: Kim seni böyle kıvrandırıyorsa
Kaybolsun dünyadan, cansız kalsın

Kim senin derdini, üzüntünü artırıyorsa
Dertler, kederler ağırlık etsin canına

Seni ailenden, yakınlarından, yurdundan
Ayırdı, uzaklık, gurbet tuzağına düşürdü

Şirin annenden, kutlu kardeşinden
Biri candı, biri gönlünün yanındaydı

Şu dünyada kalakaldın sen
Keder içinde hem güçsüz hem sabırsız

Canın dertten, azaptan kurtulmuyor
Gönlündeki dağlar, düşünceler temizlenmiyor

Derdinin dermanı olmayacaksa
Tanrı'nın sana verdiği şu aklın ne yapmalı?

Seni böyle yanar görünce yanıyorum
Seni böyle kıvranır görünce kıvranıyorum

Akıl sahibi her çareyi akıldan arar
Her işin çözümünü çareye bırakır

Tanrı sana akıl ile bilgi verdi
Bu bilgi yüzünden sana huzur vermedi

Kılıç yüklenmiş eşeğe benziyorsun
Karşısına aslan çıksa, faydası olmaz o yükün

Ne zamana kadar böyle düşüneceksin?
Güzel yüzüne kanlı yaş yağdıracaksın?

Etme eyleme, gençliğine acı
Üzüntünün üstüne üzüntü ekleme

Yaban ellerde böyle coşup köpürme
Bahtına, tahtına lanet etme

Ay, yıl boyunca meleğin senin yanındadır
Her zaman senin sözlerini dinlemektedir

Hiç yakışık almayan sözlerinle
Meleğini, bahtını incitme böyle

Sen İran'ın kraliçesi, Turan'ın Ay'ısın
Güzellerin efendisi, hurilerin güneşisin

Gençliğini denize atmaya kalkma
Gümüş bedenini azap ateşiyle eritme

Çünkü hayatımız kısa sürer
Bu dünyadaki ömrümüz az sürer

Ruhumuz çok değerlidir, azizdir
Neden böyle senin gözünde değersizdir?

Aziz olanlara böyle davranılmaz
Hep yaralı hep gamlı tutulmaz

Ruhun senin için müşfik bir dosttur
Ruhun senin için ebedî arkadaştır

Ay, yıl boyunca böyle mi yapacaksın?
Sevgili yârini hep horlayacak mısın?

Râmîn de sana karşı sevgi besliyor
Senin gözünde değeri bir toprak mı?

Dostlarına böyle yapma, daha sakin ol
Dünya için meyve veren ağaç gibi ol

Gönlü yaralı o delikanlının haline acı
Yıpratma hem onu hem kendi bedenini

O delikanlıya karşı yabancı durma
Besle sevgisini, o da besliyor senin sevgini

Kimse senden mutluluk görüp murat almayacaksa
Ne fark var yüzünle damdaki nazarlık arasında

Vîse bu sözleri dinleyince yine parladı
Dadıya çok sert sözler söyledi

Ona dedi: Kötü düşünceli, lanet olası!
Ne sen olsaydın ne Vîs ne Râmîn

Ne Hûzân olsaydı ne senin yerin yurdun
Ne bu sözlerin ne uğursuz yüzün

Senin şehrinden ancak uğursuz yıldız gelir
Senin tohumundan ancak büyücü olur

Bu soydan binlerce insan doğsa
Hepsi ya şeytan olur ya serseri

Ne onların davranışına katlanmak mümkün
Ne onların sözlerini dinlemek mümkün

Bilgili, görgülü insanların hiç biri
Böyle dadılara vermesin çocuğunu

Böyle bir dadıdan kirli süt emince
Soyu bulanır, karışır, huyu kötü olur

Ondan aldığı değersiz cevher yüzünden
Kendi temiz cevherini de yok eder

Güneşin çocuğu onun sütünü içerse
Umut bağlamamak gerek onun ışığına

Annem yok mu! Allah'tan utansın
Benim temiz cevherimi böyle kirletti

Beni senin gibi bir büyücüye teslim etti
Ne utanma ne bilgi ne adalet var sende

Sen benim kötülüğümü istiyorsun, dadım değilsin
Şerefimi, onurumu beş paralık etmek istiyorsun

Bana kültür, bilgi, iyi şeyler öğret
Gecenin, gündüzün kötülüğüne karşı yanımda kal

Sen hep kendini övdün durdun
İyi adlıyım dedin ama kötü adlıydın

Kötü huyunla, hayâsız gözlerinle
Arsız sözlerinle, davranışlarınla

Adını yerin dibine geçirdin
Gönüllerden sevgini kopardın

Sende ağırbaşlılık, hayâ diye bir şey yok
Kim senin gibi küstah, arsızsa, değeri var

Senin sözlerin bana ölüm mektubu gibi geliyor
Hazan yaprağı gibi senin sözlerini döküyorum

Bana diyorsun şu kısa hayatta
Ne mutlu olmuyor, muradınca yaşamıyorsun?

Hayatta kalmak için iyilik yaparsam
Muradımca yaşamaktan daha iyidir

Aydınlık Cennet, Tanrı ile buluşma
Elde edilemez bu dünyanın dilekleriyle

Bilgili insanın gözünde dünya bir oyundur
Böyle bir oyunu uzatmanın mânâsı yoktur

Dadı! Sen benim için canını hiç üzme
Benim hallerimi kendine dert etme

Bu ham sözlerini dinlemem ben
Senin kurduğun tuzağa gelmem ben

Ben bir boyaya aldanacak çocuk değilim
Ben bir taşla uçacak kuş değilim

Akılsız Râmîn'den dinlediğin sözler
Kulağıma masal gelir o haberler

Bir daha bana böyle sözler söyleme
Benden şeytanların hoşnutluğunu bekleme

Ben bu dünyadan soğudum, nefret ettim
Aklımı ruhumun efendisi ettim

Her halükârda bilginin, dinin sahibi Tanrı
Hûzan şeytanlarından, Râmîn'den daha iyi

Göklerin Tanrısını incitemem
Ebedî Cenneti ben satamam

İki dünyasını da Râmîn'e veren
Hayâsız, dinsiz dadı için

Dadı gönül çelen Vîs'in öfkesini görünce
Bu sözleri göklerin Tanrı'sından bildi

Bir süre kendi dünyasına daldı, düşündü
Bu dert içinde derman ne olacaktı?

Çirkin şeytan ona râm olmuyordu
Kendi bildiği şeyi yapıyordu

Vîs ile Râmîn'in işi olmalıydı
Yağ ile bal birbirine karışmalıydı

Ne efsunlar toplamadı ki
Her renkten, her yerden, her kapıdan

Tekrar açtı ağzını, konuşmaya başladı
Nûşad güzelleri gibi güzel sözler söyledi

Ona dedi: Canımdan kıymetli kızım
Alımı, güzelliği zannımdan çok kızım

Hep doğru sözlü, doğrudan yana ol
Hep iyi adlı iyi sanlı ol

Senin gibi temiz doğmuş birini aldatmaya
Ne ihtiyacım var ne düşüncem var

Neden sana hileli söz edeyim ki?
Başkalarının meselesiyle neden uğraşayım ki?

Râmîn benim akrabam değil, bağım yoktur
Ne hemşehrimdir, ne özüm birdir, ne çocuğumdur

Bana ne iyilik etmiş olabilir ki
Onunla dost, seninle düşman olayım

İki dünyada da muradım sensin
Benim muradım varsa, o da senin adın

Bu sırrı sana açıkça söylüyorum
Çünkü bundan başka çare bilmiyorum

Her ne hal ise, sen bir insandan doğdun
Şeytan, peri veya huriden doğma değilsin

Vîrû gibi temiz eşinden ayrıldın
Bir efsunla da Mûbed'e bağlandın

Hiçbir erkek senden mutluluk yüzü görmedi
Bugüne kadar vermedin kimseye bedenini

Sen de kimseden mutluluk yüzü görmedin
Erkeklerden muradını bir güzel almadın

İki kocan oldu, ikisi de sana veda etti
Onlar da paraları da suyun öte yanında kaldı

Dünyada bir erkek görmek istiyorsan
Râmîn gibi bir delikanlıyı göremezsin

Ne faydası var güneş gibi parlak yüzlü olsan da
Bu güzel yüzlülüğün nemasını almadıktan sonra

Sen bu mutluluğu yaşamadığın için bilemezsin
O olmazsa, güzel geçmeyecektir hayatın

Tanrı erkek için yarattı dişiyi
Bir erkeğin doğurttuğu dişisin sen

Büyüklerin, anlı şanlı kişilerin karıları
Oldu dünyanın büyükleri, murada erenleri

Hepsinin kocası var, gönülleri sevinçli
Selvi, şimşir, mersin boyludur kocaları

Gerçi Burdar adlı kocaları vardır
Ama gizlice bir başka yârleri vardır

Bazen güzel kocalarını koyunlarına alırlar
İsterler bunu, bazen başka dost tutarlar

Bütün şahların hazinesi elinde olsa da
Mutlu olamazsın; kocan, yârin yok zira

İster şahlara yaraşır takılar, ipekler olsun
İster göz alıcı, renkli mücevherler olsun

Bunlar kadına erkek için lâzımdır
Erkeklerin neşesini artırmak için vardır

Ne erkek sana nazlanır ne sen erkeğe
Neden kırmızı ile sarı renge takılıp kalırsın?

Sözümü doğru söylüyorum, bilsen bunu
Bana küfretmek, lanet okumak yakışmıyor sana

Ben bunları şefkatli olduğum için söyledim
Ana sevgisiyle, dadı sevgisiyle söyledim

Râmîn'i sana lâyık biri olarak gördüm
Sen onu sevebilirsin, o sana yâr olabilir

Sen bir güneşsin, o bir dolunay
O selvi gibiyse, sen tomurcuklu dal

Sevgi içinde süt ile mey gibi geçinin
Uzlaşın, geçinin, birbirinizi sevin

Ben ikinizi bir arada görecek olsam
Artık dünyada gam nedir bilmem

Dadı bu sözleri Vîs'e söyleyince
Şeytan da yardıma geldi ordusuyla birlikte

Vîs'in önüne binlerce tuzak kurdu
Gönlündeki binlerce kapıyı açtı

Ona dedi: Şu anlı şanlı kadınlar
Dostlarıyla neşe içinde oturmuşlar

Herkes kendine bir mutluluk düzeni kurmuş
Senin işin ah çekip dertlenmek olmuş

Bir bakarsın gençlik gitmiş, yaşlılık gelmiş
Kalırsın bir an bile mutluluk yüzü görmemiş

İster taştan ister tunçtan olsan da
Daha ne kadar dayanacaksın bunca kedere?

Bu düşünceyle soğuk sevgisi ısındı
Katı gönlü biraz olsun yumuşadı

Dilinden başka bütün bedeni tuzağa düştü
Dili vardı, onu saklı tutuyordu

Şeker gibi sözlerle Dadıya hitap etti
Hiçbir kadının evlilikten başka çaresi yok

Ne dediysen, hepsini doğru dedin
Sevginde bana karşı kabalık etmedin

Kadınlar ne kadar gevşek, güçsüz olsa da
Dünya yiğitlerinin gönüllerini süsler

Onlarda binlerce kötü huy vardır
Kimsenin onlara gönül vermemesi uygundur

Benim sözlerim de bununla ilgilidir
Sert davranmak kadınların tabiatıdır

O sözler benim kulağımda yer etti
Kalbe saplanmış zehirli temren gibi oldu

Çünkü bir parça katı davrandım
Çünkü ben de katı sözler işittim

Ağzımı bozdum, kötü söyledim
Şimdi ettiğim sözlere pişman oldum

Sana karşı böyle kötü konuşmamalıydım
Senin sırrım örtmeye kalkmamalıydım

Ben kimseye bir şey yapmayacağım
Ona derdim yeter; budur benim cevabım

Şimdi bağışlayıcı Tanrı'dan diliyorum
Beni kötülükten korumasını istiyorum

Beni kadınların hatasına düşürmesin
Onların hatasından ruhumu korusun

Yaşadıkça bedenimi aydınlık tutsun
Dostların istediği gibi, düşmanların rağmına

Senin gibi kötü birinden beni uzak tutsun
Çünkü senin yetiştirdiklerin de kötüdür

Ertesi gün dünya bahçe gibi oldu
Güneşin ışığı onun içinde gül bahçesi oldu

Özgür Râmîn gitti randevu yerine
Dadı geldi sonra dertle, üzüntüyle

Ona dedi: Râmîn, ne kadar konuşacaksın?
Ateşte parlak suyu ne kadar arayacaksın?

Rüzgârı kucaklamak mümkün değil
Denizi avuca sığdırmak mümkün değil

Taş yürekli Vîs'e âşık olmak doğru değil
Onunla bir yastığa baş koymak doğru değil

Granitten bile sevgi suyu gelir de ondan gelmez
Sevgide granit dağı ondan iyidir

Dağın karşısında bağıracak olsan
Yankılanır, cevap verir sesine

Vîse'nin gönlü dağdan da katıdır
Kötü huyuyla akrebe benzemektedir

O selvi boylu sana cevap vermedi
Ama bana yüz türlü küfretti

O Ay yüzlünün küfürlerine şaştım
Onun kalbine gidecek efsunu bulamadım

Hile hurda, efsun, büyü ne varsa hepsi
Sarhoşların karşısında hikmetli söz gibi

Ne benim ricalarımı dinlediği var
Ne demir gibi su kabul eder

Özgür Râmîn bu sözleri işitince
Şahin pençesindeki yaralı kekliğe döndü

Dünya gözünde daraldı, kararda
Umudu uzaklaştı, ölüm korkusu yaklaştı

Bedeni bela bulutunun yeri oldu
Gözleri doldu, yüreğinde şimşek çaktı

Sevgilinin hem öfkesi hem sözleri
Canına, gönlüne iki türlü temren sapladı

Bu zorluk karşısında bir kez daha feryat etti
Belki yüz defa "Aman dadı!" dedi

Bir kez daha yetiş imdadıma
Senin gibi bir dostum yok başka

Elimi çekmem senin eteğinden
Kendi kanımla boynunda vebalim ben

Eğer senden de umudumu kesersem
Hayat defterimi düreceğim ben

Kendi sırlarımı ifşa ederim
Hem canımı hem dünyayı terk ederim

Bir kere daha zahmet edip gidersen
Benim halimi o yasemin göğüslüye söylersen

Sana karşı ebediyen minnettar kalırım
Böylece içime işleyemez Ehrimen

Onun taş yüreği benim halime acırsa
Sevgi çerağını benim için yakarsa

Bakarsın bu huyundan pişman olur
Kan dökmez, benim canımı almaz

Selamımı ilet ona, sevenlerin selamını
Söyle ona: Ey yaşlıların, gençlerin muradı

Benim gönlüme sahipsin, buna değer
Gönle sahip olmakta usta binicisin

Kanımı dökeceksen sen dök, buna değer
Âşıkların canı için bu kurtuluş demektir

Sen canımın, gönlümün padişahısın
Böyle bir padişahlığa da yaraşırsın

Eğer canımı bana bırakırsan
Hayatımı sana taparcasına geçiririm

Sen bilirsin, böyle sevmeye lâyığım
Ben insan aldatan biri değilim

Sana yâr olan çok kişi olsa da
Benim gibi biri yoktur seni sevmede

Benimle birlikte olursan, anlarsın
Vefa nasıl, sevgi nasıl olur

Sen güneşsin; bana gönderirsen ışığını
Bulursun beni kendi güneşinin yakutu

Eğer aşkına, sevgine lâyıksam
Bu sıcak, horluk yükünü kaldır üstümden

Beni hayatta bırak, yaşayayım ben de
Zahmetsizce senin sevginin işinde

Benim canımı almak istersen
İstediğin gün alabilirsin zaten

Huyun yüzünden çaresiz kalacak olursam
Kendi canımdan da bîzar olurum

Yüksek, sarp dağdan aşağılara düşerim
Denizin derin mi derin dalgalarına atlarım

Benim canımı ancak sen tutabilirsin
Öbür tarafta canımı senden alırım

Adalet isteyen Tanrı'nın huzurunda
Dünyada adaleti uygulayacak olanın huzurunda

Ben bildiğimi söyledim; sen bunu iyi belle
Tanrı şahit olarak yeter ikimize de

Ağladı, inledi, kanlı yaşlar döktü
Râmîn sonunda dadının gönlünü dertlendirdi

Dadı onun yanından yaralı gönülle ayrıldı
Onun derdiyle kendi derdi katlandı

Vîs'in yanına gidince sessizce oturdu
Onu düşünmekten gönlü fırtınalıydı

Vîs'le tekrar güzel güzel konuşmaya başladı
Ramin hakkında inci gibi sözler dizdi

Dedi: Güzeller şahı, hurilerin Ay'ı
Yakınında, uzağında erkekler var

Sana açıkça bir şey diyeceğim
Senden utandığım için söylememiştim

Ben asıl Mûbed Şah'tan korkuyorum
Çünkü kötü insandan herkes korkar

Ayıplanmaktan, kınanmaktan çekinirim
Çünkü onların yüzünden hayatım söner

İşin sonunda Cehennemden de korkarım
Çünkü Cehennemde kötü adlı biri olurum

Ama Râmîn'i düşündüğüm zaman
Onun sarı yüzünü, kanlı gözyaşlarını

Dadı! Bana böyle sözler söyleme
Canın, dünyanın gözümde değeri kalmadı

Aklın yolunu gönle, göze karşı kapatıyor
Yine onun haline içim acıyor

O zavallıya merhamet ederim
Onun inlemesi yüzünden canımı horlarım

Dünyada çok inleyen âşık gördüm
Kirpikleri kanlı yaş, gönlü yara içinde

Bu kadar biçare olan birini görmedim
Onun hali yüz âşığın haline bedel

Onun sözleri adeta kılıç gibi
Onun gözleri ise bulut gibi

Kılıç gibi sözlerin gözüme saplandı
Sabır evim o bulutla yıkıldı

Onun ansızın ölmesinden korkarım
Tanrı beni sorumlu tutar onun ölümünden

Dadı dedi: Güzelim, merhamet et ona
Ruhunu onun kanına bulaştırma

Neyin artacak onun kanını dökersen?
Ondan kaçmakla eline ne geçecek?

Ne şimdi ne beş yüz yıl sonra
Böyle yiğit bir delikanlı gelmez bir daha

Gençtir, kıvraktır, cömerttir, söz bilir
Tanrı'nın ışığı onda görünmektedir

Tanrı sana böyle güzel bir yüz vermiş
Yemin ediyorum onun için vermiş

Seni huri gibi, nakışlı ipek gibi yaratmış
Sonra sevgi içinde, gölgede tutmuş

Bil ki sevgini Râmîn'e bağışlarsan
O Hüsrev'imiz olur sen de Şîrîn

Yemin ediyorum, bundan başkası olmaz
Râmîn'den başka sana bir efendi olmaz

Dadı böyle yemin üstüne yemin ediyordu
Vîs'i bir bir sözlerine inandırıyordu

Gönlünde Râmîn'e karşı merhameti arttı
Râmîn'in yakışıklılığı hoşuna gitti

İnadı, direnmesi azaldı, sevgisi arttı
İçindeki ateşten biraz duman çıktı

Vefa sabah gibi canına tesir etti
O günden sonra ona sevgisi çoğaldı

Bir bahaneyle başını çeviriyordu
Bazen yere bazen havaya bakıyordu

Ona sert cevap göndermedi
Susmak onun işi oldu

Utançtan yüzünün rengi değişiyordu
Bazen şarap rengi bazen sarı oluyordu

Utançtan bedeni su pınarı gibiydi
Döktüğü ter damlaları parlak inci gibiydi

Sevgi besleyenlerin ruhu böyle olur
Sevdiklerinin iyiliklerine bakar, merhamet ederler

Gönüldeki sevgi bedene yayılır
Demirdeki mıknatıs gibi çekici olur

Tek taraflı âşık olmak doğru değildir
Eşeğin bir tarafındaki yük kalıcı değildir

Yaşlı dadı yaptığı sihri biliyordu
Bu defa ok yaydan doğru çıkmıştı

Efsunla o selvi boylu yumuşadı
Ürkek yaban eşeği onun tuzağına düştü

43
Vîs'in Râmîn'i Görmesi, Ona Âşık Olması

Gündüz vakti ülke şahı Râmîn
Ordu komutanlarıyla mey içmeye oturdu

Sarayı yıldızlarla Ay'la doldu
Saraydaki güzellerle, büyüklerle

Herkes murada ermiş Hüsrev tabiatlıydı
Herkesin eli kadeh tutan bir nergisti

Mey kadehinden neşe saçılıyordu
Mestlik sayesinde cömertlik saçılıyordu

Ordunun büyük küçük komutanları
Mecliste Ay, yıldız gibiydi

İçlerinde Râmîn bir güneşti
İki gözü nergis, yanakları nesrindi

İki zülfü üzüm, yüzü üzüm suyu gibiydi
Misk ile kâfûr adeta ikisinin kölesiydi

Boyu ırmak kenarındaki selvi gibiydi
İlkbahar bahçesindeki selviden yüksekteydi

Gönlü dar, ağzı dar, beli dar
Can sıkıntısından dünya olmuş ona dar

Mey ile sazla mecliste oturmuş
Irmağa düşmüş birini andırıyordu

Aşktan, meyden iki kez sarhoştu
Mestlikten, hicrandan iki zayıflığı vardı

Sarhoşluktan yüzü altın gibi parlıyordu
Gönlü zayıflıktan uykuya dalmış gibiydi

Dilberin gözü bade gibi gözündeydi
Dilberin kokusu reyhan gibi burnundaydı

Vîs gül bahçesinde oturuyordu
Vîs'in yüzüyle gül bahçesi aydınlanmıştı

Dadı onu gizlice getirmişti
Ne hileler ne dolaplar çevirmişti

Gül bahçesindeki evin terasına çıkarmıştı
Gözünü pencereye çevirmişti

Diyordu ki ona: Bak anasının kuzusu
Bundan daha yakışıklı biri olabilir mi?

Bak, güzellikte onun gibisi olabilir mi?
Sevdiğin, hemdemin Şehrû'nun Vîrû'su

Bu bir yüz değil, ilahî bir bezeyiş
Şahın sarayı onunla kutlu bahar olmuş

Böyle bir yüze âşık olursan, değer doğrusu
Böyle bir sevgiliyle bir olursan, değer doğrusu

Vîs, Râmîn'i seyrediyordu
Sanki onda tatlı canını görüyordu

Râmîn'in yüzüne dikkatle baktı
Vîrû'nun vefasını, sevgisini mahvetti

Sonra aklından geçirmeye başladı
Ne olurdu Râmîn eşim olsaydı

Şimdi annemden, kutlu kardeşimden
Ayrı kaldım; neden ateşte yanayım?

Neden böyle yapayalnız oturayım?
Daha ne kadar bela çekeyim? Demirden değilim

Bundan daha iyi bir sevgili bulamam
Onun sözünden, ahdinden dışarı çıkmam

Böyle düşünceler içindeydi
Geçmiş günlerine üzülmekteydi

Sırılsıklam âşık olmuştu ama
Bu aşkını belli etmedi dadıya

Ona dedi: Ramîn dediğin gibi
Ruhu aydınlık, temiz kalpli biri

Büyük hünerleri, marifeti var
Kutlu bahtıyla Vîrû'ya çok benziyor

Ama aradığı şeyi bulamaz
Yüz Ay olsa da ona ışık vermez

Ne kendimi böyle hasta görmek isterim
Ne onu düşünce içinde isterim

Ne ben böyle utanca, kabulsüzlüğe lâyığım
Ne o böyle sıkıntıya, düşkünlüğe lâyık

Allah'ın ona iyilikler vermesini dilerim
Adımı, sevgimi unutmasını dilerim

Vîs gül bahçesinde terastan indi
Aydınlık güneş gözlerinde karardı

Aşkın azgın şeytanı onunla savaştı
Gönlüne zehirli pençesini geçirdi

Kaptı, götürdü, yok etti o pençeyle
Bedenden gücünü, gönülden sabrını, yüzünden rengini

Kalbi kırık Vîs endişe, korku içindeydi
Canından huzur kaçmıştı, gönlü kan ağlıyordu

Bazen derin düşüncelere dalıyordu
İstekleri aklının gözünü kör ediyordu

Bazen diyordu: Ne olacak şimdi bana
Düşmanın benden istediklerinin olmasından başka

Âşık olmak böyle bir utanca değmez
Gönlün muradı böyle bir azaba değmez

Râmîn gibi özgür biri varsa
Neden çekinir kötü niyetliden böyle?

Bazen utancı isteklerini uzaklaştırıyordu
Bazen aklı düşüncelerine hükmediyordu

Ebedî utançtan korkuyordu
Bu dünya amellerinin cezasından korkuyordu

Tanrı'dan, Cehennemden korktuğu için
Aklı utancı aşka tercih ediyordu

Aşktan, aşk işinden pişman oldu
Özgürlüğü, korkma yolunu tercih etti

Aklına koydu hiçbir şekilde
Bulunmayacaktı böyle davranışlarda

Aklını Râmîn'den daha çok seviyordu
Uygunsuz yastığa baş koymamalıydı

Doğruluğu gönlüne padişah edinince
Ruhunu takva işinde bir zahit etti

Dadının Vîs'in düşüncesinden haberi yoktu
Vîs canını güzellik, iyilikle besliyordu

Râmîn'e gitti, ona müjde verdi
Bahtın dalı başını göklere yükseltti

Ürkek Vîs biraz daha yola geldi
O sertliği, geçimsizliği değişti

Anladığım kadarıyla seninle buluşacak
Üzüntü ağacın sevinç meyvesi verecek

Özgür Râmîn nasıl da mutlu oldu
Sanki ölüye tatlı canı geri geldi

Yeri öptü dadının önünde
"Ey bilgili kadın" dedi ona

Sana minnetim başımdaki taçtan büyüktür
Beni ölüme karşı korkusuz biri ettin

Bu zahmetlerin, bu güzel sözlerin için
Tanrı sana Cennette bağışta bulunsun

Benim sana lâyık bir bağışım yoktur
Başına saçsam, canımı saçabilirim

Annesin sen, ben evladım senin yanında
Tanrı gibi bir de sen varsın yanımda

Emrinin dışında bir şey yapmam
Bedenimi, canımı senden esirgemem

Sen ne dilersen ben de dilerim
Davranışta, parada, onurda öyle davranırım

Böyle güzel sözleri çok söyledi
Onun önüne üç kese altın koydu

Bir de şahlara yaraşır saf altın bir kutu
İçinde parlak inciden yapılmış altı kolye

Altınlı, mücevherli birçok yüzük
Birçok amber, kâfur ile misk

Razı olsun diye ne verdiyse dadıya kabul etmedi
Ona "Ey muradına ermiş kutlu şah" dedi

Ben seni böyle şeyler için sevmiyorum
Böyle eşyalarım çoktur benim

Sen gözlerimin parlak güneşisin
Bana senin yüzün gerek, değil bağışın

İçinden bir gümüş yüzük aldı
Şah Râmîn'den yadigâr olsun istedi

44
Dadının Tekrar Vîs'e Gitmesi Ve Durumu Anlatması

Tekrar Vîs'in yanına gittiğinde onu kötü gördü
Ağlamaktan yerin ıslandığını gördü

Vîs bir kez daha dadıya kızdı
Hayâdan, Allah korkusundan söz açtı

Allah var, nasıl böyle bir şey düşünürüm
Bana ne Râmîn gerekli ne dünyanın utancı

Neden kötülük yapayım, kötü düşüneyim?
Kötülük yüzünden ancak vebal altında kalırım

Bu tarafta benim yakınlarım öğrenecek olsa
Bundan böyle ne derler, neler yakıştırırlar bana

Öbür tarafta Allah'ın huzuruna vardığımda
Ne bahane bulabilirim, ne özür getiririm?

Ne derim ben? Bir murada ermek için
Yüz pisliğe bulaştırdım başımı, adımı

Râmîn güzel olsa, şefkatli olsa da
Ondan daha iyisi ebedî Cennettir

Râmîn benim kalbimi kıracak olsa
Ne fark eder Tanrı benden hoşnut olunca?

Râmîn yüzünden Cehenneme girecek olsam
Râmîn'in sevgisinden ne fayda gelecek bana?

Gündüzüm gece gibi kararacak olsam
Böyle kötülük yapmadım, yapmam asla

Dadı o ay yüzlüden bu sözleri işitince
Tilki tabiatı başladı çare aramaya

Ona dedi: Dadısının canı kızım
Sertlikten, huysuzluktan başka yok yaptığın

Neden bir söz üzerinde devam etmezsin?
Değirmen dolabı gibi döner durursun

Değirmen döner, sen de dönersin
Tavla tahtası üstünde zar gibisin

Firuze taşı gibi renk değiştirirsin
Demir gibi her an başka pas tutarsın

Sen Tanrı'nın emrinden nasıl kaçarsın?
Dönen felekle nasıl didişebilirsin?

Sen böyle huysuzluğuna devam edersen
Seninle birlikte yaşamak mümkün olmaz

Merv toprakları Mûbed'le senin olsun
Mâh toprakları Şehrû ile benim olsun

Benim Merv'de senden başka kimsem yok
Sen de biliyorsun, senin de ancak şeytanın var

Kötü düşünceliler gibi horluyorsun beni
Günde birkaç kez haşlıyorsun beni

Gideyim annenle huzur içinde oturayım
Bari senin bunca huysuzluğunu görmeyeyim

Kim takva sahibi kim değil, bilirsin
Ben ise Merv'den de davranışlarından da bıktım

Vîs cevap verdi ona: Sen de neden
Râmîn'in sevgisini gönlüne koydun?

Yabancı birini yâr belledin
Onun uğruna benden bîzar oldun

Gönlün nasıl razı olur benden kopmaya
Gidip başka birinin yanında olmaya

Ben sensiz nasıl yaşayabilirim?
Çünkü sen benim annem yerindesin

Nasıl da karardı bahtım, günüm
Ne kötüdür sonum, ne zordur işim!

Hem evimden uzağım hem annemden
Hem kıymetli akrabalarımdan, kardeşimden

Şu dünyada benim yanımda bir sen kalmıştın
Beni yalnızlık yarasından kurtarmıştın

Sen de şimdi benden bıktın usandın
Tuttun vefasızlara yâr oldun

Beni de böyle birdenbire terk ettin
Adını, namusunu ırmağa attın

Günlerce pişmanlık içinde kalırsın
Derdine bir derman arar, bulamazsın

Dadı tekrar dedi ona: Güzellik Ay'ı
Çıkma güzellik yolundan, kaybetme yolunu

Kader senin için hükmünü yürüttü
Böyle faydasız sözün yeri mi şimdi?

Bırak böyle süslü püslü lafları
Söyle bana, ne zaman göreceksin Râmîn'in yüzünü?

Ona ne zaman kucağını açacaksın
Bu işte nasıl onun elinden tutacaksın?

Boş sözlerin uzadıkça uzadı
Hem mânâsız hem sonuçsuz sözlerin

Sözlerini cömertlikle harmanla
Gençliğini canlandır güzel düşlerle

Ortaya çıkar kutluluk baharını
Meyvelendir insanlık fidanını

Şahlıktan, gençlikten al nasibini
Sevinç, zafer içinde geçir gününü

Cevherinde ne Tanrı'sın ne meleksin
Sen de bizim gibi balçıktan yaratılmışsın

Hep hırslısın, arzuların var
Hırsın, arzun yüzünden ne çok bağın var!

Tanrımız bizi yarattı, böyle yoğurdu
Kadının olamaz erkekten başka arzusu

Sen erkeklerden sevinç yüzü görmedin
Çünkü erkeklerin mutluluğunu bilmiyorsun

Bir kez olsun bir erkekle birlikte olsan
Yemin ediyorum, bu işe doyamazsın

Ay bedenli Vîs ona cevap verdi:
Ebedî Cennet erkekten daha hoştur

Sen bana az öğüt verir, az aldatırsan
Mutluluğa, erkeklere karşı sabrederim

Sen benim kalbimi çok incitiyorsun
Yoksa gönlümde yok hiçbir arzum

Bende seni incitme korkusu olmasaydı
Râmîn benim yüzümden ne acılar çekerdi

Şahin oldun, geldin benim yanıma
Rüzgâr oldun, estin benden yana

Şimdi çalış elinden geldiği kadar
Bu sır saklı kalsın dünyada

Sen de bilirsin, Mûbed nasıl büyüktür
Öfkelendiği zaman nasıl da haşindir

Günahı görmediği zaman keskin kılıç gibidir
Zulmetmediğinde kükreyen aslan gibidir

Günün birinde benden şüphelenecek olursa
Ondan ne zararlar gelmez ki canımıza

Bu söz burada saklı kalsın
Belanın gözü bize karşı uyusun

45
Vîs İle Râmîn'in Buluşması

Bir ağaç dümdüz boy atacaksa
Düz boy atacağı belli olur başlangıçta

Yine böyle bir yıl güzel geçecekse
Güzelliği belli olur nevruzda

Vîs ile Râmîn'in işi de böyleydi
Başlangıcı kurallara göreydi

Gerçi çok gönül acısı çektiler
Dert çekerken çok mutlu oldular

Vîs sevgiyle Râmîn'i bağışladı
Zamane gönlünden kin pasını sildi

O hafta birbirlerine ulaştılar
Hiç kimseden bir sıkıntı çekmediler

Şehinşah Horasan'dan yükünü taşıdı
Otağını Gorgan yoluna kurdurdu

Oradan Kûhistan'a doğru sefer etti
Rey'e geldi, Save şehrinden geçti

Râmîn Horasan'da sükûnet içinde kaldı
Orada aslında kendini yedi bitirdi

Kardeşi tahtını, ülkeyi ona teslim etti
"Halka karşı adaletli ol" dedi

Şehinşah Merv'den maiyetiyle gitti
Vîs ile Râmîn böylece Merv'de kaldı

O peri yüzlü ilk gün oturdu
Nazlıydı, makyajlı, hoş kokuluydu

Bir kümbette iki resim vardı
Ressam bunu altın suyuyla resmetmişti

Râmîn'in sevgisi gibi sağlamdı
Yaptığı resim Vîs'in yüzü gibi güzeldi

Oradan gül bahçesine üç kapı açılıyordu
Üç kapısı da eyvana, yatak odasına açılıyordu

Vîs tahtında güneş gibi oturuyordu
Güzelliğiyle, bahtıyla özgürdü

Baştanbaşa inci, mücevher içindeydi
Diğer güzeller onun yanında çirkin kalıyordu

Yanaklarında binlerce çiçek açmıştı
Ağzında otuz yıldız gizlenmişti

Put yüzlü Vîs'ten Cennet kokusu geliyordu
Güzel kokulu bahçeden de böyle koku gelirdi

Bahçede esen meltem ile Vîs'in kokusu karışmıştı
Yaralı ruhlar için merhem gibiydi

Güller Vîs'in yüzü gibi açılmıştı
Mis kokularıyla Vîs sanki cevap veriyordu

Misk ile amber dumanı bulut gibi olmuştu
Tütsülükten duman bulut gibi yükseliyordu

Dilberlerin yüzünden ona bahar yansıyordu
Gül suyundan üzerine adeta yağmur yağıyordu

Köşkü, eyvanı Cennet gibiydi
Oranın hurisi Vîs, Rıdvanı dadı idi

Bazen gönül çelen Vîs'i süslüyordu
Bazen eyvanı, güzel bahçeyi süslüyordu

Kümbette bulunan yabancıları dışarı çıkardı
Dam yolundan Râmîn'i içeri aldı

Râmîn şahın kümbetine girince
Kümbet değil bir Ay ile felek gördü

Dilber Vîs'in yüzünü görse de
İnanamadı onun yüzünü gördüğüne

Onun hasta gönlü nasıl da mutlu oldu
Sanki ihtiyardı, yeniden genç oldu

İnleyen bedeni sevinçten değişti
Ölüydü sanki, yeniden dirildi

Ruhu kıraç bir tarla gibiydi
Sudan, yağmurdan umudunu kesmişti

Vîs'in yüzünden hayat suyunu
İçti, adı kaldı ebedî

Dünyayı aydınlatan Ay ile oturdu
Canından yükselen yakıcı duman dağıldı

Ona dedi: Ey ebedî Cennet
Tanrı sana vermiş iyi adlı olmayı

Cevherde hanımların hanımısın sen
Yan bakışta büyücülerin büyücüsüsün sen

Kâfur renkli, mis kokulu bir gülsün
Şimşir boylu, gelincik yüzlü bir güzelsin

Şimdi güzellikte bir güneş gibisin
Ne mutlu ona! Onun yüzüne doğarsın

İkisinin şekli güzel olsa da
Selvi ile şimşir benzer senin boyuna

Güzellikte sen parlak Aysın
Olmaz kararma, eksilme kaygın

O aydınlığı vermiş sana bahtın
Bedbahtların canındaki pası silersin

Senin hizmetkârlarından olursam
Bütün mesutların efendisi olurum

Sana sevgimi sunmaya lâyık olursam
Ancak Jüpiter'le yan yana dururum

Periden doğma Vîs bu sözleri duyunca
Utanarak, nazla, cazibeyle cevap verdi ona

Ona dedi: Bahtı genç, yiğit insan
Çok keder gördüm ben bu dünyadan

Hiç görmemiştim böyle bir kederi
Rezil olmak bile gözüme kolay geldi

Tertemiz bedenimi kirlettim
Vefamı, hayâmı ben yok ettim

İki şeyden ben kötülük gördüm
Biri bahtımdan, biri de dadımdan

Dadım beni bu rezilliğin içine attı
Dolaplar çevirdi, yeminler etti

Elinden ne geliyorsa, onu yaptı
Bazen rica etti bazen dert ortağım oldu

Söyle bakalım, sen bana ne yapacaksın?
Dostun mu, düşmanın mı muradınca
davranacaksın?

Sevgi işinde sen bir günlük gül gibi olursun
Ne yakut ne firuze taşı gibi olursun

Ay geçer, yol geçer, sen de vazgeçersin
Yaptıklarından dolayı pişmanlık çekersin

Eğer verdiğin sözlerde böyle duracaksan
Ne gereği var bu kadar inlemenin?

Bir günlük muradını alacaksın
Ne diye ebedî utanç içinde kalacaksın?

Yüz yıllık mutluluk bir utanca heba edilmez
Sonra canında onun ebedî utancı kalır

Bir günlük bir murat almaya karşı
Yakışık alır canın ondan sakınması

Râmîn tekrar ondan sözü aldı
"Ey yürüyen gümüş selvi" dedi

Ay ülkesi dışında ülke tanımam ben
Orada var senin gibi ay yüzlü, selvi boylu

Temiz Şehrû gibi bir anne tanımam ben
Vîs onun kızıdır, Vîrû onun oğlu

Senin ülkene binlerce aferin
Senin kutlu cevherine binlerce aferin

Senin annene binlerce aferin
Ondan doğdu senin Cennetlik bedenin

Ne mutlu senin iyi annene!
Ne mutlu senin erkek kardeşine!

Ne mutlu seninle bir gün birlikte olana!
Seni görene veya adını işitene

Ve yine sana dadılık edene
Veya seninle dostluk edene

Bu kıvanç yeter Merv-i Şahcan'a
Senin gibi gönül çelenin huzur yeri zira

Bu kıvanç, bu taht kâfidir şaha
Senin gibi Ay'ı tutuyor yatak odasında

Bu mutluluk bana ebediyen yeter
Güneşe bağlanarak ünlü oldum zira

Sesini duydum ben bu kulaklarla
Yüzünü gördüm ben bu gözlerle

İyi ad dışında bir şey dilemem bundan böyle
Murattan, mutluluktan başka görmem bundan
böyle

Bunun üzerine Vîs ile Râmîn birlikte
Sağlam ahit yaptılar vefa üzerine

Önce özgür Râmîn yemin etti
Dünyanın efendisi olan Tanrı adına

Aydınlık Ay'a, parlak Güneşe
Kutlu Jüpiter'e, temiz Venüs'e

Ekmek, tuz, Tanrı dini hakkı için
Parlak ateş, söz bilir can hakkı için

Dağlarda rüzgâr esip durdukça
Irmaklarda sular akıp durdukça

Karanlık gecenin karanlığı sürdükçe
Irmak içindeki balık ölüp çürümedikçe

Yıldızlar gökyüzünde hareket edip durdukça
Beden canda sevgiyi barındırdığı sürece

Râmîn vefasında pişmanlık duymasın
Dostuna verdiği sözden asla dönmesin

Vîse'nin yüzünden başkasına âşık olmasın
Başka birini sevmesin, beğenmesin

Râmîn vefalı kalacağına dair and içti
Sevgisi, dostluğu üzerine yeminler etti

Sonra Vîs onun yanında and içti
Dostuyla bağını asla koparmayacaktı

Râmîn'e bir demet menekşe verdi
"Bununla beni daima hatırla" dedi

Nerede böyle bol çiçekli menekşe görürsen
Bu sözünü, yeminini hatırla

Hangimiz sözünden dönerse
Böyle mosmor, kambur kalsın daima

Gül bahçesinde gül gördüğüm zaman
Hatırlayacağım bu sözümü, andımı

Ömrü gülün ömrü gibi bir gün olsun
Bundan böyle hangimiz sözünden dönerse

İkisi de bu minval üzere yemin etti
Aşkın, sevginin üzerine yemin etti

Şahit tuttular Dünyayı yaratanı
Aynı şekilde gökteki yıldızları

Daha sonra ikisi birlikte yattı
Geçmiş halleri birbirine anlattı

Vîs mutluluk içinde şahı koynuna almıştı
Râmîn de o dolunayı kucaklamıştı

Râmîn'in kolları Vîse'yi sarmalamıştı
Gümüş selviyi altın kemer gibi sarmıştı

Rıdvan'ın gözü onları görseydi
Onlardan daha iyisini bir daha göremezdi

Yatağın her tarafı incilerle, mücevherlerle doluydu
Yastığın her tarafı miskle, amberle doluydu

Şekerleri sözlerinin sırdaşı olmuştu
İncileri mutluluklarının ortağı olmuştu

Dudak dudağa, yüz yüze vermişlerdi
Meydana mutluluk topunu atmışlardı

İki sevgili birbirine sımsıkı sarılmıştı
İki beden yatakta bir beden olmuştu

İki yasemin göğüslünün üstüne
Yağmur yağsa, ıslanmazdı göğüsleri

Râmîn'in gönlü tümüyle gamdan yaralanmıştı
Vîs onun gönlüne merhem koymuştu

Nergis gözleri ağlamaktan çok ziyan etmişti
O ziyanı şekerle telafi etmek istedi

Vîse onun gönlüne oklar saplamıştı
Râmîn onun gülüne binlerce öpücük kondurdu

Mutluluk meydanında başını kaldırınca
Murat anahtarını mutluluk kilidine soktu

Dilberin o anahtarla mutluluğu arttı
Onun kilidinde Tanrı'nın mührü vardı

O değerli güzel inciyi deldi
Dindar güzeli dindarlıktan etti

Okunu saplandığı yerden çektiğinde
Hem hedef hem ok kan içindeydi

Onun okuyla güzel Vîs bitkin düştü
O yorgunluktan dolayı mutlu oldu

İkisi alınca birbirinden muradını
İkisinin de sevgisi daha bir çoğaldı

İki ay yüzlü o şekilde kaldılar
Mutluluğun, huzurun atını sürdüler

46
Vîs İle Râmîn'in Kuhistan'a Mûbed'in Yanına Gitmesi

Şehinşah, Râmîn'in haberini alınca
İnleyerek kaldırdı başını yastıktan

Râmîn'e hemen bir adam gönderdi
"Sen yokken mutsuzuz, kalbimiz kırık" dedi

Şarap içmek, çevgen oynamak, avlanmak
Sen olmayınca çok can sıkıcı, tatsız

Gel de bir süre ava çıkalım
Dinlenelim, gönlümüzün pasını silelim

Mah ülkesi baharla yemyeşil oldu
Toprağına Zühre'nin Ay'ın ışığı vuruyor

Ervend Dağı Rûmî gömlek giydi
Başına kakım postundan külah geçirdi

Şimdi dağ koyunu gelincikler arasında yatıyor
Rengi gülün rengini andırıyor

Kırlarda bahar kendini hissettiriyor
Pars bile artık ceylan avlamıyor

Bu mektubu okuyunca atla gel
Burada baharın tadını bir güzel çıkar

Vîs'i de yanında getir
Annesi de bizden görüşmemizi istiyor

Mûbed'in mektubu Râmîn'e gelince
Sarayında bronz borular çalındı

Râmîn sevgilisiyle birlikte yola koyuldu
Sevgilisinin yüzüne bakarak yolculuk kolay oldu

Sevinçle Mâh ülkesine gelince
Şah ile ordusu çıktı onları karşılamaya

Vîs de annesinin yanına gitti
Erkek kardeşinin yüzünden utandı

Bu görüşmeyle herkes mutlu oldu
Mutluluğun arkası tümüyle keder oldu

Râmîn sevgilisini göremez oldu
Onu görme yolları Râmîn'e kapandı

Arada bir gizli gizli onu görüyordu
Şahın yanında veya yolda görüyordu

O kadar görüş onu mutlu etmiyordu
Kederleri günden güne artıyordu

Vîs artık arzularının esiri olmuştu
Bir saat bile Râmîn'i görmemeye dayanamıyordu

Râmîn'in sevgisi canından daha hoştu
İlk sevgili âşığın gönlünde ne hoş olur!

47
Mûbed Şahın Vîs İle Râmîn'in İlişkisinden Haberdar Olması

Râmîn bir aydır hüsrevin yanındaydı
Bazen avda bazen eğlencedeydi

Bir ay sonra Mûkan'a gitmek istedi
Orada deniz evi yaptırmak istedi

Şahlar şahı uyumuşta kucağında Vîs ile
O güneş yüzlü dilberin gönlünde dağ vardı

Böyle gönül parlatan biri koynundaydı
Onunla evlilikten bir gün murat almamıştı

Dadı geldi gizlice Vîs'e dedi:
Böyle bir günde nasıl uyuyabilirsin?

Râmîn, Ermen tarafına gidecek
Avlanmaya, düşmanla savaşa gidecek

Orduya onun gittiğini haber verdiler
Otağını Mâh ovasına götürdüler

Şimdi kös, nay, boru sesleri
Otağından yükseliyor Pervin'e, Ay'a

Yine onun yüzünü görmek istiyorsan
Çin ipeğinden güzel yüzünü

Çık sarayının terasına bak bir kere
Çünkü muradın gidiverecek elden

Okla, parsla, doğanla, şahinle
Râmin avlayacak gönlünün avını

Gidip buradan uzaklaşacak
Senin huzurunu, benim canımı alacak

Tesadüfen Mûbed Şah uyanıktı
Dadının böyle ters sözlerini işitti

Yatağından sıçradı, sertçe oturdu
Öfkeli fil gibi kükremiş, sarhoş olmuştu

Dadıya başladı verip veriştirmeye
Diyordu: Hey aşağılık, pis karı

Dünyada senden ahlaksız biri yok
Köpekten rezili, değersizi yok

Getirin şu pis, kötü amelliyi
Köpek huylu şu kokmuş karıyı

Ona lâyık olan bir şey yapayım
Dadılığının bedelini ona vereyim

Yaraşır Hûzân şehrine gökten
Yağmur yerine taş yağsa ebediyen

O diyardan böyle bir orospu çıkıyor
Utanmazlığı, küstahlığıyla geliyor

Kendisinden küçüklere kötü şeyler öğretiyor
Büyükler hakkında kötü şeyler düşünüyor

Hûzân'dan ancak kötü düşünceli çıkar
Fitneci, kötü amelli, dini bozuk çıkar

Kimse onları kabul etmesin
Onlardan kendilerine dadı seçmesin

Şehrû onların arasında dadı aradı
Sarayını günahlarla doldurdu

Hûzân'lıdan dadı olur mu?
Gözcülük vaktinde kör gözcü olur mu?

Kimin kılavuzu karga olursa
Gideceği yer hep mezarlık olur

Sonra Vîs konuşmaya başladı: Bencil seni
Şeytan uğruna adını kötüye çıkardın

Ne canında akıl ne gözünde utanç var
Ne fikrinde doğruluk ne işinde hayâ var

Arı hayâyı ayaklar altına aldın
Hem kendini hem bizi utanç içine attın

Dinden, doğruluktan bıktın usandın
Kimin gözüne girdinse, gözden düştün

Kardeşim senin bu yaptığını kabul etmez
Yakınlarım, annem, eşim dostum kabul etmez

Onların yüzüne leke çaldın, kara attın
Büyük küçük herkesi utanca gark ettin

Şah dedi: Böyle dadı rehberin olursa
Fitne şeytanı kalır senin yanında

Öğretmen elleriyle çocuğu okşasa
Çocuk onun yanında başlar oynamaya

Sonra Vîrû'ya birini gönderdi
Çağırdı onu, ayrıntılı olarak konuştu:

Kızkardeşinin haddini bildir
Çivili tahtaya oturt onu

Aynı şekilde git, dadının da cezasını ver
Affetme cezasını, bağışlama onu

Onu ben cezalandıracak olursam
Ölçüsünden fazla zarar veririm

Vîs'in iki gözünü ateşle yakarım
Sonra dadıyı darağacına çekerim

Râmîn'i kendi şehrimden kovarım
Bir daha onun adını ağzıma almam

Dünyadan bu rezilliği kaldırırım
Ruhumdaki bu üç pası siler atarım

Gelgelelim gül yanaklı Vîs
Nasıl da sert cevap verdi şaha

Onun hayâsızlığı haddinden fazlaydı
Kaza iki gözünden utancı almıştı

Şahın yatağında şimşir gibi ayağa kalktı
Billur ellerini kollarını uzattı

Dedi ona: Muradına ermiş şahım
Neden bizi ceza ile korkutuyorsun?

Ne dediysen hepsini doğru dedin
Günahı gizlememekle iyi ettin

Şimdi ister öldür ister sür beni
İstiyorsan oydur gözlerimi

İstersen ebediyen zincire vurdur
İstersen çarşıda çıplak dolaştır beni

Ben iki dünyada da Râmîn'i seçtim
Bedenimde can, canımda ruhumdur

Gözümün nuru, gönlümün huzurudur
Efendim, yârim, dostum, sevdiğimdir

Ne çıkar onun aşkı için canımı versem
Aşk için taşıyorum canı ben

Hayattan beni ondan koparmadıkça
Ben kesmem sevgimi, vefamı Râmîn'den

Öyle bir yüz, öyle selvi gibi boy
Aydan, Merv'den daha hoş gelir bana

Onun yüzü benim Ayım, Güneşimdir
Onun yüzünü görmek umudum, dileğimdir

Râmîn benim için Şehrû'dan değerlidir
Râmîn benim için Vîrû'dan değerlidir

İşte sana sırrımı açıkça söyledim
Şimdi ister öfkelen ister geçin benimle

İster öldür, ister as darağacına
Râmîn'den ne uzak durdum ne dururum

Hem sen hem Vîrû benim için padişahsınız
Şahlıkta ikiniz de hüküm sahibisiniz

Vîrû beni ister yaksın ister zincire vursun
O bana neyi lâyık görürse, kabul ederim

Kılıcın alsa benden canımı
Dünyada kalıcı olur adım

Vîs, Râmîn için canını verir
Yüz can verir, alırım ben bu canı

Ama canım bedenimde durdukça
Avcı aslandır, can alır, kükrer

Kim onun yuvasını bozabilir?
Kim onun yavrularını tutabilir?

Râmîn binlerce yıl yaşasa
Kim canımı almaya cesaret edebilir?

Azgın deniz ellerimde oldukça
Neden sakınayım yakıcı ateşten?

Bir insan yaratacak gücün olursa
O zaman ayırabilirsin beni ondan

Ne ölümden ne acıdan korkum var
Bak bakalım, yapacak ne çaren var?

Vîrû, kızkardeşinden işitince bu sözleri
Ölümden beter oldu hali

Vîs'i aldı, bir eve götürdü
Ona dedi: Bu çıkışın iyi olmadı

Benim yanımda şahla konuştun
Hem kendini hem beni rezil ettin

Ne şahtan ne benden utanıyorsun
Neymiş? Sana Mûbed değil, Râmîn lâzımmış

Râmîn'de ne buldun, söylemiyorsun
Neden onu herkese tercih ediyorsun?

Hazine sahibinde ne bulunur
Saz, şarkı, çeng, tamburdan başka?

Tek bildiği tambur yapmaktır
Ona makam ile hikâye koşmaktır

Onu ancak sarhoş, coşkulu görürler
Rehin koymuştur hırkasını meyhanecilere

Yahudi'dir arkadaşları, dostları
Alırlar ondan hep şarap parasını

Bilmiyorum, nasıl kapıldın ona?
Neden onun sevgisini yerleştirdin gönlüne?

Utan şimdi, düşün yüce âlemi
Yapma kendine utanç getirecek işi

Şehrû gibi annen, benim gibi kardeşin varken
Neden kendini utanca lâyık görürsün?

Atalarından geriye ruhları kaldı
Çirkin işlerle incitme onların ruhlarını

Şeytanın dileklerine râm olma
Muradın için iki dünyadan da olma

Râmîn tümüyle bal, şeker olsa
Ebedî Cennet daha hoştur ondan

Önceden bildiklerimi söyledim
İyi tanı sen Tanrını, kendi kocanı

Vîrû bu sözleri kızkardeşine söylüyordu
Vîs ise gözlerinden inci yağdırıyordu

Ona dedi: Kardeşim, doğru söyledin
Doğruluk ağacını sen diktin

Ruhum öyle bir ateşe düştü ki
Hiçbir öğütün olmaz yararı

Kalbim sevgi ile öyle parçalandı ki
Hiçbir insan birleştiremez parçalarını

Kader bana yapacağını yaptı
Bu öğütlerin, sözlerin olmaz faydası

Şimdi kapıyı kapamanın faydası ne?
Hırsız aldı götürdü ne varsa evimde

Râmîn sevgisiyle beni öyle bir bağladı ki
Sonsuza kadar kurtulamam onun bağından

Ebedî Cennet mi, Râmîn'in yüzü mü?
Tercih et dersen bu ikisinden birini

Canıma yeminle, Râmîn'i tercih ederim
Çünkü onun yüzünü kendi Cennetim bilirim

Vîrû kızkardeşinden bu sözleri duyunca
Saçmadı artık inci gözyaşlarını toprağa

İncinmiş halde onların yanından ayrıldı
Onların işini Tanrı'ya bıraktı

Dönen gök kubbedeki Güneş
Altın top misali doğunca

Şehinşah ünlülerle çevgen oynadı
O meydanda atlılar coştukça coştu

Bir tarafta Mûbed Şah liderdi
Yanında yirmi savaşçıdan oyuncu vardı

Bir tarafta Vîrû Şah liderdi
Yanında yirmi savaşçıdan yardımcısı vardı

Refîda ile Râmîn Mûbed'in yanındaydı
Argaş ile Şervîn de Vîrû'nun yanındaydı

Bunun yanı sıra asiller, ünlüler
Büyükler, yiğitler, atlılar

Daha sonra meydana topu attılar
Çevgen ile topu Keyvan'a attılar

O gün Vîrû ile Râmîn hünerini gösterdi
Kâh bu ondan, kâh o bundan top kaptı

Onca hünerli ünlü arasında
Kimse iyi top vuramadı Râmîn ile Vîrû'dan başka

Ay bedenli Vîs köşkün terasından
İzliyordu onları güzeller ordusuyla

Kardeşi ile Râmîn'i seyretti
Onca insan arasında onları beğendi

Çok düşünmekten yüreği daraldı
Alnı kırıştı, yüzünde renk kalmadı

Gümüş bedeni titremeye başladı
Rüzgâr yüzünden titreyen selviydi sanki

Mahmur nergis gözleri doldu
Gül yanağına parlak inciler döktü

Dadısı, Vîs'e dedi tatlı yalvarışla:
İblis neden yine baskın çıktı sana?

Neden canınla böyle didişirsin?
Neden boş yere böyle yaş dökersin?

Ne baban Karen ne annen Şehrû var
Ne şahın Mûbed ne desteğin Vîrû var

Bugün sen güzel yüzlü Vîs değil misin?
Ay yüzlüler arasında güneş gibisin

İran'ın kraliçesi, büyüğü değil misin?
Turan'ın hatunu, dilberi değil misin?

İran'da, Turan'da namın yürüyor
İran'a, Turan'a hükmün sürüyor

Yüzün gülden, saçların saf miskten
Ay seninle mücadelede, Güneş kıskanır seni

Şahlıkta, güzellikte nam salmışsın
Râmîn gibi seni düşünen yârin var

Gönlünde yüz türlü gam olsa da
Kalmaz gamın sevdiğinin yüzünü görünce

Felek senin gibi bir Ay'ı olmasını ister
Dünya onun gibi bir şah ister

Neden şaşkınca Tanrı'ya yakınırsın?
Sana dünyada nasip etmişken Cenneti

Bahtını böyle beğenmezlik etme
Çünkü hoşnutsuzluk muhtaçlık getirir

Bağışlayıcı Tanrı'dan daha ne isteyebilirsin
Dünyada vermişken sana daha iyisini?

Sultansın, güzelsin, gençsin
Rahatsın, bolluk içindesin, muradıncasın

Sahip olduklarından fazlasını istersin
Çok istemekten felaket bulursun

Etme Ay yüzlüm; bahtını beğen
Tanrı'nın sana verdiğiyle yetin

Aksileşip şahı bu kadar incitme
Kardeşini kendine gücendirme

Bu incitmeler yağmur damlasına benzer
Birikecek olursa, bir gün tufan olur

Ona cevap verdi konuşan güneş
Yasemin kokulu, selvi boylu dilber

Dedi: Dadı, daha ne kadar saçmalayacaksın?
Cahillikle ateş içinde su arayacaksın

Dünya hallerini bilenlerden işitmedin mi?
Seyirciye savaşmak kolay gelir

Hiç duymadın mı şu altın sözü
Dert başkalarının gözüne hafif gelir

Ben piyade gibiyim, sen atlısın
Yürümenin zahmetinden habersizsin

Ben hastayım, inliyorum; sen sağlıklısın
Derdim, halsizliğim nedir, bilmiyorsun

Dünya şahı benim efendim, kocamdır
Ama kötü düşünceli, kincidir

Kocam olsa da çok itici biridir
Kötü düşünceli, kötü amelli, yaşlıdır

Şehrû ise hakkımda kötü zanlıdır
Benim gözümde değersiz para gibidir

Vîrû gökyüzündeki Ay gibidir
Ama ne fayda? Çünkü benim değildir

Râmîn çok güzel, yakışıklıdır
Sen de bilirsin; nasıl da gönül aldatıcıdır!

Tatlı dilinden başka özelliği yoktur
Sevgide doğruluğu aramamaktadır

Görünüşte dili tatlı mı tatlıdır
Denersen, içi Ebucehil karpuzu gibi acıdır

Benim her tarafta yüz dostum var
Sevgiyle gelince yüz içinde bir dostum yok

Hem sevgili hem koca hem kardeştir
Üçünden de ateşte yanıyorum ben

Evlilik işinde nam saldım
Sevgi işinde acılara bulandım

Ne kocam başka kadınların kocasına benzer
Ne yârim iyi insanların yârine benzer

O koca, o yâr ne işime yarar?
Çünkü ondan canıma azap gelir

Düşman, içine kanımı dökecekse
O altın leğen lâzım değil bana

Bahtım bana yâr olsaydı
Sevgilim Vîrû'dan başkası olmazdı

Ne Mûbed ne Râmîn benim eşim olurdu
Bunlar düşman âdetli nasipsiz dostlardır

Biri gamım gibi benimledir, canında kini var
Bir diğeri bana taş ile ayna gibi gelir

Birinin gönlü diline yâr değil
Öbüründe hem bu hem o zulmeder

48
Şah Mûbed'in Kuhistan'dan Horasan'a Dönmesi

Ne kadar güzeldir Horasan toprakları!
Orada yaşa; çıkar dünyanın tadını

Kim Pehlevî dilini bilirse
Bilir Horasan'ın "Hor âsed" olduğunu

"Hor âsed" Pehlevîce "Güneş doğarken" demektir
Irak'ın, Fars'ın güneşi oradan yükselir

Horasan "Güneş doğarken" demektir
Çünkü İran'a güneş oradan yükselir

Ne hoş isim, ne hoş su, ne hoş topraktır!
Yeri, suyu, toprağı, üçü de pâktır

Hele hele Horasan'da Merv şehri
Her yıl Nisan ayında nasıl olur

İnsan ruhu onun havasında huzur bulur
Havası suyu onunla birlik olur

Merv ırmağı sanki Kevser suyu olur
Merv toprağı bir başka Cennet olur

Bahtı açık yüce şehinşah
Kuhistan'dan Merv şehrine döndü

Gümüş bedenli Vîs ile kasrın terasına çıktı
Süleyman ile Belkıs gibi oturmuştu

Çiçekler içindeki ovaya göz gezdirdi
Dünyayı Vîs'in yüzü gibi gümüş rengi gördü

Gülümseyerek o put yüzlüye dedi
Bak dünyaya, çiçek açmış yüzün gibi

Bak Merv ovasına, çayırlıklarına
Bak bahçelerine, ırmaklarına

Asmalıklar, bahçeler çiçek içinde
Dağlar, yamaçlar ne hoş, ne güzel!

Ay yüzlüm, söylemiyorsun hangisi güzel
Senin nergis gözlerinde Merv mi, Mâh mı?

Benim gözümde Merv daha güzel
Yıldızlarla dolu gökyüzü sanki

Merv-i Şahcan Mâh'tan nasıl güzelse
Vîrû'dan da üstünüm ben her şekilde

Benim Mâh gibi topraklarım çoktur
Vîrû gibi kullarım da çoktur

Bak şimdi Vîs nasıl hayâyı unuttu
Çünkü sevgide aslanlar gibi yürekliydi

Ona dedi: Şahım, mamur Merv şehri
İyi, kötü her ne ise, senin olsun

Ben ister istemez buraya razı oldum
Tuzağa düşmüş yaban eşeğine benziyorum

Eğer Râmîn'in yüzü olmasaydı
Öbür dünyadan duyardın sen Vîs adını

Zaman zaman Râmîn'in yüzünü görünce
Benim yerim ne Merv'dir ne Mâh ülkesi

Onsuz gül bahçem çöle döner
O olunca çölüm gül bahçesine döner

Gönlüm onunla huzur bulmasaydı
Şimdiye kadar beni göremezdin canlı

Râmîn yüzünden sana itaat ediyorum
Çünkü gönlümü o sevgisizin aşkına verdim

Gül peşindeki bahçıvan gibiyim ben
Gülün hatırı için dikene katlanıyorum ben

Şehinşah, Vîs'den bu sözleri işitince
Öfke rengi belirdi yüzünde

Gözleri erguvan gibi kızardı
Yüzü safran gibi sarardı

Kalbi bedeninde ateş gibi yandı
Bedeni kinden kavak gibi titredi

Kin yüzünden onu öldürmek istiyordu
Sevgisiyle aklı kinine baskın çıkıyordu

Öfke aklına hükmetmek istiyordu
Aklı öfkesini sakinleştiriyordu

Öfke ateşi alevlenecek olduğunda
Kazânın eli su döküyordu ateşe

Tanrı'nın iradesiyle onun yüzü güzeldi
Şah onun canını nasıl çirkince alırdı?

Okun, hançerin Tanrı'dan haberi vardır
Tanrı kimin yardımcısıysa, hiçbir şey onu kesmez

Hiçbir kötü niyetli ona baskın çıkamaz
Kurtulur filin ayağından, aslanın pençesinden

Put vücutlu Vîs kurtuluyordu
Kaza onu beladan koruyordu

Kapısı kilitli bir hazine gibiydi
Herkese kapalı, Râmîn'e açıktı

Şehinşah bir süre böyle üzgün kaldı
Öfke içinde aklına hükmünü geçirdi

Onu cezalandırmaya kalkışmadı
Ters sözlerle konuşmaya başladı

Ona dedi: Soyun köpekten geliyor
Babil'deki şeytan olmuş üstadın

Allah Şehrû'nun canını alsın!
Vîrû'nun ocağı sönsün!

O anadan ancak dini bozuk biri doğar
O cevherden ancak cadılık gelir

Yılanın yavrusu yılan olur
Kötü dal da kötü tohum verir

Şehrû'nun otuz küsur çocuğu var
Bir kocadan iki çocuk doğurduğu yok

İzedyâr, İranşah, Rûyîn gibi
Nâr, Âbinâz, Vîs ile Şîrîn gibi

Her birini liyakatsiz doğurmuş
Hayırsız dadılara emzirtmiş

Onların arasında sen Cemşid'den doğdun
Sen de o cevherini yele verdin

Şimdi senin önünde üç yol var
Yolun açık, hangisini istiyorsan, oraya var

Biri Gorgan, diğeri Demavend yolu
Üçüncüsü Hemedan ile Nihavend yolu

Hangisini istiyorsan gir o yola
Arkadaşın meşakkat, rehberin yokluk olsun!

Önünde, ardında hep çukur bulunsun!
Yol boyunca ekmeğin, suyun olmasın!

Geçtiğin ovalar karlı, yılanlı olsun!
Bitkisi acı kavun, suyu katran olsun!

Gündüz yoldaşın aslan, gece gulyabani olsun
Ne suyunda geçit ne ırmağında köprü olsun!

49
Vîs'in Merv-i Şahcan'dan Kuhistan'a Gitmesi

Karşısında eğildi, yüzü narçiçeği gibi açtı
Yanından ayrıldıktan sonra dadıya dedi:

Dadı, git Vîrû'ya müjde ver
Annem Şehrû'dan da iste müjdeni

Söyle, gerçekleşti kızının muradı
Değerli, sevgili, dilber kızının muradı

Senin parlak güneşin doğdu
Hiç umudun olmadığı yerden

Şimdi yalnızlık günlerin sona erdi
Horasan'dan sana iki güneş doğdu

Şimdi iste annemden müjdemi
Ejderha pençesinden kurtuldu Mâh ili

Hurma ayrıldı sivri dikenden
Bahar tazelendi; güvencede soğuktan

Kutlu devlet uykudan uyandı
Parlak inci sudan çıktı

Tanrı beni Mûbed'den kurtardı
Sanırım beni her kötülükten kurtardı

Sonra dedi şaha: Şahım ebedî yaşa
Dostların muradınca, kötülerden uzak yaşa

Sana esenlik, mutluluk dilerim
İnsanların güneşi olsun ruhun

Bundan böyle kendine lâyık bir kadınla evlen
Vîse gibi yüz nedimesi olsun

Benim yerime öyle güzel yüzlüler seç ki
Onu görmekten kör olsun düşmanın gözü

İnciye karşı çıra, iske karşı güneş olsun
Hem temizliği hem güzelliği övülür olsun

Ay gibi her dilde adı olsun
Can gibi her gönülde yeri olsun

Ben yokken büyüklüğün, cömertliğin eksilmesin
Sen yokken sağlığım, sevincim eksilmesin

Bundan sonra ikimizin günü böyle olsun
Bahtımız muradımızca olsun

Dünya hayatını mutlulukla sürelim
Birbirimizi bir daha hiç anmayalım

Daha sonra köleleri âzâd etti
Hazinelerin anahtarlarını şaha verdi

Ona dedi: Bunu başka hazine sahibine ver
Yatak odanda benden iyi olana ver

Ben yokken senin kaygın olmasın
Sen yokken benim incindiğim olmasın

Dedikten sonra eğildi saygıyla, geri döndü
Şahın sarayı onun yüzünden alt üst oldu

Her bir taraftan inilti sesleri geldi
Her gözden ırmak gibi yaş geldi

Şahın adamları, kadınlar, kızlar
Yürekleri yanarak ağladılar

Kanlı gözyaşları aktı, ırmak oldu
Hepsi Vîs ile bir bir vedalaştı

Nice gözler onun haline ağladı
Nice yürekler onun ayrılığından kebap oldu

Herkes onun için gamlandı
Sanki ayrılık seli gönülleri aldı götürdü

Onun ayrılığından herkesin ciğeri yaralıydı
Şah Râmîn onlardan da yaralıydı

Gece gündüz üzüntüden kurtulamıyordu
Gönül derdi yüzünden tekrar hasta oldu

Ağlamanın canına bir faydası yoktu
Ama bir an bile ağlamaktan geri durmadı

Bazen gönlüne bazen eşine ağlıyordu
Gece gündüz coşarak gönlüne sesleniyordu

Gönlüm! Canımdan ne istiyorsun?
Canım senden sadece zarar görüyor

Aşk dağıyla gündüzümü kararttın
Genç yaşta düzgün boyumu iki büklüm ettin

Aşk acısını şimdi biliyorsun
Muradın olmazsa, buna hayat der misin?

Ayrılık içinde bir gün kararın yoktu
Şimdi zamanın nasıl geçecek peki?

Daha ne acılar yaşayacaksın sen?
Daha ne ızdıraplar çekeceksin sen?

Üzüntüler çekmeye hazırlan şimdi
Yılan zehri gibi gör ayrılığı

Şimdi ansızın yârden ayrılık geldi başına
Hurma gitti, geldi dikenin sırası

Gönlüm! Kıvran şimdi; lâyıksın derde
Ettiğin kötülükler meyvesini verdi şimdi

Gözlerim! Dök şimdi gönül kanlarını
Çünkü seçkin yârin yanından gitti

Lâyıktır şimdi gözyaşlarını
Ayrılık pazarında satman; geldi sırası

Çekilecek bütün gamlara lâyıksın
Akıt şimdi ne kadar varsa gönül kanın

O dilberin güzel yüzünü gördün
Onun aşk çizgisine beni sen çektin

Şimdi de gözünden sen yaş dök
Ayrılık vakti ağlamaktan geri kalma

Yüzümün rengini kanlı gözyaşıyla cilala
Karalığı temizle, sil gözlerimden

Belki de bir daha dünyayı görmezsin
Vîs gibi bir dilberi görmezsin

Bu yüzden başka hangisini görmen gerek?
Ondan başka kimse kabul etmez seni görmeyi

Onu görmekten vazgeçersem
Ne Ay'ı ne Güneşi görürüm bir daha

İki gözümü oyar çıkarırım
Ondan ayrıyken körlüğü yeğlerim

Sevgilimin yüzünü görmeyeceksem
Dünyayı gören gözlerim olmasın

Ey kararmış coşkulu bahtım!
Sen öfkeli aslan, ben zebrayım

Önümde yeşil çimenlikler vardı
Orada benimle liyakatli yârim vardı

Tuzak kurdun, yârimi aldın götürdün
Beni yarsız, can dostsuz bıraktın

Şimdi al canımı, can lâzım değil bana
Ben bedbahtın cansız olması gerek ancak

Hey zalim, hey kaba zamane!
Dayanamıyorsun bizi birlikte görmeye

Dünyada bir muradımı gerçekleştirdi
Sonra muradımı benden ayırdı

Cevri, zulmü meslek edinmemişse
Neden mutludur benim derdimle?

Böyle diyordu gönlü yaralı Râmîn
Gönlü huzurdan, bedeni döşekten uzakta

Ayrılık içindeyken çok düşündü
Kederinden nasıl kurtulacaktı?

Çare olsun diye bir plan yaptı
Şehinşaha haber gönderdi

Altı aydır dertler içindeyim
Hastalıkla bağlanmıştır bedenim

Şimdi biraz bedenime güç geldi
Sağlık sevinci içimde belirdi

Hep atımı, silahlarımı gördüm
Hepsi boş kalmış altı ay benim gibi

Atım parsla, köpekle birlikte
Yatıp duruyor; koşmaktan uzakta

Ne parslarım koyunlara saldırdı
Ne doğanlarım kekliklere uçtu

Böyle boş durmaktan canım sıkıldı
Dinlenme değil bu; sefilliğin ta kendisi

Şahım bana bir arkadaş verirse
Avlanırım onunla bir süre

Buradan Gorgan'a, Sâri'ye giderim
Orada avcı doğanlarımı uçururum

Sülünleri doğanlarla denerim
Köpekleri de domuzların üstüne salarım

Bazen ormanı domuza zindan ederim
Bazen uçan kuşa hava yolunu keserim

Oradan Kuhistan'a yönelirim
Bazen yaban eşeği, ceylan avlarım

Avda karşıma koyun çıkarsa
Sıçrayan parsı salarım üstüne

Altı ay şu sıkıcı sarayı gördüm
Altı ay da av ovasını göreyim

Altı ay geçince, bir gün geleyim
Kuhistan'dan şaha yöneleyim

Şehinşah bu saçma mesajı dinleyince
Râmîn'e cevap verdi kaba biçimde:

Sözlerinin yalan olduğunu anladı
Hile ile zayıf bir plan yaptığını

Onun aşkı vardı; saray sıkıcı değildi
Onun canına av değil, Vîs gerekliydi

Küfretmeye, lanet yağdırmaya başladı
"Râmîn'in karaltısı dünyadan kalksın!" diyordu

Gidişi olsun da dönüşü olmasın!
Onun ölmesi iyidir gelmesinden

Söyleyin: Git hemen nereye gitmek istiyorsan
Arkadaşın uğursuz fal, bahtın tepetakla olsun!

Yolun yılanlı, dağların kaplanlı olsun
Otu, taşı kanına boyansın

Sen Vîs'e canını teslim etmişsin
Öte yandan Vîs ise senin gözünde ölmüş

Bu kötü huyun canınla birlikte çıkar
Kötü huyun yüzünden Cehennem görünür gözüne

Bugün sana sözlerim bir öğüttür
Acı şarap gibi ama faydalıdır

Öğüdüme kulak verirsen
Onlardan çok şey alırsın

Kuhistan'da namlı bir kadın ara
Hem büyüklüğü hem güzelliği var onun

Kutlu fal ile onunla evlilik bağı kur
O ilişkiyle mutlu, mesut yaşa

Daha fazla dolanma Vîs'in etrafında
Yoksa ölür gidersin Vîs'in eteği dibinde

Hançerimin yüzünden ateş çıkarırım
Onunla hem karımı hem kardeşimi yakarım

Kardeşim yüzünden utanç duyacaksam
Taşın altında kalsın, daha iyi

Dikkat et, oyun sanma bu sözleri
Oyun oynanmaz zira avcı aslanla

Bulut gelirse, didişme onun yağmuruyla
Çekil hemen selin yolundan

Özgür Râmîn bu sözleri dinleyince
Lanet okudu, verdi veriştirdi dini bozuklara

Aya, parlak Güneşe yemin etti
Şahın canına, kendi canına and içti

Asla Mâh ülkesine gitmeyecekti
Şehinşahın öğütlerinden çıkmayacaktı

Asla Vîs'in yüzünü görmeyecekti
Onun eşi dostuyla düşüp kalkmayacaktı

Sonra dedi: Şahım, sen bilmiyor musun?
Aramızda var başka gizli şeyler

Sen bir bakıma bizim padişahımızsın
Bir bakıma da bizim Tanrı'mızsın

Emrinden biraz yüz çevirecek olsam
Başımı önüne atılmış bulurum

Münezzeh Tanrı'dan korkar gibi korkarım senden
Ferman vaktinde ikinizi bir bilirim

Böyle şeker gibi mesajlar veriyordu
Ama gönlünde başka bir şey vardı

Yola çıkmak için acelesi vardı
Yolda Ay yüzlüsünü avlayacaktı

50
Râmîn'in Vîs İçin Hemedan'a Gitmesi

Saray kapısından mutlu olarak çıkınca
Ayrılık derdinin yarısı kalmadı onda

Kuhistan tarafından bir rüzgâr esiyordu
Onun güzel Cennet kokularını getiriyordu

Ne güzeldir yola çıkanların yolu
Yolları gider canana doğru

Önlerinde zorlu bir yol olsa da
Güllük gülistanlık gelir onlara

Kimin yolu daha uzak olsa da
Daha sevinçli olur yârin yüzüyle

Yol engebeli olsa da
Mutlu olur sonu güzel olunca

Râmîn'in aşkını artıran yol
Acı işti ama tatlılık vardı sonunda

Ay bedenli mutsuz Vîs onun yüzünden
Kış ayı yaprağı gibi sararmış solmuştu

Üstündeki bütün takıları çıkarmıştı
Bütün ziynetlerini bir tarafa bırakmıştı

Yemeden içmeden kesilmiş, uykusuz, neşesiz kalmış
Gönlündeki arzu onun perdelerini yırtmış

Dünyadaki muratlar gönlünde gerçekleşmemiş
Gönlü murada, dudakları gülmeye veda etmiş

Annesinin sevgisi gözünde yılan olmuş
Vîrû'ya sevgisi gözünde değerini yitirmiş

Gündüzleri Güneş onun can dostuydu
Râmîn'in yüzü gibi parlıyor, gönül açıyordu

Karanlık gece onun dert ortağıydı
Râmîn'in mis kokulu saçından yadigârdı

Gece gündüz boyu sarayın eyvanında
oturuyordu
Gözleri Horasan yoluna çevrili kalıyordu

Diyordu: Ne olur sanki bir gün
Bu yoldan esseydi gönül açan rüzgâr

Seher vakti hoş bir meltem esseydi
Sabah erkenden Râmîn çıkıp gelseydi

Atının sırtında selvi boyuyla
Yüzü bana, sırtı dönük Merv tarafına

Atı yüz renkli tavus gibi gururla salınsa
Atın sırtında Ressam Mani'nin nakşı bulunsa

Vîs hep bu düşünceler içindeydi
Bedenini acıya, gönlünü gama bırakmıştı

Bir gün terasta oturuyordu
Orada güneşin doğmasını bekliyordu

Horasan tarafından iki güneş belirdi
Dünyanın üstünden iki ayrı pas silindi

Birinde gecenin pası dünyadan silindi
Birinde cananın gam pası silindi

Vîs Banuya öyle geldi ki
Dertli biri ilaca doğru geliyordu

Mersin ile şimşir birbirine sarıldı
Sevinçten ikisi birden ağlamaya başladı

Birbirlerinin erguvan yanaklarını öptüler
Sonra mercan renkli bal dudaklarını öptüler

Sevinçten ikisi de gül gibi açıldı
El ele tutuşup girdiler içeri

Ay bedenli Vîs, Râmîn'e dedi:
Gönlün muradına, maden cevherine erişti

Bu şahlara yaraşır saray senin olsun
Burada bolluk, mutluluk içinde yaşa

Sarayda bazen eline zülüf ile kadeh al
Bazen ovada kuşları, av hayvanlarını yakala

Horasan'dan buraya avlanmak için geldin
Avın işte kolayca karşına geldi

Ben senin hem geyiğinim hem sülününüm
Hem şimşirinim hem selvi boylunum

Bazen otur selvinin, şimşirin dibinde
Şâd et gönlünü benim gibi bir av ile

İkimiz mutluluk içinde günümüzü geçirelim
Yarını hiç mi hiç aklımıza getirmeyelim

Gün güzel olunca mutlulukla oturalım
Mutlu olmak dışında başka iş bilmeyelim

Temiz günde şarap kadehini tutalım
Geceleyin sevgilimizi kucaklayalım

Hiçbir zaman sevinçten yüzümüzü
çevirmeyelim
Hep mutluluk arayıp mutluluk bulalım

Gönlümüzün istediği gibi yaşayalım
Çünkü hem bahtımız açık hem genciz

Böylece ikisi muratlarınca yaşadı
Yedi ay birlikte mutluluğu tattı

Kış mevsimiydi, Kuhistan'ın soğuğu
İki âşık yatak odasında sarhoş ve mutluydu

Nimet, bolluk içinde hüküm sürüyorlardı
Neşe, âşıklık, padişahlık bir aradaydı

Bak nasıl da gönül muratlarını aldılar
Mutluluğun her zerresinin tadını çıkardılar

51

Mûbed'in Râmîn'in Vîs'in Yanına Gittiğini Öğrenmesi, Annesine Onu Şikâyet Edip Vîrû'ya Mektup Yazması

Şehinşah Mûbed alınca haberi
Râmîn'in o kötü inciyi bulduğunu

Bir kez daha Vîs ile oturduğunu
Kopan sevgi bağlarını yeniden bağladığını

Düşündü bir gün Râmîn'in Vîs'ten bıkacağını
İblisin kötü davranmaktan bıkması gibi

Tavşan bir gün aslan olsa bile
Râmîn'in gönlünün Vîse'den bıkacağını

Serçe bir gün doğan olsa bile
Râmîn'in gönlünün bu huydan vazgeçeceğini

Şah derhal onun annesine gitti
Canı sıkılarak kardeşini şikâyet etti

Ona dedi: Bu iş iyi mi yani?
Bak, akıllı biri bu işi beğenir mi?

Râmîn karımla fesat peşinde koşuyor
Şahlıktaki adımı kötüye çıkarıyor

Bir kadın iki erkek kardeşle nasıl birlikte olur?
Dünyada bundan kötü utanç mı olur?

Artık durumu idare etmekten vazgeçtim
Şimdi sana bu durumu açıkladım

Bu utancı senden çok sakladım
Çaresiz kaldığım için sana açtım

Durumu anla da Râmîn'in halini öğren
Sonra bana boş yere lanet okuma

Onu öyle kötü öldürürüm ki
Ağlamaktan gözlerin bahar bulutu kesilir

Benim için sen hem Cehennem hem Cennetsin
Böyle kötü bir ismi bana lâyık görmezsin

Ne zaman yüzümü onun kanıyla yıkarsam
Utançtan arınır, ağarır yüzüm

Anne cevap verdi ona: Asla
İki elini birden kesmez yiğit aklı varsa

Öldürme onu; erkek kardeşindir
Onun gibi bir kardeşin daha yoktur

Yoksa ne savaşta senin yardımcın olur
Ne mecliste senin parlak güneşin olur

Râmîn'siz kalırsan, kimsesiz kalırsın
Onsuz hoş geçmez senin hayatın

Oturunca, seninle oturacak biri olmaz
Gerçek ortağın, destekçin bulunmaz

Tanrı sana hiç evlat vermedi
Ki olsun bir gün dünyanın padişahı

Bırak, senin destekçin, sığınağın olsun
Onun elinde kalsın senin tahtın

İnsanın ömrü ebedî değil
Günün birinde sona erecek hayat

Tanrı'nın emri canına gelince
Soyun sopun geçer düşmanın eline

İyisi mi o hayatta kalmalıdır
Bakarsın senin gibi cihan padişahı olur

Belki şahlık bu cevherde kalır
Soyumuz bu ülkede baki kalır

Kardeşini öldürme; gönder karını
Bir başkasının eline ver hazinenin anahtarını

Sayısız dilber, güzel yüzlü var
Miskli zülüfleri, gümüş gibi yüzleri var

Birini seç, gönlünü ona ver
Hazinelerin anahtarını onun eline ver

Belki o istiridyeden sana bir inci çıkar
Şahlığa, mutluluğa o yaraşır

Vîse'nin soyundan ne umudun var
Cemşid'in soyundan gelmesinden başka

Şah soyundan gelse, güzel olsa da
Yüz türlü günahı var bu güzelliğin yanında

Etme şahım, aklıselim sahibi ol
Ruhunu kirletme böyle bir intikamla

Vîs gibi binlerce eş bulursun
Neden gönlünü o utanmazdan
uzaklaştırmazsın?

Ben bir başka haber daha aldım
Sanırım ben daha iyisini duydum

Duyduğuma göre o sevgisiz, huysuz
Yine Vîrû'ya gönlünü vermiş

Gece gündüz onunla haşır neşirmiş
Şarap içmekten kâh ayık, kâh sarhoşmuş

Vîs ister dururdu hep bahtından
Şimdi görünce onu, geçti gönül derdi

Sen zavallı Râmîn'den ne istersin?
Asıl zarar sana Vîrû'dan gelir

Râmîn, Hemedan'daysa bunun sebebi
Senin gibi Vîse'ye karşı müşfik olması

Kötü özellikli Vîs'in günahı budur
Her gün bir başka dostuyla birlikte olur

Sevgisi birine karşı devamlı değilse
Ne gereği var öyle güzelliği olsa da

Güle benzer; rengi güzel olsa da
Kalmaz uzun süre; kalıcı değil sevgisi

Mûbed bu sözleri duyunca anneden
Yumuşadı kardeşine karşı biraz

Vîs ile Vîrû'ya o kadar öfkelendi ki
Öfkesinden sarardı yüzünün rengi

Hemen Vîrû'ya bir mektup yazdı
İfadenin sertliğinden kalemi kılıca döndü

Ona dedi: Söyler misin kim dedi sana
Benden üstün olduğunu? Zulme kalkışmayı

Kimin himayesindesin? Kimden destek
alıyorsun?
Aklın böyle havalarda, kafana göre iş
yapıyorsun

Söyle kimden alıyorsun bu cesareti?
Sen bir tilkisin, aslan huyu kapıyorsun!

Neden aslanlara aslanlık etmiyorsun?
Kükrer yaban eşeğiyle baş etmiyorsun?

Sen karımı benden nasıl alırsın?
Bu biçareliğinle, bu zayıf halinle

Vîse senin kızkardeşin olsa da
Benim karım nasıl oturur senin kucağına?

Neden Merv'i kendine yurt edinirsin?
Yaptıklarına karşı bahane dinlemem

Nerede gördün iki kocalı bir kadını?
Bir saça bağlanmış iki kinci fili

Senin asıl yerin yurdun neresi?
Çünkü hâmilerin çoğaldıkça çoğaldı

Sen yiğitsen, aslan yürekliysen
Duymadım dünyada nam saldığını

Ne bir gün bir padişah bağladın
Ne bir gün fikri bozuk birini yendin

Ne her hangi bir ülkeyi haraca bağladın
Ne bir şehri zaferle fethettin

Ben senin hünerlerini hiç görmedim
Dosttan, düşmandan da bir şey işitmedim

Soyunun nasıl olduğunu bilirsin
Yükselme vaktinde baş aşağıdır

Cevher bakımından katıra benziyorsun
Hani sorulunca anasıyla iftihar eden katıra

Her işte göreyim senin okçuluğunu
Avda, oyunda değil, savaşta

Meydanda Arap atını iyi koşturursun
Yine meydanda çevgen topuna iyi vurursun

Sarayın yatak odası da öyle
Yiğitlerin hünerlerini güzel gösterirsin

Savaşçılarınla birlikte girince savaş meydanına
Kadınların erkeklerden kaçması gibi kaçarsın

Mâh ülkesinde aslanlık eder durursun
Oradan çıktın mı tilkiye zebun olursun

Benim darbelerimi unutmuş gibisin
Canından, bedeninden çıkmıştı hani aklın

Yine ünlü savaşçıların darbeleri
Övülesi Meragalı hızlı atlılar

İntikamda düz ova aslanı gibi
Savaşta savaş fili gibi

Henüz Mâh ülkesinin sınırlarından
Geliyor hâlâ "Ah, yandım" sesleri

Hâlâ kılıcım, kolum yerinde duruyor
İşi yeryüzünden düşman temizlemektir

Bu mektubu okuyunca kulak ver bana
Çünkü kılıcım açtır kanını dökmeye

Bundan önce dediğin her şeyi işittim
İnsanlara yiğitliğini göstermişsin

Diyormuşsun; Şah ansızın geldi
Öfkeli aslan gibi pusudan fırladı

Vîse'mi Gûrâb'dan götürdü
Ben o sırada uyuyordum

Mâh ülkesinde ben bulunsaydım
Şehinşah Vîs'i asla götüremezdi

Şimdi ne sarhoşsun ne ayıksın
Kendi topraklarında kutlu şehriyarsın

Yaptığın işten dolayı uyarıyorum seni
Seninle savaşmaya hazırladım kendimi

Her yola çıkar gözcülerini
Her sınıra koy sınır muhafızlarını

Topla ordunu İran topraklarından
Azerbaycan'dan, Gîlan ovasından

Yapadur askerî hazırlığını, geliyorum
Gelip hemen defterini düreceğim

İntikam rüzgârıyla saç hazineni
Boşuna çabalaman da rüzgâr gibi

Bu kez seninle savaşa öyle geleceğim ki
Sen bile yürekte aman dileyeceksin savaştan

Ölülerle ülkeni çöle çevireceğim
O çölde kan Dicle'sini akıtacağım

Vîs'i ayakkabısız, örtüsüz getireceğim
Köpek gibi askerin önünde yürüteceğim

Onu öyle rezil edeceğim ki bundan böyle
Kimse düşmanlığa kalkışmayacak büyüklerle

Şah bu mektubu Vîrû'ya gönderince
Derhal haber saldı devlet ricaline

Mâh ülkesine gitmek, Vîrû ile savaşmak için
Büyükler yaptı hazırlığını güzelce

52
Mûbed'in Horasan'dan Hemedan'a Gitmesi

Seher vakti nay iniltisi yükseldi
Deniz gibi bir ordu harekete geçti

Sanki Ceyhun nehri Horasan'dan
Kükreyerek geliyordu Kuhistan'a

Şah nerede ordugâh kuracak olsa
Ay bile geçemezdi üzerinden

Askerin ağırlığından yer bile bunalmıştı
Çünkü demirden dağ gibi gidiyorlardı

Sanki askerler Yecuc Seddi gibiydi
Onlar da kuşkusuz Mecuc gibiydi

Şehinşahın önünde peyk gibi gidiyordu
Ulağın arkasında şehinşah yol alıyordu

Ulak gelince Şah Vîrû'nun yanına
Hal kalmadı Vîrû'nun elinde ayağında

Vîrû'nun gözünde dünya karardı
Şaha öfkesinden gözünü kan bürüdü

Diyordu: Tuhaf! Bu kadar laf da ne?
Onun bunca didişmesi kiminle?

Kızkardeşimi oturttu yatak odasında
Kovdu onu kış mevsiminin ortasında

Hem kendisi vuruyor hem feryat ediyor
Bakar mısın iki türlü zulmediyor

Seçkin kardeşim şimdi onun karısıdır
Onun hakkında kötü düşünür, onun düşmanıdır

Yüz türlü horlukla yanından kovdu onu
Bir mektupla tekrar çağırmadı onu

Kendisi günah etti, bize kinlendi
Adaletten uzak olur mu böyle biri?

Şehinşah ne taştandır ne tunçtan
Bunca yalvarmak gerekmez ona

Getirdi bir keresinde ordusunu, beni gördü
Gördü beni; biliyorum beğendi

Karşımda gördü dünyanın kaç bucak olduğunu
Alçalması bütün dünyada destan oldu

Biz iki liderin savaşı gizli değildi
Öyle olsa lafla çarpıtılabilirdi

Elimizden kurtulduktan sonra
Niçin buraya kadar boşuna geldi?

Bundan tuhaf hikâye görmedim
Kırılmış yaydan iki kişi korkar

Korkak olan biri nasıl korkutur beni?
Kolay bulmaz benimle savaşı hiçbir akıllı

53
Vîrâ'nun Mâbed'e Cevap Göndermesi

Sonra usulünce cevap verdi
Başı tatlı mektubun, sonu acıydı

Ona dedi: Hey Şah! Ey iyi adlı!
Ey büyük! Hey kinci! Hey bencil!

Bencillikten ne geçti eline?
Üzüntüden, kötü şehvetten öte

Sen şahsın, şehriyarsın, padişahsın
Kendi muradınca hükümranlık sürersin

Şimdi senin yavaş olman gerekir
Her bir işi iyi bilmiş olman gerekir

Sen hepimizin büyüğüsün
Usûl, yol yordam dışı konuşmamalısın

Akıl sahipleri adalet ışığında konuşur
İyi şöhreti daima adalette arar durur

Akılsa, herkesten çok aklın var
Niçin kinle gönlünü yaralarsın?

Bizim aramızda kin olmamalıdır
Dostlara kin gütmek iyi gelmemiştir

Sen saçmalasan da biz saçmalamayız
Sen kin gütsen de biz kin gütmeyiz

Sen karını evinden gönderdin
Neden başkasına bahane bulursun?

Şimdi sana ne mektup ne elçi lâzım
Şimdi karını istediğin yere götür

Emir verirsen, emrine itaat ederim
Onu hemen sana gönderirim

Yemin ediyorum sana; buraya kadar geldim
Onu üç kereden fazla görmedim

Görsem de görmemden utanç gelir mi?
Kardeşimi benden koparmak mümkün mü?

Senin karın benim kızkardeşim olunca
Ne olur sanki benim yanımda otursa?

Dikkat et; beni suçlamaya kalkışma
Böyle şeyler hoşuma gitmez asla

Aklın beni iyi değerlendirirse
Anlar ki o sözlerin tesir etmez bana

Vîse'den sana verdiğim cevap geldi
Söyledim sana onun bütün sözlerini

Şimdi artık kendi adımıza konuşalım
İkimiz de hünerde nam arıyoruz

Dost olsun, düşman olsun, sözünü söyle
Herkes dinlesin, "iyidir" desin

Kendinden küçüğe bu mektubu gönderdin
Tanrı katında böylece yalnız kaldın

Bir taraftan türlü türlü sözleri
Ne çok söyledin klişeleşmiş sözleri

Dînever savaşında övündün
Orada yiğitlik bende kaldı

Bana dedin: İşte kılıcım yerindedir
Yeryüzünden düşman temizlemektedir

Senin kılıcım çelikten yaptılarsa
Benim kılıcım şimşirden yapılmadı ya!

Senin kılıcın keserse miğferi, kaftanı
Benim kılıcım keser graniti, örsü

Bana demiştin; unuttun mu yoksa
Açtığım yara aklını canından ayırır

Yoksa yaramı rüyanda mı gördün?
Uyanıkken onu görmez mi oldun?

Bana söylemen gereken sözleri
Kendine sakla o sözleri

Mektubunda hep demişsin
Taç yerine külah giymişsin

İki cesur göz iki hazineden iyidir
Cesur olan, her sözünü sıkıntısız söyler

Bu mektubu askerlere okuyacak olsan
Nice gizli utanç çıkar ortaya

Bir de, cevherime dil uzatıyorsun
Annem babamdan daha iyi diye

Yiğitler cevheri kendi adından alır
Yiğitliğin, aklın yolunu tutar

Savaş vakti cevheri nasıl ararlar?
Topuzla, hançerle, harbeyle büyüklük gösterirler

Karşı karşıya gelirsek savaş meydanında
Kendin görürsün, neler ederim sana

Cevherimi kılıç suyuyla yıkarım
Meydanda yiğitlik ederim, konuşmam

Savaşçıların intikam aldığı meydanda
Cevhermiş, sözmüş; etmez beş para

Bırak lafı bir yana, göster yiğitliğini
Bugün yiğitliktir bize yardımcı

İkimiz de gösterelim namımızı, çabamızı
Bakalım Tanrı nasıl verir nasibimizi

Mektubunda son sözünü söyleyince
Kızıl altın mührünü vurdu üstüne

Ulağa dedi: Al bunu, hemen götür
Şehinşaha bu mektubu çabucak ulaştır

Ulak, Vîrû'nun yanından şaha doğru gitti
Onu ordusu ile yolda buldu

Mızraktan, süngüden havayı orman gibi gördü
Sürme gibi olmuştu yoldaki çakıl taşları

Şah okuyunca can sıkıcı cevabı
O cevapla bilemedi ne yapacağını

Çünkü onda bir kanı uyandı
Vîrû onunla Vîs için savaşacaktı

Çünkü mektupta öyle sözler gördü ki
Sertliğinden, çıkışmasından pişman oldu

Hemen Vîrû'ya birini gönderdi
"Bizi derin düşünceden kurtardın" dedi

Seni bana kötü anlattılar
Anladım, sana haksızlık yapmışlar

Şimdi indim kin atından aşağı
Bindim sevgi, şefkat atına

Mâh ülkesinde bir ay misafirin olacağım
İyi niyetli sevenlerin gibi olacağım

Şimdi yaptır misafir ağırlama hazırlığını
Padişahlık sarayında, bağında bahçende

Bir ay misafirin olacağım sana
Bir yıl ev sahibi olacağım sonra sana

Gönlümde kırgınlık yok; bak şimdi
Vîse'yi getir yanıma şimdi

Vîs kızkardeşimdir, sen biraderim
Dünyayı aydınlatan Şehrû da annem

Mûbed'in cevabı gelince Vîrû'ya
Selam ile hesapsız hediye Şehrû'ya

Kin şeytanı yine gizledi yüzünü
Sevgi bahçesinde açtı neşe gülü

İki huzur gözü uykudan uyandı
Barış ırmağına su geldi

Bir kez daha Kraliçe Vîs'i götürdüler
Bir güneş gibi şehinşaha teslim ettiler

Onların yüzünden herkes sevinçliydi
Sanki asıl düğün o zamandı

Bir ay boyunca eğlendiler, avlandılar
Bazen çevgen oynadılar bazen bade yudumladılar

Bir ay sonra evin yolunu tuttular
Mâh ülkesinden Merv'e gittiler

54
Mâbed'in Vîs'e Sitem Etmesi

Şahlar şahı Merv'e gelince
Mutluydu Aylar Ayının yüzüyle

Onun güneşi Vîs'in yüzüydü
Onun saf miski Vîs'in saçlarıydı

Bir gün o dilberle oturuyordu
Vîs'in Râmîn'e ilgisinden söz etti

Mâh ülkesinde bu kadar kaldın
Çünkü eşindi orada Râmîn

Râmîn olmasaydı dert ortağın
Yarım gün bile orada durmazdın

Gümüş göğüslü güneş ona cevap verdi
"Hakkımda böyle kötü zanda bulunma" dedi

Bazen diyorsun: Vîrû seninleydi
Vîrû ile görüşmemi çirkin buluyorsun

Bazen diyorsun: Râmîn seninleydi
Niçin beni bu kadar kınıyorsun?

Denilen o sıcaklığı Cehennem bilme
O kadar kötülük isnat ederler, Ehrimen bilme

Hırsızın işi hırsızlık olsa da
Çok yalan söylerler onun hakkında

Bilirsin Vîrû'nun nasıl genç olduğunu
Dağda, ovada av hayvanı avladığını

İşi yoktur avlanmaktan başka
Büyüklerle oturup bade içmekten başka

Âdette Râmîn de böyledir
Onu gerçekten sevmektedir

İkisi kardeş gibi birlikteydi
Gece gündüz saz çalar, içki içerlerdi

Genç olanın sevdiği de genç olur
Çünkü gençlik en güzel murat demektir

Tanrı onu güzel bir genç olarak yaratmıştır
Onun kokusu Cennet kokusu gibidir

Râmîn, Mâh ülkesine geldiğinde
Altı ay eş oldu Vîrû'ya eğlencede

Eyvanda, meydanda, avda
Kederde, neşede, tedbirde

Vîrû onun erkek kardeşi gibiyse
Şehrû da onun annesi gibidir

Kim yerinde dostluğunu göstermezse
Bir hata vardır onun dostluğunun altında

Kim bir yerde şefkatli değilse
Kötü zan vardır onun gönlünde

Her gönül senin gönlün gibi kirli değil
Her yiğit senin gibi korkusuz değil

Şehinşah dedi: Madem öyle, iyidir
Râmîn'in gönlü tebriğe lâyıktır

Bu sözüne göre yemin eder misin?
Seninle bir ilgisi yok mudur Râmîn'in?

Bu konuda yemin edebilirsen
Dünyada olmaz senin gibi civanmerdi

Cevap verdi ona Ay bedenli Vîs
Selvi boylu, yasemin göğüslü Vîs

Niçin işlenmemiş günahtan korkayım?
Yemin ederek günahsızlığımı göstereyim?

Suç işlemedikçe ruh kıvranmaz
Sarımsak yemedikçe ağız kokmaz

Beni ahitle, yeminle korkutma
Günahsız olan itibar etmez yemine

Aykırı, yanlış bir iş yapmamışsa
Yemin etse ne olur, etmese ne olur?

Şehinşah dedi: Bundan daha iyi ne olur?
Temizliğine bundan uygun ne bulunur?

Et yemini, kurtul töhmetten
Yıka ruhunu kınanmalardan

Şimdi ben bir ateş yakacağım
Üstünde çokça misk ile öd yakacağım

Sen orada dünya dindarlarının huzurunda
Sıkı yemin et o ateşe karşı

Ne zaman yemin edersen
Ruhunu günahtan arındırırsın

Sana diyecek bir sözüm kalmaz
Ne çıkışma ne didişme ne incitme

Ondan sonra canım, dünyam olursun
Seni hayatımla denk tutarım

İffetliliğin ortaya çıkınca
Bütün padişahlığı bağışlarım sana

Padişahlıktan daha güzel ne olabilir
Kabul edersen dindarlığı, iffetliliği?

Vîse de ona şöyle dedi:
Temiz dinli yap beni ve kendini

Sen hakkımda kötü zanlı oldukça
Zarar göreceksin bu konuda

İşlenen günahı insanlardan saklamak
İşlenmemişi söylemekten daha kolay

Şehinşah çağırdı bütün mûbedleri
Ordunun büyük, küçük komutanlarını

55
Mûbed'in Ateşkedeye Gitmesi, Vîs İle Râmîn'in Rey'e Kaçması

Ateşkedeye neler bağışlamadı ki
Saymak mümkün değil bunların hepsini

Paralar, şahlara yaraşır inciler
Tarlalar, değirmenler, nice bahçeler

Hızlı koşan seçkin kısraklar
Yine hesaba sığmaz inekler, koyunlar

Ateşkededen bir parça ateş getirdi
Meydanda ateşi dağ gibi büyüttü

Ateşe sandal ile öd ağacı attı
Kâfûr ile misk ile ateşi besledi

Meydandaki ateş dağ gibi yükseldi
Alevlerin ucu felek ile göğüs göğüse geldi

Gökyüzüne bir altın kümbet yöneldi
Titredi de tüm altını döküldü

Lâl taşları, ipekli kumaşlar içindeki dilber gibi
Mest olmuş, mutlu, nazla yürüyor, coşuyor

Vuslat günü gibi aydınlığı var
Ayrılık günü gibi yakıcılığı var

Yüzünden dünyaya ışık saçıyor
Onun nurundan da karanlık kaçıyor

Dünyada kadın, erkek kimsenin haberi yoktu
Şehinşah o ateşi niçin yakmıştı

Şahın ateşi meydanda yükseldi
Yüksekliğinden başını Ay'a sürüyordu

Mûbed, Vîs ile Râmîn köşkün damından
Gördüler Ülker yıldızına yükselen bir ateş

Horasan ileri gelenleri ayakta dikilmiş
Hepsi de yüzünü ateşe çevirmiş

O kadar ileri gelenden birinin haberi yok
Şah bu ateşi yakmakla ne istiyor?

O sırada Vîs Râmîn'e baktı
Ona dedi: Bak şu adamın haline

Bizim için nasıl da büyük ateş yaktı!
Bu ateşle bizi yakmak istedi

Gel, ikimiz buradan kaçalım
Onu da ateş içinde yakalım

Mûbed dün beni yeminle aldattı
Bana şeker gibi tatlı sözler etti

Ben de tuzağımı kurdum ona
Düşecek değildim onun tuzağına

Ona dedim: Yüz kere yemin ederim
Vîs ile yok bir bağı Râmîn'in

Bu şekilde ona çok söz söyledim
Ansızın hile ile onun gönlünü aldattım

Şimdi bir şehrin, ordunun önünde
Benden günahsız olduğumu göstermemi istiyor

Bana diyor: Geç ateşin üzerinden
Haber ver dünyaya temiz bedeninden

Bilsin böylece büyük, küçük herkes
Çünkü Vîs ile Râmîn hakkında kötü zanlılar

Gel haydi; o bizi çağırmadan önce
Bu gerçek kalsın onun kalbinde

Sonra dadıya dedi: Ne dersin
Bu ateşten beni nasıl kurtarırsın?

Bilirsin; şimdi didişme zamanı değil
Bu vakit tam da kaçma vaktidir

Ne çare biliyorsun, ne hile yaparsın?
Hakkımızda nasıl bir çare bulursun?

Çünkü böyle bir yerde çare gerekli
Böyle bir yerde durmak yaraşır değil

Dadı ona karışık cevap verdi:
"Öyle kolay bir iş değil" dedi

Böyle bir işe nasıl çare bulayım?
Bu düğümün ucunu nasıl açayım?

Ancak Tanrı bize yardım ederse
Yakar o zaman bahtiyarlık kandilini

Şimdi zamanıdır, burada durmayın
Ben gidiyorum; siz de benimle gelin

Sonra yatak odasının terasına çıktı
Bak şimdi, orada nasıl hile yaptı?

Bol bol altın, mücevher aldılar
Sonra üçü birden hamama gittiler

Külhandan bahçeye açılan bir yol vardı
Bu yol herkesten gizlenmiş bir yoldu

O yoldan üçü de bahçeye çıktı
Gönlü dağlı olarak Mûbed'den kaçtı

Râmîn bir çırpıda tırmandı duvara
Duvarın üstünden sarkıttı sarığını

Bir şekilde ikisini yukarı çekti
Duvarın öte tarafına ikisini indirdi

Sarığın ucunu duvara bağladı
Sonra kendisi duvardan indi

Şeytanlar gibi yüzlerini sakladılar
Üçü de kadın kılığında gittiler

Râmîn'in bildiği bir bahçe vardı
O bahçede görmüş geçirmiş bir bahçıvan vardı

Derhal bahçıvanın yanına gitti
Bahçeye girince biraz nefeslendi

Bahçıvanı evine gönderdi
Evden gizlice Kahraman'ı çağırdı

Buyurdu ona: Git getir atları
Şöyle seçkin, en hızlı koşanları

Öte yandan yiyecek neyin varsa
Silahımı, bir de av takımıyla

Onun istedikleri getirildi
O da gece yolculuğu hazırlığı yaptı

Merv'den çöle daldı rüzgâr gibi
Kimse onun yüzünü görmemişti

O çöl belalı bir yerdi
Korkunçluğuyla ejderha ağzı gibiydi

Vîs ile Râmîn'in yüzünden puthane gibi olmuştu
İkisinin kokusuyla attar tablası gibi olmuştu

Çöl, çorak arazi, kayan kumlar
Öldürücü sam yeli, kükreyen aslanlar

İki âşık için kutlu bahçe gibiydi
Çünkü bu sevinçte birliktelerdi

Sıcaktan, çölden haberleri yoktu
Sanki gece yolculuğu yapmıyorlardı

Çin'de bir taşta şu cümle yazılıdır:
Cehennem âşıklar için Cennet gibidir

Âşık erkeğin kucağında sevgilisi olunca
Bütün çirkinlikler güzel görünür ona

Çöl, dağ onun için bahçedir
Karların üstü gülistan gibidir

Çünkü âşık, sarhoş erkeğe benzer
Sarhoşken bilmez gam, güçlük nedir

On günde o çölü geçtiler
Merv-i Şahcan'dan Rey'e gediler

Rey'de Râmîn'in bir dostu vardı
Dostluk zamanında yaraşır biriydi

Hünerli, kaygısız bir delikanlıydı
Onun kurulmuş güzel bir düzeni vardı

Mutluluktan yana baht muradını vermişti
Bihrûz-i Şîrû idi onun adı

Ailesi mutlulukta Cennet gibiydi
Dostları onun sayesinde hep sevinçliydi

Karanlık bir geceydi, ay görünmüyordu
Yıldızlar görenlerin gözünden gizlenmişti

Dünya üç yüz doğanlı çukur gibi olmuştu
Hava karanlığa eş olmuştu

Râmîn Bihruz'un kasrına gidiyordu
Bahtı kutlu, muzaffer, muradınca gidiyordu

O müşfik dostu Râmîn'i görünce
İnanamadı onu gördüğüne

Diyordu: Hayret doğrusu! Böyle bir vakitte
Kim bulur Râmîn gibi güzel konuğu?

Râmîn ona dedi: Kardeşim
Aman gizli tut bu sırrımızı

Kimseye "Râmîn geldi" deme
Konuklarından kimseyi haberdar etme

Yiğit Bihruz ona cevap verdi
Bahtım seni bana misafir getirdi

Sen efendimsin, ben senin kulunum
Kul da ne ki, kuldan da aşağıyım

Yaşadığım sürece sana itaat ederim
Kullarının önünde kul olurum

Emir verirsen ben de şimdi
Kullarımla terk ederim evimi

Sarayım, her şeyim senin olsun
Sadece benden hoşnutluğun olsun

Böylece Vîs, Râmîn ile Bihrûz
Muratlarınca oturdular yüz gün

Kapılar kapalıydı, gönülleri ferahtı
Meyle mutluluğa konan tozları yıkıyorlardı

Gündüzleri sevinç, neşe içinde
Geceleri mutluluk, murat içinde

Bazen elde bade bazen sevgili kucakta
Dilberin yüzü karşısında mey içmekte

Gül bedenli Vîs güzellerin kandili olmuş
Sevinçte, eğlencede sevgilisiyle bir olmuş

Geceleri Zühre gibi uyanık kaldı
Çalgıcının sesiyle uykudan uyandı

Henüz badeden dolayı sarhoştu, uykuluydu
Eline saf şarap kadehini koyuyorlardı

Yanında gönülçelen Râmîn oturuyordu
Kâh tambur, kâh kucakta çeng çalıyordu

Âşıkların şarkısını söylüyordu
Gönül okşayanların elleriyle, okşayışlarıyla

Diyordu: Biz iki güzel yâriz
Yâr olmakta birbirimize can veririz

Vefa zamanı vefa hazinesiyiz
Düşmanların gözüne cefa okuyuz

Biz mutluyuz, bademizi içiyoruz
Hakkımızda kötü düşünenler için azabız

Sıkıntı ânında dostluk etmeye doymayız
Şefkat, sevgi yolundan yüz çevirmeyiz

Sevgide aydınlık iki mum gibiyiz
Nazda çiçek açmış iki bağ gibiyiz

Kendi sevgimizle ancak sevinç görürüz
Zaferimizde de buna yaraşırız

Ne hoş! Vîse oturmuş Râmîn'in yanında
Tıpkı dağ kekliği oturmuş şahinin yanında

Ne hoş! Vîse oturmuş kadeh elde
Sarhoş olmuş hem badeyle hem güzellikle

Ne hoş! Vîse gönül muradınca oturmuş
Mûbed'in gönlündeki umudu kırmış

Ne hoş! Vîse gülmek için açmış dudaklarını
Sonra Râmîn'in dudaklarına koymuş dudaklarını

Ne hoş! Vîse sarhoşça Râmîn'in yanında
Râmîn'in dini gibi olmuş dini onun aşkıyla

Bravo Râmîn! Ne güzel tedbir aldın!
Vîse gibi bir avı avladın

Bravo Râmîn! Yaşa gönlünün muradınca
Güzel ortağın var gönlünün muradınca

Bravo Râmîn! Cennet bahçesindesin
Cennette açmış bir gül ile birliktesin

Bravo Râmîn! Bir güneşe eş olmuşsun
Onun ışığıyla istediğini elde edersin

Binlerce aferin Şehrû'nun canına!
Vîse kız, Vîrû oğul olmuş ona

Binlerce aferin Mâh ülkesine
Çünkü Vîs gibi bir Ay doğmuş ondan

Binlerce aferin Karen'in canına
Çünkü gelmiş bu parlak Ay onun soyundan

Binlerce aferin Vîs'in gülüşüne
Çünkü köle etmiştir bu dünyayı Vîs'e

Ey Vîs! Getir büyük kadehi
Erguvan rengi şarap olsun içinde yanakların gibi

Senin elinden alırsam sarhoşluk kadehini
Hiçbir gevşeklik getirmez bana onun sarhoşluğu

Bilmem nasıl sarhoş oldum istediğin gibi
Yüzünden mi, sevginden mi, kadehinden mi?

Senin elinden içki kadehini alırsam
Bilirim ki içilecek kadehi alırım

Benim sevincim seninle dinginleşir
Benim kederlerim seninle son bulur

Kalbim fırladı yerinden, içindeki inci sensin
Kucağım burç oldu; ondaki yıldız sensin

Bu kutu hiçbir zaman incisiz kalmasın
Bu burç hiçbir zaman yıldızsız kalmasın

Yüzünün bahçesi daima mamur olsun
İki elim senin bahçende bahçıvan olsun

Nice günler ansınlar adımızı
Bizim halimize şaşsın akıl sahipleri

Öyle güzellik ile böyle bir sevgi
Yaraşır, olsa adı ebedî

Gönlüm ne çok dert, yara gördün!
Şimdi dostunda muradını gördün

Kendin gibi bir gönül gördün sevgi dolu
Veya güneşten daha parlak bir gül yüzlü

Övün dur gece gündüz bu yüzle
Savaş dur kötü düşüncelilerle

Dünyada hurma dediğin dikenli olur
Aşkın neşesi kaygıyla birlikte olur

Şimdi onun sevgisinde çalışsan da canla başla
Lâyık olmazsın onun güneş yüzüne

Ruh dediğin böyle bir işte gereklidir
Dünya böyle bir yâr için gereklidir

Şimdi iç meyini, düşünme yarını
Sana gelmez Tanrı'nın fermanından başkası

Aşk meselesinde olursa hani bir işin
Umut ettiğinden fazlasını elde edersin

Râmîn ne zaman bade içecek olsa
Bu denli sözler ederdi daima

Bu yanda Vîs'in muradı bela idi
O yanda Şahın muradı azap idi

Onlar naz, mutluluk içinde olsalar da
Bir acelecilik, mutsuzluk vardı şehinşahta

Çünkü Vîse'ye yemin ettirmek istedi
Gönlündeki zan bağını çözmek istedi

Aramaya kalkınca Ay bedenli Vîs'i
Zamane gündüzünü karanlık geceye çevirdi

Gece gündüz demeden her yerde onu arıyordu
Gönlünde dünyayı yakan bir ateş kalmıştı

56
Şah Mûbed'in Vîs'i Aramak İçin Dünyayı Dolaşması

Vîse ile görüşme umudunu yitirince
Parlayan güneş karardı gözünde

Bütün saltanatı Zerd'e bıraktı
Çünkü onun hem veziri hem kardeşiydi

Kılıçlarının içinden bir tanesini seçti
Hızlı bulut gibi koşan bir at seçti

Sertlikte kâfir gönlü gibi bir yay
Üstü elmas işlemeli bir okluk

Tek başına dünyada Vîs'i aramaya çıktı
Gönül derdiyle dili Vîs adını sayıklıyordu

Yeryüzünde mamur veya harabe her yeri
Rûm'u, Hind'i, İran'ı, Turan'ı

Vîse'nin adresini her yerde sordu
Ne kendi gördü ne başkasından duydu

Bazen dağlardaki renk gibiydi
Bazen çayırlıktaki aslan gibiydi

Bazen çöldeki dev gibiydi
Bazen sazlıktaki yılan gibiydi

Dağda, ormanda, kırda, denizde
Gidiyordu beş aydır mecnun gibi

Bazen soğuk, kılıç vurdu bedenine
Bazen sıkıntı verdi sıcaklar canına

Bazen yol gözcüleri gibi bazlama yerdi
Bazen aç kalır bazen çobanların sütünü içerdi

Uyumazdı, uyusa bile zavallı şah
Yatağı toprak, yastığı koluydu

Böylelikle beş ay kırlarda, dağlarda
Arkadaşı yollar, eşi kederdi

Râmîn'in bahtı onun bedbahtlığı olmuştu
Bütün acılar ona tatlı gelmişti

Başına ne kadar taş vurmadı ki!
Gözünden göğsüne ne kanlar yaşlar akıtmadı ki!

Yol iz bilmeden yol alıyordu
Bir yere geldi mi yalnız başına kalıyordu

Kendi bahtına nasıl da ağlıyordu!
Yağmurdan çok gözyaşı yağdırıyordu

Diyordu: Yazık! Şu talihim
Ordum, hazinem, sayısız mülküm

Bir gönül için hepsini saçtım
Şimdi şah değilim, gönülsüz kaldım

Hem gönülden hem dostumdan uzak kaldım
Böyle bir günde ölmek uygundur benim için

Onu aramak için bir adım attığımda
Bir boy mesafesi uzaklaşıyor benden

Kendi canım benden bîzar oldu
Bu yüzden kederim çoğaldıkça çoğaldı

Sanki rüzgâr karşımda ateş kesildi
Sanki toprak ayaklarımın altında demir oldu

Dünyada gönül açan ne görsem
Bir ejderha şeklinde görüyor gözüm

Gönlüm nasıl? Öldürücü bir at gibi
Hava nasıl? Öldürücü zehir gibi

Yaşlılıkta aşk yakışık almıyorsa
Bu aşk bu gamla ne gerek bana?

Bu gamla çocuk bile can sıkıcı moruk olur
Bak işte, yaşlı insan nasıl perişan olur!

Dünyada kendime bir Cennet seçtim
Ondan ayrı kalınca Cehennemi gördüm

Hatırlayınca onun gönlüme ettiklerini
Sevgim, bağlılığım artıyor ona karşı

Onun ayıplarını saysam, beter olurum
Galiba ben onun ayıplarını seviyorum

Eskiden güçlü kudretli bir âşıktım
Kendi işimde gören, bilen biriydim

Şimdi âşıklıkta nasıl da güçsüzüm!
Onu görecek olsam, tanıyamaz oldum

Yazık akıllılıkla anılan aklıma!
Yazık aşk içinde geçen çabalarıma!

Rüzgâr ansızın boşa çıkardı emeklerimi
O aşk denilen ateş düştü canıma

Aşk yüzünden gönül gözüm kör oldu
Görmüyor bu dünyanın güzelliklerini

Şimdi bu dünyada bana ne derler?
İnsanlar bana olan sevgilerini yitirmişler

Beni sabırsız bir deli sanıyorlar
Deli mutlaka benim gibi olur diyorlar

Hem mutluluktan hem şahlıktan koptu
Yaban eşeğiyle, ceylanla yatar oldu

Gönülçelen sevgilim neden benim
yanımdaymış?
Düşmandan sözler dinledim boş mu boş

Onun ayrılığına dayanamıyorum madem
Neden onun emrine uymayayım?

Bir gün yine görürsem onun yanaklarını
Bağışlarım ona bütün hazinelerimi

Yaşadığım sürece onun emrinde olurum
Efendi o olur, ben kul olurum

Şimdi ben onun aşkının kölesiyim
O neden hoşlanırsa, ben de ondan hoşlanırım

Beş altı ay dünyada dolandı durdu
Vücudu zayıfladı, halsiz biri oldu

Zamanenin felaketinden korkuyordu
Bir gün onun ölümünü bahane edebilirdi

Kötü gün yüzünden yalnızlık içinde ölebilirdi
Sonra bir düşmanı onun yerine geçerdi

O yoldan geri dönmeyi uygun gördü
Vîs'i arama sevdasından vazgeçmeliydi

Onun umuduyla hayatını sürdürmeliydi
Belki bir gün istediği hayatı bulurdu

O anda yöneldi Merv-i Şahcan'a doğru
Dünya bir kez daha onunla sevince boğuldu

Sanki yağmursuz ekin yağmur gördü
Veya parasız yoksul para buldu

Güzel Merv şehri sevinç yaşadı
Herkes birbirine müjdeler verdi

Çarşılar, pazarlar donatıldı
Çalgıcıları dinlemek için oturuldu

Nasıl da altın, mücevher saçıldı!
O ülkenin yoksulları zengin oldu

57
Râmîn'in Annesine Mektup Yazması

Şehinşah Mûbed ayrıldığında
İşlemeli sarayından, kubbesinden

Şahlıktan, ülkesinden bağını kopardı
Sarayını bıraktı, bozkırların yolunu tuttu

Perişan halde dolaşıyor, günleri kötü geçiyordu
Beş altı ay geçtikten sonra geri döndü

Râmîn, Rey'den annesine bir mektup yazdı
Sevinçten adeta onun canına elbise dikti

Çünkü Râmîn ile şah, bu iki kardeş
Bu temiz anne yüzünden birlikteydi

Bunların içinde Zerd'in annesi başkaydı
Duyduğuma göre o Hindû asıllıydı

Ulağı gizlice Merv'e geldi
Ulak sonbahar rüzgârından da hızlıydı

Şaha, Râmîn'e kadar gitmişti
Annenin gözü hep kanlı yaşlıydı

Bazen kanlı gözyaşı dökerdi
Bazen gönül derdiyle feryat ederdi

Çünkü şah ile Râmîn, iki oğlu
Ondan tümüyle bağını koparmıştı

İki dünyada da bir kadını seçtiler
Hem anneden hem şahlıktan oldular

Râmîn'den haber alınca çok sevindi
O haber bedenine can gibi geldi

Mektupta demişti: Güzel annem
Dünya beni kardeşimden kopardı

Çünkü o benim canımla didişiyor
Ay, yıl boyunca bana keskin kılıç gibi duruyor

Hem Vîs'e hem bana gücendi
Arayıp duruyor bizi düşmanın istediği gibi

Ay bedenli Vîs'in saçının bir teli
Onun gibi yüz kardeşten değerli

Vîs'ten bana sadece mutluluk geliyor
Onunla bana üstünlük, başı diklik geliyor

Ondan uzakta kaldığımda
Mutluluk, gönül muradı bulamıyorum

Ne zaman sarayda duracak olsam
Kuyuya düşmüş gibiyim kardeşimin
korkusundan

Ne felek ne Ay ne Güneştir o
Benimle bir anadan bir babadandır o

Adı ne olursa olsun; ondan geri kalmam
Meydanda onun gibi ellisine karşı dururum

Kokmuş Merv'den ayrıldığımdan beri
Hep oynadım hep güldüm

Merv'deyken ben gece gündüz
Sanki ceylanım pars pençesindeydi

İster istemez o belaya katlandım; yetmedi mi?
Sonunda bir de kalktı ateş yaktı

Neden yakacakmış bizi ateşle? Tanrı değil ki!
Ateşin sahibi, cezalandıracak biri değil ki!

Şimdi buradayım; sağlığım yerinde
Vîse ile mutluyum, mestim bade ile

Sana gizlice bu mektubu gönderdim
Halimi, ne yaptığımı bilmeni istedim

Bizim için sakın üzülme
Dünyanın gamını at bir yana

Durumumu, bulunduğum yeri söyledim
Bundan sonra ne olacaksa, katlanırım

Dünyayı böyle dolaşacağım
Şahın olmadığı yerde yaşayacağım

Mûbed'in tahtı ondan uzak kaldı
Bahtım beni onun tahtına oturttu

Onun canı dağda, ayağı bağlı doğandır
Ölümsüzlük pınarının başına oturmuş değildir

Bundan sonra bir süre daha yaşar
Yemin ediyorum; öyle bir ordu toplarım ki

Onu tahtından alaşağı ederim
Sonra sevgilimle tahta kurulurum

Bu iş geç değil, yakın zamanda olur
Bu sözlerimi açık etme, sakla kendine

Sözlerimi anlayınca takdir et beni
Senden iyi yok bilgili biri

Cana can katan Vîs'in selamını kabul et
Sabah güllerinin kokusundan daha hoştur

Annesi oğlunun mektubunu okuyunca
Mektuba sevinç gözyaşları yağdırdı

Mektup o gün anneye ulaşmıştı
Şehinşah da ertesi gün geri geldi

Annenin gönlü görme zahmetinden kurtuldu
Sanki sevincinden uçacak gibi oldu

Dünyanın işleri işte böyle ilginçtir
Ne mutlu o kişiye, bunlardan ibret almıştır!

İnsanı şaşırtan birkaç oyun oynar
Sonra insanda ne neşe ne kaygı kalır

Dikkat et, onun belasına karşı sızlanma
Sızlanırsan, olmaz sızlanmanın faydası

Dünyanın isteklerine kapılıp böbürlenme
Böbürlenirsen, yok olursun onun
böbürlenmesiyle

58
Annesinin Mûbed'e Vîs İle Râmîn Hakkında Haber Vermesi, Râmîn'e Mektup Yazması

Şehinşah bir hafta boyunca dinlenmişti
Yalnızlık yüzünden yüreği daralmıştı

Veziri onun yanından ayrıldığında
Düşünce devi onu yakalıyordu

Bir gece annesi ona dedi: Sevgili oğlum
Niçin ızdıraptan, kederden eriyorsun?

Neden böyle gamlısın, bitkinsin?
İran'ın, Turan'ın padişahı değil misin?

Dünya şahları sana haraç vermiyor mu?
Gönülleri, gözleri senin emrinde değil mi?

Kayrevan'dan Çin'e kadar dünyaya sahipsin
İstediğin ne murat varsa, elde edersin

Neden böyle perişan haldesin?
Neden böyle tükenmişliği kabullenirsin?

Yaşlılıkta herkes güzelliğini artırır
Uykudan uyandığında genç biri olur

Artık girme şu güzel olmayan yola
Yaşlı birinden gençlik hevesi beklenmez ama

Yaşlılık kişi için en katı bağdır
Ağarmış saçları onun için en iyi öğüttür

Yaşlandıkça hırsın da artıyor
Bu hırsından dolayı yüreğim yaralanıyor

Şehinşah dedi: Anne, durum böyle
Gönlüm sanki kin güdüyor bana

Dünyada kendime bir kadın seçtim
Onun yüzünden bir an bile huzur bulmuyorum

Öğüt versem, öğüdümü dinlemiyor
Ne sevinçle, bollukla sakinleşiyor

Altı ay boyunca beni dünyada koşturdu
Şu canıma ne acılar çektirdi!

Şimdi gamlıyım, perişanım; biliyorum
Yârimi görmezsem, koşturur dururum

Şu gönül bedenimde olduğu sürece
Cenge girişmem hiçbir düşmanla

Canımın Vîs'ten haberi olsaydı
Uzun kederlerim kısaldıkça kısalırdı

Kabul ettim; onun yüzünü görürsem
Tacımı, yüzüğümü onun eline vereceğim

Artık onun emrinden çıkmayacağım
Onun emrini Tanrı emri bileceğim

İşlediği suçları bağışlayacağım
Suçlarını bir daha onun yüzüne vurmayacağım

Râmîn'in de iyiliğinden başka şey istemem
Çünkü kardeşim, desteğim, sığınağımdır benim

Annesi onun bu sözlerini dinleyince
Sanki bir ateş düştü içine

Yanağına kanlı gözyaşları döküldü
Sanki safrana nar tanesi döküldü

Annesi oğlunun ellerini tuttu
"Bu sözlerin için yemin et" dedi

Vîs ile Râmîn'in kanını dökmeyeceksin
Onlarla asla didişmeyeceksin

Söylediğin sözleri yerine getireceksin
Vefa gösterip, haşinlik etmeyeceksin

Çünkü benim onlardan haberim var
Güzelce yemin edersen, söylerim sana

Annesi şehinşaha bu sözleri söyledi
Sevincinden yüzü lâle gibi al al oldu

Şehinşah annesinin eline, ayağına kapandı
Onun ayağına binlerce öpücük kondurdu

Diyordu ki: Sen benim cammsın
Çıkar beni yanan Cehennemden

Güzellikle bir iş daha yap
Ruhumu geri ver bir kez daha

Emrini gönlüme yazayım
Emrinden dışarı hiç çıkmayayım

O zaman annesine yemin verdi
Aydın dinine, akıllı canına yemin etti

Dünyanın Tanrısına, temizlerin dinine
İyilerin, ataların aydın canına

Temiz suya, toprağa, ateşe, rüzgâra
Akla, vefaya, bilgiye, adalete

Bundan böyle Râmîn'in kötülüğünü istemeyeceğim
Onu incitmeyeceğim, ona bir şey yapmayacağım

Bedenine, canına bir zarar vermeyeceğim
Ona sadece sevgi, şefkat göstereceğim

Yatak odamın hanımıdır Vîs
Gönlümün, canımın ilacıdır Vîs

İşlediği suçları affedeceğim
Bir daha onları yüzüne vurmayacağım

Şehinşah bu şekilde yemin etti
Vîs'ten yana gönlünü memnun etti

Sonra annesi bir mektup gönderdi
Mektupta olanı biteni bir bir anlattı

İnciden daha güzel sözler etti
Bu sözler şekerden tatlı sözlerdi

Mektupta demişti: Annesinin canı!
Cennet ile Cehennemdir annenin fermanı

Dinle emrimi, çevirme başını
Yoksa Tanrı'dan göremezsin Cehennemden başkasını

Bu mektubu okuyunca koş gel
Beni bir kere daha hayatta bul

Çünkü ağlamaktan gözlerim kör oldu
Bedenim canımdan ayrılacak gibi oldu

Bedenimde canımın çırası söndü
Gönlümde muradımın baharı soldu

Şu halimle yüzünü göreyim
Tanrı huzurunda yerdedir yüzüm

Dünyada sadece seni görmek isterim
Çünkü yoktur senden kutlu kimsem

Şehinşah da benim gibi perişandır
Seni anmaktan sanki bedeni cansız kalmıştır

Sen olmayınca, kadrini anladı
Dünyada gücü yettiğince dolandı

Dünyada ne meşakkat, bela görmedi ki!
Bir bak, ne kötü zaman geçirmedi ki!

Şimdi döndü, pişmanlıkla geri geldi
Seni görmekten başka yoktur onun dermanı

Bana dürüstçe, temizce yemin etti
Koparmayacak artık sana sevgi bağım

Canı, gözü gibi ağırlayacak seni
Bundan böyle seçkin kardeşi sayacak seni

Vîse'yi nasıl hareminde tutuyorsan
Emir, hüküm yetkisi de olacak sende

O kraliçe olacak, sen de ordu komutanı
Mûbed de davranacak size baba gibi

Asla öfkelenip incitmeyecek
Sözüyle, davranışıyla mutluluğunu isteyecek

Sen de çıkar gönlünden korkuyu, çekinmeyi
Hırçınlık etme; didişme böyle sertlikle

Ne kadar becerin, özelliğin olsa da
Böyle yabancılıktan kazanç gelmez sana

Horasan'da varken senin komutanlığın
Neden başka bir yerde misafir kalırsın?

Horasan kutlu Cennet gibidir
Tanrı seni oranın toprağından yaratmıştır

Seni oranın padişahı yapmıştır
Neden oradan ayrı kalmak istersin?

Böyle gurbette, sayısız sıkıntı içinde
Şahlıktan üstün olan ne ararsın?

Tabiatta neyin var ümitten daha iyi?
Felekte ne bulursun güneşten daha iyi?

Önünde varken inci, mücevher madeni
Neden ararsın zorlukla başka bir madeni?

Mektubun yazılışı sona erdiğinde
Götürdüler onu rüzgâr gibi koşan atlar üstünde

Bu mektup yüzünden Râmîn'in yüreği yandı
Annesinin, Mûbed'in halini sordu

O yeminden, anddan haberdar olunca
Dizgini çevirdi Rey'den Merv tarafına

Dilberini oturtmuştu bir mahfeye
Benziyordu taç üstündeki şahvar inciye

Zülfünün kokusundan, o Ay'ın yüzünün renginden
Yol boyunca topraklar döndü miske, laleye

Perde arkasında bulunsa da
Dolunay gibi ışık saçıyordu etrafa

Gerçi yolda giden bir kervan vardı
Ama hüsrevlere yaraşır bir selvi vardı

Hava onu aşk suyuyla yıkamış
Ülker yıldızında binlerce ipi koparmış

Beş altı ay boyunca muradınca oturmuş
Güneşin, Ayın ışığı ona vurmamış

Naziklikte su damlası gibi olmuş
Tazelikte yeşil, parlak selvi gibi olmuş

Bir güzelliğine yüz güzellik katmış
Ne kimse onun gibisini görmüş ne kendisi duymuş

Ona ilişince Şah Mûbed'in gözü
Dünyanın bütün işleri aklından gitti

Vîse'nin güzelliği ne kadar fazlaydı!
Onun da sevgisi arttıkça artmıştı

Eski kırgınlıkları unuttu
Sanki şeytan Mûbed melek oldu

Bir kez daha eğlenceye başladılar
Dünyayı oyun bilip alaya aldılar

Gönüllerinin muradınca mutluydular
Murat ekinini bade ile suladılar

59

Mûbed'in Vîs İle Râmîn'in Meclisinde Oturması, Râmîn'in Kendi Halince Ezgi Söylemesi

Şâh, Vîs, Râmîn üçü birlikte
Gamdan uzak, bir araya geldiler yine

Yaptıkları hatalar için özür diliyorlardı
Özür dileyerek gönüldeki kini siliyorlardı

Şehinşah muzaffer olarak bir gün
Gönül parlatan Vîs ile oturuyordu

Eline kristal kadehi almıştı
Kadehe Vîs'in yüzü gibi lâl şarap doldurmuştu

Özgür Râmîn'i çağırtıp oturttu
İkisinin yüzüne bakarak mutlu oldu

Kulağının nasibi Râmîn'in çaldığı çengdi
Gözünün nasibi o dilberin yanaklarıydı

Râmîn arada bir çeng çalıyordu
Taş bile sevinçle suyun üstüne çıkıyordu

Kendi halince güzel bir ezgi söylüyordu
Vîs'in yüzü onunla gül gibi açılıyordu

Yaralı gönül bu kadar endişelenme
Sen ne taştan ne tunçtan yaratıldın

Dosta karşı böyle beğenmezlik etme
Gönlündeki bunca muhtaçlığını gösterme

Sazla, bade ile bir zaman hoş tut gönlünü
Bade kadehiyle yıka kaygı tozunu

Birazcık ömrün varsa
Sona erer bu dünyanın acıları

Felek sana zulmettiği gibi
Bir gün özür diler, verir hakkını

Nice günler mutlu olasın
Bu kaygılardan uzak olasın

Dünya değiştirdiyse senin halini
Aynı şekilde kalmayacaktır onun hali

Şehinşah mey ile çakırkeyif oldu
Mey sayesinde aklı beyniyle karıştı

Râmîn'den güzel bir ezgi daha istedi
Aşk halini bundan güzel anlatmalıydı

Râmîn bir kez daha ezgi söyledi
Eski kederleri gönülden sildi süpürdü

İlkbaharda çiçek açmış bahçe gördüm
Aşkın o bahçedeki etkisini gördüm

Bahçe içinde yürüyen bir selvi gördüm
Gökyüzünde Ay'ı konuşur gördüm

Bahçede güzel bir nisan gülü gördüm
Meltemini, rengini Cennetten gelir gördüm

Gam vaktinde dertleşmek gerekir
Sevinç vaktinde işret etmek gerekir

Gönlümü teslim ettim aşkına ebediyen
Bahçıvanlığı seçtim her işin içinden

Lale bahçeleri içinde dolaşırım
İlkbaharın açmış çiçeklerini görürüm

Ben gecemi gündüzümü bahçede geçiririm
Kapının halkası gibi kalınca kötü düşünürüm

Ne gerek var kıskançların kıskanmasına
Tanrı lâyık olduğunu verir herkese

Dönen gök kubbe yaraşır Ay'a
Tanrı Ay'ı ona vermiştir zira

Şehinşah bu ezgiyi dinleyince
Mutlulukla tazelendi aşkı gönlünde

Vîs'ten ayrı kalma derdi gönlünden silindi
Ay bedenli Vîs'ten mey kadehi istedi

Bil ki mey dediğin mestlik getirir
Gönülden varlık pasını siler, giderir

Yasemin göğüslü Vîs dedi: Şahlar şahı
Mutluluk içinde yaşa iyiliğini isteyenlerin muradınca

Her günün böyle muzaffer geçsin
Her işin takdire şâyân olsun

Bugün bade içmemiz ne güzel!
Şahımızı iyilikle anmak ne güzel!

Dadı da nasıl gün geçirdiğimizi görseydi
Sevinç içinde bir süre bizimle otursaydı

Muzaffer şahımız ferman verirse
Halimizden haberdar edelim onu da

Bir süreliğine çağıralım onu şah meclisine
Şaha karşı sevgi yok zira onda

Bunun üzerine dadıyı saraya çağırdılar
Vîs'in yanında kürsüye oturttular

Şehinşah Râmîn'e dedi: Sen mey ver
Mutlulukla mey veriyor, mey içiyordu

Mey onun beyninde etkisini gösterdi
Onun sevgi dolu gönlüne yaver oldu

Lale yanaklı Vîs'e mey veriyordu
Şah fark etmeden ona "Ey peri kızı" diyordu

Huzur, sevinç içinde iç meyini
Bade ile suluyoruz aşk ekinini

Bu güzel sözler Vîs'in hoşuna gitti
Şah fark etmeden Râmîn'e güldü

Ona dedi: Bahtın rehberin olsun
Sevgi ülkesinde ekinin verimli olsun

Canımız bedenimizde durdukça
Gönüllerimiz sevgisini artırsın daima

Ben varken gönlünde başkalarına yer verme
Çünkü canımı bile tercih etmem sana

Ben seninle mutlu olayım, sen benle
Ben seni hatırlayayım, sen de beni

Gönüllerimiz mutluluk madeni olsun
Mûbed'in gönlü kaygıdan ateşte yansın

Şehinşahın kulağına geldi
Onların gizli gizli sözleri

Duyduklarım duymazdan geldi
Adamlık etti, gönlünü sakinleştirdi

Dadıya dedi: Dadı sen şarap dağıt
Râmîn'e dedi: Râmîn al eline çengi

Çeng ile söyle âşıkların şarkısını
Az konuş, artır bizim neşemizi

Daha sonra dadı onlara mey verdi
Râmîn'in gönlü aşk ile coştu da coştu

Çok güzel, etkileyici bir ezgi söyledi
Sen de mey içeceksen iç öylesini

Sarardı yüzüm ayrılık dağından
Mey ile gider sarılığı yüzümden

Gül renkli şarap gül rengine sokar yanaklarımı
Siler süpürür canımdan düşünce paslarını

Erguvan rengini alırsa yüzüm
Gizli derdimi bilmez düşmanlarım

Elimden gelen her çareye başvururum
Gönül derdimi düşmandan saklamaya çalışırım

Bu yüzden gece gündüz sarhoşum
Sarhoşluk dışında bir çare bilmiyorum

Mey içmekte nasıl bir hoşluk vardır
Onunla biçareliğine derman bulman mümkündür

Hep sarhoşum ben, mey içerim
Onun sayesinde ben gamdan habersizim

Sen dersin: Haberi vardır Ay yüzlümün
Ben onun aşkıyla böyle dağlanmışım

Alsam da ben aslanların canını
Aşk da benden alır canımı

Tanrım, biçarelerin çaresisin
Benim de çaremi sadece sen bilirsin

Gece karanlığından aydınlık gün çıkarırsın
Bu mihnetten benim sevincimi çıkarırsın

Râmîn bir süre çengi inletti
Onun iniltisiyle taşın kalbi yumuşadı

Gönlündeki aşkı gizli tutsa da
Gizli olanın belirtisi çıktı ortaya

Mutsuz bir gönül ateşler içinde kalmıştı
Ateş içindeyken nasıl sakinleşebilirdi?

Sarhoşluk aşk ile birleşince
Gençlik alevlendirir iki ateşi

Râmîn'in gönlü nasıl sabrederdi?
Böyle bir yerde nasıl yerinde dururdu?

Genç, sarhoş, âşık, göğüste çeng
Yâri oturmuş bir başka yârin yanında

Çok şaşmamak gerekir, bir işaret
Belirse onda aşk halinden

Böyle bir su bu kadar çoğalırsa
Parçalar önündeki bendi sonunda

Aşk da böyle büyüyünce
Rezil olur öğüt, bilgi onun önünde

Muzaffer şah meyle böyle mest olunca
Neşe içinde gitti yatak odasına Ay'la

Özgür Râmîn çekildi kendi yerine
Diken yastığı oldu, taş geçti yastık yerine

Mûbed'in gönlü Vîse'den yana dertliydi
Sarhoşluk haliyle ona sitem etti

Ona dedi: Yazık, böyle güzel yüzlü biri
Bir parça göstermez bana sevgi yüzünü

Sen güzel, alımlı bir ağaç gibisin
Bahar bahçesinde açmış güzel çiçek gibisin

Çiçeğini, yaprağını görmek güzeldir
Ama seni tatmak acı mı acıdır

Sözün, yüzün şekere benzer
Tavırların ebucehil karpuzuna benzer

Ne gözüpekler, ne hayâsızlar gördüm!
Senin gibi birini ne gördüm ne işittim

Dünyada nice sevgi dolu dilber gördüm
Türlü türlü âşıklar edindiklerini gördüm

Senin gibi rezil sevgili görmedim
Seni sevenler gibi sevenler görmedim

Geçip karşıma oturdunuz
Sadece ikiniz varsınız sanıyorsunuz

Âşığın bahtı hep coşar, kaynar
Coşkun bahtı yüzünden gözü kör olur

Belli olur ama belli değil sanır
Yüz yâri varken yalnız olduğunu sanır

Bir kerpice sırtını dayar, oturur
Kerpiç ona Elburz Dağı görünür

Siz ikiniz aşk işinde böylesiniz
Mutluluğu görür, rezilliği görmezsiniz

Güzel dilber! Bana karşı böyle küstah olma
Küstahlık dosttan düşman yaratır sonra

Günün birinde eşekten padişahın olursa
Küstahlık etme, binme onun sırtına

Padişah dediğin ateşe benzer
Ateşin tabiatında daima serkeşlik vardır

Fil gibi güçlü, ateş tabiatlı olsan da
Yiğitlik gösterme yanan ateşe

Denizin sakinliğine bakıp aldanma
Denizi gör bir de kabardığı zamanda

Onun suyunu dingin bulsan da
Kabardı mı bir kere, dayanamazsın kudurmasına

Böyle küstahça davranma bana
Çünkü takatin yoktur benim hışmıma

Şu yüksek duvara dayanma
Sonra ansızın yıkılıverir başına

Ben senin aşkında çok acılar çektim
Ayrılık ateşinden ne acılar çektim!

Ne zamana kadar beni böyle bağlayacaksın?
Ne zamana kadar kin kılıcıyla kalbimi yaralayacaksın?

Böyle sevgisizlik gösterme bana
Çünkü bundan zarar gelir sana

Günün birinde bağlarımı çözersen
İnadı bırakıp bana sevgini gösterirsen

Vefanı, sevgini canıma işlerim
Sevinçle sana her şeyimi bağışlarım

Horasan'ı, Kuhistan'ı sana veririm
Sen olursun yatak odamdaki güneşim

Dünyayı sadece senin gözünle görürüm
Sen olursun aslı tahtımın, yüzüğümün

Şahlık, ferman, her şey geçer sana
Bir elbise, biraz ekmek yeter bana

Gönülçelen Vîs bu sözleri işitince
Yakıcı bir ateş düştü gönlüne

Gönülden bağışladı o âşık şahı
Tatlılıkla karıştırıp verdi cevabı

Ona dedi: Değerli sultanım
Bir gün bile kopmasın senden bağım

Sana bağlılığım mutluluktan hoştur
Diğer bağlılıklar bana haramdır

Yüzümü ayağının toprağına sürerim
Ayağının toprağı iyidir Râmîn'den

İyi bak, sanma ki savaşçı Râmîn
Mutluydu benimle birlikteliğinde

Senin gibi güneş varken önümde
Neden isteyeyim Ay ışığını?

Sen denizsin, şahlar ırmaktır
Sen güneşsin, şahlar çiçeklenmiş güldür

Eğer ben sevgiye lâyık biriysem
Bundan böyle sen benimsin, ben seninim

Bundan böyle kaygı çekme gönlünde
Göreceksin, gireceğim senin himayene

Senin sevgin canımla eşdeğerdedir
Bilirsin, cansız yaşamak mümkün değildir

Senin bedenindeki bir tek kılın
Daha değerli gören iki gözümden

Geçen geçti şahım, olan oldu
Bundan böyle seni edeceğim mutlu

Dilber şaşırttı şehinşahı
Böyle güzel, uygun sözlerle

Gönlünde bir rüzgâr esmeye başladı
Nisan rüzgârı bundan hoş olamazdı

Nesrin dalı gibi umudu tazelendi
Sarhoşlukla tatlı bir uykuya vardı

Şehinşah uyuyordu, Vîs uyanıktı
Gönlünde Mûbed ile Râmîn'in yükü vardı

Bir onu bir bunu düşünüyordu
Hiç kimse Râmîn'in dengi olmuyordu

Bu düşüncedeyken damda bir tıkırtı oldu
Meğer gönlü yaralı Râmîn dama çıkmıştı

Aşkı onu yatağından sıçratmıştı
Gönlünden sabrını, gözünden uykusunu kaçırmıştı

Gece uzak düşmüş âşık canı gibi karanlıktı
Misk kokulu bulutlarından kâfur yağıyordu

Aralık ayı bulutu otağını kurmuştu
Ay, Vîs'in yüzü gibi perde ardında kalmıştı

Hava Râmîn'in gözü gibi ağlıyordu
Ay ondan gizlendi diye dertleniyordu

Ay kış bulutlarında gizlenmişti
Yatak odasındaki kraliçe Vîs'in yüzü gibiydi

Râmîn dam kenarına oturmuştu
Umudu gönlüne harbe gibi saplanmıştı

Vîs'in aşkıyla kar ona gül saçıyordu
Karanlık gece ona aydınlık gün gibi geliyordu

Dam kenarı ona köşk, çardak gibiydi
Çamurlu yer ona kadife, ipek gibiydi

Gerçi dilberin yüzünden uzaktaydı
Ama burnuna dilberin kokusu geliyordu

Gerçi dilberiyle baş başa değildi
Onun cana can katan kokusuyla yetinirdi

Böyle bir aşktan daha hoşu var mıdır?
Âşık, kötülüğünü isteyenden korkmaktadır

Şundan korkar: Bir gün o kötü niyetli
Ansızın anlayıverir sevdiğiyle halini

Sonra sevdiğine kınamalar gelir
O gün onun için kıyamet kopar

Râmîn bir süre damda oturdu
Karanlık gece soğuk ile eş oldu

Kardan, yağmurdan ona zarar gelmiyordu
Çünkü onun canında ateş yağıyordu

Her yağmur damlası yüz ırmak olsaydı
O ateşin bir korunu bile söndüremezdi

Dünyada o gece tufan korkusu vardı
Çünkü onun gözyaşları yağmurla birlik olmuştu

Gönül ateş içinde, canı eşini arzuluyordu
İnleyen gönlüyle kükreyerek diyordu

Sevgilim, reva görüyor musun böylesini?
Sen evde, ben karın yağmurun altında

Sen dostunu almışsın koynuna
Yatmışsın kakım, sincap kürkler arasında

Ben burada kimsesiz, yârsız kalmışım
İki ayağımla kaygı çamuruna saplanmışım

Sen uyuyorsun, yok haberin
Nasıl inleyip duruyor âşığın!

Hey kar! Yağ ateş dolu cana
Çünkü her azap hoş gelir âşığa

Bir ah çeksem, yakarım kar'ını
Bütün dünyada yakarım ateşi

Hey rüzgâr! Fırtına ol, es bir zaman
O sertlikle birbirine kat dünyayı

Dağıt yastığa düşmüş saçlarını
Gözünden uzaklaştır tatlı uykusunu

Ulaştır kulağına inleyen sesimi
Söyle ona nasıl gönlü yaralı olduğumu

Yalnız oturmuşum, ne haldeyim
Kötü düşünenlerin istediği gibi, karlar içindeyim

Belki biraz olsun halime acır
Bana aslında düşman bile acır

Yıldız doğarsa şu bulutun ardından
Benim derdime benden çok ağlar

Vîs damdaki hareketten haberdar olunca
Râmîn'in iniltileri geldi kulağına

Yine canına düştü sevgi ateşi
O anda dadıyı yanına gönderdi

Dadı onun yanına geldiğinde ne haldeydi
Hem sabırsızdı hem ruhu uçmuş gibiydi

Dadı derhal damdan indi
Vîs'e Râmîn'den mesaj getirdi:

Dilbersin, ay yüzlüsün, çabuk bıkarsın
Âşıkların kanını içmekte gözüpeksin

Neden birden bana musallat oldun
Ne yaptım ki benim sevgime doydun?

Vefada, aşkta ben gördüğün gibiyim
Peki, sen neden öyle değilsin?

Ben kar içinde, sen ipekler, sırmalar içinde
Ben senin için sabırsızım, sen dayanmakta

Sen sevinçte, ben azapta, kaygıda
Sen mutlulukta, ben dertte, incinmede

Tanrı bize böylesini mi nasip etti?
Sana huzur, bana dert verdi

Tanrı sana hep muradını verdiyse
Hep böyle elimin boş kalması gerek bana

Her murada ermeni ondan dilerim
Yüreğin naziktir, gama dayanamazsın

Bana hep kulluk etmek yaraşır
Benim hep gam çekmem gerekir

Sen mutlu ol; mutluluğa lâyıksın
Al muradını çünkü benim padişahımsın

Biliyorsun nasıl da muhtacım
O misk saçlarına gönülden bağlanmışım

Gece karanlık, ben sabırsızım, muratsızım
Gözümden uyku, gönlümden huzur gitmiş

Deliler gibi koşuyorum damda, duvarda
Bütün dünya kararmış gözüme

Yüzünü görmeyi umut ediyorum
Yakma şu umutlu gönlümü

Karanlık gecemi gündüze çevir
Koynunu canımın sığınağı haline getir

Böyle ruh yakan şiddetli soğukta
Yaraşmaz can sığınağı dostun koynundan başka

Göster bana cana can katan yüzünü
Dokundur bana miske bulanmış zülüflerini

Koy gümüş göğsünü altın sarısı göğsüme
İyidir gümüş ile altının birlikte bulunması zira

Gönlüm senin aşkında yolunu kaybetti
Ayrılığın benim yolumda kuyu oldu

Şu derdime bakıp da hoşnut olma
Kuyuda azap içindeyim, bunu onaylama

Yüzünü görmek için umutsuz bırakırsan beni
Aynı zamanda yırtmış olursun sabır perdemi

Cefa kılıcım vurma benim canıma
Sevginden, vefandan beni umutsuz bırakma

Şu devirde ben yaşadıkça
Kul olurum kullarının yanında

Dilber Vîs bu haberi dinleyince
Gönlü başladı ateş üstündeki şıra gibi kaynamaya

Dadıya dedi: Çarem nedir, ne biliyorsun?
Beni Mûbed'in elinden nasıl kurtarırsın?

Şimdi uyuyor; bir uyanırsa
İşimiz hepten güçleşir sonra

Sarayında böyle yalnız kalırsa
Anlayacaktır halimi uyandığında

Çaresiz senin onunla yatman gerekir
Sevgilinin sevgilisiyle yattığı gibi

Sırtını çevir, yüzünü döndür ondan
O sarhoştur, haberi olmaz sarhoşun

Senin bedenin benim bedenime çok benzer
Dokunsa sana, bunu nasıl fark eder?

O sarhoşlukla kendini bilmeden dokunduğunda
Nasıl fark eder bir cildi başka ciltten?

Bunu söyleyip içerden kandili aldı
Hile ile dadıyı kocasıyla bıraktı

Sarhoş, mesut halde gitti sevdiğinin yanına
Öpücüklerini merhem yaptı onun yarasına

Gümüş göğsünü kürk olarak açtı ona
O toprağın, çamurun içinde yaydı ona

Üstünden siyah tilki kürkünü attı
Üstünden giysiyi, gönlünden kederi attı

Nevruzdaki gül ile nergis gibiydi
Gönül aydınlatan iki sevgili de öyleydi

Jüpiter Ay'a kavuşmuş gibiydi
Veya ateş samanla birleşmiş gibiydi

Onların yüzünden toprak gelincik doluydu
Onların kokusundan hava misk kokuyordu

Bulut çekildi, yıldızlar göründü
Adeta onların oyununu seyrediyordu

Hava görünce şahlara yaraşır iki inciyi
Utancından inci yağdıran bulutu götürdü

İki âşık mutluluk içinde sırdaş olmuştu
İkisi de mutluluğa ortak olmuştu

Bazen Vîse kolunu yastık yapıyordu
Bazen sevgi dolu Râmîn yastık yapıyordu

Sanki süt ile şarap birlikteydi
Yahut ipekli giysiler birbirine karışmıştı

Yılanın yılana dolanması gibi dolanmışlardı
Ne hoş olur yârin yâre dolanması!

Dudak dudağa koymuş, yanak yanağa
Bir kıl sığmazdı ikisinin arasına

Gece boyunca ikisi sırdaş olmuştu
Bazen sırlaşmış bazen naz etmişlerdi

Hem öpücükle ne şekerler yediler!
Hem oynaşıp ne mutluluklar tattılar

Şahlar şahı sarhoşluktan çıktığında
Aylar Ayı yoktu onun koynunda

Yatağında yatanı eliyle yokladı
Gümüş selvisi yerinde bir kuru kamış vardı

Yaşlı dadı nasıl benzesin Vîse'ye?
Yay nasıl benzeyebilir ki oka?

Vîs'in yüzü yerine dadının yüzü vardı
Evet, onun yüz ipeği dikenden dokunmuştu

Şehinşah kaplan gibi yataktan fırladı
Öfkesinden bulut gibi köpürüyordu

O cadının elini tutmuş, diyordu
Sen nasıl şeytansın? Yatağıma giriyorsun!

Seni kim attı benim koynuma?
Nasıl oldu da yattım ben şeytanla?

Saray hizmetkârlarının birçoğu
Kandil, mum, çıra aradı durdu

Ona sordukça sordu: Sen hangisisin?
Adın ne, söyle! Sen ne biçim şeysin?

Ne dadı ona bir cevap verdi
Ne kimse o bağırtıları işitti

Öte yanda Râmîn yârinin koynundaydı
Sevgilisi uyumuştu ama o uyanıktı

Kehribar dudaklar şeker dudakları öpüyordu
Gül yanaklara inciler yağdırıyordu

Gün doğacak diye kaygılanıyordu
Gün doğunca yine keder içinde kalacaktı

Eşinden ayrı kalmanın derdiyle
Güzel bir ezgi söylüyordu içinden

Ey gece! Çok kutlusun, gönül aydınlatıyorsun
Herkes için gece neyse, bize gelir gün gibi

Herkes için gün ağarınca
Benim gecem belirir karanlıkta

İşte birazdan gece bitecek
Savaş gönlüm! Gönlüne ok saplanacak

Bir aşinam olsa, ne hoş olurdu!
Ondan ayrı olmasam, ne hoş olurdu!

Hey dünya! Kötülükten başka şey bilmezsin
Mutluluk verirsin sonra geri alırsın

Bir kez mutluluk balını verirsen
Sonunda zehir dolu kadeh verirsin

O ilk gün yok mu, ne kötü gündü!
Çünkü aşk gönlüme şirin göründü

O zaman gemimi dalgalarda sürdüm
Gönlümü her kötülüğe karşı razı ettim

Kötü kader beni bir aşka düşürdü
Mal sevgisinden, evlat sevgisinden üstündü

Nasıl derttir bu? Söylenemez kimseye
Kime söyleyeyim? Sen yetiş imdadıma

Yakın olduğumda, uzak kalmaktan korkuyorum
Uzak olduğumda, derdime sabredemiyorum

Ne kendim gibi bir esir tanıyorum
Ne Tanrı'dan başka elden tutacak birini biliyorum

Tanrım yetiş gönlümün feryadına
Senden başka kimsem yok dünyada

Gönlü yaralı Râmîn inliyordu
Düşündükçe kaygıları artıyordu

Sevgilisi tatlı uykuya dalmıştı
Gül çiçeği, sümbül doldurmuştu yastığını

Şahın yatak odasından bağırmasını işitti
O tılsımlı dünyadan uyandı

Sanki ansızın yüreğine ateş düştü
Dilberi tatlı uykusundan sıçrattı

Ona dedi: Güzel yüzlüm, kalk
Kendisinden kaçtığımız Mûbed'di bu

Sarhoşlukla daldın tatlı uykuya
Bak Râmîn'deki kedere, uyanıklığa

Senden uzak kalmanın kaygısındayım
Canımdan umudunu kesti gönlüm

Ben bir kötüden böyle korkup titriyorum
Ondan beter bir kötü daha geliyor

Şahın bağırtısı, köpürmesi geldi kulağıma
Aklımı başımdan aldı bir anda

Şimdi gönlüm bana diyor
Çek ayağını tümüyle çamurdan

Git şimdi ayır başını bedeninden
Kurtar dünyayı böyle alçak birinden

Yemin ederim, bu kardeşin kanını dökmek
Bana sivrisinek öldürmekten kolay gelir

Vîs cevap verdi ona, dedi: Acele etme
Aklından biraz su dök bu ateşe

Bu hengâmeli günde bitecektir acıların
Kan dökmeden de hâsıl olacaktır muradın

Sonra aslandan kaçan yaban eşeği gibi
Sarayın damından koşarak indi aşağı

Bakar mısın, ne güzel bir hile yaptı
Kimseye görünmeden yatak odasına daldı

Şehinşah henüz bade sarhoşuydu
Yasemin göğüslü gitti, başucuna oturdu

Ona dedi: Elimi yaraladın!
Nasıl da çektin elimi, sıkıştırdın!

Bir süre de tut bari şu elimi
Sonra ne yapacaksan yap onu

Şehinşah put yüzlünün sesini işitti
Onun yaptığı hileden haberdar değildi

Dadının ellerini onun elinden kurtardı
Rezalet tuzağından selamete vardı

Yasemin göğüslü Vîs'e dedi: Ey sevgili
Bunca suskun kalmanın sebebi neydi?

Niçin sana seslendiğimde cevap vermedin?
Gönlümü boş yere ateşlere düşürdün?

Dadı kaygı tuzağından kurtulduğunda
Ay yüzlü Vîs cesaret buldu kendinde

Başladı feryada, dedi: Vay bana, vaylar bana!
Düşman elindeyim aylar, yıllar boyunca

Doğru gitsem de yılan gibi eğri gidiyorum
Bıraktığım izler düz değil, besbelli

Hiçbir kadının kıskanç kocası olmasın
Bela arar durur kıskanç koca dediğin

Bencil kocamla yatağıma yatmışım
Rezillikle söz eder durur adımdan

Şah Mûbed özür dilemek için dedi ona:
Benim hakkımda kötü dostluktan söz etme

Canımsın benim, canımdan değerlisin
Canıma sevinç yolunu gösterirsin

Ben bu işi sarhoşluk yüzünden yaptım
Neden mey içtim de mızrak yemedim?

İşret meclisinde bana çok şarap verdin
Fazla şarap yüzünden başına belayı aldın

Hayatım geçmesin güzellikler içinde
Senin hakkında kötü zanna düştümse

Bir kabahatim olduysa özür dilerim
Kabul et özrümü; ben özür diliyorum

Sarhoşlar bilmeden kabahat eder
Özür dilediklerinde kabul edilmesi gerekir

Şarap aklı, uyku gözü bağlar
Özür kabahati, su giysiyi yıkar

Şehinşah defalarca özür diledi
Günahkâr Vîs bundan memnun oldu

Aşk işinde böyle şeyler çok olur
Âşık erkek daima düşkün olur

Dostun günahını özürler gösterir
Kabul etmezse, özrünü artırır durur

Çayırlıkta nice ceylanlar gördüm
Avcı aslan köpürüyordu karşısında

Nice gönlü uyanık gördüm; Tanrı
Atmıştı ona kul sevgisi ağını

O kaba saba aslan âşık olursa
Aşk işinde döner tabiatı tilkiye

Aşk yüzünden sivriliği kütleşir
Maşuğuna karşı sert davranamaz olur

Kim aşkı iyi tanımazsa
Divane der aşk esirine

Hiç kimse dikmesin gönlüne o fidanı
Kısa zamanda veriyorsa vebal meyvesini

60
Mûbed'in Rum Kayserinden Haberdar Olması ve Onunla Savaşa Gitmesi

Dünyanın aslı, esası böyledir
Kendi aslından olanlara kin gütmektedir

Kimi kendine çağırırsa, kovalar
Ne bağışlayacak olsa, geri alır

Acısı daima tatlı ile birliktedir
Onun takdiri tekdiri ile birliktedir

Gece ile gündüzü naz ile zahmettir
Bela mutlulukla, kötü niyetli hazine ile yan yanadır

Üzüntü olmadan sevinç olmaz
Muhtaçlık olmadan muzafferlik olmaz

Vîs ile Râmîn'in bu hikâyesini oku
Gör onda dünyanın türlü hallerini

Bazen keder bazen sevinç gösterir
Bazen kötü istekli bazen dosttur

Şehinşah, Vîs'ten yana mutlu olunca
Bir kez daha İblis girdi araya

O sevgi ışığını söndürdü
Mutluluk ağacım kökünden söktü

Şehinşah Mûbed, Kayser'den haber aldı
Kayser sevgi yoluna gönlünü kapadı

Tabiatındaki kötü yola döndürdü yüzünü
Bencillikle sevgi çemberinden uzaklaştırdı başını

Verilen bütün ahitleri bozdu
Mûbed'in birçok adamını bağladı

Askerini Rum'dan İran'a yöneltti
Nice mamur yerleri harap etti

Şehinşahın sarayına haykırış sesleri geldi
Sarayın toprağını başlarına saçıyorlardı

Herkes haykırıyor, feryat ediyordu
Zamanenin zulmü yüzünden imdat istiyordu

Şehinşah savaşa gitmeye karar verdi
Ülkesinin bahçesinden bütün dikenleri sökecekti

Şahlara, büyüklere mektup gönderdi
Her şehirden bir ordu getirtti

Merv'de büyük bir ordu toplandı
Merv ovası bu orduya dar geldi

Sarayından nay sesi yükseldi
Ordu donatan şah yola koyuldu

Sefer hazan yeli, Merv gül bahçesi oldu
Rüzgâr çıkınca ne gül bahçesi ne meyve kaldı

Şehinşah orduyu Merv'den çıkardığında
Dilber Vîs'in durumu geldi aklına

Râmîn'i nasıl da seviyordu
Gönlü onunla nasıl da uzlaşıyordu

Bilgisizce bir kez benden kaçtı
Beni sabırsız, yarsız, gönülsüz bıraktı

Bir kez daha böyle kaçarsa
Kanımı döker ayrılık derdi kılıcıyla

İyisi mi onu gözlem altında tutayım
Çünkü onu aramaktan çok acı çektim

Bundan sonra ayrılığa katlanamam
Artık yeter bana yaşadıklarım

İnsan her an uyanık olursa
Yılan nasıl sokar deliğinden bir daha?

Kuşkusuz devenin dizini bağlamak
Daha kolaydır onu kaybedip aramaktan

Bu düşünceler içinde gidiyordu
O sırada kutlu Zerd'i yanına çağırdı

Ona dedi: Benim değerli kardeşim
Sen benim canımsın, gözümsün

Dikkat et, hiç böyle bir davranış gördün mü?
Veya hiç bilen birinden işittin mi?

Râmîn kaç defa bana bunu yaptı
Gönlümü tatlı canımdan bezdirdi

Bütün yıl ateş üstünde yanıyorum
Dadının, Vîs'in, kardeşimin derdinden

Ne bağdan ne zindandan korkarlar
Ne Cehennemden ne Allah'tan korkarlar

Bu üç büyücünün elinde kaldım
Hiç ilacı yoktur bu derdimin

Ne yapmalı bu üç kötü huylu şeytana?
Ne hayâdan ne korkudan haberleri var

Utanmadan canının istediğini yapar
Yüzsuyu eksiliyor; onu da umursamaz

Gerçi dünyada şahlar şahıyım
Kendimden daha çaresiz birini bilmiyorum

Bu efendiliğin, şahlığın ne faydası var?
Gündüzüm katran karası gece gibidir

Dünyada herkese adaleti ben dağıtırım
Ama bahtım yüzünden yüz feryat ederim

Saf yaran yiğitler benden sitem gördü
Şimdi bir kadın bana sitem eder oldu

Benim bütün feryadım kendi gönlümden
Düşmanla işbirliğindedir âşıklık yüzünden

Dünya bu yüzden adımı kötüye çıkarmak ister
Benim kanımı kadehe boşaltmak ister

Şöhret yüzüm yüz ayıpla karardı
Bu ayıptan arındıramaz yüz denizin suyu

Bir taraftan karım bana düşman oldu
Onun yüzünden şöhret güneşim tutuldu

Öte yandan tuzak kurdu kardeşim
Canıma hançer çekti kininden

Karar vermiş, bulunca fırsatını
Beni öldürmeye koşacak düşman gibi

Benim sonum ne olacak, bilmiyorum
Zamane bana ne yapacak, bilmiyorum

Bu düşüncelerle gece gündüz ne haldeyim
Sanki hiç benimle değildir ruhum

Neden arayayım yüz fersah ötede düşman?
Çünkü benim evimdedir düşman

Kapı kapayarak neden bahane arayayım?
Çünkü bu su çıktı benim evimden

Yaşlılıkta bir belaya uğradım
Bu yüzden dünyayı bile unuttum

Şimdi savaşa gitmek gerek
İster istemez Vîs'in burada kalması gerek

Hisar demirden, zinciri tunçtan
Görünce Râmîn'in yüzünü, deler hepsini

Bir çareden başkasını bilmiyorum
O da Râmîn'i savaşa götürmek

Vîs'i bu hengâmede burada bırakayım
Devler kalesinin kapısını kapatayım

Râmîn yolda, Vîs hapiste olunca
Kavuşamazlar asla birbirlerine

Kaleyi sana teslim etmek istiyorum
Senin bu kaygıyı gütmeni istiyorum

Ben sana çok itimat ediyorum
Senin her işte uyanık olduğunu biliyorum

Nasıl yapacağını ben sana söylemeyeyim
Her işte uyanık ol, artır dikkatini

Bu iki cadıyı göz hapsinde tut o kalede
Gözüpek Râmîn'in hilelerine karşı

İki yüz konaklık yol alacağım
İyi şöhretimi böylece artıracağım

Râmîn hileyle Vîs'in yanına gelince
Aradığım onca şöhret dönüşür utanca

Evin altını oyan iki yüz kişi olsa da
Bir tek kazıcı yeter onlara

Benim evimde var üç büyücü
Büyü, tılsım yapmakta üç ordu gibi

Binlerce şeytan ordusu gelse
Baskın çıkar bu üç büyücü hile ile

Gördüğün gibi beni böyle bağladılar
Gönlümdeki sevinç umudumu kırdılar

Hile ile sabır giysimi biçtiler
Kötülükle şöhret perdemi yırttılar

Görmez kudurmuş denizde boğulan biri
Benim bunlardan gördüğüm kötülüğün
üçte birini

Zerd, Şehinşahtan işitince bu sözleri
"Ey bilgide Ay'dan üstün olan" dedi

Gönlüne koyma bunca kaygı yükünü
İnsan kaygı yüzünden hastalanır çünkü

Bir kadın sana karşı böyle davranırsa
Ondan feryat edersin kanlı gözyaşlarıyla

Büyücülükte o bir Ehrimen olsa da
Ondan daha düşkünü olamaz elimde

Bir rüzgâr bile ona yol bulamaz
Güneş, Ay ışığı yanaklarına vuramaz

Göremez sen savaştan dönene kadar
O kale içinde bir insan yüzünü

Göz hapsinde tutarım ben o büyücü güzeli
Sefil insanların dirhemleri tuttuğu gibi

Onu ağırlarım, saygıda kusur etmem
Özgür insanların misafir ağırlaması gibi

Şehinşah o zaman yedi yüz savaşçıyla
Vîs Bânûyu götürdü kaleye

61

Şah Mûbed'in Vîs'i Acayip Kale'ye Götürmesi, Kalenin Özellikleri, Râmîn'in Vîs'ten Haber Alması

Acayip Kale Kelan Dağı'nın üstündeydi
Dağ değil de bir gökdelen kuleydi

Sertlikte taşı örs gibiydi
Hiçbir tufan ona tesir etmezdi

Genişlikte yarım dünya gibiydi
Yükseklikte gökyüzüne direk gibiydi

Geceleri doruğunda devasa ateş vardı
Başındaki ateş ona Ay, yıldız gibiydi

Orada insan Ay'a nedim olurdu
Gökyüzünün sırrından haberdar olurdu

Gönülçelen Vîs'i götürünce kaleye
Bir Ay daha ekledi gökyüzüne

Kalenin gövdesi taştan buhurdan gibiydi
Bak şimdi, ne güzel bir yapısı vardı

Vîs'in yanakları o buhurdanın ateşiydi
Ateşteki amberleri onun çekici benleriydi

Hisar o hapsedilmiş Ay yüzünden
İlkbahar bahçesi gibi çiçeklenmişti

Yasemin göğüslü Vîs dadısıyla oturmuştu
Şehinşah üstlerine beş kapıyı kapatmıştı

Bütün kapılara kendi mührünü vurmuştu
Bütün anahtarları kardeşine teslim etmişti

Yüz hazinenin kapısını Vîs'e açmıştı
Kaleye yüz yıllık erzak yığmıştı

Vîs kaledeyken bahtı ona râm olmuştu
Râmîn'i görmek, ona kavuşmak bunun dışındaydı

Şehinşah kale meselesini halledince
Merv'e geldi, başladı sefer hazırlığına

Bir ordu vardı, demirden dağ gibi
Orduda Bîjen'den üstün savaşçılar vardı

Her savaşçı giderken gülüyor, çalım satıyordu
Sadece Râmîn ağlıyor, inliyordu

Aşkın yakıcı ateşiyle ateşlenmişti
Doğan pençesine düşmüş keklik gibiydi

Yanaklarına hasret tozu konmuştu
Gönlündeki vuslat umudu kırılmıştı

Tatlı canı gözünde değerini yitirmişti
Altındaki kürk ile ipek değerini yitirmişti

Ne gündüz kararı ne gece huzuru vardı
İster istemez düşmanlarının istediği gibi olmuştu

Ciğeri kanlanmış, yüreği yaralanmıştı
Gizli gizli gönlüne seslenmekteydi

Nasıl aşktır bu? Hiç eksilmez
Gönlüm bir gün onunla mesut olmaz

Aşk ile aşinalığım olduğundan beri
Bahtımın gözü görmez aydınlığı

Her defasında gönlüme diken batırıyordu
Bu kez zehir temrenli okunu vurdu

Gönlümün huzuru gitti gözümün önünden
Bedenimde sabrım, kararım yok o yokken

Aşkta ben vefalılık göstermedim
Onun ayrılık gününü gördüm de ölmedim

Ne taş yürekliyim! Demir gibi katıyım
O yokken ben dünyayı görüyorum

Onun yüzü olmadan yaşayacaksa bedenim
İyisi mi ben cansız kalayım

Arkadaş, bundan iyi hal biliyor musun?
Ölümüm hoştur zira yaşamaktan

Cananım olmayacaksa benimle birlikte
Canım bedende olmasın; bu daha iyi

Tatlı canı ben dost için isterim
Gören gözleri onu görmek için isterim

Şimdi bahtım yüzünden yârsız kaldım
Canımdan, gözlerimden bezer oldum

Kötü bahtı yüzünden böyle inliyordu
İçinden bir başka ezgiye başlıyordu

Gönlüm! Âşıksan, inle şimdi
Yok bir hâkim hevesler zulmüne karşı

Dünyada bağışlasın âşıkları
Dertlerine bakıp bağışlasın insanları

İnliyorsam, adalet için inliyorum
Çünkü mutluluk fidanımı kestiler

Gözümün önünden güneşimi götürdüler
Ayrılığıyla yarama tuz serptiler

Yağdır gözlerim kanlı gözyaşını şimdi
Hangi günün yok ki olmuyor kanlı?

Olamaz bundan gamlı bir günüm
Kanlı gözyaşı yaraşır sana gözlerim

Gamda bundan önce kanlı yaş döküyordum
Bu kez yaraşır canını da yağdırsan

Yağdır gözyaşını, tazelensin dünyanın yüzü
Yağmur yüzünden neden sarardı soldu yüzüm?

Keder ateşi eritti gönlümü
Gözüme, altın rengi yanağıma yüklendi

Ağlamak gerçi erkekler için iyi değildir
Öyle yârin ayrılığı için ağlamak iyidir

Şehinşah kaleden dönünce geri
Râmîn'in Vîs'in halinden oldu haberi

Gam üstüne gam, dert üstüne dert bindi
Sararmış yüzünde ayrılık tozları birikti

Kirpiklerinden tufan yağmuru yağdırdı
Sararmış yüzündeki ayrılık tozunu yıkadı

Gönüle hoş gelen sözler ediyordu
Âşık olan kişinin olur sevgisi

Gönlüm yaralı, dostumdan uzağım
Baht yüzünden incinmişim, gönlümden bîzarım

Sevgilim kaleye kapatıldığından beri
Tunçtan yapılmış hisara kapatılmış gibiyim

Hey rüzgâr! Götür dilbere mesajımı
Söyle; gönlümde yüz dağ var senin yüzünden

Yüzünün resmi kaldı gözlerimde
Sözlerin kaldı benim belleğimde

İki gözüme uyku girmez oldu
Dünya gözümde değerini yitirdi

Şu zorlukta, demirden yapılmış olsam da
Yaşayamam, yanaklarını görmezsem bir daha

Dertlerim paylaşılabilir olsaydı
Dünyada dertsiz bir can kalmazdı

Zayıflık derdiyle ne hale düştüm!
Yaşamaktan daha hoştur bana ölümüm

Ben bu dertten nasıl kurtulurum?
Benden ayrısın; sensin benim dermanım

Râmîn'in yüzünde bu haller belirince
Ağıttan döndü kıla, inlemekten döndü neye

Düşman, onun kadim düşmanıydı
Görünce yüzünün halini, ona acıdı

Bir haftada hastalıktan ne hale geldi
Gümüş ok gibi bedeni altın yaya döndü

Tahtırevana yatmış, inliyordu
Böylece şehinşahla Gorgan'a kadar geldi

Artık dünyadan umudunu keser oldu
Sanki temren zehri ciğerine işliyordu

Büyükler vardı şehinşahın huzuruna
Onun halini anlattılar ayrıntısıyla

Rica edip dediler: Efendimiz
Râmîn senin hem kardeşin hem evladın

Dünyada onun gibi süvari bulamazsın
Bilgide onun gibi ünlüsünü bulamazsın

Herkese onun gibi küçük kardeş gerekir
Ondan istediği çok şeyi elde eder

Senin yanında onun gibi bir kardeş var
Bir bilsen, birçok ordudan iyidir

Onun sayesinde düşman diş geçiremez sana
Aslan gibi kükrer, fil gibi çetindir zira

Vaktiyle onun yüzünden incinmiş olsan da
Affettin, güleryüz gösterdin ona

Geçmiş kırgınlıkları tazeleme şimdi
Sökme kinle çiçek açmış bu dalı

Onun ölmesine çok zaman kalmadı
Onun dağından samandan başka şey kalmadı

Şimdi affet onu, bağışla canını
Ona buyurma böyle sefer etmeyi

Doğrusu iyi değil böyle yolculuk etmesi
Bu dertle, zayıflıkla ne olacak hali?

Bırak onu; bir ay dinlensin
Çok bitkin düştü bu çetin yol yüzünden

Derdi biraz olsun azaldığında
Horasan'a yönelsin senin fermanınla

Belki o şehrin havası, suyu iyi gelir
Çünkü burası zehir, orası panzehir gibidir

Şah büyüklerden bu sözü işitince
Özgür Râmîn'i bıraktı Gorgan'da

Şehinşah gidip Râmîn istirahat edince
Hiçbir derdi kalmadı bedeninde

Tekrar safran yüzü erguvan rengini aldı
Yay gibi vücudu servirevan oldu

Dilberinin yüzünün kokusunu aldı
Sanki gönlünde ateş, göğsünde ok vardı

Bir başına at binip Gorgan'dan ayrıldı
Altında rüzgâr gibi koşan Toharistan atı vardı

Yol boyunca bülbül gibi şakıyordu
Şarkıdan şarkıya, nağmeden nağmeye geçiyordu

Sevgilim, sen olmazsan, istemem bu hayatı
Ne huzuru ne bu dünyanın muradını

Seni ararsam, korkmam ben düşmandan
Bir dünya halkı olsa da bana düşman

Geçtiğim yollar yılan dolu olsa da
Yolumda yüz demir duvar bulunsa da

Bütün sular timsah yatağı olsa da
Dağları kaplanların yurdu olsa da

Kırlardaki bitkiler kılıç kesilse de
Kumları pars ile aslan olsa da

Rüzgârı sam yeli, bulutu yıldırım olsa da
O buluttan başıma hep kılıç yağsa da

Rüzgâr ok temreni yağdırsa da
Bulutlar başıma taş yağdırsa da

Yemin ederim, dönmem o yoldan
Dönecek olursam, adam değilim ben

Senin yüzünü görecek olsam ateşte bile
Koyarım iki gören gözümü ateşe

Senin vuslatın mümkün olacaksa aslan kükremesinde
Aslana sözüm olacaktır kılıç sayesinde

Vuslat yolu benim için kısalır
Üç aylık yol bana bir adım gelir

Ne çıkar yolumda kılıç bulunsa
Zühre ile Ay kargı ile ok olsa!

62
Râmîn Gitti Diye Vîs'in Sızlanması

Vîs, Râmîn'in gidişinden haberdar olunca
Teras yeri gözünde karardı akşam gibi

Ayrılık erguvan yüzüne safran döktü
Kirpikleri kehribar yanağa inci döktü

Ayrılıktan yanakları sarardı, kuyumculuk yaptı
Gözlerini inci satan mücevherci yaptı

Üstünde yas tutanlar gibi mor giysi vardı
Yanakları gelincik tarlası gibi al aldı

Dilber dövdü durdu yanaklarını
Giysisine akıttı kanlı gözyaşlarını

Ayrılık onun kutlu rengini aldı götürdü
Yüzünün rengi giysisi, giysisinin rengi yüzü gibi oldu

Eşinden ayrıydı, yalnızlıktan inliyordu
Dadısına ağlayarak diyordu

Gençliğimi aşkıma feda ettim
Hayatımı sevgilimin sevgisine feda ettim

Birlikte yaşayacağımızı sandım
Gönlümün muradını alacağım sandım

Kaza bağlarımızı böyle kopardı
Ayrılık, sırrımın perdesini yırttı

Sevgilim, sen benim koynumda oldukça
Ne de güzel uyuyordum yatağımda

Şimdi yatağımı diken doldurdun
Beni o güzel uykudan uyandırdın

Gam yüzünden gözümü uykusuz bıraktın
Kucağımı kanlı gözyaşıyla doldurdun

Zaman zaman bir korku düşüyor yüreğime
İster istemez gidecek gibisin kötü niyetliyle savaşa

Ay gibi yüzüne güneş vuracak
Siyah zülüflerine tozlar konacak

Taç yerine başına miğfer koyarsın
Saz ile kadeh yerine eline yay alırsın

Kürk, ipek yerine zırh giyersin
Soldurur senin o güzel endamını

Nergis gözlerinle döktün benim kanımı
Hançerle dökersin kötü niyetlilerin kanını

Her şeyi söylemiştin; neden seni dinlemedim?
Sen gidince, neden seninle gitmedim?

Yolunun tozu benim üstüme konsaydı
Siyah zülüflerin yüzünden misk koksaydı

Gönlüm yolda senin yoldaşındır
Ayrılığınla yaralı, kana batmıştır

Bu yolda gözkulak ol yoldaşına
İncittin onu, incitme daha fazla

İyi olur güzellerin güzel iş etmesi
Dostlara dostluğunu göstermesi

Ruhumda nasıl bir tufan var!
Gözlerimden adeta Ceyhun akar

Gönlüm ızdırap, dert kitabı gibi
Onun başlığında şu sarı yüzüm var

Bak, kitapta ağlamak nasıl oluyor?
Başlığında kan denizi bulunuyor

Vîs gönül derdiyle inledi de inledi
Üzüntüsünden yılan gibi kıvrıldı

Dadı dilberin haline acıyordu
Ona sabır dışında bir şey öğretmiyordu

Diyordu ki: Sabırlı ol, sonunda
Sabreden bir gün erer muradına

Kaygıların, kederlerin sona erer
Sabırlılık tohumundan sevinç çıkar

Gerçi âşıklar için sabretmek
Çok daha zordur zehir içmekten

Senin dermanım sadece Tanrı bilir
Bu mihnetten seni o kurtarabilir

Sürekli olarak Tanrı'nın yardımını dile
İyi davranmaya bak herkese

Bakarsın Tanrı elinizden tutar
Düşmanın ateşini ansızın söndürür

Cezbeli Vîs ona cevap verdi:
Nasıl sabredilebilir ateşe karşı?

Kerem et, bana öğüt verme
Senin cevizin durmaz bu kümbet üstünde

Sevgilim vedalaşamadan gitti
Nehrin öte yakasına geçecek köprü kalmadı

Bana diyorsun, çaren sabretmektir
Uzaktan böyle söylemek ne kolaydır!

Mazursun sen; süvari gibisin
Yaya gidenin derdinden habersizsin

Sen sabır Karun'usun, ben yoksulum
Tokların gözüne aç sarhoş görünür

Dadı, sen de benim yüzümden böylesin
Benim için sabretmek zorundasın

Sen de benim gibi âşık olsaydın
Şu dünyada benden çok feryat ederdin

Sen oturmuş, benden sabır bekliyorsun
Nasıl sabredeyim? Âşık olsan, böyle demezsin

Sanıyorsun ki ben hep böyle
Gözlerimden kanlı yaş dökeyim

Kendi bedbahtlığını istemez hiç kimse
Başına iş çıkarmaz hiçbir bilgili kimse

Bu bedbahtlık kuyusunu bana sen kazdın
Yüz hileyle beni bu kuyuya attın

Şimdi oturmuşsun kuyu başına
"Tanrı'dan yardım iste" diyorsun bana

Râmîn'in Vîs'in Yanına Acayip Kale'ye Gelmesi

Râmîn Gorgan'dan Merv'e geldiğinde
Gül ile selvi yoktu sevinç bahçesinde

Yatak odasında göremedi Vîs'in endamını
Meyvesi gülistan olan Cennet selvisini

Gökyüzü onun yüzüyle gül renkli değildi
Saray onun saçıyla mis gibi kokmuyordu

Böylesine güzel, hoş bir yer
Kuyu göründü gözüne olmayınca dilber

Sanki sarayı, bahçesi Râmîn gibi
O güzel dilber için ağlamaktaydı

Râmîn sevdiğinin yerini onsuz görünce
Bir ateş düştü cildine, bedenine

Gözlerinden nar tanesi yaşlar döktü
Sanki kadehten bade damlıyordu

O bahçede, sarayda ağladı
Güzel yüzünü oranın toprağına sürdü

Hey saray! Sen o kutlu saraydın
O dilber senin saray kekliğindi

Sen gökyüzüydün, güzeller yıldız
Fakat onların baktığı güneşti

Her köşede bir saz inliyordu
Her dilber bir ezgi söylüyordu

Senin sarayında savaşçı aslanlar vardı
Senin eyvanında meclis Rüstemleri vardı

Şimdi sende görmüyorum o yıldızı
Çünkü ondan doğuyordu Ay'ı, yıldızı

Ne aslanlar yerinde duruyor ne savaşçılar
Ne onca ordu ne kır ne doru atlar

Ne benim gördüğüm gibisin ne öylesin
Dünya yüzünden sen de Râmîn'e benzersin

Dünya büyücüdür, bildiğini okur, bencildir
Râmîn'e olduğu gibi sana da zulmetmiştir

Senden alıp götürmüştür sevinç yüzünü
Râmîn'den almıştır murat sürme gününü

O geçmiş gitmiş günlere yazık!
Nasıl da mutluyduk, sevinçliydik!

Bir kez daha göreceğimi sanmıyorum
Seni mutlu görüp tahtına oturacağımı

Neler söyledi, umutsuzca dolaştı
Dünyayı süsleyen o güneş yüzünden

Homurdanarak kale kapısından çıktı
Yönünü Devlerin Acayip Kalesine çevirdi

Dağlık, çetin bir yol vardı önünde
Gül ile yasemin bahçesi görünüyordu gözüne

Gece olduğunda kaleye yaklaştı
Gecesi o dilberle görüşmek için sebepti

Savaşçı Râmîn aslında biliyordu
Sevgilisinin kalenin neresinde olduğunu

Dilberinin bulunduğu tarafa gitti
Gece karanlığında kendi işaretini verdi

Dünyada onun gibi yay çeken yoktu
Savaşçılar arasında onun gibi savaşçı yoktu

Dört kanatlı okunu kirişe geçirdi
Okunu yaydan yıldırım gibi fırlattı

Oka dedi: Benim kutlu kuşum
Sensin benim canana giden elçim

Sen her yere götürürsün ayrılık mesajını
Götür şimdi benden vuslat mesajım

Attığı ok istediği gibi gitti
Güzeller güneşinin damına düştü

Damdan onun bulunduğu bölmeye düştü
Aslan ayaklı tahtın üstünde durdu

Dadı gördü o kutlu oku
Vîse'nin tahtı üstünde duruyordu

Fırladı yerinden, oku aldı
Sevincinden karanlık geceyi gündüz sandı

Götürdü oku dilber Vîse'
Ona dedi: Bak şu kutlu oka

Bu ok kutlu Râmîn'in elçisidir
Onun tunç yayından atılmıştır

Çünkü üstünde Râmîn'in kutlu işareti var
Bu ad yüzünden hep kutluluğu var

Devler Kalesine melek geldi
Şu karanlık eyvan onunla aydınlandı

İyi talih güneşi yükseldi
Keder, zorluk gecesini bizden uzaklaştırdı

Vîse görünce sevdiğinin okunu
Üstünde adının yazılı olduğunu

Sevdiğinin adına binlerce öpücük kondurdu
Bazen yüzüne bazen kalbine koydu

Bazen diyordu: Râmîn'in kutlu oku!
Sensin benim iki gözümden değerli

Selamsın sen bana o cömert elden
Sonsuza kadar kolyem olarak kal sen

Temrenini yakutla donatayım
Gez yerini incilerle süsleyeyim

Râmîn'in ayrılığından yaralıdır gönlüm
Senin gibi yüzden çok okla doludur gönlüm

Ama sen gelince benim yanıma
Bütün temrenleri çektin kalbimden

Senin gibi temren öldüren ok görmedim
Senin mesajın gibi hoş mesaj görmedim

Râmîn uçan okunu attığında
Düşünce şeytanının ordusu çullandı üstüne

Yarabbi, attığım ok nereye gitti?
Acaba istediğim şey gerçekleşti mi?

Vîse halimden haberdar olsaydı
Yüz çare ile beni aramaya başlardı

Sonra seslendi gönlüne: Gönlüm!
Ver canını; korkma hiç düşmandan

Dünyanın Tanrısına, Ay'a, Güneşe yemin!
Gitmeyi umut ettiğimiz Cennete yemin!

Gönlümün muradına ulaşmadıkça ben
Bu kaleden geri dönmeyeceğim ben

Duvarı demirden olsa da
Gönlüm gibi ateş içinde olsa da

Duvarının üstü yılan dolu olsa da
Onların yüzünden insanlar azapta olsa da

Gönlüm yiğitçe oraya gidecek yol arar
Kapısını, duvarını darmadağın eder

Gönlüm korkmaz o büyücü yılandan
Tanrı'nın ışığı, kolumun gücü varken

Çıkarırım oradan dilberimi
Zamane secde eder hançerime

Yiğitlik dediğin öper iki elimi
Nice savaşçıların kırdım ben boynunu

Tatlı canım bana yâr oldukça
Vîs'e vefalı kalmak işim oldukça

Bir dünya adam görsem de korkmam
Şehinşah, Zerd gibi olsa da düşmanım

Onlar serkeşse, ben Keyvanım
Onlar ateşse, ben deryayım

Aynı tohumdanız biz yaratılışta
Bu yüzden ayırır herkes kötüyü daha kötüden

Düşüncelere dalmıştı Râmîn bu yanda
Vîs Bânû kale tepesindeydi o yanda

Râmîn'e aşkını dile getiriyordu
Canı aşkla Râmîn'i arıyordu

Büyücü dadı dedi: Anasının canı
Bahtın eş oldu sana, felek yâverin

O sırada kış soğuğu yüzünden
Muhafız duymadı bunları içeride titrediğinden

Şimdi terasta muhafız dolaşmaz
Kolaylıkla muradın gerçekleşebilir

Madem nöbetçi yok terasta
İşlerin yoluna girecek sonunda

Râmîn bizim yakınımızdadır zira
Karanlık yüzünden görünmüyorsa da

Biliyor kalenin neresinde olduğumuzu
Padişahın sarayında oturduğumuzu

O çok kaldı bu kalede şehinşahla
Buranın her taşım, girdisini çıktısını bilir

Filan kış odasını o çok sever
Kale duvarına doğru kapısı vardır

Kapıyı açtıktan sonra ateş yak
Geceleyin Râmîn'e gündüzü göster

Aydınlığı görünce zira
Gönlü kurtulacak kaygılardan

Kırdan duvara koşarak gelir
Sonra onu yukarı çekmenin çaresini bulurum

Dadı bunu söyledi, o da denileni yaptı
Hile ile devi yüzük kaşına bağladı

Râmîn ışığı, ateşi görünce
Ardından cezbeli Ay'ının aydınlığını

Bu odanın neresi olduğunu anladı
Ateş yakarak sevdiğinin ne düşündüğünü

Dağın doruğunu ateşle altın renginde gördü
Kırdan dağın doruğuna doğru koştu

Dağ koyunu bile oraya çıkamazdı
Sanki kuşun ayakları kanat olmuştu

Aşk halinde gönül böyle olur
Bu işte bazen yararı bazen zararı olur

Canana vuslat yoluna girince
Âlemin gamını çeker kendi canına

Yolun uzunluğunu kısa görür
Öfkeli aslanı tilki gibi görür

Bozkır ona köşk, gülistan gelir
Sarayı süsen ovası gibi gelir

Ne sazlığı erkek aslan dolu görür
Ne gülistanı erkek tavus dolu görür

Ne gözüne deniz, nehir görünür
Ne dağları ne güçlüğü görünür

Arzusu ona nasıl da cesaret verir!
Sanki dünyaya doymuş gibidir

Arzunun gönülden iyi müşterisi yoktur
Çünkü kimse gönlüne söz geçiremez

Arzu yavaş yavaş alır gönül ile canı
Bilir bir şeyi ucuza bulduğunu

Arzu bilmez güzelliği, çirkinliği
Çünkü akıl kör bilir arzuyu

Arzuların görme imkânı olsaydı
Hiçbir çirkinliğe alıcı çıkmazdı

Râmîn duvar dibinde darda kaldı
Vîse onu duvarın üstünden gördü

Kırk Çin ipeği kumaşı birbirine bağladı
Sonra büküp iki kat etti, sağlamlaştırdı

Aşağı saldı, Râmîn'in yaralı gönlüne
Râmîn tutunup çıktı şahin gibi yukarıya

Tırmandığında kaleye, havada
Ay ile Zühre girmişti aynı burca

Süt ile şarap aynı kadehe girdi
Süsen ile gül aynı bahçeye girdi

Altın ile inci birbirine karıştı
Misk ile amberin yoğurulması gibi

Bal ile gülsuyu dünyası birbirine karıştı
Sanki aşk ile güzellik sarmaş dolaş oldu

Karanlık gece aydınlandı, parladı
Kış Ay'ı gül zamanı Ay'ı gibi oldu

İki âşığın gönlü iniltiden kurtuldu
İki kehribar dudak öpücükle soldu

Ferhar ile Nûşad gibi iki ipek yüz
Selvi ile şimşir gibi sarılmıştı birbirine

Mutlulukla girdiler kâşâneye
Altın kadehi aldılar gümüş ellere

Ayrılık yükünü omuzlarından attılar
Mey ile aşk tarlasını suladılar

Bazen Râmîn anlattı perişanlığını
Aşk derdini, çektiği hastalığı

Bazen Vîse anlattı onca kötülüğü
Ona Şehinşah Mûbed'in yaptığını

Aralık ayı gecesi, dünya karanlıkta
Bir aydan öbür aya gitmiş dev gibiydi

Üç yerde üç ayrı ateş yanıyordu
Evde onların yüzünden gül saçılıyordu

Birinci ateş kış odasındaydı
Yalazları mercandan selvi gibiydi

İkinci ateş şarap kadehinde parlıyordu
Verdiği sevinç bahtı güzellerin sevinciydi

Üçüncü ateş Vîs ile Râmîn'in yüzünden geliyordu
Ateşten çıkan dumanın işareti mis kokulu zülüflerdi

Kalbi temiz üç yâr birlikte oturmuş
Kâşâne kapılarını sımsıkı kapamış

Korkuları yoktu düşmanın haberdar olmasından
Sevinç, işret yolunun kapanmasından

Korkuları yoktu yarın ayrılmaktan
Birbirinin yüzünü göremez olmaktan

Böyle bir gece ömre bedeldi
O gece onların vuslatı ne güzeldi!

Râmîn gönül çelen Vîs'in yüzünü görünce
Vakti gönlünün istediği gibi bulunca

Tambur eşliğinde güzel bir şarkı söyledi
Sesi hurilerin bile kalbini çalardı

Hey âşık! Nedir ki çektiğin sıkıntılar
Belalar gördün, muratsızlık yaşadın

Kolayca elde edemezsin mutluluğu
Zahmet çekmeden iyi ad sahibi olamazsın

Dostun ayrılığıyla geçtinse denizi
Dosta vuslatla kavuştun inciye

Gönlüm! Ayrılıkta sıkıntı çektiysen
Şimdi dosta kavuşmanın meyvesini yedin

Diyordum sana sabretmen gerek
Çünkü uzaklığın sonu olur yakınlık

Kış bitti mi sonunda nevruz gelir
Karanlık gecenin sonunda gündüz olur

Ne kadar çok kalırsan ayrılığın elinde
Daha çok sevinirsin vuslat ile

Bir iş için ne kadar tedbir alsan da
Erince gönül muradına, naz edersin daha fazla

Benim Cehennem ateşinden kurtulan
Cennetlik olup hurilerle oturan

Yüzün sayesinde evim bahçe gibidir
Aralık ayı yüzün sayesinde gül saçmaktadır

Vefa tohumu ektim, bana sevinç verdi
Parlak Ay benim aşkımla çıkardı başını

Her işte vefa yolunu tercih ettim
Çünkü dünya bana gösterdi vefa

Dilber Vîs bu sözleri işitince
Kadehini dolduruyordu dostun anısına

Elinde nergis gibi altın kadeh vardı
Yürüyen şimşir gibi yerinden fırladı

Dedi: Bu savaşçı Râmîn'in aşkıyla doludur
Vefalıdır, vefa arar, vefayı görür

Umudum padişahlığın ötesindedir
İki gözüm aydınlığın ötesindedir

Gönlüm ondan çok umutludur
Çünkü dünyanın gözü güneşe çevrilmiştir

Ölene kadar onun aşkına bağlı kalırım
Ona vefa göstermeye çalışırım

Onun için içersem kara helile zehrini
Olur bana panzehir, gönül ilacı

Sonra meyle dolu o kadehi içti
Râmîn için kadehe yüz öpücük kondurdu

Mey kadehini kaldırıp içtiğinde
Şeker tadıyordu öpücük çereziyle

Baş başa bade içmek ne hoştur!
Cananın misk saçlarını öpmek ne hoştur!

Mey içtikçe onun dudağına yapışıyordu
Meyden sonra mey renkli şeker tadıyordu

Sarhoş sevgililer uyuyordu kucak kucağa
Misk, gümüş, nar, narçiçeği arasında

Dokuz ay boyunca Râmîn'in yanında
Acı akik vardı şirin yakut yanında

Akik ona sarhoşluk hazinesini veriyordu
Yakut onun gevşeklik illetini siliyordu

Akik altın kadehte parlıyordu
Yakut dudak Pervin'le gülümsüyordu

Her gece sabaha kadar mutluluk vardı
Kucağı gül, yastığı Ay doluydu

Sabahları uykudan kalkıyorlardı
Huzurla ellerini kadehe uzatıyorlardı

Vîse eline badeyi alınca
Sevgilisi başlıyordu güzel şarkılara

Hoş renkli mey siler gönül pasını
Renkli mey renk getirir yanaklara

İstek derttir, mey derdin dermanı
Gam tozdur, mey tozu gideren yağmur

Keder varsa, mey kederi yok eder
Sevinç varsa, mey sevinci artırır

Keder varsa, kederi yakar, yok eder
Sevinç varsa, sevince sevinç katar

Bugün benim devletim kalıcıdır
Sevgilim yanımda, işim sevişmektir

Bazen süsenler, güller arasındayım
Bazen misk ile sümbül arasında sarhoşum

Dudağım mey renkli şekeri arar
Bahçem mey renkli güller verir

Devletim sayesinde doru atım keyiflidir
Murat yolunda ilerlemekte pek güçlüdür

Ben o doğanım, yükseklerde uçarım
Gönlümün beğendiği güneşi avlarım

Keklik, sülün avlamak gelmez işime
Parlak Ay'dan başkasını avlamam ben

Benim neşem tunç pençeli aslan gibidir
Gönül muradıyla gümüş bedenli yaban eşeği avlamıştır

Çıkardım başımdan bilgi yularını
Bastım ayağımı huzur pazarına

Kadehim bir an bile boş kalmaz
Heveslerim hiç dur durak bilmez

Yıl boyunca yârimin yüzünden, zülfünden, dudağından
Gül, misk, şeker toplarım dolu dolu

Onun parlak yüzü varken Ay istemem
Onun hoş kokulu saçı varken misk istemem

Burası benim için Cennettir
Çünkü huri yanımda oturmaktadır

Huri nedimim oldu, Ay sakim
Öyleyse neden hep mey içmeyeyim?

Sonra yasemin göğüslü Vîs'e dedi
Şekerden tatlı sözler etti

Ay'ım; getir kadehi, iç gül renkli meyi
Yüzün gibi lâl, vuslatın gibi kutlu meyi

Bundan daha hoş bir vaktimiz olmaz
Yüzünden daha güzel ilkbahar olmaz

Gamsız olmak için ne sebebimiz yok ki!
Kutlu günde mesut olmayalım mı?

Gel şimdi, mesut bahtiyar oturalım
Yarın ne olacaksa, görelim bakalım

Gel; şu günden nasibimizi alalım
Geri gelmeyecek asla böyle bir gün

Ne sen benim yüzümden ayrılmak istersin
Ne ben senin aşkından kurtulmak isterim

Vefa, sevgi dediğin böyle olur
Neşe, hayat dediğin böyle olur

Tanrı bize bunu nasip ettiyse
Onun nasip ettiğini yaşayalım öyleyse

Seni hapiste, zindanda tuttular
Beni Gorgan'da hasta bıraktılar

Madem Tanrı seni bana nasip etti
Beni seninle gökyüzüne oturttu

Kim yapabilir bunu Tanrı'dan başka?
Yardımcısı yoktur onun hiçbir işte

Böylelikle dokuz ay orada kaldılar
Huzur, sevinç içinde yaşadılar

Bazen sarhoş bazen mahmurlardı
Huzur içinde yaşayan hastalardı

Yüz yıllık yiyecek, içecek vardı
Dışarıdan hiçbir şeye ihtiyaç yoktu

Her arzularını gerçekleştirdiler
Ciğerlerinden ayrılık dikenini söktüler

Ne Râmîn o sükûnetten bıktı
Ne Vîse onun nazına, isteğine doydu

İki beden tek beden gibi sevgiyle
Bilmediler yemek, içmek, yatmaktan başka

Bazen elde mey bazen sevgili kucakta
Sevgi neşesi gönülde, bade başta

Huzur içinde sürdü aşk topunu
Meyle besledi hayat ağacının dalım

Kale kapısı keder kapısıyla kapanmış
Küpün ağzı tövbe ile kırılmış

Üç kişi mutluluğa ortak olmuş
Dünyada onların işi sır olmuş

Hiçbir düşman bilemedi onların sırrını
Merv'de Hakan'ın Zerrîngîs'i bunun dışındaydı

Cevherde büyük Hakanın kızıydı
Endamda ülke güzellerinin başıydı

Yüzü güneş olmuştu güzellikten yana
Gönlü üstat olmuştu büyücülükten yana

Büyücülükte öyle üstat olmuştu ki
Çeliğin içinden gelincik çıkarırdı

Râmîn ansızın Merv'e geldiğinde
Gitmişti şahın sarayına, gül bahçesine

Homurdanarak her yerde Vîs'i aramıştı
Yüzünü kanlı gözyaşlarıyla yıkamıştı

Ne onun cana can katan yüzünü görmüştü
Ne onun aşk dolu kokusunu almıştı

Dilinde Vîs, ağlıyor inliyordu
Deliler gibi her yana koşturuyordu

Sonra Merv'den ayrılmıştı hızla
Yolu yaralılar yolu gibi doluydu kanla

Çöl yolundan dizginleri çevirmişti
Dağ yolunda hızla ilerliyordu

Sanki eşini arayan kaplan gibiydi
Dağ yollarında perişan halde gidiyordu

İnişleri Karun'un gittiği derinliklereydi
Çıkışları göklere kadar yükselirdi

Geçtiği bozkırlar ona bağ bahçe gibiydi
Geçtiği dağlar ona Tûr Dağı, bahçe gibiydi

Râmîn bazen kuyudaki Yusuf gibiydi
Bazen de Ay'a yükselmiş İsa gibiydi

Büyücü Zerrîngîs bunu biliyordu
Râmîn'in derdinin ilacı Vîs idi

Vîs'in aşkıyla ağlıyor, inliyordu
Deliler gibi dağlarda koşturuyordu

Sarp, uzak yollara düşmüştü
Gitmezse oraya, ilacını bulamazdı

64

Şah Mûbed'in Rûm'dan Dönmesi, Devlerin Acayip Kalesine, Vîs'in Yanına Gitmesi

Şah yaptığı seferde muzaffer olunca
Döndü bu zaferle muradı üzere

Baştanbaşa Ermen'i, Erran'ı geçti
Kayserden mal mülk ile haraç aldı

Şahlar onun elinin altında, o tepede
Hem şahlıktan hem sevinçten mest halde

Gökyüzü tacının, vücudunun yeri
Yeryüzü tahtının, ordusunun yeri

Tacı sayesinde felekte gedik oluşmuş
Onun eşyalarıyla dağ kır gibi dümdüz olmuş

Kendi bahtından aydınlık yüzü görmüş
Padişahların elinden şahlık topunu kapmış

Her şahtan, ülke sahibinden
Dergâhında bir ordu, tam teçhizatlı

Dünya şahlarını zincire vurmuş
Zaferle "Ben şahlar şahıyım" demiş

Şehinşah kutlulukla Merv'e girdi
Şenlik yerine matem hâkim oldu

Zerringîs'in sözlerini dinlediğinde
Yüreği küt küt attı, duman belirdi beyninde

İçindeki kin yüzünden yerinde duramıyordu
Bir süre bekledikten sonra ayağa kalktı

Nakipleri ordu komutanlarına gönderdi
Her birine hareket haberini verdi

Sonra sarayında kösler gümbürdedi
Büyük, küçük herkes hareketten haberdar oldu

Hüsrevin kapısındaki davul feryat etti
Şahım bunca yol nasıl gidilebilir?

O anda tunç borular kükredi
Devlerin Acayip Kalesindeki iki yâre seslendi

Sanki Râmîn bu hali biliyordu
Yaşadığı tatlı hayat acılaşacaktı

Şahlar şahı kinle yol alıyordu
Râmîn'i öldürmek için acele ediyordu

Ordunun yarısı daha yoldan gelmeden
Zorluk içinde bir yıllık yolu geçmiş

Diğer yarısı daha kemer çözmeden
Miğferleri başlardan çıkarmadan

İster istemez onunla birlikte gittiler
Devlerin Acayip Kalesinin yolunu tuttular

Biri diyordu: Yolumuz bitmemiştir
Şimdi bu yol Râmîn'e giden yoldur

Biri diyordu: Hep hareket halindeyiz
Râmîn'i Vîs'ten ayırmak için biz böyleyiz

Biri diyordu: Şah için Vîs
Yüz Hakandan, Kayserden beterdir

Şah koşturuyordu ordusuyla birlikte
Bulut ile rüzgâr gibi dağda, çölde

Yolda ordunun kaldırdığı toz
Çekmişti başını yerden göklere

Kale muhafızı kaleden etrafa baktı
Ordudan, tozdan oluşan bir kara bulut gördü

Komutan Zerd'e haber verdiler hemen
Şehinşah muzaffer olarak geliyor

Kale içinde bir telaştır başladı
Rüzgârın ağacı sarsması gibiydi

Daha komutan çıkmadan onu karşılamaya
Mûbed Şah geldi onun sarayına

Ariş'in okundan daha hızlıydı yolda
İki gözü ateş gibiydi içindeki kinle

Sarayda görünce Zerd'in yüzünü
Sanki laleye soğuk rüzgâr vurmuştu

Zerd'e kin içinde suratını astı
Ona "Gönlümün en büyük derdi" dedi

Yüce Tanrı şu dünyada beni
Kurtarsın siz iki kardeşimin elinden

Vefa göstermekte köpek sizden iyi
Köpekte vefa var, sizde yok böylesi

Sizi mücevher gibi yoğurmuşlar
Bilmem hangi yıldızdan yoğurmuşlar

Biri büyücülükte devle yarışır
Biri eblehlikte eşekle yarışır

Senin ayağın öküz gibi bokta olmalı
Nasıl kollamazsın Râmîn'e karşı Vîs'i?

Ben her derde lâyık biriyim
Çünkü bu öküzü kale komutanlığına getirdim

Sen dışarıda oturmuş, kapıyı kapamışsın
İçeride Râmîn gönlünün muradınca yaşıyor

Sanıyor musun ki iyi bir iş yaptın?
Benim işimde olanca dikkatini gösterdin?

Cahilliğin yüzünden bilmiyorsun
Gizli gizli gülüyor sana Râmîn

Sen dışarıda oturmuş, bağırıyorsun
O içeride oturmuş, gününü gün ediyor

Dünyanın haberi oldu, senin haberin yok
Kimse acımaz böyle bir zamanda senin haline

Komutan Zerd dedi: Kutlu şahım
Bu kutlu yoldan neşeyle geldin

Olur olmaz şeylerle üzme kendini
Açma kendine Ehrimen'in yolunu

Sen şahsın; bildiğini, bilmediğini
Söyleyebilirsin iyilikle, kötülükle

Yedi ülkede dillerde dolaşır söz vardır
Şahlar dişi doğanı erkeğinden ayırır

Çünkü şahlar dünyanın başköşesidir
Korkmazlar; dilediklerini söylerler

Senin dediklerin kesin olmasa da
Kim diyebilir sana "Böyle değil" diye?

Sen bana bir günah yüklüyorsun
Benim böyle bir şey yapmam mümkün değil

Râmîn'i benim yanımdan aldın, götürdün
Ne bilirim ben, o ne yaptı, sen ne yaptın?

Kuş değil ki uçsun yanından
Bir dünya yolu uçsun, geride bıraksın

Bu kaleye yetişecek bir ok değil
Nasıl girer bu kapalı kapılardan içeri?

Bak, kapalı kapılarda senin mührün var
Üstünde birikmiş bir yıllık toz var

Bir kale ki koca dağ onun burcudur
Kapısına demir zincir, altın mühür vurulmuştur

Her yolda gözcüler oturmuş bekliyor
Her damda muhafızlar oturmuş, bekliyor

Râmîn binlerce çare bilse de
Nasıl açabildi böyle kapıları öyleyse?

Kim inanır böyle bir şeye
Râmîn'in böyle kapalı kapıları açacağına

Bu kapalı kapıları açtılarsa
Tekrar nasıl mühür vurdular kapılara?

Şahım, böyle sözlere inanma
Bu düşüncede aklı hakem yap kendine

Bilime sığmayacak bir şey söyleme
Akıl böyle bir sözü almaz bir arpaya

Şehinşah dedi: Zerd, ne kadar konuşacaksın?
Ne kadar kapı zincirini bahane edeceksin?

Sıkı, sağlam zincirin ne faydası var
Ona karşı ihtiyatlı olmadıktan sonra?

Kalelerde uyanık gözcüler
İyidir birçok zincirden, kilitten

Şu dönen felek yüksek olsa bile
Tanrı nöbetçi yapar ateşi ona

Evini kapamışsın oturduğun yerden
Kötü niyetliye terk etmişsin yerini

Hoşa gitse de bu zincirin faydası ne?
Donu yok ama don bağlı!

Donunun uçkurunu ne bağlarsın?
Giymeyince donu, nasıl örter seni?

Kapıyı kapatıp mühürlesem de ne fayda?
Senin gibi gevşek fikirliye teslim ettikten sonra?

Şu bir yılda şanıma şan kattım
Şimdi bu halde her şey utancım oldu

Adım bir saraydı, renkli bahçeydi
Utançla kararttın kapısını, duvarını

Attı anahtarları ona; çöz zincirleri
Ne bu zincirin ne bu yerin oldu faydası

Dadı kapı çanlarından haberdar oldu
Şehinşahın söylediklerini dinledi

Rüzgâr hızıyla koştu Vîs'in yanına
Şehinşahtan haber verdi ona

Ona dedi: Şimdi Mûbed Şah geldi
Kötü yıldız şimdi doğudan yükseldi

Gam bulutundan eziyet şimşeği çaktı
Kin dağından kaygı seli geldi

Şimdi öfkeli bir ejderha göreceksin
Büyücülüğün kazıyacak böylece kökünü

Şimdi dünyayı yakan bir ateş göreceksin
Dumanıyla gündüzün dünya olacak gece gibi

Vîs ile dadının başka çaresi kalmayınca
Râmîn'i saldılar duvardan aşağıya

Râmîn dağ koyunu gibi dağda koştu
Ruhu korku, gönlü ateş doluydu

Âşık, sabırsız, eşsiz kalmış, kükrüyordu
Dağlarda koşarken kendi kendine diyordu

Ey kader! Benden ne istiyorsun?
İşimi sen hep berbat ediyorsun

Benim bahtımla didişmek istiyorsun
Ayrılık kılıcıyla kanımı dökmek istiyorsun

Bazen canıma güçlük çıkartıyorsun
Bazen hayatıma acılık katıyorsun

Zamane böyle okçu olunca
Ayrılık oktur, hedef ise benim canım

Kararım bozulmuş kervana benzer
Ruhum dağılmış hanedana benzer

Kış zamanı şehriyarlar gibiydim
Şimdi dağlarda dolaşan koyuna döndüm

İnleyecek olsam, önümdeki taş çatlar
Ağlayacak olsam, kar erguvan rengini alır

Keklik benimle inler seher vakti
Keklik üst, ben alt perdeden söylerim sanki

Gökgürültüsü yarışamaz benim coşkumla
O dumandan, bu ateşten çıkar zira

Bulut denk olamaz iki gözümle
O damladır, bu coşkun deniz zira

O güzel günler bir ilkbahardı
Çok sürmez ilkbaharlar dünyada zira

Râmîn bir süre dağ başında ilerledi
Ağlamaktan iki gözü zirvedeki bulut gibiydi

Ayrılık üzüntüsü, sevgilinin hatırası
Sanki bağlamıştı onun iki ayağını

Oturmaktan başka çaresi yoktu
Bir süre gönlüne, dilberine ağlayacaktı

O vefa arayan nereye oturacak olsa
Gözlerinden ırmak gibi yaş boşanıyordu

Yalnız başına ne sözler söylüyordu
Bu sözleri âşık olanlar söylerdi

Sevgilim bilmiyorsun sanırım halimi
Sen olmayınca hayat ne kadar acı!

Sevgilim, ayrılığın yüzünden ne haldeyim
Tuzaktaki keklik bile ağlıyor halime

Çünkü muhtacım; yaralı gönlüm
Ne haldesin, yok hiç haberim

Bilmem, nasıl bir korku belirdi yüzünde?
Ne zorluklar gördü sevgi arayan canın?

Dertlenmek, incinmek yaraşır bana
Kaygı, keder hiç bulunmasın sende

Güzel yüzüne feda olsun canım
Sana feda olsun bütün düşmanlarım

Bir bir sayacak olsam güzelliğini
Saymaktan geçer gider ömrüm

Ağlarsam, ağlamak lâyıktır bana
Böyle güzel yüzlü ayrı düştü benden zira

Yüz yakarışla dilerim Tanrı'dan
Tekrar seni görmek için yaşayayım

Ama senden uzakta yalnız kalırsam
Sanırım, yarına kadar yaşayamam

Dilber Vîs, Râmîn'den ayrı kalınca
Sanki düşmüştü ejderhanın ağzına

Yatak odasında deliler gibi koşuyordu
İki gümüş elini gülistan yüzüne vuruyordu

Kâh güzel yüzünden gül koparıyordu
Kâh siyah zülfünden sümbül koparıyordu

Dünya onun saçıyla misk, amber kokuyordu
Ah çekmeleriyle hava duman, ateş doluyordu

Gönlünden ateşli bir ah çekiyordu
Başından amber saçını yoluyordu

Acayip Kale buhurdana dönüyordu
İçinde miskli, amberli ateş yanıyordu

Çekinmeden göğsünü yumrukluyordu
Kirpiklerinden kanlı, sıcak yaş döküyordu

Gönlü kızarmış demir ile tunç gibiydi
Dövülme sırasında ondan ateş çıkıyordu

Hem gözlerinden inci seli akıyordu
Hem boynundaki inci gerdanlık dağılıyordu

Yeryüzü bunlarla gökyüzüne benzemişti
Üstünde parlak yıldızlar gibi inciler vardı

Çıkardı üstünden sırmalı ince giysiyi
Siyah matem elbisesine büründü

Yüzü tozlandı, gönlü dertle doldu
O anda ne Mûbed'i ne Zerd'i hatırladı

Bütün kederi sevgilisi içindi
Çünkü ansızın, istemeden ayrı düşmüştü

Şah Mûbed girince onun yatak odasına
Gülistan yüzünü yolduğunu gördü

Veş ile Neyrem kumaşından kırk giysi
Bağlanmıştı birbirine sıkıca zincir gibi

Kumaşlar Vîs'in önünde duruyordu
Henüz kumaşların düğümü çözülmemişti

Dadı şehinşahtan saklanmıştı
Başına gelen bu belaya sebep olmuştu

Vîs Bânu yere oturmuştu
Giysisini yırtmış, kolunu ısırmıştı

Kement gibi saçlarını başından yolmuştu
İpek giysileri üstünden çıkarmış atmıştı

Yerdeki toprakları başına saçmıştı
İki nergis gözden iki kan ırmağı akıtmıştı

Şehinşah dedi: Hey Vîs! Şeytanın çocuğu!
Başına gelsin iki âlemin laneti!

Ne insandan korkarsın ne Tanrı'dan
Ne zincirden korkarsın ne zindandan

Sana öğütlerim hep boşa gidiyor
Zindan, zincir bile sana az geliyor

Sana ne yapmalı, söylesene!
Öldürmekten başka ne yapılır? Söyle

Başında ne çok hile, efsun var!
Dağ, kale, çöl, ova ne ki sana?

Gökyüzüne çıksan bu kötü âdetinle
Yıldız bile işbirlikçi olur sana

Ne dayağın ne zincirin faydası var sana
Ne sözlerin ne yeminlerin faydası var sana

Bundan önce ben seni çok sınadım
Ne ödüller ne cezalar gösterdim

Ne ödüllendirmemle sakinleşirsin
Ne cezalandırmamdan kaçınırsın

Herkese zarar veren bir kurt gibisin
Belki de iyilikten nefret eden bir şeytansın

Dışın mükemmel bir inciye benzer
İçin kırık bir testiye benzer

Güzellikte, letafette ruh gibisin
Haksızlıkta, vefasızlıkta dünya gibisin

Yazık doğrusu bu güzel yüze!
Bulanmış bunca türlü günaha!

Gönlümde seninle geçinmeye çalıştım çok
Gizli veya aşikâr şeyler söyledim çok

Vîs! Beni bu kadar incitme
Beni incitmen ölüm getirir sana

Cahillikle çirkinlik tohumu ektin
Ektiğin tohumlar şimdi meyvesini verdi

Bundan böyle umudum yok sevginde
Sen Ay kadar, Güneş kadar güzel olsan da

Bundan böyle geçinmem artık seninle
Bütün günahların aşikâr oldu zira

Gözümde bir Ay'dın, yılan oldun
O kadar aşağılıksın ki daha aşağılık oldun

Bundan böyle istemem senin sevgini
Ben demir, taş veya tunç değilim

Seninle geçireceğim günün mânâsı ne?
Suya çizdiğim resmin mânâsı ne?

Sana verdiğim öğütlerin mânâsı ne?
Çorak yere saçtığım tohumun faydası ne?

Kurttan nasıl çoban olmazsa
Senden de vefa, sevgi umulmaz

Sen balsan; ben senden doydum
Sabır fidanını gönlüme diktim

Nitekim senden mutluluk yüzü görmedim
Seni her görüşümde acılık tattım

Sen ne yaptıysan ben de onu yapacağım
Sözünde durmazsan, ben de durmayacağım

Tatlı canından seni öyle bezdireceğim ki
Bir daha Râmîn'i düşünmeyeceksin

Ne Râmîn seninle mutlu olacak
Ne gönlünde onun hatırası kalacak

Ne o senin yanında çeng ile tambur çalar
Ne sen onunla mest, mahmur oturursun

Ne o sana çalgı çalmayı gösterir
Ne sen ona gönül okşamayı gösterirsin

Yüreğinize ne korkular salarım!
Granit taşı bile halinizi görür, inler

Birbirinize dostluk gösterdiğiniz sürece
En azılı düşmanlarım ikinizsiniz

Ne zaman birlikte olur, sevişirseniz
Benim canımdan başkasını düşünmezseniz

Şimdi bunu aynen size yapacağım
Gönlümdeki düşmanı söküp atacağım

Aklım başımda, doğru düşünceliysem
Neden evimde iki düşman tutayım?

Ha evine kötü niyetli birini almışsın
Ha yolunun üstünde bir aslan uyumuş

Ha bir düşman senin gözcün olmuş
Ha koynunda bir yılan bulunmuş

Sonra Vîs Bânunun yanma gitti
Yakaladı onun iki miskli zülfünü

Aslan ayaklı tahttan çekti onu
Toprak, kül arasına sürükledi onu

Billur elini, kolunu büktü
Hırsızmış gibi iki elini arkasından bağladı

Sonra başladı kırbaçlamaya nasıl da
Sırtına, kalçasına, göğsüne, baldırına

Vücudu bir nar gibi yarıldı
Ondan nar tanesi gibi kan boşandı

Gümüş bedeni sürekli kanıyordu
Adeta billur kadehten bade dökülüyordu

Beyaz kâfuru bedeninden zincifre çıkıyordu
Adeta taş dağdan lâl ile kehribar çıkıyordu

Bedeninden birçok yerden Nil gibi kan akıyordu
Kan Nil'inin içinde bir Nil daha kaynıyordu

Morluk, kızıllık, kan fışkırması
Lale bahçesi ile safran tarlasını andırıyordu

Sonra dadıyı ondan beter dövdü
Omuzuna, başına vurdu da vurdu

Öldüresiye dövüyordu çekinmeden
Yahut ibret almasını istiyordu böyle yaradan

Vîs ile dadı bayıldı, oracığa yığıldı
Vücutları kan revan içinde kaldı

Gümüş üstüne kehribar işlenmiş gibiydi
Sümbül üstüne kadife çiçeği atılmış gibiydi

Kimse onların hayatta kalacağım sanmıyordu
Bir daha rızıktan nasip alacak sanmıyordu

Daha sonra ikisini de eve attı
İkisinin de ölmesini aklına koydu

Evin kapısını üstlerine sıkıca kapadı
Herkesin gönlü ikisinin derdiyle dağlandı

Daha sonra Zerd'i o görevden aldı
Savaşçılardan birini onun yerine bıraktı

Bir haftada Merv-i Şâyegân'a ulaştı
Gamdan hem gönlü hem ruhu yaralandı

İkisini böyle incittiğine pişman oldu
Gece gündüz gönlüne hep seslendi

Canımdan çıkan duman, nasıl dumandır?
Bu yüzden ansızın dünya gözümde karardı

Bu öfke, bunca incitme ne demekti?
O canan senin canın kadar tatlıydı

Dünyada şahlar şahı olsam da
Düşmanlarımın istediği gibiyim bu şahlıkta

Neden bir dilbere böyle sert davrandım?
Ben onun aşkında bir divaneydim

Gönlüm! Neden kendine düşman kesildin?
Kendi elinle kendi harmanını yakıyorsun

Hey âşık! Sen candan kin güdüyorsun
Bugünden yarını ayırt edemiyorsun

Bugün cahilliğinden bir iş ediyorsun
Yarın bir yılan sokacak gönlünden bu yüzden

Âşık dediğin öfkeli, serkeş olmasın
Çünkü sertlik atar onu ateşe

Âşıkta olmazsa sabır denilen şey
Sevgiden yana görmez mutluluk adına bir şey

Seven biri neden böyle sert davranır?
Sevgilisine sabredemez bir müddettir

Âşık dediğin dostun günahını sever
Bu yüzden onun suçlarını affeder

65
Şehrû'nun Mûbed'in Önünde Ağlayıp Sızlanması

Şahlar şahı kaleden döndüğünde
Aylar Ayı değildi onunla birlikte

Şehrû haykırarak şahın huzuruna geldi
Hayalinde Ay yüzlü kızını seviyordu

Diyordu: Annesinin canı, kıymetlim
Her dertte annenin dermanıdır yüzün

Mûbed neden getirmedi seni bu defa?
Ne kötülük gördün bu zalim şeytandan?

Kötü talih yüzünden ne geldi başına?
Ne azaplar ne acılar çektin bu defa?

Sonra yalvararak Mûbed'e döndü
Vîs'imi getirmedin; bahanen nedir?

Ne yaptın dilberlerin güneşine?
Neden aysız bıraktın yıldızları?

Yatak odan onunla yatak odasıydı
Yatak odan çöle dönmüştür şimdi

Sarayını ışıksız görüyorum şimdi
Cennetini hurisiz görüyorum şimdi

Kızımı bana teslim et, geri ver
Yoksa ağlamaktan kan denizi oluştururum şimdi

İnleyecek olsam, dağ da benimle birlikte inler
Sonsuza kadar üzüntü çeker

Ağlarsam, dünya da benimle birlikte ağlar
Bütün dünya sana ebedî düşman olur

Vîs'imi göster bana; göstermezsen
Bu şehinşahlığa veda edersin

Gönülçelen Vîs'in kanı tutar seni
Ayak parmakların sana pranga kesilir

Şehrû Mûbed'in yanında ağlayıp sızlandı
Şehinşah da onunla birlikte ağladı

Ona dedi: İnlesen de inlemesen de
Hakkımda iyi veya kötü düşünsen de

Şimdiye kadar yapmadığım şeyi yaptım
Kendi azametimi, senin onurunu berbat ettim

O put yüzlünün yüzünü görmek istersen
O güzel dilberi toprak içinde bulursun

Kesilmiş bir selvi boylu bulursun
Toprakta kan revan içinde yatmaktadır

Gençlik onun gümüş bedenine ağlıyor
Güzellik gül yanaklarına ağlıyor

Toz bulutu yüzünün güneşini gizlemiş
Saçlarının zinciri kana bulanmış

Şehrû, Mûbed'den bu sözleri işitince
Bir dağ gibi attı kendini yerlere

Zemin onun endamıyla gül harmanı oldu
Saray onun gözyaşlarıyla şarap kadehi oldu

Dünyanın azap oku gönlüne saplanmıştı
Yerde bir yılan gibi kıvranıyordu

Diyordu: Hey aşağılık zamane
Bir tanecik incimi çaldın benden

Hani demişti aklı başında biri:
Çalacaksan, inci çal bari

Ben o inci sayesinde çok mutluydum
Onu demek hazine gibi toprakta bıraktın

Demek o Cennet selvisini gördün
Ölümsüzlük bahçesinde onu öldürdün

Niçin söktün yasemin kokan selviyi?
Söktün madem, neden ettin alaşağı?

Alaşağı olmuş selvi nasıl büyür?
Toprağın altındaki amber nasıl koku verir?

Ey insan yiyen toprak! Ne zamana kadar
Ay yüzlüleri, hüsrevleri, padişahları yiyeceksin?

Bugüne kadar yediklerin yetmez miydi?
Bugün yedin böyle gönül parlatan bir ay yüzlüyü

O temiz gümüş beden korkarım, çürür, dökülür
Çünkü gümüş de toprağın içinde böyle bulunur

Neden kararmasın ki benim yıldızım?
Toprağa dökülmektedir benim incim

Bundan böyle bu bahçede selvi yetişmez
Çünkü Merv'de kesilmiştir benim selvim

Bundan böyle felekte Ay parlamaz artık
Çünkü benim Ayım kuyuya gizlenmiştir

Belki Pervin benim derdimi görür
Birkaç yıldız ile bir araya gelir

Ey dilber! Ey selvi boylu, Ay yüzlü!
Ey güzel! Ey zincir saçlı, misk kokulu!

Sen benim hayatımda dert ortağımdın
Şimdi sana üzüntümü kimle paylaşayım?

Ben bu derin derdimi kime anlatayım?
Bu zulüm karşısında kimden adalet arayayım?

Seni öldüren, bir dünyayı öldürmüştür
Ama hepsinden kötüsü, beni öldürmüştür

Rûm'dan, Hint'ten, İran'dan doktor getireyim
Belki derdimin dermanını bulurlar

Ey güzel! Dünyada sen bir taneydin
Kimseyi senin dengin olarak görmedim

Dünyadan bıktın, usandın, gittin
Cennette kendine yaraşır bir çift buldun

Güzelim! Ölüm seni canını yakaladığından beri
Seninle birlikte gitmiştir benim büyük ümidim

Senin süsün, takıların kime lâyıktır?
Sana denk olan birini nerede bulayım?

İşlemeli ipek giysilerin kime lâyıktır?
Pelerinin, kolyen, tacın, küpelerin

Kim Vîrû'ya haber götürebilir?
Vîse'nin ölümüyle ağlamaktadır Şehrû

Ay yüzlülerin güneşi Vîs gitti
Kaldım Vîs diyerek, Vîs'i arayarak

Vîs gitti, Güneşin, Ayın parlaklığım götürdü
Çünkü her an Güneş ile Ay gibi parlamaktaydı

Ne Gur Dağı olsun ne Gur Kalesi
Çünkü kör oldu orada bahtımın gözü

Gur Dağı'nda Ay'ımı öldürdüler
Öldürüp Acayip kalede bıraktılar

Gur Dağı'nda devlerin acayip kalesinde
Bugün devler şenlik yapıyor

Herkes bilir böyle kan dökünce ne olur
Ne kadar özgür insanın kanı dökülmüş olur

Vîse'nin kanı yüzünden Ceyhun gibi yaş döksem
Kendi gözlerimden, düşmanlarımın kanını döksem

Onun bir damla kanına denk olmaz
Çünkü o kan onun lale renkli yanaklarından gelir

Ey Horasan'ın süsü, Merv şehri!
Bu kanı, bu zulmü hafife alma

Senin suyun Gur Dağı'ndan gelir
Bundan sonra su yerine kan gelir

Bu yıl ırmağın kanlı kanlı akar
Dağında, çayırlarında bela biter

Dallardaki yapraklardan daha fazla
Görürsün ünlülerin mızraklarını, kılıçlarını

Sen atlı oldukça, ordu dinlenmez
Tufan sana bir zarar veremez

Dilber Vîs'in kanını dökmeye kalkar
Batıdan doğuya kadar, her yerde onu arar

Dünyanın her tarafından süvariler gelir
Atlarının toynaklarıyla yeri aşındırır

Mûbed'in yüzünden dünya viran oldu
Zavallı kızım dünyadan gitti

Şimdi bahçede selvi ile şimşad salınır
Çünkü özgür şimşad boylum kalmamıştır

Şimdi misk ile amber güzel kokar
Çünkü o dilberin iki zülfü kalmamıştır

Şeker şimdi tatlı, lezzetli olur
Çünkü yakut rengi şirin dudaklar yoktur

Şimdi dağlarda gelincikler biter
Çünkü atlıların Ay'ı kalmamıştır

Nevruz günü Vîs'i kıskanırdı
Yüzü gönül yakan Vîs'in yüzü gibi değildi

Artık bu yıl güzel güller biter
Onun yüzünü görmeyince daha güzel biter

Bu yıl bahar daha güzel güler
Vîs'ten utanması onun yolunu kesmez olur

Vah benim Turan'ın hatunu Vîs'ime!
Vah benim İran'ın bânusu Vîs'ime!

Vah benim Horasan'ın güneşi Vîs'ime!
Vah benim Kuhistan'ın Ay'ı Vîs'ime!

Vah benim şahların umudu Vîs'ime!
Vah benim Mahan'ın tahtı Vîs'ime!

Vah benim konuşan Ay yüzlü Vîs'ime!
Vah benim yasemin kokan selvi boylu Vîs'ime!

Vah benim ülkenin güneşi Vîs'ime!
Vah benim annesinin umudu Vîs'ime!

Neredesin güzelim benim, neredesin?
Neden benden böyle ayrılırsın?

Parlık Ay'ım, seni nerede arayayım?
Kubbe altında mı, gülşende mi, eyvanda mı?

Hangi gün kubbe altında oturacak olsan
Kubbe altında sen kutlu bahçe olurdun

Hangi gün gül bahçesinde oturacak olsan
Ay doğmaz olurdu gül bahçesine

Hangi gün eyvanda oturacak olsan
Dünya tacı olmazdı eyvanda

Sen yokken bahçede gelincik görsem
Gelincik dağlar benim yaralı gönlümü

Sen yokken çimenlikte gül görsem
O gül zincir olur boynumda

Sensiz gökyüzünde Ay görsem
Ay yılan olur, felek kuyu görünür gözüme

Sensiz nasıl yaşayacağım? Bilmiyorum
Sensiz gözümden kanlı nehir akıyor

Senin ölümünü görmem mi gerekiyordu?
Yaşlı halimde ayrılık zehrini içmem mi gerekiyordu?

Granit dağın böyle derdi olsaydı
Bir anda dağ un ufak olurdu

Derin denizlerin böyle derdi olsaydı
Bir anda kurur, kuru taş gibi olurdu

Neden onun gibi bahtsız bir evlat doğurdum?
Neden ona böyle yanlış evlilik yaptırdım?

Yaşlı halimde böyle bir Ay doğurmamalıydım
Yetiştirmek için şeytanın eline teslim etmemeliydim

Gideyim, ölene kadar oturup haykırayım
Devlerin acayip kalesinde inleyeyim

Şu yanan gönlümden sıcak nefes vereyim
O kalenin bütün taşlarını parçalayayım

O kale devlerin bulunduğu yerdi
Hurimi o kaleye götürdüler; sebebi neydi?

Gideyim, kendimi o dağdan atayım
Çünkü öyle bir yerde ölmek şenlik olur

Ondan ayrı kaldıkça mutluluk görmeyeyim
Mutsuzken ben neden böyle canlı kalayım?

Gideyim oraya, temiz canımı teslim edeyim
Toprağımı Vîs'in toprağına karıştırayım

Ama şehinşahın burnundan getirdikten sonra
Kendi canımı teslim edeyim

Yakışık almaz, Vîs toprakta yatsın
Şehinşah bir başkasını kucağına alsın

Yakışık almaz Vîs'im toprakta çürüsün
Şehinşah yaprak dökümü vakti şarap içsin

Gidip dünyaya fitne salayım
Herkese gizli sırrı ifşa edeyim

Gidip rüzgâra söyleyeyim; sen busun
Vîsimin kokusunu gizlice götürdün

Yemin ederim, bu kokuyu ondan aldın
Ne zaman ki onun zülüflerine girdin

O güzelin öcünü almakta yardım et bana
Onun düşmanlarını yok etmekte bana

Gidip Ay'a söyleyeyim; sen busun
Gizli gizli benim Vîsimi kıskandın

Yeminle söylüyorum sana; o gönül huzuru
Dünyada senin için hem yüzdü hem addı

O Ay'ın öcünü almakta yardım et bana
Kötü niyetlilerden öcünü alacağım zira

Gidip Güneşe söyleyeyim; ey muratlı
Kendi adın aşkına, yardımcı ol bana

Çünkü sen Vîs'in başındaki taçtın
Yahut o taçtaki inci sendin

Yeminle diyorum; sen onun gibisin
Onun gibi güzel, onun gibi parlak yüzlüsün

Sevenlerinin şehrinde artır nurunu
Düşmanlarının şehrinde gösterme yüzünü

Gidip buluta söyleyeyim; sen busun
Vîsimin sözleri gibi inci saçarsın

Vîs'in iki eli seninle dost idi
Daima senin gibi inci yağdırırdı

Yemin ederim, o cömert bir buluttu
Şimşek yerine onda hep gülücük, sevinç vardı

Düşmanın şehrine tufan yağdır
Selini gönderirken şimşekler çaktır

Gideyim Tanrı'nın huzurunda yalvarayım
İki yanağımı da toprağa süreyim

Tanrım, hikmet sahibisin, sabırlısın
Mûbed'e ölüm yağmurunu yağdırmazsın

Dünyayı bu zalimin eline verdin
Kötülükte her günü daha beterdir

Senin kullarını hiç bağışlamıyor
Zulmederek senin dünyanı yakıyor

Her işi kılıç gibi kesmek oldu
Her fikri kurt gibi parçalamak oldu

Tanrım, hakkımı al onun canından
Sarayı, soyu sopu bomboş kalsın

Bu zalim benim canımı fena yaktı
Sen de yak onun canını; görmesin mutluluğu

66
Mûbed'in Şehrû'ya Cevap Vermesi, Vîs İle Dadıyı Dövdüğünü Anlatması

Mûbed, Şehrû'nun iniltilerini görünce
Hem ondan hem Vîrû'dan korktu

Ona dedi: Gözümden daha değerlisin
Benim yüzümden çok acılar çektin

Sen benim kızkardeşimsin, Vîrû biraderim
Yasemin göğüslü Vîsem benim hanımım, büyüğüm

Odur benim gözüm, aydınlığım
Değerlidir canımdan, her şeyimden, padişahlığımdan

O şefkatsizi nasıl da çok eviyorum
Onu canımdan çok seviyorum

Bana karşı o yanlışı yapmasaydı
Sevgimin meyvesini istediği kadar yerdi

Şimdi sana onun halini gizledim
Sana boş boş şeyler söyledim

Canımdan çok sevdiğim birini
Ben nasıl öldürebilirim?

Gerçi ben onun elinde esirim
Onun yanında ölmek isterim

Onun yarasıyla bu halde olsam da
Ben onu mutlu görmek isterim

Onun acısıyla böyle feryat etme
Altın yüzüne gümüş elini vurma

Ben de senin gibi çok üzgünüm
Üzgün halimi nasıl beğenirim?

Adam gönderip kaleden Vîs'i getirteyim
Çünkü ben de onun acısına dayanamıyorum

Canım ne görecek ondan, bilmiyorum
Bilmiyorum demekle yanlış söyledim, iyi biliyorum

Daha ne acılar çekeceğim
Daha ne zorluklar göreceğim

Vîs benim yatak odamda oldukça
Görmem ondan hileden, düzenden başka

Oldukça Vîs benim yârim, eşim
Böyle üzülüp durmak olur işim

Vîs'ten bana ne dert gelirse
Bu yaralı gönlüm yüzünden gelir

Bir gönlüm var, bana itaat etmez
Sanki bu gönül benim değil

Padişahlık tahtına oturmuşum
Yaralı aslan pençesindeki zebra gibiyim

Muradım yüz bağ ile bağlanmış
Bahtım yüzünden çocuğum olmuyor

Gönlüm yüzünden bir gün neşeli değilim
Vîs'ten de değilsem, şaşılmaz buna

Sonra Zerd'e emir verdi hüsrev
Rüzgâr gibi git kaleye

Yanma iki yüz savaşçı al
Vîs'i kaleden al getir buraya

Komutan Zerd yanına iki yüz savaşçı aldı
Bir ayda Vîs'i şahın yanına getirdi

Hâlâ şahın dayağından dolayı yaralıydı
Tuzaktan kaçmış zebra gibi yaralıydı

Kalbi kırık Râmîn bir aydır
Zerd'in evinde kalıyordu derbeder

Bunun üzerine Zerd şahlar şahma
Râmîn hakkında ayrıntılı bilgi verdi

Şah bir kez daha affetti Râmîn'i
Onardı Râmîn'in yırtılmış bahtını

Bir kez daha kin şeytanı yüzünü sakladı
Sevgi dalında sevinç gülü açtı

Bir kez daha şahlar şahının sarayında
Aylar Ayının yüzü parladı

Şahın işret sofrası huzurla tatlandı
Ay'ın eli bade ile renklendi

Sevinç eli cömertlik düğümünü çözdü
Cömertlik doğanı sevinç kekliğini yakaladı

Bir kez daha geri geldi o günler
Eğlenceden başka iş yapmadılar

Her yer gül, nesrin içinde kaldı
Ruhlar bal gibi meyle doldu

Yine onlardan güzellik rüzgârı esti
Çekilen acılar hatırlardan silindi

Bu dünyada ne gam ne sevinç kalır
Her ikisinin de sonu yokluk olur

Elinden geldikçe şen tut gönlünü
Sevinçle uzasın ömrün bari

Madem yaşadığımız günler geçecek
Boşuna üzülmenin ne gereği var?

67
Mûbed'in Vîs'i Dadıya Teslim Etmesi, Râmîn'in Bahçeye Gelmesi

Gecelerden bir gece, bir bahar günü
Şah, Gorgan ile Sârî'den döndü

Emir verdi, sarayını kapattırdı
Demir hisar, tunç bendler çektirdi

Rum anahtarı, Elan kilidiyle kilitledi
Hindistan çeliğinden yapılmış kilitlerle

Nerede büyük, küçük pencere varsa
Demir kepenk geçirtti her pencereye

Şahın sarayı öyle sağlam oldu ki
Rüzgâr bile o saraya giremezdi

Sonra bütün kapıları kapattırdı
Üstüne altın mührünü vurdurdu

Zincirlerin anahtarını dadıya verdi
Ona "Büyücü usta şeytan" dedi

Senin namertliklerini çok gördüm
Bu defa, bir kez olsun insanlık et

Bir süreliğine Zâvel'e gideceğim
Aşağı yukarı bir ay uzak kalacağım

Ben gelene kadar göz kulak ol sarayıma
Kilidini ben vurdum, ben açacağım

Kapı anahtarlarını sana emanet ediyorum
Bari bu defalık olsun emanetimi koru

Emanetin ne olduğunu sen de bilirsin
Emanete hiyanet iyi bir şey değil

Bu kez de seni deneyeceğim
İyilik edersen iyilik göreceksin

Biliyorum, ızdırabımı artıracağım
Denenmiş şeyi tekrar deneyeceğim

Ama ben seni bu sebepten seçtim
Çünkü akıllılardan böyle işittim

Kendi malını emanet edersen hırsızlara
Çok güvence bulursun onlarda

Şah dadıya çokça öğüt verdi
Saray anahtarlarını çaresiz ona verdi

İyi bir günde, kutlu vakitte
Şehir kapısından çıktı mutlulukla

Günün birinde ordugâhına geldi
Aklından güzel Vîs hiç çıkmıyordu

Uzaklığın derdi, ayrılık tasası
Onun için acılaştırmıştı padişahlığı

Râmîn ordugâhta şahla birlikteydi
Ondan habersiz şehre geldi gece vakti

Şehinşah Râmîn'i aradı gece vakti
Onunla iki üç kadeh mey içecekti

Ona dediler: Şimdi şehre gitti
Onun sebebini, efsununu anladı

Râmîn geceleyin ordudan ayrıldıysa
Sevgilisinin yüzünü görmek istiyor mutlaka

Râmîn Şahın bahçesine geldi
Ay yüzlüye kapılar kapalıydı taş gibi

Gönlü gamlanmış, bahçede dolanıyordu
Vîs'in hatırasıyla gönlü dağlanıyordu

Sevgilisine kavuşma umuduyla coşuyordu
Sabırsızlıkla yüreği dağlanmış söyleniyordu

Sevgilim, seni benden ayırdılar
Beni kıskananlar muratlarına erdiler

Terasa çık bir kere, gör beni
Gamdan bir elim gönlümde bir elim yastıkta

Karanlık gece bir denize benziyor
Dünyada onun kıyısı görünmüyor

Bu sevimsiz denizde boğulan benim
Bu denizde inci, mercandır gözyaşlarım

Gözyaşlarımla suladım bahçeyi
Kanlı gözyaşlarımla kızıla boyadım gülistanı

İnleyerek ağlasam da ne fayda?
Benim halim umurunda mı acaba?

Yanan gönlümden ateşli bir nefes veririm
Bu sarayı, sağlam zincirleri yakarım

Ama bu sarayı ben nasıl yakarım?
Çünkü orada kalıyor gönül aydınlatanım

Ateş onun eteğine ulaşacak olsa
O ateş gönlüme de gelir sonra

Senin iki gözünde iki okçu var
Oturmuşlar tam canımın karşısına

Kaşlarının yayı gerilmiş bana karşı
Canıma saplamış gamze oklarını

Bahtım beni senin yanından kovduysa da
Hayalin, ay, yıl boyunca kaldı yanımda

Bazen gözlerimden uyku kaçar
Bazen kanım yanaklarıma saçılır

Sen göğsümde yatmadın, neden uyuyayım?
Senin yanında değilse, neden canım olsun?

Bir süre inledi durdu Râmîn
Kan seli akıttı yere gözlerinden

Süsenler, şimşirler, nesrinler arasında
Ansızın dalıverdi tatlı uykuya

O yaş döken nergis gözler rüyasına girdi
O koyu bulutlar da onunla beraberdi

O dertli, gamlı gönül huzur buldu
Çünkü onunla birlikteyken Cehennem kutlu bahçeydi

Orada gönlü biraz rahat etti
Çünkü bahçe, dilberi gibi kokuyordu

Âşık şah bahçede uyumuştu
Sevgilisi ay yüzünü tırmalamıştı

Yatak odasında deliler gibi dört dönüyordu
Nergis gözlerden gülistana su saçıyordu

Biliyordu Râmîn'in bahçede olduğunu
O yoksa, bahçenin kızgın dağ olduğunu

Dadısına yalvarıyor, rica ediyordu
"Dadıcığım, gönlümden şu derdi al" diyordu

Hem canımın hem kapının zincirini çöz
Karanlık geecede bana güneşi göster

Gece karanlık, bahtım karanlık
Benimle sevgilim arasında yol kısa

Kapıları nasıl da kapattırıp kilitlemiş!
Sanki önümde altmış fersah yol var

Keşke bu yol çok zor olsaydı da
Bunca zincir, kilit olmasaydı arada

Dadı, gel, bağışla canıma
Çıkar anahtarları, aç kapıyı

Daha beni baştan bedbaht doğurdular
Canıma bin türlü düğüm attılar

Zaten aşkımın zincirleri yeter bana
Önümde kapılar kapalı, gerek mi bana?

Gönlüm kapalı; üstüne kapıyı kapadılar
Vücudum yaralı; bir kez daha yaraladılar

Sevgilimin saçları dağılmıştır
Mis kokan saçlarıyla canımı bağlamıştır

Onun güzel yüzü karşımdan gittiğinden beri
O uzun boyunun gözümde kaldı hayali

Bak, gözlerim gümüş okla yaralanmış
Bak, canım mis kokan zincirle bağlanmış

Dadı cevap verdi ona, dedi: Bundan böyle
Hayırsızlık görmeyecek benden kimse

Şah gibi bir efendi bu kapıdan çıktı
Bana bunca nasihatlar verdi

Bu gece zincirleri nasıl çözerim?
Öfkelenecek olursa, onunla nasıl baş ederim?

Binlerce asker çıksa da karşıma
Sanmam ki baş ederler Mûbed'le

Bu emaneti bana kendisi verdi
Söyler misin nasıl hiyanet ederim emanete?

Râmîn'e doğru istediğin kadar koş
Ama bu hayırsızlığı benden bekleme

Şahlar şahı şehrin kapısında oturuyor
Şehirden daha yarım fersah uzaklaşmamış

Nereden biliyorsun bunu denemek için yapmadığını?
Bir kere daha denenmişi denemek istediğini

Bildiğim kadarıyla fazla durmaz orada
Bu gece geç vakitte gelir buraya

Bizim bu kadar kötülük yapmamamız gerekir
Çünkü Mûbed'den kötülüğe kötü karşılık gelir

Akıllılar ne güzel söylemiş bu sözü:
Kötülük bir gün kötülere döner gelir

Dadı bu sözleri ay yüzlüye söyledi
İçindeki öfkeyle ansızın yüzünü çevirdi

Ona dedi: Güzelim, kalk şimdi
Şaha etme artık böyle kötülüğü

Bir gecelik olsun, sabret bari
Sonra yapabilirsen yap elinden geleni

Ben bu gece Mûbed'den korkuyorum
Çünkü ondan sana bir kötülük gelebilir

Vîs'im, bu bir gece için izin ver bana
Bu gece kör olsun İblis'in gözü

Dadı gitti ama ay yüzlü gitmedi
Dolandı durdu, göğsüne taş vurdu

Ne bir yerde pencere ne gedik gördü
Ne terasa çıkabileceği yol buldu

Aşkının ateşi canım yakıyordu
Bilgisi sayesinde bir çaresini buldu

Eyvan önünde büyük saray perdesi vardı
Perdenin bir ucu yerde bir ucu gökteydi

Perdeye sağlam birçok ip bağlıydı
Her biri sanki Vîs için dermandı

Gümüş bedenli Vîs çıkardı ayakkabılarını
İplere tutunup koştu uçan şahin gibi

Uçarak perdeden terasa atladı
Rüzgâr onun başından tacını düşürdü

Başı açık, ayağı çıplak kaldı
Boynundaki inci gerdanlık saçıldı

Kulağındaki küpe dağılıp parçalandı
Güzel yüzü mücevhersiz kaldı

Sonra bahçe kenarına kadar koştu
Ruhu aceleci, gönlü dağlıydı

Örtüsünün ucunu bir köşeye bağladı
Ona tutunup duvardan aşağı atladı

Eteği bir kerpiç parçasına takıldı
Üstündeki giysi yırtılıp parçalandı

Gerçi düştüğü yer yumuşaktı
Atlamaktan dolayı iki ayağı ağrıdı

Belindeki zerdüştî kemer çözülmüştü
Bacaklarına geçirdiği şalvarı yırtılmıştı

Üstünde ne giysi ne süs kalmıştı
Bütün giysisi baştan ayağa yırtılmıştı

Yalınayak bahçeyi dört dönüyordu
Her yana koşup sevdiğini arıyordu

Hem gözünden hem ayaklarından kan geliyordu
Bu ters bahtı yüzünden ah çekiyordu

Nerede arayayım şen şakrak sevdiğimi?
Nerede arayayım dilberlik baharımı?

İyisi mi boş yere koşturmayım
Geceleyin parlak güneşi aramayım

Hey gece rüzgârı! Aşkın hatırına
Bana bir süreliğine zorluk çıkarma

Âşıklar hakkında iyi şeyler düşünüyorsan
Ben de bir âşığım; acı bana

Senin ayakların dünyayı dolaşsa da
Benim nazik ayaklarım gibi kanamaz asla

Ne uzak yollara gitmen gerek
Ne çetin, nahoş acılar çekmen gerek

İki yeni açmış nesrinden geç
Biri belli ama biri benden saklı

Bak bakalım, nerede bulacaksın onu?
Nicelerini rezil rüsva etti benim gibi

Binlerce gizli şeyin örtüsünü kaldırdı
Sonra götürdü, yol ortasına bıraktı

Binlerce gönlü gözüyle yerinden söktü
Ayrılık derdine düşürüp ateşe verdi

Aşk işinde gör şu halimi
Bu zorlu halde rezilliğimi, inlememi

Yüz türlü belada yitirdim kendimi, muratsızım
Yüz türlü cefa içinde sabırsız, huzursuzum

O güzel yüzlüye ilet haberimi
Onunla mümkün zira meclisin güzelliği

Ondan misk getir, yanaklarıma sür
Benden amber götür, sümbül saçlarına sür

Söyle ona: Ey bahçenin ilkbaharı!
Yaraşırsın mutluluğa, sevince

Söyle ey gönülçelen güneş
Güzellikte hükümdar olmuş

Canımı ateşlere düşürdün
Karanlık gecede kapıya, dama düşürdün

Ben âşığına yardım etmedin
Ben zavallıyla geçinmek istemedin

Kötü bahtım beni dünyadan sürdü
Dünya uykudayken ben uykusuz kaldım

Ben insansam, bu dünyadan biriysem
Neden diğer insanlar gibi değilim?

Âşıklıktan, bahtımdan feryat ederim
Yoksa âşık, bahtsız mı doğurdu beni annem?

Bana dedin: Neden şimdi gelmiyorsun
İşte geldim ben; sen neredesin?

Neden gelmiyorsun yanıma? Kimden
korkuyorsun?
Neden ayrılık derdi hastasını sormuyorsun?

Yüzünü görmekten umudumu kesersem
Canımda kalır bu kötü derdim

Senin yüzün yerine Ay görürsem
Bilirim ki kuyunun karanlığını görürüm

Zülfünün yerine misk koklasam
Saf misk, sokağımın toprağı görünür bana

İki dudağın yerine bal bulsam
Saf zehir gelir bana, yemin ederim

Benim sevgilim sensin; misk ile amber değil
Benim dermanım sensin; bal ile şeker değil

Zülüflerinin yılanı ısırdı gönlümü
Saplandı canım olgun dudaklarına

Canımın panzehiridir dudakların
Bahtımın güneşidir yanakların

Ah kötü talihim ah! Bu gece neredesin?
Neden aşinalığını benden kesersin?

Dostum, düşmanım acır halime
Neden hiç acımazsın sen bana?

Neredesin, parlak Ayım neredesin?
Neden bana doğudan doğmazsın?

Gümüş ayna gibi çıkar başını dağların
doruğundan
Gör canımdaki yüz türlü kederi

Dünya paslanmıştır demir gibi
Hava bile canıma verdiği sözü tutmuyor

Gönlüm benden gitti, sevgilim benden uzakta
Gönlünü yitirmiş iki âşık uzak düşmüş
birbirinden

Alnındaki ışıkla yardım et bize
Kendi nurunla rehberlik et bize

Sen Aysın, sevdiğim de bir Aydır
Yüzünüz yokken dünya benim için virandır

Tanrım, acı ben zavallıya
O iki Ayın yüzünü göster bana

Biri Ayın ışığı, aydınlığı
Biri Ayın görkemi, padişahlığı

Birinin yeri dönen felekteki burçtur
Birinin yeri taht, eyer, meydandır

Gecenin ordusu biraz yol alınca
Parlak Ay yükseldi doğudan

Derin denizde gümüş kayık gibiydi
Hurinin bileğindeki bilezik gibiydi

Havadaki pus ortadan kalktı
Vîs'in canından da keder kalktı

Gördü, yatmış uyuyan yârini
Güller arasında açmış gül gibiydi

Râmîn'in menekşe zülfü, nesrin yüzü
Nesrini, menekşeyi yastık etmişti

Ay dağdan yükseldi, Vîs yatak odasından geldi
Gülistandan misk kokulu bahar yeli geldi

Misk ile amber birbirine karıştı
İki haftalık dolunay güneşe kavuştu

Vîs'in kokusuyla Râmîn uyandı
Başucunda yasemin yağdıran bir selvi gördü

Fırladı yerinden, onu kucakladı
Sonra amber gibi zülüflerini tuttu

Bazen onun zülüflerinden amber saçtı
Bazen onun lâl dudaklarından şeker saçtı

İkisinin dudağı mim üstünde mim gibiydi
İkisinin göğsü gümüş üstünde gümüş gibiydi

İki yasemin kokulu sarıldı birbirine
İki ipek koyulmuş gibi üst üste

Sanki süt ile bade birbirine karıştı
Yahut nar çiçeği ile süsen birbirine karıştı

İkisinin yüzüyle gece gündüze döndü
Günleri sevinçten nevruza döndü

Bülbül gül dalından şakıyordu
Hep onların aşkını övüyordu

Onların sevinciyle gelincik gülüyordu
Elinde yakuttan kadeh tutuyordu

Gül onlardan güzellik, hoşluk almıştı
Taze nergis gibi nazlı, cazibeliydi

Aşkın sırrını birbirlerine açtılar
Mutlulukla birbirlerinin muratlarını verdiler

Zamane çirkin yüzünü gösterdi
Azap kılıcıyla naz ekinini biçti

Seher vakti onları ne hale soktu?
Bahçeyi ikisine dağlanma yeri etti

Dünyanın işi kötülük etmek oldu
Neden ondan şefkat beklersin ki?

Hiç kimseden utanmaz, sıkılmaz
Sevgisizdir, hem değersiz hem arlanmaz

Şehinşah, Râmîn'den haberdar olunca
Gönlündeki kin tazelendi bir daha

Gönlünde hep onunla savaştı
"Daha ne kadar bu alçağa katlanacağım?" dedi

Dünyada bir kişi kalıncaya kadar
Adım hep kötü şekilde anılacak

İyi adımı Ehrimen'e teslim ettim
Kendimi kötü olarak tanıttım

Vîse güzellikte bir güneş olsa da
İyi talihlilerin sevabı olan Cennet olsa da

Değmez onun bunca cevrini çekmeye
Aşkı yüzünden bunca dert çekmeye

Osurgan bedeni gülsuyu gibi güzel kokar
Ateş gibi ruhumu azapta tutar

Dudağı dünyanın balı olsa, ne fayda?
Canım ebedî azapta olduktan sonra

Ne fayda güzellikte Cennet hurisi olsa
Bana şeytan gibi kinli olduktan sonra?

Ondan sevgi beklemek yaramaz bana
Benzer bu temizlensin diye kerpiç yıkamaya

Ne onun sevgisine gönül teslim edilir
Ne mutluluk için ona sabredilir

Neden denenmişi bir daha deneyeyim?
Neden acılarımı boş yere artırayım?

Neden bir şeytandan sevgi bekledim?
Neden bir körden gözcülük bekledim?

Neden bir ayıdan ferahlık bekledim?
Neden gulyabaniden rehberlik bekledim?

Neden Vîs'ten sevgi bekledim?
Neden dadıdan güvenilirlik bekledim?

Binlerce kapıyı zincirleyip mühürledim
Sonra zinciri, mührü ona emanet ettim

Ne karışık gönlüm, ne zayıf düşüncem var!
Çünkü bunca denenmişi deniyorum

Kendi miskimi keçilerin osuruğuna verdim
Kendi koyunumu uluyan kurtlara verdim

Cahillerin tercih ettiğini tercih ettim
Onlar nasıl otururşa, öyle oturdum

Akılsız insan böyle iş yapar
Sonra kör, pişman olur oturur

Böyle otururşam, daha kötüsüne lâyığım
Çünkü işimde hem kör hem sağırım

Bakarım, gözlerime inanmam
Canıma akıldan yardım almam

Akıl gönlümün hocası olsaydı
Hep böyle mutsuzluk olmazdı

Şimdi buradan geri dönecek olsam
Bütün ordu haberdar olur sırrımdan

Bilmem, bundan sonra bana ne derler
Zaten şimdiye kadar şahsiyetsiz diyorlardı

Büyük, küçük rütbeli askerlerim
Hepsi birden bana namert diyorlar

Bana namert diyorlarşa, lâyığım
Ben adam değilim; kadınla baş edemiyorum

Şahlar şahı sabaha kadar böyle
Yol almaktaydı bu düşüncelerle

Bazen diyordu: Bu ayıbı örteyim
Adımı kötüye çıkartıp rezilliğe çalışmayayım

Bazen diyordu: Hemen şimdi geri döneyim
Varsın bütün dünyanın diline düşeyim

Bazen aklı onu hoşnut ediyordu
Bazen şeytan onu gazaba getiriyordu

Bazen su gibi pırıl pırıl, hoş oluyordu
Bazen duman gibi sert, serkeş oluyordu

Bu konuda düşündükçe düşündü
Aklı kinin, öfkenin elinde zebun oldu

Parlak Ay doğudan yükselince
Şehinşah hızla yöneldi Merv'e

Kendi sarayına girmek mümkün değildi
Çünkü kendisi zincirleyip mühür vurmuştu

Dadı geldi, zinciri, mührü gösterdi
Bu tedbirle onun gönlünü hoş etti

Bütün zincirleri o geçirmişti
Baktı her birine; el sürülmemişti

Saray kafesinin kapıları kapalıydı
Ama onun saray kekliği zincirden kurtulmuştu

Ay yüzlü için zincirleri açmamıştı
Ama gerdanlıktan inci düşmüştü

Dadıya dedi: Vîs'ime ne yaptın?
Kapılar böyle kapalıyken onu nasıl götürdün?

Şeytan size yol gösterdikten sonra
Kapalı kapılar ne kadar dayanır size?

Kapım zincirli ama Vîs zincirden kurtulmuş
Yoksa bu gece Demâvend'e mi gitmiş?

Neden gitti? Zaten kendisi ünlüdür
Onun Zahhak gibi binlerce hizmetkârı vardır

Sonra onu öyle bir kırbaçladı ki
Dadı ölmüş gibi bayıldı kaldı

Sarayı, gül bahçesini, bütün ayvanı
Gizli, açık yerleri, aşağıları, yukarıları

Dolandı; her yerde Vîs'i aradı
Göremedi o gönül bağı sevgiliyi

Bir yere düşmüş pelerinini gördü
Bir yere bırakılmış altın ayakkabısını gördü

Kimin aklına gelirdi o ay yüzlü
Saray perdesinin ipiyle bulur çıkış yolu?

Dünyanın sahibi şah girince bahçeye
Birçok çıra ile mum giderken önde

Kutlu Vîs o mumları görünce
Kalbi uçtu bedeninden güvercin gibi

Râmîn'e dedi: Kalk sevgilim, kaç
Düşmandan uzak durmak iyidir zira

Dikkat et, yanımda artık durma
Henüz karanlık; şuradaki ışıklarla

Şehinşah geliyor bizimle savaşmaya
Benziyor pusudan fırlamış öfkeli aslana

Senin şimdi kurtulman lâzım
Benim yara bere içinde kalmamda kuşku yok

Sen hangi derdi çekeceksen
Sen hangi acıyı tadacaksan

O dert, o acı bana gelsin
Her sevinç, zafer senin olsun

Şimdi git, münezzeh Tanrı'ya sığın
Bırak beni bu sel, tufan içinde

Ben kötü bahtım sayesinde efsane oldum
Senden bir öpücük aldım, ondan iki yüz kırbaç yedim

Ben dikensiz bir hurma yemeyeceğim
Dert, keder çekmeden mutluluk görmeyeceğim

Çaresiz Râmîn'in gönlü ne hallere girdi!
Sanki öldü de, ruhu uçtu gitti

Heykel gibi donup kalmıştı yerinde
Güç kalmamıştı ayağında, elinde

Gönlü Vîs'ten yana dertliydi
Sanki kalbine ok temreni girmişti

Sonra ister istemez onun yanından kalktı
Tuzaktan kurtulan canı kuyuya düştü

Çünkü şehinşah onun için tuzaktı
Ayrılık derdi yüzünden onun için kuyuydu

Belalı tuzaktan çıktıysa da dışarı
Can alan, derin kuyuya atladı

Ayrılık gibi bir düşman yokken
Nasıl kurar aşinalık bağlarını?

Her türlü azap âşığa kolay gelir
Olunca canı ayrılık derdiyle korku içinde

Her bela onun gönlüne az gelir
Yâr ile beraberken gelen bela

Hiç kimsede böyle aşk olmasın
Olursa da onların ayrılığı olmasın

Râmîn Vîs'in yanından fırladı
Yaydan çıkan ok gibi kendini dışarı attı

Düz duvara öyle bir zıpladı ki
Dağ doruğunda hızlı dağ koyunuydu sanki

Çıkınca duvara öbür tarafa atladı
Tuzağa güzel düşmüştü, çok güzel kaçtı

Yasemin göğüslü Vîs olduğu yere uzandı
Nasıl da inliyordu; hali ölmekten beterdi

Giden Râmîn'in hatırasını yastık yapmıştı
Misk zülüflerinin altında gümüş eli vardı

Her teli olta olmuş zülüflerinin altında
On parmağı oltaya yakalanmış bir balıktı

Gönlü saki, iki gözü kadeh olmuş
Yanakları şebboy, lale üstünde mey içiyor

O güzel yüzlünün elinin şekli
İki örgülü saçı gibi siyah, güzel ve şirin

Çevresi sarılmış o Ay'ın güzel yüzü
Şahlar şahının bahçesine benziyordu

Şehinşah onun başucuna geldi
Bahçeye gökten Ay düştüğünü gördü

Ayağıyla birçok defa onu sarstı
Uyuyan Ay uykusundan uyanmadı

Ayrılık derdinden kendini öyle kaybetmişti ki
Sevgilisiyle birlikte gitmişti canı sanki

Şahlar şahı gönderdi çavuşları
Her tarafa hem piyade hem atlı

Yolu olsun olmasın, her yere gittiler
Bütün bahçeyi aramaya başladılar

Bahçede hiçbir canlı görmediler
Dallarda şakıyan kuşlardan başka

Tekrar ağaçları aradılar
Her ağacın içine bakındılar

Yüz el bir olmuş, Râmîn'i arıyordu
Kimse onun duvardan nasıl kaçtığını bilmiyordu

Şehinşah yasemin göğüslü Vîs'e dedi:
Söyle bakalım, burada ne işin vardı?

Üstüne elli kapıyı kapayıp çivilettim
Duvarda, terasta yüz pencereyi kapattım

Ben gidince, bir gece bile rahat durmadın
Bir kuş gibi sarayımdan uçup kaçtın

Nasıl bir şeytansın? Hiçbir usta bağlayamaz seni
Efsunla, tılsımla, çelikle

Akıl senden uzakta, gökyüzü gibi
Hava sana göre bir ruh gibi

Şu kötü bahtın yüzünden
Sağır, kör iki kulağın, iki gözün var

İnci gibi öğütler sana kâr etmiyor
Sefil ayakkabısı, çamaşırcı kazanı gibi geliyor

Sana öğüt vermeye başlayacak olsam
Aklım nefret ediyor ruhumdan

Sana bunca sayısız öğüt veriyorum
Sözlerime zulmediyor dilim

Senden bana o kadar kötülük geldi
Acılarını bir bir değil, yüz yüz çekiyorum

Sanırım o günahların yadigârısın sen
Çünkü iyiliğe karşı hep serkeşsin sen

Adalet belirecek olsa senin yanında
Canın onu görünce başlar feryada

İyiliğin başını görecek olsan, kesersin
Temiz bir gönül bulsan, parçalarsın

Daima doğruluğun düşmanısın sen
Doğruluğu görsen, iki gözünü oyarsın sen

Bir şeytansın sen ama aşikârsın
Bir gulyabanisin sen ama güzelsin

Dindarlık sarayını yakarsın sen
İyi adlı olmanın iki gözünü kapatırsın sen

Senden daha utanmaz birini tanımıyorum
Veyahut ben sana karşı şefkatliyim

Yoksa dedi mi sana kötülük şeytanı
Kötülük edersen, Cennetlik olursun?

Ne sen olsaydın ne seni o seven
Ne dadın olsaydı ne o yârin

Yemin ediyorum, kanını dökmek helaldir
Çünkü canın birçok can için vebaldir

Kılıcımdan başka senin dermanın yoktur
Sana ölümü bağışlar, canını alır

Hemen şimdi senin canını alayım
Hançer ile seni senden kurtarayım

Sonra tuttu kemendi andıran saçlarını
Çekti canlar alan ejderhasını

Bir elinde çifte su verilmiş hançer vardı
Öbür elinde büklüm büklüm misk saçlar vardı

Kim gördü sudan, demirden hançeri?
Kim gördü miskten, amberden kemendi?

Ay yüzünü selvi boyundan ayırmak istedi
Onun gülünü toprağa sermek istedi

Yasemin göğüslü Vîs'in başında hançer vardı
Sevgilisinden ayrı kalmanın derdiyle bitik haldeydi

Komutan Zerd dedi: Şahlar şahı
İyiliğini isteyenlerin muradınca kutlu yaşa

Öldürme; bu bânunun kanını dökersen
Kendi derdinin ilacını dökmüş olursun

Kesilmiş baş bir daha yerine gelmez
Çünkü hiçbir akıllı kan dökmek istemez

Dünyada daha ne günler gelir geçer
Böyle güzel yüzlü biri doğmaz bir daha

Bunun Ay yüzü aklına geldiğinde
Yılan gibi saçlarından daha çok kıvranırsın sonra

Cennette böyle bir huriyi bulamazsın
Dünyada bundan güzelini bulamazsın

Pişman olursun ama olmaz faydası
Gözünden çok yaş dökersin kanlı

Bir kere ondan ayrı kalmayı denedin
Bir daha deneyeceğini sanmıyorum

Hoşlanmadığın bu tedbir aklına yatıyorsa
İndir ona kaldırdığın öbür elini

Onun güzel yüzü senden uzaktayken
Gördüm seni, aşkıyla ne hallere düşmüştün

Bazen kırlarda ceylanlarla birlikteydin
Bazen denizlerde balıklarla birlikteydin

Bazen bozkırlarda zebralarla birlikteydin
Bazen sazlıklarda aslanlarla birlikteydin

O derdi, belayı unuttun
Ondan ayrıyken bu dert düştü bize, sana

Sen ondan inciniyordun, biz senden
Hem sen hem biz ne acılar çektik!

O sözlerini, yeminlerini hatırla
O yeminlerini ettin Tanrı'nın huzurunda

Şahım, sözünden dönme; yakışmaz sana
Yemini bozman bir gün zarar getirir canına

Şehrû'nun hürmetlerini hatırla
Vîrû'nun hizmetlerini hatırla

Bir gün onun bir günahını gördünse
Bugün bir günahı yok, görüyorsun işte

Bahçede yalnız başına yatıp uyumuşsa
İnsan halidir; çok şaşmamalı buna

Neden onu böyle suçluyorsun?
Günah işleyecek bir hal yok onda

Şu bahçenin duvarları Pervin'e kadar yükselmiş
Kapısına çelik çiviler çakılmış

Bahçede onun yanında biri olsaydı
Bu vakitte buradan nasıl giderdi?

Ne bu kapıdan kuş uçabilir
Ne dev bu zincirleri kırabilir

Canı sıkılmış, çıkmış bahçeye
Şimdi sen dağlıyorsun dağladıkça

Sor ona bakalım, ne haldeymiş?
Ondan sonra ver ağzının payını, çıkış

Bu hançeri saplarsan dilber Vîs'e
Derdin daha da artar o darbeyle

Zerd'in onca sözü, yalvarışı
Şehinşah'ın kalbini yumuşattı put yüzlüye karş

Saçlarından birkaç halka kesti
O saçları kesmekle yetindi

Tuttu elinden yatak odasına götürdü
Yatak odası onun yüzüyle gülistana döndü

Dünyayı yaratan Tanrı'ya yemin etti
Bu gece bunca zincirden kaçtın

Kuş değilsin, ok değilsin, rüzgâr değilsin
Yatak odasından bahçeye nasıl gittin?

Gönlümde bir kuşku belirdi
Çünkü iyi bilirsin hileyi, büyüyü

Efsunu iyi bilen kişi gerekli
Yoksa nasıl yapabilir böyle işi?

Yasemin göğüslü Vîs dedi ona: Tanrım
Her işi daima yoluna koyar

Ne çıkar sen bana kötülük etsen de
Tanrım benim hakkımda iyi düşündükten sonı

Zaman olur, canımı kılıcından kurtarır
Zaman olur, hakkımı senin canından alır

Sen eksiltirsin beni, Tanrım artırır
Sen bağlarsın beni; Tanrım çözer

Neden bana kötü niyetli, düşman diyorsun?
Sen benimle değil, Tanrı'yla cedelleşiyorsun

Çünkü o senin diktiklerini söküyor
Aynı zamanda senin ektiklerini biçiyor

Beni bazen kaleye bazen yatak odasına kapatırsın
Bazen şiddet uygular bazen hile yaparsın

Tanrım senin belanda bırakmaz beni
Bunca zincirden, zindandan kurtarır beni

Sen düşmansan, o canımdır, yeter bana
Sen hüsrevsen, o hânımdır, yeter bana

Bu gece beni senin zinrcirinden kurtardı
Vücudumda bir tel saçım bile incinmedi

Senin sarayında yüreğim daralmıştı
Sızlandım ona senin cevrinden, cefandan

Ettiğin zulümleri Tanrı'ya anlattım
O yakarış, yürek sıkıntısıyla yattım

Rüyamda bana bir melek göründü
Yakışıklı, yeşil giysili bir delikanlıydı

Beni yatak odasından aldı götürdü
Bahçeye, gülistana yatırdı

Yatağım nesrin, süsen çiçeklerindendi
Dünyayı aydınlatan Râmîn koynumdaydı

Birlikte sevinçliydik, mutluyduk
Gönül sırlarımızı birbirimize söylüyorduk

O tatlı uykudan gözlerimi açtım
O mutluluktan bu mutsuzluğa düştüm

Seni gördüm kükreyen aslan gibi
Keskin kılıcını çekmiş, ateş gibi

İnansan da inanmasan da böyleydi
Rüyamda bir melek benimleydi

Senin yaptıkların zulüm değil de nedir?
Sen de bilirsin, uyuyana nasıl ceza verilir?

Şehinşah onun sözlerine inandı
Ay yüzlü bunları yalan söylemişti

Yaptıklarından dolayı çok özür diledi
Olup bitenler yüzünden üzülüyordu

Vîs ile dadıya bitmez tükenmez mal verdi
Seçkin kadehler, mücevherler verdi

Çekilen acıları yok saydılar
Huzur içinde lâl şarabı aldılar

İnsanoğlunun gönlü işte böyledir
Geçen sevinci, gamı hatırlamaz

Geçirdiğin günler için ne sızlanırsın?
Daha gelmemiş gün için ne kaygılanırsın?

Değer mi geçip gidene üzülmeye?
Olmamış şeyin kaygısını çekmeye

Ne üzüldün diye dün geri gelir
Ne senin kaygından dolayı yarın gelmezlenir

İyisi mi huzur içinde otur
Ömründen bir günü hoşça geçir

Yüz yıl şen şakrak, muzaffer olsan da
Ömrün bir gün kadar olacak daima

Sıkıntı çeksen, nam arasan da
Yaşadığın gün kalacak sana

69

Mûbed'in Bahçede Eğlence Meclisini Kurdurması, Çalgıcı Müzisyenlerin Şarkı Söylemesi

Ordibehişt ayı, Hordad günüydü
Dünya mutluluktan Bağdat gibi uyuşuktu

Ovalar mutluluktan gülistan gibiydi
Gülistan sanem yüzünden buthane gibiydi

Nehirdeki ağaçlar gümüş döküyor
İlkbahar meltemi misk yağdırıyor

Çemen meclis olmuş, bahar meclisi donatıyor
Kadınlar onun bülbülü, çeng ile üveyik ney olmuş

Orada nergis elde kadeh tutan saki gibi
Menekşe başını öne eğmiş sarhoş gibi

Dallar Kisrâ'mn tacı gibi inci dolu
Bahçeler görünüşte Leyla'nın gözü gibi

Ova yeşillikten zümrütle dolmuş
Koca dağ gelinciklerle mercan dolmuş

Bütün kır gelinciklerle huri yüzü olmuş
Her taraf menekşelerle ne hoş kıvrım kıvrım olmuş

Yer o güzellikleriyle Cennete dönmüş
Dünya cazibeli, işveli geline dönmüş

Şahlar şahı bahçede oturmuş
Yanına Mahan Ay'ı oturmuş

Sağ tarafında özgür Vîrû
Sol yanında dünyayı süsleyen Şehrû

Yiğit Râmîn onun karşısına oturmuş
Râmîn'in önünde çalgıcı müzisyen

Makamdan makama geziniyordu
Ünlüler birlikte eğleniyordu

Şarap mecliste yavaş yavaş dolaştırılıyordu
Mey içenlerin yanağı mey gibi kızarıyordu

Müzisyen orada yeni tarzda bir şarkı söyledi
Şarkısında Vîs ile Râmîn'in halini gizledi

İyi düşünürsen anlarsın
Bu gizliliğin içinde nedir mânâ?

Müzisyenin Hikâye Anlatması

Dağ başında yeşil bir ağaç gördüm
Keder pasını siliyor gönüllerden

Zuhal'e kadar yükselmiş bir ağaç
Gölgesi bütün dünyaya düşmüş

Güzellikte benziyor güneşe
Dünya umut bağlamış yaprağına, meyvesine

Onun altında var pırıl pırıl bir pınar
Suyu güzel, tatlı su çakılda kaynar

Yanaklarında laleler, güller açmış
Menekşe, şebboy, sümbül bitmiş

Yanında, başı yerde yayılan bir sığır var
Bazen pınardan su içer bazen çimen yer

Gölgelerini yaymış bu ağaç adeta
Gölgesi Cennetten daha güzel

Bu pınarın suyu hep akar
Yayılan sığır hep orada yayılır

Şahlar şahı öfkeyle yerinden fırladı
Bir eliyle Râmîn'in gırtlağına sarıldı

Diğer elinde zehre bulanmış hançer vardı
Ona "Seni kötü düşünceli, uğursuz!" dedi

Benimle birlikte Ay'a, Güneş'e yemin et
Vîs ile aranda bir ilişki olmadığına dair

Yoksa başını vücudundan ayırırım
Senin utancın yüzünden başsız kaldı bedenim

Özgür Râmîn bir yemin etti
Dünyayı yaratana, dinin rehberine

Ben yaşadıkça iki dünyada
Cananımdan vazgeçmek istemem

O gül yanaklı yüz benim kıblemdir
Nasıl ki felekteki Güneş de başkalarının kıblesidir

O benim tatlı canımdır, canımdan tatlıdır
Kendi irademle vazgeçemem ondan

Şehinşahın Râmîn'e kini iyice arttı
Birden ona küfretmeye başladı

Başını kesmek için yıktı onu yere
Hançeriyle kalbini sökmek üzere

Râmîn kıskıvrak şahın iki elini tuttu
Sanki erkek aslan tilki tutmuştu

Sayvandan onu yere fırlattı
Elinden hint hançerini aldı

Şehinşah şaraptan fitil gibi sarhoştu
Şuuru gitmiş, kuvveti kalmamıştı

Râmîn'in ne yaptığından haberi yoktu
Yüreğinde bu kadar acı kalmıştı

Akıl için birkaç türlü acı ile gevşeklik
Söz konusu olur aşk ile sarhoşluktan

Mûbed'de bu iki azap olmasaydı
Onun başına hiçbir kötülük gelmezdi

Ertesi gün parlak güneş yükselince
Onun parlak yüzü dünyayı aydınlatınca

Hava parlatılmış kılıç gibi oldu
Yeryüzü de safran gibi sarardı

70
Bihgûy'un Râmîn'e Nasihati

Horasan'da bir bilge vardı
O ülkede müneccimlerin büyüğüydü

Bu güzel konuşan adamın adı Bihgûy'du
Onun gibi bilgili, iyi biri yoktu

Zaman zaman Râmîn'le otururdu
Öğüt suyuyla onun canını yıkardı

Derdi hep: Bir gün şah olacaksın
İstediğin şeyleri elde edeceksin

Senin murat ağacın gelişecek
Dünyada en büyük efendi olacaksın

Sabahleyin Râmîn'in yanına geldi
Onu çok sıkıntılı, ağlar halde buldu

Sordu ona: Neden böyle bitkinsin?
Niçin sevincini, huzurunu artırmazsın?

Gençsin, şahlık tahtına sahipsin
Elinde bu ikisi varken daha ne istersin?

Heves içinde aklını böyle incitme
Ruhunu bela içinde bunca kıvrandırma

Canın Tanrı huzurunda sana düşmanlık eder
Çünkü onu derin kaygılarda bırakıyorsun

Böyle kalmakla, böyle yaşamakla
Neler yapıyorsun mutsuz olmaktan başka?

Tanrı'nın verdiği hüküm değişmezse
Değişmeyecektir kaderimiz üzülmekle

Boş yere üzülmenin ne gereği var?
Olmamış bir şey için üzülmek niye?

Gönlü yaralı Râmîn bu sözleri dinleyince
Dedi ona: Ey dünyayı gören göz olan bana!

Bana ne dedinse, güzel dedin
Lâkin felek haşinlik ediyor bana

İnsan yüreği taştan, çelikten değil
İnsan gamlanacak olsa, şad olur felek

Bazılarına karşı uyumlu davranır
Bir gönülde daha ne kadar sabır olur?

Dünyanın kötülükleri ondan da fazla
Bizim de çabamız, sabrımız, gücümüz var

Kader herkesin gönlüne yağmur yağdırır
Ama benim gönlüme tufan yağdırır

Bir günüm bile düzgün geçmiyor
Geçse de ciğer yakan dağla dağlıyor

Bir gün muradımı verecek olsa
Muradımın altına bir tuzak kuruyor

Dünya gül saçacak olsa başıma
Her gülden ok saplanıyor gönlüme

Gönlümün muradınca bir kadeh mey içmedim
İçince, ardından onun zehir kadehini içtim

Böyle bir halde, böyle bir yaşantıda
Kimin mutlu olmak gelir ki içinden?

Böyle zelil olmayı tek yol olarak gördüm
Bu zelilliği dün şehinşahın öfkesinden gördüm

Öğüt dinlemesem, lâyıktır bana
Ölünceye kadar ağlarım kendi bahtıma

Daha sonra olanı biteni bir bir anlattı
Bir kez daha aralarında geçeni

Şahlar şahı nasıl küçük düşürdü onu!
Aylar Ayı Vîs Bânûnun yanında

İki gözüm böyle bir baş belasını gördü
Neden kanla doldurmayayım iki gözümü?

Ölmek iyidir küçük düşürülmekten
Sabırla davranıp acı çekmekten

Aşağılanmak dışında her derde sabrederim
Aşağılanmaya sabretmemi bekleme benden

Râmîn Bihgû'ya anlattı halini
Ciğeri yaralı, iki gözü ağlamaktan kanlı

Bak şimdi Bihgûy ona nasıl cevap verdi
Cevap vereceksen, sen de öyle ver cevabı

Ona dedi: Ey bahtı yüzünden sızlanan!
Sen aslansın; çakalların önünde ne kadar kıvranacaksın?

Bir gün devlet imdadına koşar
Bunu sana birkaç zulümden sonra yapar

Senin gönlünde güzel istekler bulundukça
Bedenin azap çekecektir hep böyle

Canana kalbini vermemen gerekirdi
Madem onun üzüntüsüne katlanamıyordun

Sen âşıklık tohumunu gönlüne ektin
Bunun meyvesi Cennet hurisi olacak sana

Bilmiyor muydun, sevgi ektiğine göre
Her türlü zelillik gelecek başına?

Ne zaman işin gül dermek olursa
Revadır diken batarsa eline

Aşk işinde sen bir tüccar gibisin
Ondan bazen kâr bazen zarar edersin

Âdeta dumansız bir ateş görürsün
Veyahut zararsız kâr görürsün

Tohum ekmeyi meslek edinen kişi
Hep endişe çekmek olur işi

Ekimden yeşermeye, hasata kadar
Nice sıkıntılar yaşamak gerek

Ondan mahsül alana kadar
Çok emek, sıkıntı çekeceksin, bilmedin mi?

Gönül hevesi denizi dalgalandırır
O denize açılmak bilgili adamın işi değildir

Aylar Ayı senin sevdiğin olduğu sürece
Şahlar şahı da düşman olacak sana

Sen gönlünde acı, düşkünlük çekedur
İster istemez sabredip dayanacaksın

Bedenin daima acılar yeri olur
Gönlün daima kaygılar yeri olur

Sen kızgın fille savaşa girmişsin
Bilmiyorum nasıl olacak senin kurtuluşun?

Sen kükreyen aslanla savaş halindesin
Bilmiyorum nasıl aslan adam olacaksın

Sen gemi olmadan denizi geçmeye kalkıyorsun
Denizden şahlara yaraşır inci arıyorsun

Bilmiyorum, nasıl olacak işinin sonu
Zaman sana iyiyi mi gösterecek yoksa
kötüyü mü?

Sen yıl, ay demiyorsun, o ejderhayla birliktesin
Düşmanın kurtulması mümkün değil ondan

Sen evini sel yatağına yapmışsın
Orada adam gibi uykuya dalmışsın

Bakarsın birdenbire yolunu keser
İçindeki kinle ansızın seni yakalar

O düşkünlük bu düşkünlükten fazla olur
Çünkü kanın da senin vebalin olur

Ruhun için bu düşkünlükten fazlasını
biliyor musun?
Çünkü Cehennemde sonsuza kadar kalacaksın

Bu tarafta sonun hep hasret olacak
O tarafta sonun hep başaşağı olacak

İtaat eder de nasihatımı dinlersen
Sabır yolunu seçip de sabredersen

Hiçbir varlık olmaz sabırlı insan gibi
Hele hele ayrılık günü, uzakta bulunma vakti

Adamlık eder de sabredersen
Sabırla bu pası gönlünden silersen

Vîs'i bir yıl olsun, görmezsen
Ona bedel birini arayıp başkasını seçersen

Ondan ayrıyken onun kaygısını çekmezsin
Artık onu hatırlamaz olursun

Cananın aşkı gönlüne baskın çıkarsa
Hiçbir derman olmaz ayrılıktan başka

Bütün sevgiler görüşmeyince eksilir
Gözden ırak olan gönülden de ırak olur

Nice aşklar görüşme olmayınca silinmiştir
Sanki öyle bir aşk hiç yaşanmamıştır

Nice günler kendi gönlünü görürsün
Gönlünde az çok Vîs'in hatırası kalmıştır

İnsanlar her işini görüşerek halleder
Kendi arzularını böylece gerçekleştirir

Kılıçla, parayla, bilgiyle
Tedbirle, hileyle, düzenle

Şu dünyada senin başına bir iş geliyor
Ama ne tedbirini biliyorsun ne çaresini

Yedi ülkede efsane olmuşsun
Kardeşinin gözünde hep sefil kalmışsın

Büyük, küçük herkes mecliste kadeh tutuyor
Seni saygısızlar arasında görüyor

Dünyada senin gibi kötü zanlısını tanımıyorlar
Seni hep namertlikle suçluyorlar

"Onun gibi birine ne gerek var?" diyorlar
İnci gibi olmakta kardeşine yakışmıyor

Vîse Ay, Güneş kadar güzel olsa da
Aklın arzusu, canın umudu olsa da

Aklı başında Râmîn'in Vîs ile
Aşk ilişkisine girmemesi gerekirdi

Öyle mutluluk, murat olmasın dünyada
O aşkla ruha kötü sıfat veriliyorsa

Râmîn anlı sanlı, yürekli biridir
İncisini kötü sıfatla lekelemiştir

İnci bir ayıpla lekelenecek olursa
O ayıbı yıkayamaz yüz denizin suyu toplansa

Bizim canımız ebediyen kalır
Canımız kaldıkça kötü adımız da kalır

Galiba Râmîn'in bir dostu yok
Onu böyle şeylerden alıkoyacak kimsesi yok

İyi düşünceli bir arkadaş bir inciden iyidir
Her şeyi kolaylaştıran bir gönül bir ülkeden iyidir

Sen Vîse'den gönlünün muradını aldın
Aşk dalından meyveler kopardın

Yüz yıl baksan da o yine odur
Ne Cennet hurisi ne gökteki aydır

Temizlikte, güzellikte ondan iyisini
Ararsan bulursun binlercesini

Böyle anlamsız bir şey için ömrünü, gençliğini
Bir kadınla nasıl geçirebilirsin ki?

Gönlünde bir başkasının sevgisine yer verirsen
Gönlünde onun sevgisine değer vermezsen

Sen dünyada ondan başka dilber görmedin
Bu yüzden onu dilberlere tercih ettin

Yıldızın senin katında değeri var
Çünkü Ay'la tanışıklığın olmamış

Yoldan çıkmış gönlünden çıkar bu tutkuyu
Bir kez daha dene bakalım kendini

Hint'ten, Çin'den, Rûm'a, Berberistan'a kadar
Kardeşinle birlikte senin hükmünde dünya

Ülke dediğin sadece Horasan toprakları değil
Dilber dediğin sadece Vîs Bânû değil

Oturacağın yeri başka yerde ara
Her şehirde gümüş göğüslü bir dilber ara

Bak bakalım dilberlere iyice
Ay'dan daha güzel bir dilber bulana kadar

Öyle güzel yüzlü dilberi bulunca
Vîse'yi unutmaya başlayacaksın sonra

Devletinin, hayatının safasını sür
Bu dünyanın tadını çıkar daima

Ne zamana kadar keder içinde oturacaksın?
Tatlı canını daha ne kadar üzeceksin?

Zamanı geldi; büyüklerden utanmalısın
Sen de kardeşine saygı duymalısın

Zamanı geldi; gençlikten murat almalısın
Savaşarak, eğlenerek nam aramalısın

Zamanı geldi; bir büyükten öğrenmelisin
Kutlu talihle adalet yolunu tutmalısın

Şimdi sen çok kıvrak bir padişahsın
Çünkü ancak padişahlığa yaraşırsın

Dadının, Vîse'nin çevresinde ne dolanırsın?
Onların yüzünden şerefini beş paralık ettin

Senin dengin olanlar mevki, paye peşinde
Oysa sen aylarca, yıllarca Vîs ile dadı peşindesin

Arkadaşların padişahlık peşinde
Sen ise oyun, iffetsizlik peşindesin

Zamanın oyun oynayarak geçti
Oyun meydanında ne kadar koşturacaksın?

Hangi şeytan canını böyle efsunladı?
Seni böyle düşkün, zebun biri etti

Başaşağı duran şeytana boyun büküyorsun
Dünya padişahına itaat etmiyorsun

Korkarım senin işin sonunda
Öyle olacak ki düşman erecek muradına

Eğer bu kulunun öğütünü dinlersen
Şaha karşı böyle katı olmazsan

Gamın sevince, sıkıntın huzura dönüşür
Belan mutluluğa, bilgisizliğin bilgiye dönüşür

Yaşadıkların sana yeterli gelmediyse
Ne ben bunları söyledim ne sen dinledin

Böyle devam et; bakalım neler olur
Dünya senin oyununa karşı neler oynar

Bizim aramızda değil, kenarda kalırsın
Selamdan başka bizden bir şey göremezsin

Âşık Râmîn bu sözleri dinleyince
Sanki döndü çamura saplanmış eşeğe

Bazen yüzü sıkıntıdan lale gibi kızardı
Bazen safran gibi sarardı, katran gibi karardı

Ona dedi: Senin dediklerin demek böyle
Benim gönlüm kin güdüyor canıma

Güzel öğütlerini güzelce dinledim
Şu cahil gönlümden iyice koptum

Bundan böyle beni arzu peşinde görmeyeceksin
Hakkımda düşündüğün çareler gerçekleşecek

Yarından tezi yok Mâhâbâd yoluna gideceğim
Dünyayı özgür zebra gibi dolaşacağım

Aşk arayanların arasına girmeyeceğim
Ay yüzlülerin aşkına da kapılmayacağım

Umutla böyle bir işi neden yapmayayım?
Çünkü ebedî azaptadır bu yüzden canım

Bihgûy, Râmîn'e neler söylediyse
Şehinşah da söyledi peri yüzlü Vîs'e

Akıllılıkla güzel sözler söyledi
Katı yüreği ona karşı yumuşadı

Her konuda sözünü söylüyordu
Sözü sonuna erdirip tekrar baştan alıyordu

Ona dedi: Ey sevgi arayanların baharı!
Yüzü ay yüzlülerin güneşi

Senin aşkınla ne acılar çektim!
Senin cefanla ne dertler çektim!

Aşk konusunda işim uzadıkça uzadı
Çünkü yele verdin sen ömrümü

Sende olmayan güzellik var mı, bilmiyorum
Bende olmayan iyilik var mı, bilmiyorum

Dünyada şah olarak bizden iyisi yok
Sen güzeller şahısın, ben şahlar şahıyım

Gel ikimiz birbirimize yâr olalım
Mutlulukta iki dünyaya sahip olalım

Perde arkasında sen kraliçe ol
Dışarıda ben şahlar şahı olayım

Bu padişahlıktan bir nâmım olur benim
Ferman yürütmek hep olur senin

Nerede bir şehir, tanınmış yer varsa
Nerede bağ, güzel bahçe varsa

Bütün padişahlığı sana bağışlarım
Şimdi sen bunun yüz katına yaraşırsın

Vezirlerim senin vezirlerin olsun
Saray kâtiplerim senin kâtiplerin olsun

Her konuda ferman ver onlara
Çünkü lâyıksın sen ferman vermeye

Çünkü ben senin aşkına tutulmuşum
Can u gönülden aşkının alıcısı olmuşum

Dünyada kim sana kafa tutabilir?
Kim fermanın dışında adım atabilir?

Sevgilim dinle bu nasihatimi
İyiyim sana karşı, severim iyiliği

Ben senin gibi kötü düşünceli değilim
Hep eğrilikle dolu değildir içim

Ruhum dostluğa karşı sevecendir
Dilim dürüstlüğün tercümanıdır

Ruhum ne ararsa sevgi arar
Dilim ne söylerse doğru söyler

Sözlerimde temiz sevgiden başka şey yok
Benim sözlerim gibi senin bir doğrun yok

Gönlünü verecek olursan benim sevgime
Yalan dolan yoluna girmeyeceksen bir daha

Öyle olursun ki zamane şahları
Sarayında öperler senin eşiğini

Bana karşı yine öyle davranırsan
Benden kötü niyetli birini bulamazsın

Ay'ım benim; sakın benim öfkemden
Yakıcı ateş bile sakınır benim öfkemden

Sevgilim; utan Vîrû'nun yüzüne bakmaktan
Çünkü onun gibi bir erkek kardeş bulunmaz

Nasıl yakıştırırsın kendine o hünerli kişiyi
Senin utancından hep kara olsun yüzü?

Sen kardeşinden utanmış olsaydın
Bana karşı da saygılı olurdun

Sen kardeşinin sevgisini bile bilmiyorsun
Böyle olunca nasıl göreyim senden sevgiyi?

Sen ataların adını gözetmiyorsun
Erkek kardeşine, annene yakışmıyorsun

Ben senin sevginden nasıl umutlu olayım?
Aydan, Güneşten olsa da tacım

Hemen şimdi bir cevap ver bana
Düşmanların muradınca didişme bahtınla

Söyle, ne var katı gönlünde
Gizli düşman mısın, dost musun yoksa?

Senin aşkında ben canımdan bezdim
Bundan böyle kılıç dışında sana bir şey sormam

İdare etmek olmaz bundan daha fazla
Sırlarım dünyaya yayıldı zira

72
Vîs'in Mûbed'e Cevap Vermesi

Gönül süsleyen Vîs bu sözleri dinleyince
Bahçe selvisi gibi kalktı ayağa

Ona dedi: Değerli efendim
Demavend Dağı'ndan ağırdır hükmün

Sabırlı olmayı meslek edinmiştir gönlün
İnci yağdırmaya alışkındır avucun

Tanrı sana gereken her şeyi vermiş
Hünerlerin tahtını büyütmekte

Hünerlerin Güneşten daha belirgin
Yaptıkların umuttan daha güzel

Kutlu şehinşah sensin zamanede
Sonsuza kadar yaşa zamanede

Himmette namlılığın göğüsün
Devlette murada ermişliğin güneşisin

Parlak Güneş gibi adın kutludur
Tanrı'nın takdiri gibi hükmün yürür

Padişahım, sen de bilirsin, felek
Her an bir başka iş yapar

Felekten sürekli gördüğümüz bu haller
Tanrı'nın hükmüyle, fermanıyla olur

Tanrı feleği ölçüsüne göre yaratmıştır
Felek az çok bu ölçüde kalmıştır

Dünyanın başlangıcından son güne kadar
Hareketinde hep aynı adımı atar

Tanrı'nın emrettiği şekilde döner durur
Ona nasıl yol gösterdiyse, öyle yürür

İyiliği, kötülüğü içimizde yoğurmuştur
İyiyi, kötüyü bizim yazgımıza yazmıştır

Ne yoğurduğu varlık bilgiyle değişir
Ne yazdığı şey yiğitlikle değişir

Bilgilisi, gözüpeki şu dünyada
Hem hayran hem âciz kendi işinde

Benim tabiatım temiz veya kirliyse
Tanrı'nın yarattığı şekilde

Başta nasıl yaratıldıysam
Yetiştirildim ben o şekilde

Tanrı seni muzaffer olarak yaratmış
Ama benim canımı talihsiz yaratmış

İyilik, kötülük karşısında ben günahsızım
Çünkü kendimi kötü görmek istemem

Ben demedim ki esenliği kabul etmem
Hep keder, acı, kınanma isterim

Beni acı çekmek için yaratmışlar
Beni düşkünlüğü tatmak için yetiştirmişler

Ben demedim ki sararmış yanak isterim
Canım, gönlüm hep dertli olsun isterim

Ne zaman "Mutluyum" diyecek olduysam
Ruhumda işkence oldu mutluluğum

Çarem yok; benim bahtım böyle
Sanki felek canıma kin gütmekte

Gönlüm gümrahlıkta Nil renginde
Bahtımın gulyabanisi delildir buna

Şimdi canımdan öyle bezmiş durumdayım ki
Aslanlara yem yapmak isterim kendimi

Tırnaklarımla gönlümün perdesini yırtayım
Dişlerimle can ipimi koparayım

Bana bundan böyle ne gönül ne can gerekir
İkisinin yüzünden kaygım, derdim vardır

Ne gönlümde bir gün meltem eser
Ne canım bedenimde bir gün şad olur

Benim halim hep böyle karışıktır
Bahtımın gözü hep uyumuş kalmıştır

Neden böylesine bir aşkı yaşayayım?
Onun yüzünden ebedî utanç, dert çekeyim

Senin gibi bir padişah bana düşman oldu
Eşim dostum benden nefret eder oldu

Düşmanlarım sırrımdan haberdar oldu
Dünya benim gözümde kuyuya döndü

Bu zor şartlarda aşka ne gerek var?
Bu zor şartlarda sevgiye ne gerek var?

O kadar çok kınandım ki ben
Bütün dünyada alamet oldum ben

Karanlık canımda bir kapı açtılar
O can evime bir çıra koydular

Gönlüme bir aydınlıktır düştü
Aklım canıma aşina olmak istedi

Sevgi arama yolundan geri döndüm
Gönlümdeki sevgi ağacını budadım

Anladım ki sevgimden sonsuza kadar
İki dünyada helâkten başka şey geçmez elime

Benim sevgim denizin derinliği gibidir
Bunun ne kıyısı ne derinliği bellidir

Sonsuza kadar orada otursam dursam
İki gözümle kıyısını göremem

Bende binlerce Nuh canı olsa
Oradan çekip çıkaramam bir canı bile

Neden çaresiz canımla didişeyim?
Neden boş yere kendi kanımı dökeyim?

Neden senin öğütlerini dinlemeyeyim?
Neden selamet yolunu seçmeyeyim?

Benden bir kez daha kötülük görürsen
Kinle yap bana yapmak istediğini

Bundan böyle Râmîn aslan olsa bile
Sanmam ki baskın çıkar bana

Rüzgâr olsa, kokumu bulamaz
Evime, sokağıma yol bulamaz

Büyücü olsa, yaptığı iş yüzünden çaresiz kalır
Düzen olsa, düzenim karşısında çaresiz kalır

Hem sana hem Tanrı'ya söz veriyorum
Asla ve kat'a sözümden dönmeyeceğim

Eğer sevilmeye lâyık biriysem
Bundan böyle sen benimsin, ben seninim

Bir kez daha gönlünü ferah tut
Bundan böyle sana şeker gibi olacağım

Şimdi koklayacak olsan ağzımı
Bulursun onda doğruluk işaretlerini

Şehinşah onun gözünü, yüzünü öptü
Ondan hiç duymadığı sözleri duymuştu

Tekrar onu okşadı, gönlünü aldı
Ona iyiliğini, övgüsünü artırdı

Birbirlerinden mutlu olarak ayrıldılar
Gönüllerindeki gam ordusunu bozdular

73
Râmîn'in Gûrâb'a Gitmesi, Vîs'ten Uzak Düşmesi

Madem karlı, yağmurlu günler olacak
Sabahın işaretleri ortaya çıkacak

Bulutla kapanan hava kararacak
Fırtınalarla dünya şaşkına dönecek

Madem zamane araya ayrılık sokacak
Önceden onun bahanesini bulur

Kimin sonunda ateşi çıkacaksa
Ateşten önce vücut başlar kırılmaya

Râmîn görüşememe azabından bıkınca
Gece gündüz canan peşinde koşturmaktan yorulunca

Her an bir tuzağa düşüp duruyordu
Her ağızdan bir kınama duyuyordu

Bir haber gönderdi şehinşaha:
Gideceğim ben Mâhâbâd topraklarına

Dert çekmek vücudumu eritiyor
Oranın havası bana daha iyi gelir

Şehinşah Mûbed'den budur dileğim
O diyarın komutanı ben olayım

Bakarsın orada sağlığıma kavuşurum
Azaptan, halsizlikten kurtulur bedenim

Dağda, ovada bir süre ben
En güzel avlağı arayayım

Bazen parslarla dağ koyunu, ceylan tutayım
Bazen doğanlarla keklik, sülün tutayım

Şehinşah ne zaman emredecek olursa
Başım gözüm üstüne deyip koşayım huzura

Râmîn'in haberi şahın hoşuna gitti
Râmîn'in padişahlık muradını verdi

Rey'i, Gorgan'ı, Kûhistan'ı ona verdi
Halka karşı âdil olmasını emretti

Râmîn dışarıda şahlık otağını kurmuştu
O eğlence adamı derhal yola çıktı

Görüşmek için Vîs'in yanına gitti
Onunla görüştükten sonra atına binecekti

Dedi: Kalk şehinşahın yerinden
Küçüksün sen; sakın büyüğün yerinden

Senin şehinşahın yerine oturman
Onun yerine geçmek istemen demek

Tahta geçmek istemen henüz erken
Şeytan mı yoksa bu yolu sana gösteren?

Râmîn onun yanından öfkeyle kalktı
Bahtına lanet edip homurdanıyordu

Diyordu: Hey cahil, eğri gönlüm!
Kimden azar işittin, bakar mısın?

Vîs'in aşkıyla ne acılar çektin!
Bak şimdi, ondan neler işittin?

Kimse kadından sevgi beklemesin
Çorak arazide gül bitmez zira

Kadınların sevgisi benzer eşek kuyruğuna
Uzamaz asla bir arşından fazla

Kaç defa ölçtüm eşek kuyruğunu
Şeytanın arzusuna göre tutmuş yolunu

Adaletli Tanrı'ya hamdolsun
Şimdi uyanık bir gönül gözüm var

Şimdi hüneri günahtan ayırdım
Şimdi özü iyiden, kötüden ayırdım

Niçin boş yere kaybettim gençliğimi?
Niçin yele verdim ben hayatımı?

Yazıklar olsun geçmiş günlerime!
Yazıklar olsun şu umutlu gönlüme!

Kendi eliyle kendi boğazını kesmek
İyidir namert kınamasını işitmekten

Uğursuz bahtıyla bir saray gösterdi
Bırak, en kısa zamanda yıkılsın, daha iyi

Ayrılığın bahanesi ortaya çıktı
Gamlarımın ucu bucağı göründü

Ayrılmak için böyle bir azarı
Yüz inci karşılığında işitmem gerekli

Bu soğuk azar işitme zamanında geldi
Birden gönlümü ona karşı bıktırdı

Madem gönlümü ondan koparacağım
Azar işitmekten neden sızlanayım?

Şimdi devlet bana bedava fırsat verdi
Gönlüm; kaç kaçabildiğin kadar azaptan

Gönlüm! Kaç zamanenin zararından
Gönlüm! Kaç ebedî utançtan

Gönlüm! Kaç ki dökme benim kanımı
Ne zaman kaçacaksın, kaçmazsan şimdi?

Râmîn'in gönlü bu düşünceler içindeydi
Üstüne karabiber basılmış yarası vardı

Yasemin göğüslü Vîs onu böyle öfkeli gördü
Kendi gönlünü gam temrenleriyle dolu gördü

Öyle saçma sözlerinden dolayı pişman oldu
O sözler yüzünden Râmîn'in kalbini kırmıştı

Şah hazinesinden çıkardı
Yüz otuz sırmalı kaftanı

Üstünde güzel renkli giysiler vardı
Hepsi Anadolu, Şuşter, Çin dokumasıydı

Her kaftan bir dilber gibiydi
Her birinin başka nakşı vardı

Güzellikte her biri Râmîn'in bahtı gibiydi
Onların hepsini Râmîn'e gönderdi

Sonra ona şahlara yaraşır kaftan giydirdi
Lale renkli kaftan, lâl renkli destar giydirdi

Lâl desenli, sırmalı bir destardı
Âşığın yüzü, dilberin yanağı gibiydi

Sonra el ele tutuştular
İkisi başbaşa bahçeye çıktılar

Bir süre eğlendiler, oynadılar
İki âşık birbirlerine sarıldılar

Yüzlerinin rengiyle bahçe rengârenkti
Zülüflerinin kokusuyla rüzgâr misk kokuyordu

Bazen aşk ile oyun ile gülüşüyorlardı
Bazen ayrılık derdiyle ağlaşıyorlardı

Yasemin göğüslü Vîs kanlı yaş döküyordu
Yanakları kana bulanmış dinara benziyordu

İki dudağının akiki firuze olmuş, morarmıştı
Dünya onun haline bakıp ağlamıştı

Bir göz bin bulut olmuş, inci yağdırıyordu
Bir can bin türlü kederde boğuluyordu

Miskli dudakları gül koparıyordu
Kanlı nergis gözleri inci gösteriyordu

Diyordu: Değerli, vefasız yârim
Niçin günümü gece gibi karartırsın?

Daha ilk gün bana bunu dememiştin
Sen benimle böyle ahitleşmemiştin

Sevgimizin üstünden çok zaman geçmedi
Gönlün bizim sevgimizden bıktı

Ben yine o Vîsim, o güneş bedenliyim
Aynı selvi boylu, yasemin göğüslüyüm

Sevgiden, vefadan başka benden ne gördün?
Birdenbire böyle sevgimden koptun

Eğer kendine yeni bir aşk buldunsa
Benim eski aşkımı denize atma

Râmîn! Bana ayrılık cefası çektirme
Râmîn! Beni düşmanın istediği hale sokma

Etme Râmîn! Yine pişman olursun
Dostluğu kesiyor, ahdini bozuyorsun

Yüzünü benden çevirecek olursan
Benim yüzümü arar ama bulamazsın

Gönlün dayanamaz ayrılığımın derdine
Beni zor bulursun sonra geri dönsen de

Şimdi kurtsun, sonra koyuna dönersin
Bu kibirden, benlikten sonra dervişe dönersin

Çeng olur, benim karşımda inlersin
İki yanağını ayağımın toprağına sürersin

Senden gördüğüm gamı benden görürsün
Senden çektiklerimi sen benden çekersin

Sana böyle cilvelenir, naz ederim
İyi veya kötü, sana karşılığını veririm

Söz bilir Râmîn ona cevap verdi
Benim sırrımdan haberdardır Tanrı

Biliyor, sana karşı sabırsızım
Ama düşman korkusundan yılgınım

Dünya senin yüzünden bana düşman oldu
Üstümdeki gömlek benden nefret eder oldu

Kırdaki ceylan bana kaplan kesildi
Denizdeki balık bana timsah kesildi

Güneş üstüme doğarsa, düşkünlüğüme doğuyor
Bulut üstüme yağarsa, perişanlığıma yağıyor

İnsanlardan öyle çok azar işittim ki
Daha bu dünyada gördüm kıyameti

Sevdiklerimden, dostlarımdan korkar oldum
Düşmanlarımdan, bana kin güdenlerden
korktuğum gibi

Kimin elinden tatlı su alacak olsam
Korkuyorum onun saf zehir olmasından

Rüyalarımda hep kılıç görüyorum
Kaplanlar, ejderhalar, aslanlar görüyorum

Korku içindeyim, şehinşah gizli gizli
Bir hileyle alacak benden canımı

Diyorum, ya benim canımı almazsa
Ya dünyada senin gibi cananım olmazsa

Ya benim canımı alırlarsa
Kendi işimden, senin işinden geri kalırsam

Oysa ne hoştur bedenimde can olması
Canım varken senin gibi cananımın olması

Bu durumda iyisi mi canım yerinde dursun
Canımla birlikte senin aşkın ayakta dursun

Dünyada geceler daima gebedir
Yarın ne doğuracağını kim bilebilir?

Ne olur sanki bir yıl ayrılık olsa
Sonra ebedî dostluk kurulsa

Dünyanın türlü türlü hilesi, düğümü var
Kim bilir onun yine kaç düğümü var?

Kim bilir karanlık ayrılıktan sonra
Ne kadar aydınlık gelecek sonra

Dertli, düşkün, perişan olsam da
Hep umutluyum derdimin dermanında

Ay, yıl boyunca muhtaç durumda olsam da
Zafer gününden umudumu kesmem asla

Bizim Tanrımız adalet sahibidir
Herkese böyle bir umut vermiştir

Acılı, sıkıntılı günleri geride bırakırız
Onun ardından sevince, mutluluğa kavuşuruz

Ben yaşadıkça umudum da olacaktır
Bir gün güneş benim eşim olacaktır

Güneş sensin; senin yüzün olmazsa
Dünya saçların gibi kararır bana

Zamane yüzünden çok acılar çektim
Bahanesi oldu sana temiz sevgim

Bildiğim kadarıyla bu son acıdır
Gönlüm bundan sonra mutlu olacaktır

Sonra her işim yoluna girecektir
O bağlar çözülüp çiviler sökülecektir

Rüzgâr ilkbaharın gözünü açacak
Dağların yolunu kar nasıl kapladıysa

Yasemin göğüslü Vîs dedi: Evet öyledir
Ama bahtım bana kin gütmektedir

Sanmam ki yârimi elimden alınca
Bir daha onun yüzünü gösterecek bana

Korkarım, bir gün Gûrâb'da sen
Parlak inci gibi bir kız görürsün

Selvi boylu, yasemin göğüslü
Ay yüzlü, ay yüzü miskli

Sonra bana vefa göstermezsin
Sevgisiz gönlünü ona teslim edersin

Dikkat et, Gûrâb'a giderim deme
Çünkü gönül dolap gibi döner orada

Ne çok güzeller, ay yüzlüler görürsün
İçlerinden hangisini seçeceğini bilemezsin

İnsanlara yüzlerini gösterirler
Güzel yüzleri, saçlarıyla gönül çelerler

Bahar mevsimi meltemleri gibi
Dallardan gül yapraklarının kopması gibi

Zülüfleri, büyüleyici gözleriyle kaparlar seni
Aslan ile parsın ceylanı kapması gibi

Örs gibi sağlam binlerce gönlün olsa da
Gönlünü yitirirsin onları görünce

Bilsen bile sen dev bağlamayı
Onların elinden kurtaramazsın kendini

Dünyayı parlatan Râmîn dedi: Eğer Ay
Dönerse çevremde, döner bir Ay

Süheyl yardımcı olsa ona, güneş tacı olsa
Balık burcu inci dizisi, Nahid gerdanlık olsa

Her sözü bilgi, kültür üstüne olsa
Her davranışında hile bulunsa

Dudakları bal, öpücüğü ilaç olsa
Yanakları fitne, gözleri büyücü olsa

Onu görmek ihtiyarları gençleştirse
Dudakları ölülere hayat verse

Senin sevgin eksilmez, yemin ederim
Senin sevginin yerine başka sevgi istemem

Senin sevgin bana dadı olarak yeter
Böyle tahtı, güzelliği olan bir Ay varken

Daha sonra öptüler birbirlerini
Binlerce kez koydular yanak üste yanaklarını

İki gözden kanlı yaş döktüler
Birbirlerine sürekli veda ettiler

Yüreklerinden hasret dolu ah çektiler
Seslerini göklere kadar yükselttiler

Ayrılık selini gözlerinden akıttılar
Ayrılık gemisinden denize inci döktüler

Ah çekmelerinden hava Cehennem gibi ısındı
Gözyaşlarından yer engin deniz oldu

İki âşık, iki tutkun öylece kaldılar
Cehennem ile deniz arasında kaldılar

Râmîn yükünü bağlayıp atına binince
Dilber sabır yüzünün örtüsünü kaldırdı

Kader Vîse'nin boyunu yay gibi büktü
Râmîn'i ok gibi ondan uzaklaştırdı

Râmîn bir ok gibi ondan uzaklaştı
Yay yerinde kaldı, ok kana bulandı

Vîse ayrılık derdiyle inliyordu
"Sen gelene kadar sabır benden gitti" diyordu

Kötü kader seni yollara düşürdü
Gönlümün arzusu beni kuyuya düşürdü

Sevgilim sen yollarda kaldıkça
Kuyuda kaldım ben, seni arzulayacağım

Nasıl bahttır bu? Yok olsun böyle baht
Yerim bazen toprak olur bazen taht

Bu kadar gam bu gönüle sığar mı?
Altmış fersah bir ovaya sığar mı?

Gözyaşları gözümü denize döndürdü
Çektiğim gamlar canımı Cehenneme döndürdü

Gözüme uyku girmese, revadır
Canım sabredemez olursa, revadır

Kim sürekli olarak denizde kalabilir?
Kim sürekli olarak Cehennemde kalabilir?

Düşmanı anmamdan kötü ne olabilir?
"Düşmanım benim gibi olsun" diyeyim

Râmîn saraydan ayrılıp yola çıkınca
Tunç boru sesleri yükseldi Pervin'e

Atlıların kaldırdığı toz kara bulut gibiydi
Râmîn'in gözyaşları bu bulutun yağmuruydu

Gerçi dilberinden dolayı incinmişti
Cefa dağıyla yüreğini dağlamıştı

Ayrılık derdiyle kıvranıp duruyordu
Yanaklarına ayrılık tozu konmuştu

Hiçbir âşıkta sabır kalmaz
Hele hele ayrılık, uzaklaşma vaktinde

Ayrılıkta gönül sabredemez olunca
Aşkın güzellikleri görünmez gözüne

Râmîn'in Gûrâb'a Gitmesi, Gül'ü Görmesi, Ona Âşık Olması

Râmîn hudut komutanlığı görevine gelse de
Kardeşinden bu görevi almış olsa da

Şahtı, ferman sahibiydi ama Vîs yoktu
Susuz kalmış balık gibi sıkıntıdaydı

Padişahlık bölgesinde dolandı
Gittiği yerlerde hükmünü yürüttü

Hangi şehre, diyara girdiyse
Kötüleri oradan temizledi tümüyle

Gorgan'ı emniyetli bir yer yaptı
Orada koyunlara kurtlar çobanlık yaptı

Sârî taraflarında kartal ile doğan
Dağ kekliğiyle olmuştu arkadaş

Âmul'de ne çok şarap içti, eğlendi
Sanki ırmakların suyu şaraptı

Adaleti sayesinde insanlar evlerinde
Gece gündüz oturmuştu eğlence, huzur meclisine

Gûrâb diyarında onun kılıcının korkusuyla
Birlikte su içiyordu aslan ile zebra

Ordusuyla Isfahan'da duruyordu
Orada başka taraflardan çok asker vardı

Gorgan'dan Rey'e, Ehvaz'a, Bağdat'a kadar
Yaymıştı huzur, adalet yaygısını

Dünya kötülüklere karşı huzur içindeydi
Herkes iyi talihinden dolayı sevinçliydi

Zamanenin ihtiyaç derdi kalmamıştı
Vilayet Cennet gibi âbât olmuştu

Kıskançlar küsmüştü dünyaya
Ağaçlar meyveye durmuştu saadetle

Büyüklerin elinde gece gündüz kadeh vardı
Sonunda devleti elde etmişlerdi

Râmin kendi bölgesinde dolaşıyordu
Dolaşırken yolu Gûrâb'a düştü

Şâpûr ile Refîda gibi beyler vardı
O diyarda bunlar Ay ile Güneş gibiydi

Her biri onu ağırladı
Ona padişahlık kaftanları sundu

Seher vakti oldu mu ava çıktılar
Bahtı açıkların muradınca kadeh tuttular

Bazen avlakta ok ile hançer tuttular
Bazen mecliste saz ile kadeh tuttular

Bazen sazlıkta aslan tuttular
Bazen gülistanda mey kadehi tuttular

Dediğim gibi bir süre böyle güzelce
Zaman geçirdiler avda, işrette

Râmîn'in gönlü bazen ayık bazen sarhoştu
Nar gibi dertle, hastalıkla dolmuştu

Bir av hayvanına ok atacak olsa
İçindeki aşk da ok atardı ona

Geceleri dostlarından uzak, yalnız kalınca
Gözlerinden kan denizleri akıtırdı

Bu halde yaşarken günün birinde
Gönül parlatan bir güneş gördü yol üstünde

Bir dilber ki ilkbahar gibi dert ortağı
Bir zalim ki gönül çalmakta bir süvari

Güzellikte gönül çelen bir padişah
Öpücükleriyle cana can katar, gönül ferahı

İki yanağı bahçe gibi, gülistan gibi
İki gülistanın arası şekeristan gibi

İki zülfü her efsunu okuyor
Cim, nun demiyor, büküyor da büküyor

Dudakları her afetin şifası olmuş
Balın, şekerin revacını yok etmiş

Küçücük ağzı akikten mim gibi
İki dizili dişi parlak Pervin gibi

Gözleriyle okçuyu Ebhaz'dan getirir
Zülüfleriyle akrebi Ehvaz'dan getirir

Yanakları Şuşter ipeğinden yapılmış bir taht
Dudakları Asker şekerlerinin kavanozu sanki

Üstüne misk serpilen bir gül sanki
Üstüne bade dökülen bir inci sanki

Pervin'le arasına zırh geçirmiş
Yayını miskli bağla sıkı sarmış

Biri sümbül saçlarına zırhçı olmuş
Biri nergis gözlerine yaycı olmuş

Yanakları "Berber Gülnarı" adını almış
İki zülfü "Dilber Zinciri" lakabını almış

Birini bal pınarı sulamış
Birini fitne eli bükmüş

Kardan, sütten, kandan, meyden yanakları var
Şekerden, baldan, inciden bir ağzı var

Birinin ucunda sayısız miskler var
Birinin ortasında parlak yıldız var

Taş ile çelik gönlüne yol bulmuş
Boyu selvi ile şimşir gibi olmuş

Gömleğinde gizlemiş gümüş gibi bedenini
Berrak sudaki gümüş balığı gibi

Başında miskten, amberden bir taç var
Onun üstünde altından, inciden bir taç var

Başından ayağına kadar salıvermiş saçlarını
Misk kokulu, can büyüleyen saçlarını

Sanki geceyi Kervankıran yıldızına asmış
Yahut Ay üstüne miskten taht kurmuş

Kulak memesi güllü ipek gibi
İpek üstüne sümbül işlemiş gibi

İşte böyle bitirir insanı, gönül okşar
Sesi güzel; nazda başı çeker

Bahar yüzü Aylı, Pervinli bahçe gibi
Gülle, süsenle donanmış bahar gibi

Tanrı'nın özene bezene yarattığı bir diberdi
Sanki bir put gibi bezenmişti

Bedeni ipekti, üstüne ipekli giymişti
Yanağı güzeldi, yine güzel süslenmişti

Üstündeki takılar bir hazine gibiydi
Üstündeki mücevherler mücevher madeni gibiydi

Örgülü saçlarından amber yağıyordu
Giysisinden inci, mücevher dökülüyordu

Yüzünün parlaklığı bir fersahtan görülüyordu
Bahar meltemiyle aşinalık ediyordu

Ay onun tacı, güneş onun parlak yüzüydü
Süheyl onun boynu, Pervin onun dişleriydi

Mutlulukta şahlık, gençlik gibiydi
Şirinlikte murat, hayat gibiydi

Güzellikte bahar bahçesi gibiydi
Cazibede çayırlıktaki geyik gibiydi

Güzellerden çevresinde seksen dilber vardı
Çin, Anadolu, Hint, Berber dilberleriydi

Hepsi selvi çevresindeki nesrin gibiydi
Hepsi Ay önündeki Pervin gibiydi

Râmîn görünce o salınan selviyi
O canlı putu, canlı Ay'ı

Sanki dünyayı aydınlatan güneşi gördü
Onu gördüğü zaman gözleri yaşardı

Dizleri çözüldü, ona bakakaldı
O haldeyken oklar elinden yere saçıldı

Gözlerine inanamıyordu, bu nasıl yüzdü?
Gördüğü put mu, Ay mı, Güneş miydi?

Bu gördüğüm Cennettir, belki de bahardır
Cennet hurisidir, belki de Çin dilberidir

Dilberlik bahçesinin güzel selvisidir
Mutluluk ovasının salınan sülünüdür

Güzeller ordu gibidir, bu ordunun şahı
Yahut onlar yıldız gibidir, bu onların Ay'ı

Özgür Râmîn bu düşünceler içindeydi
O gümüş selvi boylu Râmîn'in yanına geldi

Sanki onun eski sevgilisiydi
Sonra uzanıp Râmîn'i kucakladı

Ona dedi: Dünyanın anlı sanlı şahı
Mâh ülkesi seninle Ay gibi aydınlandı

Bir gecelik olsa da, bu gece bizde kal
Yorulmuş olmalısın, biraz olsun dinlen

Bir gece konuğumuz ol, kabul et
Ağırlayalım, mutlu edelim seni

Sana gül renkli şarap sunayım, parlak, hoş
Misk gibi kokar, rengi adeta ateş

Ormandan sana çiğdem getireyim
Senin gibi hoş kokulu menekşe getireyim

Ormandan bahar kuşları, turaç kuşu
Dağdan getireyim sana yaban kekliği

Bahçeden güller, süsenler getireyim
Meclisini renkli ipek gibi renklendireyim

Ağırlayayım seni tatlı canım gibi
Çünkü konuğumuz olunca böyle biri

Dünyayı aydınlatan Râmîn dedi: Ay yüzlüm
Adını söyle; soyunu sopunu anlat bana

Gûrâb'da hangi ailede doğdun?
Gümüş tenli bedenini birine teslim ettin mi?

Nedir adın? Nereye mensupsun?
Beni eş olarak ister misin, istemez misin?

Bir erkek seninle evlenmek isterse
Annen ondan mehir olarak ne ister?

Şirin dudakların balla, şekerle dolmuş
Söyle bu şekerlerden birinin değeri nedir?

Şekerinin bedeli can ise
Çok çok ucuzdur, yeminle

Cevap verdi ona konuşan güneş
Cazibeli melek, peri yüzlü huri

Ben adı gizli biri değilim
Birine sormak gerek, ben kimim

Güneş kimseden saklı kalmaz
Bilir herkes parlayan güneşi

Annemin adı Guher, babamınki Refida'dır
Bu diyarda iyi adla tanınmaktadır

Kutlu erkek kardeşim sınır muhafızıdır
Azerbaycan'ın büyük savaşçısıdır

Annem beni gül dalı altında doğurmuş
Bu yüzden bana Hoşkokulu Gül adını koymuş

Anneden, babadan yana soyluyum
Biri Hemedanlı, diğeri Gûrâblı

Gül yaprağıyım ben, gül kokarım, gülendamım
Gül yüzlüyüm, gül yanaklıyım, "Gül"dür adım

Gûrâb'da herkes söyledi bana
Gûrâb bânûsuyum ben şimdilerde

Bu güzellik bana annemden geçti
Dadım beni sevgiyle, nazla yetiştirdi

Annem gibi ben de Ay yüzlüyüm
Erkek kardeşim gibi selvi boyluyum

Boynum billurdan, göğsüm gümüşten
Yumuşaklıkta kakum, kokuda nesrin

Neden sorarsın beni, soyumu sopumu?
[.....]

[.....]
Ben senin adım, soyunu sopunu iyi bilirim

Sen şehinşahın kardeşi Râmîn'sin
Canında Vîs'in aşkım taşırsın

Şikâyetin Gûrâb'da onu görmemektir
Balık sudan hiç şikâyet eder mi?

Dicle nehri ayrı kalırsa Bağdat'tan
Sen de ayrı kalırsın o şimşir boyludan

Canındaki bu pas giderilecek olursa
Bu kötü hal canından uzaklaşır sonra

Yaşlı dadı gönlünü ona bağlamıştır
Efsunla çivileyip zincirlemiştir

Sen ondan ayrılamazsın
Veya bir başka yâre eş olamazsın

Ondan ayrı kalmaya sabredemezsin, yalnızsın
Sen onun yüzünden rezilsin; o da rezil senin yüzünden

Şehinşah sana çok kızgındır
Tanrı ikinizden de memnun değildir

Özgür Râmîn dinleyince bu sözleri
İçinden âşıklığa lanet etti

Çünkü kim âşıklıkta alamet olduysa
Herkesten kınanma işitti dünyada

Tekrar yumuşaklıkla dedi Ay yüzlüye
Çünkü ettiği sözler gönlünü çıkardı yoldan

Ona dedi: Ey selvi boylu dilber
Güneş yüzlü, Ay sîmâlı dilber

Belalara uğramış adamı kınama
Tanrı'dan esenliğe çıkmasını dile

Dünyanın bütün işi insanlardan gizlidir
Kaderin eli insanlara uzanmıştır

Yaptığım kötü işleri başıma kakma
Kader böyle yazmıştır benim yazgıma

Dünyanın geçmişte kalan işlerini hatırlatma
Olup bitenleri anlamak mümkün değil zira

İtaat etsen de iki haftalık Aya
Olup bitenleri öğrenemezsin asla

Dünü düşünmez, sadece bugüne bakarsan
Gördüklerinin arasından beni tercih edersen

Güzellikte beni kendine eş seçersen
Eş olmakta beni uygun görürsen

Kucakladığım güneş sen olursun
Kucağımdaki bahar olur senin yüzün

Senin sayende mutluluğa kavuşursam
Sen de benden istediğin muradı alırsın

Bağışlayıcı bir şah senin ilacın olur
Parlak bir ay benim ilacım olur

Şimdi benim Ay'ım ol gönlünün arzusuyla
Ben de senin şahın olayım gönlümün arzusuyla

Dünyada neyim varsa, sana bağışlayayım
Canımı istersen, getirip önüne koyayım

Sarayımın senden başka bânûsu olmasın
Ruhumun senden başka ilacı olmasın

Sana evlilik bağıyla bağlandığımda
Yemin edeyim dürüstlükle huzurunda

Dünyada dağlar, ovalar durdukça
Ceyhun ile Dicle Nehri denize aktıkça

Pınardan su kaynadıkça, suda balık yüzdükçe
Güneş parladıkça, geceler karanlık oldukça

Gökteki Ay ile Güneş parladıkça
Bahçedeki selvi salınıp durdukça

Seher yeli dağlarda esip durdukça
Homurtulu zebra çayırlıkta otladıkça

Sen benimle olursun, ben seninle ebediyen
Sevgi bekleriz birbirimizden

Senden başka yâri kucağıma almam
Gördüğüm yâri ise unuturum

Benim için Vîs'ten güzel yâr yoktu
İki dünyada da ondan bıktım

Gül bedenli ona cevap verdi:
"Râmîn efsunla beni tuzağa çekme" dedi

Senin tuzağına düşecek biri değilim
Böyle kolayca muradını verecek değilim

Bana lâzım değil senin padişahlığın
Ne istediğini yapman ne hükmünü sürmen

Ne asker kargaşasıyla dolu bir meydan
Ne dinarla, inciyle dolu bir eyvan

Mümkün olursa, senden bir muradım vardır
O zaman çıkmam senin sözünden

Sen benim katımda dünya padişahı olursun
Ben senin huzurunda hizmetkâr olurum

Eğer benim sevgimi besleyebilirsen
Eğer bana karşı vefalı olabilirsen

Dünyada benim gibi bir yâr daha bulamazsın
Vefa gösteren, vefa arayan, vefalı kalan

Horasan toprakları gerekmez sana
Gönül huzuru, sağlık ile kal burada

Bir daha büyücü Vîs'in yanına gitme
Mûbed'in karısı nasıl lâyık olur sana?

Sevgili olsa da anma onun adını
Çünkü kendine aittir herkesin malı

Söz ver ona karşı sevgi beslemeyeceğine
Ona haber salmayacağına, adam
göndermeyeceğine

Bana bu şekilde söz verirsen
Bir can oluruz biz iki beden içinde

Râmîn ay yüzlüden bunları dinleyince
Cevap verdi ona, söyledi kısaca

Gül'ün sürdüğü şartları kabul etti
Tuttu elinden, onu saraya götürdü

Râmîn varınca Refida'nın sarayına
El eleydi selvi boylu, Ay yüzlüyle

Ayaklarına yüz kadeh dolusu inci saçtılar
Onu altın işlemeli tahta oturttular

Kapıları, duvarları ipekle kapladılar
Yerlere saf amberler saçtılar

Daha sonra ünlüleri çağırdılar
Yine inciler, mücevherler saçtılar

Gönül kapılarını eğlenceye açtılar
İşretin, mutluluğun temelini attılar

Ardından Gül, yakınlarına adam gönderdi
Herkesi bu işten haberdar etti

Gorgan'dan, Rey'den, Kum'dan, Isfahan'dan
Hûzistan'dan, Kûhistan'dan, Hemedan'dan

Her şehirden bir şehriyar geldi
Her sınırdan bir sınır komutanı geldi

Yatak odası ay yüzlülerle doldu
Saray eyvanı şahlarla doldu

Kırk fersah öteye kadar donatıldı
Her yerde mey içmeye oturuldu

Ellerde ne çok mey dolu kadeh vardı
Adeta bütün ova gelinciklerle dolmuştu

Gün doğunca her ovada, su kenarında
Her türlü melodi kulağa geliyordu

Akşam olunca her ovada, yamaçta
Mey kadehinden bir çıra vardı elde

Dağlardaki taşlar akikti sanki
Akarsuların suyu baldı sanki

Dağ eteklerinde oyuncular görüldü
Oyuncu yiğitler birbirine karıştı

Dağlarda işret meclisleri görüldü
Kuşlar bile mey içildiğini anladı

Ovaya ne çok misk ile ipek yayıldı
Bütün ova Herhîz, Şuşter ipekleriyle örtüldü

Bahçede bülbüller şakıdı durdu
Bütün kuşlar çengî, nâyî oldu

Dağlarda ne çok mey döküldü
Dökülen meyden çaylara sel geldi

Güzel kokulardan koyu bulutlar oluştu
Mey ile tüm dünyanın tozları yıkandı

Büyüğü, küçüğü, kadını, erkeği bir ay
Sürekli ya avlakta ya eğlencedeydi

Kâh cirit oynadı kâh tambur çaldı
Bazen sarhoş oldu bazen mahmur kaldı

Kâh kadeh tuttular kâh çevgen oynadılar
Kâh alkış tuttular kâh temren vurdular

Bazen dağlarda ceylan kovaladılar
Bazen gönüllerden kederi kovaladılar

Bazen dağ koyunu, geyik, yabani keçi
Yaylalardan çaresiz ovaya indi

Bazen ceylan ile zebra ovadan
Yaylaya çıktı pars ile köpek yüzünden

Dünya gamsız olmaz zaman zaman
O topraklarda bir ay boyunca keder yoktu

Bir dünya dolusu âşık ile maşuk birlikte
Dertsiz, gamsız oturmuştu gündüz gece

Büyüklerin gönlü bağışa açılmıştı
Müzisyenlerin işi revaç bulmuştu

Her hanende Râmîn adına
Güzel bir ezgi, öykü söylüyordu usulünce

Diyorlardı: Râmîn, şad ol, mutlu ol
Bütün gamlardan uzakta, ebedî yaşa

İstediğin her muradı elde etmişsin
Aradığın şöhreti bulmuş, meşhur olmuşsun

Zaferle murad murad üzre olmuşsun
İyi gün içinde övülür olmuş adın

Şaşırtacak derecede avlağa geldin
Gül gibi liyakatli bir avı avladın

Avın, güzelliğin güneşi oldu
Kucağında güzel bir gül açtı

Bundan böyle yanında hep Gül var
Senin hep Gül'e tapmak gibi bir dinin var

Cennet gülü olamaz senin Gül'ün gibi
Senin gönlün bu Gül'ün gül bahçesi oldu

Ay bahçesinde gülün ömrü iki haftadır
Mâh'da onun gibi bir gül açmış mıdır?

Kış ayında bile senin tomurcuklu gülün var
Üstüne üstlük, senin dikensiz gülün var

Senin Gül'ün gülistanın serv-i revanıdır
Başka yerde böyle gülistan var mıdır?

Böyle bir gülistan her zaman seninledir
Bazen bahçede bazen tahttadır

Onunla mutlu ol, bu gülistan
Ne kışın yaprak döker ne yazın

Bu Gül'ün dikeni misk kokulu zülüfleridir
Daha da ilginci, onun miski gönül çeler

Akrebi andıran iki örgülü saç, o Gül'ün bahçıvanıdır
İki nergis göz o Gül'ün muhafızıdır

O Gül'ün renginden gençlik gelir
O Gül'ün kokusundan hayat gelir

O Gül'ü gönülden araman gerek
O Gül'ü can burnuyla koklaman gerek

O Gül'ü misk kokusuyla, bade rengiyle
Melek dikmiştir, Rıdvan su vermiş ona

O Gül has güldür, diğer güller avam
Fitne amberden tuzak kurmuş çevresine

Amber satanlar o Gül'ün kucağındadır
Şeker satanlar o Gül'ün yolu üstündedir

Bu Gül hep Râmîn'in elinde kalsın
Râmîn onunla birlikte mey kadehi kaldırsın

Zaferde, mutlulukta hep öyle olsun
Dünya hep onunla bunun muradınca olsun

76
Gül'ün Râmîn'in Sözleri Yüzünden Sinirlenmesi

Bir ay boyunca hep böyle eğlendiler
Çevgen, şarap, çalgı, av dediler

O ilkbahar düğünü sona erdi
Övülesi ünlüler kendi diyarına gitti

Gül ile Râmîn dinlendi
Mutlulukla Gûrâb Kalesi'ne gitti

Gelin süsleyici tekrar yanına geldi
O yasemin göğüslüyü baştan ayağa süsledi

Gûrâb Ay'ı öyle süslendi ki
Onu görenin gözleri kamaştı

Sanki yanaklarında nakış üstüne nakış vardı
Kulak memesinde bahar üstüne bahar vardı

Saçları zengî gibi kıvrım kıvrımdı
Ama gözleri ahuyu andırıyordu

Süsleyici onun saçlarına misk sürdü
İki ceylan gözüne sürme çekti

İki örgülü saçını, kaşlarını süsledi
Kulak memelerini, yanaklarını süsledi

Gül yeni açmış gül gibi kokuyordu
Altın, inci ile donanmış selvi gibiydi

İki yanağından gençlik suyu damlıyordu
İki dudağından hayat suyu akıyordu

Güzel yüzü Çin kıblesi gibiydi
Güzel elleri büklüm büklüm zülüf gibiydi

Râmîn gönül çelen yârini görünce
Açmış gülistan gibi yanaklarını görünce

Misk yağdıran zülüflerini bulut gibi görünce
Küpelerini bulut arasındaki yıldız gibi görünce

İki zülfü iç içe geçmiş amber halkasıydı
Yanaklar kat kat gelincik tarlasıydı

Boynunda inci gerdanlık vardı
Sanki süsen üstünde yağmur damlası vardı

Dudakları gülüyordu konuşan yakut gibi
Ağzı küçücüktü, hoş kokulu gülsuyu gibiydi

Yıldızlar görünseydi gündüz vakti
Onun boynundaki inciler gibi olurdu

Ona dedi: Güzellikte Gûrâb'ın Ay'ı
Ay yüzün düşürmüş Ay'ın değerini

Bugün sen canımın dermanısın
Gönül çelen Vîs'e nasıl da benziyorsun

Vîs gibisin, dudağın bal, göğsün gümüş
Sanki bir elma ortadan ikiye bölünmüş

Gül, Râmîn'in sözlerine sinirlendi
Ona "Kötü düşünceli, kötü mezhepli!" dedi

Özgür insanların sözü böyle mi olur?
Şehzadelerin dilinden böyle söz mü dökülür?

Artık dünyada olmasın Vîs gibi biri
Başlangıcı kötü, sonu kötü, uğursuz biri

Dünyada olmasın büyücü dadı gibisi
Büyücüler ondan alır her sermayeyi

Onlar seni böyle bencil biri yapmış
Bencillikle senin adını kötüye çıkarmış

Senin kendine bile hayrın yok
Senin bir başka yâre de hayrın yok

Dadı seni nasıl da şuursuzlaştırmış!
Başkalarının öğütlerine bile kulak astığın yok

77
Râmîn'in Vîs'e Mektup Yazması

Râmîn bu sözlerden incindi
Bak şimdi onun incitmesi üzerine ne dedi

Gül'ün önünden ipek kâğıdı, kalemi aldı
Onun ipeğine gül suyuyla ne yazdı

Belinden çekti cefa kılıcını
O kılıçla kesti vefa bağını

Bir mektup yazdı o vefasız yâr
Yâr olmakta vefa arayan vefadar

Mektupta yazdı: Vîs, biliyor musun?
Ne çok zarar geldi bana senden!

Hem Allah hem Allah'tan başkası benden incindi
Dünyada herkes beni kınadı

Kâh öğüt, kâh kınanma işittim
Aşk yüzünden dünyada alamet oldum

Ne olurdu iki gözüm dünyada görseydi
Bir kişi çıkıp yaptıklarımı beğenseydi

Hayret! Benim sevgim bir kindi sanki
Ona lanet okudu kadını, erkeği

Dünyada kim işitecek olsa adımı
Çirkin bir şekilde ediyor dedikodumu

Adım böyle çirkinlikle anılıyor
Daha kötüsü, muradım çirkinlik üstünde duruyor

Bazen başımda bir kılıç duruyor
Bazen yoluma bir aslan çıkıyor

Seni gördüğüm günden beri mutlu değildim
Rüzgâr bile esmez oldu zavallı gönlümde

Korkum arttı senden ayrıyım diye
Bu yüzden gözlerim döndü kan denizine

Benim belam seninle buluşmaktan beterdi
Bu yüzden bende baş ile can korkusu vardı

Ne zaman senin yüzünü gördümse
Dokuz yüz türlü gönül derdi çektim

Ne olurdu sanki baş ile can korkusu olsaydı
Halktan utanç, Tanrı'dan korkmak olmasaydı

Sevgi işinde gördün sen hallerimi
Gençlik halinde nasıl bencildim ben

Her kaplan gözüme ahu görünüyordu
Her timsah gözüme balık görünüyordu

Her esen rüzgârla deniz gibi kabarmadım
Sanki Güneş benim yüzümden sarardı

Öfkeliyken aslan bile karşımda zebun olurdu
Keskinlik vakti ok ile kılıç gibi

Doğanım başlayacak olsa uçmaya
O doğandan sakınırdı gökteki Ay bile

Muradımın ulağı öyle hızlı koşardı ki
Düşünceler bile ona yetişemezdi

İleriyi gören göz gibiydi benim ümidim
Atım gibi eyerlenmişti sevincim

Mutlulukla doluydu kadehim huzurdan yana
İnciyle doluydu muradım sevinçten yana

Eğlence bahçesinde ben bir şimşirdim
Savaş meydanında ben bir çeliktim

Dağlarımdaki taşlar hep altındandı
Irmaklarımdaki kumlar hep incidendi

Sonra gördüm halimin nasıl değiştiğini
Bahtımın zebunlara zebun olduğunu

Genç selvi boyum iki büklüm oldu
İki haftalık Ay'ım Süha'ya eş oldu

İstekler sırtımı çember gibi kamburlaştırdı
Zamane sanki benden başka birini yarattı

Aşkın eli gönlüme ateş düşürdü
Sevinç benden yüz fersah uzağa kaçtı

Gördüm, aklım gönlümden avare olmuş
Aşkın elinde biçare olmuş

Şu zamanda herkes yay gibi olmuş
Kınama okuyla canıma nişan almış

Benim gönlümde aşkın dağı vardı
Başımda kınanmaya ne gerek vardı

Ben heves kadehiyle mest olmuştum
Böyle sarhoşa ilişmene ne gerek vardı?

Şimdi selam olsun benden sana
Gerçi bîzar oldum aşkından yana

Şimdi seni durumumdan haberdar edeyim
Ne güzel ne mutlu geçiyor günlerim

Vîs, şunu bil ki senden ayrı kaldıkça
Her muradın padişahıyım gönlümde

Sabır suyuyla gönlümü yıkadım
Kendi muradımca iyi bir eş aradım

Hoş kokulu Gül'ü gönlüme diktim
Gül'ümle ben daima Cennetteyim

Şimdi Gül yanımda meyvesini veriyor
Kâh elini tutuyorum, kâh kucağıma alıyor

Bazen yatağımda bazen başucumdadır
Canım, dünyayı gören gözüm gibi bana lâyıktır

Gül sonsuza kadar benim karımdır
O var oldukça istemem Ay'ı, Güneşi

Gül sayesinde sarayım bahçe gibidir
Gül sayesinde hisarım gülistan gibidir

Senden gördüğüm cefanın, düşkünlüğün üç mislini
Sevinç, mutluluk olarak ondan gördüm

Seninle birlikteyken böyle bir günü yaşasaydı
Âdeta canım bedenimden uçardı

Geçmiş yıllarım aklıma gelince
Bağışlıyorum onları yaralı canıma

Mutsuzlukla bunlara nasıl sabretti
Senin kaygınla onca zehiri nasıl içti?

Ben o zaman dünyadan haberdar değildim
Zorluklar içinde hep şad olmaya çalıştım

Şimdi ben uykudan uyandım
Şimdi ben o sarhoşluktan ayıktım

Şimdi ben bela zincirini kırdım
O kara gün zindanından kurtuldum

Gül kokulu Gül'e karşı and içtim
Akıllı canımla kutlu sözler söyledim

Dünyanın Tanrısına, Ay'a, Güneşe
Dine, bilgiye, kültüre, ümide

Yaşadıkça Gül'e vefa göstereceğim
Mutluluk içinde onunla yüz yüze olacağım

Bundan böyle Merv senin, Mâh benimdir
Aynı şekilde Şah senin, Ay benimdir

Bir an olsun bu Ay ile eş olayım
Mâh ülkesinde mutlulukla oturayım

Böyle yüz yıllık bir ömürden iyidir
Öyle hayat bana ebedî zindan olmuştur

Bundan böyle yıl, ay, gün sayma
Benim yoluma, günüme pek bakma

Ayrılık yolum, ayrılık günüm uzundur
Gönlüm senin gibi dilbere muhtaç değildir

Böyle bir gün, böyle durum olunca
Sabretmek iyidir yükler dolusu gümüşten

Râmîn bu mektubu bitirince
Altın mührünü vurdu üstüne

Kendi ulağına verdi, emretti
Mektubu hemen cananına götürmesini söyledi

Ulak rüzgâr gibi çıktı yola
İki haftada ulaştı Merv-i Şâyegân'a

Şehinşahı durumdan haberdar ettiler
Yolundan çevirip onu şaha götürdüler

Şehinşah ondan mektubu aldı, okudu
O sözlere baktı, şaştı kaldı

Mektubu hemen gönül çelen Vîs'e verdi
Râmîn'in durumunu ona müjdeledi

Ona dedi: Gözün aydın!
Şimdi Gül ile gül bahçesinde Râmîn

Râmîn gitti, Gûrâb'da evlendi
Seni gönül dağıyla kapılara vurur etti

Râmîn'in ulağı ile mektubu gelince
Bir gümbürtü koptu Vîse'nin gönlünde

Gönlü o anda tanıklık etti ona
Râmîn vefasızlık etti ona

Mûbed, Râmîn'in mektubunu ona verince
Hasret yıldırımı düştü canına

Bedeninde canı başladı fokurdamaya
Gönlündeki sırrı insanlardan sakladı ama

Dudakları dışarıdan gülen gelincik gibiydi
Gönlü içeriden kızgın örs gibiydi

Dıştan mutlu görünüyordu Cennet gibi
İçinden kızmıştı Cehennem gibi

Gülümseyerek gizliyordu gönlündeki darlığı
Rahvan yürüyüşle gizliyordu aksaklığı

Mektubu okuyunca yanağı safra gibi sarardı
Yazanın nasıl biri olduğunu biliyordu

Ona dedi: Tanrı'dan ben bunu istedim
Düşmanı çaresiz kalsın bir gün

Artık şah bana karşı kötü konuşmaz
Her zaman bana karşı bahane aramaz

Bu mutlulukla çok şey bağışlayayım
Ateşkedeye çok çok inci götüreyim

Şimdi gamdan hem o kurtuldu hem ben
Böylelikle çıktı düşman aradan

Şimdi artık dünyada hiç gamım yoktur
Çünkü canıma senin korkundan zulüm gelmeyecektir

Murat, naz, muzaffer baht içinde
Ne güzel içtim ne güzel uyudum bir gün bile

Ay'ım gittiyse, Güneşim kalmıştır
Herkesin Güneşten umudu vardır

Şimdi gençliğimle mutlu olayım
Hayatımı huzur içinde geçireyim

Dünyayı gören gözüm seninle aydınlanır
Râmîn'in yüzünü görmesem ne olur?

Bu sözü söylüyordu, gönlü diliyle bir değil
Sözleri apaçıktı, gizli kapaklı değil

Şah çıkınca dışarı, onu ateş bastı
Aşk hararetiyle canı ağzına geldi

Yüreği güvercin gibi küt küt atıyordu
Başı şahin pençesindeki güvercin gibiydi

Başından soğuk terler boşanıyordu
Sarı güle düşmüş çiy tanesi gibiydi

Selvi boyu rüzgârdan kavak gibi titriyordu
Nergis gözlerden yasemin göğüse yakut döküyordu

Altın bilezikleriyle yasemin göğsünü dövüyordu
Miskli zülüfleriyle toprağı süpürüyordu

Yerde yuvarlanıyor, diyordu:
Gözüme saplanan bu nasıl oktur?

Nasıl bahttır bu? Günümü kararttı
Nasıl gündür bu? Beni mahvetti

Dadı, gel, gör şu kederimi
Ansızın pusudan tufan gibi geldi

Altın tahttan beni yere attı
Sabır yoluma çer çöp attı

Senin haberin var mı, ben mi söyleyim
Râmîn'den ne acılar geldi bana

Râmîn gitti, Gûrâb'da evlendi
Sonra bu mektupla bana haber verdi

Şimdi Merv'de bana ne derler?
Kadını, erkeği halime ağlasa, revadır

Şu canıma bir derman bul
Belki bu gamdan kendimi kurtarırım

Ben bu haberi aldıktan sonra
Ölürsem yaraşır artık bundan sonra

Şimdi bana ne altın ne inci gerekir
Ne can ne anne ne kardeş gerekir

Râmîn varken dünyadan muradımı alıyordum
Şimdi Râmîn gitti, ne faydası var muradın?

O benim şirin cammdı; can olmayınca
Beden mutluluk görmez dünyada asla

Gidip her günahtan bedenimi arındırayım
Tanrı'dan kendime çare arayayım

Gidip yoksullara elimdekileri vereyim
Belki yardımları dokunur dua ederken

Yalvararak dileyeceğim dünyayı yaratandan
Râmîn pişman olsun yaptıklarından

Karanlık gecede Gûrâb'dan Merv'e gelsin
Yağmurla ıslanmış, üstünde sular donmuş

Bedeni benim gibi gevşek, titriyor
Gönlü benimki gibi perişan, yanıyor

Kâh aşırı soğuktan kâh kaygıdan
Vîs ile dadıya sığınmak istiyor

Bugün biz ondan ne görürsek
Aynı sevgisizliği o gün bizden görür

Tanrım, Râmîn'den al hakkımı
Sabırsız, huzursuz kıl onu benim gibi

Dadı cevap verdi ona: Böyle üzülme
Âdetin olmamalı, böyle kendini üzme

Kederlenme, sil gönlündeki pası
Kanaatle, suskunlukla, bilgiyle

Özgür bedenini böyle incitme
Huzurlu gönlünü böyle kıvrandırma

Canına, gençliğine bunca zulmetme
Ölmek böyle yaşamaktan iyidir cana

Rengârenk yüzünü ne çok dövüyorsun!
Misk kokan saçlarını ne çok yoluyorsun!

Cennet bahçesinden güzel yüzün var
Ehrimenin yüzü gibi çirkinleştirdin yüzünü

Dünyada neyin varsa, daha fazlası gerek
Bunların hepsi kendi canın için gerek

Senin tatlı canın olmayacaksa
Ne dadı, ne Şah ne Râmîn gerek sana

Susuzluk içinde verdimse ben canımı
Olmasın dünyada bir tek yağmur damlası

Dünya ben olmadan dönecekse
Dünyada dost, düşman gerekmez bana

Bütün erkekler kadın görünce yiğit kesilir
Râmîn gibi sevgiye çabuk doyuverir

Güneş bile yüzüne secde ederken
Sevgisiz Râmîn bıktıysa senden

Gül'ün sevgisine de doyar aynı şekilde
Sonra dilin kılıç kesilir onun üstüne

Binlerce Ay, yıldız görse de
Onca nurdan bir güneş ışığı gelmez asla

Gûrâblı Gül ay yüzlü olsa da
Senin yanında toprak gibi kalır aşağıda

Ayağının altı onun yüzünden daha güzel
Ayağının tozu onun kokusundan daha güzel

Râmîn senden uzakta, yalnız kaldıysa
Evlendiyse, mazurdur bence

Bir kişi hoş badeden uzak kalırsa
Mazurdur kadeh kaldıracak olursa

Yasemin göğüslü Vîs dedi: Dadı, biliyorsun
Gençlikte sabrederken yolumu yitirdim

Kadınların kocası var, yâri başında
Şimdi ne yâr ne koca var bende

Kocam varsa da, hakkımda kötü düşünür
Yârim olsa da benden saklanır

Su, gölge gibi götürdüm kendimi
Kazanç uğruna kaybettim sermayemi

Dinar uğruna dirhemi attım
Şimdi kaygı içinde ikisinden de oldum

Dadı bana kanaati salık verme
Kanaat sahibi duramaz ateş üstünde

Ateşten yapılmış benim yatağım, yastığım
Ateşte oturuyor benimle aşkımın şeytanı

Ateş üstünde nasıl durabilirim?
Taştan, tunçtan olsa da canım

Bundan böyle bana kanaatten söz etme
Üstüme anlamsız rüzgârlar estirme

Kanadına kadar yüz zehirli oku
Bu ulak ile bu mektup yüreğime sapladı

Dadı, bu can alıcı ulağa ne dersin?
Bunca oku yüreğime sapladı ansızın

Râmîn'den miske bulanmış mektup getirdi
Vîs'in kana bulanmış giysisini götürdü

Hüngür hüngür ağlayayım inleyen gönlüme
Kanlı gözyaşı yağdırayım yaralı gönlüme

Ey sevgi besleyen âşıklar!
Bugün benim âşıklara önder

Size ben şefkatimle, sevgimle
Öğütte bulunacağım dadı gibi

Beni görün, halimi bir dinleyin
Bundan böyle aşk işinde uğraşmayın

Âşıklık fidanını gönlünüze dikmeyin
Diktinizse, canınızı ona teslim edin

Benim halimi bilmiyorsanız
Kanla yazdım yanağıma, okuyun

Aşk gönlümde bir ateş yaktı
Ben söndürmeye çalıştıkça o daha çok yandı

Gözyaşlarımla dünyayı bataklığa çevirdim
Gözyaşlarımla gönül ateşini söndürdüm

Bu nasıl gözdür! Uyumak bilmiyor
Bu nasıl sudur! Ateşi söndürmüyor

Doğan eğitme hırsım vardı
Yüz naz ile eğittim bir doğanı

Gündüzleri gümüş elimde tuttum onu
Geceleri hep başucuma bağladım onu

Öğrendi benim elimden uçmayı
Kendi dileğiyle kekliklere saldırmayı

Onun bir av tutacağını sandım
Hep dert ortağım olacağını sandım

Derken kurtuldu ansızın elimden
Bulutlara yükseldi gözlerimden

Şimdi koşup aramaktan bitkin düştüm
Kaçan doğanımı aramaktan yoruldum

Yazık onca sıkıntıma, zamanıma!
Yazık onca umutlanmış gönlüme!

Yazık çektiğim onca zahmete
Bir gün olsun görmedim zahmetimin semeresini

Kervan gibi dünyada dolaşır dururum
Kaybolan izleri bulmaya çalışırım

Hem gönlüm hem sevdiğim gitti benden
Şimdi gönülsüz, dostsuz kalamam ben

Şimdi dağlarda taşı yastık edeyim
Dağ gibi taş gönüllü yâr cevrinden

Gönül gitti benden; bulursam izini
Müjdelik vereyim ona bu yaralı canı

Canım böyle dumanlı olursa
Gönlüm nasıl razı olur bahttan yana?

Yârim benden hoşnut kalmamıştır
Bahtım bana hışımlanmıştır

Dadı! Sen beni bıçaksız öldürdün
Aşk tohumunu canıma sen ektin

Bu yolda sendin bana kör rehber
Çukura sen düşürdün beni, sen çıkar

Madem bu dert bana senin yüzünden geldi
Dermanım da senden gelir şimdi

Yol hazırlığı yap, kalk, oturma
Götür haberimi, bir bir anlat Râmîn'e

Söyle ona: Kötü zanlı, vefasız, aferin!
Namertlik yayma okunu taktın

Doğruluk gözünü sen kör ettin
Adamlığın bahtını perişan ettin

Cevherinle akrep gibi can yakarsın
Taştan geçecek olsan, cevher gösterirsin

Yılansın sen, sokmak gelir elinden
Kurtsun sen, parçalamak gelir elinden

Tabiatın bu; yaptığına uygundur
And içenlere karşı bozdun andını

Yaptığın şey yüzünden gönlüm yaralıdır
Bu kötülüğü sana yakıştıramıyorum

Kimseye kötülük etme, kötü düşünme
Çünkü kötülük edersen, döner gelir sana

Benim sevgim hatırından çıktıysa tümüyle
Utan bari sevgililer arasında

Yanımdan gitti böyle çirkin şekilde
Unuttun söylediğin güzel sözleri

Güzel sözlerin gelincik yaprağı gibiymiş
Meğer gelinciğin altına karayılan gizlenmiş

Yeni bir yâr buldunsa, hayırlı olsun
Dünyada dilediğin her şey olsun

Beni bunca ümitsizlikle korkutma
Her altın bulan atmaz gümüşü asla

Gûrâb'da yeni bir kanal açtınsa
Eski kanalın suyunu kesmemek gerek asla

Kuhistan'da yeni bir ev kurdunsa
Eski evi yıkmaman gerek Merv'de

Bahçeye gül diktinse, hayırlı olsun
Sınırındaki özgür şimşiri sökme

Yeni karın sevginle eskisin
Her günün benim gibi kötü olsun

Put yüzlü Vîs bu sözleri söylüyordu
Gözlerinden yanaklarına ırmak akıtıyordu

Sanki onun gözleri nevruz bulutuydu
İç açıcı bahçelerin üstüne yağıyordu

Dadı o put yüzlünün haline acıyordu
"Ey gönül parlatanların baharı!" diyordu

Beni yakıcı ateş üstüne oturtma
Nar yanaklarına gözünden gülsuyu saçma

Şimdi ben Gûrâb yoluna düşerim
Yol boyunca ne yer içer ne uyurum

Râmîn'e karşı bildiğim her yolu denerim
Senin canını gamdan kurtarmaya çalışırım

Bunları söyleyip geceleyin yola çıktı
Merv keman, dadı ondan atılan ok oldu

78
Dadının Gûrâb'a, Râmîn'in Yanına Gitmesi

Yolda yaydan atılmış ok gibi gidiyordu
Merv-i Şâyegân'dan Gûrâb sınırına kadar

Gûrâb sınırlarına vardığında
Vefasız şah karşısına çıktı kırda

Aslan gibi öfkeyle saldırıyordu
Zebralara, geyiklere, yaban domuzlarına

Askerler yolu hisar gibi çevrelemişti
Her av hayvanı kuşatma altına alınmıştı

Ciltlerine ne çok ok saplanmıştı
Sanki av hayvanları kanatlanmıştı

Hava doğan, ova köpek doluydu
Doğanlar uçuyor, köpekler koşuyordu

Biri havayı kuşlarla doldurmuştu
Biri yeri yırtıcılarla doldurmuştu

Dağ keçileriyle, koyunlarıyla dağ rengârenkti
Ceylanlara dağ bir kaya gibi daralmıştı

Dadı avlanırken görünce Râmîn'i
Râmîn'in cefasından gönlü ok doldu

Çünkü Râmîn onu yolu üstünde görünce
Ne nereye gittiğini ne Ay yüzlüyü sordu

Ona dedi: Hey şeytan cevherli pislik!
Kötü düşünceli, kötülük öğreten uğursuz!

Yüz türlü hileyle aldattın beni
Bir sarhoş gibi akılsız bıraktın beni

Bir kez daha çıktın karşıma gulyabani gibi
Beni gittiğim yoldan çıkarmak için mi?

Senin rüzgârın bile tozumu görmesin
Senin ellerin dizginimi tutmasın

Şimdi buradan geri dönmen gerekir
Gelişinin sana bir faydası yoktur

Git söyle Vîs'e: Benden ne istiyorsun?
Niçin böyle fesatlıklara doymuyorsun?

Gönlünün muradınca ne günahlar işledin
Kötü adın yüzünden ne belalar çektin

Şimdi özür dilemenin zamanıdır
Pişmanlık duyarsan iyiliğini artırırsın

İkimiz de gençliğimizi yele verdik
İki âlemi bir murada sattık

Bu tarafta ikimizin de adı kötüye çıktı
Öte tarafta ikimiz de muratsız kaldık

Şimdi buradan geriye dönmezsen
Artık seninle birlikte ilerlemem

Yüz yıl daha bu sevgiyi beslesek
Görüyorsun işte, sonumuz ne oluyor

Ben gönlü aydın insanlardan öğüt dinledim
Tanrı'nın huzurunda sıkı yemin ettim

Dünyada en iyi olan şeyler adına
Temiz toprağa, Ay'a, Güneş'e

Benim bir bağım olmayacak onunla
Tanrı'nın kabul ettiği şeyden başka

Ben yeryüzünün Ay'ına şah olursam
O zaman onunla olur ilişkim

Kim bilir kaç yıl geçmesi gerekir
Benim ilişkim o zaman mümkün olur

Bizim durumumuz benzer şu söze:
Ölme eşeğim ölme, bahar gelecek

Ben o peri yüzlüye kavuşana kadar
Bu köprü altından akacak çok sular

Birinin umuduyla daha ne kadar bekleyeyim
Onu başka birinin karısı olarak görürken

Bu umutla yaşanacak olursa
Karanlığa gömülür Güneşin yüzü bile

Bu umut içinde geçti gençliğim
Hep diyorum; yazık oldu ömrüm

Ne yazık ki gençliğim benden geçti!
Elimde havadan başka şey kalmadı

Güzellikte renkli ipek gibiydi
Sertlikte kayadan Ervend Dağı gibiydi

O benim hayatımın baharıydı
Güzelliğiyle bahçe süsü gibiydi

Aşk rüzgârıyla bahar yaprağım döküldü
Gam eliyle yok edildi resimlerim

Her yıl gül bahçesine bahar gelir
Benim baharım sadece bir kez gelir

O devirler, o gençlik günleri geçti
Ben yele verdim zira hayatımı

Hazanda nevruz tabiatı olsa
O günün tabiatı var bugün bende

Bak halime de boş yere konuşma
Yaşlılıkta gençlik tabiatı bekleme

Şimdi geri dön, söyle Vîs'e
Kadınlar için daha iyi şey yok kocadan başka

Tanrı sana iyi bir koca vermiş
Devletin, güneşin çarkını vermiş

Yıldızın uğurluysa, gözet onu
Az hatırla ondan başka adamı

Böyle kötü günde olsan da
Dünyayı aydınlatırsın iyi gününle

Şah efendin olur, ben biraderin
Dünya sana kul olur, baht yâverin

Bu dünyada iyi adla tanınırsın
Öbür dünyada ebediyen mutlu olursun

Daha sonra öfkeyle dadıdan ayrıldı
Düz ova dadının gözüne zindan oldu

Ne Râmîn'in sözlerinde sıcaklık gördü
Ne Râmîn'in davranışlarında güzellik gördü

Geri dönmüş gidiyordu pişmanlık içinde
Derman kalmamıştı dertli canında

Dadının bunca tasalanmasının sebebi
Râmîn'in karşısında küçük düşmesiydi

O Ay yüzlü ne çok incinmişti!
Dostu ansızın ona düşman kesilmişti

Vefayı terk etmiş, ona cefa etmişti
Yâri iyilik etse de o kötülük etmişti

Haberci geldi gözlerinden yaş dökerek
Dudakları tozlu, yüreğinden duman çıkarak

Şekerden tatlı mesaj götürmüştü
Hançerden keskin cevap getirmişti

Kara bulut geldi, yağmur yağdı
Yağmur değil, belki de zehirli temren yağdı

Uzaktan Vîs'in gönlüne yıldırım düştü
Zilletle Vîs'in gülüne sam yeli esti

Cefa kılıcıyla yüreği yaralandı
Bela zinciriyle canı bağlandı

Can, gönül derdiyle yatağa düştü
Adeta bir selvi ağacı kesilmişti

Yatağı canı yüzünden gam, dert dolu
Yastığı onun yüzünden sarı gül dolu

Başucuna oturmuş ay yüzlüler
Büyüklerin eşleri, ünlüler

Biri diyordu: Ona nazar değmiş
Biri diyordu: Büyücü onu bağlamış

Bütün bilgili, hâzık hekimler
Onun dertli hali karşısında âciz kalmışlar

Biri diyordu: Onun derdi sevdâdandır
Biri diyordu: Onun derdi safrâdandır

Her şehirden geldi yıldızbilimciler
Bilgeler, Horasan'dan seçkinler

Biri diyordu: Ay yaptı bunu, Terazi burcunda
Biri diyordu: Zuhal yaptı bunu, Yengeç burcunda

Büyücüler, gözbağcılar oturmuş
Vîs'in halini görüp üzülmüş

Biri diyordu: Ona nazar değmiş
Biri diyordu: Ona peri görünmüş

Hiç kimse ona ne olduğunu bilemedi
Onun için edilen zahmetin ne yararı vardı?

Ay yüzlünün yüreği Râmîn'in dağıyla dağlanmıştı
Ay yüzlünün derdinden Şahın yüreği burkuluyordu

Yasemin göğüslü Vîs kendi gönlüne ağlıyordu
Başını öne eğmiş, inci döküyordu

Şehinşah ayrıldığı zaman onun yanından
Kanlı yaş döküyordu deniz misali, gözlerinden

Öyle yüreğe dokunan sözler ediyordu ki
Bütün gönüllerden sabrı götürüyordu:

Hey âşıklar! Neden ibret almazsınız?
Neden asla nasihat dinlemezsiniz?

Görün beni; kimseye gönül vermeyin
Yoksa gönlünüze nice zorluklar gelir

Hey âşıklar! Beni uzaktan görünüz
Yakınıma oturursanız, yanarsınız

Benim yüreğime böyle bir ateş düştü
Çünkü yârimin taştan, çeliktendir gönlü

Feryat edecek olursam, mazeretim var
O haksızlık yüzünden feryat ediyorum

Yaralı gönlümü ona gösterdim
Ona dedim: Senin acını denedim

Onun bana ne kötülük ettiğini kim bilir?
Bir kötülük etti, canımı yüz kez yaraladı

Bu dost beni gönülsüz, muratsız etti
Sonunda şimdi bana düşman oldu

İnsan insana nasıl iyilik eder?
Ben dostlukta ona ne iyilikler etmedim ki!

Umudumu, zahmetlerimi yele verdim
Dostluğun sırrını ben ona ifşa ettim

Vefa ektiğim halde niçin keder biçtim?
Övdüğüm halde niçin lanet işittim?

Madem bahtım bana kin gütmektedir
Yabancı biri böyleyse, neden sızlanayım?

Kötü bahtımla çok uğraştım, didindim
Ayna ile taş uyum sağlamadı bir türlü

Şimdi bahtımdan, gönlümden usandım
İkisinin adını "usanmışlık" yazdım

Bedbahtlar gibi başımı yastığa koydum
Dağ gibi katı o gönlün cevri yüzünden

Bedbahtlığımdan dolayı ölmem gerekir
Benim gibi bedbahta ölmek lâyıktır

Madem yârim başkasını bana tercih etti
Canımın ölmesi benim için daha iyi

Sonra Muşkîn'i yanına çağırdı
Bütün gönül sırlarını ona anlattı

Ona dedi: Muşkîn, gördün mü?
Râmîn'den vefasızını işittin mi?

Saçlarım tırnaklarımda çıksa bile
Böyle zan olmazdı onun hakkında gönlümde

Bilemedim ateşten su çıkacağını
Saf baldan saf zehir çıkacağını

Gördün beni dindarlık yolunda
Nasıl sahiptim ben padişahlığa

Şimdi ikisinden de bîzar oldum
Dostun düşmanın gözünde rezil oldum

Ne padişahlık yolunda padişahım
Ne dindarlık yolunda dindarım

Bundan sonra padişahlık etmemeli
Büyüklük, hükmetme peşinde olmamalı

Bütün yıl Râmîn'i arama sevdasıyla
Feda ettim gönlümü, canımı, başımı, malımı

Bazen ona kavuşmak için koşturur dururum
Bazen ondan ayrı kalma korkusuyla inler dururum

Bin tane tatlı canım olsa
Birini bile vermem Râmîn uğruna

Râmîn cahillikle beni kötü yaraladı
Şimdi benim belimi tamamen kırdı

Benim ağacımdan çok dal kesti
Şimdi dalımı kesti, ağacımı söktü

Onun incitmesine sabrederdim
Şimdi ayrılık acısı tüketti sabrımı

Bu kez canıma öyle bir şey yaptı ki
O yaptığına sabretmek mümkün değil

Ayrılığının kılıcı başımı kesti
Ayrılığının kargısı gönlümü parçaladı

Başımın kesilmesine nasıl sabredeyim?
Gönlümün parçalanmasına nasıl susayım?

Gitti, evlendi; var mı beteri?
Sonra bana mektupla verdi müjdeyi!

Ben gül diktim, gül yetiştirdim
Mersinden, nergisten, şebboydan vazgeçtim

Sonra dadıyı kucak dolusu okla
Avlak ovasından gönderdi buraya

Sanki dadıyı daha önce görmemiş gibi
Yahut ondan yüz cefa görmüş gibi

Şimdi düştüm ölüm döşeğine
Ölüm kılıcı dayandı canıma

Muşkîn! Bir kalem al, misk mürekkebiyle
Bir mektup yaz benden Gûrâb'a

Yüksek ateşimi, soğuk nefesimi gör
Mektupta hatırlat sürekli derdimi

Sözü birbirine katmayı bilirsin
Mektupta iyi olanı yazmayı bilirsin

Tekrar onu dile getirir, konuşturursan
Yaşadıkça yanında hizmetçin olurum

Sen bilgilisin; bilgili insanın sözleriyle
Genç adamı kandırmak kolay olur

Özgür Muşkîn bu sözleri dinledi
Bilgisiyle dünyayı misk kokusu kapladı

Muratsız Vîs'in ağzından bir mektup yazdı
İyi talihli, iyi şöhretli Râmîn'e

79
Vîs'in Râmîn'e Mektup Yazması ve Görüşmek İstemesi

Mektubun ipeği Çin ibrişimi
Misk Tibet'ten, amber Nesrin Adası'ndan

Kalem Mısır'dan, gülsuyu Cûr'dan
Divit Amber'den, öd Semendûr'dan

Kalem Vîs'in boyu gibi incecik
Sebebi Râmîn'den çektiği cefalar

Mektubu yazan, Babil şehrinden genç büyücü
Sözünde karıştırıyor şekeri inciyle

İpeği peri yüzlü Vîs'in göğsü gibi
Kalemi hoş kokulu Vîs'in zülfü gibi

Mektubu yazan gözleri gibi büyülüyor
Ağzında inci ile şeker gibi söz duruyor

Mektubun başında tek Tanrı'nın adı var
Sonra sevgiyi, bağlılığı anıyor

Şefkatli yârden diğer yâre
Can vefasını göstermiş en iyi şekilde

Ayın son üç gecesinde bir Ay yüzünden
Güneş gizli
Ay'da murat gökyüzü parlıyor

Bir bahçe tümüyle afete maruz kalmış
Bir başka bahçe tümüyle çiçeğe durmuş

Dalın biri tamamen kurumuş
Bir başka dalın meyvesi Ay, yıldız olmuş

Madenin biri kazılmış, sonuçsuz kalınmış
Bir başka madenden dünyaya cevher saçılmış

Günün biri batı sınırına varmış
Günün biri başını doğudan kaldırmış

Bir yakut çukurda kalakalmış
Bir yakut bir taç üstüne konmuş

Bir gül bahçesinde sam yeli esmiş
Bir gül bahçesinde güzel güller açmış

Bir deniz incisiz, susuz kalmış
Bir deniz suya, parlak inciye kavuşmuş

Bir taraftakinin bahtı bulanık su gibi kara
Bir taraftakinin bahtı güneş gibi tanınmış

Bir tarafta sevgi sürekli azalıyor
Bir tarafta sevgi mahşere kadar artıyor

Bir aşkta dayanma gücü kalmamış
Bir aşk sıcak iken soğumuş kalmış

Birinin canı azapta, sıkıntıda, zorlukta
Birinin canı iyi talih havasında

Biri tabiatından dolayı hevesten bezmiş
Biri tabiatından dolayı heves içinde uyanmış

Birinin yüzünde güzellik parıltısı kalmamış
Birinin yüzüne güzellik parıltısı gelmiş

Birinin yüzü ateş üzerindeki ipek gibi
Birinin yüzü nakışlı ipek gibi

Birinin gözü ay, yıl boyunca uykusuz, ıslak
Birinin gözü ay, yıl boyunca uykulu, kuru

Yârin biri iyi, sevgi dolu, vefalı
Yârin biri küstah, utanmaz, cefacı

Birisi Ay sebebiyle kimsesiz, yârsiz kalmış
Biri şahlıkta dünyanın efendisi olmuş

Mektubu böyle perişan halimde yazdım
Canım bedenimden, gönlüm canımdan bıkmıştı

Ben ayrılık ateşinde eriyorum
Sen sevinç meclisinde eğleniyorsun

Ben vefa hazinesinin haznedarı oldum
Sen cefa elinin veziri oldun

Sana mektubumda bir yemin edeceğim
Dostluğun, sevginin, bağlılığın adına

Birbirimize eş olduğumuz zamanın hakkına
Birbirimizle sohbet ettiğimiz zamanın hakkına

Yıllarca süren sohbetimizin hakkına
Dostluğumuzun, sevgimizin hakkına

Bu mektubu baştan sona kadar okursan
Benim tüm hallerimi bir bir anlarsın

Dünyayı yuvarlak yaratan Tanrı hakkına
Kendisinden bazen sağlık bazen dert gelen
Tanrı hakkına

Bazen hastalık bazen sevinç gelir ondan
Bazen ölüm bazen hayat gelir ondan

Başımıza gelen iyi, kötü dünya halleri geçer
Ondan sonra bir başka dünya gelir

Dünyada bizden geriye bir masal kalır
Öbür dünyada ebedî Tanrı vardır

Sen de bilirsin hangimizin kötü adlı olduğunu
Kötü adla her muradı istediğini

Temizlikte nadirdim, sen gördün
Dünyada güzel olarak beni seçtin

Ben temizlikte çiy damlası gibiydim
Güzellikte gelincik yaprağı gibiydim

Erkek olarak seni istedim, yoktu başka muradım
Zamane üstüme tozlarını saçmamıştı

Çayırlıklarda dolaşan zebra gibiydim
Tuzak kuranların tuzağını, orağını görmemiştim

Sendin bana tuzak kuran oraklı
Koydun orağı, tuzağı yanıma

Beni rezillik tuzağına düşürdün
Şimdi de yalnızlık kuyusuna attın

Beni aldattın, yoldan çıkardın
Şimdi canıma ihanet ettin

O yakada seni yankesici gördüm
Bu yakada seni gaddar gördüm

Bir de "Sıkı yemin ettim" diyorsun
"Vîs'le ilişkim olmayacak" diyorsun

Sen bana da söz vermemiş miydin?
Yaşadıkça benden vazgeçmeyecektin

Bu iki yeminden hangisine inanayım?
Bu iki bağdan hangisini doğru bulayım?

Senin sözün sonbahara benziyor
Senin bağlılığın akarsuya benziyor

Sen her renge dönen sırmalı kumaş gibisin
Veya her elde dolaşan altın gibisin

Sevgide benim gibisi var mı? Kimi biliyorsun?
Benimli birlikte olmuyorsan, kimle oluyorsun?

Bakar mısın, kaç kötü iş yaptın?
Hem kendinin hem benim yüzsuyumu döktün

Birincisi, ben eşini aldattın
Hanedanı utanca buladın

İkincisi yalan yere yeminler ettin
Sana güvenenlere ihanet ettin

Üçüncüsü vefalı yârinden vazgeçtin
Bir zarar, sıkıntı gelmediği halde sana

Dördüncüsü uygunsuz sözler söyledin o kişiye
O kişi için sen yeterliydin dünyada

Ben o Vîsim; yüzüm güneştir
Ben o Vîsim; saçlarım misktir

Ben o Vîsim; yüzüm ilkbahardır
Ben o Vîsim; sevgim kalıcıdır

Ben o Vîsim; iyiler şahıyım
Ben o Vîsim; büyücülerin Ay'ıyım

Ben o Vîsim; Ay yanaklarımdadır
Ben o Vîsim; bal ağzımdadır

Benim dünyada senden iyi şahım var
Senin yoktur dünyada benim gibi Ay'ın

Ne zaman gönlünü benden çevirirsen
Geri döndüğünde beni zor bulursun

Etme Râmîn; sonra pişman olursun
Derdine Vîs'ten başka çare bulamazsın

Etme Râmîn; Gül'e doyarsın
Bulamazsın Vîs'i, sonra ölürsün

Etme Râmîn; sen bugün sarhoşsun
Sarhoşluktan bana verdiğin sözden dönüyorsun

Etme Râmîn; aklın başına gelince
Kadınsız, yârsız kalırsın dünyada

Çok günler karşımda sızlanırsın
İki yanağını ayağımın toprağına sürersin

Gönlünü çevirirsin kinden sevgiye
Yüz elle ararsın beni, bulamazsın ama

Madem doydun bana, yanaklarıma
İyi biliyorum; doyarsın Gül'e de aynı şekilde

Benimle geçinmezsen, kimle geçineceksin?
Benimle heves rüzgârına kapılmazsan, kimle kapılacaksın?

Söylüyorum işte, kim aşk oyunu oynarsa
Bunu Vîse oynamazsa, ölüm oynar

Bunun işareti bedbahtlığından besbelli
Bir Gül vermiş sana, almış gülistanı

Sana parlak bir mehtap göstermiş
Senden parlak güneşi almış

Erguvanım var diye övünüyorsun
Bir bahçeyi kaybettiğini bilmiyorsun

Çektiğin acıları unuttun galiba
Aşk yüzünden ne sabır ne akıl vardı sende

Hayalimi sen düşünde gördün
Sandın ki şahlık makamına geldin

Kokum burnuna ulaştığında
Diriliyordu bedenin ölmüşse

İnsanoğlu böyle düşüncesiz, akılsızdır
Acılarını, sevinçlerini unutur

Gençliğini kaybettiğini söylüyorsun
Çare arıyor, hayatına hayıflanıyorsun

Senin aşkında kayboldu gençliğim
Aynı şekilde sana vefada hayatım

Sandım ki sen şeker dalısın
Şeker veresin diye seni diktim

Diktim sonra özenle yetiştirdim
Yetişince meyve olarak acıkavun verdin

Hatırlıyorum çektiğim sıkıntıları
Senin aşkından çektiğim dertleri

Beynime bir ateş düşüyor
O yüzden gözümden Ceyhun akıyor

Ne denli sıkıntı, zillet çektim
Sonunda senden bunları gördüm

Sen bana kuyu kazdın, dadı iteledi
Düşürdü kuyuya sonra rahat oturdu

Sen odun verdin, o ateş yaktı
Düşmanların muradınca beni ateşte yaktı

Senden mi, dadıdan mı sızlanayım, bilmem
Bu iki kişiden geliyor sıkıntılarım

Gerçi senden vefasızlık gördüm
Gönlümü ayrılık dağıyla dağladın

Gerçi gözümden kanlı yaş yağdırdın
Yanımda Ceyhun Irmağı akıttın

Seni Tanrı'ya bırakmak içimden gelmiyor
Cefalarını Tanrı'ya anlatmak içimden gelmiyor

Gözlerim senin derdini hiç görmesin
Çünkü benim ruhuma gelir senin derdin

Şimdi sana on mektup yazacağım
Yazarken kan yağdıracak kalemim

On Mektubun İlki:
Arzu Duyma İle Ayrılık Derdi

Çarkıfelek olursa benim ipek kâğıdım
Bütün yıldızlar olur benim kâtibim

Hava divitim olur, gece mürekkebim
Mektubun harfleri, yapraklar, kumlar, balıklar

Bu kâtipler yazarlar mahşere kadar
Umudumu, arzumu dilberime

Yemin ederim, eksik bir şey yazmazlar
Beni ayrılık derdinin korkusuna salmazlar

Ayrılığın yüzünden gözüme uyku girmiyor
Gelse bile hayalin uykumu götürüyor

Ayrılık derdinde öyle bir hale düştüm ki
Düşman bile dost gibi affediyor beni

Ağlayarak zaman zaman gönlümü hoş ederim
Sanki ateşin üstüne bir ateş daha çekerim

Her tozun üstüne bir toz daha kondururum
Her derde bir dert ile derman olurum

Ben ayrılığının derdiyle oturmuşum gam içinde
Sen kötülüğümü isteyenle oturmuşsun mutlulukla

Gözlerim görünce ağlamaya başlar
Dostun dizgini düşmanın elinde

Bu uzaklık derdi tıpkı ateş gibi
Sabretmek dışında bir şey yakmaz onu

Hararet varken uyuyamaz kimse
Söyle, ateş içinde nasıl rahat olur bir kimse?

Ben o selviyim; senin hicranın söker
Beni düşmanın arzusuna göre yere serer

Eşim dostum gönlündeki sevgiyi gösterir
Arada bir beni sormaya gelir

Dostlarım otursa da başucuma
O kadar zayıfım ki beni göremezler

Şaka yollu derler her defasında
Bizim hasta ava gitmiş galiba

Arzulu halim beni ne hale soktu?
Bana bakanların gözünden sakladı

Halimi anlıyorlardı iniltimden
Şimdi inleyemiyorum halsizlikten

Ölüm gelse, bir yıl otursa başımda
Beni bulup göremez, yeminle

Ayrılık derdinin şu faydasını gördüm
Ben böyle oldukça ölüme karşı güvendeyim

Kederlerim dağlar taşlar gibi oldu
Ona giden sabır yolu sarplaştı

Asla bu dertten kurtuluşum olmasın
Ayrılığa ben bu kadar sabrediyorsam

O gönülde sabır nasıl kalabilir?
Yakıcılığıyla sadece Cehenneme benzer

Bir gönülde kendi kanı bile kalmasa
Başka bir şey nasıl yer bulur o gönülde?

Can bedende kan içinde sözü yalandır
Benim kanım yok, canım nasıl kalmıştır?

Sevgilim, sen yanımda olduğun sürece
Bedenim dal gibiydi, gül göğsümde

Sensiz ateşte yanıyorsam, yakışır
Çünkü hep meyvesiz dal yakmaktadır

Sen yanımdan gidince, arzularım da gitti
Ne yüzünü görebiliyor ne sakinleşiyorum

Sen ayrısın diye muratlarım da ayrıldı
Sen geri dönmedikçe, dönmeyecek geri

Zamanenin benimle arası açıldı
Felekle savaş halindeyim sanki

Sen olmayınca dünya kargaşaya düştü
Emir olmayınca kargaşaya düşer askeri

Senin ayrılığında günlerim ne kötü geçiyor!
Sanki sahrada ahunun yanından pars geçiyor

Bu kaygılar içinde ağlasam, yeridir
Bu haller içinde ağlamak günah değildir

Ben yârsız kaldım; derdimden dolayı yâr çoktur
Ben işsiz kaldım; derdimden işim çoktur

Sensiz bu cihanın muradını alamıyorum
Adeta sendin benim yaşantım

Gönlüme aşk tohumlarını ektin
Şimdi su ver ona vefa suyundan

Bir kez daha bak benim yüzüme
Bak bakalım, böyle altın gördün mü dünyada

Düşman olsan, bana hınç duysan
Bağışlarsın beni yüzümü görürsen

Vefasız olsan, hakkımda kötü düşünsen de
Benden çok sızlanırsın benim derdime

Bana diyorlar: Hastasın, inliyorsun
Bir tabip bul, seni iyileştirsin

Benim dermanım tabipten gelecekse
Derdim, ızdırabım tabipten geliyor zaten

Benim tabibim bana hiyanet etti
Onun gadri yüzünden bu dert bende kaldı

Bu dert bende gizli kaldığı sürece
Seni ararım; dermanımı sen bilirsin zira

Senin yüzünü görmek istiyorum
Seni görmeyince mutlu değil gönlüm

Bahtımdan, Tanrımdan umudum var
O parlak güneş geri dönsün bana

Yüzünün güneşi doğarsa üstüme
Kederli, ızdıraplı gecelerim erer sona

Eski düşmanım bile bağışlar beni
Ne olur sanki sen de bağışlasan beni

Ne olur sanki bana merhamet etsen
Düşmanımdan daha düşman değilsin

Bu mektubu okur da gelmezsen
Senin merhametsizliğine tanıklık ederim

İkinci Mektup:
Dostu Anlatmak, Hayalini Rüyada Görmek

Sevgilim, benim yanımdan giderken
Gönlümün azığını da benden aldın

Ne gerek vardı benim yanımdan giderken
Gönlümün azığını da aldın giderken

Senin gönlünün azığını verdim, biliyorsun
Sen olmayınca yaşamayacağım dedim ben

Sen nerede olursan, gönlüm seninle birliktedir
Hastalar gibi şifasını aramaktadır

Gönlüm seninle birlikte, senin kalbinde
Bir başkasına nasıl sevgi besler bu halde?

O gönül senin hem canın hem aklındır
Böyle bir gönül nasıl hatırından çıkar?

Ayrılığının derdiyle bunca acılar çekse de
Tatlı canımdan daha tatlısın gönlümde

Ne oldu bana vefasızlık ettiysen
Bir cahillikle benden ayrılıp gittiysen

Şimdi senin vefanı daha çok bekliyorum
Ettiğin cefaları hatırıma getirmiyorum

Sana öyle vefalı kalıp sevgi göstereceğim ki
Hem kendi cevrini anlayacaksın hem sevgimi

Vefasızlık senin mesleğin değil miydi?
Neden bana hep taş yürekli dedin ki?

Ben sevgimde taş yürekliyim
Vefamı ona ebediyen nakşederim

Çünkü vefa gönlümde kalıcıdır
Çünkü gönlümün temeli taştandır

Zavallı gönlüm taştan yapılmasaydı
Senin sevgin orada bunca süre kalmazdı

Gönlüm âşıklıkta o dudaklardan mey içti
Beni böyle ebediyen sarhoş etti

Kuşkusuz sarhoşlar gibi Ay'ı görsem
Bilirim ki kuyunun karanlığında görürüm

Güneşi yükselirken görecek olsam
Bana yüzünün güneşi görünür

Bahçede bir selvi ağacı görsem
"Sevgilimin boyu ne güzel!" derim

Nisan ayında laleyi öpecek olsam
"Cananın yanakları sensin!" derim

Seher yeli gülün kokusunu getirse
Kokusu haberdar eder beni saçından

Gönlüme derim: Sevgilim şimdi çıkar gelir
Çünkü o hoş koku onunun teninin kokusudur

Uykudayken bana hayalin belirir
Uykumda bana senin yüzün görünür

Bazen senin yüzüne karşı çıkışırım
Bazen gözlerinin okundan kaçarım

Uykusuz olunca ben, derdimi artırırsın
Uykuda olunca ben, sevgini gösterirsin

Uykudayken bana sevgini gösterirsen
Uyanıkken niçin bana hınçlanırsın?

Uykudayken ben, kerem sahibi, müşfik olursun
Uyanıkken cimri, can alıcı biri olursun

Uyanıkken ben, çağırsam seni gelmezsin
İyi bil şunu; feryatlarım çoğalır

Uykudayken ben, çağırmadan gelirsin
İyi bil şunu; hasretimi çoğaltırsın

Ha ayrılık içinde hayalini görmek
Ha vuslat gününün benden uzaklaşması

Gün olur, vuslatın hatırıma gelir
Gece olur, hayalin bana görünür

Geçti böylece gecelerim, gündüzlerim
Bugün iki şekilde de yaşlıdır kirpiklerim

Senin yüzünden bana keder kaldı
Senin kederinden gönlüm böyle hasta kaldı

Gönlüm seni nasıl da arzu ediyor!
Hatta hayalini görmekle yetiniyor

Böyle muratsızca yetinmek olur mu?
Tuzağa düşmüş kuş mutlu olur mu?

Annem bana beddua etmiş sanki:
Aradığın her şey uzak olsun senden!

Senin aşkında ben hep böyleyim
Rüyada seni gördüğümde şad olurum

Kendi bahtından bunca naz görüyor
Rüyasında seni tekrar görmek istiyor

Ne olurdu sanki gözlerim uykuda olsaydı!
Gizliden gizliye seni rüyada görseydi!

Seni gündüz gece görünce, uyumadım
Gönül parlatan! Geceden gündüze kadar muratsızım

Senden koptuğumdan beri uyumadım
Gözlerimden kanlı gözyaşı yağdırıyorum

Bak şu zamaneye! Daha ne kadar
İki uyumama arasında buldu bahane

Biri naz etme yüzünden uyumama
Bir dert çekme yüzünden uyumama

Ne olur sanki yüz yıl uyanık kalsam
Âlemde vefalı olarak kalır adım

Vefa ektim ben uykusuz gözlerime
Gözlerim su verir bana ekin yerine

Vefa cevher, aşk maden ocağı gibidir
Madenden cevher çıkarmak kolay değildir

Bir gün eteğini tutacak olursam
Benden ne çok utanacaksın!

Sözüme bağlı kalmak gönlümü hoş eder
Sözünden dönmek senin kalbini kırar

Tanrı mahşer günü yargıç olunca
Vefada çektiğim acıları karşılıksız bırakmayacak

Yâr ansızın gönlümün muradını verir
Gönlümdeki keder, kaygı pasını siler

Üçüncü Mektup:
Dosta Bedel Aramak

Ey iki haftalık parlak Ay! Neredesin?
Niçin kanımı dökmekte acele ettin?

Benim yerime herkes senin için var
Bana iki dünyada sadece sen yetersin

Bana diyorlar: Neden boş yere inliyorsun?
Neden sevgisiz birini bu kadar düşünüyorsun?

Bir aşkı ancak bir başka aşk durdurur
Neden ondan daha güzel bir yâr bulmuyorsun?

Bu sözü söyleyen bilmiyor mu?
Susuz gücü yettiğince su arar

Gülsuyu temiz olsa, hoş koksa da
Susuz için ırmak suyu gibi olmaz asla

Bir yılan ciğerinden birini sokarsa
Karamel değil, panzehir hazırlanır ona

Şeker ağızda hoş tat verse de
Panzehir gibi iyi gelmez yaralıya

Şimdi beni dilberimden ayırdılar
Kötü düşünceliler muratlarına erdiler

Başka birinden bana fayda gelmez
Hiç kimse onun yerini dolduramaz

Benim elim hançerle kesildikten sonra
Ne yapayım ben mücevherden elim olsa

Ey aydınlık! Sen benim güneşimsin
Sen gelmedikçe gelmez benim gündüzüm

Ülkenin güneşi! Vuslat vaktinde
Kucağım sedefti, sen içindeki inci

Sedefin içinde inci kalmazsa
İnci görmez artık kendi kucağında

O sedef içine bir daha inci almazsa
Bir başka yâr edinmem ben de

Dünyada her şeyin bir bedeli vardır
Ancak temiz canın bir bedeli yoktur

Senin can gibi binlerce mânân var
Sen bana can gibisin; canın bedeli yok

Sana bedel birini arasam, bulamam
Hiçbir Ay olamaz benim Güneşim gibi

Ayrılığında kapandım yere, ağlarım
Böylece kokunu bedenimden çıkarmamak isterim

Senin sevgin hep hatırımda olacak
Bir başkası nasıl mutlu olur benimle?

Diyorsun, benim taş gönlüm bir kervansaraydır
Kervansarayda senin sevginin kervanı vardır

Onlar doldurmazsa kervansarayı
Kervan için daha uygun yer olmaz

Bedenim kıl gibi inceldi acı çekmekten
Gönlüm taş kesildi sabretmekten

Bundan böyle taşa sevgi tohumunu ekmem
Çünkü mahsulsüz kalır hem tohumum hem acım

Sevgilim, gerçi uzaklık yüzünden hastayım
Başımda göz, gözümde nursun sen

Benden ayrı durma böyle bilgisizlikle
Bana sen yakışırsın bu dünyada

Sen cefa kekliğisin; ben gam dağı
Kekliğin yeri olur daima dağ başı

Ben ateşim, sen kutlu nevruzsun
Bu ikisi birlikte olur daima

Kucağım, yanım engin deniz gibidir
Ağzım parlak inci dolu sedef gibidir

Bilmem benim bu halime nasıl sabrediyorsun
Sedef bile sabredemez denizin haline

Sen ırmak selvisisin, gözlerim ırmak
Çimenliğini benim ırmağım kenarında ara

Sevgilim! Sen kırmızı gülsün, ben sarı gül
Sen sevinçten açmışsın, ben dertten

O kırmızı gülü getir, koy sarı gülün yanına
Yakışır doğrusu bu iki gül bahçede yanyana

Sevgilim! Sen olmayınca bu canın yok değeri
Canın olmayınca, dünyanın nasıl olur değeri?

Bedenim zaman zaman uykusuz kalmıştır
Gönlüm dünyaya karşı uyumuştur, uyanık değildir

Bana diyorlar: Git, başka yâr tut
O yıldız tutarsa, sen de Ay tut

Müşfik güzellerden yok benim nasibim
Niçin onlardan gönlümü aydınlatmalarını isteyeyim?

Beslediğim bu aşk yeter bana
Bir başkasına âşık olmam asla

Aşk yüzünden rengim güzel değil
Ayağımı da o aşka bağlamalı

Vefa ektim, bana ne mahsül verdi?
Bundan sonra eksem de acı çekerim

Diktiğim sevgi fidanları çoğalsın
Güzeller yüzünden bıkkınlık fermanını yazdım

Gönlümdeki hırs ateşini söndürdüm
Kendi bahtımın yoluna yine baş koydum

Ben o kuşum; akıllıydı adım
İki ayağımla kapana düştüm

Tacirler gibi denize açıldım
Denizde büyük inciler aradım

Maceramı anlatırsam, uzun sürer
Neydi maceram, nasıl oldu da battım?

Şimdi dalgaların içindeyim, canımdan korkuyorum
Kâr görmedim hiç, ziyan oldu sermayem

İnleyerek Allah'ıma sesleniyorum
Bu denizden kurtulmak istiyorum

Bu azgın dalgalardan kurtulursam
Bundan böyle başka denize açılmam

Senin ayrılığın yüzünden yemin ettim
Asla sevgisizlerin etrafında dolanmayacağım

Bundan böyle başka yâre gönül vermeyeceğim
İki dünyanın Hüda'sı yeter bana

Dördüncü Mektup:
Ayrılıktan Hoşnut Olmak, Vuslatı Umut Etmek

Ne hoş gün olur ayrılık günü
O gün vefasızlık olmazsa tabii

Yârdan ayrı düşmek acı olsa da
Buluşma umudu tatlıdır ayrılıkta

Hoştur yalnız kederi çekmek
Yâri görme umudu varsa sonunda

Dosta kavuşmanın çok sıkıntısı var
Azarlanma, hışım, naz, kavga dövüş var

En büyük sıkıntı aşk içinde üzülmedir
Onun dalındaki bir meyve de vuslattır

Dosttan ayrılık baştanbaşa umut demektir
Mesut günleri gönüle müjdelemektir

Gönlüm ne zaman sabırsızlığı düşünse
Yalnızlık, yârsizlik yüzünden başlar inlemeye

Derim hep: Gönlüm! Acı çekeceksen
Değer buna; bir gün hazine bulacaksın

Ayrılığımızın kış ayı sona erer
Vuslatın, sevincin baharı gelir

Ne olur sanki kederlensen
Bir an da olsa yârin yüzünü görürsün

Sevgilinle bir gün oturup içersen
Yüz yıllık kederi unutursun

Gönlüm! Az değilsin bir bahçıvandan
Az değil sevgin bir gülistandan

Bahçıvanın nasıl gül diktiğini görmezsin
Gülü yetiştirene kadar ne sıkıntılar çeker

Bazen onun yüzünden uykusu kaçar
Bazen de eline diken batar

Gece gündüz sabırsızdır, uykusuzdur
Bazen budar onu bazen sular

Bir umutla onca özeni gösterir
Bir gün o fidan güllerini verir

O bülbülün halini görmez misin?
Onun sesiyle gönüle şenlik gelir

Gece gündüz ona su ile yem verir
Öd ile fildişinden ona yuva yapar

Hep mutlu, keyifli olur onunla
Bülbülün şakıması umuduyla

Görmez misin, denize açılan biri
Ne kadar sıkıntı, korku çeker

Yemeden içmeden kesilir, uykusuz kalır
Dalganın, fırtınanın, suyun ortasında kalır

Ne bunda ne onda güvence görür
Bazen malından bazen canından korkar

Bütün denizi geçer bir ümitle
Sahip olduklarından kâr etsin diye

Görmez misin, madende cevher arayan
Ne sıkıntılar çeker o madende

Ne gece uyur ne gündüz dinlenir
Ne bir gün onun sıkıntıları bitmek bilir

Yükü hep taş ile demirdir
Hep dağı kazmak onun işidir

Bir umutla onca zahmeti çeker
Belki şahlara yaraşır bir mücevher bulur

Dünyanın işi umut ile hırs olsa da
Herkesin ihtiyacı var bu iki şeye

Ay ile Güneş doğduğu sürece
Hırslıyım, umutluyum senin sevginde

Gönlümdeki sevgi ağacı
Neye benzer? Bahçe selvisine

Ne dalı kurur yaz zamanı
Ne yaprağı sararır kış zamanı

Daima yeşil, güzel, parlaktır
Sanırsın ki her gün bahardır

Senin gönlündeki sevgi ağacı
Neye benzer? Hazan ağaçlarına

Çıplaklaşmış, meyvesiz kalmış
Gülü, yaprağı gitmiş, diken kalmış

Hep o zamanı umut ediyorum
Onun sevgisinin ilkbaharı gelsin diyorum

Vefa onun kutlu yaprağı, meyvesi olur
Kuru dikenleri yediveren gülü olur

Benim üç misli umudum var
Ama senden gördüğüm umutsuzluktur

Ben ilkbahardaki susamış dal gibiyim
Sen yağmur bulutlarıyla kapalı hava gibisin

Ben acılar, belalar çeken bir yoksulum
Sen bağışlamaz, pinti bir Karunsun

Dert içinde ağlarım; bundan beteri yok
Benim ağlamaktan başka işim yok

O matemli kişi nasıl da biçaredir
Ağlamak dışında bir iş bilmemektedir

İnleyen o halsiz hastaya benzer halim
İyileşmekten umudunu kesmez canım

Sefil dünyadaki gurbetçi adam gibiyim
Kendi yurdunu anıp duran bir hastayım

Garip yolcular gibi yol üstüne oturmuşum
Her vakit gelenden geçenden seni sorarım

Bana diyorlar: Ondan kes umudunu
Umutsuzlar sana vermez umut meyvesi

Cevap veriyorum ben de: Sonsuza dek
Umut içindeyim ben, umut, umut içinde!

Sevgilim; ben senden umut kesmem
Benden ayrılmadığı sürece tatlı canım

Aşk gönlümden sabrı kovduğundan beri
Bu umut içinde kalmıştır canım

Birdenbire yanmaz canım ateş içinde
Sana ümidim zaman zaman su serper ona

Vay halime, kalmazsa umudum!
Umutsuz bir an bile yaşayamam ben

Beşinci Mektup:
Dosttan Cefa Görmek

Seni gördüğümde bu kadar hoş değildin
Böyle huysuz, böyle serkeş değildin

Seni gördüğümde ah çekiyordun
Gökyüzünde Ay kayboluyordu ahlarından

Düşkünlükte yoldaki toprak gibiydin
Düşmanın istediği gibi kötü niyetliydin

Cehennem gibiydi canın hararetten
Deniz gibiydi gözlerin yaş dökmekten

Ne zaman sen daha az ağlasan
Dünyada bir başka Dicle'nin suyunu keserdin

Şimdi Cemşid'den de ileri gittin
Yoksa Güneşe komşu mu oldun?

Yoksa unuttun mu o günleri?
Benim için sabırsızlanırdın, yoktu bilincin

Yoksa sırlarımı mı öğrendin?
Sana karşı nasıl da şefkatliyim

Neden bana karşı ölüm gibi acısın?
Oysa herkese karşı bal gibi tatlısın

Herkese hoşluğunu gösterirsin
Bana gelince neden öldürücü olursun?

Yüz hazinen var, muzaffersin, nazlanırsın
Bunca hazineyle naza çeksen, yakışırsın

Kendi bedeninle övünürsen, ne var bunda?
Senin için övünmem kendi övünmemden fazla

Övünürüm seninle; nazlı bir güzelsin
Geçinirim seninle, geçinmesen de benimle

Lakin yüzün bahar olsa da
Yanakların hep gül gibi olsa da

Güzellik baharı kalmaz kimseye
Dünya bir gün alır, bir gün verirse

Seni sevenlere bunca yay çekme
Yayının kirişi gevşeyiverir ânide

Naz okluğun ok dolu olsa da
Bütün oklarını at bir âşığa

Peri yüzlüm! Benim gönlüm kebap gibi
Gece gündüz atılmış sevgi ateşine

Bırak, bu ateş alevli kalsın
Kebabı pişirdin, bari yakma

Ben sana bir şey yapmadım; sen de yapma
Rezil etme beni; rezil etmedim ben seni

Ben de senin gibi bir âşıktım
Sana karşı öyle hiç övünmedim

Hiçbir mutluluk olmaz o dostlukta
Kibir, öldürme olursa o dostlukta

Ayrılık derdi canıma yetmedi mi?
Hâlâ canıma bıkkınlık derdi çektirirsin

Güzellikte feleklere yükselttin bedenini
Böbürlenmekten ateşe verdin harmanını

Sen de Güneş gibi yüksekteysen
Gece vakti yükseklerden inersin

Tanrı'dan senin kalbin gibi bir kalp isterim
Kara, serkeş, sevgisiz, bilgisiz

Böyle bir kalbin sahibi kurtulmuş demektir
Dünya böyle bir kalp yüzünden yaralıdır

Bir yüz görüyorum sende renkli bahçe gibi
Bir kalp görüyorum sende kayalık dağ gibi

Hayıflanıyorum böyle bir kalbin var diye
Demirden sanki vefasızlık vaktinde

Sen ayrılık istiyorsan, ben istemiyorum
Sen soğuk söylüyorsan, ben söylemiyorum

Vefa ekerim ben, sen cevir eksen de
Su getiririm ben, sen ateş getirsen de

Vefayı doğurdu annem beni doğurunca
Cefayı doğurdu annen seni doğurunca

Cefa edildiyse, gönlüm kendine cefa etti
Çünkü vefasızlık görünürken vefa bekledi

Yayını gerdin, kalbime nişan aldın
Nergis gözlerden ok attın, iyi ettin

Atmaya bak; desinler "Niçin yaptı bunu?"
Aldı belayı, karşılığında verdi canım

Ârişe okçu diyorlarsa
Sâri'den Merv'e bir ok attıysa

Sen Gûrâb'dan atıyorsun canıma
Yüz oku birden her saat başında

Binicilik sana yakışır, değil Ârişe
Sâri'den yüz fersahı bıraktın geride

Bunca yolla cefayı meslek edinirsin
Ne merhametsiz kalbin var, ne taş yüreklisin!

Gönlümü ayrılık derdiyle Karun'a döndürdün
Kanlı gözyaşlarıyla yüzümü Ceyhun'a döndürdün

İlginç olan şey; bunca cevir çekerim
Hiç aşınmam; sanki ben demirdenim

Bana diyorlar: Ağlamaktan sen
Kil gibi inceldi bedenin

Onun yüzünü görmekten umudunu keserse
Onun aşkıyla böyle ağlar bir kimse

Hey kıskanç! Haberin yok mu acaba
Yağmur yağarken umut edilir zira

Bahar geldi; ona güller saçayım
Yâr gelince, ona kalbimi saçayım

Ondan ayrıyken inci mercan saçayım
Ona kavuşunca gözümü, canımı saçayım

Tanrı bir gün vuslatı nasip ederse
Görüşme günüdür; ne mutlu o güne!

Bana bir can satsalar yüz can ile
İki yüz canı saçarım ben canan önünde

Altıncı Mektup:
Dostu Okşamak, Dosta Seslenmek

Sevgilim benim yanımdan gittin
"Ne dersin, ne emredersin?" demedin

Gönlümü götürdün, atını sürdün
Beni şehirde yabancı bıraktın

Gariplere hiç merhamet etmedin
Doktorsuz kalmış hastalara benzedim

Biliyorum şimdi, beni anmıyorsun
Hem sevgisizsin hem sözünde durmazsın

Affetmezsin, Tanrı'dan korkmazsın
Hastaların halini hiç sormazsın

Demezsin "O biçare ne haldedir?"
O bensiz kan dalgası içinderir"

Vefalılık, sevgi böyle mi olur?
Sen yokken ben öleyim; sen bilme bunu

Söyle, sana mı, senden dolayı mı inleyeyim?
Ben sensiz böyle inlemekten ne haldeyim?

Ayrılık yüzünden başıma bir dert geldi
Ölümden başka yok bunun hiç dermanı

Dünyada cansız âşık olmaz
Vuslat dışında ayrılığın dermanı olmaz

Senin yüzünden inlemem inandırmaz seni
İnleyeyim, halimden haberdar ol bari

Gönlün sana nasıl da cesaret veriyor!
Düşman gibi dosta cefayı arıyor

Yanımdan uzaklaşman yetmez miydi?
Gittin; üstüne üstlük yeni bir yâr buldun

Benim bu haberi duymam gerekiyormuş
Demek bu vefasızlığım görmem gerekiyormuş

Ben senin böyle bir şey yaptığını öğreniyorum
Sen, ben yokken başka bir yâr ile oturuyorsun

Ben senin karşında böyle düşkünleşiyorum
Sen benden böyle nefret ediyorsun

Benim için fitne olan sen değil miydin?
Kış yaprağını andırır solgun bir Ay değil miydin?

Sana yeniden can veren ben değil miyim?
Seni kutlu bahta kavuşturan ben değil miyim?

Beni hep anıp duran sen değil miydin?
Ayağımın toprağını sürme yapan sen
değil miydin?

Senin canının çifti ben değil miydim?
Bu dünya ben olmayınca gözünde kararmıyor
muydu?

Neden şimdi ben böyleyim? Sen böyle değilsin
Sen kinle dolusun, ben sevgiyle doluyum

Neden gönlünde bana karşı kötü oldun?
Ne kötülük ettim de benden vazgeçtin?

Yoksa güç yolları kolay mı geçtin?
Benim sevgimi nasıl da hafife aldın?

Sen benim ayrılık denizime batmıştın
Gam dalgasıyla ne acılar çekmiştin!

Boğulan kişi her şeye sarıldığı için mi
Gönlünü başka bir sevgiliye bağladın?

Başka bir sevgili tuttunsa, ne var bunda?
Bizim şaşmamamız gerekir bu yaptığına

Niceleri sofrada sirke içti
Oysa önüne şeker helvası koyulmuştu

Senin vuslatın benim için mey gibi hoştu
Ayrılığın, arkadan gelen mahmurluk gibiydi

Ne zaman mey kokusu alacak olsan
Mahmursun sen, meyden başını çevirirsin

Bana karşı böyle tavır aldıysan
Senin için meyden başka olmaz derman

Can eski sevgili gibi seçkin olurken
Seçkin sevgilinin üstüne sevgili seçme

Yeni bir iş yaptıysan, bak yeniye
Bu arada eskiyi de boş yere incitme

İnsanların gönül sevgisi mücevher gibidir
Ondan değerlisi daha eski olanıdır

Yeni olunca inci, rengini değiştirir
Rengi kötü inci veya taş olsa da

Yeni sevgi yeni dilberle döner durur
Bu hal yeni incideki yeni renk gibi olur

Bin yıldız bir güneş gibi olmaz
Yedi organ bir baş gibi olmaz

Bin huzur veren sevgili ilki gibi olmaz
Bin yâr ilk yâr gibi olmaz

Ne ben senin gibi kalp kıran bir yâr bulurum
Ne sen benim gibi vefalı bir yâr bulursun

Ne ben gönlümü senden ayırabilirim
Ne sen benden başını çevirebilirsin

Bu aşkta sen Ay'sın, ben senin güneşinim
Sen benimle olursun, ben seninle ebedî olurum

Çok döner dolaşırsın sonra bana gelirsin
Aydınlığını sen benden alırsın

Bakma benden uzaklaştığına
Böyle parlak, ışıl ışıl olduğuna

Hey taş yürekli! Şimdi kalk gel
Ne benim ne kendinin derdini daha artır

Ben sana karşı şuna benzerim
Ruhla birlikte ilim, meyle birlikte süt gibiyim

Ayrılığın ruhuma açılmaz kilit gibi oldu
Vuslatından başka bir şey açamaz onu

Zamanenin yüzünden böyle dağılma
Yeniden başla vefalı, sevgili olmaya

Sevgi işinde kötü düşünceliysen ne olur?
Dostluk fidanını yerinden sökersen ne olur?

Kestin madem, dik bir daha
Bu kez daha iyi meyve verir sana

Yedinci Mektup:
Ayrılık İçinde Ağlamak, Yalnızlık İçinde İnlemek

Ey nevruzda ağlayan bulut!
Gel, ağlamayı gözlerimden öğren

Gözyaşlarım sana yağmur yağdırsa
Dünyan harabeye döner bir sağanakla

Böyle yağarım ben ama utanırım
Bunun yüz misli yağmak isterim

Bu gamla buna, daha fazlasına layığım
Ne var ki karşıma çıkar müflisliğim

Bazen kanlı gözyaşı döker bazen kan ağlarım
Bu ikisi olmazsa ben nasıl ağlarım?

Bu ikisini yağdıramadığım gün
Kan yerine ne yağdırır gözlerim?

Senin yüzün için bana göz gerek
Sen olmazsan bana göz ne gerek?

Öyle ağlarım ki çöller deniz olur
Öyle inlerim ki granit sürme gibi olur

Allah affetsin sel yağdıran gözlerimi
Böyle bir günde yardımcım olur benim

Sabırlı değildir gözlerim, asidir bana
Yahut kötü niyetli, düşman olmuştur gönlüm

Böyle bir günde herkes bir dost arar
Benim dostlarım benden olur bîzar

Sabır denilen bir şey varsa, bana destek olmaz
Baht denilen bir şey varsa, öldürür beni

Gönlüm belada muratsız kalmıştır
Şimdi sabrım gönlüme haber salmıştır

Ben sabrım, bir Cennet dalıyım
Kestin beni, Cehennemde yaktın

Gönlüm! Sen ateşli, dumanlı Cehennemsin
Bu yüzden ben senden hemen kaçtım

Gönlüm! Canım sana yük oldukça
Sabrederek inlemek imkânsız bana

Her derde sabretmek iyi bir şeydir
Böyle bir halde âşığın sabretmesi güç iştir

Sabrımın yüzünü görmek istemem
Bırak beni sabırsızlıkla oturayım

Gönlümün huzuru sevgilim! Ayrıldın benden
Sabretmek, sâkin olmak yaraşmaz bana

Ayrılık haline razı olursam
Vefasızlık işaretidir bu benim için

Senin için gönlümden, canımdan oldum
İkisine istediğini yap; sen bilirsin

Bir âşık sevgi işiyle uğraşıyorsa
İki yüz canın ekmek kadar değeri yoktur gözünde

Sevgi işi böyle olmalıdır
Dostluk işi böyle olmalıdır

Benim derdim senin cevrinden geliyorsa
Bu arttıkça, artar o da

İyilikle anılsın o günler
Kucağımdaydı senin gibi bir yâr

Kader uykudaydı, baht uyanıktı
Kötü düşünceli azdı, ümit çoktu

Dünyanın işi ebediyen böyle olur
Kılıcıyla zamane mutluluğu keser

Seni gözlerimden ansızın ayırdı
Bu ayrılışla iki gözüm kan ağladı

Gözlerimden kan yağdırdığım için
Kesilmiş bedenimden kan gelir

Yüzün olmayınca inilti nedim olur bana
Ayrılığa üzülmek yurt tutar canımda

Derdimden dolayı bütün komşularım
Feryada geldi benim feryatlarımdan

Diyorlar: Artık kes şu iniltileri
Yaktın gönlümüzü, affet bizi

Dünyada pek çok âşık gördük
Senin gibi perişan, inleyen âşık görmedik

Sevgilimin o güzel yüzü beni bıraktı
Sanki geceleyin ovaya ateş attı

Beni burada düşkünlük içinde bıraktı
Yolcunun yolundaki kervansaray gibi etti

Yanımdan ayrılması yetmezmiş gibi
Gitti uzaklara, buldu bir başka sevgili

İnliyorsam, adalet adına inliyorum
Dostun cefası yüzünden böyledir halim

Gönlüm bana diyor: Ne çok inliyorsun!
Şarkıcıların tiz perdeden inlemesini
andırıyorsun

Mutluluğun tahtına oturmuşsun
Yaralı aslanın pençesindeki av gibiyim

Hey âşık! Senin derdin bundan dolayı ise
Yârin gitti; başka yâr buldu kendine

Bilmez misin, senin yârin bir güneştir
Herkesin umudu güneştedir

Sana bazen yakın bazen uzak olur
Sana, başkalarına ışık ondan gelir

Sevgilim; can sıkıntısından ne haldeyim
Sana neler diyorum; ben de bilmiyorum

Çocuğunu kaybetmiş anne gibiyim
İki yüz Demavend Dağı var gamdan

Deliler gibi dağda, kırda koşuyorum
Dünyanın her yanında çocuğumu arıyorum

Dertten, acıdan haberim olmuyor
Ansızın gönlüme diken batsa bile

Şaşıyorum, nasıl razı oluyorsun
Böyle inler, muhtaç halde olmama

Senden ne eziyetler, acılar gördüm!
Tanrı'ya halimi şikâyet etmek istemiyorum

İlahî kaderden korkuyorum
Ben sana gönül koyamıyorum

Ayrılık başıma ne düşkünlükler getiriyor!
Sıkıntımdan ancak bu kadarını söylüyorum

Ben olmazsam, mutluluk yüzü görme
Sen olmazsan, yaşamak haram olsun sana

Sekizinci Mektup:
Dosttan Haber Sorma

Dostun dağlamasıyla kebap olmuş bir
gönlüm var
Ağlayan iki gözüm şahittir halime

Saç teli gibi incecik bir bedenim var
Siyah saç gibi dünya gözümde kararmıştır

Günüdüzüm karanlık geceye dönmüştür
Gecem karanlıktan bak ne renktedir

Cana can katan o yüzü gördüğümde
Dünya gündüz görünür gözlerime

Sen kervancı olduğundan beri
İşlerin arasından seçtim gözcülüğü

Bir kervan bile uğramaz oldu bana
Senin izini sorabilmem için kervana

"O vefasızı kim gördü?" diyeyim
"Dünyada cefadan başka bildiği yok" diyeyim

Kim gördü asker huylu o Ay yüzlüyü?
Tanrı dilberlik etsin diye yarattı onu

Kim gördü o gönül çeleni, gönül alanı?
Dünyaya ondan fitne dışında bir şey gelmedi

Haberiniz var mı? O gönül bağı nasıldır?
Bugün sevgisi az mıdır, fazla mıdır?

Haberiniz var mı? Onun gönlünde ne var?
Bana acıyor mu, acımıyor mu?

Artık bana verdiği sözde durur mu?
Benim onunla görüşmem mümkün olur mu?

İyi veya kötü bana neler diyecek?
Beni dost mu, düşman mı belleyecek?

Benden hoşnut mu yoksa bana dargın mı?
Bana cefa mı edecek yoksa vefalı mı kalacak?

Beni hatırlayıp diyor mu: Nasıldır?
Ay, yıl demeden hep beni anıyor mu?

Birine soruyor mu, nasıldır onsuz halim?
Gönlünde var mı bana vuslat umudu?

O gönül aydınlatan halimi sormasa bile
Ben onun halini sorarım gündüz gece

Gördüğüm kadarıyla o hep aynıdır
Eskisi gibi taş yürekli, sevgisizdir

Aynı gül kokulu, gül yüzlü sevgilidir
Aynı kan dökücü, kan içici süvaridir

O beni mutsuz etmek istese de
Hep zulmetmek ister bana, yeminle

Ben onun ebediyen mutlu olmasını isterim
Zamanenin zulmünden uzak kalmasını isterim

Kimin benim dilberimden haberi var?
Kim bana şahlık müjdesini getirir?

Ben o kişiyi gözüm gibi bellerim
Çünkü gözleri görmüştür yârimin yüzünü

"Filanı sevinçli gördüm" derse bana
Sevinçten canımı bağışlarım ona

Ayrılık gamını anlatırım ona
Dost tutarım onu dostumun adına

O topraklardan esip gelen rüzgâr
Tatlı canımdan hoş gelir bana

Rüzgâr hoş kokuluysa anlarım ki
Mutlu, sağlıklıdır o peri yüzlü

Bana saçından sümbül kokusu getirir
O yanakla dudaktan mey ile gül kokusu getirir

Şu yaralı gönlümden soğuk bir nefes veririm
Rüzgâra gönlümdeki sırları gösteririm

Ey ilkbaharın hoş meltemi!
Taşıyorsun o put yüzlünün zülüf kokusunu

Söyle, o selvi boyluyu nasıl gördün?
Can derdine düşmüş kölesi var onun

Zülüflerinin kokusunu getirdin, beni şad ettin
Ama aynı zamanda gönlüme zulmettin

Zavallı gönlüm der ki: Vay vay!
Zülfünün kokusunu başka yere götürdün

Haberi var mı, ondan ayrıyken ne haldeyim?
Yemeden içmeden kesilmiş, eş dosttan kopmuşum

Bedenim bu soğuk ah ile ağlayan göz arasında
Kalakalmıştır rüzgâr ile yağmur arasında

O sevgili dilber de benim gibi mi?
Yoksa gönlünü hepten sevgiye kapadı mı?

Adımı işitince sevinci artıyor mu?
Yoksa vefasızlıkla öfkeleniyor mu?

Hey rüzgâr! O Ay yüzlüye götür haberimi
Çünkü kader ansızın ondan kopardı beni

Ona söyle: Ey sevgimi unutan!
Sevgi besleyenlerin arasında utan!

Vefa, sevgi böyle mi olur?
Ben sensiz öleyim, sen yaşa

Dünyada civanmertliğin böyle mi?
Civanmertler böyle mi söz verir?

Cefa yüzünden yaralı binlerce gönül gördüm
Ama kendi gönlüm gibi bir gönül görmedim

Âşıklık varken cefa etmek beter şundan
Sevgime karşılık kin duymandan

Kimseye adımı, izimi sormazsın
Şu yaralı ruhumu bağışlamazsın

Ne çektiğim ayrılık derdini hafifletirsin
Ne halini mektubunda anlatırsın

Bilmiyorum gönlün ne haldedir
Benim halim düşmanların muradıncadır

Kulağım kapıda, gözlerim yollarda
Sanki evim zindan ile kuyu olmuş bana

Gönlümün süsü! Bir kuş uçacak olsa
Zavallı gönlüm fırlar yerinden o anda

Gönlüm o tavus bedenli yüzden dolayı
Güvercine döndü, oldu güvercin gibi

Dokuzuncu Mektup:
Ağlayıp İnlemek

Sevgilim, selvi boylum, Ay yüzlüm
Cennet bedenlim, zincir saçlım

Daha ne kadar merhametsizlik edeceksin?
Uzaklık, ayrılık derdi çektireceksin

Yemin ederim; bu mektubu okuyunca
Hallerimi bir bir anlayacaksın

Kalem ile gönül kanımı birleştirdim
Ondan sonra bu zulümnameyi yazdım

Bu mektuba zulümname adını verdim
Çünkü kalemimden kan damladı mektubuma

Aklıma gelince gördüğüm vefasızlıklar
Ayrılık günü senden gördüğüm vefasızlıklar

Vücudumun her yanını ateş basıyordu
Parmaklarımda tuttuğum kalemler tutuşuyordu

Çaresiz kalıp ne yapacağımı bilemeyince
Gözlerimden yağmur yağdırdım kalemime

Böylelikle kalemi yanmaktan kurtardım
Kötü durumdaki canımın öyküsünü yazdım

Bu solgun, pörsümüş harflerime bak
Üstündeki noktalar gözümden akan kandır

Mektubun yazısı bahtım gibi siyahtır
Nun harfleri sırtım gibi bükülmüştür

Dünya mim harfi gibi çevreledi beni
Umudum kırıldı cim harfi gibi

Boyum eliflam gibi iki büklüm oldu
Senin boyun elifler gibi düzgün kaldı

Senle ben isterim ki mest, mesut olalım
Lam elif gibi sarmaş dolaş olalım

Senin cefan cefayı âdet edindi
Mektuptaki kef harfi gibi çıkış yolum kalmadı

Diyorum; sana ulaşacak yolum yok
Senin girdiğim çıkmaz sokaktan haberin yok

Mektup Yaratıcının adıyla başlar
O Tanrı bize hükmünü yürütür

Senin sevgi kapını bana O açmıştır
Benim canıma vefayı yine O koymuştur

Kendi işimde O'nun yardımını diledim
Mektubumla O'nu şefaatçi edindim

Benim şefaatçimi, yardımcımı bilirsen
Sahipsiz kalmış şu gönlüme acırsın

Tanrı'dan başka şefaatçim yoktur
Bu mektubum dışında bir ricacım yoktur

Sen vaktiyle benim himayeme girdin
Yanağımın bahçesinde nar çiçeği aradın

Ben senin damına kaldırdımsa başımı
Kabul ettim senin her türlü mesajını

Sen de şimdi yayını germeye kalkma
Gönlündeki yılların sevgisini hatırla

Bu mektubu okuyunca bir düşün
Benim nazım kurttu, senin canın koyun

Şimdi kurdumun pençesinden kurtuldun
Kurt gibi geldin yanıma oturdun

Bu mektubu okuyunca hatırla
Senin bahtın uyumuştu, benim aşkım bir anne

Şimdi tatlı uykudan uyandın
Ben uyumuştum, sen anne oldun

Oku bu mektubu, bunca kaygıyla
Bak bakalım, incinme gördün mü bunca?

Değerli sevgili! Ben senin yârinim
Seninle birlikte onca mutluluk yaşadım

Ey sevgili! Ben senin yârinim
Seninle onca aşk oyunu oynadım

Şimdi benim mektup yazmam gerek
Bu çaresizliğimle yetinmem gerek

Şah olduğum, lider olduğum yerde
Düşkün, küçük biri oldum kötü bahtımdan

Beni görün; benden ibret alın
Bundan böyle aşk işine heveslenmeyin

Aklı başında olanlar! Beni görün
Artık gönlünüzde kimsenin sevgisine yer vermeyin

Sevgilim; sana sitemim bu kadar yeter
Yoksa adın dünyada namerde çıkar

Bu mektubu okuyan biri ne der?
Bu mektuptan sırlarımızı öğrenir

Benim için der: Allah affetsin, ey vefalı
Vefasız yârinin sevgisini aradın durdun

Senin için der: Allah layığını versin ey cefacı
Sende insanlıktan nasip yokmuş

Dilbere yazılan mektup sona erdi
Ama benim sana diyecek sözüm kaldı

Zamane yüzünden ne çok inledim
Bunlar binde biri değil diyeceklerimin

Sana çıkışmalarım bitip tükenmez
Bunları söylemekle muradım gerçekleşmez

Sana böyle boş sözler etmektense
Gidip yalvarayım Tanrı huzurunda

Onun huzurunda feryat edeyim
Çünkü ne hacibi ne kapıcısı var onun

Aydınlığı senden değil, ondan isterim
Aşinalığı sende değil, onda ararım

Bana bir kapıyı kapattıysa, yine o açar
Kapı açıcı olarak sadece o bana yeter

Her şeyden ilgimi keserim, ondan değil
Dünyada onun nesi varsa, benim için iyi

Onuncu Mektup:
Dua Etmek, Dostla Buluşmak İstemek

Ateşli bir gönül, duman dolu bir can
Kıl gibi ince bir beden, sararmış bir yüz

Her gece sabaha kadar Tanrı'ya yakarırım
Onun huzurunda yüzümü yere sürerim

Coşkulu haykırış eyvanı çatlatır
Feryadım Zuhal'in yolunu bağlar

Öyle ağlarım ki bahar bulutunu ağlatırım
Öyle inlerim ki dağdaki kekliği inletirim

Öyle coşarım ki rüzgârla coşar deniz
Öyle titrerim ki selvi ile şimşir titrer

Gözyaşı ile gönlümdeki siyahlığı yıkarım
Balığın sırtına kadar her yeri ıslatırım

Gönül hasretiyle öyle bir ah çekerim ki
Ay bile gökyüzünde yolunu kaybeder

Gönlümden dünyayı yakan öyle bir ah çekerim ki
Doğudan bir türlü gün doğmak bilmez

Canımdan öyle bir keder dumanı çıkarırım ki
Dağlar koyu bulutlarla örtülür

Bu düşkünlük, bu inilti, bu dertle ben
Yaşlı kirpiklere, toz toprak içinde yüze sahibim

Hep derim: Tanrım! Yaradanım!
Ulu Rabbim! Padişahım! Sabırlı Tanrım!

Sen âşıkların, kimsesizlerin yârisin
Daima çaresiz kalanlara çare bulansın

Görüyorsun; ruhum nasıl da yaralıdır
Biliyorsun; dilim nasıl da bağlanmıştır

Dilim ne söylerse, sana söyler
Ruhum ne isterse, senden ister

Sen kurtar canımı bu gamdan
Sen kaldır ayrılık yükünü gönlümden

O taş yüreklinin kalbini yumuşat
Sevginin sıcak ışığıyla ısıt

Gönlündeki eski sevgiyi hatırlat ona
Tatlı sevgiyi yerleştir gönlüne sonra

Bendeki kederlerden birini de ona ver
O gam yükü her dağdan olsun ağır

Fazlınla onu bana getir
Veya şimdi beni ona götür

Bizi birbirimize kavuşturma yolunu aç
Kapansın böylece kaygılar yolu

Göreyim böylece o Ay'ın yüzünü
Kötü niyetlinin gözünden, elinden sakla onu

Benim sevgim dışında bir şey düşünmesin
Benim yüzüm dışında başka yüz görmesin

Bundan böyle onun yüzünü görmeyeceksem
Bu can ile cihan yeter artık onun yüzü yokken

Şimdi canımı al, ona ver
Ben cansız, o iki canlı olsun, daha iyi

Sevgilim daha ne kadar inleyip söyleyeyim?
İnlerken daha ne kadar ağlayayım?

Mektubumda daha fazla yazmayacağım
Yoksa bunun yüz mislidir yazacaklarım

Söz yüzünden söyleyene ceza kesilmez
Söz az olup faydası çok olursa

Cefalarınla ne gördümse söyledim
Gerisi Tanrı ile aranda; sen bilirsin

Yaptıklarını dağa anlatacak olsam
Taş ağlamaya başlar ben ağlasam

Taş bile acır halime, sen acımazsın
İnsanlığa gelince taş bile iyidir senden

Şu sarhoş gönlüm bir taş idi
Senin gönlün çelik oldu, taşı kırdı

Selam:
On Mektubun Tamamlanması

Benden selam olsun düzgün şimşire
Örtüsünün arasında çelik var zira

Benden selam olsun o yağmacı nergise
Beni uykusuz bırakır zira

Benden selam olsun iki haftalık aya
Benim baht Ay'ım tutulmuştur zira

Benden selam olsun o delinmiş yakuta
Onda otuz inci gizlidir zira

Benden selam olsun o çam dalına
Benim murat dalımı kuruttu, meyvesiz bıraktı zira

Benden selam olsun o gülen gül yaprağına
Beni ağlatıp durur hep zira

Benden selam olsun hüdayinabit gelinciğe
Çünkü doldurur gözümü hep jaleyle

Benden selam olsun o iki sıra inciye
Benden selam olsun o iki salkım sümbüle

Benden selam olsun o yağmacı serkeşe
Beni uykumda hasta eder zira

Benden selam olsun o çiçek açmış bahçeye
Sabır evimi yıkar durur daima

Benden selam olsun o renkli ipeğe
Benden selam olsun o mehtaba, Pervin'e

Benden selam olsun o gülendam selviye
Çünkü gönlümü yaralı tutar biteviye

Benden selam olsun attarlık eden iki zülfe
Misk'in pazarına kesat düştü sayesinde

Benden selam olsun o efsuncu iki göze
Yemeden içmeden kesilirim, uykusuz kalırım zira

Benden selam olsun o Ay gibi yüze
Canımı mihnetle tutar ateş içinde

Benden selam olsun iki haftalık Ay'a
Beni bilinçsiz, ateş içinde bırakır zira

Benden selam olsun o her yerde meşhur olana
Muradımdan beni yoksun bırakır zira

Benden selam olsun o gül yüzlü, hoş kokuluya
Koşturur durur beni aylar, yıllar boyunca

Benden selam olsun o ip cambazı zülüflere
Beni Şiraz'da meşhur etti zira

Benden selam olsun o naza, o çıkışmaya
O parlak çenesi beni rezil etti zira

Benden selam olsun o tarzına, ışığına
Yüzümü sararttı hep kaygıyla zira

Benden selam olsun o güzellik hazinesine
Bana kin gütmeyi meslek edindi zira

Benden selam olsun o parlak güneşe
Dünyadaki güneşi geride bıraktı güzelliğiyle

Benden selam olsun gül yaprağını andıran o yüze
Gül yaprağını döker onun yüzüne karşı utancıyla

Benden selam olsun yasemin yüzlü o selviye
Yasemin kokmaz onun koktuğu gibi zira

Benden selam olsun o muzaffer şaha
Benden selam olsun o zalim Ay'a

Benden selam olsun o süvariler tacına
Benden selam olsun baharların kıskandığına

Benden selam olsun dünyanın canına
Benden selam olsun gençlikteki eşime

Benden selam olsun yasemin kokulu Ay'a
Benden selam olsun o cefâkâr yâra

Esenlik dilediğim kişiye selam olsun
O yokken iki gözüm iki ırmak gibi

Benden selam her sayıdan fazla olsun
Benden selam her bahardan fazla olsun

Dağların, çöllerin kumundan fazla olsun
Denizlerin, yağmurların damlasından fazla olsun

Dağlardaki, kırlardaki bitkilerden fazla olsun
Karadaki, denizdeki canlılardan fazla olsun

İki devranın zamanından fazla olsun
Dönen feleğin yıldızlarından fazla olsun

Âlemdeki türlü türlü tohumlardan fazla olsun
Âdem neslinin erkeğinden, dişisinden fazla olsun

Kuş tüylerinden, hayvan kıllarından fazla olsun
Divan defterlerindeki harflerden fazla olsun

Bizim fikrimizden, düşüncemizden fazla olsun
Bizim vehmimizden, meşrebimizden, mesleğimizden fazla olsun

Benden sana ebedî selam olsun
Senden bana vefa ile sevgi gelsin

Benden sana aşinalık selamı olsun
Yüzünün Ay'ıyla yüzüm aydınlansın

Binlerce defa böyle olsun, böyle olsun
İyi bahtın için dualar benden olsun, âmin!

80
Vîs'in Âzîn'i Râmîn'e Göndermesi

Kâtip mektubu yazıp bitirince
Yapılması gereken her şeyi yaptı

Kaleminin ucunu miske daldırdı
Kaleminin ucuyla mektubu misk kokuttu

Vîse o misk kokulu mektubu aldı
Mektubu misk kokulu iki zülfüne sürdü

Vîs'in mektubunun kokusu bir fersah uzağa
Gidiyordu Vîs'in giysisinin kokusu gibi

Sonra Âzîn'i yanına çağırdı
"Bana benim gibi yaraşan!" dedi

Bugüne kadar benim hizmetkârımdın
Bundan böyle özgür erkek kardeşim olacaksın

Makamda seni kendime ortak edeceğim
Sevgide seni kendime sırdaş edeceğim

Seni göndereceğim ben Râmîn'e
Canımdan, gözümden değerlidir zira

Sen benim için evlatsın, Râmîn efendi
Gönülde azizdir evlat ile efendi

Yolda vakit kaybetme, hızlı git
Kış rüzgârı, fırlatılmış ok gibi

Bundan böyle gözüm yolda seni bekleyeceğim
Bazen günleri bazen saatleri sayacağım

Dost, düşman seni gören olmasın
Götür Râmîn'e mesajımı, mektubumu

Benden ona yıldızlardan çok selam ilet
Söyle ona: Hey sözünden dönen hayırsız!

Sen kötü amellinin elinden ne acılar çektim!
Ölüm acısını yüz defa yaşadım

O yeminleri, o sözleri unuttun
Bana yemin verdin, iki yüz kez tekrarladın

Ha o yeminler ha esip geçen rüzgâr!
Ha o yeminler ha bahar bulutu!

Sen benim zavallı gönlüme neler ettin!
Düşmanın düşmana etmeyeceği şeyi ettin

Yaptıklarını bir bir hatırlasana
Kimse elinden feryat etmez mi sandın acaba?

Sanıyor musun ki ettiğin bu kötülükleri
Benim canıma edince, kendi canına etmiş oldun

Ruhun kınamaların hedefi oldu
Canın yapılacak şeyler arasında bunu seçti

Yaptıklarını güzelce sayar dökerler
Bizden sonra Nigâristan'ın duvarlarına işlerler

Neden dostlarından kopardın gönlünü?
Neden düşmanlarından tuttun sevgili?

Ejderha gibi beni canımdan soktun
Başkalarının şehrinde sevgili tuttun

Nerede bulacaksın benim gibi bir sevgiliyi?
Şehinşah Mûbed gibi bir şehriyarı

Mutlulukta Horasan gibi bir yeri
Merv-i Şâyegân gibi bir sığınağı

Gördüğün iyilikleri çabuk unuttun
Benim, şahın sayesinde her muradına erdin

Mûbed'in şahlıktan yana bir adı vardı
Öte yanda senin her muradın vardı

Onun tüm hazinelerine ben hükmediyordum
O hazinede bulunan her şey senindi

Şah hazinesinden nasibini alıyordun
O hazinede sayısız eşya vardı

Sen en seçkin binitlere binerdin
Çok değerli kemerler kuşanırdın

Yüz renkli ipekli kumaş dışında bir şey giyinmezdin
Çin'den gelen bu kumaşlar Erjeng'in resimlerinden güzeldi

Parlak, yakut renginde meyler içerdin
Parlak güneş arasında Merih gibiydin

Put yüzlü güzeller yıldız gibi hizmetindeydi
Vîse gibi bir güneş senin kucağındaydı

Böyle halde, böyle malla, böyle makamla
Gönül çeken, gönül aydınlatan, süsleyen her şeyle

Değiştin beni; peki ne oldu sana?
Ne kârın oldu bu kadar ziyan karşılığında?

Kazanç elde etmedin; saçtın sermayeni
Kazanmadın bir şey, sermayesiz kaldın

Kader önünden aldı yüz hazineyi
Şimdi yüz meşakkatle zırnık peşindesin

Ne kadar cahilsin! Sermayeyi bilmezsin
Bunca kazanç varken ziyandasın

Her şeyi bir şeye karşılık değiştin
Altına karşılık kalayı bedel ettikleri gibi

Saf gümüşle halis altın karşılığında
Zamane demir ile çinko verdi sana

Bolluk, sevgi yerine azap ile kini
Parlak inci yerine aynayı

Yüzsuyun karşılığında ırmak suyunu
Saf misk yerine sokak toprağını

Şaşıyorum buna; sen akıllı biriysen
Kendin için böyle kötü şeyi nasıl kabullenirsin?

Senin için çok uzun süre açmayacak bir Gül'e
Ne gerek var ona gönül vermeye?

Gül mü iyi yoksa çiçek açmış gül bahçesi mi?
İki haftalık Ay'dan daha güzeldir onun gülü

Âzîn mesajın tümünü dinledikten sonra
Rüzgâr gibi koşan bir at seçti sonra

Boyu, genişliği dağ gibi cüsseli attı
Fırtına gibi koşan bir attı

Dağda sel gibi giderdi
Ovada ifrit gibi koşardı

Kaplanlar gibi koşardı
Timsahlar gibi denize dalardı

Ayakları için dağın, feleğin önemi yoktu
Onun gözünde denizin, çölün önemi yoktu

Onun sırtına binen yolcu rahat ederdi
Adeta yatağında uyuyan adam gibiydi

Çölü bir mektup gibi katlardı
Bir kuş gibi gökyüzünden geçerdi

Yol boyunca ne yedi içti ne uyudu
İki haftada Merv'den Gûrâb'a geldi

81
Râmîn'den Ayrı Diye Vîs'in Sızlanması

Dilber Vîs, Âzîn'i gönderdiğinde
Ne çok sızlandı gönül dağıyla, derdiyle

Hangi erkek bu mektubu okusaydı
Gönlü varsa, gönlünü kaybederdi

Nereye gitti o kutlu zamanların?
Çünkü güneşin yeri benim kucağımdı

Güneş benim yanımdan ayrıldığına göre
Nasıl bir daha aydınlık olur bana?

İki gözümden bulanık iki ırmak akıtayım
Çünkü bana veda etti Ay'ımla güneşim

Güneş benden uzaklaşmadıysa
Dünya neden karardı gözlerimde?

Karanlık gecede inleyen benim
Çünkü hastanın derdi artar geceleyin

Kötülük görmek için kimseye kötülük etmedim
Neden ben bugün böyle kötü bir gündeyim?

Kötü bahtım yüzünden gönlüme her zaman
Sen sanırsın ki gelir bir kervan

İçindeki gam yüzünden parçalanır bu gönül
Kabuğu kalınlaşınca yırtılır bu ateş

Bunca zulümle bağlanmış bu gönüle
Ne doğar güneş ışığı ne eser rüzgâr

Gönlüm her zaman bulutludur
Çünkü şu iki gözümden sel gelmektedir

Bulut kaplar gökyüzünü sonra dağılır
Neden gönlümdeki bulutlar böyle devam eder?

Yüzüm dinar rengi gibi sarardığı için
Çok bulut sayesinde sararır ekin

Gözyaşlarım öğrenmiştir kâtipliği
Bu solgun yüzümle safra gibi sararmayı

Benim kanımla çeşit çeşit yazı yazar
Gam harflerini örnek hatlarla yazar

Bu nasıl yüz? Rengi safra gibidir
Bu nasıl aşk? Gözyaşı onun kâtibidir

Aşk gönlümde bir ateş yakmıştır
Gönlümde ne varsa her şeyi yakmıştır

Benim gönlümden ne çok merhamet gelir
Onun aşkının verdiği mihnetten çok gelir

Şu yaralı gönlüm bir cahillik ettiyse
Kuşkusuz bunu kendisi etti

Bu aşk işinde kötü kötü şeyler vardı
Bizim gönlümüzü, canımızı, gençliğimizi götürdü

Onu kendim getirdiysem ben dünyaya
Bu ayrılık dağı ceza olarak yeter bana

Ondan gelen böyle bir dağ sonsuza kadar
Bir iz olarak ruhumda kalacaktır

Ok gibi düzgün boylum! Neredesin?
Gör beni; yay gibi iki büklüm oldu belim

Sen bir oksun, ben bir yayım ayrılıkta
Gittin mi bir daha gelmezsin benden yana

Kıvranırım cefalarım hatırladıkça
Şimşir renkli iki örgülü saçını hatırladıkça

Ayrılığı düşündükçe titrerim
Yağmurda ıslanmış bir serçe gibi

Senin eline teslim edilmiş bir gönlüm var
Senden sözümden dönmek dışında bir şey görmedi

Senin gönlün artırdıkça eziyetini
Kalmadı kararı, çoğaldı derdi

Sana göre ne şefkatli bir ana idi
Ne sevgin için daimî bir dadı idi

Ne dünyayı senin gözünle görüyordu
Sana kötü göz değmesinden korkuyordu

Ne seninle görüşme isteği, umudu vardı
Ne senin yüzün onun için Ay ile Güneş idi

Ne senin boyun onun için selvi ile şimşirdi
Ne bu şimşir boydan onun cam şad idi

Menekşeyi iki zülfüne nasıl tercih ederdi?
Dudakların varken karamelayı nasıl tercih ederdi?

Neden benim canımla böyle didişirsin?
Neden boş yere benim kanımı dökersin?

Ben senin gönlünü aydınlatmıyor muydum?
Yüzüm geceki Ay, gündüz güneşi değil miydi?

Senin sevgin daima nedimim değil miydi?
Senin kokun daima meltemim değil miydi?

Benim yüzüm aşkından sararmamış mıydı?
Gözyaşlarım cevrinden kanlanmamış mıydı?

Ayrılığınla yüzümden yaşlar akıtmadım mı?
Aşkın yüzünden yüreğime taş basmadım mı?

Dünyada senden başka kimim var?
Bu dünyada seni isterim; o kadar!

Başlangıçta beni sevgili olarak gördün
Şimdi görsen beni "O değilsin" dersin

Ne gördüğün gibiyim, ne böyleyim
O zaman ok gibiydim, şimdi yay gibiyim

İki elimle yüzüme o kadar vurdum ki
Gülen nar çiçeği yüzüm nilüfere döndü

Şu uykusuz gözlerimle su veririm yanağıma
Nilüfer taze kalmaz su olmayınca

Ben inleyince bülbül de inler
Ben ağlayınca bulut da güle yağar

İki gözüm gelincik gibi kızardı
Gözyaşlarım üstünde jale gibi oldu

Benim acılar ağacım meyvesiz kaldı
Benim umut bedenim başsız kaldı

Gönlüm düşman oldu bana! Vay halime!
Düşmandan niçin çare arayayım kendime

Ne cahilim! Gönlümden çare arıyorum
Oysa gönlüm yüzünden kalmadı onurum

Gönlüm benim düşmanım olmasaydı
Vücudumda böyle asi olmazdı

Serkeşleşince gönlüm ateş doldu
Evet, ateş olur serkeşin layığı

İnle gönlüm; sen buna lâyıksın
Bu dünyada da Cehennemi görüyorsun

Kader bizi bu günlere düşürdü
Yıl boyunca ben ağlarım, sen yanarsın

Böyle yaşamak nasıl hoş olur?
Ben su içindeyim, sen ateş içinde

Gözlerimle dünyayı denize çeviririm
Sonra o denizde gemi yüzdürürüm

Kanlı giysilerimi yelken yaparım
Soğuk nefesimle gemiyi yüzdürürüm

Rüzgâr benden, deniz benden olunca
Düşman dalgası gelmez benim gemime

Tıpkı denizdeki balıklar gibiyim
Ben de hep suda yaşayan balık gibiyim

Dostuma mektubumu gönderdim
Mektubu kanlı giysilerimle sardım

Mektubumu okur mu okumaz mı, bilemem
İnlemelerimi anlar mı anlamaz mı bilemem

Sevgisini dile getirip halime acır mı?
Bana sevgi yollu cevap verir mi?

Âşıklar için bundan kötü gün olmaz
Çünkü her gün bir mektup beklerler

Geçti gitti vuslat ile mutluluk günleri
Sevdiğime nazlandığım, cilvelendiğim günler

Şimdi onunla mektup vasıtasıyla konuşuyorum
Ancak uyuduğumda onu düşte görüyorum

Kalakaldım, nihayet bu günü gördüm
O derecelerden bu dereceye geldim

Neden öldürücü bir zehir içmedim?
Neden bir günümü mutlu geçirmedim?

O zaman ölümüm gerçekleşseydi
Belki gözlerim bugünü görmezdi

Öldüğüm gün ruhum mutlu olurdu
Böyle yaşamak çok daha hoş olurdu

Hey dünya! Bu mudur senin mesleğin?
Bir âşığa karşı hep hakaret edersin

Rüzgâr! Gül bahçesinden koku getiren rüzgârsın
O rüzgâr bana nar çiçeği kokusu getirir

Ne kötülük ettim ki bana böyle davranır?
Senin hatıran da mı bana karşı kinlidir?

Baharda toprağı çiçekler içinde görürüm
Yeri güller, ipekler gibi görürüm

Benim baharım benden uzakta kaldı
Temiz can gibi bedenimden uzakta kaldı

Bu durumda dünyadaki toprak benden iyidir
Çünkü onun ilkbaharı var; benim yoktur

82
Râmîn'in Gül'ü İstediği İçin Pişman Olması

Râmîn bir süre Gül ile birlikte oldu
Hem onunla beraberliğe doydu hem sarhoş oldu

Mutluluk baharı soldu gitti
Dostluk rüzgârı hızını kaybetti

Sevginin yayı gevşedi
Dostluğun oku kırıldı

Sevinç giysisisinin desenleri soldu
Mutluluk pınarının suyu bulandı

Râmîn'in Gûrâb'a bağlılığı kuvvetliydi
Testi de yeni olunca suyu tatlı olurdu

Gül'ün sevgisi mey, Râmîn mey içendi
Ayık olduğu sürece sevinçle o meyi içti

Mey içen meye karşı hırslı olur
Kadeh büyük küçük demez, içer

Sonunda canı mey içmek istemez
Sarhoş olunca mey içme isteği kalmaz

Mey orada olsa da mey istemez
Mey için onda bir arzu kalmaz

Râmîn'in gönlü bir süre buna doydu
Vîse'yi görme isteği gecikti

Bir gün atlılarla birlikte kırlara gitti
Dünya Çin resmi, ilkbahar gibiydi

Tarlada bitmiş bir gelincik gördü
Dalda bülbülü inler gördü

Toprak işlemeli, desenli ipek gibiydi
Moru, yeşili, sarısı, kırmızısı, mavisi vardı

Yârânı arasında bulunan perizat bir huri
Elindeki bir demet menekşeyi ona verdi

İşte o gün Râmîn hatırladı
Gönül aydınlatan Vîs'e söz verdiğini

Vîs şehinşahlık tahtına oturmuştu
Karşısında parlak güneş, altında Ay vardı

Râmîn'e bir demet menekşe verdi
"Bununla daima beni hatırla" dedi

Daha sonra defalarca lanet okudu
"Sözünden dönene lanet olsun" dedi

Özgür Râmîn'in yüreği öyle yaralandı ki
Dünya gözlerinde karardı

Dünya karanlık değildi; onun gözü kararıyordu
Gönlündeki alevden gözünü duman bürüyordu

Kararmış gözlerinden öyle kan yağdı ki
O yıl yağmur adına bir şey yağmadı

Keder kimin gönlünü yaralarsa
Onun gözünden yaş daha çok akar

Görmez misin bahar mevsiminde
Kara bulutların çok olur sağanağı

Râmîn'in gönlünde Vîs'in anısı tazelenince
Aşk harareti çoğaldı Râmîn'in gönlünde

Sanırsın aşkın güneşi
Kötü zan bulutundan çıktı

Güneş bulutun arkasından çıkınca
Sıcaklığı artmaya başlar o anda

Gönlündeki sevgi ile vefa gösterince yüzünü
Sevgisi kötü Râmîn yârânından uzaklaştı

Gönlü kırık halde atından indi
Canında karar, yüzünde renk kalmamıştı

Diyordu: Hasta gönlüm, daha ne kadar
Seni şarapsız kalmış sarhoş gibi göreyim?

Bir süre zamaneye lanet okudu
Çünkü canını hep gamlı tutuyordu

Bazen kendi şehrinde, kendi yerinde hastaydı
Bazen ailesinden, dostlarından uzaktaydı

Bazen dostlarına karşı sabrediyordu
Bazen dostları yokken ağlıyor, inliyordu

Her an gönlüne hitap ediyordu
Canındaki yangınla çıkışıyordu

Ona diyordu: Hey kendinde olmayan şaşkın!
Mecnun gibi uzak kalmış kendinden,
yabancıdan

Sen daima sarhoş adama benziyorsun
Kötüyü iyiden, iyiyi kötüden ayırt edemiyorsun

Senin gözünde serap ile gül bahçesi birdir
Senin gözünde ilkbahar ile kış mevsimi birdir

Ne toprağa ne ipeğe otururşun
Cahilliğinden her gördüğünü beğenirsin

Cefaya vefa gibi lâyıktır dersin
İsteği akıl gibi gerekli bilirsin

Gevşekliğinden sözünde duramazsın
Bilgisizliğinden dolayı her renge girersin

Daima dünyadaki kederlerin yerisin
Kederler ordusunun pusu kurduğu yersin

Bela senin mücavirin oldu oturdu
Umutsuzluğun kapısını kapattı

Gûrâb'a geldin, ahdini bozdun
Bana "Kurtuldum" dedin ama kurtulmadın

Sen sarhoş değilsin; sarhoş benim, cahilim
Senin rüzgârınla denize açıldım

Bana dedin: Git bir başka yâr bul
Vîs'in sevgisinden, vefasından vazgeç

Korkma benden; senden uzakken ben
Seni görmeme derdine sabrederim

Senin umudunla cananımdan koptum
Onun yerine bir başkasını buldum

Şimdi denizde battım kaldım
Seni hicran ateşine oturttum

Sen demedin mi bana dosttan vazgeç diye?
Vazgeçtiğimde, perişan ettin beni

Sen demedin mi ben sabrederim diye?
Şimdi sabırsızlık döndürmüş seni deliye

Pişmanım, neden dediklerine uydum?
Kendi dizginlerimi senin eline verdim

Neden senin bilgine göre davrandım?
Hem seni hem kendimi küçülttüm

Senin gamdan kurtulduğunu sandım
Şimdi görüyorum da bağlanmışsın

Âciz kalmışsın cahil kuş gibi
Yemi görmüş ama gizli tuzağı görmemiş

Gönlüme, canıma verdiğin sözü bozdun
Beni kötü niyetlilerin eline teslim ettin

Neden senin öğütlerini dikkate aldım?
Neden senin sözlerine kulak kabarttım?

Bu hallere düşmem lâyıktır bana
Cahil olan lâyık olur bunlara

Böyle düşkün, kederli oldumsa, lâyıktır
Çünkü mumu kendi elimle söndürdüm

Böyle gamlı, kederli olmaya layığım
Çünkü kendi mutluluk dalımı kestim

Tuzağa düşen o güzel ahu benim
Oltaya yakalanmış o güzel balık benim

Kendi elimle kendi kuyumu kazdım
Gönlümdeki umudu kuyuya attım

Nasıl özür dileyeyim, nasıl gönül alayım şimdi?
Dağlanmış gönlümü ona nasıl göstereyim?

Ne küstah, yüzsüz, utanmazım ben!
Soğumuş bir aşkı ısıtmaya çalışıyorum

Ne kötü bir gün! O gün sevgimi ektim
Ayrılık kılıcıyla sevincimi öldürdüm

Aşk bana galebe çaldığı müddetçe
Kendimi mutlu görmedim bir gün bile

Bazen gurbetçilerin gurbetini çekiyorum
Bazen divanelerin ayrılık derdini çekiyorum

Bahtım benimle hiç ilişki kurmuyor
Bu bahtımla hiçbir evlat doğmasın

Râmîn bir süre kederden uzaklaştı
Yanaklarında kederin izleri birikti

Refîda onun ardından gizlice geliyordu
Damadına böylece gözcülük ediyordu

Âşık Râmîn'in ondan haberi yoktu
Aşk işinde böyle olur âşığın hali

Refîda Râmîn'in dediklerini duydu
Sonra gitti onun yanına, sordu

Ona dedi: Ünlülerin ışığısın
Neden böyle matemli görünürsün?

Tanrı'nın sana vermediği hangi muradın kaldı?
Neden şeytan kederlendiriyor böyle seni?

Sen süvariler şahı Râmîn değil misin?
Şehriyarların güneşi değil mi kardeşin?

Şu zamanda bir savaşçı olsan da
Hüsrevlerden üstünsün iyi adınla

Neden anlamsız işleri düşünüyorsun?
İyi bahtından, iyi gününden sızlanıyorsun

Gençliğin var, şahlık tahtın var
Sahip olduklarından daha iyi ne istersin?

Bahtını böyle beğenmezlik etme
Çünkü beğenmezlik muhtaçlık getirir

Kürk yastıktan uzaklaştırırsan başını
Toprak yastıktan başkası olmaz layığın

Gönlü incinmiş Râmîn ona cevap verdi
Sağlıklı olan kişi bilmez hastanın derdini

Sen mazursun; benim derdimi bilmiyorsun
Ben inlediğimde, beni boşuna çağırıyorsun

Aşinalık gibi bir mutluluk yoktur
Ayrılık derdi gibi acı bir dert yoktur

Yırtıp parçalarsan bir elbiseyi, inler
Üzümü dalından koparırsan, ağlar

Benim derdim de onlardan az değil
Çünkü eşimden, dostumdan ayrıyım

Gûrâb senin kendi şehrin, yerindir
Çoluk çocuk, akraba, herkesin buradadır

Her zaman dostlarının arasındasın
Benim gibi başkalarının şehrinde düşkün değilsin

Padişah bir süreliğine gurbette kalırsa
İnlemeye başlar bir aşina göremeyince

Dünya bana kendim için gerekli
Bütün ilaçlar yara için gerekli

Sevinç, eğlence çok güzel bir şey olsa da
Bir dost yüz eğlenceden daha değerli

Kendim için nasıl bütün namları istersem
Dostlarım için de bütün muratları isterim

Zaman zaman seni kıskanıyorum
Sahradan veya yoldan gelince

Eşin dostun seninle birlikte oluyor
Sonra çoluk çocuğun yanına geliyor

Sen onlarla, onlar seninle mutlu
Herkes zincir halkası gibi birbirine bağlı

Herkes senin etrafında koşturuyor
Herkes bahtınla senin gibi ona naz ediyor

Burada benim ne yakınlarım ne bağım var
Ne yârim ne sevdiğim ne evladım var

Ben de bir zamanlar senin gibi mutluydum
Eşimin dostumun, sevdiklerimin arasındaydım

Ne güzeldi geçen o günler
Onca liyakatli dostlar arasında

Ne hoştu aşk yüzünden belada olduğum günler
Dostun elinden türlü cefalar çektiğim günler

Bazen iki nergis göz yüzünden gönlüm incinirdi
Bazen iki lale yanak yüzünden kaygı çekerdim

O kaygılar içinde incinmişliğim ne hoştu!
Nergis gözler mestti, lale yanaklar çekici

Dostun ettiği cefalar ne hoştu
Öfkelendiği zaman dişini saklardı

Bana çıkıştığı sırada vuslatı ne güzeldi!
Kapandığı sırada naz etmesi ne güzeldi!

Ne hoştu o öpücükleri sayması!
Her özründe iki yüz yemin etmesi

Ne hoştu her gün iki yüz kere
Feryat ederdim onun yüzünden Tanrı'ya

Ne hoştu o bir halde kalmayışı
Kâh feryat edişi, kâh takdir edişi

Sonra yaptıklarından pişman olması
İki yüz kez canına aferin demesi

Bazen kendi eliyle saçlarını dağıtması
Bazen onun eliyle zünnar kuşanılması

Haftada bir gün perde arkasına çekilseydi
Esirler gibi beni köle ederdi

O günler benim mesut günlerimdi
Sanırdım ki karmakarışık günlerdi

Zaman zaman gülleri düşünürdüm
Hatta nergislerden bile incinirdim

Bir nergisten ne eziyet gelebilir?
Veya bir gülden kim kaygılanır?

Nergisten bir zulüm gördüysem
Karşılığında bin adalet gördüm

Sümbül benim yolumu kestiyse
Ballı şebboy kurtardı beni

Dünyada aşktan başka işim yoktu
Yârden başka ruhumda yük yoktu

Böyle işi olan bir beden niçin inlesin?
Böyle yükü olan bir gönül niçin kıvransın?

Bir zamanlar dediğim gibiydim
Murat topunu herkesten ileri atmıştım

Dostun yüzü dolayısıyla önümde gül yığını vardı
Dostun saçı dolayısıyla önümde misk ambarı vardı

Bazen eğlenirdim bazen avlanırdım
Bazen bade içer bazen buse sayardım

Bazen "Ben aşkta perişanım" derdim
Bazen "Ben aşkta düşkünüm" derdim

O zamanlar benim gönlüm sevinçliydi
Dediğim gibi hastaydı, inliyordu

Şimdi perişanım ama o perişanlık yok
Şimdi düşkünüm ama o düşkünlük yok

83
Gül'ün Râmîn'in Pişmanlığını Öğrenmesi

Refîdâ avdan geri dönünce
Sırrını anlattı bir bir Gül'e

Râmîn kin ekti, sevgi biçti
İçindeki cevheri aynen gösterdi

Onu sonsuza kadar denesen
Gönlünü arayıp iyilik edersen

Sokmak üzere olan yılan gibi
Parçalamak üzere olan kurt gibi

Biz tatlı su versek bile
Acı ağacın acı olur meyvesi

Yüz kez eritsen de bakır ile çinkoyu
Eritmekle elde edemezsin altın cevherini

Yüz kez ateşe koysan da katranı
Katran almaz asla süt rengini

Râmîn birine lâyık olsaydı
Vîs Bânûya vefa gösterirdi

Râmîn Vîs ile Mûbed'e nasıl yaraşmıyorsa
Gerekmezdi senin eşin olması

Râmîn'in gönlü daima çabuk bıkar
Kötü davranışıyla, kötü huyuyla benzer aslana

Onu başkalarıyla birlikte görmediğin için
Cahilliğinden onu kendin için istedin

Râmîn'den sevgi, dürüstlük beklemek
Çorak araziye taze nesrin dikmek demek

Neden vefasız birine bağlanmak istedin?
Niçin esrardan şeker tadı bekledin?

Ama kaderde olacaklar olur
Boş konuşmaktan sana ne fayda gelir?

Râmîn avdan geri döndüğünde
Oklanmış bir av vardı gönlünde

Kaşlarının arası düğümlenmişti
Yanakları kanlı gözyaşıyla yıkanmıştı

İçkili eğlence meclisinde bir hali vardı
Sanki ruhu yok bir insan gibiydi

Gül kokulu Gül onun önüne oturmuştu
Yüzüyle put yüzlülerin pazarına kesat düşürmüştü

Selvi fidanı gibi düzgün boylu
Selviden ateş yalazlanıyor sanki

Vücudu dolunay gibi güzeldi
Sanki Ay'ın üstünde lale, süsen açmıştı

Yanaklarından her gönüle ateş yağdırırdı
O yan bakışları Ariş'in attığı oktu sanki

Râmîn'e göre o yasemin göğüslü
Ölünün yanındaki inci hazinesi gibi

Beden yerinde ama gönül değil yerinde
Her an hayıflanıyordu sevgisiyle

İçinde bir sanı belirmişti
İnsanlardan saklıydı sanki hali

Eşini arzu ederek, sızlanarak
Herkesten gizlice diyordu gönlüne

Gençlerin meclisinden hoş ne vardır?
Sevgililer bir arada mutlu, oturmuştur

Benim için bu meclis, bu kutlu eyvan
Gönlüm için daha sevimsizdir matem yerinden

Sevgilim öyle bir zanna düşüyor ki
Ben mutlu mu mutluyum şimdi

Haberi yok zamanımın nasıl geçtiğinden
Nasıl muhtacım, nasıl gönlü yaralıyım ben

Sanırım şimdi diyor o sevgili
Râmîn benim aşkımdan kurtuldu

Ayrıyken bilmiyor benim halimi
Tanıdıklardan kesmiş selamı sabahı

Diyor: Şimdi benim dilberim
Yanımdan ayrıldı o vefasız yarim

Mutlulukla başka sevgilinin yanında oturuyor
Benimle kurulu aşk bağını bozuyor

Bilmiyor onun yanından ayrıldığımdan beri
Onun miskli çemberi gibi kıvranıyorum

Acaba kader nasıl bir yazgı yazdı bana?
Yıldızım acaba ne yapacak bana?

O yasemin kokulu selviden ne göreceğim?
O konuşan Ay yüzlüden ne göreceğim?

Dünyada ne onun gibi zalim vardır
Yeryüzünde ne benim gibi zulüm gören vardır

Ne çok zillete katlandım; yer gibiyim
Ne çok acılar çektim; demir gibiyim

Acıdan, dertten, kaygıdan soldum
Ölünceye kadar yük çeken eşeğe döndüm

Gideyim, cevherimi kendi madenimde
arayayım
Kendi canımın dermanını arayayım

Dostu görmedim diye bana dert geldi
Onu görmektir ancak dermanım şimdi

İlginçtir; kim dünyada bir dert görmüştür
Onu gördüğü zaman derman bulmuştur

Benim sevincim, üzüntüm ondan gelir
Onu görmek bana canımdan hoş gelir

Neden bahtımla böyle didişirim?
Neden kendi işimden böyle kaçarım?

Neden derdimi kendi tabibimden gizlerim?
Ne kadar gayret etsem belamı artırır

Bundan böyle gönlümle geçinmeyeceğim
Onun sırrını tüm dünyaya ifşa edeceğim

Ayrılık suları başımı aşar oldu
Bu durumda geçinmek uygun düşmedi

Gideyim, dostuma diyeceklerimi diyeyim
Gönlümdeki cefa paslarını sileyim

Lakin ben hastalıktan bu haldeyim
Onun yüzünü görmesem hayatta kalamam

Şimdiden dostun şehrinin yoluna düşeyim
Öleceksem de dostun yolunda öleyim

Bari yol üzerinde beni mezara koysunlar
Bütün dünya halimden haberdar olsun

Gurbetçiler mezarımı gördüklerinde
Bir süre otursunlar mezarımın başında

Halimi anladıklarında acısınlar bana
Adımı iyilikle alsınlar ağızlarına

Ayrılık derdinden ölmüş bir garipti
Allah rahmet eylesin ona

Garip olanlar garipleri anar
Çünkü onlar birbirinin yadigârıdır

Her yerde garip olanlar düşkün olur
Bu yüzden onlar birbirine yâr olur

Düşman eliyle öldürülecek olursam
Ölüm utanç olur benim için o zaman

Dostun hasretiyle ölecek olsam
Çok iyi bir ad kalır bana ölümümden

Fillerle, aslanlarla çok çarpıştım
Dövüşte ikisine de muzaffer oldum

Nice orduların kökünü kazıdım
Nice düşmanları yere serdim

Felek dizginlerimin önünde yeri öper
Kaza kader mızrağımın önünde divan durur

Düşmanı zelil eden ne yaptıysam
Dostun ayrılığı şimdi aynısını yaptı bana

Düşmanın kin elinden kurtuldum
Cananın aşkı elinde bağlandım

Onun ayrılığı bana pusu kurmasaydı
Ölümün bana yolu uğramazdı

Bilmiyorum buradan nasıl yalnız gideyim?
Yanımda ne asker ne rehber götürebilirim

Benim buradan yalnız gitmem gerekir
Yanımda asker götürsem, münasip değildir

Bu yolda yanıma asker alırsam
Şehinşah haberdar olur durumumdan

Bir kez daha beni aşağılar
Vîse'den asla muradımı alamam

Yalnız gidecek olursam, yolum korkuludur
Dağlar gümüş madeni gibi karla örtülüdür

Yağmurlardan ırmağa dönmüştür ovalar
Soğuk yüzünden kıyamet gibidir vahşi hayvanlar

Şimdi Merv toprakları kar altındadır
Hava selvilerin üstüne kâfur yağdırmaktadır

Böyle zorlu, karlı, soğuk zamanda
Bilmiyorum nasıl yalnız çıkarım yola

Bu zor yoldan, kardan beteri var
O put yüzlüm bana güceniktir

Ne affeder beni ne yüzünü gösterir
Ne terasa çıkar ne kapıyı açar

Ne güzellikle davranır bana
Ne affedip kulak verir sözlerime

Kapı halkası gibi gönlü yaralı kalırım
Sonuçsuz zahmet yüzünden umutsuz kalır canım

Yazıklar olsun yiğitliğime, adıma sanıma!
Yayıma, okuma, kılıcıma, kemendime

Yazıklar olsun rahvan gider binitlerime!
Yazıklar olsun sayısız dostlarıma!

Şu dünyada başıma bir hal geldi
Yardım isteyemez oldum onlardan

Harbeden, hançerden korktuğum yok
Fağfurla, Kayserle savaştığım yok

Korkum güneşi andıran o yüzden
Dertli, hararetli gönlümledir savaşım

Bilmiyorum, gönlümle nasıl hüner göstereyim?
Yiğitlikle kapalı kapıları nasıl açtırayım?

Bazen derim: Gönlüm! Daha ne kadar didişeceksin?
Gözlerimden daha ne kadar yaş döktüreceksin?

Herkes gönlüyle barışık, sevinç içinde
Senin yüzünden hep ateş, erime var bende

Kâh ateşte yanarım kâh sulara batarım
Ne gündüzüm mutlu geçer ne gece uyurum

Ne bahçem hoştur ne köşküm, eyvanım
Ne çardağım ne yatak odam ne meydanım

Ne insanlarla kırlara çıkıp at koştururum
Ne dostlarımla meydanda çevgen oynarım

Ne süvarilerle savaşta ad san ararım
Ne gençlerin meclisinde murat ararım

Ne mesut özgür insanlarla otururum
Ne güzellerden birini kendime ayırırım

İç açıcı yiğitlik öykülerinin yerine
Gece gündüz serzenişli laflar gelir kulağıma

Kûhistan'da, Hûzistan'da, Kirman'da
Taberistan'da, Gorgan'da, Horasan'da

Her dilde benim adım saygıyla anılır
Adım düşmüş şimdi herkesin ağzına

Hangi ovada, ırmakta dinleyecek olsan
Halimi anlatan bir ezgi söylerler

Hem şehirdeki bilgili gençler söyler
Hem bozkırdaki çobanlar söyler

Kadınlar evlerde, erkekler çarşıda
Benim şarkımı söylüyorlar daima

Saçlarıma ak düşmeye başladı
Henüz gönlüme bir müjde gelmedi

O put yüzlü huri benim yanımdan uzak
Sabrım, uykum, aklım da benden uzak

Yüzümün sarılığından dinara benziyorum
Öyle halsizim ki hastaya benziyorum

Ne elli adım koşabiliyorum
Ne parmaklarımla yay çekebiliyorum

Ne zaman at binip koşturacak olsam
Halsizlikten kopuyor sanki belim

Sanki mum gibi oldu o çelik sırtım
Sanki yün gibi oldu o taş yumruğum

Koşuda zebraları geride bırakan atım
Sonunda benim gibi düştü takatten

Ne parsları zebraların üstüne salıyorum
Ne doğanları kekliklerin üstüne uçuruyorum

Ne güreşçilerle güreş tutuyorum
Ne mey içenlerle eğlencemi artırıyorum

Akranlarım bahtlarından memnun yaşıyor
Bazet at koşturuyor bazen keyif sürüyor

Bir kısmı kutlu dilberlerle bahçelerde
Bir kısmı kırda, bayırda eğlencede

Bir kısmı gül bahçesini, eyvanı süsler
Bir kısmı bağı, bahçeyi budar

Dünya hırsı gönlümden geçti gitti
Gönlüm adeta uyumuş tohum gibi oldu

Gece gündüz yolda kalmış ulak gibiyim
Ay, yıl boyunca kuyuda beklemiş su gibiyim

Yatağıma yatıp başıma yastığa koymuyorum
İkisinin yerine eyer keçesi kullanıyorum

Bazen çölde gulyabaniyle dolaşırım
Bazen sazlıkta aslanla uyurum

Bu dünyada mutluluk görmedim
Öbür dünyada iyi ad görmeyeceğim

Aşk kılıcı kesti kopardı beni
Bu dünyanın, öbür dünyanın muradından

Başkaları güzel şeyler düşünür
Kötü düşüncelerini tövbe ile uzaklaştırır

Ben aşk kuyusunda sevgi zinciriyle bağlıyım
Sanki ben sevginin çocuğuyum

Gönlüm daha ne kadar sevgiyle ateş yakacaksın?
Beni kaygıların potasında yakacaksın

Gönlüm, bilgisizlikte haddini aştın
Beni gamdan öldürdün, sen de öldün

Gönlüm hastalıktan zehir gibi oldun
Sevgiden yana iki dünyadan nasipsiz kaldın

Dünyada kimsenin senin gibi gönlü olmasın
Çünkü çok sarhoşsun, baygınsın, cahilsin

Râmîn bir süre böyle gönlüyle boğuştu
Gönlü bu hezimet yüzünden daraldıkça daraldı

Gönlü onun nasihatlerini duyacak olsa
Başı kesilmiş kuş gibi başlıyordu çırpınmaya

Râmîn'in o mecliste canı nasıl da sıkıldı
Kötü niyetlinin savaştan kaçması gibi kaçtı

Şahlara yaraşır tahtından indi
Rahvan koşan atı getirildi

Dağ cüsseli atı getirildiğinde
Atı onun için kanatlanmıştı adeta

Yol bilenler gibi şehir kapısından çıktı
Dosdoğru Horasan yolunu tuttu

84
Âzîn'in Veys'in Yanından Râmîn'e Gelmesi

Ne mutlu, rüzgâr doğudan esiyor
Sanki gül bahçesinden doğru esiyor

Herhîz'den, Semendûr'dan, Fensûr'dan
Mis, öd, kâfur kokusu getiriyor

Doğudan esen meltem ne hoştur
Hele hele dilber kokulu olursa

Sevgili dilber tarafından esen meltem
Misk ile amber kokusundan hoş olur

Gül bahçesinden nesrin kokusu gelmedi
Buna karşın Râmîn'e Vîs'in kokusu geldi

Diyordu: Bu gül bahçesinin kokusu değildir
Galiba bu gönül çelen Vîs'in kokusudur

Bir meltemin yolu düşerse yâr tarafına
Attar tablası taşıyor gibidir âdeta

Bu nasıl rüzgârdır? İyilik umudu verdi
Bana dilber kokusundan haber verdi

Özgür Râmîn bu düşünceler içindeydi
Bahtı parlak Râmîn'in yanına Âzîn geldi

Âzîn'i uzaktan görünce tanıdı
Gül renkli atını hemen ona doğru sürdü

Ulak atından indi aşağıya
At değil Toharistan filiydi adeta

Âzîn güleryüzle, tebessümle gitti
Râmîn'in önünde yeri öptü

Ondan misk ile amber kokusu geliyordu
Misk, amber kokusu değil, dilber kokusuydu

Âzîn Râmîn'in yanında ne kutsaldı
Râmîn Âzîn'in yanında ne liyakatlıydı

Birbirinin yüzüne bakarak şad olmuşlardı
Bahar mevsimindeki selvi ile şimşad gibiydi

Daha sonra atlarını bağladılar
Yemyeşil ovada bir kenara oturdular

Ulak ona çokça soru sordu
Devranın geçen hallerini sordu

Daha sonra ona Vîs'in mektubunu verdi
Yine Vîs'in gömleğini, başörtüsünü verdi

Râmîn o gümüş göğüslünün mektubunu gördü
Sanki bir zebra erkek aslan görmüş gibi oldu

Elleri, ayakları titredi, halsizleşti
O dilberin hatırası onu kendinden etti

Elleri öyle titriyordu ki
Sonunda mektup elinden düştü

Dilberin mektubunu okuduğu sürece
Yakut renkli gözyaşları döktü yere

Bazen yüzüne sürüyordu Vîs'in mektubunu
Bazen kalbine koyuyordu Vîs'in giysisini

Bazen misk kokulu giysiyi kokluyordu
Bazen kana bulanmış mektubu öpüyordu

İki gözünde bir bulut peyda oldu
Akik ile inci yağmuru yağdırdı

O buluttan gönlüne doğru bir şimşek çaktı
Şimşek onun gönlündeki yanan ateşi gördü

Kâh gözlerinden inci gibi ırmak akıtıyordu
Kâh gönlünden ateşli ahlar çekiyordu

Bazen cin çarpmış gibi kendinden geçiyordu
Feryat figan ettikten sonra susuyordu

Bazen kendinde olmadan yüz üstü yere düşüyordu
O baygınlıktan sonra ağlamaya başlıyordu

Bir süre sonra kendine geldi
Ağzı inci dişleri için sedef oldu

Diyordu: Ah benim şu ters bahtım
Tohumu azap, ekini, dalı kaygı

Beni o selvi fidanından ayırdı
O selvi benim evim, kasrımdı

O güzel yüzlüyü gözümün önünden ayırdı
Onun tatlı sözlerini kulaklarımdan uzaklaştırdı

Yüzünün yerine geçsin diye bana giysi verdi
Sözünün yerine geçsin diye bana mektup verdi

Canımın kararı bu giysiden geldi
Bahtımın baharı bu mektuptan geldi

Daha sonra güzel bir cevap yazdı
Sözleri ipekli dokumadan daha güzeldi

85
Râmîn'in Vîs'e Güzel Sözlerle Dolu Cevap Yazması

Mektup put yüzlü Vîs'in adıyla başlıyordu
Süsen göğüslü Ay, yasemin kokulu Güneş

Fildişinden yapılmış put, gümüşten Ay
Kandehar'ın dilberi, Çin'in putu

Gümüşten sütun, taç süsü
Selvi boylu, fildişi kümbetli

Çiçekli ağaç, bahar bahçesi
Kutlu bahar, kuşatılmış Ay

İçimi hoş şarap, aklın ilacı
Kutlu Cennet, bal pınarı

Hoş kokulu gül, parlak inci
Şahlara yaraşır ipek, saf inci

Eyvanın güneşi, yatak odasının mehtabı
Gökyüzünün yıldızı, gülbahçesinin dalı

Sen yoksan benim hayatım olmasın
Senin tahtın ebediyen kurulu kalsın

Senin Ay yüzünü göremiyorum
Tatlı sözlerini işitemiyorum

Ben günahkârım; korkarım bana
Bir iş yaparsın düşmanın muradınca

Bu günah aslında bana ait olmasa da
Reva değil günahı yıkmak sana da

Ayrılığın çirkin devini sen çağırdın
Beni yanından uzaklaştırdığın zaman

Sevginde çabuk bıkkınlık gösterdin
Başıbuyruk yaşamaya beni cüretlendirdin

Senin aşkında ben böyle düşünmezdim
Göklere yükselmişti ama yerdeymiş düşüncelerim

Sen de bilirsin ben aşk işinde
Kalıcılık sarayını inşa ettim

O kutlu sarayımı sen viran ettin
O saray kutlulukla sevincimi artırırdı

Günah senindir yine de günahsızsın derim
Efendi sensin; dilediğini yaparsın

Gönlümü senin hizmetine verdim
Ferman senden, itaat etmek benden

Sevgilim gerçi senden uzaklaştım
Gönlümü her şeyimle sana verdim

Benim her şeyim senin göğsündedir
Senin çemberinden nasıl çıkarım?

Yeminle sana; senden ayrı olduğum sürece
Ejderhanın ağzındayım adeta

Dertli bir gönlüm var senin ayrılığından
Tanıklarım var iki sararmış yanağımdan

Tanıklarımı bırakırsam senin önüne
Aşinaları da getiririm tanıklarla birlikte

Sel yağdıran iki gözüm aşina olarak yeter
İki aşinamı kana bulanmış görürsün

Gösterirsem sana onların yüzünü
Anlarsın onların sözünün doğruluğunu

Doğruluk dışında asla bende bir şey görmezsin
Beni doğrulukta âciz olarak görmezsin

Cefa ettin, cefaya karşılık cefa gördün
Vefa göster; vefaya karşılık vefa gör

Şimdi böyle için için yanıyorsun
Ettiğin cefalardan özür diliyorsun

Vefayı, sevgi işini baştan alayım
Senin sevginle yaşayayım

Ben seni bilirim; bilmem başkalarını
Seni çağırırım ben; çağırmam onu bunu

Gönlümdeki cefa paslarını yıkayayım
İki gözümle ayağının toprağını arayayım

Sen azaltsan da azaltmam ben sevgini
İstersen bağışlarım sana canımı, bedenimi

Neden senin yüzünden ayrı kalmak isteyeyim?
Neden aşinalık güneşinden kopayım?

Neden iki örgülü saçının sevgisinden vazgeçeyim?
Tibet miskinden daha güzel ne bulabilirim?

Senin aşkında zahmet çeksem ne olur sanki?
Zahmet çekmeden dünyada hazine bulunamaz ki.

Gönül Cennet ile huri ister Tanrı'dan
Ay yüzlüm! Benim için hem osun hem busun

Gel şu dünyayı idrak edelim
Geçen günleri asla anmayalım

Renk ile şarap gibi olursun sen benimle
Koku ile gül gibi olurum ben seninle

Ben olmazsam sen mutlu olamazsın
Sen olmazsan ben yaşayamam

Benim hançerim zehir yağdıran bulut gibi
Senin yan bakışın zehirli bir ok gibi

Senin okunla benim hançerim bir olursa
Hangi düşman sağ kalabilir acaba?

Dünyada denizler, ırmaklar oldukça
En güzel selamlarımı gönderiyorum sana

Sana cevabı yoldayken yazdım
Mektubumda sözü kısa kestim

Çünkü ben de mektubun ardından koşturuyorum
Yüz zincirim varsa, yüzünü de kırıyorum

Ok havada, taş kuyuda nasıl ilerlerse
O hızla koşturuyorum bu yolda

Râmîn'in sözleri sona erince
Âzîn onun yanından döndü rüzgâr hızıyla

Dünyayı aydınlatan Râmîn onun ardından
Çevgen oynayan gibi koşuyordu topun ardından

İkisi de Horasan yolunu tutmuştu
Yolun zorluğu onlara kolay geliyordu

Hedefe doğru uçan iki ok gibilerdi
İkisinin arasında bir günlük yol vardı

86
Vîs'in Râmîn'in Gelişinden Haberdar Olması

Aşk baştanbaşa zarar olsa da
Hep beden zahmeti, ruh azabı olsa da

İki vakitte iki sevinci var onun
Biri mektup, haber zamanındaki sevinç

Diğeri dilberle buluşma vaktindeki sevinç
Kaygı çekmeye bağlı kuşkusuz iki sevinç

Hiçbir hasta âşık gibi olmaz
Hele cananın yanından uzaksa

Gözcü gibi gece gündüz oturur
Gözü yolda cananın mektubunu, haberini bekler

Yasemin göğüslü böyle bir âşıktı
Gece gündüz Râmîn'in yolunu gözlüyordu

Yağmur umut eden susuz gibiydi
Derman uman hasta gibiydi

Yolda at koşturan Âzîn'i görünce
Nisan rüzgârıyla güzelleşen bahçe gibi oldu

Âzîn'i görünce nasıl da sevindi
Sanki Mısır veya Çin mülkü onun oldu

Âzin gördüklerini bir bir anlattı
Râmîn'in aşk kaygısını çok görmüştü

Aşk yüzünden çektiği gamı anlattı
Getirdiği mektup sözlerine tanıktı.

Râmîn onun mektubuna ne yaptıysa
İlginçtir; yasemin kokulu Vîs de aynısını yaptı

Ondan alınca mektubu, binlerce kez öptü
Bazen gözüne bazen kalbine koydu

Tatlı öpücükleriyle tatlandırdı onu
Miskli zülüfleriyle misk gibi kokuttu onu

İki gün boyunca mektubu elinden bırakmadı
Kâh okudu kâh durmadan öpücük kondurdu

Nihayet Râmîn uzak yoldan geldi
Âzîn onun dert ortağı, nedimiydi

Daha sonra Ay vücutlu Vîs makyaj yaptı
Miskli başlığının ucunu gülle süsledi

Altın mücevher işlemeli tacını başına geçirdi
Aydan kendine taç yapmış güneş gibiydi

Kürklü, ipekli türlü türlü giysiler giydi
Gökyüzündeki güneşin parlaklığı gölgede kaldı

Yüzü derdi: Güzellik üstüne güzelliktir
Vücudu derdi: Bahar üstüne bahardır

İki zülfü yüz şehirdeki attarın sermayesiydi
Dudakları yüz şehirdeki hastanın ilacıydı

Zülfüyle gençlerin gönlünü karıştırırdı
Yüzüyle güzellerin canına felaket olurdu

Kıvrım kıvrım saçları kalçasına kadar inmişti
Adeta Çin pazarına kesat düşürmüştü

Çok güzel olmuş bir dilberdi
Miskle, şekerle, gül yaprağıyla, ipekle

Gül kokulu, kırmızı renkli bir Cennetlikti
Arzusuyla, rahatıyla, cazibesiyle, bilgisiyle

Amber ile cim harfi gibi kokulu, kıvrımlı iki zülüf
Tatlı mı tatlı, mim harfi gibi bir ağız

Cim'in kenarında nesrinler açmış
Mim'in ortasına Pervin gizlenmiş

Böyle bir Ay yüzlü aşkın esiri olmuş
Gümüş bedeni sarı yüzü gibi olmuş

Güzel, gönül çekici bir dilberdi
Aşkın eli onu ateşe koymuştu

Acelesinden gönlüne ateş düşmüş
Sevinci çamura, bataklığa saplanmış

Ayrılık bıçağı kemiğine dayanmış
Gam ordusu ruhuna üşüşmüş

Mûbed sarayın damında kalmış
Her yola bir gözcü yerleştirmiş

Tavadaki tohum gibi tedirgin
Gözü yolda bekliyor sevgilisini

Gece geldi ama Vîs'in mehtabı gelmedi
Gece olunca huzuru, uykusu gelmedi

Sanki düzgün ipekli yatağı
Onun altında dikenli gül fidanıydı

Seher vakti bir süre istirahat etti
İçi geçti, gözleri kapandı, uyudu

Derken cin çarpmış gibi uykusundan sıçradı
Hiçbir şeyden habersiz gönlünden bir ah çekti

Dadı tuttu onu: "Ne oldu sana?" dedi
Yoksa sana kötü huylu şeytan mı göründü?

Yasemin göğüslü Vîs kavak gibi titredi
Akarsuya vurmuş güneşin aksi gibiydi

Dadısına dedi: Sen hiç aşk gördün mü?
Dünyada benim aşkım gibisini duydun mu?

Bu gece gibi bir geceyi hiç yaşamadım
Çünkü yüz defa ağzıma geldi canım

Sanki altımdaki yatak çarşafı
Tümüyle yılan, akrep doluydu

Kötü bahtım karanlık gece gibi
Râmîn bahtımın gecesinde Ay gibi

Ne zaman bahtımın Ay'ı yüzünü gösterirse
O zaman gecemin karanlığı kalkar ortadan

Onun Ay yüzünü az önce uykuda gördüm
Saçları dünyayı misk, amber kokutmuştu

Rüyamda ellerimi tutuyordu
Şekerli, yakut ağzıyla diyordu

Rüyamda ona bir soru sordum
Senin hakkında kötü düşünenlerden
korkuyorum

Uyanıkken sorumu sormam, çünkü düşmanlar
Bana karşı seni gözlemekteler

Sana karşı beni sıkı koruyorlar
Ama ruhumuzu nasıl kollayabilirler?

Göster bana yüzünü, göreyim
Yüzünü görme hasretiyle ne haldeyim!

Korkma şimdi sar beni sımsıkı kucağına
Mey ile süt çok hoş olur yanyana zira

Zülüflerinle kucağımı amber kokut
Öpücüklerinle dudağım tatlandır

Taş yüreğinle bana vefa, sevgi göster
Bal dudağınla bana okşayıcı sözler söyle

Sertlik gösterme; günaha girersin
İyi olur güzel huyla güleryüz

Ben rüyamda dostun yüzünü gördüm
Ondan böyle güzel sözler işittim

Neden sabırsız, çaresiz olmayayım?
Neden hep gam çeken biri olmayayım?

Bahtım beni o Ay'dan uzak tuttukça
Herkes mazur görür beni bu gamımla

87
Râmîn'in Merv'de Vîs'in Yanına Gelmesi

Ne hoştur şehriyarların oturduğu Merv şehri!
Ne hoştur mey içenlerin bulunduğu Merv şehri!

Merv'de sevgilisi olan biri
Başka yerde nasıl yaşayabilir?

Özellikle onun yâri Merv'deydi
Zamanını nasıl güzel geçirebilirdi?

Nitekim gönlü yaralı Râmîn
Kopmuştu hem Merv'den hem sevgilisinden

Hem dostlarından, akrabalarından uzak
düşmüştü
Hem eski sevgilisinden uzak düşmüştü

Ne eski memleket gibi memleket olur
Ne ilk sevgili gibi sevgili olur

Râmîn, Merv topraklarına girdiğinde
Her ot selvi gibi görünüyordu gözüne

Yer Cennet, dallar huri gibiydi
Gönlü galiye, yaprağı kâfur gibiydi

Râmîn'in cam o topraklarda
Nesrin dalı gibi bahar aylarında

Sanki Merv-i Şahcân topraklarında
Rıdvan, Cennet kapısını açmıştı ona

Yoldan yaklaşınca Merv kalesine
Gözetleme kulesinden görüldü o anda

Gözcü o anda aşağıya indi
Sevinçli Râmîn'i atı Rahş'ın üstünde görmüştü

Dadıya gördüklerini bir bir anlattı
Dadının gönlü derin düşüncelerden rahatladı

Koşa koşa Vîs Bânûya gitti
"Derdinin panzehiri geldi" dedi

Hüsrevlik kaplanı kükreyerek geldi
Şahlık aslanı başı dik geldi

Devlet meltemi müjde isteyerek geldi
Padişahların ilkbaharı geldi

Mutluluk ağacı meyve verdi
O zalim baht adil oldu

Sevgi dalı tekrar yeni meyve verdi
Vuslat madeni mücevher çıkardı

Doğu damından sabah doğdu
Murat ülkesinde bahar çiçek açtı

Devletten kutluluk ümidi geldi
Vuslattan kutluluk müjdesi geldi

Görmüyor musun gece gün gibi aydınlandı
Dünya gül zamanı gibi kutlu oldu

Görmüyor musun sevinç dalı çiçek açtı
Görmüyor musun hüzün dalı kurudu

Görmüyor musun toprak ipek yüzlü oldu
Görmüyor musun rüzgâr amber kokar oldu

Hey Ay yüzlü! Kaldır yastıktan başını
Aç gözlerini, gör artık dünyayı

Karanlık gece saçının rengindeydi
Şimdi parladı yüzün gibi

Dünyada kederin pası silindi
Bir dağdan öbür dağa dünya gülüyor şimdi

Dünya gülmeye başladı Râmîn'in gözüyle
Hava misk kokmaya başladı Râmîn'in kokusuyla

Râmîn kutlu fal ile yoldan geldi
Ay ile Güneş kavuşacak birbirine şimdi

Gel de o sevgilinin yüzünü gör
Tabir yerindeyse Ay'ın çocuğunu gör

Kapıda durmuş, izin istiyor
Kininden, hışmından aman diliyor

Senin gönlün yaralı, onunki kırık
İkinizin arasındaki kapılar kapalı

Gönlünü açana aç kapıyı
Artır canına can katan umudu

Yasemin göğüslü Vîs dedi: Şah uyuyor
Bela, uykusunun altında gizlenmiş duruyor

Bu tatlı uykusundan uyanırsa
İşimiz hepten zora girer sonra

Bir çare düşün, hep öyle uyusun
Sırrımızı, gizlimizi saklımızı bilmesin

Dadı şaha hemen bir efsun okudu
Şah yatağında ölüye döndü sanki

Sarhoşlar gibi derin uykuya daldı
Artık dünyada olup bitenden habersizdi

Sonra Vîs aydınlık Ay gibi
Zar zor pencere aralığına sıkıştı

Aralıktan Râmîn'in güneş yüzünü gördü
O anda canında aşk gülü açtı

Ama sabretti, kendini tuttu
İçindeki öfkeyi kusmak istemedi

Râmîn'in atı Rahş'a hitaben dedi
Ey dağ vücutlu bahar

Seni ben evladım yerine koymuştum
Neden benden sevgini, bağını kopardın?

Eyer takımını, tasmanı altından yaptırmadım mı?
Yularını, dizginini ipekten yaptırmadım mı?

Ahırını gümüşten, mermerden yaptırmadım mı?
Yıl boyunca ahırını susamla doldurmadım mı?

Neden benim ahırımdan soğudun?
Gittin, kendine başka ahır buldun?

İyilik yaramıyor sana; bakıyorum da
Yazık olmuş senin için çektiğim zahmetlere

Sana gördüğün ahır mı yakışıyor?
Sen de gördün; ne zorluklar çektin

Ahıra lâyık olmayana diken lâyık olur
Minbere lâyık olmayana darağacı lâyık olur

Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi

Râmîn Vîs Bânû'yu kırıcı görünce
Ağzından zehirli sözler döküldüğünü görünce

Binlerce kez yalvardı, özür diledi
Dertle, yangıyla yıpranmış canıyla

Ona dedi: Ey sevgililerin baharı
Yüzüyle gönül çelenlerin güneşi

Dilberlerin Cenneti, şahların tahtı
Güzellerin Tiraz'ı, Ayların komutanı

Sabah yıldızı, parlak Ay
Ülkenin çerağı, memleketin güneşi

Yüz katlı gül, özgür süsen
Benim efendim, gönlümün muradı

Neden kanımı dökmek için acele edersin?
Neden yüzünü benden gizlersin?

Râmîn'im ben, canınla beraberim
Vîse'sin sen; bana lâyık dilbersin

Râmîn'im ben; âşıkların şahıyım
Senin aşkınla dünyada efsane oldum

Vîse'sin sen; güzellerin Ay'ısın
Gözünle, zülfünle büyücüler şahısın

Nasıl gördünse beni; öyleyim ben
Sana lâyık olan sevgili yârinim

Ben eskisi gibiyim ama sen değilsin
Neden bana karşı böyle kırgınsın?

Yoksa düşmanların sözünü mü dinledin?
Acı geliyor sana o bal gibi sevgim

Yoksa düşmanlarımla gönül birliği mi ettin?
Yoksa benim harmanımı ateşe mi verdin?

Yoksa bana yalan yeminler mi ettin?
Yoksa canıma verdiğin sözü mü bozdun?

Yazık o sevgime, o umutlarıma!
Canımı bu sevgi işine bağlamıştım zira

Gençlik bahçesine aşk ektim
Kendi canımla bahçıvanlık ettim

Bahçem şad gönlümle gelişiyordu
Gözlerim o bahçenin suyunu veriyordu

Ne bir gece uyudu ne bir gündüz dinlendi
Bahçıvanlık zahmetiyle yıprandı

Aydınlık vuslat ilkbaharı gelince
Laleler, şebboylar, süsenler bitince

İçinde yüz yerde gül yığını vardı
Sürtülmüş misk kokusu gibi koku veriyordu

Onun çınarı, söğüdü gölge saldı
Yaban mersini, selvisi dal budak verdi

Ağaçlar bir başka şekilde çiçeklendi
Güzellikte talihlilerin muradı gibi oldu

Kumru ile bülbül ötmeye mi başladı?
Başka kuşlar da birlikte ötüştü

Vefa onun çevresine bir duvar çekti
Duvar değil adeta Burdar Dağıydı

Dağın dibinde suyu tatlı bir ırmak
Irmağın kenarlarında altın çayırlık

Dağ kekliği şakıdığı ezgilerde
Benziyordu çayırlıktaki aslanın rengine

Şimdi ayrılığın kışı geldi
Vefasızlık bulutu, rüzgârı birlikteydi

Kurak mı kurak bir zaman geldi
Oradaki bütün ırmaklar kurudu

Ay, yıl boyunca kıtlık başladı
Orada bulunan her mamure viran oldu

Ne o duvar ne o bahçe kaldı
Ne o dağ, o ırmak, o çayırlık kaldı

Kötü düşünceliler onun ağaçlarını söktü
İçindeki duvarı yıktı, harap etti

Şimdi ürküp kaçıştı oradaki kuşlar
Ne dağda keklik ne ovada bülbül kaldı

Yazık onca selviye, güle, söğüte!
Yazık zahmetle, umutla geçen zamana!

Bizim sevgimiz altından değil, topraktandı
Kırılınca geri dönüşü, faydası olmadı

Gönül gönülden, yâr yârden uzaklaştı
Gam gam üstüne, iş iş üstüne bindi

Kötü niyetli bizim için istediğine kavuştu
Bizim gibi olsun kötü sonlu, kötü günlü

Hakkımızda kötü konuşan azabımızdan
kurtuldu şimdi
Muradına erdi, rahat rahat oturdu

Şimdi ne bir haberci ne sırdaş var
Ne kötü sözlü, ne kötü istekli ne gammaz var

Ne dadı acır ne sen kaygı çekersin
Ne Mûbed incinir ne ben gönül derdi çekerim

Ortada benden başkasının günahı yok
Kimsenin bahtı benim bahtım gibi kara değil

Kara bahtım yüzümden inliyorum, baş aşağıyım
Bu bahtla ben her yerde zebunum

Benim cevherim böyle af diler oldu
Özgür olan zaten her yerde zebun olur

Bahtım bu karalığı istemeseydi
Yok edici şeytan beni aldatmazdı

Kim şeytana itaat ederse
Gönlü kör, pişman olur benim gibi

Ham öd ağacı, saf misk yerine
Tuttu söğüt odunuyla sahra kumunu

Saf altınla şahlara lâyık inci yerine
Çömlek ile dağ taşı var elimde

Rüzgâr gibi koşan arap atı yerine
Tuttu değersiz Tıraz atını

Sevgilim; düşündüğün her şeyi yapma
Bir süre için dostluk göster, barış benimle

Cefa ettiysem, kötü bir iş yaptıysam
Vefa, sevgi, dostluk göster bana

Gönlümün huzuru! Aslında günah senindi
Sonunda bela benim başıma geldi

Sen bir gün bir günah ettin
Bugün senden binlerce özür diliyorum

Senin önünde yalvarayım, inleyeyim
Sonunda canındaki incinme pasını sileyim

Daima günahı kendimde görüyorum
Ölene kadar senden özür diliyorum

Senden aman dilemek için bazen derim
Günahkârım, günahkârım, günahkârım

Senden derman isterken bazen derim
Pişmanım, pişmanım, pişmanım

Efendimsin, benim padişahımsın
Beni istediğin gibi cezalandırabilirsin

Ama kerem sahipliği nerede?
Efendilik, merhamet, cömertlik nerede?

Eğer beni bağışlamazsan
Yalvarmamı, özrümü kabul etmezsen

Şurada kapının eşiğine kendimi bağlarım
Ölünceye kadar ağlarım, inlerim

Nasıl başka bir yere gidebilirim?
Çünkü senin gibi bir bağışlayıcı tanımıyorum

Etme Ay yüzlüm; canıma bağışla
Canıma bundan fazla bela getirme

Bir kere günah ettimse ne var bunda?
Benden başka günahkâr yok mu dünyada?

Günah görmüş geçirmiş yaşlılardan gelir
Hata bilgili kâtiplerden gelir

Koşan at da yere kapaklanır
Keskin kılıç da körelir, kütleşir

Ansızın benden bir hata geldiyse
Bana her cefanın dağını gösterme

Ben kulum, sen güzel efendimsin
Bıkkınlıkla ayaklarıma pranga vurma

Yârden gelen her cevre katlanabilirim
Ama benden tümüyle bıkması bunun dışında

Ayrılığını görmektense kör olayım daha iyi
Kınanma işitmektense sağır olayım daha iyi

Ben senden hiç uzak kalmayayım
Sen bana karşı hiç sabırlı olma

Sevgilim, bana dargın olduğun sürece
Yaşamak bir hiçtir benim gözümde

Zulmederek hep dargın kalırsın bana
Taş ile çelik de ağırdır daima

Cenk zamanı gönlünde sevgi yoktur
Çelik ile taşta da su yoktur

Bana senin gönlünden ateş düştü
Zaten ateş çelik ile taştan çıkar

Herkes yangın yerinde toplanır
Sen de yetiş benim yangın feryadıma

Denizi fışkırtsan bu ateşin üstüne
Bir zarar gelmez o sudan ateşime

Canımdan çıkan dumanla dünya duman
içinde kaldı
Benim dünyam bahtım gibi karanlıkta kaldı

Dünya halime bu şekilde ağlıyor
Çünkü bu gece kar ile yağmur yağıyor

Benim içim ateşkedeye benziyor
Benim dışım karlı dağa benziyor

Gökyüzünde benim gibi bir melek var
Tanrı onu ateş ile kardan yaratmış

Benim kar'ım o ateşle erimedi
Kim ateşin karla böyle uzlaştığını gördü?

Aşk bedenimi bu şekle soktu
Yarısı yanıyor, diğer yarısı donuktur

Bir kimse canında vefayla yaratıldıysa
Kar içinde onu öldürmek çok çirkindir

Beni ateşten kurtaracağını sandım
Beni kara oturtacağını bilemedim

İki haftalık Ay'ım! Ben sana konuğum
İki haftada iki aylık yoldan geldim

Konuklar en iyi şekilde karşılanır
Böyle kar'ın ortasında çakılı tutulmaz

Beni öldürmek sana kolay geldiyse
Bari kar içinde öldürme bu şekilde

Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi

Ay vücutlu Vîs ona cevap verdi
Cevabı zehir bulanmış hançer gibiydi:

Râmîn! Git, Merv'den kes umudunu
Yok say hem beni hem Merv'i

Başka sefer yaptığın gibi isteme
Madem ateşi götürdün, dumanı da götür

Madem vefam, ahdini, andını bozdun
Bu efsuna, bu sözlere ne gerek var?

Beni bir kez sözlerinle aldattın
Şimdi bir kez daha aldatamayacaksın

Git, bu efsunlarını Gül'e oku
Ona da oyna vefa, sevgi oyununu

Akıllı, ağzı laf yapan biri olsan da
Akılsız, cahil biri değilim ben de

Seni çok gördüm, çok denedim
Senin efsunlarını çok dinledim

Bu efsunları dinlemekten canım sıkıldı
Birçok kalıcı efsunlar görmekten

Benim için yeterli bu hayıflanmalar, efsunlar
Böyle türlü türlü pazarlamalar

Ne Mûbed'den kurtulmaya çalışacağım
Ne ona vefasızlık göstereceğim

Bu dünyada bana lâyık olan odur
O beni günahlarımla sevmektedir

Ne dostluk gününü aşağılar
Ne benim üstüme bir gün dost tutar

Beni daima bütün gönlüyle sever
Senin gibi şıpsevdi olup sözünden dönmez

Şimdi elinde kristal kadeh tutmaktadır
Gönlünün muradınca hep mutlu, sarhoş yaşamaktadır

Şah için güzel meclis kurmak gerek
Neresi olursa olsun, o yer sana lâyık

Korkarım yatak odasından çıkar
Gülünü gül bahçesinden çıkmış görür

Beni arayıp yerde yatarken görmesin
Yoksa hakkımda yine kötü şeyler düşünür

Bu örnek olacak işten haberdar olur
Bu ters dönmüş donuk aşktan haberdar olur

Beni bir daha incitmesini istemem
Yoksa can pahasına olur onunla işim

O korku, gördüğüm şiddet yeterli
Onun yüzünden yüz kez canımdan umudumu kestim

O kadar sıkıntı çektim; karşılığında ne gördüm?
Bunca acılar tattım; karşılığında ne gördüm?

Onca sözden dönmekle elime geçen ne?
Kötü addan, umutsuzluktan başka?

Hem benden incindi şehriyarım
Hem benden incindi Yaratanım

Gençliğimi senin aşkına adadım
İki dünyada da adımı kötüye çıkardım

Hasret içinde ellerimi oğuşturuyorum
Çünkü yok elimde havadan başka şeyim

Ne kadar söz söylesem, sonu gelmez
Bu dal sana yaprak ile meyve vermez

Girdiğin bu kapıdan umutsuzca geri dön
Boş yere dövüp durma soğuk demiri

Gece yarısını geçti, hava bulutlandı
Tipi arttı; sis, kar bastırdı

Şimdi kendine bir iyilik yap
Git; bir zarar gelmesin vücuduna

Gecen gündüzün kutlu olsun
Gül yanaklı Gül hep yârin olsun

Dünya hayatında hep yanında olsun
Hatta senin ondan elli çocuğun olsun

Vîs ona bir süre böyle çıkıştı
Onu görmeyerek gönlünü yatıştırdı

Pencereden ayrılıp yüzünü sakladı
Ne girme izni verdi ne bir şey söyledi

Pencerede ne dadı ne Vîs Bânû kaldı
Râmîn'in derdinin çaresi hâsıl olmadı

Özgür Râmîn dışarıda kalakaldı
Düşmanların istediği gibi muratsız, gamlıydı

Her şey yerini bulmuş, sakinleşmişti
Râmîn huzursuz, gönlü yaralı kalmıştı

Yaradamnın huzurunda sızlanıyordu
Bazen kara bahtından bazen yârinden

Diyordu: Ey münezzeh, bilici Tanrım
Sen dilediğini yapmakta kudret sahibisin

Görüyorsun beni, çaresiz kalmışım
Eşimden dostumdan uzakta, avare kalmışım

Dağda koyunun, keçinin yeri var
Ovada zebranın, ahunun sığınağı var

Benim burada ne huzurum ne yârim var
Acı benim de bu yaralı gönlüme

Ben buradan ümitsiz olarak dönmem
Ümitsiz dönersem adam değilim!

Eğer ölümüm kaçınılmaz olacaksa
İyisi mi ölürüm yârin kapısında

Böylece dünyada herkes bilir
Hangi yâr yâri için can vermiştir

Eğer şu kar, tipi kılıç olsaydı
Atılgan rüzgâr pars, aslan olsaydı

Canım muradına ermediği sürece
Buradan adımımı atmayâcağım geriye

Gönlüm! Sen öyle gönülsün ki korkmadın
Filden, aslandan, harbeden, kılıçtan

Şimdi neden rüzgârdan, yağmurdan
korkacaksın?
Bunların ikisi de senin dostların

Ne yıl boyunca soğuk nefesimle rüzgâr getiririm
Ne dertli canımın dumanıyla bulut getiririm

O parlak Ay geri dönseydi
Benim için ne kar ne gül saçmak söz konusu
olurdu

Dudaklarım onun dudaklarıyla buluşsaydı
Benim canıma kendi yanında yer verseydi

Buluttan, rüzgârdan hiç kaygım olmazdı
Bu tufanın üzüntüsü aklımdan çıkardı

Şunları derdi: Yürekli Râmîn'in atı
Dizlerine kadar çamura saplanmış

Rahş gece boyunca yağmurda ıslanmış
Rahş'a binen Râmîn kar altında beter olmuş

Gece boyunca Râmîn yaş dökmüş
Hava onun canı için kâfûr elemiş

Gece boyunca ağlayan bulut Râmîn'in üstünde
Gece boyunca dolanan rüzgâr Râmîn'in üstünde

Cübbesi, çizmesi, bacak zırhları
Soğuktan demir gibi donmuş

Gece boyunca Vîs yatak odasında ağlamış
Tırnaklarıyla gül bahçesi yüzünü tırmalamış

Diyordu: Bu nasıl kar, nasıl soğuktur!
Onların yüzünden Vîs için kıyamet kopmuştur

Hey Râmîn'in üstüne yağan bulut!
O gülendamın üstüne yağmaktan
utanmaz mısın?

Yanaklarını safran gibi sararttın
Tırnaklarını Nil gibi morarttın

Bağışlanmak için onun üzerinde inlemektesin
Ama bu inleyişinle vebal içindesin

Hey bulut! Yağma; din bir süre
Beni bırakma derin kaygılar içinde

Hey rüzgâr! Daha ne kadar sert eseceksin?
Ne olur sanki bir süre hızını kessen!

Sen onun kokusunu alan rüzgâr değil misin?
Dünyayı onun kokusuyla hoş kokutan
değil misin?

Neden şimdi onun bedenine acımıyorsun?
Nesrin ile süsen ondan alır hoşluğunu

Hey kuduran derin deniz!
Râmîn'in önünde bir kul olabilirsin

Senin ne kadar parlak incilerin olsa da
Râmîn'in eli gibi inci saçar değilsin

O biniciler şahını kıskandın
O buluta, yağmura teslim ettin

Senin silahın yağmur ile sudur
Onun silahı hep saf çeliktir

O bu gece buradan kurtulursa
Doldurur seni askerlerin kaldırdığı tozla

Ben ne utanmaz, hilekâr biriyim!
Yatak odamda rahat rahat oturuyorum

Kürkler, ipekler içinde yetişmiş bir beden
Kaldı şimdi karda, soğukta

Özgür Râmîn'in yanakları gül bahçesidir
Soğuk bu gülün yapraklarına zarar verir

Bunu söyledi, yine pencereye geldi
Pencereden içeri güneşin ışığı vurdu

Yine orada duran Rahş'a seslendi
Hey Rahş! Gözümün üstüne bas ayağını

Sen benim için gönül aydınlatan evlat gibisin
Böyle günde, bu zor ortamda kalmanı istemem

Neden kötü niyetli, kötü yoldaş aradın?
Duymadın mı önce yoldaş sonra yol gelir

Yol arkadaşın yanındaki olmasaydı
Senin yerin gözümün üstünde olurdu

Şimdi umudun, zahmetin boşa gitti
Bize ne yük ne yolcu getirdin

Git yükünü, yolcunu başkalarından iste
Kaybolan yüreği yüreklilerden iste

Râmîn! Sen de geri dön, git Merv'den
Bir doktor ara, anlat ona derdini

Nice günler senden izin istedim
Aman dileyen biri gibi senden aman diledim

Ne beni huzuruna kabul ettin
Ne aman dileyenlere aman verdin

Nice geceler güzel güzel uyumuştun
Benim gibi âşık, perişan değildin

Sen kürkler içinde uyumuştun
Ben çamurlu, ıslak yollara düşmüştüm

Şimdi ettiğin kötülükleri gördün
Belaya belayı ortak etmiş oldun

Ey süsen dalı! Ne kadar nazik olsan da
Benden daha nazik değilsin, kuşku yok bunda

Bir gün "Sana layığım" dedimse
"Ebediyen beni düşün" demedim

Ben nasıl kestiysem, sen de kes umudunu
Umutsuzluktan huzura kavuştum

Umut zahmet, hastalık gösterirse
Birçok sağlık gelir umutsuzlukla

Ben oydum; umutlar içinde
Gemi yüzdürüyordum denizde

Şimdi denizin kudurmasından kurtuldum
Gönlümü boş yere umuttan temizledim

Kanaatle dindarlık yolunu seçtim
Kanaat daha iyi padişahlıktan zira

Şimdi eski yârden nasibin yoktur
Git; yeni yârinin kıymetini bil

Eski dinarın, yakutun adı var
Yoksa, yeni yârin başka değeri var

Madem cefa ile aşkımın başını kestin
Kesilmiş baş tekrar çıkmaz yerinden

Mezarımda otlar bitecek olsa
Otlarım gücenik olur sana

Tedbirim sayesinde iyimserdim ama
Bilmiyordum gönüldeki sevginin yaşlandığını

Bundan böyle benden sevgi bekleme
Çünkü gençlik geri gelmez yaşlılara

Ben mektubunda yazdığın gibiyim
Mektubunda benim adımı çirkince andın

Senin sevginle benim adım kötüye çıktı
Oysa istememiştim ben senden başkasını

Dünyada senden başka yâr edinmedim
Sen de benim bahtımdan böyle perişandın

Sen kara bahtlı bir anne gibiydin
Bir evladı olan, o da kör olan anne gibi

Gözü kör olan biri kızı görmez
Günahsız olan bir damadı tercih eder

Gönlüm senin aşkında yay gibi iki büklümdür
Ama cefada sözlerim ok gibi düzdür

Senin gönlün incitmelere hedef oldu
Kaldır okun önünden hedefi

Git, duymak istemezsen can sıkıcı sözler
Acıkavun gibi acı, ok gibi yaralayıcı sözler

Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi

Onun sözleriyle Râmîn'in yüreği burkuldu
Hemen gönlünde ona verecek cevabı hazırladı

Dedi: Bilmiyorum ben aşk gibi yankesici
Gönülden sabrı çalar, yüzden allığı

Ayığın gönlünü öyle kolay çalar ki
Yankesicinin sarhoştan kese çalması gibi

Bedenim yaşlansa da aşkım yaşlanmadı
Eski sazla da yeni şarkılar çalınabilir

Senin aşkın bedenimde temiz canımdadır
İnsanların canında nasıl yaşlılık korkusu olur?

Aşkımdan dolayı bana çok yüklenme
Hasta olan hastalığı istemez zira

Sen sağlıklı olsan da beni kınama
Bahtımdan bu hastalığı ben istemedim zira

Muhtaçlığımı gösterdim; sen de gördün
Bana muhtaçsızlık bayrağını çektin

Neden gönlümün sırrım sana açtım?
Neden canımın kaygısını artırdım?

Cesurum ben gönlümdeki sırrı göstermekte
Cesursun sen gönül ile can çalmakta

Kimse benim gibi gönlünü açmasın
Benim düştüğüm güne düşer yoksa

Sevgilim! Sen güzellerin büyüğü oldunsa
Sen de bilirsin adalet yakışır büyük olana

Şimdi güçlü oldun büyüklükte
Bak bir de yoksul olanların haline

Günahkâr oldumsa ben senin aşkınla
Lâyık değilim ben bunca kınanmaya

Dünyada hırs baskın oldukça
İnsanların canı doymayacak günaha

Âdem de temiz Cennette günaha girdi
Kuşkusuz ben de onun cevherindenim

Günahkârın günahını başına yazmıştır
Günahkârlığını cevherinde yaratmıştır

Ne bilgi kazanın yüzünü çevirebilir
Ne mertlik belanın kolunu bükebilir

Bir insan ister akılsız olsun ister akıllı
Bir hiç olarak görmek istemez kendini

Günahım dün, dünle birlikte gitti
Sen yarına bak; nasıl düşkünüm aşkına

Yarının tedbirini alıyorum aşkınla
Hiçbir bilgili dünü getiremez asla

Ahdimden döndüysem senin aşkında
Çaresi yok özür dilemek dışında

Bir günahın özrü kabul edilmiyorsa
İnsanlar neden yaşar ki o şehirde?

Küçüğün özür dilemesi iyi olsa da
Daha güzel olur büyükten af gelirse

Ettiğim bu günahı bağışla
Onun etrafında dolaşmam asla

Sürçme denilen şey olmasaydı küçüklerde
Büyükler için affetmek söz konusu olmazdı

Senden ne çok güzellikler gördüm
Bağışlamak, affetmek dışında

Sınamak için bir günah ettim
Acaba nasıl bağışlayacaksın dedim

Affet günahımı, bunu böyle bil
Çünkü iyilik kaybolmaz iki dünyada

Bu utanç ceza olarak bana yeter
Bu sabır bela olarak bana yeter

Ben karda, yağmurda duruyorum
Oysa sen gözlerini kapatıyorsun

Gönlünde merhamet, gözünde yaş yok
Dilin kınından çekilmiş kılıç gibi

Diyorsun hep: Seni hiç görmedim
Görsem de senden umudumu kestim

Sevgilim! Benden ayrılığa kalkışma
İste her şeyi ayrılığın dışında

Yemin ederim; bu zehiri tadamam
Ben gönlümde bu yükü taşıyamam

Gönlüm granit taşından olsa da
Dayanamaz senin ayrılığına

Gönlüm beladan değil, ayrılığından korkar
Gönlüm Tanrı'dan beni değil, seni ister

Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi

Yasemin göğüslü Vîs dedi: Hey akılsız Râmîn
Akıllılıkta addan başka yok bir şeyin

Cefa, gönlüne ağır kerpiç koyuyor
Gönlünde izi ebediyen kalıyor

Senin cefan benim gönlümde kaldı
Sonunda gönlümden sana olan vefamı sürdü

Bir bedende hem küfür hem din olmaz
Bir gönülde hem sevgi hem kin olmaz

Yüz türlü cefanı hatırladığımda
Sana vefa kokusu kalmıyor gönlümde

Sen de bilirsin; ben sana ne yaptım
Vefa umarak ne acılar çektim

Sonra sen bana ne yaptın?
Öldürdün; kendi ektiğini biçtin

Sonra gittin; üstüme bir sevgili seçtin
İyi yaptın; zaten sen ona lâyıktın

Zaten bundan başka ne yapabilirdin?
Sen akbabalar gibi leş yedin

İyi biniti verdin, eşek aldın
Benim gibi biri nasıl lâyık olur sana?

Madem çorak, kumluk arazi lâyık sana
Saraylar, bahçeler vermek gerekmez sana

Sanmıştım ki sen avcı aslansın
Çayırlık geyiğinden başka şey tutmazsın

Bilemedim senin yaşlı tilki olduğunu
Yüz hileyle bir tavşan tutabildiğini

Madem yıkanmış, tertemiz olmuştun
Tuttun üstüne kül ile toprak saçtın

Neden mey ile süt kadehini bıraktın?
Tuttun önüne köpek kabı ile sarımsak koydun

Neden Nisan yaygısının üstünden kalktın?
Sonra halkın çuluyla şalına oturdun

Yetmez miydi benim şehrimden gittiğin?
Gittin düşmanların şehrini sığınak edindin

Bir başka sevgili bulman yetmez miydi?
Dosta düşmana karşı beni rezil ettin

Yetmez miydi mektup yazman
Sözünü benim kanımla yoğurman

Bunca cefa ile, öfke ile, incitmeyle
Üstüme çirkin yükler bindirdin

Dadım yanına gelince, onu kovdun
Ona köpek, cadı, hilekâr dedin

Düzenbaz sensin; dadı hilekâr değil
Cadı sensin, asıl hilekâr sensin

Sen onu cahil mama karı yaptın
Cadıların hilekârlığını ona yükledin

Hem ona hem bana hile yaptın
Canımızı binlerce kez dağladın

Sen Dahhâk görmüş erkek büyücüsün
Hem tılsım yapar hem efsun okursun

Vefasızlığı sen ettin, biz etmedik
Sözünden sen döndün, biz dönmedik

Gûrâb'da bir süre mutlu yaşamıştın
Şimdi gözlerin yaşlı, geri geldin

Güzel güzel sözler ediyorsun
İçi demirden, dışı yaldızlı sözler

Yüz renkli bahçenin yeni açmış gülüyüm ben
Onca ayıp sözü söyledin bana sen

Şahlara yaraşır güzel gülistanım ben
Oysa senin gözünde tümüyle günahtım ben

Ben o pınarım; suyunu benden içtin
Hakaretle o pınarı toprakla doldurdun

Şimdi susuzlukla çok sıkıntı çektin
Koşarak benden su içmeye geldin

Pınarımdan su içmemen gerekirdi
Madem içtin, pınarı toprakla doldurmamalıydın

Şimdi pınarı bu hale getirdin madem
Bir daha ondan su içemezsin

Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi

Râmîn tekrar ona cevap verdi
Ona "Berberistan'ın, Çin'in baharı" dedi

Dünya dediğin yuvarlak bir değirmendir
Tanrı onu böyle döner yapmıştır

Onun hali kalmaz asla bir şekilde
Bazen kış bazen yaz olur

Ben, sen, ikimiz dünyanın çocuklarıyız
Biz bir halde nasıl kalabiliriz?

Bizim vücudumuz da dünya gibi dönmektedir
Bazen çocuk bazen de genç olmaktadır

Bazen hasta bazen sağlıklıdır
Bazen kuvvetli bazen zayıftır

Bazen eşyalı bazen eşyasız olur
Bazen tahtlı bazen tahtsız olur

İnsan bedeni zayıf, güçsüzdür
Bir parça et ile bir avuç kemiktir

Ne yazın sıcağın azabına dayanır
Ne kışın soğuğun azabına dayanır

Sıcak oldu mu soğuk ister
Soğuk oldu mu sıcak ister

Karnı doydu mu yiyecek aramaz
Sonra da yemedim diye sızlanır

Hırsı ona baskın çıkarsa
Görürsün onu sarhoşlukla çabuk doyar

Arzularına ulaşıp mutlu olur
Muradına erince kendine çeki düzen vermez

Gevşekliğinden arzuları vebal olur ona
Çünkü elemler vardır arzularının ardında

Gönlü erecek olsa bir muradına
O muradından doyuverir o anda

Yine bir muradını alamazsa
Murat almak için koşturur o gönülle

Hırsında bazen sert, haşin olur
Muradında bazen doygun, ağır olur

Muradı oldu mu sertliği kalmaz
Hırslandı mı yavaşlığı kalmaz

Aşktan daha hoş bir murat yoktur
Güneş gibi parlak bir yüze âşık olursan

Aşk her gönülde başına buyruk olur
Gönül onun yüzünden sabırsız, huzursuz olur

Gönül hırs yüzünden divane olur
Uykuya, mutluluğa yabancı olur

Ne cananın vuslat nazına dayanır
Ne hicran derdine, uzaklığına dayanır

Bazen onun hicranından kurtulmak ister
Bazen onun öfkesinden, incitmesinden kurtulmak ister

İnsan işte böyle çok âcizdir
Bir halde kalacak sabrı yoktur

Sevgilim! Ben bu insanlardan biriyim
Hırsımın elinden nasıl kurtulabilirim?

Daima senin etrafında uçuyorum
Hırsımın yularını nasıl çekerim?

Hırs bana baskınken seni aradım
Hırs bütün çirkinlikleri bana güzel gösterdi

Daha sonra öfkelendin, naza çektin
Bana sevgisizlikle yeni bir kapı açtın

Öfkeni, nazını görmemek için gittim
Aşk kekliğini senin doğanının önünden götürdüm

Gönlüm seninle ne mutluluklar yaşamıştı!
Yine senin elinden ne dertler, horluklar çekti!

Şah olduğum, büyük olduğum bu şehirde
Düşkünleştim, küçüldüm ben o şehirde

Giderken ben öyle sandım
Sensiz ben daha kolay yaşarım

Güzel yüzlülerden bir başkasını arayayım
Seni unutmak için gönlümü ona bağlayayım

Aşkın harmanını ancak aşk yakar
Nitekim demir de demirle kırılır

Yeni bir aşk gönülde gösterince kendini
Eski aşkın gönülde kalmaz değeri

Yeni dirhem ne zaman tedavüle çıksa
Eski paranın değeri azalır şehirde

Bütün dostlarım bir ağızdan bana dedi
Bir aşkı silmez diğer aşktan başkası

Aşka aşktan başka derman olmaz
Örs olmadan bir başka örs yapılamaz

Dostlarımın sözü üzerine Gûrâb'a gittim
Susuzlar gibi dünyada su arıyordum

Bazen senin yüzünden bir yadigâr aradım
Bazen senin ayrılığından dert ortağı aradım

Gül kokulu Gül'ü yolda gördüm
Parlak Ay'ı gördüm sandım

Ne o şekilde, o yüzde put gördüm
Ne o renkte, o kokuda gül gördüm

O put yüzlünün sevgisine gönül verdim
"Vîs'in aşkından kurtuldum" diyordum

Gönlüme efsun üstüne efsun okuyordum
Gönlümdeki kanı kanla yıkıyordum

Birçok kez gizlice veya açıkça
Zavallı gönlümle geçindim yumuşaklıkla

Geçinmekte hiçbir fayda görmedim
Her an inleyip duruyordu gönlüm

Aşkın ateşi nasıl da düştü gönlüme
Bedenimde yangın vardı, ağıt ise gönlümde

Ne gönlüm bedenimde sakinleşiyordu
Ne gönlümde gam son buluyordu

Dış görünüşte sakin sakin oturuyordum
Ayrılığın yüzünden gizli gizli ağlıyordum

Zavallı bedenimden geriye bir ruh kaldı
Bir an bile ne güzelce yedim içtim ne uyudum

Sen yokken bedenimin isyanını gördüm
Geri dönmekten başka çare göremedim

İyim, kötüm, derdim, dermanım sensin
Acım, tatlım, soğuğum, sıcağım sensin

Muradım, belam, nazım, meşakkatim sensin
Gamım, sevincim, yoksulluğum, hazinem sensin

Gözüm, gönlüm, canım, dünyam sensin
Güneşim, Ay'ım, gökyüzüm sensin

İstediğini yap bana sevgilim
Sensin benim şahım, efendim

Sana sızlanırım çünkü gönlümdeki Âzersin
Sana sızlanırım çünkü gönlümün padişahısın

Hem düşman hem dostsun sen bana
Güzeldir söylediğin her söz bana

Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi

Yasemin göğüslü Vîs dam kenarında ağlıyordu
Dem kenarı yüzünün rengiyle kızarmıştı

Zavallı gönlü Râmîn'den hoşnut değildi
Granitin üstündeki nakış kolay silinmezdi

Gerçi içinden Râmîn'in haline acıyordu
Ama eski kıskançlığından hınçlanıyordu

Sevgi ateşi gönlünde alevlenince
O kıskançlığı su serpti ateşine

Ona dedi: Hey aldatıcı sözler eden!
Söz meydanına yine topu attın

İstemekle rüzgâr yakalanmaz
Güneş ışığı çamurla örtülmez

Bana kızıp gittinse Gûrâb'a
Susuzlar gibi dünyada su aramaya

Öfkemi, nazımı görmemek için gittinse
Kekliği doğanımın önünden götürdünse

Bazen yüzümden yadigâr aradınsa
Bazen hicrimden dert ortağı aradınsa

Bir başka yâr bulmaktan öte çaren yok muydu?
Üzüntünün daha da azalacağını mı sandın?

Diyelim ki dediklerinin hepsi doğrudur
Diyelim ki ne güzelce yedin ne kaygısız uyudun

Neden o anlamsız mektubu yazdın?
Neden mektupta bana çirkin sözler ettin?

Neden dadıya öfkeli davrandın?
Neden ona onca hakaret yağdırdın?

Kim dedi sana düşmanlarımın önünde
Onu köpek gibi yanından kov diye?

Dinlemek istersen, sana bir öğüt vereyim
Aklın varsa, bilgiyle dinlersin

İçindeki zannı dışarı vurursan
Bir parçacık uzlaşıyı da kaybedersin

İyi düşünen, akıllı insan savaşta
Uzlaşıya da yer verir bir parça

Şeytan senin gönlüne kin yerleştirmiş
Göğsündeki dostluğu yerinden sökmüş

Duymadın mı, iki kükreyen şeytan vardır
Bunlar daima insan vücudunda saklıdır

Biri der: Yap şu işi, hiç düşünme
Onunla büyük yararlar gelecek önüne

İş yapılınca, öbür şeytan gelir
Ona der: Neden bu işi böyle yaptın?

Birinci şeytan seni cahil etmiş
Şimdi diğer şeytan seni pişman etmiş

Böyle incitme peşinde olmamak gerek
Şimdi bu kadar özür dilememen gerek

Günaha girmemek ve korkusuz olmak
Özür dilemekten kolaydır çok

Uygunsuz şeyleri yemekten sakınmak
İyidir birçok ilaç içmekten

O zaman sende bu akıl olsaydı
Dilin birazcık kısa olsaydı

Şimdi sen nasıl oldunsa pişman
Benim canım da oldu pişman

Diyorum hep: Neden yüzünü gördüm?
Gördümse neden aşkını tercih ettim?

Şimdi sen su, ben ateş gibiyim
Sen çok sakinsin, ben çok sert, serkeşim

Bundan böyle seninle birlikte olamam
Su ile ateş birbiriyle bağdaşmaz.

Gönül parlatan Râmîn cevap verdi:
Senin öfke gecen, gündüz eder gecemizi

Bu gece dünyada iki gece görüyorum
Biri hava karanlığı, biri cananın öfkesi

Bu gece ne eziyetler çekmedim ki
Rahş'la benim canım burnuma geldi

Rahş'ım neden benimle birlikte müptela oldu
Rahş'ım değil benim gibi günahkâr

Benden yatağı, tahtı esirgiyorsan
Neden ondan bir avuç arpayı, samanı esirgersin?

Bir avuç samanla onu konuk et
Atımın canı sayesinde gönlümü şad et

Say ki aşina, tanıdık biri değilim
Say ki bu gece sana konuğum

Misafirler daima iyi karşılanır
Böyle kar ortasında nasıl bırakılır?

Bahaneyi ortadan kaldırdım
Şimdi ne özür diliyorum ne var bahanem

Herkes "civanmert değilmiş" der sana
"Umutsuzca geri dön" dersen bana

Nam salmış özgür insanlar
Ne incitirler ne kabalık ederler

Aramızda eskiden kan çıkmadı
Veya eskiden beri kin oluşmadı

Bu bir çıkışma; gerçek savaş değil
Neden canıma bunca kin güdersin?

Sen de bilirsin, can ile oyun oynanmaz
Neden böyle kanımı dökmeye çalışırsın?

Ben soğuktan kaçacak biri değilim
Canım oldukça onunla mücadele ederim

Senin yanından geri dönecek değilim
Karşında çıkacak olsa canım

Ne çıkar sanki kar altında ölürsem
Ölümümle ebedî olur adım

Adım vefa ile yaşar, anılır
Ölümüm gerçekleşirse senin karşında

Sen olmazsan ben yaşayamam
Çünkü ben böyle mutlu olamam

Sen yokken ben dünyayı çok denedim
Oralarda ölmüş bir diriydim

Sen olmayınca yaşayanlardan sayılmam
Sensiz hayatta kalmayı neden isteyeyim?

Sen olmazsan dünyayı dolaşmam imkânsız
Sen olmazsan canım canıma vebal olur

Hey kış mevsiminin korkunç rüzgârı!
Getir kar'ını, al çabuk canımı

Zamanın cevri dilberimin öfkesinden
Kar içinde ölmek hoş gelir bana

Katı bir yürek, çok dayanıklı bir can
Kar ortasında dayanmaz bunca zaman

Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi

Yasemin göğüslü Vîs dedi: Vefasız Râmîn
Sonunda belaya yakalandın

Günahkârın sonu böyle olur
Bir gün gelir, tuzağa yakalanır

Kadehten içtiğin şarap geri gelmez
Tuzağından kaçan kuş da geri gelmez

Şimdi Merv'de evsiz kaldın
Bunca dostundan uzak kaldın

Asla benden mutluluk göremezsin
Merv'de huzurlu bir yer bulamazsın

İyisi mi hiç boşuna konuşma
Çorak arazide gül, nesrin arama

Mademki önceki maşuğun elinden kaçtı
Son maşuğunla otur mutlulukla

Gül gibi bir sevgilin var, oturuyor
Neden kalbin böyle kırık oluyor?

Mûbed'in sarayı, Mûbed'in eyvanı
Kutlu olsun Mûbed'in konuğuna

O konuk kültürlü, bilgili olur
Sanma ki senin gibi hepten utanç olur

Onun sarayında senin gibi konuk olmasın
Çünkü ne ondan ne Tanrı'dan utanırsın

Onun sarayında senin gibi biri olmasın
Yabancı, akraba veya kardeş olmasın

Bütün yollar eseflenir senin yüzünden bana
Seni nasıl alırım ben şahın sarayına?

Şimdi etrafımda bulunmaya lâyık değilsin
Nasıl yüzümü görmeye lâyık olabilirsin?

Seni kaç defadır saraydan kovsam
"Ben burada konuğum" diyorsun

Sen bir köyden kovulmuşsun
Köyünü düşünür çünkü köyün sahibi

Kış zamanı evi terkettiğinde
Kar, yağmur olacağını bilemedin mi?

Neden bu kadar yol geldin?
Neden sana gerekeni yapmadın?

Ne Merv'de evin var ne Vîse kafa dengin
Neden kış mevsiminde hazırlıksız yola çıktın?

Sen cahile senin gönlün düşman olmuş
Neden senden bir de kınanma işittim?

Veziri Cemşid'e ne güzel söylemiş!
Cahillerle ne matemim ne şenliğim olsun!

Ne beydin ne ordu komutanıydın
Gece gündüz kalbimi kolluyordun

Şimdi bey oldun, büyük oldun
Birdenbire benden bıkar oldun

Kapına istiğna bayrağını astın
Sonra oyun oynadın bana, aşağıladın

Şimdi benden canını bağışlamamı istiyorsun
Kış ayındasın, nevruz istiyorsun

Murat, istek oldu mu benim olmazsın
Kar, yağmur oldu mu bana gelirsin

Yiğitlerin aslanı! Kes benden umudunu
Allah aşkına rahat bırak beni

Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi

Gönül inciten Râmîn cevaben dedi:
Ay yüzlüm! Bu kadar incitme beni

Beni yanından kovman yetmez mi?
Gönlüme sapladığın oklar yetmez mi?

Beni bunca rezil etmen yetmez mi?
Bunca ayıplarımı sayman yetmez mi?

Bundan fazla cefa oku atma bana
Canımı, gönlümü yaraladın baştanbaşa

Bundan daha acı ne olabilir?
Bana buradan gitmemi söylersin

Niçin bana içeri girme izni vermezsin?
"Mûbed'in sarayına giremezsin" dersin

Yakışır sana taş yürekli, düşman dersem
Şâyegân'a girmeyi benden esirgersin

Demedin mi sen aklı başında olanlar
Savaş yerine barışı tercih ederler

Neden gönlünde yer yok barışa?
Bizim gibi balçıktan yaratılmadın mı yoksa?

Şimdi sen hoşnut olmayacaksan
Vefa kalktıysa aradan, olanlar olduysa

Çaresiz benim buradan gitmem gerekir
Gönülsüz, sabırsız, yârsiz kalmam gerekir

İki zülfünden bana bir yadigâr ver
İki beninden bana dert ortağı ver

O iki zincirden bana bir halka ver
Gencin canını, yaşlının gönlünü tutar

Belki kokunla canım kurtulur
Bedenim ise sokağında yaralıdır

Bakarsın canım kurtulunca
Senin canın da ayrılıkta sıkılır

Duymuş olmalısın; geceler gebedir
Yarın ne olacağını kimse bilmez

Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi

Ay vücutlu Vîs cevap verdi:
"Acı kavundan şeker çıkarılmaz" dedi

Taştan sevgi ipeği elde edilmez
Esrardan erguvanî şarap elde edilmez

Mum hiçbir zaman demir olmaz
Dost hiçbir zaman düşman olmaz

Bana karşı ettiğin sözler saçmadır
Benden sana ne hamur ne bazlama gelir

Senin rüzgârın beni yere düşürmez
Senin gücün beni yerimden kımıldatmaz

Senin sözlerinle ben mesut olmam
Senin yüzünü görmekle gamsız olmam

Benim gönlümde bir dert kalmadı senden
Ki dermanı bulunsun efsunla

Benim canıma incinme pasını attın
Sözle bu pası silmek ne mümkün?

Senin cefaların kulağımda yer etti
Sözle oraya giden yol kapandı

Kendi elinle kulağını tıkadın
Şimdi sözlerini nasıl dinlerim?

Vuslat günlerinde ne çok gülüyordum!
Hicran derdiyle ne çok ağlıyordum!

Şimdi ne ağlıyorum ne gülüyorum
Gönül sevgisine kul olmuyor canım

Gönlüm tilkiydi, şimdi aslan oldu
Artık senin gibi arkadaşa doydu

O sevgi, ümit çerağı söndü
Oysa gönlümde güneşten parlaktı

Benim düşmanım olan o gönül gitti
Benim bedenimde her şey değişti

Gözlerim yüzünün rengini görürdü
Kulaklarım sözlerini işitirdi

Biri güneşi gördüğünü sanırdı
Biri müjde işittiğini sanırdı

Şimdi o güneş gözümde katran oldu
O müjde kulağımda ok oldu

Anladım ki âşık kör olurmuş
Çünkü bahtı hep perişan olurmuş

Şimdi diyorum ki ey açık bahtım
Söylemiyorsun, bugüne kadar neredeydin?

Şimdi bedenim için kutlu gündür
Şimdi gönül gözüm görmektedir

Şimdi dünyanın tadını çıkarıyorum
Şimdi ruhumun mutlu olduğunu biliyorum

Tuzağa da düşmeyeceğim
Herkesi bir nâkese değişmeyeceğim

Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi

Râmîn tekrar dedi: Yasemin göğüslüm
Gönlümü sen verdin, yine sen götür

Ne çıkar sen benden bıktıysan
Gönlünde bana hınç tohumunu ektiysen

Senden bıkmaz benim gönlüm
Cefa etmeye cesaret etmem

Haşinlik senden, tatlıdillilik benden
Kaba sözler senden, sevgi benden

İncittin diye senden yüz çevirmem
Çünkü senin gibi birini bulamam

Sen çıkaracak olsan gözümün birini
Eline koyarım ben diğer gözümü

Senin bedduan bana övgü gelir
Senin sözlerin şeker gibi tatlı gelir

Sözlerinle incitme peşinde olsan da
Sözlerinle ağır hakarette bulunsa da

Sen ne söylersen kulağıma hoş gelir
Sen söyleyince şarkıcı sesi işitirim

Sen sustuğun zaman derim: Ne olurdu
Bir kere daha beni incitseydi

Bir şey için konuşmaya başlasaydı
Konuşsaydı da isterse küfretseydi

O sözlerle bana derman olursun
O sözlerle gönlümün derdini artırırsın

Senden dert gelse, hakaret işitsem de
Kurtuluş umudum var yine

Hep derim; belki hoşnut olursun
Dostluğa zarar gelse de sen kâr edersin

Sevgilim bu gece ben o kişi gibiyim
Önünde aslan, arkasında fil var

Gönlü ikisinin korkusundan yaralıdır
Bela her taraftan yolunu kapamıştır

Burada olsam da bana karşı böylesin
Düşmanlarım gibi bana karşı hınçlısın

Buradan geri dönsem, yanından ayrılsam
Kardan, yağmurdan canımı kurtarır mıyım, bilmem

Bu iki belanın ortasında kaldım
İki bela yüzünden çaresiz kaldım

Ölüm bedenin afeti olsa da
Benim rahatım olur böyle yerde

Şimdi canımdan ölümümü çaldın
Bu yüzden bana gönül derdi oldun

Şimdi canımdaki ölümü yaraladın
Bedenimi bu zorluktan kurtardın

Bedenim gözyaşlarına batmıştır
Dünya gözümde zülfün gibi halkalanmıştır

Amberli zülüflerinde gönlümü tutuyorsun
Gönlüm yokken nasıl giderim buradan, bilmiyorum

Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi

Ay yüzlü, yasemin göğüslü Vîs yine
Amberli saçlarının ardından başladı söze

Uzak düşmüş avare âşığa diyordu
Gamzeli bakışlarıyla gözyaşı incisi deliyordu

Râmîn git; uzakta gönlünü hoş tut
Bu ateşe sabır suyunu saç

Ne kadar az konuşursan senin için daha iyi
Seni ne kadar az görürsem, benim için daha iyi

Ruhuna boş yere azap çektiriyorsun
Sürekli olarak denenmişi deniyorsun

Ben o kadar aklı karışık, zayıf fikirli değilim
Bunca denenmişi deneyecek değilim

Yüreğini bu kadar dağladın, yeter
Gözümden bu kadar yaş akıttın, yeter

Ateşperest yüz yıl ateş yaksa da
Bir gün gelir, o ateşte yanar oda

Gerek namerdin gerek kurdun yetiştirdiği
Çabayla hiç mücevher olur mu?

Bundan önce seni çok denedim
Sanki akrebi, yılanı denedim

Bu görünüşünle sen Râmîn olsaydın
Sınanma sırasında cevherini gösterirdin

Hayatımın yarısı böyle geçti
Dert, ebedî utanç içinde geçti

Hayatımın diğer yarısında mutlu olacağım
Bu yarıyı da yele vermeyeceğim

Bundan önceki vefalarımdan ne gördüm?
Bundan sonra vefa tohumunu eker miyim?

Sevgisizlere daha fazla sevgi göstermem
Kendi canıma bu kadar düşman olmam

Annem beni senin için doğurmadı
Tanrı beni tamamen sana vermedi

Çektiğim on yıllık üzüntü yetmez mi?
Boş yere çektiğim kaygılar yetmez mi?

Bundan daha fazla nasıl vefalı olurum?
Gösterdiğim vefalardan elde neyim var?

Bundan önce vefa gösterdim; iyi etmedim
Çünkü dağlanmıştır, dertlidir kalbim

Herkes ettiği cefadan olur pişman
Ben gösterdiğim vefadan oldum pişman

Vefam başıma ne dertler açtı!
Balım zehir, dostum düşman oldu

Bir gönül bunlara daha ne kadar dayanır?
Sevgiden, kinden felaket ile sıkıntı gelir

Taştan, demirden bir dağ olsaydı
Şimdi geriye bir zerresi kalmazdı

Şimdi sevgi işine yönelecek olsam
Bu gönülle nasıl yaparım, söyler misin?

Gönlüm korkudan, tuzaktan kurtuldu
Bir kez daha tuzağına ayak basar mıyım?

Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi

Râmîn tekrar ona cevap verdi:
Ay yüzlüm; başını aşk çemberinden çıkarma

Bu sözlerle eline bir şey geçmez
Korkarım sabrının fîli çamura bulanmaz

Dilin gönlünle uyumlu değil
Gönlün dediklerinden haberli değil

Gönlünün sabretmesi marifet değil
Sözlerinden gönlün haberdar değil

Sen korkunç ses çıkaran davul gibisin
Ama senin içinde tertemiz hava var

Ne diyeyim; bu gece bahtım böyleymiş
Çünkü hakkımda kötü düşünenler bana hınçlıdır

Dilin çabuk bıktığını gösteriyor
Ama gönlün buna cesaret edemiyor

Dilin başka, gönlün başka
Bu acıkavun, öbürü şeker

Güzelim; benim Tanrım gökte değil
Gönlünde yoksa bana sevgi

Daha fazla burada kalamam
Kar'ın, soğuğun sıkıntısını çekemem

Bilgisizsin sen; işitmemişsin şu sözü
Cahil dost, kötü niyetledin beterdir

Bir kimsenin evladı cahil olursa
Sevgiyi, bağı ondan koparmak gerekir

Ben burada kar'ın, soğuğun ortasında
Ser sarayda kürkler, ipekliler içinde

Beni bu halde görüyorsun
Sonra bana süslü laflar ediyorsun

Böyle uzun konuşmaların yeri mi?
Bunca nazın, kaprisin vakti mi?

Kaprisinden sözünü bitirmeden sen
Kar boğazıma kadar geldi ansızın

Benim savaş meydanında ölmem gerekir
Etrafımda ölmüş bir ordu gerekir

Neden boşu boşuna soğukta öleyim?
Neden selamet yolunu tutmayayım?

İstemiyorsan beni; sana sitem etmem
Ben ben oldukça, az olmaz sevgilim

Şimdi Mûbed senin koynunda olsun
Benim koynumda senin gibi başka dilber olsun

Bil şunu; şimdi yanından ayrılıyorum
Bu sertlikten kim zarar görecektir?

Şimdi gidiyorum; sağlıcakla kal
Sazın teli gevşemezse, şu ezgiyi çal

Ben senin sabırlı olmanı isterim
Kör iki gören gözden başka ne ister?

Sen Mûbed'e yâr ol, Mûbed sana yâr olsun
İşin gücün iyi niyetlilerin muradınca olsun

Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi

Yasemin göğüslü Vîs dedi: Öyle olsun
Bizden sana binlerce takdir olsun

Gecen güzel olsun; gündüzün de gece gibi güzel
Gönlün güzel olsun; bahtında gönlün gibi güzel

Gördüğün gibi ben o liyakatli yârim
Benim gibisini ne gördün ne işittin

Ne aydınlık Ay yüzüm nursuz kalmıştır
Ne miskli zülüflerim kâfur gibi ağarmıştır

Ne zülüflerimin kıvrımı dümdüz olmuştur
Ne ağzımdaki inciler parlaklığını yitirmiştir

Ne selvi boyum çembere dönmüştür
Ne gümüşten gövdem cılızlaşmıştır

Bir zaman yeni ay gibiydi yanaklarım
Şimdi dünya güzellerinin güneşiyim

Huriler yanaklarımın hizmetkârıdır
Rıdvan dudaklarımın alıcısıdır

Yüzümle güzellerin güneşiyim
Yan bakışımla büyücülerin padişahıyım

Yanağımın yanında gülün değeri yoktur
Nitekim dikenin de gülün yanında değeri yoktur

Boyumun yanında selvi çenge benzer
Dişlerimin yanında inci taşa benzer

Güzel yüzde şahların şahıyım ben
Gönül çelmede Ayların Ayıyım ben

Yankesici uyuyan birinin para kesesini çalamaz
Ama ben uyanık birinin gönlünü çalabilirim

Aslan zebrayı, pars ceylanı yakalayamaz
Ama ben yan bakışımla büyücünün canını alabilirim

Benim yüzüm dilberliğin sermayesidir
Benim saçlarım kâfirliğin sermayesidir

Ben değersiz biri değildim kimsenin yanında
Neden dilenciye döndüm ki senin yanında

Senin yanında değersiz, düşkün olsam da
Bu dediklerinden fazlayım ben fazla

Şimdi sana hem Gül gerekli hem ben
İyi bil şunu: Süsene eş olsun Gülün

Saçma düşüncelerle düştün bu günlere
Böyle emir varsa, şehir tez döner harabeye

Nerede gördün bir kında iki kılıcı?
Veya bir yerde hem gündüzü hem geceyi

Bana cahil diyorsun; ilginçtir
Cahillik ayağı seni sımsıkı kavramıştır

Akılsız, cahil olmasaydı gönlün
Böyle yerde, tipide durmazdın

Cahil olan bensem, senden ayrıyım
Senin efendinim ben; senin değilim

Allah'a şükret, hamdini et eda
Mûbed gibi cahil biriyle eş değilsin zira

88
Vîs'in Terastan Öfkeyle Ayrılması, Râmîn'e Kapıyı Kapaması

Vîse Râmîn'e bütün cevapları verdi
Taş yüreği sevgi işinde râm olmadı

Pencereden geri döndü, yüzünü gizledi
Gözcülere, kapıcılara dedi

Bu gece uyumayın; uyanık kalın
Nöbetiniz sırasında hep uyanık olun

Bu gece çok korkunç bir gecedir
Tipi yüzünden dünyada ölüm kol gezmektedir

Fırtınadan, yağışın sesinden
Adeta atlılar saldırmaktadır

Dünya karışmıştır kudurmuş deniz gibi
Sanki tufan kopacak gibi

Büyük dalgalar, fırtına yüzünden
Her an gemi parçalanacak gibi

Bu gece dünyada kıyamet kopuyor
Vahşî hayvanlar bile canından korkuyor

Sevgilisinin muhafızlara söyledikleri
Gelince Râmîn'in kulağına

Bu gece hepiniz uyanık olun
Hem uyanık hem dikkatli olun

Cananı görmekten umudunu kesti
Rüzgâr ise böğrünü parçalamaktaydı

Yerinde fazla duramadı
Ne eli ne ayağı kıpırdayabiliyordu

İster istemez Rahş'ın yularını çekti
Hem canından hem yârinden umudunu kesti

Dağ gibi birikmiş kar içinde gidiyordu
Gönlündeki keder dağdan da büyüktü

Diyordu: Gönlüm, şimdi ne düşünüyorsun?
Hakaret işitsen de yârinden

Aşk işinde böyle haller çok olur
Âşığın bedeni hep böyle düşkün olur

Bu günden sağ salim çıkarsan
Bundan böyle güzellere meyletme

Sen özgürsün; özgür olan kişi
Alçalmaya, zulme olmaz razı

Bundan böyle hiçbir yâr, dost edinme
Otur sonuncu maşuğunun yarası ile

Kaybettiğin ömrüne bak, inle
Şu maşuğunu hatırladığında söyle

Yazık zahmetlerime, geçen zamana!
Onlardan geriye hayıflanmak kaldı bana

Yazık o zahmetlere, çırpınmaya
Top sürülmeden kaldı meydanda

Yazık onca edilen umutlar
Bir rüzgâr gibi geçti gitti

Diyordum: Gönlüm; geri dön bu yoldan
Bu yolda karşına kuyular çıkar

Diyordum: Dilim! Söyleme sırrım
Gönüldeki her sır söylenmez dosta

Dostum beni çok aşağılıyor
Görüyordum ben bunu açıkça

Madem sen sırrını dilbere açıyorsun
Gizli olan her şeyini ona gösteriyorsun

Dost o kadar naz, kapris yapıyor
Onun sevgisinde hiç hoşluk kalmıyor

Senin için konuşmaktansa susmak iyidir
Söyledin madem, işte böyle alçalırsın

Bir dost güzel bir söz söylemişti
Susmak kuşlar için de iyi şeydir

89
Vîs'in Yaptığına Pişman Olması

Şaşılası, hilelerle dolu zaman
Bizi kendine ediyor zebun

Bazen mutlu eder bazen üzer
Bazen sevgiyle davranır bazen kin güder

Bu nasipsiz yok mu bize oyun oynar
Adamın tavla puluyla oynadığı gibi oynar

Bizim bundan başka nasibimiz yoktur
Böyle olmasa, buna şaşmamak gerekir

Bedenimiz hırs bağımlısı olmasaydı
Kimseye sırrını güzel güzel söylemezdi

Ne dünyada kimseye boyun eğerdi
Ne bu dünyanın yükünü taşırdı

İnsanlık bağından kurtulmak isterdi
Büyüklüğüyle ayrılık dışında bir şey istemezdi

Bizim cevherimizde istiğna bulunsaydı
Dünya kimle oyun oynar, hile yapardı?

Nitekim Vîs ile Râmîn arasında
O aşkın ardından kin getirdi onca

Râmîn Vîs'in yanından dönünce ümitsiz
İblis de ikisinin sevgisinden kaldı ümitsiz

Vîs yaptıklarından pişman oldu
İnleyen gönlü kendi elinden incindi

Bahar yağmuru gibi yaş döküyordu
Suda ilerleyen gemi gibiydi

Yüzünün rengi toprak gibi karardı
Gönül derdiyle kalbine taş vuruyordu

Gönlüne değil, taşı taşa vuruyordu
Kıvranıyor, çeng gibi inliyordu

Diyordu: Ah şu benim ters bahtım!
Sanki ben mihnet dalı olan ağacım

Neden böyle canımı derde soktum?
Kendi elimle kendi boğazımı kestim

Nasıl da kendi bedenime kötülük ettim!
Neden kendime böyle düşman oldum?

Şimdi canımdaki ateşi kim söndürür?
Şimdi kendi ettiğime kim çare bulur?

Dadıya dedi: Dadı! Kalk, oturma
İyi bak yaralı canımın yaptığına

Bak bakalım; kimse bu hale düşmüş mü?
Benim bahtımda bir kız anasından doğmuş mu?

Vefalı bahtım kapıya geldi
Zorla onu kapıdan çevirdim geri

Elimde içki kadehi, ben sarhoşum
Sarhoşlukla kadehi elimden attım

Cefanın kara yeli tozumu savurdu
O anda bela yağmuru yağmaya başladı

Havadan üç misli yağış iniyor
Bu gece gönlüme gam yağıyor

Mutluluğundan yoksullaşan benim
Gönül çırasını kendi eliyle söndüren benim

Dadı, durma, koş rüzgâr gibi
Yetiş, bul hemen güzel sevgilimi

Atının yularını tut, onu indir aşağı
Ona söyle: Yanımdan incinerek gittin

Üzüntü olmadan hiç mutluluk olmaz
Azarlama olmadan hiç aşk olmaz

Canda ümit ile hırs olur
Aşkta çıkışma ile naz olur

Senin cefan fiilen bir hakikattı
Benim cefam sözlerle yapılan bir mecazdı

İçinde konuşma, anlaşma olmazsa
Göremezsin aşkı, aşk aramayı

Nazı, cilvesi olmayacaksa
Ne ihtiyaç var o dilbere

Sen benim sözlerimden incindin
Ben senin davranışlarından incindim

Sen iyi davranışta bulunsaydın
Ben o kötü sözleri söyler miydim?

Madem sana o davranış yaraşıyor
Benim ileri geri söylemem gerekmezdi

Dadı; ben gelene kadar tut onu
Nasıl gerekiyorsa, öyle dilerim özrümü

90
Vîs'in Dadıyı Râmîn'in Arkasından Göndermesi, Kendisinin De Yola Çıkması

Dadı uçan kuş gibi gitti
Ne yağmurdan ne rüzgârdan zarar gördü

Bir gönül sevgiyle sabırsız olursa
Ne soğuktan korkar ne sıcaktan

Yolda karı gül yaprağı sandı
Râmîn'e yetişti, onu durdurdu

Yasemin göğüslü Vîs, salınan selvi gibi
Kar beyazı bedeni karda at koşturuyordu

Onun yüzünden güneş parlaklığı geldi
Onun kokusundan ilkbahar esintisi geldi

Dünyada karanlık gece gün gibi aydınlandı
Yüzüyle kar içinde gül bahçesi oluşturdu

Kar o gümüş bedenden utandı
Rüzgâr misk kokulu iki zülüften utandı

Kar onun endamı kadar güzel değildi
Rüzgâr onun iki zülfü gibi kokmuyordu

Gözlerinden yere inci saçıyordu
Saçlarından havaya amber saçıyordu

Sanki Rıdvan'ın emri olmadan bir huri
Ansızın Cennetten dünyaya gelmişti

Sanki Râmîn'in canını kurtaracaktı
Bahtından ona gönlünün muradını verecekti

Onun yanına gelince naza çekti
Ona "Yüce başlıların ışığı" dedi

Her balçık senin balçığın gibi yaratıldı
Her gönül senin gönlün gibi yaratıldı

İncininee herkesin yüreği burkulur
Herkese yârin cefası ağır gelir

Herkes kendi muradını, iyi yaşayışını ister
Ne kadar çok varsa, daha çok ister

Nitekim şimdi ben sana cefa ettim
Daha önce de sen bana cefa ettin

Benim cefam gönlünü mahzun ettiyse
Senin cefan da aynısını yaptı gönlüme

Bak bakalım kendin için beğeniyor musun?
Aklın varsa onu başkaları için de beğen

Dünya bazen dost,,, bazen düşman olur
Ne sana ne de bana kalır

Bugün düşmanın hali istediğin gibiyse
Gün gelir düşmanların istediği gibi olursun sen de

Senin gibi kötü davranışlı biri nerede
Neden kalbi kırılsın ki bir sözle?

Güzel olmayan şeylerle yükünü artırdın
Sevgisizlikle iş üstüne iş açtın

Bana neler yaptığına bakar mısın?
Kaç defa adımı kötü kötü andın

Çirkin davranışların dışında ne gördüm?
Bakar mısın, ne yakışıksız sözler işittim!

Sözünden dönmen yetmezmiş gibi
Gittin, başka biriyle aşk bağı kurdun

Aşk bağı kurmaktan başka çaren yoksa
Öyle bir mektubu yazmanın gereği neydi?

Vîs'ten, dadıdan nefret etmeler
Rezillik, çirkinlik üstüne çirkinlik katmalar

O çirkinlikleri yaptın; neyin arttı?
Hakkımda bunca çirkinlikler saydın

Diyelim ki güzel yârinden utanmıyordun
Seni yaratandan da mı utanmadın?

Yüz defa bana yemin etmedin mi?
Asla sevgi bağını koparmayacaktın hani

Senin yemin etmen gerekiyorsa
Ettiğin yemin yalan olacak mutlaka

Neden tekrar tekrar söyleyeyim
Sana kötü cevherli, geçimsiz diyeyim

Neden böyle ters işler yaptın?
Söylenecek olsa bunlar, ayıptır

İşitmedin mi insanların davranışları
Yine insanların sözleriyle kınanır

Bu ayıbın o kadar çirkin ki
Bunları ayıp bile saymaz akıl sahipleri

Madem kınanmalara katlanamıyorsun
İyilik dışında bir yola girmemeliydin

Dikkat et; her günün bir yarını var
Cezasıyla incinmek istemiyorsan, kötülük etme

Savaş açarsan, karşılığını görürsün
Çanak vurursan, karşılığında testiyi yersin

Ne ektiysen, şimdi ektiğini biçtin
Ne söylediysen, şimdi cevabını işittin

Yiğitlerin aslanı! Bu kadar ince olma
Dizginleri bizden böyle çevirme

Bana gücenme sakın; yaraşmaz sana
Her halükârda senin günahın ait değil bana

Sen bize acılar yaşattın
Revadır bunları senin de yaşaman

Günahı sen ettin, sen öfkeleniyorsun
Bu cesareti kim verdi sana, söylemiyorsun

Sen yargıç ol; çıkar günahımı
Ben kendimde özür dilenecek bir şey bulamıyorum

Söylemiyorsun, temiz vücudumdaki kusur nedir?
Veya saçımda, yüzümde güzel olmayan nedir?

Henüz boyum selvi gibidir; meyvesi güldür
Henüz yüzüm Ay, nar çiçeği gibidir

Henüz sümbül saçlarım amber kokmaktadır
Henüz şeker dudaklarım inci doludur

Henüz yanaklarımda lale, nesrin var
Henüz ağzımda Zühre ile Pervin var

Güneşin parlaklığı yüzümden gelir
İlkbahar esintisi kokumdan gelir

Ne kusurum var, söyler misin bana?
Bir gönlümle güzel yüzümden başka

Dostluk zamanında dostum, severim
Uyum zamanında uyarım, geçinirim

Bir anadan bu güzelliğimle doğmadım mı?
Özgürlüğümle bir soydan gelmiyor muyum?

Ben Şehrû'nun lâyık evladı değil miyim?
Ben güzellikte güzellerin efendisi değil miyim?

Dünyada bana güzel ad yakışır
Zülüflerimin kıvrımında güzellik tuzağı vardır

Belime sarkan saçımın her telinde
Binlerce gönül düşmüştür tuzağa

Gül yüzüm her zaman meyve verir
Zülüflerimin ucu her yıl amber kokar

Bahar çiçekleri yüzümü görecek olsa
Dallar utancından yaprağını döker

Yanaklarım gibi bir nar çiçeği göremezsin
Hoş kokulu, taze, meyvelidir her zaman

Dudaklarım gibi bir şeker göremezsin
Gönüllerde daha hoştur candan, maldan

Sevgimden, vefamdan bıktınsa
Dostluk yaygısını dürüp katladınsa

Civanmertlik et; gizli tut
Bu kadar öfkeli olma; incitme

Biraz olsun öfkene hâkim ol
Sevgisizliğini aşikâr etme

Ekmeğini et ile yiyen herkes
Boynuna bağlamaz kemiği

Akıl sahibi o kimseyi akıllı bilir
Gönlündeki sırrı iyi şekilde saklayabilir

Onun sırrını gömleği bile bilmez
Onun saçı bedeninden haberdar olmaz

Sen de bu düşmanlığı gönlünde saklı tut
Öfkelenme, beni bu kadar incitme

Sevinç yolunu kinle kapatma
Sevgi mumunu tümüyle söndürme

Benim gibi gönül parlatanın sevgisinden kopma
Bakarsın sevgim bir gün yarar işine

Dünya asla aynı halde kalmaz
Her günden sonra bir başka gün gelir

O sevgiden dolayı çok kinlendiysen
Bakarsın sevgi gelir o kinin ardından

Nitekim sıcaklardan sonra soğuklar gelir
Soğuklardan sonra tekrar sıcaklar gelir

Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi, Sızlanması

Kalbi kırık Râmîn cevap verdi
Cevabı onların haline yaraşırdı

Sevgilim! Yaptığın her şeyi gördüm
Aynı şekilde; ne dediysen, işittim

Kimse o düşkünlük içinde kalmasın
Cahilliğinden o düşkünlükte kalmasın

Düşkünlük nedir, bilmez biri değilim
Huzur içinde düşkün kalacak değilim

Bu kötü yolu bana ancak şeytan gösterdi
Şeytanın dediklerini yaptığım için pişmanım

Şeytanın lafına bakıp yollara düştüm
Bir zaman böyle acı ile düşkünlük çektim

Bu yolda hazine bulacağımı sandım
Elim bomboş, acı çekeceğimi bilemedim

Kûhistan'da neşeli, mutlu yaşıyordum
Bedenim rahat, endişeden uzaktı gönlüm

Onca mutluluğu bir yana ittim
Bunca zor, zahmetli yolu tercih ettim

Gördüğüm bu aşağılanmalara rağmen
Neden onca mutluluktan koptum?

Cahil gönlüm kendi aklıma naz eder
İyilik etmeyene kötülük eder

Bir kimseyi deneyeceksen, ona inci ver
İnci istemiyorsa ona kor ateş ver

Zamane benim elime inci verdi
Attım onu; yerine bana kor ateş verdi

İki ay zorluklar içinde yol aldım
Sonunda ne gördüm? Talihsizlik

Benim sonum bunun dışında olmamalıydı
Böyle olsaydı yakışık almazdı

Ben zamaneye nankörlük ettim
Zamane de bana yabancı kaldı

Ben dedim: Hiçbir şeyde nankör değilim
Zamane dedi: Ben seni tanımıyorum

İyi ettin de beni yanından kovdun
Bana yol kesici, cahil dedin

Benim gönlüm böyle cahil olmasaydı
Hayırsız birinin aşkıyla kıvranmazdı

Şimdi geri dön; benimle uğraşma
Dediğin gibi sakın benim sevgimden

Ben mahşer gününe kadar yükümü aldım
Bir daha birbirimize kavuşamayız

Ben demedim mi; sen değil Ay yüzlü
Değil gümüş kollu, değil misk saçlı

Sen güzellerin efendisi, padişahısın
Güzellerin uyanık hazinedarısın

Gözlerin büyücülüğün böbürlenme kaynağı
Yüzün güzelliğin neşe kaynağı

Fildişi üstünde misk halkaların var senin
Ay için menekşeden tacın var senin

Senin yüzün kutlu bahar gibi
Senin yüzün Çin resmi gibi

Ama Ay, Güneş olsan da sen
Asla bana doğmanı istemem ben

Sevgilim sen âşıkların tabibisin
Âşıkların derdinin dermanını bilirsin

Bundan böyle çetin olsa da derdim
Ölürüm de senin etrafında dolaşmam

Senin aşkın yakıcı bir ateş olsa da
Onu parlar görmezsin bundan sonra

Böyle bir ateş baştanbaşa duman verse
Derhal kül olmasa daha iyi

Bedenim hakkında kötü şeyler dedin
İki yüz kat fazlaydı düşmanımın sözlerinden

Şimdi unuttun o sözleri
Ne gönlünde ne kulağında kaldı yeri

Tahkirle bana ettiklerini görmüyorsun
Benden sevgi ile vefa bekliyorsun

Yasemin göğüslü Ay! Benziyorsun o kadına
Kör bir kız var hani onun yanında

Kadın görmez kızının körlüğünü
Seçmeye kalkar kusursuz damadı

Sen de kendi kusurunu görmüyorsun
Daima kusursuz bir yâr seçiyorsun

Her sözü sadece sen söylemek istiyorsun
Herkesin adına kusuru sen arıyorsun

Sen sen olalı bende ne kusur buldun?
Böyle öfkelendin, beni incittin

Senin gönlün sevgi işlerine doydu
Bana sevgisiz diyorsun; nedir sebebi?

Sende sevgisizlik işaretleri çoktur
Merhametsizsin; katı dinin vardır

Benim yüzümü hiç görmemiş olsan
Dünyada özelliklerimi işitmemiş olsan

Gerekmezdi böyle merhametsiz olman
Sözlerinle beni böyle aşağılaman

Uzun zamandır sana yâr olamadımsa
Gurbetteydim; uzak yollarda

Karanlık gecede yerim, yârim yoktu
Rüzgâra, kara, geceye teslim olmuştum

Günahım için çok özür diledim
Binlerce kez yalvardım, aman diledim

Ne tatlı tatlı bir kelime ettin
Ne bir kere güzellikle davrandın

Ne beni saraya aldın
Ne beni zor şartlardan kurtardın

Beni karda, yağmurda bıraktın
Aşağıladıktan sonra yanından kovdun

Merhametsizliğin yüzünden elimden tutmadın
Ölmem için beni karda kışta bıraktın

Kıskançlığın şiddetiyle beni affetmedin
Tıpkı düşman gibi ölmemi düşündün

Sana bir gün kıskançlık yaşattımsa
Lâyık değildim ben ölmeye

Gönlün ölümümle hoşnut olacaksa
Benim ölümümden ne çıkar gelecek sana?

Yaptıklarından dolayı kazancın olmadı
Gördün işte kötü zanlarının sonucunu

Benim için büyük bir kazanç oldu
Vefalı birinden gaddar biri çıktı

Belanın da böyle iyiliği vardır
Dost, düşman kim? Tanırsın onunla

Şimdi senin halinden haberdar oldum
Taş gönlün için kötü istekli oldum

Senin vefan zümrüdüanka gibi görünür değil
Merhametsiz gönlün var; gözün sulu değil

Aman sana kimse âşık olmasın!
Zerre kadar değeri yok sevginin

Uğrasam susuzluğa, susasam
Ölürüm de senden su istemem

Adaletli Tanrı'ya şükürler olsun
Canımın sana bağlı aşk zincirini çözdü

Giderim; başka kimseye âşık olmam
Dünyada bana yeter gül kokulu Gülüm

Giderim; ölene kadar onun yanında şah olurum
Ben ölene kadar o da yanımda olur Ay'ım

O Ay var olduğu sürece
Benim gibi bir şah yaraşır ona

Dünyayı iki yüz defa dolansan da
Ne onun gibi ay bulursun ne benim gibi şah

Madem bahtımız bizi birbirine bağladı
Biz de birbirimizin sevgisiyle mutlu oluruz

Vîs'in Râmîn'e Cevap Vermesi Ve Özür Dilemesi

Yasemin göğüslü Vîs coşuyor, köpürüyordu
İki gözünden kanlı gözyaşları döküyordu

Ay vücuduna giydiği elbiseyi yırtıyordu
Lale renkli başörtüsünü başından atıyordu

Diyordu: Sen benim değerli canımsın
Gönlümün muradı, her şeyimsin

Sen bahtım için cömertlikle eşsin
Sen canım için mutlulukla eşsin

Bahtımın perdesini böyle yırtma
Canımı aşk işinde köle yapma

Mutluluk ağacının dalını kırma
Umut Ay'ını kuyuya atma

Sana bir parça naz yaptımsa
Veya seni bir süre kıskandımsa

Kıskançlığım yüzünden bunca söz söyleme
Ayrılığı bana bahane etme

Altı ay ayrılık derdini çektim
Revadır bir süre naz edersem

Korkutmadan hiç ayrılık olmaz
Nitekim çıkışmasız hiç aşk olmaz

Kimin gönlünde aşk ateşi varsa
Dostun çıkışması hoş gelir onun gönlüne

Dostların çıkışması vuslatta, ayrılıkta
Kalır onların sevgisi kaldığı sürece

Sana mecazî bir cevap verdim
Böylece seninle oynadığımı zannettim

Her gün daha çok olsun korkularım
Benim kaygım oldu bu çıkışmalarım

Eğer gökten bir taş düşecek olsa
Doğrudan doğruya düşer âşıkların başına

Neden seni azarladım ki? Pişmanım
Bu yüzden arttı canımdaki korku

Sana naz yaptığımı sandım
Nazı ben sen sevgilime yaptım

Naz yaparken sertlik gösterdimse
Bak, seni nasıl istiyorum yine

Sana karşı yalancıktan yüklendim
O yüklenme yüzünden şaştım kaldım

Naz yüzünden günaha girdimse
Kara yakalandım ben de seninle

Sevinç günlerinde madem seninle ortaktım
Zor günlerde de senin yanında oldum

Senden ayrıyken çok acılar çektim
Bir oyun yüzünden senden vazgeçmem

Şimdi elimi dizginlerinden çekmem
Ölünceye kadar ağlar, inlerim

Şimdi benim özrümü kabul edersen
Sertlik gösterip ateşimi artırmazsan

Ölene kadar yanında hizmetkâr olurum
Her emrine Tanrı emri gibi itaat ederim

Sana sevgimi böyle sürdürmezsem
İstediğin zaman kopabilirsin benden

Ayrılık peşinde olmak her zaman mümkündür
Ama bir aşina aramak mümkün değildir

Ağacı kökünden kesmek kolaydır
Kesilen ağacın bitmesi mümkün değildir

Sen de biliyorsun; sana kötü davranmadım
Şimdi bir sebep yokken senden vazgeçmem

Râmîn'in Vîs'e Cevap Vermesi

Dünyayı aydınlatan Râmîn dedi: Bundan böyle
Sanma ki benden çıkar sağlar biri

Hakaret göreyim diye ben sevgi beslemem
Gam yüzünden aydınlık dünyayı karanlık görmem

Sevinç günü ne gerek var çokça içki içmeye
Kendi özgür bedenimi kul etmeye

Nice günler gördüm kendi bedenimi
Aşağılanmak yüzünden düşmanın muradıncaydı

Eğer ben hakarete maruz kalacaksam
Uygundur hiç kimseye sevgi duymamam

Cehennemden başka yerim olmamalı
Denenmişi denesem de ben

Ben özgürüm; asla özgür olan biri
Cevri, zulmü kabul etmez köle gibi

Asla zalim olmaz bilge biri
Asla özgür olmaz zulüm gören biri

Güneş senin yüzünden ışık alıp parlıyorsa
Ben senin güneşinden kestim umudumu

Dünyada taş adına bir şey kalmasa
Bir batmanı denk olur altmış inciye

Gönlüme yüz batmanlık taş koyarım
Böylece bu utançtan, rezaletten kurtulurum

Vuslatının altında yüz hazine olsa da
Bunca azap varken değmez aramaya

Gönlümü bedenimden sökerim; gönlüm bir kez daha
Çekse senin sevgini veya başka yârin sevgisini

Bu gönlümden ayrı kalırsam, benim için iyidir
Çünkü beni değil, herkesi istemektedir

Belki bahtımın iyiliği bundadır
Bu gece senin sevgin kine bağlanmıştır

Nice işler başlangıçta çok çetindi
Ama bahtım sonunu iyi getirdi

Nice işler başlangıçta hoş görünür
Ama sonunda yakıcı bir ateş olur

Tanrı bazı işleri öyle düzenler ki
Kimse bilmez o işlerin maksadını

Bu gece benim işimi de öyle yaptı
Güzellikten yana dostların istediği gibi yaptı

Onca sözden, özür dilemelerden kurtuldum
O gam, kaygı çekmekten, yangından kurtuldum

Sanki kul idim de şah oldum
Sanki yer idim de Ay, gök oldum

Şimdi nasıl da azapsız, gamsız oldu canım
Şimdi sanki ben bu dünyadan değilim

Ben bu sarhoşluktan ayıktım
Eblehlik uykusundan uyandım

Şimdi gözü görmez bahtım görür oldu
Şimdi bilgisiz canım bilgili oldu

Bugün düşkünlük zincirinden ayağımı kurtardım
Hiçbir yaban eşeği tozuma yetişemez bugün

Şimdi iyice bak; sanma sakın
Beni düşkün, gamlı halimle göreceksin

Kim dünyaya tamah etmekten vazgeçerse
Onun dünyadan korkusu kalmaz asla

Zahmet çekmeden hayatımı sürdürürüm
Bundan böyle ne kâra ne zarara bakarım

Senin de aklın başındaysa, akıllıysan
Benim gibi olur; gönlünde gam tutmazsın

Akıllı olur, kanaat edersin
Çünkü kanaat en iyi padişahlıktır

Âşık olan kişi huzur bulmamıştır
Çetin yol dışında bir yoldan gitmemiştir

Bu dünyada kimse bu yolu geçmedi
Aklın varsa öğütüm senin için yeterli

Yasemin göğüslü Vîs, Râmîn'in elini tutuyordu
Aşk dağıyla kendinden geçmişti, sarhoştu

Diyordu: Sen bana gözüm gibi lâyıksın
Gecemin mehtabı, gündüzümün güneşisin

Dostluktan yana liyakatlı yârsin
Ad sandan yana güzel şehriyarsın

Ne senin yüzün olmadan yaşamak isterim
Ne senin muradın olmadan murat isterim

Seni incittim; iyi etmedim
Kendimi gama, derde düşürdüm

Öfke, incitme yayını bu kadar çekme
İncitme, üzme kapısını bu kadar çalma

Gel ikimiz de gönlümüzü hoş tutalım
Birbirimizi iyilikle yâd edelim

Söylenen sözleri bir daha söylemeyelim
Gönlümüzü sevgi suyuyla yıkayalım

Sıkma canını gördüğün hakaretlerden
Benden işittiğin o sözlerden

Gördüğün hakaret, hayat arkadaşın yüzündendir
Senin sevgilin, dilberinden değildir

Dünyada anlı sanlı padişahsın
Gönül çelme bile ayağının toprağını öper

Güzelleri azarlamak savaş değildir
Onların nazını çekmek ayıp değildir

Nazımı çek çünkü canımı sen götürdün
Geçin benimle çünkü yağmayı sen ettin

Kıyamet gününde ne yapacaksın?
Çünkü boynundadır benim gibi birinin kanı

Gündüz olunca, bana bu günden beter gelir
Ne gönül görürüm ne koynumda dilber

Gönlümü götürdün; şimdi gideceksin
Gönlü, sevgiliyi daha ne kadar tüketeceksin?

Gideceksen gönlümü götürme bari
Bu dertle gönlüme ateş yağdırayım

Madem gönlüm benden ayrılmak istiyor
Benden aşinalığı kesmek istiyor

Sen vefalı bildiğim biriydin
Şimdi benden tamamen bıktın

Yazıklar olsun verdiğin o sözlere!
Söz verdin sonra döndün sözünden boş yere

Gönlüme boş yere ne öğütler verdim!
Bu vefasızla asla birleşme dedim

Bencil gönlüm ahdinden döndü
Kim diyebilir ki onun hali nasıldı?

Şimdi beni burada ne tutuyorsun ki?
Mahmur gözlerimi neden kanlandırıyorsun ki?

Döneceksen, çabuk dön şimdi
Çünkü soğuk canımıza işledi

Yiğidim; şimdi geri dönmeyeceksen
Beni de al yanına, götür

Kolayda, zorda ben senin yanındayım
Çünkü Horasan'dan yüz fersah uzaktasın

Beni yüz kere rezil etsen de
Elimi eteğinden ayıramazsın hançerle

Tutarım eteğini; seninle gelirim
Sen olmazsan, ben Mûbed'le yaşayamam

Dağ gibi bir gönlüm olsa da benim
Senden ayrı olmayı düşünemem

Parlak güneşim! Gitmek istersen
Çölde bana yolumu kaybettirirsin

Ne acımasız, sevgisiz, utanmazsın!
Bu yakarışımla yumuşamıyor taş gönlün

Dilber Vîs bu sözleri söylüyordu
İki gözünden göğsüne sel gibi yaş döküyordu

Bu yakarışlarla Râmîn'in kalbi yumuşamadı
O kadar katıydı ki sanki demirdendi

Kar ile Râmîn'in öfkesi ahitleşmişti sanki
Gündüze kadar ne bu azaldı ne diğeri

91
Vîs'in Öfkeyle Râmîn'in Yanından Ayrılması, Râmîn'in Vîs'in Peşine Düşmesi

Vîs, dünyayı aydınlatan Ay gitti
Gönlü ateş dolu, gözleri yaşlıydı

Hem soğuktan kavak gibi titriyordu
Hem Râmîn'den umudunu kesmişti

Diyordu: Ah benim ters dönmüş talihim!
Sanki benim azılı düşmanım talihim

Bahtım canımla nasıl didişiyor!
Bir gün dökecek kanımı ansızın

Dadı! Benden hayırsız kimi bilirsin?
Bundan daha çok sevgi beslersem

Bundan daha çok müşfik olursam
Getir parmağını, çıkar gözümü

Bedenimdeki canım nasıl da biçare oldu
Cansız beden toprağın altına saklandı

Bedenim bu hasretle ölürse
Hiçbir mezar kabul etmez dünyada

Şimdi canımdan, cananımdan koptum
Gördüklerimden daha kötü ne göreceğim?

Aşkta bundan beter bela yoktur
Siyahlık için bundan başka renk yoktur

Dilber Vîs Râmîn'den ayrılınca
Hava döndü kükreyen ejderhaya

Ne kar ne kara helile zehri etkiliydi
Gönlünü ona karşı ne soğutabilirdi

Bir kara bulut geldi, saf kurdu
Görenlerin nefesine, yüzüne saldırdı

Kar taneleri çarpıyordu göze, yüze
Serseme dönerdi orada fil bile

Çekinmeden Râmîn'in yolunu kapamıştı
Dalgaların gemiye geçit vermemesi gibiydi

Bedeni kar içinde, gönlü ateşteydi
Sevgilisine neden hiddetlenmiş, serkeşleşmişti?

Boş sözlerinden dolayı pişman oldu
Gözünden göğsüne mercan seli akıttı

Ansızın öyle bir haykırdı ki
Canı bedeninden ayrılmıştı sanki

Rahş'ın dizginlerini çevirdi, rüzgâr gibi
Yolda yasemin göğüslü Vîs'e yetişti

Kendini bilmez sarhoş gibi Rahş'tan düştü
Gönlünü yitirmiş âşıklar gibi feryadı bastı

Diyordu: Güzelim; affet beni
Artırmaya kalkışma üzüntülerimi

Cahilliğimden günahım iki kat oldu
İyi olmayan şey gözüme iyi göründü

Ben yine kötü ettiğimi anladım
Yine senin yanında kendimi rezil ettim

Şimdi sana bakacak yüzüm yok
Dilimin sana söyleyecek yüzü yok

Senden utandığı için gönlüm sarhoş gibi
Dilim sanki düğüm atılmış gibi

Ne özür dileyecek söz bulabiliyorum
Ne sensiz işime gidecek yol biliyorum

Şimdi çaresiz, yârsiz kaldım
Gönlü sabırsız, bedeni huzursuz kaldım

Senden utandığı için dilim sustu
Senin aşkından ruhum kendinden geçti

Öfke şeytanı gönlümü yoldan çıkardı
Sevgi işinde beni ağırlaştırdı

Şimdi pişman oldum yaptıklarımdan
Bundan böyle itaat benden, ferman senden

Öyle itaatkâr âşığın olacağım ki
En değersiz kulun olacağım huzurundaki

Aşkıma karşı kin güdersen
Hançerle parçalarım göğsümü

Kar ortasında eteğine sarılırım
Tutarım seni; ne sen kalırsın ne ben

Madem benim gibi biri yok sana dünyada
Ben kalmazsam sen de kalma dünyada

Ben huzurunda ölecek olursam
Neden ölümde eteğini tutmayayım?

Ölüm vakti senin gibi yâr isterim
Öbür dünyada birlikte diriliriz

Senin gibi yâre sahip olduğum sürece
Mahşer yolunun hesabı küçük gelir gözüme

Sen benim hem Cennetim hem hurimsin
Kim dünyada ikisinden ayrılmak ister?

Sonsuza kadar ben seninleyim, sen benimle
Senin sevginden umut kesmem hiçbir şekilde

Biçare Râmîn bu sözleri söylüyordu
İki gözünden kanlı gözyaşı döküyordu

Yüz kere söyledikleri sözleri
Tekrar tekrar baştan aldılar

Onların sözü uzadıkça uzadı
Dünya onların işine şaştı kaldı

Vîse'nin gönlü taştan dağ gibiydi
Yüzü rengârenk bahar gibiydi

Ne Râmîn'in sözleriyle taş yumuşadı
Ne soğuktan rengini yitirdi baharı

Doğudan şafak sökeceği sırada
Vîs'in söyleyecek sözü kalmadı Râmîn'e

Çılgınlıktan Râmîn'in gönlü korktu
Rezillikten Vîse'nin gönlü hararetlendi

Râmîn ayrılık yüzünden çılgına dönüyordu
Vîse gündüzden de rüsva oluyordu

Sabah olunca sözler azaldı
Gümrah gönülleri doğru yola girdi

O anda birbirlerinin elini tuttular
Düşman korkusundan saraya gittiler

Gönlü dertten, ruhu gamdan arıttılar
Sarayın, köşkün kapılarını kapattılar

Sevinçten gül gibi açıldı saçıldılar
Kakum kürklerin, ipeklerin arasında yattılar

Sanki yatakları gökyüzü olmuştu
Orada iki yasemin göğüslü iki yıldız olmuştu

İki can bir bedendeydi sanki
Parlak iki cevher bir madendeydi sanki

Yastıklar Ay ile Pervin doluydu
Yatak nar çiçeği ile nesrin doluydu

Onların yüzüyle, saçıyla yatak odası
Resim atölyesi, kutlu gül bahçesiydi

İki ipek, yüz yüze dayanmıştı
Miskli zincir saçlar birbirine karışmıştı

O yataktan, o iki güzel yüzden
İpekli giysiler, kürkler on kat olmuştu

Bir Ay yüzlü, iki âşık bu halde
Gece gündüz devam ettiler sevişmeye

Oku hedefine hep isabet ettiriyordu
Şarap ile süt birbirine karışıyordu

Bazen şarap dolu altın kadeh tuttular
Bazen birbirlerinin selvi boylarını kucakladılar

Bazen kâfur ile gülü üstüste koydular
Bazen birbirlerinin yarasına merhem koydular

Gerçi gönülleri çok incinmişti
Öpücükle çokça dilediler özrünü

Şah altın tahtına oturmuştu
Vîs ile Râmîn'in işinden habersizdi

Bilmiyordu; Râmîn onun sarayında
Oturuyor gece gündüz sevgilisiyle

Onunla bir kadehten su içiyordu
Ar kılıcıyla ad sanın başını kesiyordu

Devranın kederinden gönlünü arıtmıştı
Cananın yüzünü aşkla doldurmuştu

Kendi isteğiyle tuzağa düşmüştü
İki dünyayı bir dilbere vermişti

İyi talih ve bir aylık eğlence
Altı ayın çetinliğini unutturmuştu

Aşk olmasın; olursa böyle olsun
Âşık genç bahtından payını alsın

Ne hoş olur böyle aşk ile böyle hal!
Âşık olan erkeğe çıkarsa böyle fal

Aşkta böyle bir baht gereklidir
İşin sonuna kadar aşk kolay gelecektir

Nice günler ben aşkı tecrübe ettim
Aşk gününden daha kutlu bir gün görmedim

Şimdi zamane dönmüş, değişmiştir
Sanırım güzellik günleri başlamıştır

92
Şah Mûbed'in Râmîn'den Haberdar Olması

Vîs ile Râmîn bir ay mutluydular
Aşk bahçesinde şimşir gibiydiler

Dünya güzelleşti; kar soğuk azaldı
Yine sıcakların öncüsü geldi

Dünyayı aydınlatan Râmîn dedi: Bize
Artık görünmek gerek şahın gözüne

O bizim sırrımızı öğrenmeden önce
Bu sır gizli kalmamalı bundan fazla

Yiğit Râmîn bu çareyi düşündü
Bir gece tek başına kaleden indi

Merv'den bir konaklık kadar uzaklaştı
Gün ağarınca tekrar geri döndü

Merv yolunda saklanmadan ilerledi
Tek atlı olarak şehir kapısından girdi

Yolun tozuyla, yol giysisiyle
Dosdoğru gidiyordu şehinşahın yanına

Şehinşaha hemen haber verdiler
Büyük bir güneş gösterdi yüzünü

Dünyayı aydınlatan Râmîn yoldan geldi
Selvi gibi boylu; başında Ay var

Yolda epeydir soğuğa maruz kalmış
Belindeki kuşağı bile donmuş

Özgür Râmîn şahın huzuruna çıkınca
Selvi boyu iki büklüm oldu saygıyla

Şehinşah onun yüzünü görünce sevindi
Yolu, geçirdiği günleri sordu

Dünyayı aydınlatan Râmîn dedi: Şahım
İyi adlı, iyi niyetli şahım

Muzaffer bahtın ebedî olsun
Kötülüğünü isteyen, iyi günün yüzünden kötü olsun

Muradın her murattan fazla olsun
Adın her iyi addan daha iyi olsun

Zamanın iyilik içinde ebedî olsun
Şahlıkta iyi bahtın kamuran olsun

Demavend Dağı'ndan büyük gönül gerek
Ki efendimizin yüzünü görmeye dayansın

Çocukluğumdan beri beni sen yetiştirdin
Şimdi başımı Ülker'e kadar yükselttin

Bana hem mal hem makam verdin
Bana hem baba hem ünlü şah oldun

Seni göremediğim için endişeli olmuyorsam
Bil ki cevherimde kirlilik var

Senin dergâhında kapıcı olursam
Kapıcılıktaki yerim Satürn'e yükselir

Nasıl ayrılığına tahammül ederim?
Senden ayrı kalmaya dayanamam

Şahım! Fermanınla Gorgan'a gittim
Çölü, sahrayı kurtlardan temizledim

Kuhistan'a da kılıçla aynını yaptım
Şimdi ceylana boyun eğiyor aslan

Musul'dan Şam'a, Ermen'e kadar
Şehinşahın hiç düşmanı kalmamıştır

Şahımın ışığı sayesinde şu haldeyim
Önümde cihan benim en küçük kulum

Tanrı her şeyi vermiştir bana
Ünlü şahımın yüzünü görmekten başka

Şehinşahımın yüzünden uzağım diye
Sanki ejderhanın ağzında gibiyim

Göklerin Tanrısı ne kadar cömert olsa da
Her şeyi vermemiştir bir kuluna

Gece gündüz çok arzu ediyordum
Efendimin cana can katan yüzünü görmek istiyordum

Gûrâb'dan bir başına hareket ettim
Dağlardan aşağı sel suyu gibi geldim

Yol boyunca hep avlandım
Kara aslanlar gibi av eti yedim

Şimdi bu dergâhın ışığını gördüm
Şahımı tahtında mutlu gördüm

Gönlüm bahar bahçesine döndü sanki
Bir canım var; bin can oldu sanki

Devletten hep umut buldum
Tahtı Cemşid tacının üstüne kurdum

Bir gece şahımın yanında yeyip içeyim
Daha sonra tekrar yola revan olayım

Şahım bundan başka bir şey emrederse
Daha iyi yol bulamam fermanından başka

Şahımın fermanına riayet ederim
Onun fermanına canımı feda ederim

Efendimin emriyle can verirsem
Akılca ben o zaman diri olurum

Şehinşah bu sözleri dinleyince
Onun güzel sözler sıraladığını işitince

Ona dedi: İyi ettin de geldin
Dürüstlüğünü, yiğitliğini gösterdin

Yüzünü görmek gönlümü aydınlatır
Bir günde senin yüzüne nasıl doyulur?

Şimdi kıştır; dışarıda soğuk var
Gece gündüz saz ile mey istemeli

İlkbahar günleri gelince
Çok dostun olur yol boyunca

Ben de Gorgan'a kadar seninle ava giderim
Bahar geldi mi saray sıkıcı olur

Şimdi üstünden yol giysilerini çıkar
Hamama git; yeni giysiler iste

Râmîn onun yanından sevinçle ayrılınca
Şehinşah birçok kaftan gönderdi ona

Özgür Râmîn orada üç ay kaldı
Gönlünün istediklerinden başka şey görmedi

Ne beğenirse bahtı ona veriyordu
Gizli gizli de dilber Vîs'i görüyordu

Gönlünün muradını istediği gibi sürüyordu
Niyetlerini şahtan gizli tutuyordu

Vîs'le hep gizli gizli buluşuyordu
Şah onun hakkında kuşkuya düşmüyordu

93
Mûbed'in İlkbaharda Doz-i Kohen'den Ava Çıkması

Kutlu ilkbahar otağını kurunca
Ovada, dağlarda, su kenarlarında

Dünya kutlulukta bahçe gibi oldu
Yeryüzü güzellikte gökyüzü gibi oldu

Yaşlı dünya tekrar gençleşti
Menekşe zülüflü, lale yanaklı oldu

Ülkenin yüzü hüsrevlerin hazinesi gibi oldu
İpekle, altınla, miskle, amberle

Bülbül güle şakımaya başladı
Bülbül şakımasına tutkun sarhoş âşık gibi

Menekşelik iki zülfünü topladı
Gelincik tarlası gibi kırmızı örtüye büründü

Av hayvanları dağ aralarından ovaya indi
Gece gibi kararmış dallara bahar geldi

Çiçek gelini tahtırevandan indi
Bülbüllerin huzurunu aldı götürdü

Gül yüzünü gösterince, sürekli
Tacına felek yağdırdı yıldızları

Yağmurla dünyada sular mey rengini aldı
Ovaların toprağı amberle macun ooldu

Bahçeler hoşlukta dilberler gibi oldu
Dallar güzellikte yıldızlar gibi oldu

Hava nevruz için hil'atlar dağıttı
Yüz türlü inciyi çiçeklere dağıttı

Dünyayı şahların meclisi gibi görünce
Nergisi bade içme sevinci sardı

Gümüş eller altın kadehleri tuttu
Hüsrev'in tacını Şirin'in tutması gibi

Gül bahçesinden yasemin bahçelerine eserken
Seher yeli sevgilinin kokusunu sevgiliye götürdü

Gül kokulu esinti sevgiliye uğrardı
Hava misk ile amber kokardı

Yaban eşeklerinin sırtı yağmurla yıkanırdı
Akarsulardaki birikmiş dalları temizlerdi

Merv'in çevresi nasıl da parladı
Sanki şehrin eteklerine Şuşter ipeği döşendi

Yağmurla çevre nasıl da güzelleşti
Sanki yağmur damlası güzelliğin kendisiydi

Böyle bir hoş zamanda, güzel vakitte
Dünya terütaze, gün uğurluyken

Şehinşahın canı ava çıkmak istedi
O günlerde şehir ile saray sıkıcıydı

Derhal asker toplayıcıları gönderdi
Büyük, küçük rütbeli askerlere haber gönderdi

Biz Gorgân tarafına gideceğiz
Bir süre domuz ile kurt avlayacağız

Kaplanları dağdan indireceğiz
Ormandaki timsahları derbeder edeceğiz

Karakulakları, parsları salacağız
Ahulardan onlara yiyecek vereceğiz

Vîs şahın gideceği haberini alınca
Sevinç günleri gözünde kuyu gibi karardı

Dadıya dedi: Bundan beter hal var mı?
Hayatta olan yaşamak istemez orada

O diri benim; canımdan usandım
Yüz yerimden kılıç yarası aldım

Mûbed Şah Gorgan'a gidecekmiş
Günü uğursuz, talihi kötü olsun!

Ben ayrılığa nasıl sabrederim?
Bu belalardan nasıl kurtulurum?

Râmîn şahla birlikte gidecekse
Gönlüm de gider onunla birlikte

Yarın yola çıkarsa, vay halime!
Onun atı Rahş bassın ayağını gözüme

Râmîn'in Rahş'ı her adım attığında
Bir dağ basar benim şirin canıma

O gençler şahından uzak kalınca ben
Yoldaki gözcüler gibi görürsün beni

Keşif kolu gibi yolunu gözlerim
Kendi gözümden ona kırba yaparım

Bazen onunla gurbetçilere su veririm
Bazen parlak yakut ile inci veririm

Belki Tanrı duamı kabul eder
Canıma gelen belayı geri çevirir

Bizim için şahtan kötü bela yoktur
Kötü düşünceli, kötü sözlü, kötü niyetlidir

Belki onun elinden kurtulurum
Her an ayrılık derdi çekmem

Dadı! Râmîn'in yanma git şimdi
Anlat ona ne halde olduğumu

Anlat bakalım; benim için ne yapacak
Dostun mu, düşmanın mı istediğini yapacak

Yarın gidecekse şahla birlikte
Bu hayatın hikâyesi kısalmıştır bence

Söyle ona; bunca ayrılık derdiyle
Sen gelene kadar kim kalacak hayatta

Söyle ona: Sakın benden yüz çevirme
Dönünceye kadar beni canlı bulamazsın sonra

Sarayda kalabilmek için
Bul şu dünyada bir bahane

Şahla gitme; sen burada kal
Onu gama batır, sen gamsız kal

Açık bahtın senden yana olması gerek
Ay, yıl boyunca ona körlük, sıkıntı gerek

Dadı derhal Râmîn'in yanına gitti
Bu söz Râmîn'in yarasına tuz serpti

Vîs'in mesajını bir bir Râmîn'e iletti
O sözler mesaj değil, oktu sanki

Râmîn'in yüreği gamdan küt küt attı
Kanlı gözyaşları kirpiklerinden damladı

Bir süre ayrılık derdiyle zarı zarı ağladı
Çünkü ağlayıp inleyerek yaşıyordu

Bazen azap, bazen dert, bazen korku
Ayrılık yüzünden kalbi iki parça olmuştu

Sonra dadıya dedi ki: Mûbed
Bu konuda bana ne iyi bir şey dedi ne bed

Ne kendisi bir şey dedi, ne haber gönderdi
Belki de bunu söylemeyi unuttu

Şimdi bana gitmemi buyurursa
O zaman başlarım bahane aramaya

Gidecek olursa, ben Merv'e dönerim
İki ayağımın ağrısını bahane ederim

Yola devam etmemek için özrüm olur
"Şah derdimden haberdardı" derim

Ava gitmek benim huzurumu artırır
Ama ayak olmayınca yol gidilemez

Sandım ki şehriyar biliyor halimi
Ağrılı, perişan halde olduğumu

Bu yüzden bana yola çıkma haberini vermedi
Başkentte böyle şahsız kaldım

Bu düşüncem doğru çıkarsa
Kaldım demektir bu dünya Cennetinde

Dadı, Vîs'e bu haberi iletince
Şehinşahlık müjdesi getirmiş gibi oldu

Aşk arayan ruhu kedersiz oldu
Yüzünde sevinç gülleri açtı

94
Şah Mûbed'in Ava Çıkması, Râmîn'i de Yanında Götürmesi

Felek dağlara verince murassa eyer takımını
Yeryüzüne verince incili yaygıyı

Kaleden çelik boruların sesi geldi
Çanların, nayın, kösün, nefirin sesi geldi

İlkbaharda ağaç dallarının coşması gibi
Coştu bahadırları, süvarileri

Asker kalabalığı Merv'den geliyordu
Deniz dibinden gelen dev dalgalar gibiydi

Özgür Râmîn şahın yanına gitti
Usulüne göre yol giysilerini giymemişti

Şehinşah yiğit bahadırlarının önünde
Ona dedi: Bu ne hal böyle?

Git, hazineden ne gerekiyorsa al
Sensiz avdan zevk almayız biz

Râmîn şahın yanından ister istemez ayrıldı
Ağzına yüz olta saplanmış balık gibiydi

Râmîn, Gorgan yoluna koyulmuştu
Sanki kurt onun koyununu parçalamıştı

Râmîn ister istemez düştü yola
Ciğeri yaralı okla, gönlü kargıyla

Vîs, Râmîn'in gidişini haber alınca
Ansızın bir huzursuzluk başladı canında

Yanan yüreğinden haykırarak diyordu
Eşini göremediği için ağlıyordu

Neden yalnızlık korkusu çekmeyeyim?
Niçin yüzüme yakutlar yağdırmayayım?

Gönlüm sevince, naza alışmıştı
Şimdi doğan pençesindeki kekliğe döndü

Dostum yokken sessiz kalmam yazıktır
Ayrılık yüzünden ağlamak gerekir

Dadı! Derdime inanmıyorsan
Bak kanlı gözyaşıma, sarı yüzüme

Sözlerim gözyaşı, gözlerim dilimdir
Herkese sırlarımı söylemektedir

Bir gönülle nasıl çekerim bunca acıyı?
Bütün gönüller yük altında ondan dolayı

Kendi canım yüzünden ağlıyorum, değil sevgilimden
Sevgilim gitti; o burada nasıl kalabilir?

Sabırsız gönlüm nasıl huzur bulur?
Bu belaya sabretmek mümkün değil

Terasın bir ucundan Râmîn'i gördü
İster istemez Mûbed'le birlikte yola çıkmıştı

Beline ipekli bir kuşak bağlamıştı
Üstüne Keyânî kemerini kuşanmıştı

Yoldan kalkan toz zülüflerine konmuş
Sevgilisinin derdiyle yüzünde renk kalmamış

Sevgilisine veda bile edemeden
Çölde kaybolmuşa, nehirde boğulmuşa dönmüş

Onu görünce Vîse'nin yüreği kabardı
O perişanlıkta gönlüne diyordu

Selam olsun kekik gibi kokan sevgilime
Selam olsun asker süvarime

Selam olsun sevgi dolu arkadaşıma
Selam olsun güzellerin emirine

Vedalaşmadan yanımdan ayrıldın
Adeta aşkımdan gönlünü kopardın

Sen askerle birlikte gittin; vay canıma!
Keder orduları sökün etti başıma

Gönlümü bağladım yüz çelik zincirle
Hepsini kırdı, düştü seninle birlikte yola

Canım böyle kalacaksa ayrılık içinde
Sen gelene kadar ağlayacağım ayrılık içinde

Canımın dumanından bulutlar göndereyim
Bulutları gözlerimden akan yaşla doldurayım

Bulunduğun yeri sulak, yemyeşil yapayım
Yağmurumla yollarının tozunu bastırayım

Çünkü senin yüzün ilkbahar gibidir
İlkbaharda bulut ile yağmur gereklidir

Râmîn şehirden bir konaklık uzaklaşmıştı
Âşıklığı yüzünden yoldan haberi yoktu

O kadar derin düşünceler içindeydi ki
Konak yerine vardıklarını bilmiyordu

Yol boyunca inlemiş durmuştu
Hastanın inlemesi şaşılacak şey değildir

İnlerken bir şeyler söylüyordu
Bu sözleri eşinden uzak kalan söylerdi

Zamanede dün gece gibi bir gece gördüm
Bûse oktu, iki dudak ise hedef

Şimdi bugün gibi bir gün görüyorum
Onun ayrılığı pars, ahu oldu benim canım

Nereye gitti dün geceki saadet ile naz?
Şekerli akik dudaklar, ballı inciler

Bunca yılın cefasını gönülden yıkamıştım
İpek gibi göğüs ile iki gümüş nar vardı

Dostun yüzüyle yüzüm gülistan gibiydi
Karanlık gece onun sayesinde aydınlık gündüzdü

Gözlerim böyle bir geceyi gördü
Nasıl görebilirim böyle bir günü?

Bu gündüz değil; canımın külhanıdır
Âşıkların zamanının belasıdır

Hiçbir âşık böyle günü yaşamasın
Zorluklar içinde sabredip, ruhu yanmasın

Eğer zamane ölçücülük edecek olsa
Şu bir gün gibisini yüz yıl boyunca ölçmez asla

Şehinşah konak yerinde attan inince
Âşık Râmîn de gitti şahın yanına

Yüzünde binlerce şahit vardı
Sabır ile akıl onun bedeninden ayrılmıştı

Ne şahla birlikte oturdu ne mey istedi
Ayaklarının ağrısını bahane etti, kalktı

Ondan sonra akşama kadar öyle kaldı
Gönlü sanki canıyla savaşmaktaydı

Ruhu dertli, yüzü toz içindeydi
Bedeni gönül, gönlü dert olmuştu

95
Râmîn Gitti Diye Vîs'in İnlemesi, Dadıdan Çare İstemesi

Râmîn, sevgili Vîs'ten uzaklaşınca
Neşe, murat diye bir şey kalmadı onda

Hep Ay vardı, sonra Güneş doğuyordu
Onun gibi sarı, onun gibi uykusuz duraksızdı

Râmîn'in adını dilinden düşürmedi
Güzel yüzünü kanlı gözyaşıyla süsledi

Dadısına dedi: Dadı! Bul bir çare
Sevgisi kötü yârim gitti; dönsün bana yine

Dadı! Şefkatinle canıma bağışla
Dosta vuslat yolunu göster bana

Benim bu belaya dayanacak gücüm yok
Bu ayrılık derdine sabredecek gücüm yok

Dadı! Hikâyemi benden dinle
Akarsu gibi anlatayım sana

Cahillikle gönlümü yitirdim
Şimdi gönülsüzlükle sarhoş gibiyim

Bu gönülsüzlüğümden dolayı beni kınama
Çünkü kıyamet koptu benim canımda

Bir ateş geldi, bana düştü
Benim gönlüme, senin eteğine düştü

Suyun karşısında her ateş zebun oldu
Gözyaşlarım yüzünden ateşim çoğaldı

Üstüne bahar sellerini akıtıyorum
Kim görmüş ateşin büyüdüğünü yağmurdan?

Dün gece kötü durumdaydım, dediğim gibi
İğnelerin, dikenlerin üstünde yattım sanki

Şimdi gündüz oldu; kuşluk vaktidir
Ama gözümde karanlık gece gibi karadır

Benim gündüzüm sevdiğimin yanaklarından gelir
Benim gecem sevdiğimin saçlarından gelir

Bilmiyorum, kader benim için ne yazmıştır
Bahtımın bana yaptıkları çok çirkindir

Kırlara çıkayım, çobanlarla dolaşayım
Sevgililerin etrafında dolanmayayım

Şehirde tufan kopsun ağlayışlarımdan
Dağdaki kayalar düşsün iniltilerimden

Ne yapayım, kimle oturayım, bilmiyorum
Dostun yerine âlemde kimi göreyim?

Görmeyim dünyayı; gözlerimi bağlayayım
Gördüğüm her şeyden muhtaç haldeyim

Gördüklerimden ne kazancı oldu ki gönlümün?
Mutluluktan, uykudan koptum

Ben kendi bahtımı çok denedim
Yaralı, gamlı olmak dışında ondan bir şey görmedim

Zamanımın daha kötü geçmesine sebep oluyorum
Denediğim bahtı tekrar deniyorum

Hikâyemi baştan sona kadar dinledin
Derdimin dermanı ne? Şimdi söyle bakalım

Dadı ona cevap verdi: Asla
Kendi işinde âciz olmamalısın

Bu ağlamalardan, inlemelerden ne gelir?
Olsa olsa gamın üstüne gam gelir

Senin yaşıtların sevinç, naz içinde
Başlarını dik tutuyorlar gönül muradıyla

Sen hep böyle azap, dert içindesin
Üzüntülerinle bende huzur bırakmadın

Dünya sana kendi canın için gerekli
Her türlü ilaç yara için gerekli

Derdin de dermanın da senin elinde
Niçin elin bağlanmıştır çareye?

Tanrı sana padişahlık vermiş
Büyüklük, olgunluk, liyakat vermiş

Evinde Şehrû gibi annen var
Vîrû gibi yaverin, kutlu biraderin var

Râmîn gibi liyakatlı sevgilin var
Hüsrevliğe, şehriyarlığa yaraşırsın

Bütün hazinen dolmuş mücevherle
Arkanda destek olan büyük ordun var

Bunlar büyüklüğün bahanesidir
Büyük olmaya çalış; kısa kes şu masalı

Sen Mûbed'e çok kötülük ettin
Aynı şekilde onu kaç kez denedin

Ne onun öfke şeytanı daha iyi oldu
Ne onun taze aşkı daha da eskidi

O nasılsa, öyle; sen de öylesin
Bu böyle devam edecek senin için

Şimdi çareni, dermanını kendin ara
Tohum var, su var, ırmak var

Mûbed bu meseleyi anlamadan önce
İçindeki kinle canımıza saldırmadan önce

Kin gütmektedir üçümüze de
Bize kininden dolayı benzer pusudaki aslana

Aklında bulunsun, bir gün ansızın
Anlarsa, çıkacaktır pusudan

Râmîn'den daha iyi yoldaş bulamazsın
Altın tacı koy sen onun başına

Sen kraliçe ol, o da şah olsun
Birbirinize karşı Ay ile Güneş gibi olun

Zamanede ne şah ne komutan kalsın
Bu şah sana yaver olacak kişi değil

Erkek kardeşin birinci yaverin olsun
Ondan sonra diğer ünlü şahlar gelsin

İyi şahlar Mûbed'e karşı kinlidir
Herkes Râmîn ile Vîrû'yu istemektedir

Aklınla geçinmeye çok gayret ettin
Gönlün için ne çok bela çektin

Şimdi bir çare bul bilgin sayesinde
Bu üzüntülerin dönüşsün huzura

Bir şey yapacaksan şimdi yap
Bulamazsın bundan daha iyi vakti

Merv'de ne şah ne ordusu var
Şehinşahın bütün hazineleri elindedir

Bu hazineyi toplamak için ne zorluklar çekti
Hazine zahmetsizce eline geçti şimdi

Onun parasıyla şahlığı, fermanlığı satın al
Şahlığın bedeline sahipsin bol bol

O gelip senin tepene binmeden önce
Sen bin onun tepesine; kavuş üne

Bu tedbire başvuracaksan oturma
Durumu mektupla bildir Râmîn'e

Söyle ona Mûbed'in yanından dönsün
Gelirken rüzgâra ortak olsun, hızla gelsin

O gelince bir tedbir düşünürüz
Mûbed'i kötü mü kötü güne düşürürüz

Yasemin kokulu Vîs bu sözleri dinleyince
Sevinç gelincikleri belirdi yüzünde

96
Vîs'in Râmîn'e Mektup Yazması

İpek, misk, amber ile kalem istedi
Gönül derdiyle Râmîn'e mektup yazdı

Mektuptaki sözleri inilti doluydu
O sözlerden adeta kan damlıyordu:

Şefkatli, sevgi dolu sevgilim
Sen gönül alan sevgilim; işte mektubum

Bu mektubu taşa okuyacak olsan
Çengin iniltisi gelir kulağına taştan

Şefkatli yârinden, inleyen âşığından
Sevgiden bıkmış katı yürekli yârime

Ben uykusuz, yemez içmez olmuş âşık bendenden
Şaha verdin gönlünü Ay ile Güneş gibi

Hasta, uzak düşmüş, inleyen âşığından
Düşmanların muradınca, gönlümün muradından uzakta

Ateşte yanan, kıvranan kulundan
Dünyası kararmış, bahtı serkeş kulundan

Bedbaht, zavallı, ağlayan hizmetkârından
Kanlı gözyaşı akıtan gözlerinden

Gönlü yaralı, ruhu yaralıdan
Gözleri akik döken, altın gibi sararmış yüzlüden

Solmuş, muhtaç, dertli sevgilinden
Vücudundaki her saçı zincir olandan

Zayıf, kararsız, gönlü yaralıdan
Bir ırmak akıtan her gözünden

İşte böyle zor durumda mektup yazdım
Şimdi benim gibi bir bedbaht yoktur

Vücudum kıvranıyor, gözlerim ağlıyor
Gönlüm üzüntü ateşinde kebap oluyor

Bedenim yanan, gözyaşı döken muma benziyor
Koyu bulut gibi gönlümden duman çıkıyor

Belanın munisi, gamın arkadaşıyım
Ayrılık denizinde battım, boğuluyorum

Ne kadar zavallıyım! Böyle ağlıyorum
Bir elim gönlümde, yastığımda diğer elim

İki dudağımın akiği firuze gibi oldu
Dünya benim canıma acır oldu

Bir gözüm bin inci yağdıran buluttur
Bir canım var, bin türlü kaygıyla doludur

Ayrılık geldi, bütün gizli sırlarımı
Kanlı gözyaşlarıyla yanaklarıma yazıyor

Gözyaşlarım gözlerimi denize döndürdü
Şimdi uykum gözyaşlarımda boğuldu

Yatacağım yeri sular altında bulursam
Suyun içinde nasıl uyuyabilirim?

Şu mektubu yazdığım elimle
Mutluluk yaygısını katladım

Acı çekmekten bedenim eridi
Gam çekmekten gönlüm kaçtı

Dünyadan muradımı nasıl isteyebilirim?
Çünkü canımda ne gönül kaldı ne beden

Neden uzaklaştırdın benden güneş yüzünü?
Canım, ruhum gibi bana yaraşırdı

Senin yüzünden uzak kaldıkça ben
Zayıflıktan kıla dönerim ben

Gündüzleri dert ortağım güneştir
Çünkü yüzün gibi nurlu, parlaktır

Geceleri dert ortağım yıldızlardır
Baktığımda, senin dişlerine benzerler

Yanlış söyledim; öyle kederim yok
Kimse olamaz benim dert ortağım

Çektiğim acıları dağ deneyecek olsa
Su yerine bir şey gelmez ondan kan dışında

Bana nasihat ediyor dostlarım
Beni kınıyor düşmanlarım

Bana nasihat etmekten, kınamaktan beni
Alamet ettiler dünyada beni

Bu güneş değil, keder yağdıran buluttur
Bu ayrılık değil, zehre bulanmış kılıçtır

Niçin insanlar aşka gönül verir?
Niçin böyle kötüyü kendi canı için ister?

Eğer her sevgili benim gibiyse
Bir iz kalmasın onlardan dünyada

Nice günler onların haline güldüm
Şimdi güldüğüm için pişman oldum

Düşman gibi güldüm ben onlara
Şimdi onlar ağlıyor benim halime

Âşık olmadan önce beni gördün
Gökyüzündeki güneşten parlaktım

Şimdi selvi boyum yay gibi oldu
Gül yanaklarım safran gibi sarardı

Meyvalı dal nasıl iki büklüm olursa
Kaygı yükünden iki büklüm oldu boyum da

Vücudum yay gibi eğildi
Kanlı yaşlarım bedenime kiriş gibi gerildi

Beni burada perişan halde bıraktın
Gittin, ayrılık Rahş'ını koşturdun

Atının toynaklarından kalkan toz
Temren gibi iki gözüme oturdu

Yüzünün hayali gözlerimdedir
Göz yoluyla canım ağlamaktadır

Bana diyorlar: Boşuna ne inliyorsun?
İnlemekten sazlıktaki kamışa döndüm

Giden yâr geçip giden güne benzer
Geçmiş üzüntülere neden yer verirsin gönlünde?

Şimdi gecedir; güneşim gitmiştir
Dünya ebedî karanlığa bürünmüştür

Şimdi umutla oturmam daha doğrudur
Damın ardındaki güneş yine gelecektir

Geçmiş bahar nevruzla yine gelir
Sevgilim de bir gün geri gelir

Sevgilim, selvi boylum, Ay yüzlüm
Süvarim, aslan avcım, nam arayanım

Aşk işinde ne olduğumu bilirsin
Aşka canımı feda ederim

Senin saçının bir teli gözümde
Canımdan değerlidir yüz kez daha

Seni isterim, değil temiz canımı
Seni ararım, aramam onu bunu

Aşk işinde beni çok denedin
Aşk işinde benden hoşnut kaldın

Şimdi sana vefada şu haldeyim
Şahitim var kan oturmuş gözlerimden

Vefam hakkında kuşkun varsa
Gel de bak şu şahitlerime

Gel, dinar gibi sarı yüzümü gör
Dinar üstüne yağan dürrüşehvarları gör

Gel, gör Ceyhun'a dönmüş gözlerimi
İki Ceyhun yüzünden dünya kan doldu

Gel, iki büklüm olmuş boyumu gör
Neşe benden kaçtı, ben insanlardan

Gel, nasıl perişan olduğumu gör
Tıpkı on yıllık hasta gibiyim

Gel, bahtımın nasıl karıştığını gör
Sanki her an gözlerim oluyor kör

Gel de gör aşkımın çoğaldığını
Aşkımın endazeyi şaşırdığını

Eğer yanıma koşmakta geç kalırsan
Geri geldiğinde beni hayatta bulamazsın

Yüzümü bir kere daha görmek istersen
Ne dinlenir ne uyur ne otursun

Bu mektubu okuyunca geri dönersin
Üç günlük yolu bir günde katedersin

Sen gelene kadar feryat edeceğim
Yoluna oturup gelmeni bekleyeceğim

Canımı almazsa acılarım, dertlerim
Aşk derdiyle divane olurum

Tanrı'dan gece gündüz şunu diliyorum
Gönlümü aydınlatan! Yüzünü tekrar göreyim

Yağmur damlalarından çok selam olsun benden
Benim şahıma, süvariler şahıma

Deniz suyundan çok selam olsun benden
O güneş yüzlüye, selvi boyluya

Allahım bir süre bırak canımı
Göreyim onun yüzünü, sonra al canımı

Yüreğimdeki dağla canım çıkarsa
Dünyanın sonu gelir canımdan çıkan dumanla

Dilber Vîs mektup yazmayı bitirince
Hızlı giden ulakla gönderdi mektubu ona

Onun yakınlarından yürekli bir adam
Dağ gibi iri bir atı koşturdu

Dağlardan akbaba gibi geçiyordu
Çölleri mektup gibi katediyordu

Ne gece uyudu ne gündüz dinlendi yolda
Ay yüzlünün mektubunu götürdü Râmîn'e

97
Vîs'in Mektubunun Râmîn'e Ulaşması

Râmîn selvi boylusunun mektubunu görünce
Genç bahtın yüzünü görmüş gibi oldu

İki yakut, şeker dudağıyla onu öptü
Mektubu mahmur gözlerine, başına koydu

Mektubun bağını çözüp okuyunca
Gözlerinden kehribar rengi yaş boşandı

Canından sabırsızlık dumanı yükseldi
Yanaklarından hasret yaşları süzüldü

Canından gelen hararetli sözler etti
Bu sözler altın suyuyla yazılmaya değerdi

Gönlüm daha ne kadar böyle olacaksın?
Ay boyunca gam, yıl boyunca bela göreceksin?

Gönlüm! Murat, nam arayan kişi
Bilgiyle, huzurla aramaz bunu

Âşık olan korkmaz keskin kılıçtan
Kızgın filden, kükreyen aslandan

Ne kardan, tipiden ne deniz dalgasından
Ne yağmurdan, soğuktan, sıcaktan

Gönlüm! Âşıksan, neden bunca korkarsın?
Neden herkese çare, derman sorarsın?

Senin feryadını, iniltini kim işitir?
Sen kendin için çalışmazsan, kim çalışır?

Bunca zebunluk varken aşk senin neyine?
Azlık senden, çokluk düşmandan yana

Bir gün güzel güzel yer içersen
Ağlamayla, düşkünlükle geçer bir yılın

Şimdi ya düğümü çözersin
Yahut tamamen itaat edersin

Kendime elimden daha iyi birader bulamam
Biraderim için kılıçtan iyi yaver bulamam

Bundan sonra onunla geçinirsem, adam değilim
Bırak; bu sır açığa çıkarsa çıksın

Dünya önüme ölümden başka ne getirir?
Canıma kılıçtan başka ne yağdırır?

Tehlike arayan, düşmandan kaçınır mı?
İnci arayan, denizden uzak durur mu?

Denizde inci timsahla yanyanadır
Dünyada bal ise zehirle yanyanadır

Kılıç murat şarabının kadehidir
Mutluluğa giden yolda aslan vardır

Aslanlardan geç, kadehten mey iç
Çünkü kış ayının ardında nevruz vardır

Mutluluğu kolaylıkla elde edemezsin
Zahmet çekmeden muradınca yaşayamazsın

Pusu kurmanın bin türlü zahmeti var
Bir av yakalamak için dağda, ovada

Şahlık ile emir gücü gibi bir av yoktur
İnsan böyle bir avı nasıl kolay yakalar?

Benim önümde şahlık gibi bir avım var
Ay vücutlu dilber Vîs gibi sevgilim var

Neden bahtımla bu kadar didişeyim?
Neden bu ateşin üstüne su dökmeyeyim?

Neden bu kadar şaşkın şaşkın oturayım?
Neden pusumdan dışarı çıkmayayım?

Bazen tuzaktayım, yârim de tuzakta
İster istemez razı olmuş derde, acıya

Neden bu tuzağı yıkıp bozmayayım?
Utanç ağacını kökünden kesmeyeyim?

Ama her şeyin bir yeri vardır
Şimdi iş yapmanın zamanıdır

Nisan ayında açan çiçekler
Kış ayında ağaçta bulunamaz

Belki de şimdi bela günleri sona erdi
O günler gitti, başka gün geldi

Acılarımızın çetin kış ayları geçti
Şimdi bahtı açıklığın baharı geldi

Râmîn böylesine sözler ediyordu
Gönül derdiyle yılan gibi kıvranıyordu

Bedeni yolda, gönlü Vîs'teydi
Gözünde Vîs'in hayali kalmıştı

Akşama kadar kararı, sabrı kalmamıştı
Gönül dumanı yüzünden dudakları morarmıştı

Güneşin doğması için gözü doğudaydı
Gece ordusu gidip ona yol açılacaktı

98
Râmîn'in Hile Yaparak Kohendoz'a Gitmesi, Zerd'in Öldürülmesi

Gündüzün ateşinden gecenin dumanı kalınca
Felek şebboylarla yeryüzünü döşeyince

Onun güneşi kızıl atın sırtına bindi
Kır at üzerinde mehtabı geri dönünce

Râmîn ordugâhtan yola çıktı
Ay ile Pervin dışında onu gören olmadı

Onun önünde kırk kişiyle Vîs'in elçisi vardı
Onların her biri bir orduya bedeldi

Türkler gibi bazen koşturarak bazen hızlı giderek
Bir haftada Gorgan'dan Merv'e geldi

Râmîn ovadan ayrıldığında
Ancak bir günlük yol zahmeti kaldı

Vîs'in elçisini önden gönderdi
Vîs için ona çok direktif verdi

Benim haberimi ona gizlice ver
Çünkü işimizin gizli kalması iyidir

Bu sırrı Vîs ile dadıdan başkasına söyleme
Dadı bizim için sermayedir zira

Söyle ona bu sefer yapacaklarımız
Her dilde efsane haline gelecek

Bundan böyle Mûbed'in yüzünü görmemeli
Görürsem, her türlü kötülüğe layığım

Yarın gece kalede dikkat kesil
Gece yarısını geçince bana kulak ver

Bir çare bul; senin yanına geleyim
Sana zafer yolunu göstereyim

Ben gelene kadar bu sözü saklı tut
Çünkü sır perdesini ben yırtacağım

Elçi, Râmîn'in yanından ayrıldı
Yolda şahinden hızlı gidiyordu

Gümüş göğüslü, gülendam Vîs o sırada
Merv'de dinleniyordu Kohendoz'da

Hilekâr şahın hazineleri orada
O kalede tutulurdu daima

Kale muhafızı olan ünlü komutan Zerd
Onun malı Mûbed'inkinden fazlaydı

Şahın seçtiği veziri, erkek kardeşiydi
Hazinesi ve mallarıyla bir başka Karun'du

Gönül alan Vîs'in gözcüsüydü
Oradan dünyaya hükmederdi

Elçi Gorgan'dan geri dönünce
Şehir kapısından Merv'e girdi gizlice

Sonra kadınlar gibi üstüne örtü aldı
Katır sırtında Vîs Banunun yanına vardı

Vîs'in sarayda bir âdeti vardı
Her gün bir kadın için eğlence düzenlerdi

İleri gelenlerin hanımları ona giderdi
Mutlulukla bir haftayı onun yanında geçirirdi

Bu güzel hileyle Râmîn'in adamı
Zerd'den gizlice Banunun yanına gitti

Râmîn'in bütün mesajlarını iletti
Her mesaj inci, şeker gibi güzeldi, tatlıydı

Kim bilebilir Vîs'in o andaki sevincini?
Çare bulan adam sayesinde Vîs'in özgürlüğünü

Sanki bir müflis büyük hazine bulmuştu
Veya ölen biri tekrar dirilmişti

Derhal Zerd'e birini gönderdi
Dün gece bahtım düşümde haber verdi

Vîrû'nun biraz derdi, halsizliği vardı
Şimdi sağlığı eski haline geldi

Bugün ateşgedeye gitmek istiyorum
İyileştiği için ateş yakmak istiyorum

Ateş için yemek vereceğim, bağış yapacağım
İyilik, temizlik, huzur adına

Komutan dedi: Pekâlâ, öyle yap
Daima iyi adlı ol, din işi yap

Daha sonra Vîs sevdikleriyle gitti
Yanında büyüklerin, ünlülerin eşleri vardı

Horşîd Ateşgedesinin kapısına gitti
Bu ateşgedeyi Şah Cemşid yaptırmıştı

Ne çok koyun kestirdi, kan akıttı
Bütün etleri dertlilere bağışladı

Ne çok giysi, mücevher saçtı
Avuç avuç altın, gümüş saçtı

Gece olup, karanlık gölgesini salınca gökyüzüne
Elçi gitti, Râmîn'i getirdi

Eyvanda yabancı kimse kalmadı
Yaşlı Keyvan, Müşteri'nin zebunu oldu

O sır dünyada gizli kaldı
Çiçek açmış dallara rüzgâr bile esmedi

Yapılacak iş çok tehlikeli olsa da
Kolaylıkla hallolur baht açık olursa

Nitekim Vîs ile Râmîn için
Meşakkat ağacı sevinç meyvesi verdi

Bütün büyüklerin eşleri gitti
Bütün yabancılar kapıdan çıktı

Vîs'in adamlarıyla Râmîn kaldı
Derhal savaşçılar at bindi

Kırk yürekli savaşçının her biri
Kadınlar gibi örtüye bürünmüştü

Bu hileyle şehir kapısından çıktılar
Ateşgededen Kondoz yolunu tuttular

Önde meşaleciler gidiyordu
Hizmetkârlar, yol açıcılar yer alıyordu

İnsanların yoldan çekilmesini sağlıyorlardı
Bu sayede sırrı saklı tutuyorlardı

Bu tedbirle Râmîn'i kaleye götürdü
Kırk savaşçı da kadın örtüsüne bürünmüştü

İçeri girince Kondoz kalesini kapattılar
Muhafızlar burçlara çıktılar

Gürültü çıkardılar, bağırıp çağırdılar
Vîs'in sarayını düşmanla dolu bulmadılar

Gece sevgisiz can gibi kararınca
Ortalık katran karası olunca

Hava deniz dibinden daha karanlık olunca
Gökyüzü deniz dibi gibi inci dolunca

Feleğin ordusu doğudan yükselince
Sanki karanlıktan İskender gelmiş gibi

Savaşçılar pusularından çıktı
Her biri mersin yaprağını andıran hançerini çekti

Yakıcı ateş gibi kaleye düştüler
Kılıçlarıyla kesmeye başladılar

Pars nasıl uyuyanın başına gelirse
Râmîn de yaklaştı biraderinin başına

Zerd uykudan sıçradı, iki kılıç aldı
Savaşırken aslan kadar cüretkârdı

Sarhoş fil gibi, Râmîn'e saldırdı
Ölüm geldi, onun canını almak istedi

Râmîn ona dedi: At kılıcını
Benden zarar gelmez canına

Ben Râmîn'im; senin küçük kardeşin
Canını ateşe atma bir kin için

At kılıcını, bağlanması için uzat elini
Bağ senin için ölümden, öldürülmekten iyidir

Komutan işitince Râmîn'in sesini
Öfkeyle köpürdü, çattı kaşlarını

Râmîn'e sövüp saymaya başladı
Onun iyi adını kinle, çirkince andı

Düşmanını tanır aslan gibi, Râmîn'e saldırdı
Ansızın Râmîn'in başına kılıcını indirdi

Râmîn kalkanını hemen başına tuttu
Bir kalkan darbesiyle kılıcını düşürdü

Sonra kılıcını Zerd'in başına vurdu
O darbeyle Zerd'in beynini dağıttı

Bir hareketle başını düşürdü
Yere Zerd'in başından kızıl kan boşandı

Bahtı ters Zerd bu şekilde öldürüldüğünde
Başkalarının çetin savaşı vardı kale içinde

Yüzüne kan damlası gelir korkusuyla
Gökyüzündeki Ay buluttan çıkmadı dışarıya

Her damda yere serilmiş bir ölü vardı
Her dağda bir ölü yığını vardı

Niceleri Kondoz burçlarından atladı
Ölüm korkusuyla ama ölümden kurtulmadı

Niceleri kinle savaştı
Vîs için ama canını kurtaramadı

Nerede düşman varsa perişan oldu
Hem gece hem Râmîn iyi niyetli değildi

Gecenin üçte biri geride kaldığında
O devlet Zerd'in elinden çıkmıştı tümüyle

Böylesine karanlık gece
Ebedî muradı verdi Râmîn'e

Gerçi ona hazine, mücevher verdi
Ama ondan kardeşini almadan vermedi

Dünyada ne görürsen, böyledir
Sevgi balının altında kin zehiri vardır

Gülü dikenle, nazı gamla birliktedir
Havası eziyetle, kârı zararla birliktedir

Râmîn onu yerde ölmüş halde görünce
Üstünü başını paraladı o anda

Diyordu: Benim kutlu kardeşim
Canım, gözüm gibi kıymetli kardeşim

Râmîn ölünün başında çok ağladı
Çok üzüldü, kederlendi; yararı yoktu

Ağlamanın, sızlanmanın yeri değildi
Orası savaş yeri, nam salma yeriydi

Kötü bahtı yüzünden Zerd ruhunu verince
Sürü çobansız kaldı Râmîn'in önünde

Hançer hutbe okuyor gibiydi
Onun tahtı savaşçıların kalbiydi

Râmîn'in şahlığına hutbe okuyordu
Felek okunan hutbeye âmin diyordu

O gece meşhur gecelerden biriydi
Vîs'in değerli Râmîn'e aşkı gibiydi

Gece karanlık, bedbaht, kötü düşünceli
Yaralı gönüllerle birlikte geçti

Gün ağarınca Râmîn'in bahtı yükseldi
Dünyaya şahlığını ilan etti

Dünyayı aydınlatan Râmîn sabahleyin
Bahtından dolayı mutluydu, sevinçliydi

Açıkça oturmuştu sevgilisiyle birlikte
Gönlünün isteğini yapıyordu, bahtı muradında

99
Râmîn'in Mûbed'in Hazinesini Alması, Deyleman'a Kaçması

Sonra bütün Merv'den topladı
Kısa zamanda bütün develeri, katırları

Şahın bütün hazinelerini aldı
Hazinede bir iplik bile bırakmadı

Merv'de iki gün kaldı
Sevgilisi ve hazine ile birlikte yola çıktı

Vîs'i altın mahfeye oturttu
Pervin ile Yedi Yıldız arasındaki Ay gibiydi

Deve önde, on bin katırlık kervan arkada
Yoktu dinarın, mücevherin hesabı

Hızla yol alıyordu
Gece gündüz çölde ilerliyordu

Bir haftada iki haftalık yol gidiyordu
İki haftada çöl geride kalıyordu

Şah, Râmîn'in yaptıklarını haber aldığında
Dünyayı aydınlatan Râmîn varmıştı Kazvin'e

Kazvin'den Deyleman diyarına geçti
Adının sancağı gökyüzüne yükseldi

Deyleman arazisi muhkem bir yerdir
Orada Gîl ile Deylem'den bir ordu vardır

Karanlık gecede onların okçuları
İnsanlara uzaktan seslenir

Bazıları ok ile kargı fırlatır
Darbesiyle zırhı, kaftanı deler

Okçu okunu nasıl atarsa
Onlar da harbeyi öyle atar

Savaşırken adeta dev olurlar
Dünya onların yüzünden viran olur

Savaşta geniş kalkan kullanırlar
Yüz renkle desenli, duvar gibi kalkanlar

Nam, şöhret sahibi insan oldukları için
Ay, yıl demez, birbiriyle mertçe savaşırlar

Âdem'den şimdiye kadar sayısız şah
Yedi ülkenin şahı olanlar

Ne o toprakları muzafferce fethettiler
Ne o toprakları haraca bağlayabildiler

Henüz o diyarlar öyle bâkir kalmıştır
Bir şah bile oradan muradını almamıştır

Râmîn o topraklara şah olarak gitti
İyi bahtıyla, iyi düşünceyle gitti

İki gün yol yorgunluğunu attı
Bahtının tahtında rahatça dinlendi

Sonra bir sığır postunu yere serdi
Elli altın, gümüş para kesesi çıkardı

Bir altın kadehi başına dikti
Altın kadehle altın, gümüş dağıttı

Onun hem gönlü hem parası vardı
Onun yanında olan, onu isteyen çoktu

Mücevher yağmuru yağmaya başlayınca
Çiçek açtı bahtının baharı da

Yapraktan, kumdan, su damlasından, balıktan
Daha fazlaydı ordusunun askerleri

Bütün dünya onun çevresinde toplandı
Hem Râmîn'in hem sayısız dinarın başında toplandı

Onun çevresinde bulunan büyükler
Birlikte onun fermanına itaat ettiler

Keşmir, Âzîn, Vîrû gibisi
Behram, Rohâm, Sâm, Kîlû gibisi

Başka şahlar her bir yerden
Râmîn'e bir ordu gönderdiler

Bir ayda Râmîn'e o kadar asker geldi ki
Yollar, sapalar bile dar geldi

Ordunun başkomutanı Vîrû idi
Veziri, kahramanı Kîlû idi

100
Râmîn'in Hazineyi Vîs'le Birlikte Götürmesinden Mûbed'in Haberdar Olması

Haberi ordugâha götürdüklerinde
Şahın üst düzey adamlarına haber vermediler

Çünkü o kötü huylu bir padişahtı
Merhametsiz şahlardan da kötüydü

Hiç kimse ona bu durumu söyleyemedi
Herkes bunu saklamayı uygun gördü

Bu sır ondan üç gün saklandı
Râmîn'in işi bu arada kesinleşti

Şah öğrenince dünya başına yıkıldı
Sanki onun için kıyamet koptu

Yolunda giden bahtı ona yüz çevirdi
Akıl ona karşı yüzünü ansızın gizledi

Ne yapacağını, edeceğini bilemedi
Sanki önündeki, ardındaki yol kapandı

Bazen diyordu: Horasan'a gideyim
Ne Râmîn olsun ne Vîs ne Gorgân

Bazen diyordu: Eğer geri dönersem
Dünyada kötüye çıkar adım

Bana derler: Râmîn'den korktu, döndü
Yoksa Horasan'a gelmezdi

Bazen diyordu: Onunla savaşırsam
Melekler nasıl yardım eder bana, bilmem

Bütün askerlerim bana karşı hınçlıdır
Şahlık için hepsi Râmîn'in tarafındadır

Gençtir o; bahtı da gençtir
Devletinin ağacı gökyüzüne yükselmiştir

Bütün hazinemi eline geçirdi
Şimdi ben müflisim, o zengindir

Onca nimeti ne yedim ne verdim
Her şeyi onun için biriktirdim

Beni bu belaya annem düşürdü
Râmîn'den yana gönlümü razı ettirdi

Layığım, böyle kötü güne düştümse
Çünkü kulak verdim kadınlarınsözüne

Bir hafta boyunca askere yüzünü göstermedi
İki yüz düşünce denizine daldı da daldı

Sonunda şu çareye başvurdu
İster istemez Râmîn'le çarpışacaktı

Savaştan dönmek gücüne gidiyordu
Gorgan'dan Âmul'e yüzünü çevirdi

Âmul ovasında ordugâhını kurunca
Dünya çiçeklendi asker silahlarıyla

Çadırlardan dolayı ova dağlık arazi gibi oldu
Dağlar hoşlukta gül bahçesi gibi oldu

101
Mûbed'in Savaşıp, Kan Dökmeksizin Ölmesi

Ne kadar denersek deneyelim dünyayı
Nasıl çözebiliriz gizli sırların düğümünü?

Onun düğümünden daha gizlisi yoktur
Onun kazası kadar işleyen bir şey yoktur

Dünya uykudur, biz onda hayaliz
Neden orada bu kadar kalmayı düşünürüz?

Ne onun halinde kalıcılık vardır
Ne tabiatında daima uyum vardır

Ne sevgi zamanı iyiyle kötüyü bilir
Ne kimseye karşı sevgi duyabilir?

Türlü türlü şeyler gösterir
İçi düz, dışı tersine dönüktür

Baştanbaşa şaşılası bir iş gibidir
İçi başka, dışı bir başkadır

Neye benzer? Bir kervansaraya
Daima bir kervanın yolu düşer oraya

Yolcunun her türlüsü oraya gelir
Ancak uzun süre orada kalmaz

Bazen orada bir okçu kalır
O okçunun yanında sayısız ok vardır

Yıl boyunca yayına kiriş geçirir
Karanlıkta onunla ok atar durur

Onun elinden fırlayan oku
Kimse bilmez, ne oldu, nereye gitti?

Sanki yüzü güzel bir yaşlı kadındır
Her gün kuyusuna iki yüz koca doldurur

Yüz zahmetle onun hazinesini ararız
Sonra ne hazine kalır ne biz kalırız

Bir ordu görürsün; bir şah tahtında
Ne ordu ne şah görürsün daha sonra

Dünyada bir günümüz geçince
Birçok yoldaş insan görürüz yanımızda

O gün geçince bir başka gün gelir
Günle birlikte bizden yeni bir grup gelir

Benim açımdan bu çok ilginç bir haldir
Bu düşünceler beni sevdaya düşürmüştür

Zamanenin bu dönüşü bilmem nedir
Onun yüzünden canımızda bunca bahane vardır

Mûbed gibi bir şehinşah, dünya hâkimi
Dünya için etmiştir pek çok kötü, iyi işi

Böylesine düşkünce olmuştur son günü
Gözünde, içinde kalmıştır her muradı

Ordugâhı götürünce Âmul'e
Her gece mey içti özgürlerle

Bütün büyüklere hil'atlar gönderdi
Küçüklere silah, altın, gümüş verdi

Her gece şarapla sarhoştu, neşeliydi
Bak ama mahmurluğuna; sabah ne haldeydi?

Şah ülkenin komutanlarıyla oturuyordu
Ansızın ordudan bir ses yükseldi

Şehinşahın ordugâhının yanından
Hemen bitişiğinden geçen akarsudan

Fırladı bir yaban domuzu köşeden
Kızgın, sarhoş fil gibi öfkesinden

Bir topluluk ona karşı bağırdı
Bir topluluk onun peşine takıldı

Yaban domuzu bağlık çığlık yüzünden kızdı
Şehinşahın ordugâhına doğru saldırdı

Şehinşah otağından dışarı çıktı
Bir çevgen oynanan ata bindi

Elinde siyah tüylü bir kargı vardı
Onunla nice bedhahın defterini dürmüştü

Çirkin domuza erkek aslan gibi saldırdı
Döne döne giden siyah tüylü kargıyı fırlattı

Kargı hedefini bulmadı; o domuz rüzgâr gibi
Şahın kır atının ayaklarına saldırdı

Kır atın altında öfkeyle homurdandı
Vurdu dişini; atın karnını yardı

Atla birlikte şah da yere kapaklandı
Sanki gökyüzü ile Ay birbirine bağlanmıştı.

Henüz dünya fatihi şah yere düşmüşken
Domuz ona da dişini vurdu birden

Göbeğinden göğsünün altına kadar yarıldı
Sevginin, kinin yeri yırtılmış oldu

Gönlündeki sevgi çerağı söndü
Aynı şekilde kin ateşi de söndü

Şahlar şahının devri sona erdi
İyiliğini isteyenlerin günü karardı

Böylesine muradına eren bir şah
Nasıl da pisi pisine tebah oldu!

Hey dünya! Ben senden kopmak istiyorum
Artık oyunlarını işitmek istemiyorum

Senin sevgini başka birinde denedim
Gönlümden senin sevgi pasım sildim

Sen sanki canımızla savaştasın
Bahtımızdan dolayı sanki utançtasın

Söylemiyorsun; ne yaptı senin yerinde
Senin iki ekmeğini yemekten başka

Senin gibi bir sefil olabilir mi?
Bir bir verdiğini toptan alır

Biz sana "Bizi konuk et" demedik
Sonra bize hınçlanmanı istemedik

İki günlüğüne bizi konuk ediyorsun
Sonra canımızı tazminatıyla alıyorsun

Günahımız yokken bizden ne istiyorsun?
Günahımız çokken kanımızı döküyorsun

Senin cevherin aydınlıksa
Niçin karanlık görünürsen işinde?

Neden buğday değirmeni gibi dönersin?
Suyla, rüzgârla, tozla dolusun

Değil mi ki bahtımı kuyuya attın
Bana ne böyle yüksek olmandan?

Seni ebedî görüyorsam, öylesin
Bu feleksin, aynı su, aynı zeminsin

Aynı dağsın, aynı deniz, aynı ormansın
İşin aynı çirkinliktir; böyledir hep huyun

Senin huyunu bilen kişiler
Sana ancak sefil, namert derler

Allahım ben seni bilirim; onu değil
Her ihtiyacımda sana seslenirim; iyidir benim için

Çünkü dünya tanınmaya değmez
Veya adı ağıza alınmaya değmez

102
Râmîn'in Şehinşahlık Tahtına Geçmesi

Râmîn alınca Mûbed'in haberini
Kötü yıldızının onu batırdığını

Dünyayı yaratan Tanrı'ya içinden şükretti
Mûbed'in sonunu Tanrı böyle getirdi

Onun ölümüne ne savaş vesile olmuştu
Ne orta yere kan dökülmüştü

Râmîn'in hiçbir günahı yokken
Böyle bir padişahın sayılı günü sona erdi

Binlerce secde etti Tanrı'nın huzurunda
Diyordu: Canıma iyilik eden Tanrım

Türlü türlü kapı açmayı sen bilirsin
Böyle şeyleri ancak sen yapabilirsin

Kimi dilersen, dünyadan kovarsın
Kimi dilersen Keyvan'a çıkartırsın

Ben yaşadıkça senden geleni kabul ettim
Senin rızanı arayan biri oldum

Kullarının arasında adaleti gözeteceğim
Daima dürüst olup doğru söyleyeceğim

Adaleti emreden bir padişah olacağım
Yoksullara ihsanla isteklerini yerine getireceğim

Padişahlıkta yardımcı ol sen bana
Çünkü sen yaraşırsın bana yardıma

Her işimde dayanağım, yardımcım sensin
Koru beni kötü gözden, kötü elden

Efendim sensin; ben bağlı kulunum
Bana şahlığı sen verdin Rabbim

Efendim sensin; ben senin kulunum
Ben kulum; sen her şeyin sahibisin

Şimdi beni dünyanın komutanı ettin
Sayvanının gölgesinde tut beni

Bir süre Tanrı'mn huzurunda böyle yakardı
Bu mânâya gelen pek çok şey söyledi

Derhal yüklerin bağlanmasını emretti
Ordudaki süvarilerin at binmesini istedi

Kös sesleri, nay iniltileri yükseldi
Ordu Ceyhun gibi akmaya başladı

Ordusunun önüsıra gidiyordu
Nisan bulutu saba ile hareket ediyordu sanki

Gürültüden yol mahşer yolu gibi olmuştu
Deyleman Dağından Âmul şehrine kadar

Dünyayı aydınlatan Râmîn sevgilisiyle
Mutlu, muzaffer geliyordu yol boyunca

Sevinçle, yirmi birinci gün, Cumartesi günü
Mûbed'in ordugâhında atından indi

Tüm ileri gelenler onu karşılamaya çıktı
Herkes onun tacına inci saçtı

Herkes onu şehinşah olarak kabul etti
Herkes onun ışığına, adaletine şaştı

Eli ilkbahar bulutu gibiydi
Şahlara lâyık inciler yağdırıyordu

Bir hafta Âmul'de kaldı mutlu
Durmadan büyük kadeh kaldırıyordu

Sonra Taberistan'ı Rohâm'a verdi
İyi talihli, iyi adlı bir yiğitti

İran'da Keyânî soyundan geliyordu
Büyüklük onun soyunda eskiden beri vardı

Aynı şekilde Rey şehrini Bihrûz'a verdi
Sevdiği, hakkında iyi düşündüğü biriydi

Vîs ile birlikte kaçtığı zaman
Mûbed şahın tuzağına düşmemişti

Bihrûz Rey'de onu konuk etmişti
Evinde bir süre onu gizlemişti

İyiliğin karşılığı kuşkusuz iyilik olur
Çünkü o da her iyiliğe lâyıktı

İyilik yap da at denize
Bir gün inci olarak döner sana

Daha sonra Gorgan'ı Âzîn'e verdi
Onunla gönlü birdi, eski dosttu

Vîrû onun huzurunda başkomutandı
Şîrû ise sarayın sorumlusuydu

İki sarhoş fil, iki cesur aslan
Cevherde Vîs Banunun biraderiydi

Her şehri adaletli bir şaha verdi
Her sınıra bir muhafız gönderdi

Ordusuyla birlikte Merv'e hareket etti
Çünkü Merv'i görmek ona ilaç gibi gelecekti

Bütün Horasan baştanbaşa donatıldı
Peri yüzlüler şehrayinlere katıldı

Bütün yollar ona bahçe gibi geldi
Bütün eller ona inci saçtı

Bütün diller onu takdir ediyordu
Bütün gönüller ona vefalı kalıyordu

Râmîn Şah Merv'e girince
Her tarafı donatılmış bir Cennet gördü

Ağaçlar güzellikte nevruz gibiydi
Hoşlukta bahtı açıkların günü gibiydi

Çalgıcıların elinden bin türlü ezgi dökülüyordu
Gönül alıcıların elinde çiçek gibi kadeh vardı

Üzerlerinde misk, amber dumanı vardı
Yukarıdan gümüş, altın, inci yağıyordu

Şehir üç ay boyunca donanmış kaldı
Gece gündüz insanların üstüne inci saçıldı

Böylesine huzuru yalnız Merv yaşamıyordu
Horasan'ın her yöresi aynı şekildeydi

Mûbed'den yıllarca sertlik gördüler
Onun ölümünden sonra rahata kavuştular

Onun zulümlerinden kurtuldular
Şah Râmîn'in adaletiyle şad oldular

Sanki herkes Cehennemden kurtuldu
Tûba ağacının gölgesine oturdu

Kötülerin sonu gün gelir, kötü olur
Adları sonsuza kadar kötü kalır

Dünyada kötülük yapma, kötü düşünme
Kötülük yaparsan, kötülük çıkar karşına

Hüsrev meskûkâtçılara ne güzel söyledi
Tanrı Cehennemden yarattı kötüleri

Onları başlangıçta hangi cevherler getirdiyse
Sonunda onları aynı cevherle geri götürdü

Râmîn adaleti arayıp uyguladığı için
Dünya uyuyan insandan daha huzurlu oldu

Nereye gittilerse onun ordu komutanları
Onun ışığı sayesinde fethettiler dünyayı

Düşmanlarının zahmeti sonuçsuz kaldı
Çin'den Berberistan'a kadar dünya onun oldu

Her şehirde onun atadığı bir şehriyar vardı
Her sınırda onun bir sınır muhafızı vardı

Bütün viraneleri mamur ettiler
Binlerce şehir, köy kurdular

Bütün kötü düşünceliler darağacındaydı
Veya kuyuda, zindanda zelil olmuştu

Her yolda bir kervansaray, han yaptırdı
Onun başına bir yol gözcüsü oturttu

Hırsızlardan, haydutlardan dünya kurtuldu
Kürdünden, Lorundan, yol kapayanından

Öyle çok altın, gümüş para dağıttı ki
Dünyada cimriliğin adı kalmadı

Öyle çok altın, gümüş, inci verdi ki
Bütün yoksullar zengin oldu

Zulüm kelimesi hatırlardan çıktı
Azıksız kalanlar varlıklı oldu

Ne kurt koyuna baskın çıkardı
Ne koyun kurt karşısında düşkün kalırdı

Her hafta orduyu saraya çağırırdı
Onlara güzel güzel öğütler verirdi

Yargıçları yargı makamına oturturdu
Cevheri kötü olanların kökünü kazırdı

Onun kurduğu mahkemede şah ile kul
Eşit derecedeydi zengin ile yoksul

Bir dünya fatihi şah gelseydi huzuruna
Adalet istemek için yaşlı bir kuyucu gelseydi

Onun huzuruna bir Allah adamı gelseydi
Bir padişah gibi övülürdü

Onun nezdinde bilgili, kültürlü insan
Gören göz gibi değerliydi

İran'da herkes bilim öğrendi
Herkes sırrını ona açtı

Râmîn dünyada yüz on yıl kaldı
Seksen üç yıl şah olarak kaldı

Mülk, mevki, haşmet, mal içinde
Ünlü şah seksen üç yıl şahlık yaptı

Dünya onun adaletiyle mamur oldu
Zaman onun ışığıyla mutlu oldu

Onun ferriyle dünyada üç şey azaldı
Biri meşakkat, ikincisi dert, üçüncüsü gam

Bazen bilgiyle canını beslerdi
Bazen eğlenceyle vücudunu gençleştirirdi

Bazen Horasan'da gezinirdi
Bazen Kuhistan'da avlanırdı

Bazen Taberistan'da rahat ederdi
Bazen Hûzistan'a, Bağdat'a giderdi

Binlerce çeşme, kehriz yaptırdı
Onların yanına şehir, köy kondurdu

O şehirlerden biri Ehvaz'dır
O zamanlar ona Râm şehri derdi

Şimdi ona Ehvaz deseler de
Kayıtlardaki adı Râmşehr'dir

İyi yaşayan, iyi adlı bir şahtı
Onların dilinde Râm, hoş demekti

Ne onun gibi yüce başlı bir şah geldi
Ne onun gibi bir saz yapan vardı

Dikkat et, çeng ne güzel bir sazdır
Ondan daha iyi kim çeng yapmıştır?

Bunun delili bâferin çengidir
Kendisi ona Râmin çengi demiştir

Râmîn şah olduktan sonra
Adalet hâkim oldu dünyada

Dünyayı gümüş bedenli Vîs'e verdi
Onu kendisine padişah etti

O ay bedenliden iki çocuğu oldu
Biri güzel Mâmek, diğeri cesur Bâbek

İki hüsrev, adları Horşîd ile Cemşîd
Dünya ikisinin ışığına umut bağlamış

Doğu topraklarını Horşîd'e verdi
Batı topraklarını Cemşîd'e verdi

Birine Sogd'u, Hârezm'i, Çegân'ı verdi
Birine Şam'ı, Mısır'ı, Kayrevan'ı verdi

Dünya gönül çelen Vîs'in elindeydi
Ama onun has toprakları Âzerbaygan'dı

Aynı şekilde Errân ile Ermen toprakları
Tümüyle o gümüş bedenlinin elindeydi

Şahlıkta yıllarca birlikte yaşadılar
İyilikle gönüllerinin muradınca yaşadılar

Ömür atlarının dizginlerini öyle çektiler ki
Çocuklarının çocuklarını gördüler

103
Vîs'in Vefat Etmesi

Vîs, Râmîn'le seksen bir yıl birlikte oldu
Dünyada ermediği murat kalmadı

Onun selvi boyundaki başı düştü
Beli hallaç yayı gibi büküldü

Dünyada kimin düşmanı yok ki?
Dikkat edersen, düşman olarak görürsün dünyayı

Âdil Nûşirevan ne güzel dedi
Yaşlılık onun gönlüne ok sapladı

Bu dünya yaşlılığım yüzünden öyle bir şey yaptı ki
Bunu yapamadı düşmanlarımdan hiç biri

İlginçtir; dünyaya verdim ben sırtımı
Dünya ise kırdı belimi, sonra öldürdü beni

Vîse dünyadan vefa görmüş olsa da
Dünyanın dönüşünden cefa gördü o da

Dünyanın dönüşüyle öyle düşkünleşti ki
Hiçbir organına hükmedemez oldu

Sonra ölüm ansızın pusudan
Fırladı, kaptı o eksilmiş Ay'ı

Râmîn'in gönlü onun derdiyle gam ocağı oldu
Üzüntüsü Râmîn'in gözlerine vurdu

Diyordu: Benim seçkin, ünlü eşim
Bedenimin canı, canımın kıymetlisi

Beni yalnızlık dağıyla bıraktın
Ayrılığın kır atını koşturdun

Dünyada senin gibi vefalısını görmedim
Neden birdenbire benden bıktın?

Bana defalarca söz vermedin mi?
Bir gün bile yanımdan ayrılmayacaktın hani?

Neden verdiğin sözden döndün?
Vefanı cefanla karıştırdın

Vefa senin gibi vefalı yârden geldi
Cefa bu cefa eden zamandan geldi

Sana cefa ettiyse, şaşılmaz buna
Dünyada kime vefa gösterdi zamane?

Vefa göstererek dünyayı terk ettin
Giderken vefanı da yanında götürdün

Yaşlılık derdi gönlüm için yeterliydi
Bedenime attın bir de esirlik düğümünü

Neden gönlüme bir dert daha koydun?
Belanın canıma girmesine izin verdin

Gözlerim ayaklarının toprağıydı
Biçare halde uyuyorsun toprak altında

O tatlı dilin neler diyordu
Râmîn! Bedenim ayağının toprağı olsun

Şimdi bu günü yaşamam mı gerekiyordu?
Gümüş bedenin oldu ayak toprağım

Benim padişahlığım seninle birlikteyken hoştu
Bunca hazineye rağmen gönlüm seninle hoştu

Şimdi bu dünya benim için ağır yüktür
Sen yokken dünyayı istemem mümkün değildir

Senin derdinden üstümü başımı yırtıyorum
Ölümün yüzünden başıma toprak saçıyorum

Çünkü ben yaşlıyım; sen de bilirsin
Yaşlılardan böyle haller gelir

Senin gamınla gönlümün yükü arttı
Ayrılığın yüzünden gözlerim inci yağdırdı

Yapabildiğim acı çekmek, ağlamaktır
Elime, dilime sözümü geçiremiyorum

Benim yapabileceğim kederli olmaktır
Veya gözlerimden kirpiklerime kanlı yaş gelmesidir

Elimin elbisemi yırtması gerekmez
Dilimin feryatname okuması gerekmez

Yaşlıların sabretmesi çok iyidir
Hele hele eşinden, dostundan ayrılmışsa

Dilim sabretmeye çalışsa da
Gönlümün sabırsızlığı artıyor daha da

Üzüntüyle kaynayan bir gönlüm var
Konuşmayı terketmiş bir dilim var

Daha sonra şahane bir mezar odası yaptırdı
Liyakatlı çifte lâyık bir mezar odasıydı

Bir ateşgede yaptırdı
Binası Pervin'e kadar yükseldi

Binanın gövdesi dağ gibi sağlamdı
Görünüşü Cennet kadar güzeldi

Hem ateşgede hem mezar odası
Rıdvan'ı bile kıskandıracak kadardı

Ateşgede ile mezar odası tamamlanınca
Bak, nasıl hazırlandı öbür dünya yolculuğuna

104

Râmîn'in Oğlunu Tahta Geçirmesi, Ölüm Gününe Kadar Ateşgedede Mücavir Olması

Yıl başında, nevruzun kutlu gününde
Dünya güzel oldu onun açık bahtıyla

Büyüklerin güneşi Horşîd'i yanına çağırdı
Komutanların hüsrevi olanı

Oğlunu tahtta yanına oturttu
Onu dünyanın şahı, hüsrevi yaptı

Zaferle başına taç giydirdi
Ona "Ülkenin kutlu şahı" dedi

Bu Keyânî tacı kutlu olsun sana
Bu hüsrevler tahtı da aynı zamanda

Tanrı bana dünya hükümdarlığı verdi
Bil ki bana verileni verdim sana

Ben senin bilgini, marifetini denedim
Denemelerimde hep sevindim

Şehriyarlık tacını sana verdim
Çünkü şehriyarca düşünceye sahipsin

Oğlum; benim yaşım yüzü geçti
Dünya benden geçti, olacaklar oldu

Seksen iki yıldan beri
Dostun sevinci, düşmanın kaygısıyım

Şimdi şahlık sürmek sana yaraşır
Hem devlet sahibisin hem gençsin

Benim nasıl şahlık ettiğimi çok izledin
Benim yaptığım gibi sürdür şahlığım

Tanrı bana mahşerde ne sorarsa
Ben de sana sorarım Tanrı huzurunda

İyi ad sahibi olmak iyi murattan iyidir
Sen yapmaya çalış sonu iyi olanı

Altın tahtı verince Horşîd'e
Tahttan, taçtan, şahlıktan kesti bağını

Padişahlık tahtından inince
Gitti öbür dünya tahtı olan mezar odasına

Ateşgedenin mücaviri oldu, oturdu
Temiz kalbini Tanrı'ya bağladı

Kanaati, dindarlık yolunu seçti
Tanrı ona o gün verdi padişahlığı

Bundan önce o bir padişahtı
Hırsının karşısında bir uşaktı

Dünya ona itaat ederdi; o yine
Gönlünün muradı için itaat ederdi hırsına

Gönlünü bu dünyanın hırsından temizleyince
Bedenini hırstan, gönlünü kederden arıttı

Gönlü bu dünyanın meşgalesinden, hırsından kurtuldu
Bir bakıma ebedi beladan da kurtuldu

Şehinşah üç yıl boyunca gamsız yaşadı
Dünyada hiç kimseye yüzünü göstermedi

Bazen sevgilisinin mezar odasında otururdu
Gece gündüz gönül derdiyle ağlardı

Bazen Tanrı huzurunda yalvarırdı
İşlediği günahlardan af dilerdi

Onca yaşlılığına, çökkünlüğüne rağmen
Üç yıl kesilmedi ağlamaktan, inlemekten

Tanrı'nın huzurunda af diliyordu
Yaptıklarından pişmanlık duyuyordu

Yaradanından bağışlanma dilerken
Sanki hasret dumanı yükseliyordu ondan

Üç yıl boyunca o nazik beden
Safran köküyle oldu bir renk

Bir gece yaradandan af diliyordu
Gece boyunca yüzünü gönül kanıyla yıkıyordu

Bedeninde hiçbir güç kalmayınca
Tanrı geceleyin çağırdı onu yanına

Tanrı'ya verdi tertemiz yıkanmış canını
Düşman elinden çok kurtulmuş canını

Oğlu Horşîd Şah yanına geldi
Beraberinde büyükler, iyilik isteyenler vardı

Bedenini Vîs'in yanına götürdüler
İki ünlü toprağı birbirine eş ettiler

İkisinin ruhu birbirine kavuştu
Gördüler Cennette birbirlerinin canını

***

Dünya gece gündüz bizim için pusudadır
Say ki biz ceylanız, o parstır

Otlakta koşturur, dolaşırız
Halimizden haberli değil sanırız

Bilgiliyiz, cesuruz deriz
Bilgili kişi olur böyle şaşkın, âciz

Nereden geldiğimizi bilmeyiz
Nereye gideceğimizi bilmeyiz

Bizim dinlenecek iki dünyamız vardır
Biri fâni, bir diğeri ebedîdir

Bu fâni dinlenme yerine umut bağlarız
Ebedî dinlenme yerini hiç düşünmeyiz

Burada vakit geçirdiğimizi görürüz
Ama gördüklerimize inanamayız

Ne cahiliz! Ne karışık düşünceliyiz!
Fâni olandan baki olana meyletmeyiz

Bir saraydır dünya; bir süre kalırız
Burada ebedî düzeni ararız

Neden dünyayı kendimize hedef alırız?
Çünkü biz baş aşağı duran tabiata sahibiz

Dünya bağdır; biz bağlıyken mutlu oluruz
Oysa Tanrı ile aşinalığı aramayız

Tanrı bize iki dünya verdi
Biri fâni, diğeri ebedi dünya verdi

Ne mutlu o kişiye! Tanrı'yı yâr bilir
Ona itaat ederek değeri yükselir

Ne mutlu o kişiye! Sonu iyidir
Ne mutlu o kişiye! Adı da iyidir

Biz nasıl gidenlerden haber alırsak
Yarın da bizden kuşkusuz haber alırlar

Haber oluruz; biz haber ararız
Hikâye oluruz; kendimiz hikâye anlatırız

Vîs ile Râmîn'in hallerini söylediğimiz gibi
Dünyada söylerler bizim de hallerimizi

Bahar kadar güzel bir hikâye anlattım
Her beyti bir sevgili kadar güzeldir

Ey güzel yüzlü, iyi arkadaş!
Temiz güzelliği olan temiz cevherli arkadaş

Güzel işlenmiş bu hikâyeyi oku
Böylece artsın dostlarının mutluluğu

Edipler için böylesine hoş bir hikâye
Bahçenin güzelliğinden hoş gelir

Benim şiirimi okumanı isterim
Şiirimin derecesini bilmeni isterim

Ey söz bilen! Bu kitabı okursan
Bağışlanmamı dile Temiz Tanrı'dan

Söyle: Yarabbi bağışla bu genci
Çünkü söylemiş bu güzel hikâyeyi

Sen kullarının af dilemesini kabul edersin
Ruhunu sözleriyle almazsın

Yaradanımızın selamı, gufranı
Olsun Peygamber'e, yârânma, yakınlarına

105
Son Söz

Yükseldi mutluluk güneşi
Arındı iyi şöhret arzusu

Zafer rüzgârının esintisi geldi
Yeşillik baharı onunla birlikte geldi

Devlet bulutu çevreye yayıldı
İnsanlara yağdırıyor saadet yağmurunu

Kutlu bayram, iyi bir zamandır
Yer süslenmiş, herkes sevinçle içmektedir

Yeryüzü kıvançla renkli ipek giydi
Hava inci bulutlarıyla külah giydi

Dünyayı nurlanmış görüyorum
Feleğin âfetlerinden uzak görüyorum

Mülk, ferman baharı çiçek açtı
Zaferle Mihr, Âbân aylarında

Saadet günü uzadıkça uzadı
Gecenin de uzadığı esnada

Dünyada reyhanlar solduğunda
Devlet gülü başladı gülmeye

Dünya başka, durum başka oldu
Sanki Tanrı dünyayı baştan yeniledi

Bulutlarından cömertlik damlası düşüyor
Toprağında sevinç tohumu yeşeriyor

Feleğin adaletten başka tesiri yoktur
Belki de Merih ile Keyvan ondan düşmüştür

Gökyüzünün böyle bir tesiri nasıl olur?
Dünyada böyle yeni devlet nasıl olur?

Belki de gecenin gölgesi hümanın ferrindendir
Çünkü gündüzün nuru Hüda'nın ferrindendir

Kimin dilini şükreder görürsen
Kimin ruhunu sevgi arar görürsen

Belki halkın ölüm kaygısı kalmamıştır
Herkes istediği murada nail olmuştur

Adalet ile dürüstlük dünyayı aydınlatır
İnsanlara gece adeta gündüz gibi gelir

Arzulu olanlar hep şaddır, mutludur
Söz bilenler azizdir, mükerremdir

Dünyanın bahçesi şimdi çiçeklenmiştir
Orada ülkemiz servirevan gibidir

Öyle bir selvi ki parlak rengi
Sonbaharda, ilkbaharda kalıcıdır

Şimdi iyiler bahardaki gül gibidir
Kötü düşünceliler dikenli gül gibidir

Şehinşahımızda efendilik rengi vardır
Isfahan'ın padişahlık süsü vardır

Isfahan ebedî Cennete benzer
Hâce Amîd'in eli Rıdvan olmuştur

Ebülfeth Muzaffer bin Muhammed'e
Hâkimlik ve müeyyed din verdi

İyi, kıvanç verici adıyla Horasan'ı
Isfahan'ı âdil olduğu için verdi Tanrı

Zamane kıble edindi onun devletini
Saadet onun yüzüne secde etti

Meşhur adı Ceyhun'dan öteye geçti
Düşüncesinin sancağı feleğe yükseldi

Taştan lâl'in, istiridyeden incinin çıkması gibi
Bu sefil dünyada böyle özgür biri geldi

Ay ile yıldızlar aydınlıkken
Ona benzer putun insana benzemesi gibi

Ey mal gibi her gönülde değerli olan!
Can gibi temiz, akıl gibi ünlü olan

Ay senin düşünceн gibi parlayamaz
Akıl asla senin kalbine yol bulamaz

Bir özelliğinle büyüklerden de ilerdesin
Kâfir bile inkâr etmez faziletini

Cömertliğin daima gönülleri okşar
Senin kahır rüzgârın canları eritir

Sen bir denizsin; deniz kudurursa
Kim cesaret eder denizle cedelleşmeye?

"Filanı tutun" diyecek olursan
Titreme alır baştanbaşa gökyüzünü

Mahşerde ateşten korksan da
Korkusuzluğundan dalarsın ateşe

Nam arama vaktinde ok yağdırırsın
Bahardaki gül yaprağı gibi koşturursun

Akan kumlar sana durgun gelir
Kudurmuş deniz sana havuz gibi gelir

İzzetli, güçlü bedenin var
Neden savaş günü onu horlarsın?

Beladan korkmaz, utançtan korkarsın
Bilgiden, hileden korkarsın

O kadar özgürsün, iyi davranışlısın ki
İstersen âlemde kazaya engel olursun

Ne mutlu senin gibi liyakatli evladı olana!
Ne mutlu senin gibi güzel efendisi olana!

Hangi davranış senin faziletinle yaptığın gibi?
Hangi evlat senin neslinden gelen evlat gibi?

Senin evlatların değerlidir, övgüye değer
Saf altın, parlatılmış yakut gibidir

Seçkin soyun Doğuya benzer
Oradan ancak Ay ile yıldız doğar

Senin gibi bir hünerli insan yüzünden edep kibirlenir
Senin gibi konuşan biri yüzünden söz kıvanç duyar

Büyükler bir dağsa, o yüksek çarkıfelektir
Bu ikisinin arasında bak, ne fark vardır

Büyüklerin âdeti can derdidir
Vezirin âdeti panzehir ile dermandır

Ne onun kerem vaktinde gecikme görürsün
Ne onun hüner vaktinde kusur bulursun

Tanrı'nın ışığı onun çevresinde dolanır
Pergelin çizgisi de bir merkez çevresinde dolanır

Onun tedbir mülkünün çevresinde hisar vardır
Verdiği sözün kıvanç bahçesinde bahar vardır

Onun kutlu bahtı uyanıktır
Dünya uyurken, o uyanıktır

Kalbi ile gönlü Ay ile Güneştir
Emri, heybeti şimşek ile buluttur

İhtiyaç dünyada şeytana benzer
Onun elinin açıklığı Kur'ân'a benzer

İnsanlardaki hırsı, ihtiyacı yok etti
Cömertliğinin altını ikisine diyet oldu

Günlerin elinde bir kılıç vardır
Düşmanları bu kılıçla haset adını alır

Onu kıskananları kınıyorum
Daima düşmanı bulunur devletin

Hele hele böylesine kâhir bir devletin
Neriman gibi üç yüz kulu vardır

Kötülüğünü isteyen kimse olmasın demem
Bir tane olsun ama gücü yetmesin

O liyakatlı, kerem sahibi kalıcı olsun
Cömertliği, ilmi, adaleti, dini kalıcı olsun

O yaşadıkça adalet, din baki olsun
Onun andıklarını devlet de ansın

Ne dünyada onun gibi evlat vardır
Ne devlette onun gibi efendi vardır

Mülk bahçesinde yetişti çam gibi
Üç cevher, üç parlak yıldız gibi

Büyüklük onların yüzünde yazılıdır
İyilik onların huylarında yoğurulmuştur

Senin gibi olurlarsa, şaşılmaz buna
Hurmanın meyvesi olmaz hurmadan başka

Bunların en büyüğü ilim denizidir
İnsanlık dünyası, hilim dağıdır

Bu üçünden en büyüğü akıl sahibidir
Onun adı Ebu'l-Kasım Ali bin el-Muzafffer'dir

Babası ediplikte doruğa çıkmıştır
Kıvanç duyulan büyük inci gibidir

Henüz ağzından süt kokusu gelir
Ondan gizli kalmış bir ilim yoktur

Sözü ilim ağacı için bahardır
Fiili cömertlik sarayı için resimdir

Yüzünde hayâ, utangaçlık görünür
Tanrı onu tertemiz yaratmıştır

Ona yeterlilik kanıtını vermiştir
Ona inayet yağmurunu yağdırmıştır

Dünya umudunu onun faziletine bağlamıştır
Güneşin nuruna bağladığı umuttan fazla

Nasıl aydınlık gelirse güneşten
Padişahlık düzeni gelir ondan

Kemali kuvveden fiile bürününce
Ulular âciz kalır ululuğu karşısında

Taç sahipleri huzurunda secdeye kapanır
İki yanağını eyvanında toprağa koyar

Bu oğul dünya durdukça yaşasın
Zaferle babasının gönlünü aydınlatsın

Onun küçüğü Hümayun Hâce Bûnasr'dır
Zamanın cemali, asrın zinetidir

Felek halefin yüzünü görünce
Diyor "Köleyim ben bu halefe"

O yıldızı kutlu olan evlat yıldıza benzer
İç dünyası büyük, görünüşte küçüktür

Görünüşte Zülfekar kılıcı gibidir
Küçük ama aynı zamanda ünlüdür

Çocuk olsa da yaşlılar gibi görgülüdür
Küçük olsa da emir tabiatlıdır

Öyle tatlı sözleri vardır ki
İkbali hakkında çok işaret verir

O ne iftiharlara mazhar olacak
O ne methiyeler duyacak

Felek her gün onun tacını süsler
Taç olarak ona Ay ile Güneş yaraşır

Ona vilayet fermanı yazmıştır
Zaferle onun sancağını süslemektedir

Onu tahtında, muradında tutar
Onun için bahtiyarlık sebeplerini arar

Öyle olsun; dediklerim gibi olsun
Hem ona hem babasına aferinler olsun

Ondan daha küçük bir aslan daha vardır
Onun adı Ebû Tahir Muhammed bin Muzaffer'dir

İsa gibi her gün mucize gösteren çocuktur
Musa gibi küfrün, alçak düşmanın tuzağıdır

İsa gibi beşikteyken konuşur
Musa gibi aklıyla hükmünü yürütür

Görünüşte küçük olsa da
İç dünyası büyüktür akıldan yana

İlk bakışta ateş gibidir
Ama çok kuvvetli, heybetlidir

Ömürden yana bahar mevsimindedir
Çünkü çiçek tomurcuğu gibidir

Bu çiçekten makam meyvesi gelir
Ay ile Güneş ona kul olur

Doğan yavrusu doğan olsa da
Oğul, babası gibi başı yüce olur

İki kötü göz üçüne de kapalı olsun
Ömürlerinin ağacı daima yeşil olsun

Kutlu oğul babasının tahtında olsun
Babası oğlunun bilgisiyle övünür olsun

Nam adlı seyir yerini göklere yükselten!
Gökyüzünden murat yıldızını getiren!

Muzafferce sadarette oturan
Sadaretin heybetiyle kötü niyetlileri kıran

Mihrigân bayramı saçısı getirdim
Hayat suyu pınarı gibi akar

Bu bayramında getiremez hiçbir küçüğün
Benim saçılarımdan daha büyük saçıyı

Emrin üzerine bir hikâye söyledim
Güzellikte bahçenin goncası gibi

Onda mesellerin hikmet meyvesi var
Bahar reyhanı gibi hoş gazeller var

Zamanedeki büyüklerin en iyisi sensin
Senin adınla bu hikâyeyi mühürledim

Kitaba senin adınla başladım
Kitabın sonuna adının mührünü vurdum

Bak, bu hikâye ne kadar kutludur!
Adının baharı onun tacı, tahtıdır

Senin adın her tarafta bilindiği için
Say ki bu bir dünya defteridir

Doğu ile Batı onun başı, sonudur
Bu isim güneş gibi onda dolaşır

Sen de bilirsin, bu manzum eser
Dünya durdukça kalacaktır

Adının ışığıyla bu kulunun sözleri
Mahşere kadar her dile çevrilir

Onun tazeliği ebediyen kalır
Senin cömertliğinden hayat suyunu içer

Ne zaman söz arayacak olursan
Yanında benim gibi şair gerekir

Herkeste manzum sözler bulsan da
Bende bulursun dürrüşehvar nazmı

Söz atıyla dolaşmaya başlarsam
Samanyolu, Keyvan olur gezinti yerim

Benim beyanım şiir gibi aydınlıktır
Nüktesi Kisrâ tacının incisi gibidir

Özellikle meydan böyle olursa
Kitabın adı senin adınla "Vîs ü Râmîn" olsun

Bu işte çok zahmet çektimse de
Bir günlük ihsanına bile şükredemedim

Efendim; sıkıntılı gecem sona erdi
Şimdi senin rıza sabahın oldu

Kötü gün yollarını geride bıraktım
Şimdi zaferin konak yerine ulaştım

Kerem sahibim! Seni gördüğümden beri
Neşelenmekten başka şey yapmam

Cömertliğin sayesinde daima şadım, mestim
Sanki ellerime kimya geçmiştir

Kutlu yüzünle nasıl kıvanç duymayayım
Onun sayesinde herkese karşı müstağniyim

Sen bir güneşsin; seninle oturunca ben
Çerağ ile mum görmesem de olur

Sen bir denizsin; ben inci arayan adam
İnciyi sende ararım; değil pınarda, akarsuda

Sana teşekkürle ağzım şeker yer oldu
Seni övgüyle dilim inci yağdırır oldu

Yıl boyunca ben senin sayende şadım
Her halükârda ömrün şad olarak geçsin

Zamanın hep kutlu olsun
İşin hep murat sürmek olsun

Sen hüsrevsin, gönlünün muradı şirindir
Senin düşmanın okun, kargının hedefidir

Dünyada zaman aktıkça
Ömrün de hep ebedî olsun

Felekte saadet denilen şey oldukça
Senin saadetlerin artar olsun

Muradın, hükmün hep geçer olsun
Devletin, bahtın hep genç olsun

Gecen gündüz, gündüzün nevruz olsun
Başın gök rengi, bahtın muzaffer olsun

Ömrünün ipi mahşere kadar bağlı kalsın
Kutluluk nedimi hep yanında otursun

Gönlün, elin, kapın, yüzün açık olsun
Tahtın, mesnedin, sofran kurulu olsun

Elinde bazen kalem bazen hançer olsun
Bazen güzellerin zülfü bazen kadeh olsun

Âdetin, tören dediğim gibi olsun
Duan ben kulundan, âmin bahtından olsun

Dizin

A
Âbinâz 121
Âb-ı Nâr 33
Acayip Kale 158, 163, 173
Âdem 18, 82, 93, 250, 278, 321
Ahmed 18
Amber 34, 73, 77, 91, 214, 226, 268
Ammûriye 22
Âmul 208, 322, 323, 325
Anadolu 12, 204, 210
Argaş 118
Ariş 171, 260
Aslan Han 22
Âzer 42
Azerbaycan 32, 50, 129, 211
Âzerbaygan 328
Âzergûn 34
Âzîn 32, 251, 252, 253, 264, 267, 268, 321, 326

B
Bâbek 328
Babil 121, 226
Bağdat 27, 194, 208, 211, 327
Bedahşan 76
Behram 32, 41, 66, 76, 321
Belkıs 25, 120
Berberistan 20, 22, 198, 281, 326
Bihgûy 195, 196, 200
Bihrûz-i Şîrû 137
Bîjen 158
Borzîn 83
Bûmkûh 33
Burdar 101, 272

C
Cebrail 28
Çegân 328
Cemşid 20, 47, 88, 121, 128, 238, 285, 306, 318
Ceyhun 20, 21, 22, 50, 72, 79, 87, 130, 162, 178, 212, 229, 239, 315, 325, 333
Çin 12, 22, 23, 34, 40, 41, 48, 50, 63, 71, 77, 91, 115, 136, 143, 166, 198, 204, 210, 215, 226, 252, 256, 265, 267, 268, 281, 297, 326
Cûr 226

D
Dahhâk 280
Dehistan 32, 33, 50
Demavend Dağı 50, 201, 243, 305
Deylem 21, 54, 55, 320
Deyleman 50, 320, 325
Deylemli Goşep 32
Dicle 22, 129, 211, 212, 238
Dînârgîs 33
Dînever 54, 131

E
Ebhaz 209
Ebu'l-Kasım Ali bin el-Muzafffer 334
Ebulkasım Muhammed 18
Ehrimen 48, 62, 103, 133, 157, 171, 188
Ehvaz 208, 209, 327
Elan 182
Elburz Dağı 92, 149
Erjeng 252
Ermen 22, 115, 170, 305, 328
Erran 22, 170
Ervend Dağı 114, 223

F
Fars 120
Fensûr 264
Ferhar 166
Firdevs 41, 68
Furkan 18

G
Genc-i Şâyegân 71
Gîl 21, 320
Gîlan 50, 129
Gîlli Şâpûr 32
Gorgan 12, 21, 22, 32, 33, 50, 110, 121, 124, 160, 163, 168, 182, 203, 208, 213, 263, 305, 306, 308, 309, 317, 318, 322, 326
Guher 210
Gül 15, 68, 73, 75, 82, 84, 94, 106, 111, 113, 118, 121, 137, 147, 153, 163, 168, 187, 208, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 220, 228, 229, 250, 252, 255, 260, 264, 268, 274, 275, 282, 285, 290, 295, 307, 314

Gulâb 33
Gülgûn 34
Gûrâb 55, 60, 129, 203, 206, 208, 210, 211, 215, 218, 219, 222, 226, 239, 252, 255, 257, 258, 280, 282, 283, 306
Gur Dağı 178
Gur Kalesi 178

H
Hâce Amîd 333
Hâce Ebû Nasr bin Mansûr bin Muhammed 23
Hakan 169
Halac 63
Hârezm 20, 21, 50, 328
Hâtem 24
Hemedan 29, 40, 121, 125, 128, 130, 213
Herhîz 213, 264
Hind 20, 50, 139
Hindistan 182
Horasan 20, 21, 22, 32, 39, 50, 54, 63, 68, 110, 120, 122, 126, 130, 135, 145, 149, 160, 178, 179, 195, 198, 212, 224, 251, 263, 264, 267, 301, 322, 326, 327, 333
Hor âsed 120
Hordad 83, 194
Hoşkokulu Gül 211
Hümayun Hâce Bûnasr 334
Hûşeng 95
Hûzân 22, 37, 39, 40, 100, 115
Hûzistan 28, 50, 213, 263, 327

I-İ
Irak 120
İran 11, 12, 14, 20, 28, 32, 41, 94, 99, 118, 120, 129, 139, 143, 155, 178, 179, 325, 327
İranşah 121
İsa 169, 335
Isfahan 11, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 33, 50, 54, 208, 213, 333
İskender 319
Istahr 50
Îzedyâr 121

J
Jüpiter 111, 112, 152

K
Kahraman 136
Kandehar 28, 265
Karen (Şehrû'nun kocası) 20, 47, 49, 53, 55, 57, 58, 78, 118, 138
Karun 97, 162, 169, 239, 318
Kayrevan 143, 328
Kayser 155
Kazvin 12, 320
Kelan Dağı 158
Kenâreng 33
Keşmir 32, 321
Kevser suyu 120
Keyhüsrev 20
Keyvan 41, 46, 76, 118, 318, 325, 332, 336
Kîlû 321
Kirman 263
Kisrâ 194, 336
Kohendoz (kale) 317
Kondoz (kale) 318, 319
Kuhistan 12, 28, 29, 32, 50, 54, 63, 114, 120, 122, 124, 125, 126, 130, 149, 179, 222, 305, 327
Kûhistan 110, 203, 213, 263, 296
Kum 213
Kutlu Vîs 37, 189

L
Leyla 194

M
Maçin 50
Mâh 47, 48, 49, 50, 51, 62, 109, 114, 115, 120, 122, 125, 129, 130, 132, 133, 138, 210, 214, 217
Mâhâbâd 44, 47, 49, 199, 203
Mahan 35, 179, 194
Mani 40, 68, 126
Maveraünnehir 20
Mecnun 256
Mecuc 130
Mekke 18
Melikşah 21
Merih 252, 332
Merv ırmağı 120
Merv (Merv-i Şahcan, Merv-i Şâyegân) 12, 43, 46, 47, 50, 70, 71, 72, 79, 91, 92, 93, 95, 109, 110, 112, 116, 120, 122, 126, 128, 133, 136, 137, 141, 142, 145, 156, 158, 163, 169, 170, 176, 177, 178, 189, 217, 218, 219, 222, 239, 251, 252, 262, 269, 270, 274, 277, 285, 305, 307, 308, 309, 312, 317, 318, 320, 326
Mihrigân bayramı 335

Mısır 22, 23, 226, 267, 328
Mûbed Menîkan (Râmîn ile Zerd'in ağabeyi, şehinşah) 35, 36
Mûbed Şah (Râmîn ile Zerd'in ağabeyi, şehinşah) 12, 32, 93, 104, 115, 118, 171, 172, 308
Mûkan 115
Mukran 22
Muşkîn 225, 226
Mustafa 18, 19
Müşteri 76, 318
Musul 22, 23, 305

N
Nâhid 34, 76
Nâr 33, 121
Nâz 34
Nâzdilber 33
Nesrin Adası 226
Neyrem 174
Nigâristan 251
Nihavend 50, 121
Nil 175, 202, 276
Nişabur 28
Nuh 202
Nûşad 101, 166

O
Ordibehişt 194

P
Pervin 30, 38, 63, 73, 83, 115, 167, 177, 192, 207, 209, 210, 249, 268, 295, 304, 317, 320, 329
Peygamber (Muhammed) 18, 19, 20, 332

R
Rahş (Râmîn'in atı) 270, 271, 276, 277, 284, 291, 302, 308, 314
Râmîn(Vîs ile Râmin hikâyesinin erkek kahramanı, Mûbed Şah'ın küçük kardeşi) 11, 12, 13, 14, 30, 32, 39, 59, 60, 61, 68, 69, 70, 80, 82, 83, 86, 88, 90, 91, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 175, 182, 183, 184, 187, 188, 189, 190, 193, 194, 195, 196, 198, 199, 200, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 218, 219, 220, 221, 222, 224, 225, 226, 228, 251, 253, 255, 256, 257, 258, 260, 261, 264, 265, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 296, 298, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 336
Râmşehr 327
Refîda 118, 257
Rey 12, 22, 32, 33, 50, 110, 135, 137, 141, 145, 203, 208, 213, 326
Rıdvan 41, 68, 77, 82, 113, 214, 270, 290, 294, 329, 333
Rohâm 321, 325
Rûhâ 48
Ruhâm-ı Erdebîlî 32
Rûm 12, 20, 22, 34, 38, 139, 170, 178, 198
Rüstem 21, 24
Rûyîn 121

S
Sâm 321
Şam 22, 23, 305, 328
Samanyolu 336
Şâpûr 11, 32, 208
Sârî 182, 208
Satürn 305
Sâve 33
Şâyegân (Merv-i Şâyegân) 71, 176, 218, 222, 251, 286
Sehî 33
Şehrbânû 34, 37
Şehrû 33, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 61, 62, 63, 64, 67, 71, 86, 96, 97, 106, 109, 112, 115, 116, 117, 118, 119, 121, 122, 132, 133, 138, 176, 177, 178, 181, 192, 194, 295, 312
Şehrû Mâhduht (Vîs'in annesi) 33
Semendûr 226, 264
Servâzâd 33
Şervîn 118
Sind 50
Şiraz 28, 32, 249

Şîrîn 12, 105, 121
Şîrû (Vîs'in erkek kardeşi) 137, 326
Sogd 50, 328
Süha 217
Süheyl 207, 209
Süleyman 24, 25, 120
Şuşter 204, 209, 213, 307

T
Taberistan 21, 50, 263, 325, 327
Tibet 50, 226, 266
Tıraz (Orta Asya'da güzelleri ile meşhur bir şehir. Atları hiç makbul değilmiş.) 271, 272
Toharistan (Orta Asya'da iri yapılı atlarıyla meşhur bir Türk bölgesi) 160, 264
Turan 20, 50, 94, 99, 118, 139, 143, 179
Tûr Dağı 169
Türk 21, 34

U-Ü
Ülker 135, 145, 305
Utarid 76

V
Venüs 112
Veş 174
Vîrû (Vîs'in erkek kardeşi) 32, 35, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 57, 59, 62, 67, 71, 73, 74, 75, 80, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 101, 106, 107, 112, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 125, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 138, 178, 181, 192, 194, 200, 312, 318, 321, 326
Vîse (Vîs ile Râmîn hikâyesinin kadın kahramanı) 13, 41, 44, 47, 48, 53, 59, 78, 83, 87, 89, 90, 96, 98, 100, 103, 113, 122, 127, 128, 129, 131, 132, 134, 138, 139, 142, 145, 148, 152, 153, 164, 166, 167, 169, 178, 188, 198, 199, 207, 218, 229, 251, 252, 255, 262, 271, 285, 291, 303, 310, 328
Vîs ile Râmîn hikâyesi 30
Vîs (Vîs ile Râmîn hikâyesinin kadın kahramanı) 11, 12, 13, 14, 30, 32, 33, 37, 39, 40, 41, 42, 45, 47, 48, 49, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 86, 87, 90, 91, 92, 94, 96, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 185, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 204, 205, 206, 208, 211, 212, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 222, 223, 224, 226, 228, 251, 253, 256, 257, 260, 264, 265, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 275, 276, 278, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 296, 298, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 311, 313, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 322, 326, 328, 331, 336

Y
Yâsemen 33
Yasin 18
Yecuc Seddi 130
Yedi Yıldız 320
Yel 32
Yusuf 169

Z
Zâvel 182
Zerd (Şehinşah Mûbed'in ve Râmîn'in kardeşi, Mûbed'in veziri) 32, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 59, 62, 139, 141, 156, 157, 165, 171, 172, 174, 176, 181, 182, 191, 192, 317, 318, 319, 320
Zerrîngîs 33, 169
Zuhal 66, 71, 194, 224, 248
Zühre 29, 38, 63, 68, 70, 114, 137, 161, 166, 295
Zülfekar 335

AYRINTI

Mevlânâ Celâleddinî Rumî

Mesnevi

Cilt 1-2-3

Edebiyat/Çev. Prof. Dr. Mehmet Kanar/816 sayfa/ISBN 978-975-539-718-4

Türk-İslâm dünyasında Kur'ân'dan sonra en çok okunan,
okutulan, müfredattan hiç çıkmayan, sık sık çevirileri,
şerhleri yapılan bir dünya başyapıtıdır Mesnevi.

İçindeki konu çeşitliliği, çağrışım yoluyla yazılan ve
iç içe geçmiş hikâyeleri, felsefî sonuçları, âyetlerden, hadislerden,
kelâm-ı kibâr denilen büyük insanlara ait sözlerden alıntıları,
bunların şerhleri, üç büyük dinle ilgili olarak anlatılan olaylarla,
ele alınan meselelerle bir kültür ansiklopedisi,
bir başka deyişle dinler tarihi ansiklopedisidir Mesnevi.
Mânâ yönü ağır bastığı için de bu şaheserin bir başka adı
"Mesnevî-i Ma'nevî"dir.

Dünyanın belli başlı bütün dillerine çevrilmiş sekiz asırlık
bu dev eser her gün artan bir ilgiye mazhar oluyor.
Mesnevi üzerine Türkçe'de ve dünya dillerinde gün geçmiyor ki
yeni bir kitap, yeni bir çalışma çıkmasın ortaya.
Mevlana'yı en iyi ancak elimizde doğru,
aslına en çok yaklaşan bir çeviri varsa
anlayabileceğimiz düşüncesinden hareketle,
Türkçe'de ilk defa, Farsça asıllarının
Latin harfleriyle yazılmış halini yan sayfada vererek,
bütün Mesnevi'yi nazım olarak yayımlıyoruz.

Mevlânâ Celâleddinî Rumî

Mesnevi

Cilt 4-5-6

Edebiyat/Çev. Prof. Dr. Mehmet Kanar/880 sayfa/ISBN 978-975-539-735-1

Türk-İslâm dünyasında Kur'ân'dan sonra en çok okunan,
okutulan, müfredattan hiç çıkmayan, sık sık çevirileri,
şerhleri yapılan bir dünya başyapıtıdır Mesnevi.

İçindeki konu çeşitliliği, çağrışım yoluyla yazılan ve
iç içe geçmiş hikâyeleri, felsefî sonuçları, âyetlerden, hadislerden,
kelâm-ı kibâr denilen büyük insanlara ait sözlerden alıntıları,
bunların şerhleri, üç büyük dinle ilgili olarak anlatılan olaylarla,
ele alman meselelerle bir kültür ansiklopedisi,
bir başka deyişle dinler tarihi ansiklopedisidir Mesnevi.
Mânâ yönü ağır bastığı için de bu şaheserin bir başka adı
"Mesnevî-i Ma'nevî"dir.

Dünyanın belli başlı bütün dillerine çevrilmiş sekiz asırlık
bu dev eser her gün artan bir ilgiye mazhar oluyor.
Mesnevi üzerine Türkçe'de ve dünya dillerinde gün geçmiyor ki
yeni bir kitap, yeni bir çalışma çıkmasın ortaya.
Mevlana'yı en iyi ancak elimizde doğru,
aslına en çok yaklaşan bir çeviri varsa
anlayabileceğimiz düşüncesinden hareketle,
Türkçe'de ilk defa, Farsça asıllarının
Latin harfleriyle yazılmış halini yan sayfada vererek,
bütün Mesnevi'yi nazım olarak yayımlıyoruz.

Hafız-ı Şirazi

Hafız Divanı

1. ve 2. Cilt

1. Cilt Edebiyat/Çev. Mehmet Kanar/672 sayfa/ISBN 978-975-539-638-5
2. Cilt Edebiyat/Çev. Mehmet Kanar/672 sayfa/ISBN 978-975-539-639-2

Yedi yüz yıl boyunca doğuda ve batıda Goethe'den Fuzuli'ye kadar pek çok kalem ustasını etkileyen Hafız-ı Şirazi, İran'ın en büyük şairi olarak bilinir.

"Hafız'ın kabri olan bahçede bir gül varmış
Yeniden her gün açarmış kanayan rengiyle.
Gece bülbül ağaran vakte kadar ağlarmış
Eski Şiraz'ı hayal ettiren ahengiyle."
der Yahya Kemal "Rindlerin Ölümü" adlı şiirinde.

Bütün Doğu şairlerinde olduğu gibi Hafız'ın şiirlerinde de Yunani aşk görülür. Senâî, Attâr ve Mevlâna gibi coşkulu bir sufi değildir o. Tasavvufi şiirleri olmakla birlikte, tasavvufu genellikle bir araç olarak kullanır. İkiyüzlü zahitlerden hoşlanmaz, yeri geldikçe bunlara çatmayı ihmal etmez.

Yazdığı rindane ve lirik şiirleriyle, aşılması zor bir zirve yaratmış, şiirin ve şairliğin rehberi olmuştur. Bu nedenle "Şiirin Tanrısı" diye anılır. Etkisi, Hindu âleminden Hıristiyan dünyasına kadar geniş bir alana yayılmış, pek çok dile çevrilmiştir.

Hafız Divanı Türkiye'de *Mesnevi* ve *Gülistan*'la birlikte en çok okutulan Farsça eserlerdendir.

Daha önce nesir halinde yayımlanmış çevirilerden farklı olarak, bu kitap *Hafız Divanı*'nın aslına uygun ilk nazım çevirisidir ve *Divan*'ın Farsçasını da içermektedir.

Gavin Weston

Harmattan

Edebiyat/Çev. Nuray Önoğlu/416 sayfa/ISBN 978-975-539-719-1

Gençlik yıllarında Batı Afrika'da öğretmenlik yapan Gavin Weston'un Nijer'de geçirdiği günlerden esinlenerek kaleme aldığı Harmattan'da küçük bir kız çocuğunun büyüme sancılarını anlatılıyor. Ve tabii ki Afrika'nın sancıları...

Haoua, Nijer Cumhuriyeti'nin kuş uçmaz kervan geçmez köylerinden birinde yaşayan küçük bir kızdır. Annesi ve anneannesinin sevgisiyle sarılıp sarmalanarak büyümüş, meraklı ve zeki bir çocuktur. Basit bir köy yaşamı ekseninde akıp giden hayatı, çok uzaklardaki bir ailenin desteğiyle değişir. Okuma yazmayı öğrenen Haoua kendisine eğitim desteği veren ırlandalı ailenin ikiz kızları ve babasıyla mektuplaşmaya başlar. Artık dünyayı görmenin, başka ülkelere gitmenin hayalini kurmaktadır. Doktor mu olsun, öğretmen mi kararsızdır. Öğretmeni ve eğitim programının eğitim danışmanı bu öğrenmeye hevesli, zeki çocuğu takdir ve teşvik eder. Ne var ki ufukta kara bulutlar belirmiştir; fırtına kopmak üzeredir. Nijer Cumhuriyeti iç karışıklıklarla çalkalanmaktadır. Devlet, maaşları ve yükseköğrenim burslarını ödemeyi durdurmuş, bunun yarattığı hoşnutsuzluk, ülkenin pek çok yerinde isyanlarla kendini göstermeye başlamıştır. Aile, Abdelkrim'in güvenliği için endişelenirken, annenin sağlığı da hızla kötüleşir. Köyde, babasının ikinci bir eş almak istediği söylentileri dolaşmaktadır. Anne tedavi için başkente götürüldükten sonra, babanın tutumu iyiden iyiye değişmeye başlar.

Haoua eğitimini sürdürmeyi ve hayal ettiği gibi dünyayı görmeyi başarabilecek midir? Yoksa yaklaşan fırtına onu da önüne katıp bambaşka bir hayata mı sürükleyecektir?

Adını Sahra Çölü'nden Batı Afrika'ya doğru esen kuru ve tozlu rüzgârlardan alan Harmattan'da küçük bir kızın umutlarını gerçekleştirmek için verdiği büyük mücadeleyi çok canlı bir Afrika atmosferi yaratarak sergilemiş Weston.

Julian Barnes

Bir Son Duygusu

Edebiyat/Çev. Serdar Rifat Kırkoğlu/160 sayfa/ISBN 978-975-539-721-4

Julian Barnes'ın son romanı Bir Son Duygusu, yazarın önceki birkaç yapıtında da görüldüğü üzere, Barnes'ın yazarlığının gitgide başat öğesi haline gelmiş olan "anımsama yoluyla hayatı irdeleme" izleğinin çarpıcı bir açılımıyla başlıyor. Hikâyenin ana kahramanı Tony Webster, kırk yıl önce yaşadığı bazı olayları anımsar ve onları zihninde gelişigüzel bir sıraya dizer. Ne var ki, başlangıçta sıradan bir şeymiş gibi görünen bu anımsama edimi, Tony Webster'ın kendisine bir günce bırakıldığını öğrenmesiyle birlikte, kahramanın hayatını durmadan sorguladığı ve sonunda kendi kişiliğine ilişkin son derece karamsar sonuçlara varacağı acımasız bir kimlik arayışına dönüşecektir.

Emekli bir tarihçi olan ve şimdi pek etliye sütlüye karışmadan, hayatını tek başına sürdüren Tony Webster, geçmişinde bir kez evlenip boşanmıştır; Susie adında, iyi anlaştığını söylediği yetişkin bir kızı vardır. Günün birinde, bir avukattan aldığı bir e-postayla, kırk yıl önceki kız arkadaşı Veronica Ford'un annesinin ona vasiyetinde bir günce bırakmış olduğunu öğrenir ve çok şaşırır. Güncenin gerçek sahibiyse kırk yıl önce birlikte aynı okula gittiği, birçok yaşantıyı ve fikri paylaştığı ama ne yazık ki sonunda, kız arkadaşı Veronica'yı elinden alıp sonra da beklenmedik bir şekilde "sahneden çekilmiş" olan Adrian Finn'dir. Aralarında geçen olumsuzluklara karşın, zekâsına ve hayatı derinlemesine kavrayışına büyük hayranlık duyduğunu söylediği ve evet, artık "sahnede olmayan" Adrian Finn...Tony Webster, kendisine ait olduğunu ileri sürdüğü bu günceyi, Veronica'nın kendisinden ister ancak Veronica, onun bu isteğini yerine getirmeye yanaşmaz. Birkaç kez buluşurlar ve her buluşmalarında, Veronica'nın keskin sözlerinin yüzünde patladığım hisseder: "Anlamıyorsun işte. Hiçbir zaman anlamadın ve asla da anlamayacaksın!" Tony Webster'ın bir türlü anlayamadığı şey nedir? Tony'nin hayatla ne alıp veremediği vardır? Yoksa, hikâyesinin sonunda acı bir şekilde düşündüğü gibi, her yerde "kargaşa" mı vardır?

Julian Barnes'a Anglosakson dünyasının Nobel'i sayılan The Man Booker 2011 Ödülü'nü kazandırmış olan ve artık çok iyi tanıdığımız ironi anlayışının damgasını taşıyan Bir Son Duygusu, belleğin sonsuz değişkenliği, geçmişi yeniden inşa etmek denilen o devasa insani tutku ve her şeyden önce de, hayatın anlamı üzerine "kaleme" alınmış incelikli, sorgulayıcı bir ustalık eseri.

Daniel Alarcón

Kayıp Kentin Radyosu

Edebiyat/Çev. Süha Sertabiboğlu/320 sayfa/ISBN 978-975-539-726-9

Norma on yıldır radyoda, dağlardaki Kızılderililer ve varoşlardaki yoksullar, kısacası savaşın şiddetiyle perişan olmuş bir halk için tesellinin ve umudun sesidir. Kayıp Kentin Radyosu adlı programın sunucusu olarak, kaybolanların, günbegün arsızca büyüyen kentin yuttuğu kişilerin adını duyurmaktır Norma'nın işi. Bunca zamandır işini öylesine tutkuyla yapmaktadır ki, bu arada pek çok insan kaybettiği sevgilisine, çocuğuna, annesine, babasına onun sayesinde kavuşmuştur. Norma'nın aradığı asıl "kayıp" ise bir isyancı olan kendi kocasıdır. On yıllık kanlı bir iç savaşın ardından hayat yavaş yavaş normalleşirken savaşın şiddetine maruz kalmış orman köylerinden bir çocuk çıkagelir radyo evine. Norma'nın kayıp kocasının kaderiyle ilgili, şifreli bir ipucu getiren çocuk Norma'nın hayatım sonsuza dek değiştirecektir...

Uluslararası çatışmaların ve sürüp giden kavgaların kolektif tarihinin derinliklerini deşen Kayıp Kentin Radyosu tutkular ve çağrışımlarla dolu bir roman. Savaşın ağır ve sessiz dehşetini, şiddetin yıkıcılığını deneyimlemiş bir yazar olarak, savaşın tükettiği yaşamlara bir anlam kazandırmaya çalışıyor Alarcón bu romanında. Hainleri kurbanlardan, katilleri katledilenlerden ayırmanın ne kadar zor olduğunu gözler önüne sererken, okurda derin bir yitirmişlik ve öfke duygusu yaratıyor. Daniel Alarcón Kayıp Kentin Radyosu'nda "iç savaşla bölünmüş bir toplumda kaybolanların ve talihsiz bir aşkın akıldan çıkmayacak masalını" anlatıyor.

Kayıp Kentin Radyosu adı verilmeyen bir ülkenin hileler, yalanlar ve riyakârlıkla yeniden yaratılmış tarihi, ezilenlerin trajedisini yansıtan gerilimli bir siyasi masal. Sadece bir ülkenin değil tüm Güney Amerika kıtasının ve aynı ölüm dansının yapıldığı başka ülkelerin masalı bu. Vahşi ormanların ve bir kentin, bir devletin ve gerillaların, yoksulların, zenginlerin birbirlerinden farklı dünyalarını büyük bir ustalıkla yansıtan Daniel Alarcón savaşın yol açtığı ahlaki, psikolojik ve duygusal kayıpların ürpertici, sıcak, güçlü atmosferini de katmış öyküsüne. Ne yazık ki hiç yabancılık çekmeyeceksiniz.

Daniel Alarcón'a uluslararası ün kazandıran Kayıp Kentin Radyosu sadece okunmak için değil, yaşanmak için de yazılmış bir roman...

Laura Restrepo

Hezeyan

Edebiyat/Çev. Zeynep Öztekin Yıldırım/240 sayfa/ISBN 978-975-539-737-5

Aguilar, işsiz bir profesördür. İlk evliliğinden olan çocuklarını görmek için çıktığı birkaç günlük seyahatten döndüğünde karısı Agustina'yı bir otel odasında histeri nöbetleri geçirirken bulur. Adeta kendi zihninde kaybolmuş gibidir. Gerçeğe paralel bir evrendedir sanki Agustina. Bizimkinden çok uzak olmayan ama geçit de vermeyen bu evrende, kocası Aguilar'ın bildiği ama anlamadığı bir dili konuşur Agustina. Ne yapacağını şaşıran Aguilar dehşete kapılır: "Karımın altüst olmuş aklı beni ısıran bir köpek adeta ama aynı zamanda havlamaları arasından bana yardım çığlığı gönderiyor ve ben de nasıl cevap vereceğimi bilemiyorum. Agustina aç, yaralı evine dönmek isteyip de başaramayan, ertesi saniye bir zamanlar evi olduğunu bile hatırlamayan bir sokak köpeği."

Karısını iyileştirmek için çare arayan Aguilar, Agustina ve ailesine ilişkin birtakım sırlara ulaşır. Aguilar'ın, Agustina'nın, Agustina'nın eski sevgilisi Midas'ın ve Agustina'nın dedesi Nicolás'ın zihninden çarpıcı bilinç akışlarıyla aktarılan dört parçalı hikâyede, parçalar birleştikçe Agustina'nın hezeyanının nedeni de yavaş yavaş belirmeye başlar.

Laura Restrepo, gerçeklikle düşselliği, tarihle haberciliği bir araya getiren tarzıyla tam da Güney Amerika edebiyatının büyülü gerçeklikle kirli gerçeklik arasındaki sınırında duruyor. Kurmacanın verdiği özgürlükle, gerçekleri kendi yorumlarını katarak genişleten Restrepo romanlarının ikili bir karakteri var: Katı bir gerçekçiliğe karşı zengin bir hayal dünyası.

Restrepo, bu romanında, klasik tragedyalara özgü temaları kullanmış. Ön planda okuru hemen içine çekecek bireysel dramlar; gizem, aşk, ihanet, karmaşık ilişkiler yer alıyor. Arka planda ise Kolombiya'nın çatışmalı ve acılı tarihi... Hezeyan, savaş ve yolsuzluk nedeniyle zarar görmüş bir ülkenin çaresiz insanlarının hayatta kalmak için verdiği gündelik mücadeleyi anlatıyor. Umudunu hiç yitirmeyen insanlar bunlar; önlerindeki engelleri aşmaya yetecek kadar güçlü bir iradeye sahipler. Başarmak için ihtiyaç duydukları yegâne duygu ise yakınlarının sevgisi...

Kolombiyalı yazar, gazeteci ve aktivist Laura Restrepo Hezeyan adlı romanında bir kadının hezeyanlarla darmadağınık olmuş bilincinden ülkesi Kolombiya'nın tarihine bakıyor.

Hans Koppel

O Asla Geri Gelmeyecek

Edebiyat/Çev. Nuray Önoğlu/288 sayfa/ISBN 978-975-539-745-0

Ylva, döşeğin altını araştırıp çatalı buldu, sımsıkı tutarak adamın yüzüne saplamaya başladı. İlkinde, adam onu durdurmayı başardı ama ikincisinde çatal yanağının kıkırdağına saplandı.

Ylva yatağın üzerine zıpladı, adamın pantolonunu çekti ve anahtarı bulmak için ceplerini karıştırmaya başladı.

"Ben orospu değilim" diye bağırdı, adamın bulunduğunu tahmin ettiği tarafa doğru karanlıkta tekme sallayarak. "Ben denize atlayan anneyim.

Beni duyuyor musun, seni sapık piç? Ben denize atlayan anneyim."

Hans Koppel, O Asla Geri Gelmeyecek adlı romanında büyük bir aile dramına tanık ediyor okuru... Mike ve Ylva Zetterberg, kızları Sanna'yla birlikte, İsveç'in bir sayfiye kasabasında mutlu mesut yaşamaktadır. Arada bir uç veren, Ylva'nın zor geçmiş çocukluğundan kaynaklandığı düşünülen kimi sorunlar dışında mutluluklarını gölgeleyecek hiçbir şey yoktur. Ancak Ylva günün birinde kocasına o akşam iş arkadaşlarıyla birlikte dışarı çıkacağını, iş arkadaşlarına ise eve gideceğini söyleyerek ortadan kaybolur. Mike'ın umutsuz bekleyişi, polisin ve çevrenin, vaktiyle kocasını aldatmış bir kadının ortadan kaybolma hikâyesinden beslenen önyargılı bakışları altında cehenneme dönerken, aylar geçmesine rağmen Ylva geri dönmez.

Ylva'nın ortadan kaybolmasına neden olan korkunç olaylar zincirini örten yoğun sis perdesi ancak Stockholm'de eski günlerden bahseden iki okul arkadaşının, "gizemli" milyoner Jörgen Patterson ile marjinal gazeteci Calle Collin'in, okul günlerini ve herkese kök söktüren "dörtlü çete"yi yâd etmeye başlamasıyla aralanacaktır: Ylva'nın da üyesi olduğu "dörtlü çete" yıllar önce büyük bir suç işlemiştir ve bundan zarar görenler intikam peşine düşmüştür.

O Asla Geri Gelmeyecek son derece etkileyici, bir o kadar da başarılı bir psikolojik gerilim romanı. Daha en başından Ylva'nın aslında ölmediğini ve evine bir taş atımı mesafede tutulduğunu biliyoruz bilmesine ama gerilim ve heyecan kitabın son sayfasına kadar dinmiyor. Suça, kin ve nefrete, intikama, kefarete, kısacası insanın kanını kaynatan ve akıtan, sinirlerini geren ve boşaltan şeylere dair sürükleyici hikâyesiyle bu roman, okura tam anlamıyla uykusuz bir gece vaat ediyor...

Marcel Beyer

Yarasalar

Edebiyat/Çev. Tanıl Bora/240 sayfa/ISBN 978-975-539-753-5

Bu dünyada pek az ses yarasız beresizdir, daha doğrusu, yumuşak,
hafif bir damarlanmayla malûldür diyelim. Ruh denen o ele avuca gelmez
şeyin bulunduğu yerin insanın sesi olduğu boşuna söylenmemiş.
Biçimlendirilmiş soluk, üfleyiş: insanı insan yapan şey.
Velhâsıl ses tellerindeki yara bereler, oraya hakkedilmiş yaşantıların,
akustik dışavurumların ama aynı zamanda suskunluğun dökümüdür.
İnsan parmaklarıyla yoklayabilseydi onu, akıp gidişiyle, duraklarıyla, çatallanmalarıyla... Orada, gırtlağın karanlığında:
Şifresini asla çözemeyeceğin senin kendi hikâyen işte orada yatıyor.

Seslere âşık bir adam. En ufak tıkırtıları duyacak kadar hassaslaşmış
kulağıyla dinliyor dünyayı. Sesleri yorumluyor, seslerle düşünüyor ve
dünyayı kuşatmak için, duyduğu her sesi kaydetmek istiyor...
Savaşın eşiğindeki Almanya'dan yükselen sesler ise öylesine kaotik,
öylesine yaralı bereli, öylesine gürültülü ve ürkütücü ki irkiltiyor onu.
Ancak o yine de kaydediyor sesleri ve Almanya'nın hikâyesini.

Çağdaş Alman edebiyatının en önemli yazarlarından Marcel Beyer,
kendisine 1995 Ingeborg Bachmann Ödülü'nü kazandıran Yarasalar
adlı bu romanında ülkesinin karanlık geçmişiyle hesaplaşıyor.

Yarasalar, Nazilerin ihtişamlı iktidarını ilan eden marşların savaş çığlıklarına, acı
dolu hıçkırıklara karıştığı esaslı bir senfoni dinletiyor okura.
Nazi dünyası üstüne, soykırım üstüne, II. Dünya Savaşı üstüne,
Almanya'nın yakın tarihiyle hesaplaşması üstüne
dokunaklı sözler fısıldıyor kulaklara.

Hans-Ulrich Treichel

Kaybolan

Edebiyat/Çev. Tanıl Bora/96 sayfa/ISBN 978-975-539-758-0

... yeni yeni kavramaya başlıyordum, Arnold'un, ölmemiş kardeşin, ailede başrolü oynadığını ve bana sadece yan rollerden birini verdiğini. Başından beri suçluluk ve utançla zehirlenmiş bir atmosferde büyümemin sorumlusunun da Arnold olduğunu kavrıyordum. Doğumumdan itibaren aile-de bir suçluluk ve utanç duygusu egemendi, bilmiyordum neden. Sadece, yaptığım her şeyde belirli bir suçluluk ve belirli bir utanç hissettiğimi biliyordum.

Polonyalı bir aile, II.Dünya Savaşı sırasında ilerleyen Rus ordusundan kaçarken ilk çocukları Arnold'u kaybeder. Kendi hayatlarını kurtarıp Almanya'ya yerleşseler de yitirdikleri oğullarını akıllarından çıkaramazlar. Hayattaki tek amaçları sağ olduğunu düşündükleri oğullarını bulmaktır. Anne kendini tamamen bu işe adar... Baba bir yandan çocuğunu ararken, diğer yandan "Prusya Terbiyesi"ne uygun olarak işine vermiştir kendini. Böyle bir ev ortamında tuhaf bir suçluluk duygusuyla büyüyen, ailenin küçük oğlu ise varlığının ailesi için ne anlama geldiğini kestiremez; kayıp ağabeyine öfkeli, anne ve babasına kırgındır.

Bu çocuk açısından asıl felaket, ailenin Arnold olduğunu düşündüğü bir çocuğun ortaya çıkmasıyla başlar. Aile yılmadan, oğulları olması muhtemel bu çocukla veraset bağları olduğunu kanıtlamak için bürokrasi çarkıyla boğuşurken; küçük çocuk ortaya çıkan ağabeyi bir rakip olarak görmekte ve endişelenmektedir.

Anne ve babasının rüyası onun kâbusu haline gelmiş, evin neşesiz, sıkıcı atmosferi daha da bunaltıcı bir hal almıştır.

Çağdaş Alman edebiyatının en önemli isimlerinden Hans-Ulrich Treichel kendisine dünya çapında ün kazandıran Kaybolan adlı romanında, bir ailenin savaş nedeniyle yaşadığı dramı, yaşananların duygusal ağırlığını fark etmeyecek kadar küçük bir oğlan çocuğunun bakış açısından anlattığı için, bunalımlı değil eğlenceli bir atmosferde geçiyor hikâye.

Kasvetle mizahın çatışmasını yabancılaştırma öğesi olarak kullanan yazar, çocuğun naif yorumlarıyla yer yer absürde kayan hikâyesinde hüznüyle, hayal-leriyle, çocuksuluğuyla Almanya'nın savaş sonrası kuşağını son derece etkileyici bir biçimde ele alıyor.

Neredeyse bin yıllık bir Doğu klasiği.

Dokuz bin beyitlik *Vîs u Râmîn* mesnevisi on birinci yüzyılda yaşayan Fahreddin Es'ad-i Gorgânî tarafından Pehlevice'den Farsça'ya çevrilmiş manzum bir aşk hikâyesidir. Ayrıca İran edebiyatının aşk konulu, hemde mutlu sonla biten, ilk hikâyesi olma özelliğini taşır. Öykünün ya da manzum romanın milattan önce birinci yüzyıla, Eşkânîler dönemine ait olduğu sanılıyor. Bazı araştırmacılara göre milattan sonra ikinci yüzyılın başlarında yazılmıştır.

Modern İran hikâyeciliğinin kurucusu, araştırmacı yazar Sadık Hidayet bu kitap hakkında şöyle diyor:
Vîs u Râmîn*'i diğer hikâyelerden ayıran özellik işlendiği konudur. Genellikle eski aşk hikâyelerinde kahramanlar tarihi şahsiyetlerden ve masallardan destek alırken ve hikâyeci onların hayatlarının ayrıntılarından okur için ahlak, yiğitlik, hoşgörü gibi dersler çıkartırken,* Vîs u Râmîn *hikâyesinde konu son derece cesurca seçilmiştir. Bu nedenle kahramanların hayali olması kuvvetle muhtemeldir; ne masalla, ne tarihle örtüşür.*

Ayrıca *Vîs ile Râmîn*'in, Batı edebiyatında ilk kez 1210, ikinci kez 1300 civarında İngilizce nazmedilen *Tristan ve İsolde* adlı Kelt kökenli hikâye ile çarpıcı konu benzerliği, "Karşılaştırmalı Edebiyat" meraklılarının hayli ilgisini çekecek bir başka konudur.

AYRINTI YAYINLARI • EDEBİYAT
ISBN: 978-975-539-786-3
9 789755 397863

0294324
BHA

30 TL